Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Ved A. M. Krebs og Fr. Krebs.
Titel | Title:	Skizzer og Fortællinger af danske Forfattere
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 3
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : C. A. Reitzel, 1870-1872
Fysiske størrelse | Physical extent:	4 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at krediterе ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

F. - 57.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 57 8°

1 1 57 0 8 01772 2

+ Rex

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Skizzer og Fortællinger

af

danske Forfattere.

Tredie Bind.

Kjøbenhavn.
C. A. Reitzels Forlag.
J. Cohens Bogtrykkeri.
1871.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Indhold.

Ritmester von Løvenklo.
Karen Vilsted.
Det gamle Huus.
Den nye Proprietair.
Den store Formue. 1ste Deel (Fortsættelse).

Skizzer og Fortællinger

af

danske Forfattere.

Tredie Bind.

Første Hefte.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

J. Cohens Bogtrykkeri.

1871.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Indhold.

Ritmester von Løvenklo.

Den store Formue. 1ste Deel. (Fortsættelse.)

Ritmester von Løvenklo.

Kirken i vor By var stor og anseelig, og dens høie blytækte Spiir syntes mig at rage op i Skyerne. Indvendigt var den noget mørk, deels fordi de smalle spidsbuede Vinduer, med deres smaae, af mange Somres Sol forbrændte Vinduer, just ikke rigeligt indlode Dagslyset, deels ogsaa paa Grund af de mange Pulpiturer og lukkede Stole, der enten hvilede paa store Bjælker imellem Pillerne eller syntes ophængte som Fuglebure hist og her paa en Væg eller i en Krog, hvorsomhelst Noget kunde anbringes. Et sex Alen høit Trægitter skilte Kirkens Midtskib fra Choret eller Sacristiet. Langsmed den øverste Kant løb en Række udskaaret Træarbeide, forestillende allehaande Figurer af Aande- og Legemverdenen, og dette hævede sig i Midten til en Bue, som gav Plads for to mægtige, ligeledes udskaarne Porte, der imidlertid altid vare tilbageslaaede og dannede ligesom to særskilte Rum, hvoraf det ene anvendtes som Skriftestol, medens det andet omsluttede Chordegnen og hans Drenge, der sang Amen til Præstens Messe.

Alt dette Træværk og Pulpitur gjorde, som sagt, Kirken mørk og vanheldede den ellers i en reen Stiil opførte Bygning. Man skulde have troet, at alle disse lukkede Stole vare opførte, hver af sin Byesmand, efter forskjellig Smag og Sands, idetmindste var der ikke to

der lignede hinanden, men hver prangede i sin Farve, og hvad Bygningsmaaden angik, saa varierede den fra de plumpeste firkantede Kasser indtil Træværk, der var udskaaret i de kunstigste Former og Figurer, ligefra Slanger og Drager til Engle og Christusfigurer. De almindelige Stole langs Gangene vare anstrøgne med en mørkeblaa Farve og prydede foran paa Dørene med en Marmorering af Rødt og Hvidt.

Saaledes saae vor Kirke ud til daglig Brug, men til Confirmation og ved høitidelige Leiligheder naar den var pyntet, havde den en anden Skikkelse. Det var Brug, at hvert Aars Confirmander paatoge sig dette Arbeide, der gjaldt ligesaa meget for en Fornøielses som en Æressag og stod paa flere Dage itræk. Birgitte, der havde tjent saa længe i Præstegaarde og hos geistlige Folk, saa hun i udvortes Henseende regnedes for en halvt kirkelig Person, havde i forrige Tider været meget med ved slige Leiligheder og givet mangen en god Anviisning til de Uerfarne. Men det Gamle gaaer af Mode engang; nu nøiedes hun med at indfinde sig i Kirken Aftenen før Confirmationen, naar den var fuldt færdig og prangede med alle sine grønne Buer og Blomster; men saa var det hende ogsaa en særlig Fornøielse, at spadsere rundt i al Langsomhed og med stor Nøiagtighed mønstre det hele Værk.

Birgitte havde længe lovet at tage os Børn med, naar vi bleve saa store, at vi kunde gaae stille og ordentligt „paa Kirkegulvet," og Forventningen om denne Nydelse havde spillet en stor Rolle i vor Phantasie under den sidste lange og strenge Vinter. Nu var Foraaret kommet med mild Luft og Solskin; Blomster og Grønt myldrede frem af Jorden, og da Paasken kom

silde det Aar, var der alle Udsigter til en storartet Kirkepyntning.

Det var en rigtig smuk og mild Sommerdag sidst i April, da Birgitte afhentede os. Gaderne, hvor der just ikke var stor Færdsel, vare rene og tørre, men ikke desmindre feiedes de dog omhyggeligt i Anledning af næste Dags Høitidelighed, medens man gjemte Sand- og Blomsterstrøning til samme Morgen, forat det kunde være desto friskere naar Confirmanderne gik til Kirke.

Birgitte gik med min yngre Broder ved Haanden, medens jeg skred foran, holdende det under min Værdighed, at ledsages paa den Maade, og vi traadte ind i Kirken, hvor Lugten af Gran og Buxbom mødte os og hvor hver Lyd gav Echo i det store Rum. Der herskede forresten en høitidelig Stilhed, trods den temmelig talrige Forsamling, bestaaende af alle Confirmanderne med deres Mødre og kvindelige Slægtninge — den mandlige Deel var kun svagt repræsenteret — der havde indfundet sig forat tage det fuldendte Værk i Øiesyn, og leilighedsviis kaste et Blik hen til det Sted, hvor deres kjære Søn eller Datter skulde indtage sin Plads i Rækken mellem de Andre næste Dag. Hele Kirkens Midtergang, hvor Confirmanderne skulde staae, dannede en fuldkomment lukket Buegang, idet store Grangrene, med Afbrydelse af Buer dannede af Buxbom og Blomster, vare fastgjorte i Hjørnet ved hvert Skillerum langs hele Stoleraekken, saaledes at de ragede noget iveiret og bøiedes sammen i Midten. Under hver Bue hang tre smaae Krandse, bundne af finere Grønt og Blomster og endvidere prydede med forgyldte Æg, der svævede i smalle couleurte Baand og opfyldte Midten. Paa den øverste

Rand af alle Skillerummene imellem Stolene, langs Gangene vare Blomsterbouquetter anbragte i rigelig Mængde, og de gule Paaskelilier spillede her som ved hele Udpyntningen en fremragende Rolle og toge sig ud imellem de mørke Grangrene som Guldstjerner paa sort Grund.

Birgitte havde vandret med os frem og tilbage i Buegangen flere Gange og nikket ret bifaldende til det Hele. Men forat Critiken heller ikke skulde mangle, havde hun dog meent, at Buerne vare vel saa høie i hendes Tid, og Blomsterne rigeligere anvendte; „men det var jo heller intet Under," føiede hun godmodigt til, „thi alle Drengeconfirmanderne i Aar vare saa smaa, de kunde ikke naae saa høit, og Blomsterne vare komne seent efter den strenge Vinter."

Vi spadserede videre rundt i Kirkens andre Gange, saae igjennem Jerngitteret mod Vest ind i de aabne Begravelser paa alle de med sort Floiel betrukne Kister, prydede med Sølvplader, indeholdende lange Indscriptioner over de høibaarne Folk, som der hvilede, og som Birgitte vidste at nævne Alle. Særlig, blev jeg tiltrukken af det store Maleri i Kirkens søndre Gang, der forestillede tre Billeder paa een Gang, alt eftersom man seer det midtfra eller fra hver sin Side: Christi Korsfæstelse — Nedtagelse af Korset — og Himmelfart. Jeg kunde ikke blive træt af at gaae frem og tilbage foran det, for med stirrende Blik at iagttage, paa hvilket Punct Forvandlingen fandt Sted og hvorledes det egentligt hang sammen med dette Kunststykke. Men slige Undersøgelser holdt Birgitte ikke af; hun regnede dem reentud for formastelige, thi hun var slet og ret en Troende.

Hun troede paa Maleriets Tredobbelthed, som paa eet af Christi Mirakler; dette var blot et fortsat Mirakel. — Forklaringen laa imidlertid deri, at hele Bunden paa Maleriet var bølgeformig eller takket, idet smalle udstaaende Tremmer, som vare skraat afskaarne til hver sin Side, dannede Bunden.

Vi skulde endnu blot gaae rundt ad den brede Gang, som førte bagom Alteret. Her var der lysere end nede i Kirken; intet Træværk traadte hindrende iveien for Dagslyset, som gjennem det høie Buevindue i Gavlen faldt klart paa de hvide Vægge og Piller.

„Hvad er det for noget grimt, støvet Flor, der hænger der?“ spurgte jeg Birgitte, idet jeg fik Øie paa nogle smaa floromvundne Gjenstande, som hang høit oppe paa een af de massive Muurpiller, der omgav Alteret.

„Grimt! — Jøsses Kors, min lille Ven, det er jo Ritmester von Lovenklo's Kaarde og Sporer.“

Birgitte havde ofte talt om Ritmester von Lovenklo og hans Frue, hvor hun havde havt een af sine første Tjenester.

„Men hvorfor skal det hænge her i Kirken?“ vedblev jeg.

„Du Frelsens Gud! mit Barn, jo det skal rigtignok hænge her! See“ — og Birgitte traadte ærbødigt tilside og viste paa en stor Liigsteen med en lang Inscription, hvorpaa vi netop stode — „her under denne Steen ligger salig Hr. Ritmesteren begravet, og de Sporer, som hænge deroppe, havde han saamænd paa i det store Slag ved — ja nu husker jeg ikke Navnet lige i Øieblikket, men jeg kommer strax paa det — hvor

han erobrede to Kanoner og en Fane! — Ja, saadan en Mand var Ritmesteren! — At jeg dog ogsaa kan være saa glemsom af mig; nu kan jeg ikke komme paa det sære tydske Navn — og saa ofte som dog Ritmesteren gjentog det for mig, at jeg kunde lære at sige det rigtigt. Og saa føiede den salig Herre altid til: „Ja, Birgitte, Du har tjent mig tro, derfor stoler jeg paa Dig. Jeg efterlader ingen Børn, men Du er ung, og jeg er gammel, og det er Dig, der skal bringe mit Navn og mine Bedrifter til Efterverdenen, naar jeg engang er død."

Birgitte stod stille og grundede, men det „sære tydske Navn" vilde ikke indfinde sig.

„Det er ogsaa utaknemmeligt af mig at glemme, hvad Hr. Ritmesteren saaledes har lært mig," tilføiede hun lidt efter; „men nu har jo i mange Herrens Aar Ingen talt til mig om ham. — Ja, saadan er Verden, lille Børn, gjemt er glemt."

Birgitte havde aldeles mistet sit Humor.

Imidlertid havde de fleste Mennesker forladt Kirken. Klokken slog syv og der ringedes til Aften med den store Klokke, hvis dybe Klang gav en bedøvende Gjenlyd under de høie Hvælvinger. Derefter fulgte ni langsomme Slag. Birgitte lagde ikke Mærke til Noget, saa fordybet var hun i sin Tænken over, hvad det Sted hed. Jeg afbrød hende forat spørge, hvad de langsomme Slag skulde betyde. Nu kom der igjen Liv i hende; hun fik Noget at fortælle:

Vor gamle Kirke kunde opvarte med en sjelden Klokkeklang, og der ringedes ikke mindre end sex Gange i Dagens tolv Timer, tildeels med forskjellige Klokker,

der alle havde en forskjellig Klang, een høi og klingrende, en anden dyb og dump. Men den store Klokke, hvormed der ringedes om Middagen Kl. 12 og om Aftenen Kl. 7, var vidt berømt for sin dybe kraftfulde Malmklang, der i stille Veir kunde høres milevidt ud over Søen. De fleste af disse Klokker, fortalte Birgitte, vare skjenkede til Kirken endnu i de katholske Tider, enten som Affoning for en begangen Brøde eller af from Tro og Kjærlighed til Guds Huus. Saaledes var den store Klokke en Gave til Kirken fra en gammel gudfrygtig og rig Dame, der havde levet for Aarhundreder siden. Den samme gamle Dame havde tillige skjenket Kirken en Capital, forat der skulde ringes to Gange hver Dag med den store Klokke og derefter slaaes ni Bedeslag, hvilket skulde betyde Paakaldelsen: Gud Faber, Gud Søn og Gud den hellig Aand, et Slag for hvert Ord i Bønnen, der skulde minde Menneskenes Børn om, at søge til ham, hvor hun havde fundet sin bedste Trøst, efterat have mistet sin Mand og ni Børn, Alt, hvad der havde været hende kjært paa Jorden, ved Krig, Pest og andre Ulykker. — Ifølge et andet Sagn skulde de ni Slag betyde de ni Børn, men Birgitte holdt paa den religieuse Udtydning, og hun pleiede at være sikker.

Vi beredte os nu til at forlade Kirken og gik tilbage ad den grønne Buegang ned imod Orgelet, det mægtige gamle Orgel, med sine mange udbuede blanke Metalpiber. Solen, som faldt indad den lave Indgangsdør mod Vest, spillede paa disse og paa Orgelets forgyldte Snirkelværk, der endte forneden i to sammenslyngede Basunengle, med plumpe Been og tykke Kinder,

der syntes tilstrækkeligt oppustede af Luft, til dermed at forsyne alle Orgelpiberne og spare Arbeidet for Organistens lille magre Søn, der fungerede som Bælgetræder om Søndagen.

Ritmester von Løvenklo havde sikkert været en stor Mand i sin Tid – idetmindste efter Birgittes Mening. Nu var han „gjemt og glemt", thi han havde i over en Menneskealder hvilet i sin Grav, og hans Minde bevaredes kun i nogle Anekdoter, der charakteriserede ham som en forunderlig Særling, hvem Nutiden snarest vilde pladsere i en Daarekiste. Dette vilde Birgitte imidlertid ikke vide af, det var kun, da han blev gammel, forsikrede hun, at han blev „lidt sær", men hun havde kjendt ham i yngre Aar, og da var han saamænd „en strunk Mand". Birgitte optraadte overhovedet aldrig kritiserende over de „Herskaber", hun havde tjent; men Ritmesteren, lod det til, hun særligt tog under sin Protection, maaskee fordi alle Andre vilde ham tillivs. Alt det, han havde fortalt hende, og Alt det, hun havde lært af ham, det opfyldte hende endnu i hendes høie Alder med Ærbødighed for hans Minde.

Den Eneste, der foruden Birgitte vidste nogen Besked om Ritmester von Løvenklo, og som desuden kjendte en Deel til hans Ungdomshistorie, var en gammel Enkefrue, som boede i Byen, og hvis Moder havde kjendt Ritmesterens Kone fra Ungdommen af. Hendes Meddelelser tjente til at fuldstændiggjøre Birgittes mindre

nøiagtige Beretninger, og det saaledes samlede Resultat ligger til Grund for nærværende Skildring.

* * *

Som det lod, havde Ritmester von Lovenklo engang været ung, ikke alene af Aar, men ogsaa med Hensyn til de sædvanlige Sympathier, disse stærke Baand, der knytte alle Tiders og alle Landes Ungdom til hinanden. I Tyveaarsalderen var Lieutenant von Lovenklo en rask Fyr og en Pokkers Karl, som det hed, den dristigste Rytter i Hovedstaden, en Duellant for et godt Ord og en Løve paa Ballerne — det var rigtignok Ballerne i syttenhundrede og — men enhver Tid har sine Løver, som ethvert Samfund sine Notabiliteter. Der var imidlertid to Ting, der stadigt kom i Strid med hinanden hos vor Helt, nemlig, hans høie Tanker om sig selv — hans store Forfængelighed, og hans stadige Mangel paa Penge. Han regnede sit Navn med Von'et foran for eet af de første og ældste i Landet og veg kun for Konger og Prindser. Sligt kunde gjelde i de Tider, men Mangelen paa Penge, til at understøtte denne Storhed med, blev dog ofte en Kilde til Krænkelse for Repræsentanten for den gamle Slægt.

Lieutenant von Lovenklo var bleven tidlig forlovet. Man antog imidlertid, at Forfængeligheden havde mere Deel heri end Hjertet, thi den unge Dame, han havde udkaaret, var kommen i Ry for at være en Skjønhed, nærmest derved, at en høi Person havde beundret hendes Anstand i Menuet og den gratieuse Maade, hvorpaa hun bar sin lille, gule Moppe paa Armen, og havde viist hende Udmærkelse ved flere Leiligheder. Frøken Sara Harder havde i Virkeligheden ogsaa et regelmæssigt

Ansigt med ret smukke Træk, men uden Aand og Udtryk. Nu var hun imidlertid kommen i Mode. Den høie Person var Chef for det Rytterregiment, hvorved Lieutenant von Lovenklo stod, alle dets Officerer sværmede omkring Frøken Sara, men Lieutenant von Lovenklo, der her som overalt gjerne vilde være den første, søgte at gjøre dem Rangen stridig, det lykkedes ham, og saaledes var han da forlovet med Frøken Sara.

En Tid forløb nu uden videre Hændelser. Lieutenant Lovenklo beholdt Frøken Sara for sig selv, men Nogle vilde vide, at hun interesserede ham mere, da hun havde Sværmen omkring sig. Om Giftermaal kunde der ikke være Tale, da Frøken Saras Fader vel beklædte et høiere Embede, men ei besad Formue, og Lieutenant von Lovenklo, skjøndt tørstende efter Avancement og efter at gjøre sig berømt, ingen Udvei saae til nogen af Delene, da Landet paa den Tid levede i dyb Fred. Lieutenant von Lovenklo saae paa Frøken Sara, og Frøken Sara saae paa Lieutenant von Lovenklo, og derved blev det.

Det var paa den Tid, at Frederik den Stores Seirvindinger fyldte hele Europa med Forbaufelse og Beundring. Lieutenant von Lovenklo var den ivrigste af alle hans Lovprisere, han saae i ham Verdens største Helt og tørstede efter at kæmpe under hans Banner. At erholde Tilladelse til at gaae i preussisk Tjeneste, var ham ei vanskeligt. Men Frøken Saras Fader, hvad enten han nu ventede, at hans tilkommende Svigerson om ikke altfor lang Tid skulde vende tilbage, bedækket med Hæder, og da maaskee kunde have glemt hans Datter, eller hvilke andre Grunde han havde hertil, —

Frøken Saras Fader gjorde Fordring paa, at en høitidelig Trolovelse skulde finde Sted imellem de unge Folk, inden Lieutenant von Løvenklos Afreise, — Noget der i hine Tider jevnligt brugtes. Og end yderligere blev en lovformelig Contract opsat imellem dem, hvorefter den, der først brød sit Ord, skulde betale den Anden en vis Sum Penge.

Med dette Baand paa sig forlod Lieutenant von Løvenklo sit Fødeland, og nu forløb nogle Aar, i hvilken Tid han pligtmæssigt meldte sin Trolovede, hvergang han havde taget Deel i et Slag, en Træfning eller en Skjærmydsel, og ikke glemte at hæve til Skyerne den store Helt, i hvis Nærhed han levede, men uden at det dog syntes, at han selv havde havt Leilighed til at udføre større Heltebedrifter. Dette skulde endeligt finde Sted i det blodige Slag ved Liegnitz, hvor han ved et dristigt Indhug i Fjendens Rækker erobrede to Kanoner og en Fane." Men denne raske Daad kostede ham Brugen af hans høire Arm, idet et Sabelhug gjorde den stiv for Bestandigt. Hans Udnævnelse til Ritmester paafulgte vel strax efter; men dermed var ogsaa hans Løbebane i den preussiske Krigstjeneste tilende; thi Frederik den Store havde ingen Plads til Invalider i sin altid kampfærdige Hær, og Ritmester von Løvenklo maatte vende tilbage til sit Fædreland.

Her havde Adskilligt forandret sig i de Aar, han havde været borte. Frøken Saras Fader var død og havde efterladt sin Enke i smaae Omstændigheder. Familien, som Lieutenant von Løvenklo var vant til at søge i det store og elegante Huus i een af Byens Hovedgader, maatte Ritmesteren nu opsøge paa en Kvist-

leilighed i en Udkant af Byen. Her levede Enken med sin Datter, der ikke længer var Gjenstand enten for Høitstaaendes eller for Kammeraters Beundring. Froken Sara var vegen Pladsen — som hun egentligt kun ved eet af Skjebnens forunderlige Luner en kort Tid var kommen til at indtage — for andre Gudinder eller Løvinder, og Ritmesteren fandt i dette Forhold ikke længere den allerringeste Næring for sin Forfængelighed.

Desto mere Tilfredsstillelse nød han i det offentlige Liv. Her blev han seet op til af sine Jevnlige, roest og beundret af sine Foresatte. Ja, en allerhøieste Person lod ham kalde til sig, for af hans egen Mund at modtage Beretninger om Kongen af Preussens Maade at føre Krig paa og om Alt, hvad han havde seet og lært under den store Feltherre. Trods sin stive Arm traadte Ritmesteren atter ind i sit Nummer, med Tilladelse til at beholde sin Titel og Udsigt til Avancement ved første givne Leilighed.

Ritmester von Løvenklo, der som Alle i hine Tider, der havde nydt en militair Opdragelse, var omtrent halvt tydsk, var naturligviis vendt tilbage fra hine preussiske Felttog som heelt tydsk. Dette var der forsaavidt Intet at indvende imod, som de Fleste af Armeens Befalingsmænd vare tydsktalende, ja endog Commandoen gik paa tydsk. En stor Deel af Armeen bestod dengang af hvervede Folk, for det meste tydske Soldater, der havde tjent for og vare øvede i Haandværket. „Det var Folk som havde lært Noget og som man kunde bruge," yttrede Ritmesteren altid. Til sig selv og sin egen Dygtighed nærede han en ubegrændset Tillid, lagde store Planer ud i Fremtiden og saae sig i Aanden som

Skaber af et heelt nyt Militairvæsen i sit Fædreland, naar han først havde naaet saa høit et Trin paa Avancementets Trappestige, at hans Stilling kunde støtte hans Ord.

Frøken Saras Broder, der stod som Capitain ved de norske Tropper, havde tidligere staaet paa en venskabelig Fod med Ritmesteren, men dette Forhold havde siden dennes Hjemkomst betydeligt forandret sig. Alene det, at Capitain Harder var Befalingsmand i et norsk Regiment, var nok for Ritmesteren til at overse ham; han nærede en vis Ringeagt for alle norske Soldater. Kom endnu hertil, at Ritmesteren meer og meer følte sig trykket af sit Forhold til Frøken Sara, som han dog forelobigt, paa Grund af den Betingelse, der knyttede ham dertil, ikke saae sig istand til at løse, saa vil det let sees, at Capitain Harder og Ritmesteren paa ingen Maade længer kunde følges ad, men at hver maatte gaae til sin Side.

Saaledes stode Sagerne, da en uheldig Begivenhed gjorde en Ende paa alle Ritmesterens stolte Fremtidsplaner.

En Høiestbefalendes Jubilæum samlede Officerer af af alle Vaabenarter til en Fest. Vinen havde flydt ved Bordet, og der var blevet drukket tæt. Et militairt Emne havde været Gjenstand for Ritmesterens og hans Naboers Samtale; man havde været af forskjellig Mening, havde modsagt hinanden skarpt, og nu fortsattes Disputen, efter at man havde reist sig fra Bordet og stode fordeelte i Grupper hist og her. Men Vinen havde begyndt at virke, de Stridende vare blevne høirøstede, og der var faldet fornærmelige Ord. Een af de Tilstede-

værende, der vilde forsøge at afbryde Striden eller give den en anden Retning, siger idetsamme: „der kommer Capitain Harder, lad os høre, hvad han mener om Sagen?“ — „Capitain Harder!“ — Hvad Ritmesteren ikke var opirret, det blev han nu, og uden at ændse, hvor han var, eller at Capitain Harder alt stod tæt bagved ham, raabte han med brølende Stemme: „So ein dänischer Dummkopf hat keine Mei . . .“ Videre kom han ikke, da et drøit Øresigen af Capitain Harders kraftige Haand standsede hans Tunge; Ritmesterens Kaarde fløi øieblikkeligt af Skeden, Rusen var fordunstet med det Samme, og med et lynende Blik og blege dirrende Læber vilde han fare løs paa Capitainen og hevne Fornærmelsen paa Stedet. Men de Tilstædeværende lagde sig derimellem, man vristede ham Kaarden af Haanden, og inden Ritmesteren, der var ude af sig selv af Forbittrelse, vel vidste af det, befandt han sig imellem Kammerater, der trak ham afsted til hans Hjem.

Det var een over al Maade graverende Fornærmelse, der var tilføiet den hovmodige Ritmester i saa Manges Overværelse, og kunde kun forklares deraf, at Capitain Harder, som de Fleste af Selskabet — hvad der var almindeligt ved Gilder dengang — havde nydt mere Viin, end at han just kunde siges at befinde sig i normal Tilstand. Vel havde Ritmesteren ved sine uforstammede og haanende Ord givet Anledning til Insulten, men et Øresigen er en corporlig Tugtelse og kan imellem Ligemænd ikke staae i Forhold til nok saa fornærmelige Yttringer. Capitain Harder var ellers af en rolig Charakteer og kom sjeldent ud af Ligevægten, men siden Ritmesterens Hjemkomst havde han døiet Meget af dennes

hovmodige Væsen og drillende Angreb; han havde en gammel Gjeld at afbetale, og nu kom det paa een Gang.

En Duel paa Pistoler, paa Liv og Død, som Ritmesteren udtrykte sig, skulde være Følgen af Aftenens Begivenhed. Dueller vare dengang almindelige, men uheldigviis for Ritmesteren havde nyligt i en saadan Anledning et Drab fundet Sted, der havde berøvet en høitstaaende Familie deres eneste Søn og Arving. Sagen havde vakt stor Opsigt og Deeltagelse, og Lovene imod Dueller vare blevne skærpede. Striden mellem Ritmesteren og Capitain Harder var snart over hele Byen. Man forudsaae, hvad deraf vilde følge, og flere ældre Officerer havde været ivrige i at indskærpe de yngre en allerhøieste Persons Villie, der i Form af velmeente Raad blev given som alvorlige Advarsler, om at forhindre Dueller, istedetfor, i Egenskab af Secundanter, at fremme dem o. s. v. Alt dette hjalp imidlertid ikke. Rimesteren havde nu engang tiltvunget sig en vis Overlegenhed over sine Jevnaldrende; han vidste at finde sine Folk, og han fandt dem.

To Dage efter den ovennævnte Begivenhed mødtes Modstanderne, hver med sin Secundant, paa et eensomt Sted paa Amager, og stode med spændte Pistoler ligeoverfor hinanden. Bestemmelsen var, at de paa et givet Tegn skulde fyre paa een Gang. Ritmesteren havde altid været bekjendt for sin udmærkede Dygtighed i at skyde med Pistoler; hans Sigte var saa skarpt og hans Haand saa sikker, saa han kunde træffe den mindste Gjenstand paa kortere eller længere Afstand. Efterat have mistet Brugen af sin høire Arm, havde han ved Udholdenhed og Øvelse bragt det saa vidt, at det hed sig, han havde

samme Kraft og Sikkerhed i den venstre. I nærværende Tilfælde var imidlertid hans Forbittrelse saa stor, at Secundanterne havde lagt Mærke til, at han, som var den Første paa Pladsen, ligesom skiftede Farve og kom ud af sin Holdning, idet Capitainen stillede sig ligeoverfor ham. Begge toge nu Sigte og Secundanterne talte een — to — tre, men — kun eet Skud faldt. Det var Ritmesterens. Kuglen havde imidlertid ikke truffet, men var gaaet ud under Capitainens venstre Arm og havde streifet hans Uniformskjole paa Siden. Capitainen lod kun, som han trykkede af, men vilde med Forsæt ikke skyde. Saasnart hans Modstanders Skud var faldet, trykkede han Pistolen af i Luften og kastede den fra sig. Men nu foer Ritmesteren som en Rasende ind paa ham og vilde sikkert have knust hans Hjerneskal med sin Pistol, hvis ikke Secundanterne havde lagt sig derimellem og med Magt holdt ham fast. Ritmesteren bandede og slog om sig som en Besat; han havde aldeles tabt Sands og Samling, stampede i Jorden og svoer paa, at hvis Capitainen ikke øieblikkeligt ladede sin Pistol paany og lod det komme til nok en Prøve, saa vilde han her i Vidners Overværelse undsige ham paa Livet, efterstræbe ham ved Nat og Dag, tidligt og sildigt. Talen var saa hvirostet og Forstyrrelsen saa almindelig, at man ikke mærkede, at et Vagtmandskab var i Anmarsch med Ordre til at arrestere dem, før de paa een Gang saae sig omringede, og deres Vaaben bleve dem affordrede i Kongens Navn. Capitainen afleverede sin Kaarde, men Ritmesteren, som ellers aldrig begik noget Brud paa Subordinationen, var endnu i den Grad ude af sig selv, at han stillede sig til Modværge og udstødte

fornærmelige Ord mod Anføreren. Han blev imidlertid snart overmandet og Arrestordren skete Fyldest.

Anføreren for Vagtmandskabet havde pligtskyldigst afgivet Melding om hele den ovennævnte Affaire; Ritmesterens Trudsler og øvrige Færd vare ikke blevne forbigaaede. Af sær Naade — paa Grund af hans store Navn og lignende Fortjenester, som Ritmesteren i senere Aar bestandigt udtrykte sig — forblev han imidlertid i Staten, men maatte for Bestandigt forlade Kjøbenhavn, idet han ansattes i et Rytterdistrict*) med Bopæl i en fjern Provindsby. Capitain Harder gik med et Regiment til Norge og forlod alt Hovedstaden, medens Ritmesteren endnu var Arrestant. Man meente, at han før Duellen havde gjort Skridt til en Forsoning med denne, men uden Nytte. Til sine Jevnlige havde han yttret, at han ikke vilde skyde paa sin tilkommende Svoger.

Froken Sara havde imidlertid fortsat sit sædvanlige Liv, der var meget ligt en Automats. Uden synderlig Rystelse havde hun hørt om Striden mellem Ritmesteren og hendes Broder og den deraf følgende Duel, og uden synderlig Rystelse erfarede hun endeligt, at den Førstnævnte havde forladt Byen uden at sige hende Farvel.

Med Ritmesteren gik det fra nu af nedad Bakke. I den lille By, hvor han for Fremtiden skulde tilbringe sine Dage, fandt han kun gammeldags Spidsborgere og Folk, som han ikke agtede det værdt at omgaaes. Hans lyse Fremtidsudsigter vare tilintetgjorte; Tiden blev ham

*) Cavalleriet var i de Tider inddeelt i Afdelinger, der laae deels i Kjøbstæderne, deels i de nærmeste Landsbyer omkring disse. Deraf Benævnelsen: et Rytterdistrict.

lang og han kjedede sig. Paa andet Giftermaal end med Froken Sara kunde han ikke tænke, da Contracten bandt ham, og med sin knappe Gage var det ham umuligt at skaffe den Sum tilveie, der kunde have frikjøbt ham.

Et Aarstid forløb saaledes, og Ritmesteren havde imidlertid taget sin Beslutning. Han skrev til Froken Sara, som om Intet var passeret i Mellemtiden, siden de sidst saaes, at han nu befandt sig i den nævnte By og agtede at holde Bryllup med hende, saafremt hun Intet havde at indvende derimod. Han opfordrede hende derfor til, ledsaget af sin Moder og en standsmæssig Forlover, at indfinde sig den og den Dag, i den og den Maaned, til det og det Klokkeslet — Punctlighed var Ritmesterens Hoveddyd — i en vis navngiven Landsby nogle Miil fra Kjøbenhavn, hvor han til den angivne Tid selv vilde være tilstede og have gjort Aftale og truffet Anstalter til det Fornødne.

Froken Sara paa sin Side havde i al Ro ventet paa dette Øieblik, som hun aldrig havde tvivlet om jo vilde komme engang. Contracten imellem dem var jo sluttet og den maatte opfyldes, meente hun. Den Deel af hendes Udstyr, som ikke alt var færdig, blev der nu lagt den sidste Haand paa, og med den samme Punctlighed, som Ritmesteren fra sin Side udviste, indtraf hun med sit Følge til den aftalte Tid i den lille Landsbykirke, hvor Parrets Vielse fandt Sted. Hvor forskjelligt fra det storartede Hovedstadsbryllup, som Ritmesteren for en Deel Aar siden havde tænkt sig skulde betegne hans Indtrædelse i Ægtestanden!

Som Ritmesteren havde beregnet, saaledes blev det

ogsaa i Virkeligheden Tilfældet, at hans Svigermoder flyttede i Huset til dem, for at være hos sin Datter og fortære sin Pension i en lille By, hvor den forslog en heel Deel bedre end i Kjøbenhavn, og utvivlsomt udgjorde det væsentligste Tilskud til Husholdningsudgifterne.

Frøken Sara, der havde ombyttet sin Titel med Fru Sara — som hun bestandigt kaldtes af sin Mand og siden af Byens andre Folk — havde en lille Livrente, hvormed hun bestred sine egne Smaaudgifter, og saaledes levede Ægtefolkene temmelig uafhængige af hinanden i de første to Aar. Men da døde Fru Saras Moder, og da med hende Pensionen faldt bort, blev det en heel Deel knappere for Familien, der nu maatte indskrænke sig til kun at holde een Pige, der baade skulde agere Kokkepige og Tjener; thi den ydre Form maatte fremfor Alt iagttages. Saa gik det ud over Maden, der blev daarligt lavet, hvorover Ritmesteren gav idelige Skjæld, og endeligt endte det med, at Fru Sara selv maatte agere Kokkepige og passe sit Kjøkken den hele Formiddag.

Familien beboede et Hjørnehuus, som laa omtrent midt i Byen, og Dagligstuen var et Hjørneværelse med to Karnapvinduer, hvoraf det ene vendte ud til Hovedgaden og det andet til et snevert Stræde. Som god Egoist havde Ritmesteren taget det førstnævnte Vindue i Besiddelse og sad her hele Formiddagen, læsende sine tydske Aviser eller studerende Frederik den Stores Krigsbedrifter. Fru Sara var, som omtalt, ikke i Stuen paa den Tid af Dagen, men istedetfor hendes saaes hendes Moppe i det andet Karnap. Det var rigtignok ikke læn-

ger den lille fine, gule Moppe, som havde vakt de kjøbenhavnske Damers Misundelse og var bleven kjælet for af høie Herrer, naar den sad paa sin slanke Frøkens Arm. Den hvilede forlængst i sin Grav. Dens Efterfølger var en tyk vraltende Klods, med arrige Træk omkring en bred sort Snude. Men den Stakkel havde da ogsaa ondt ved at være from, thi naar Ritmesteren skulde have sig en lille Adspredelse under sin lange Læsning, kjendte han ingen større Fornøielse end at drille Fru Saras Moppe, og dette gik undertiden saa vidt med Gjøen og Raaben, at Folk standsede udenfor for at lytte til Støien. Fremmede kom der kun sjeldent hos Ritmesterens, men hændte det af og til, at et Besøg indfandt sig paa den Tid af Dagen, hvor det sig altid, at „Fru Sara var ved sit Toilet". Det var en standsmæssig Undskyldning, medens Sandheden var, at Fru Sara stod i Røg og Damp ved Skorstenen.

Saaledes tilbragtes Formiddagen. Om Eftermiddagen saae man Fru Sara ved sit Knipletøi med de mange runde Træklunker, som hun ideligt skiftede med, ved Vinduet ud til Strædet, medens Moppe, som da havde glemt Formiddagens Gjenvordigheder, sov sødeligt paa en Pude ved sin Frues Fødder. Skjøndt Ritmesteren aldrig var i Stuen paa den Tid af Dagen, turde Fru Sara dog ikke benytte hans lysere og bedre Plads ved det andet Karnap, men maatte noies med Udsigten til det mørke Stræde. Hvorledes Ritmesteren tilbragte Eftermiddagen — ja, det var en uopløst Gaade for Alle uden Undtagelse. Ovenover Dagligstuen havde han et aflaaset Værelse, som aldrig Nogen fik Lov til at betræde uden han selv. Engang om Aaret blev der vel,

som det hed sig, gjort reent i denne Stue, men det var først efterat han havde tilbragt en halv Dag med at fjerne alle de Gjenstande, som man maatte antage ellers opfyldte Værelset, og lukket dem inde i et uhyre stort Skab, der naaede fra Gulvet til Loftet og indtog en heel Vægs Brede. Hvad der forøvrigt fandtes i Værelset bestod, efter Skurekonens Beretning, kun i nogle Stole og Borde. Men ikke engang i den Tilstand maatte Fru Sara have Lov til at betræde sin Gemals Allerhelligste. Hvad enten det nu reentud var Drilleri eller hvilke Grunde Ritmesteren kunde have; saa lidet som han ellers syntes at sætte Priis paa sin Kones Selskab, saa veg han ikke fra hendes Nærhed paa en saadan Dag, frygtende for, at hans Forbud skulde blive overtraadt. Fru Sara havde i Virkeligheden aldrig sat sin Fod i det Værelse.

Hele Eftermiddagen og overhovedet al den Tid, Ritmesteren havde tilovers fra Rideøvelser og Exercits, tilbragte han oppe paa det hemmelighedsfulde Værelse. Tummel og Trampen, Klirren af Vaaben samt af og til en Ed eller et andet Udraab hørte man jevnligt deroppe fra. Det var, som Ritmesteren kunde slaaes med en halv Snees Mand paa een Gang; men hvad han egentlig tog sig for deroppe, kom Ingen til Kundskab om. Birgitte, som havde tjent der i fire Aar, var herom ligesaa uvidende som alle Andre. Med sine Anskuelser vilde hun nu reentud have fundet det formaasteligt at efterspore, hvad hendes Herskab fandt for godt at holde hemmeligt. Hun var, som sagt, stærkt indtaget for Ritmesteren, som i Mangel af at have andre Tilhørere, havde meddeelt Birgitte Adskilligt om sit tidligere Liv og

navnlig om sine berømmelige Felttog i Tydskland. Birgitte havde i Virkeligheden Interesser, og Ritmesteren tilfredsstillede dem. Naar der derfor var Tale om Fru Sara, som den almindelige Mening dog maatte antage for den Forurettede ligeoverfor en saadan Mand, saa hed det altid: „ja, salig Fruen var vist en meget god Dame, men naar jeg skal sige min Sandhed — og Birgittes Stemme sank ned til en Hvisken — hun var saa kjedelig."

Som allerede omtalt, saae man kun sjeldent Ægteparret sammen, med Undtagelse af om Søndagen til Gudstjenesten, da Ritmesterens „Kirkeparade" fandt Sted. Man saae ham da i fuld Uniform med opsat Pidskeparyk og Fru Sara under Armen begive sig til Kirken, naar det ringede sammen. Tre Skridt bagefter dem gik Tjenestepigen, som, efterat de vare traadte tilside medens hun aabnede Kirkedøren for dem, skred foran opad Midtergangen for atter at aabne Stoledøren til Venstre for Fru Sara, medens Ritmesteren tog Plads til Høire paa Mandfolkesiden. At der indrommedes Ritmesteren og hans Frue de øverste Pladser i Stolene, hvad enten de kom først eller sidst, var naturligt; dem havde aldrig Nogen gjort dem stridig. Nu vilde Skjebnen imidlertid, at en nyligt til Byen ankommen Borgerfamilie en Søndag havde indfundet sig tidligere i Kirken end Ritmesterens, og at Madammen havde taget Plads øverst i den samme Stol, hvor Fru Sara pleiede at sidde. Da denne kom ind standsede hun, som sædvanligt, for at give de Andre Tid til at rykke ned; men enten nu Madammen ikke forstod Vinket eller hun ei var tilsinds at forlade en Plads, som hun meente maatte

tilkomme den først Ankomne; hun saae stivt paa Fru Sara og gjorde ingen Mine til at flytte sig. I høieste Grad forvirret over denne Begegnelse og tvivlraadig om, hvad hun skulde gjøre, skjevede Fru Sara over til sin Mand, som imidlertid alt havde reist sig og nu i fuld Majestæt traadte hen for den uforskammede Borgermadam, hvem han tilkastede et knusende Blik, bød Fru Sara Armen og saaledes stoltserede de ud af Kirken igjen, ligesom de vare komne.

Det var paa Birgittes Tid at denne Begivenhed indtraf, og hun var Vidne til Ritmesterens Forbittrelse over det opblæste Borgerpak, da han kom hjem. En saadan Fornærmelse var der aldrig tilføiet ham og hans Navn før — Fru Sara havde kun Betydning som bærende hans Navn. „Ich bin von den ächten Löwenkloen," gjentog han ideligt, som ved alle lignende Leiligheder. Om der har existeret andre Familier af samme Navn, som Ritmesteren har regnet for mindre ægte, skal jeg ikke kunne sige; men vist er det, at dette hans Mundheld bevaredes i Folkemunde og levede mange Aar efter hans Død.

At Ritmesteren og Fru Sara ikke for det Første satte Foden i Kirken efter denne Tildragelse, er naturligt. Man meente, at han havde valgt Pladsen i de saakaldte aabne Stole, der vare tilgængelige for Alle, nærmest paa Grund af, at hans saakaldte Kirkeparade blev mere synlig her midt i Kirken. De lukkede Stole tilhørte desuden Byens Honoratiores eller andre velhavende Borgerfamilier, der tildeels selv havde ladet dem opføre, hvad der i de Tider kunde tilstedes. Men til

saadanne Foretagender strakte Ritmesterens Pengeforhold ikke, og derfor maatte der findes paa en anden Udvei.

Foruden Kirkens tre Indgangsdøre var der endnu en fjerde, som var anbragt i en lille Udbygning mod Nord og førte umiddelbart ud i det Frie. Udbygningen var forsynet med den sædvanlige Række aabne Stole paa hver Side af Gangen; men længst tilbage i Krogen og tæt op til Indgangsdøren var der opført en lukket Stol, med den samme Udstyring af Lysthuushimmel og udskaaret Træarbeide, som de andre havde. Det maatte have været i et Anfald af bizart Lune, indgivet ved Lysten til at bestaae en Kamp med Kulde og Nordenvind, at en eller anden Særling engang i Tiden havde ladet denne Stol opføre. Oprindelsen kjendte man ikke længer, men den nævnte Stol havde ialtfald ikke været benyttet i Mands Minde, da Ingen havde Lyst til at udsætte sig for den bidende Nordøstvind, som ved Vintertid strøg lige ind, hvergang den store tunge Kirkedør aabnedes. Denne Stol blev nu fæstet af Ritmesteren, og her sad fremtidigt han og Fru Sara, der ved Vintertid saaes indhyllet i sit gamle Zobelskind lige indtil Næsetippen, hvis hvirvede Farve sagdes at være foraarsaget ved Frost, som hun havde paadraget sig paa det nævnte Sted under en langvarig Isvinter.

En forandret Hærinddeling bragte omsider Ritmesteren ud af sin Stilling; han fik sin Afsked og kom paa Pension. Hans Beskjæftigelser vedblev imidlertid at være omtrent de sædvanlige. Han opholdt sig endnu længere og støiede endnu mere oppe i det hemmelighedsfulde Værelse. Om Formiddagen, naar han havde læst sine Aviser, drillet Moppe og trommet lidt paa Ruden, indtil

Klokken blev tolv, havde han en særlig Fornøielse af at modtage Drengenes Hilsen, naar de gik fra Skole. Byens Borgerskole laa i Nærheden af Ritmesterens Hjørnehuus, og det var Skoledrengene saavelsom alle Byens Folk velbekjendt, at Ritmesteren blev velvilligt stemt mod alle dem, der viste ham Ærbødighed; følgeligt gjaldt det som en Moerskab og blev til en reen Kappestrid imellem Skoledrengene, hvem der kunde sende de dybeste Hilsener op til Ritmesterens Vinduer. Og da denne desforuden havde for Skik, i Mangel af anden Godgjørenhed, at kaste Skillinger paa Grams ud af sit Vindue hver Fastelavnsmandag, saa vare de ærbødige Hilsener ikke saa ganske spildte. Ritmesteren stak da Ansigtet tæt til Ruden for særligt at mærke sig den eller den Dreng, hvis Hilsen behagede ham, og Iveren for at være blandt de Hilsende gik saa vidt, at de fattige barhovede Drenge laante deres bedre stillede Kammeraters Kaskjetter, for ogsaa at være med „til den Sjou". Det hændte imidlertid engang, at en saadan lille Barhoved, ved den uvante Manøvre at hilse med en Kaskjet, var saa uheldig at tabe denne i Rendestenen, hvorover dens Eiermand foer løs paa ham, og et Slagsmaal opstod, som bragte Ritmesteren til at aabne Vinduet og erkyndige sig om Aarsagen. Men enten han nu ikke kunde tænke sig Muligheden af, at Skoledrengene kunde have en Descendent von den ächten Løvenkloen tilbedste, eller denne Adspredelse var bleven ham nødvendig til hans daglige Underholdning; Hilsescenen fortsattes Dag ud og Dag ind lige til hans Død. Forfængelighed havde altid været Ritmesterens Orm; tidligere havde han beilet til et større Publicums

Beundring — nu tog han tiltakke med Gadedrengenes Hyldest.

Ritmester von Lovenklo døde efter faa Dages Sygdom i en temmelig høi Alder. Stakkels Fru Sara havde ikke dandset paa Roser i sin Ægtestand, vi ville derfor heller ikke antage, at hun har sørget meget over sin Mands Død. At hun længtes efter at betræde det hemmelighedsfulde Værelse og faae et Begreb om, hvad han der havde foretaget sig, var naturligt; men, som man meente, havde hun havt saa stor Respect for ham i levende Live, saa hun ikke vovede sig til den Opdagelsesreise, saalænge hans Liig endnu var i Huset. Og det var ikke kort; thi alle de Formaliteter og al den Pomp, der skulde finde Sted ved hans Begravelse, og hvorom Ritmesteren selv havde efterladt et skriftligt Reglement, kunde ikke endes i Hurtighed. At see Ritmester von Lovenklo ligge "paa Paradeseng" var een af Birgittes stolteste Erindringer. Hvorledes hans floromvundne Vaaben havde været anbragt ved Hovedet af Kisten, Sporer og Kaarde paa hvidbetrukne Tabouretter ved Fødderne; hvormange Voxlys, der havde straalet fra de høie Candelabrer — laante fra en nærliggende Herregaard osv. osv., det kunde Birgitte endnu fortælle om, som om hun havde seet det igaar. Og halvt veemodig føiede hun da altid til: „Ja, salig Ritmesteren negtede sig saamænd selv mange Ting i levende Live, for at spare sammen til sin sidste Ære", sit døde Legemes Forherligelse!

Jordefærden var endeligt foregaaet. Ritmesteren var kommen i „aaben Begravelse" under Kirkegulvet, og hans Sporer og Kaarde vare ophængte over Liigstenen. Fru

Sara havde Enkesnip i Panden og var fort fra Top til Taa. Om Eftermiddagen paa den Dag, Begravelsen havde fundet Sted, begav hun sig med Noglen i Haanden — den havde hængt ved Ritmesterens Seng, medens han var syg — og fulgt af Moppe opad Trappen til det hemmelighedsfulde Kammer. Men Fru Sara naaede aldrig at faae sin Nysgjerrighed tilfredsstillet, om hvad dette indeholdt; thi, inden hun var naaet halvt op ad Trappen, faldt hun pludseligt om, og var død paa Stedet. Ritmesterens Bortgang fra Verden efterlod vist intet Savn hos noget levende Væsen. Fru Sara derimod havde dog bevaret sig een tro Ven. Moppe hylede og tudede ved hendes Liig; man kunde ikke rive den bort derfra. Den forsmaaede al den Æde, man satte for den, og sørgede sig reent ud ihjel over sin Frues Død.

Ritmesterens Værelse ovenpaa blev omsider aabnet af Rettens Betjente. Foruden en heel Deel Fegte- og Skydevaaben samt andre militaire Requisiter, fandt man en udstoppet Skindfigur af menneskelig Skikkelse og Størrelse opstillet midt paa Gulvet. Den var ifort en gammel forslidt Officeersuniform, som den Fodfolket havde brugt en 40 Aar tilbage i Tiden; navnlig gjenkjendte man de særlige Mærker fra Uniformerne hos et vist norsk Regiment. Men hele Figuren var i en saa slet Forfatning, som om den havde lidt idelig Overlast ved Hug og Stød. Især var dette Tilfældet med Hovedet, paa hvis høire Side Skindet var fort af Smuds og næsten opslidt, som om det stadigt havde modtaget ublide Berøringer fra den Kant. At Figuren skulde forestille Capitain Harder, Ritmesterens norske Svoger, som alt i en Snees Aar havde været død, kunde der ingen Tvivl

være om. Ritmesteren glemte aldrig en ham tilføiet Fornærmelse, saa meget mindre en af saa graverende Natur. Han betragtede desuden Capitainen som Aarsagen til sin saa glimrende begyndte Løbebanes Standsning. Intet Under derfor, at han nærede et saa uudslukkeligt Had til ham, at han havde gjort det til sit Livs Opgave, at hevne sig paa ham. Gjenstanden for sin Hevn stod det imidlertid ikke i hans Magt at naae (hvilke Forsøg Ritmesteren tidligere kan have gjort i den Retning, er os ikke bekjendt); han maatte følgeligt kjøle den paa hans Billede. Man formodede, at han Dag ud og Dag ind havde gjengjeldt det Dresigen, som var ham tilføiet saa mange Aar tilbage i Tiden, idet man satte Skikkelsens høire Kind og Ritmesterens venstre Haand i Forbindelse med hinanden.

I Fyrretyverne undergik vor gamle Kirke en Hovedreparation, og med den forsvandt alle Pulpiturer og lukkede Stole, udskaaret Træværk og broget Paamaling samt Ritmester von Lovenklo's Kaarde og Sporer. Hvor vilde Birgitte have forarget sig over en saadan Vandalisme! Til Gjengjeld har jeg fortsat hendes Hverv, at bringe Ritmesterens Bedrifter til Efterverdenens Kundskab.

—n—m—

Den store Formue.

(Fortsættelse).

Ottende Capitel.

Aristokrat i Sind og Skind.

Dr. Vandall var veltilmode, da han paa Hjemkjørselen overtænkte, hvad der var skeet. Vi ville ikke sige, at han var ligegyldig enten ved Grevens Sygdom eller hans Sons Forlegenhed; men han kunde dog ikke Andet end føle, at hans egne Hensigter derved fremmedes. Han havde desuden nu god Grund til at haabe paa Grevens Helbredelse, ihvorvel denne ingenlunde var saa sikker, at han turde beelagtiggjøre Familien i dette sit Haab. Hvad den unge Greves Pengeforlegenhed angik, da kostede det ham jo ikkun et Pennestøg, at udfrie ham af den. Her var jo kun Tale om en Sum Penge, og den offrede han gjerne for en Ven. Det gjorde ham nok ondt for Vennen, men paa den anden Side følte han, at denne Forlegenhed maaskee kunde give den unge Greve en gavnlig Lære, og til en saadan kunde den letsindige unge Mand nok trænge; thi med alle sine elskværdige Egenskaber forbandt Grev Axel Falk en næsten utrolig Letsindighed. Dr. Vandall var sikkerlig ved denne Omstændighed kommen til at staae i et eiendommeligt Forhold til den grevelige Fa-

milie; men, om han virkeligt havde vundet derved, er meget tvivlsomt. Det er ikke alle Mennesker, der lade sig vinde paa den Maade. Der gives ogsaa dem, hvis Stolthed saares, naar de see sig nødsagede til at modtage betydelige Tjenester af Andre.

Da han kom hjem, holdt der ikke mindre end tre Vogne, som ventede paa ham. Ved hans Ankomst begyndte de tre Kudske at kjævles om, hvem af dem der først skulde have Doctoren paa sin Vogn; men Vandall havde sin egen Maade at tage disse Folk paa, og Alt var snart i Orden. Da han kort og godt havde sagt: sæt Stolen i Mads Hansens Vogn, var der Ingen, der knyede. Havde han indladt sig paa at raisonere med dem, vilde det aldrig have faaet Ende. Hvor der ikke syntes at være særlig Fare eller Hast med hans Komme, fulgte han med Vognene i samme Orden, de vare komne, uden at tage Hensyn til, om det var privat eller offentlig Kjørsel. — Inden han denne Gang atter satte sig paa Vognen, skrev han et udførligt, men dog kortfattet Brev til en Ven i London.

Det var seent om Aftenen, inden han kom hjem fra sin sidste Reise. Sund og kraftig som han var, begyndte han dog snart at mærke, at det ikke var noget Legeværk, han havde indladt sig paa. Var han maaskee alt træt af dette Arbeide? Endnu ikke; idetmindste vilde han ikke vedgaae det for sig selv. Der var ogsaa Meget, der bidrog til at han tog Sagen lettere, end man kunde vente. Da han modtog Søsterens Brev i Paris, var han hjerteligt kjed af sit arbeidsløse Liv, og enhver Virksomhed, selv den meest anstrengende, der krævede bestemte Pligters Opfyldelse, vilde han have foretrukket for det

Driveri, som var blevet ham saa modbydeligt. Hertil kom, at det var ham en opmuntrende Tanke, at han arbeidede for sin Søster og hendes Mand. Han kunde jo sagtens have understøttet dem paa en anden Maade; men ingen anden Maade vilde have tilfredsstillet hans Søster saa vel. Hertil kom endnu, at Alt var Vandall nyt, nyt i mere end een Forstand. Siden sine Drengeaar havde han saa godt som slet ikke opholdt sig paa Landet, og i de sidst forløbne ti til femten Aar var der foregaaet en Forandring med det hele Landboliv, saa at det neppe var til at gjenkjende. Var det virkeligt de samme Bønder, de samme Herremænd, han i sin Barndom havde kjendt? De vare de samme, og dog ikke de samme. I Slutningen af Trediverne og i Begyndelsen af Fyrretyverne havde man endnu ikke ganske forvundet det tunge Tryk, som den ulykkelige Krig i Aarhundredets Begyndelse havde lagt paa Folkets Skuldre. Man aandede ganske vist lettere, men det var, som om man endnu ikke ganske turde forlade sig paa de gode Tider. Nu derimod var man sikker nok. Istedetfor den tidligere ængstelige Bekymring havde der indfundet sig en flot Raskhed. Man var ikke længer bange for at give Penge ud. Fjedervogne med polstrede Stole havde hos Bonden afløst de simple, rødmalede Fjællevogne med grønne Hynder eller Puder paa de nøgne Pindeværksstole. Man havde faaet større og smukkere Heste. Dragten havde baade i Stof og Snit fjernet sig betydeligt fra den eiendommelige Bondedragt. Med Silkehatten, Handskerne og Parasollen antog Bondepigen Kjøbstadlader og Vaner. Bondekarlen havde altfor snart faaet Smag paa Cigarer, Bayersk Øl, Keglespil og Kortspil med Hazard. Fra at

være troskyldig, eenfoldig og forknyt, var Bonden altfor ofte bleven selvklog og hovmodig. Han var Karl for sin Hat; thi han kunde jo betale, og han betalte ofte i dyre Domme, hvad han helst maatte undvære. Han byggede og tumlede, ofte planløst nok, og i de Aar altid dyrt. De høie Kornpriser, som holdt sig flere Aar i Træk, i Forbindelse med den gode Høst, man havde i de Aar, lode Bonden glemme, at der ovenpaa syv fede Aar kunde følge syv magre.

Var der foregaaet en Forandring med Bonden og hans Maade at være og leve paa, saa var en tilsvarende foregaaet med Godseieren og Proprietairen. Herremanden, som under Tidernes tunge Tryk var bleven nødt til at iagttage Tarvelighed og Jevnhed, blev paa een Gang en rig og fornem Mand med Indtægter, som han en halv Menneskealder tilbage knap havde drømt om. Herregaardslivet antog derfor i Løbet af forholdsvis faa Aar et Opsving, hvad Pragt og Luxus angik, som maatte forbause Enhver, der endnu mindedes Herremændenes forpiinte Stilling, da Lehnsbesidder og Proprietair, ofte ydmygt nok, maatte trygle om Laan af det Offentlige, ja stundom vel endogsaa saae sig i den forgelige Nødvendighed, at maatte bede Kjøbmanden i den den nærmeste Kjøbstad om Forskud paa næste Aars Landgilde og Høst. I den forpiinte Tid, Tiden med Skatterestancer og opsagte Laan, havde Herregaardslivet mistet sit hele aristokratiske Sving. Den skarpe Grændse mellem de aristokratiske Jorddrotter og Middelstanden var saa godt som sloifet. Herremanden kunde dengang ikke med Familie tage Ophold i Hovedstaden om Vinteren, eller om Sommeren foretage Reiser i Udlandet, han var

glad nok ved at tage Deel i Kjøbstadmandens Fester og Adspredelser. Nu var det blevet heelt anderledes. Blodet var med den gode Lykke steget en heel Deel af de gode Folk til Hovedet. Med de elegante Equipager, de nye Liberier, de flotte Middagsselskaber havde en vis Fornemhed, der ikke altid klædte godt, holdt sit Indtog paa Herregaarden. L'Hombrebordet og Jagten kunde nok nu og da samle Herremænd, Borgermænd og Embedsmænd om det samme Bord — hvad gjør man ikke for at faae Has paa Tiden —; men Tonen havde væsentligt forandret sig, og uagtet Tiden havde antaget et demokratisk Præg, følte de gode Kjøbstadfolk tidt nok, at Nedladenhed havde afløst den tidligere jevne Gemytlighed. Han maatte nu lære at betragte Indbydelsen til Herresædet som en særdeles Gunst, der kun vistes ham, naar han paa den rette Maade lagde for Dagen, at han vidste at vurdere den og ikke tog det altfor nøie med en Impertinence eller ligefrem Uartighed. Mangen en Borgermand, vel ogsaa nu og da en Embedsmand, der ikke havde synderlig Agtelse for sin Stilling, vidste usigeligt hurtigt at falde i de rette Folder og forrettede sin Laquaitjeneste med al mulig Underdanighed; men der var ogsaa dem, som med den rette Selvfølelse undsloge sig for at nyde Gjæstfrihed paa slige Vilkaar og undroge sig et Selskabsliv, hvor de følte sig fremmede, ikke fordi de mødte en overlegen Dannelse og Fiinhed i Sæder, men fordi de saae, at det kun kom an paa at fordunkle hinanden i Luxus. Paa dette Kaplob indlod man sig ikke, naar man endnu havde bevaret lidt sund Sands; thi medens Kjøbstadmandens Indtægter knap havde holdt Skridt med de høie Priser paa alle Nødven-

dighedsartikler, vare Jorddrottens Indtægter ofte stegne til det Mangedobbelte. Nogle Herregaardsfamilier følte sig saa ophøiede, at de afbrøde al Forbindelse og Omgang med deres Naboer af ringere Kaar og Stilling og foretrak at leve i eensom Storhed og — Kjedsommelighed. Hvilke Anlæg til Fornemhed, vi tidligere kunne have havt, de syntes kvalte i de trange Tider, som var Følgen af en ulykkelig Krig. Nu havde man gode Tider; men Fornemheden, den virkelige Fornemhed kan man ikke tage paa sig som en ny Kjole. Man bliver ikke fornem, fordi man bliver rig, heller ikke fordi man vil være det. Rigdommen tjener tværtimod altfor ofte til at blotte Mangelen i denne Retning; og man er fornem, ikke fordi man vil være det, men fordi man ikke kan undlade at være det. Fornemme Miner og Lader kan Enhver paatage sig, naar han vil gjøre sig til Nar; men Fornemheden lader sig ikke paatage. Dens Vrængebillede kan imponere de plebeiiske Naturer, men heller ikke Andre. — Er den ægte Fornemhed af ringe Værd, den paatagne er i alle Tilfælde over al Maade latterlig.

Men Kjøbstadbefolkningen skulde ikke lade de andre Stænder Noget høre, hvad slig forfængelig og usund Stræben angaaer. Den fulgte Sporet, som blev den anviist af Bonde og Herremand. Jordens Rigdom gik for en Deel igjennem Kjøbstadmandens Hænder, og der aabnedes ham paa den Maade en god Leilighed til at grundlægge en Velstand, han ikke havde kjendt i mange Aar. Men han overvurderede Leiligheden og sine egne Evner til at benytte den paa rette Maade. Man gav sin Bedrift en Udstrækning, som var aldeles uforholdsmæssig, og, hvad der var værre, man indførte en

Luxus og Ødselhed i sin private Huusholdning, som i Længden maatte udtømme selv store Rigdomme; men her var ingen Rigdom, blot Udsigt til at erhverve den. Den samme Kappestrid, som iagttoges ude paa Landet, sporedes ogsaa i Kjøbstaden. Borgermand og Embedsmand kappedes om at overbyde hinanden i luxurieuse Middagsselskaber, kostbare Vogne, rige Dragter. Husene skulde udstyres paany med moderne Meubler, nyt Betræk, Gulvtæpper o. s. v.; nok saa hyppigt bleve de heelt ombyggede. Var det virkeligt det samme Folk, som faa Aar tilbage i Eet og Alt havde levet saa tarveligt og og indskrænket og som havde fundet sig meget vel tilfreds med kalkede Vægge og Sand paa Gulvet i sine Stuer? Endnu gik det, men hvorlænge vilde det vare?

Alt dette var aldeles nyt for Vandall, der i saa mange Aar, lige siden han blev Student, ikke havde seet Noget af det provindsielle Liv. Var det virkeligt det samme Land? spurgte han sig selv ofte nok. — Men ogsaa i en anden Henseende mødte ham noget aldeles Nyt og Ukjendt, nemlig den politiske Gjæring, der havde udviklet sig i de senere Aar. Inden han forlod Skolen for at begive sig til Universitetet, var Gjæringen begyndt. Man talte allerede da i høie Toner om Herremandsvælde og Bondeundertrykkelse, skjønt begge tilhørte en svunden Tid. Ogsaa i religieus Retning var Striden begyndt. Politiske Møder og hellige Forsamlinger bleve ikke saa sjeldent hjemsøgte og opløste af Politimagten. Men dengang var han endnu Dreng og gav ikke synderlig Agt paa Sligt. Da han derimod kom til Kjøbenhavn og deeltog i Studenterlivet, blev han greben af den Frihedsbegeistring, som besjælede den hele Ungdom

og saare Mange af de Ældre med. Vel tog han ikke nogen meget activ Deel i de Demonstrationer, som da fandt Sted; men han havde dog drømt sin Drøm om Frihed og Lighed, og hvilken begavet ung Mand paa den Tid gjorde ikke det? Man kunde drømme saa meget behageligere, som ingen klar eller bestemt Tanke forstyrrede det smukke Drømmebillede. Man talte om Eet- og Tokammersystem, om Skattebevillingsret, om Dommeres Uafsættelighed og Gud veed hvad; men ikkun meget Faa forbandt nogen klar Tanke hermed. Vandall talte med, ja han var endog med at underskrive Petitionen til Christian den Ottende om Skattebevillingsret; men hvad forstod han af det Hele? Og naar Alt kom til Alt, var han vel Een af dem, som allersnarest vilde træde tilbage og maaskee endog stille sig i de modsatte Rækker, naar Spørgsmaalet for Alvor skulde afgjøres. Han var een i alle Henseender af Lykken begavet ung Mand. Han levede i sin rige og ansete Onkels Huus, hvor Alt og Alle føiede sig efter ham. Den ugifte Onkel betragtede med Kjærlighed og Stolthed den smukke unge Søsterson, som, det haabede han, skulde arve ikke blot hans Formue, men ogsaa hans Anseelse og Praxis. Han føiede ham i alle hans billige Ønsker, og gjorde det saa meget hellere, som han snart saae, at den unge Mand ikke var tilbøielig til at udskeie. Herfra holdtes han borte ved en høi Grad af Selvfølelse, som han havde bragt med sig fra Skolen. Alt i Skolen havde han været afholdt af sine Kammerater, som saae op til ham som ikke blot den Dygtigste, men, hvad der i en Skole har nok saa meget at sige, den Gavmildeste af dem Alle. Hans physiske Kræfter, hans Smidighed,

hans til Forvovenhed grændsende Mod vare ogsaa Egenskaber, som bidrog til at skaffe ham Anseelse blandt Kammeraterne. Denne Beundring satte han stor, altfor stor Priis paa, og han vilde nødigt gjøre Noget, som kunde berøve ham et Gran af denne Ret til at staae som primus inter pares. Men med slige Følelser kan man nok blive Demokrat, men aldrig Lighedsmand, og ved flere end een Leilighed røbede han tydeligt nok, at han kun med Forbehold var Lighedens Talsmand. Imidlertid kom 1848, dette Begeistringens Aar, der rev selv kjølige og kolde Naturer med sig. Vandall, der netop var bleven Candidat, blev revet med af denne Frihedsbegeistring, af denne vilde Folkejubel, der i Hovedstaden overdøvede Alt. Han var med i Alt og overalt, hvor Bevægelsen var stærkest, og hans Betænkeligheder, som aldrig vare af stor Betydning, vare idetmindste for en Tid aldeles satte tilside. Imidlertid skulde hans politiske Anskuelser snart sættes paa en alvorligere Prøve, end han ahnede. Han var som sagt en varm Frihedsven og troede ogsaa, at han satte Priis paa Ligheden; men han bemærkede ikke, at det egentligt kun var, naar han saae opad, at han hyldede Ligheden, derimod ikke, naar han kastede Blikket nedad. Han ansaae sig selv for at være ligesaa god som de Første; men der var Mange, som han ingenlunde vilde indrømme Ret, til at træde op ved Siden af sig som Ligemænd. Maaskee laa der bagved denne Følelse en dunkel Tanke om, at man var ifærd med at forvexle to meget forskjellige Begreber, nemlig den politiske og den sociale Ligeberettigelse. Hvorom Alting er, netop paa den Tid fik han at vide, at var der dem, som

han saae over Hovedet, saa var der ogsaa dem, som betragtede ham som et underordnet Væsen. Denne Tilretteviisning fik han just, da det gjaldt en Sag, af hvilken, saa meente han, hans Livslykke var afhængig. Det var ham en bitter Kalk at tomme; men vi ere dog tilbøielige til at antage, at det egentligt kun var hans Stolthed og ubændige Selvfølelse, som saaredes. Hans kjærlige Onkel, der i denne Sag var altfor tilbøielig til at sympathisere med ham og som var den Eneste, han betroede sig til, gjorde Alt for at holde ham oppe i Kampen, men han døde et Aarstid efter, og neppe havde han lukket sine Øine, før den unge Mand drog til Udlandet. I sine egne Tanker var han en forurettet Mand og vilde gjerne indbilde sig, at for ham var alle Livets Blomster visnede. Denne „Zerrissenheit" var dengang en Omgangssyge blandt de unge Mennesker, og den angreb fortrinsviis de livligste og meest begavede Gemytter. — Han reiste bort med et bittert Had til Alt, hvad der hørte til Fødselsaristokratiet; men dette hans Had forhindrede ham ikke fra at slutte sig nøie til de aristokratiske Bekjendtskaber, som tilfældige Omstændigheder forskaffede ham. Han følte sig tværtimod meget vel i de Omgangskredse, som derved aabnedes ham. Det kunde jo ikke Andet end tilfredsstille hans saarede Stolthed, naar han saaledes behandledes som Ligemand af Adelsmænd, der hørte til de første Familier i Europa; men desto bittrere følte han den Krænkelse, der var tilføiet ham i hans Fødeland. — Imidlertid gik Aarene, og alt som de gik, lærte han at see paa Samfundsforholdene paa en roligere, mere uhildet Maade; men det var langt fra at hans aristokratiske

Livsopfattelse derved svækkedes. Tværtimod befæstedes den, uden at han egentligt selv vilde vedgaae det. I sit inderste Væsen var han Aristokrat; vel var han ikke født Adelsmand, men paa den anden Side følte han, at han af Naturen og Omstændighederne var saa begunstiget, at den stolteste Adelsmand kunde have Grund til at misunde ham. Havde han været født Adelsmand, vilde han for længe siden være optraadt som en Forfægter af feudale Rettigheder. Frihed og Selvregjering vare i hans Tanker priselige Ting; men han ansaae begge for umulige uden et dygtigt og mægtigt Aristokratie. Med Ligheden vilde han Intet have at skaffe.

Var det materielle Opsving, hans Fædreland havde taget under hans Fraværelse — hertil regnet hans Ophold i Hovedstaden, thi af det provindsielle Liv saae han idetmindste ikke Meget under dette sit Ophold — forekom dette materielle Opsving Vandall stort og overraskende, saa var det politiske Røre, han forefandt ved sin Hjemkomst, ham endnu mere paafaldende. Den Bitterhed og Hadskhed, hvormed Partierne optraadte ligeoverfor hinanden, var ham uhyggelig; men han betænkte sig ikke længe paa at tage et bestemt Parti, idetmindste hvad Tanke og Følelse angik; thi aabenlyst traadte han endnu ikke frem. Han hørte Nok af og om Bondepartiets og det øvrige Folkeparties Ledere og deres Efterſnakkere, til at faae en afgjort Modbydelighed for den Slags Demagogie, og ihvorvel det modsatte Parti med Godseierne og de gamle Bureaukrater i Spidsen ikke just tiltalte ham meget, var dog hans Sympathie overveiende paa dets Side. Men han forholdt sig endnu aldeles passiv, undersøgende og iagttagende.

Det var i Hovedsagen Synet af alt dette Nye, som forsonede ham med hans Virksomhed, der ellers ikke tiltalte ham meget. At det forholdt sig saa, tilstod han endnu ikke for sig selv; endnu troede han, at det var hans Lægevirksomhed, som interesserede ham, men det var det ikke. Han benyttede denne sin Virksomhed til at studere Forholdene i Byen og paa Landet, og bedre Leilighed kunde han ikke faae. Paa samme Tid læste han Bladene og de mange politiske Smaapiecer, som udkom, men vogtede sig vel for at indlade sig i Debat om Politik. Han forholdt sig heelt og holdent iagttagende og randsagende. Forelobigt vilde han fortsætte med sin Lægevirksomhed.

Niende Capitel.

Jeg er den Samme.

Da Vandall den Aften kom hjem fra sin sidste Reise, var det nær ved Midnat, men der var endnu Lys i Dagligstuen, og der modtoges han ogsaa af Søsteren.

„Carl har faaet et Tilbagefald og føler sig meget svag. Han ønsker meget at tale med Dig, inden Du gaaer til Ro."

Hun havde udtalt disse Ord med sin sædvanlige Stemme og med tilsyneladende Ro, men paa een Gang svigtede Modet hende og hun kastede sig hulkende i en Stol.

„Det kan ikke nytte, at Du vil skjule det for mig, han har ikke mange Dage at leve i." Hun reiste sig igjen efter en lille Pause og gik et Par Gange op og ned ad Gulvet. „Det er Verdens Retfærdighed. Arbeide uden Løn og Paaskjønnelse — Næringssorg, Sygdom og en tidlig Død, det er dens Løn for et opofrende Liv. Carl var for god til at opoffres paa den Maade. Hvorledes skal jeg kunne udholde Livet uden ham?" og hendes Taarer flode atter strømmevis.

Broderen søgte at trøste hende paa bedste Maade, men det er vanskeligt at trøste under slige Forhold. Hun lod ham tale, men svarede Intet. „Det er rimeligt," sagde han tilsidst, „at Carden ikke har mange Dage tilbage; men han har sandelig ikke levet forgjæves. Gud give, at jeg, naar min sidste Dag kommer, kan see saa roligt og tilfreds tilbage paa mit Liv, som Carden paa sit. Vi komme jo Alle tilkort, naar det sidste Regnestykke skal opgjøres; men er der noget Menneske, som med Hjerte, Tanke og ærlig Villie har fulgt Frelseren efter, saa er det Carden. Hans Bedrifter ere ikke af den glimrende Art, men de ere af den Art, som optegnes hisset. Han dør ganske vist som en fattig Mand, men efterlader dog Dig som en rig Enke, rig paa skjønne Minder om et trofast Samliv med en ædel Sjæl. I dette Øieblik fatter Du maaskee ikke, hvad det vil sige; men det vil nok stadfæste sig, at dette Efterladenskab skal strække til for hele dit Liv, det blive nok saa langt. Og Du er Moder til hans Børn, det er ogsaa en rig Arv; hans Børn, husk, hvad det vil sige, ogsaa i dem vil Du vedblive at leve sammen med ham. Og for hver Dag,

Du lever, nærmer Du Dig Gjenforeningen, den evige Gjenforening med ham."

Da Vandall traadte ind i Sygeværelset, modtog Svogeren ham med det samme venlige Smiil, som sædvanligt. Dette huldsalige, trosterige Smiil, en kjærlig Sjæls Afglands, som saa ofte havde lindret Andres Lidelser, lod sig ikke bortkyse af det, han selv leed. Han tænkte i dette Smertens Øieblik mere paa at lindre sine Omgivelsers Sorg end paa sin egen Lidelse.

„Ja, Vilhelm, det er Begyndelsen paa den sidste Ende. Det er snart forbi, det føler jeg. Lad mig benytte Tiden, medens jeg har den, og takke Dig for dit broderlige Venskab. Jeg veed, at Du aldrig vil forlade Asta eller Børnene; i den Retning nærer jeg ingen Frygt. Jeg frygter snarere det Modsatte. Jeg veed, hvor rig og hvor ædelmodig Du er; men det beder jeg Dig om, og det er ogsaa Astas Ønske, at Du aldrig glemmer, at mine Børn ere Fattigmands Børn og at de skulle opdrages i Tarvelighed til at blive dygtige, arbeidsomme og gudfrygtige Mennesker. Lad dem ikke blive blendede af Guldglandsen; det utaknemmeligste Arbeide er langt at foretrække for den sorgløseste Ledighed, Rigdom kan skjenke. Det er bedst at have fortjent det Brød, man æder. Jeg kan ikke lykønske Dig til din uhyre Rigdom, og dog er jeg sikker paa, at ikke Een blandt Tusinde er besjælet af en bedre, ædlere Villie. Tilgiv mig, kjære Vilhelm, jeg taler som jeg har Forstand til; jeg vilde aldrig have kunnet bære den Byrde, din Rigdom har lagt Dig paa Skuldrene."

Han talte med en meget svag Stemme og maatte ofte standse, fordi Kræfterne forlode ham; tilsidst holdt

han ganske inde og lukkede træt Øinene. Der var Mere, han vilde have sagt, men denne Gang blev det ikke sagt.

Enden var dog ikke slet saa nær, som Vandall havde antaget. Livet blussede atter op for nogle Dage og bedaarede atter for en kort Tid hans Hustru med et falsk Haab. Blot dette Foraar dog vilde komme, ønskede hun saa inderligt; thi af dette Foraar og den milde Aarstid, hvortil Broderen havde henviist hende, lovede hun sig saa Meget. Og paa samme Tid syntes dog en Stemme ideligt at tilhviske hende, at hun Intet havde at haabe. Men den Slags Modsigelse findes altid i et af Sorg forpiint Sind, saa længe den barske Vished ikke endnu har betaget det ethvert Gran af Haab. „Det var jo dog muligt," lyder det atter og atter, selv hvor denne Mulighed for længe siden har ophørt at være til for alle Andre.

Endeligt kom det forønskede Foraar i Skikkelse af en sjeldent smuk April. Denne, den lunefuldeste og ofte den barskeste af alle Aarets Maaneder, var denne Gang særdeles mild og smuk. Alt grønnedes paa Markerne og i Haverne. Paa Markerne prangede den gule Løvetand, og i Haverne stode Primulaer, Aurikler, Anemoner og Hyacinther i fuldt Flor. Vaarens Sangere holdt deres Indtog, den ene efter den anden, og hele Naturen vaagnede til nyt Liv, dette jublende, farverige Liv, der vækker saa mange Forhaabninger. Men i Lægens Huus stod det sidste svage Haab ifærd med at udslukkes. Efter sit sidste Tilbagefald henlaae Carden en Ugestid uden store Lidelser, og hans Hustru lod sig virkeligt skuffe heraf; saa svandt den Syges Kræfter pludseligt og hur-

tigt, men ligetil det sidste Øieblik bevarede hans Sind den elskelige Ligevægt, den Taalmodighed og Mildhed, som havde været hans Charakteermærke Livet igjennem.

Det var paa en slig smuk Foraarsdag, at Vandall satte sig ved sin Svogers Seng og havde den sidste egentlige Samtale med ham. Sengen var rullet ind i den Syges Studereværelse, hvis Vindue af Vandall var indrettet til et aflukket Drivhuus. Her var Alt saa lyst, smukt og venligt, og navnligt spillede Solens Straaler saa deiligt imellem det rige Flor i Vinduet.

„Jeg havde altid troet," sagde den Syge, „at jeg skulde gaae bort paa en stille, graa Efteraarsdag, medens det sidste Løv er ifærd med at falde; men det var vel mere et Ønske end en Ahnelse. Den Ahnelse skulde da ikke gaae i Opfyldelse, og Ønsket nærer jeg heller ikke mere; jeg synes ordentligt jeg er glad ved at skulle tage dette Vaarglimt med mig over i Evigheden, som en venlig Afskedshilsen fra Livet."

Han laa atter stille og taus hen og hørte paa Vandalls Beretning om forskjellige Tildragelser; men pludseligt afbrød han ham, idet han fæstede sit Blik paa ham.

„Siig mig, Vilhelm, hvorlænge troer Du, at Du vil vedblive at praktisere?"

Den Tiltalte saae studsende paa ham og svarede saa:

„Hvorlænge — hvad mener Du?"

„Jeg skal sige Dig, hvad jeg mener. Jeg troer ikke, at Du i Længden vil føle Dig tilfreds som praktiserende Læge, end mindre vil en Distrietlæges Stilling og Virksomhed tiltale Dig. Det er en Virksomhed, som, siden den ophørte at være en reen Kjærlighedsgjerning

og er bleven et Levebrød, helst maa udøves af Mænd, der trænge til et Levebrød. For rige og uafhængige Mænd passer den ikke, med mindre de ere fødte Philanthroper eller ere saa tomme, at denne rastløse Omflakken fra Huus til Huus i og for sig er dem en Lyst. Du har seet Nok af vort Liv herude paa Landet til at vide, at det videnskabelige Udbytte ikke staaer i Forhold til den Tid, der anvendes. Den meste Tid spildes paa Vognen, og for hvert Tilfælde, der frembyder nogen Interesse, er der hundrede, som kun ere trivielle Bagateller. I de færreste Tilfælde faaer Du Lov til at følge Sygdommens Gang med Nøiagtighed. Kunde Du endda praktisere gratis, troer jeg, det vilde tilfredsstille Dig mere; men at give fattige Folk Raad og modtage deres Par Mark for Recepten vil pine Dig; og dog maa Du gjøre det saaledes, dersom Du ikke vil bibringe Publicum falske Forestillinger og ødelægge dine Collegaers og din Efterfølgers Stilling. Det er derfor, at jeg med velberaad Hu beder Dig at holde op itide. Vogt Dig idetmindste for at tage en afgjørende Beslutning, som kunde binde Dig; jeg kjender Dig jo godt nok til at vide, at det vil falde Dig vanskeligt nok at bryde en saadan Beslutning, selv om det kun er ligeoverfor Dig selv, Du føler Dig forpligtet. Lov mig, at Du vil ophøre at praktisere i det Øieblik, det begynder at falde Dig tungt."

Det var kun i afbrudte Sætninger og med længere eller kortere Pauser, at den Syge fik alt dette sagt, og Vandall benyttede Pauserne til at komme med Indvendinger, som han selv vidste vare betydningsløse; thi ihvorvel han endnu ikke havde tænkt paa at standse med

sin Lægevirksomhed, maatte han dog erkjende Sandheden af Svogerens Ord. Det faldt ham derfor ikke vanskeligt, at aflægge det forlangte Løfte.

Søsteren kom nu ind for at sige, at Grevens Vogn var kommen, og Vandall reiste sig for at gaae bort; men den Syge holdt ham tilbage.

„Du skal til Overgaard; tjen mig da i at gaae over til Knudsen i Skovslunde. Naar Du gaaer igjennem Haven og Lunden, er den hele Vei kun et Par Bøssefkud lang. Bed Knudsen at besøge mig endnu engang. Jeg vilde saa inderligt gjerne af hans Haand modtage Alterens Sacramente. Han er en oprigtig Christen, hvad man saa forresten kan sige om ham, og han er dertil min trofaste Ven, den Eneste, jeg her paa Landet har pleiet nogen virkelig Omgang med. Hvis han kunde komme imorgen, saae jeg det helst; jeg har neppe ret mange Dage at raade over."

Den samme Dags Morgen havde Vandall modtaget et Brev fra England, nemlig fra Grev Axel Falk, der takkede ham, fordi han saa hurtigt og for saa godt Kjøb var kommen paa fri Fod. Han bad ham tillige paa Overgaard at melde hans forestaaende Hjemkomst, som vilde indtræffe i Løbet af en Ugestid. Vandall var glad ved at kunne bringe dette Budskab til Søstrene; om Grevens Tilstand var saaledes, at han kunde modtage Efterretninger af den Art, det vidste han ikke; da han sidst saae ham, havde hans Bevidsthed endnu været omtaaget. Han blev derfor glad overrasket, da han ved Ankomsten til Overgaard traf Greven ikke alene ved klar Bevidsthed, men endogsaa tilsyneladende rolig. Den yngste af Døttrene modtog ham og berettede ham, hvor-

ledes hendes Fader efter en rolig Søvn sidste Nat var vaagnet om Morgenen og strax noget uroligt havde spurgt efter det Brev, hvis Gjennemlæsning rimeligviis havde foraarsaget hans Sygdom. Han forlangte det saa bestemt, at vi ikke vovede at negte ham det; men medens vi lode, som vi søgte efter det, fortalte vi ham, at Bertha havde havt Brev fra Axel, og at ogsaa De havde hørt fra ham, samt at han snart vilde komme hjem. Han forlangte nu ligesaa bestemt at see Brevet til Bertha, og, saa nødigt vi vilde, maatte vi dog lade ham faae det, men søgte tillige at berolige ham med den Besked, De havde givet os. Derefter læste han baade sit eget og Berthas Brev langsomt igjennem; men imod Forventning syntes denne Gjennemlæsning ikke at have den Virkning paa ham, som vi saa meget havde frygtet. Han spurgte blot, naar vi ventede Dem, og begjærede derefter en Kop Thee, som han syntes at nyde med Behag. De maa være forberedt paa, at han udspørger Dem."

Det var just ikke med noget let Hjerte, at Vandall traadte ind i den Syges Værelse.

„Tak, kjære Doctor," udbrød den Syge med noget svag Stemme, „Tak for al Deres Omhu; De seer, De har Ære af Deres Patient — jo, Pulsen er meget rolig — jeg feiler ikke Noget. Men nu, for at tale om noget Andet — det glæder mig at høre, at De har bevaret Deres Venskab for min Søn. De har havt Brev fra ham; sig mig, hvad er det for en skandalos Historie, han er bleven indviklet i? Jeg ønsker et oprigtigt Svar; De maa ikke føre mig bag Lyset."

„Det skal jeg ikke, Hr. Greve, men jeg maa be-

gynde med at erklære, at jeg ikke veed af nogen skandalos Historie, hvori Grev Axel skulde være indviklet."

„Vil De da forklare mig Meningen af dette Brev?" sagde Greven og rakte ham Brevet fra London. Vandall gjennemlæste Brevet med stor Opmærksomhed og gav det derpaa tilbage, idet han sagde:

„Det er et Væv af Usandhed og Bedrageri, hvori der knap er et Gran af Sandhed."

„Hvorledes? er da Historien om Sangerinden og et hemmeligt Ægteskab opdigtet?"

„Ja; den hele Sandhed indskrænker sig til, at Deres Søn charmerede sig i den nævnte Sangerinde og fulgte hende fra Paris til London. Han stod ikke og har aldrig staaet i noget nærmere Forhold til hende; men at slutte af dette Brev, synes den samme Dame at have udspredt et Rygte om et Ægteskab mellem hende og Grev Axel, naturligviis blot for at skaffe sig Credit. Deres Hr. Søn veed nu, hvad han skal troe om hende; han befinder sig paa Hjemreisen.

„Kan De virkeligt indestaae mig for Sandheden heraf?"

„Ja, Hr. Greve, det kan jeg."

„Men denne uhyre Sum Penge?"

„Var ikke Grev Axels Gjeld, men Sangerindens. Hans egen Gjæld belob sig kun til noget over 500 L.; denne Sag er bragt i Orden. Til yderligere Bekræftelser vil jeg lade Greven læse et Brev, som jeg har modtaget fra en Ven i England."

Efter at have læst dette Brev, lagde Greven sig roligt ned og vendte sig om til Væggen. Efter en

Pause vendte han sig atter om imod Vandall, idet han udbrød:

„Gud være lovet, at det er saa. Tak Doctor Vandall, De har været min Søn en ærlig Ven. Uden Deres Hjælp vilde han ikke være sluppen ud af det Garn, uden at have betalt dyrt derfor. Jeg skal ikke glemme, hvad De har gjort for os ved denne Leilighed."

„Da er det sandeligt ikke værd at lægge stor Vægt paa."

„Jo det er; jeg lægger den største Vægt herpaa og skal ikke glemme det. — 500 L., det er mange Penge, idetmindste for Axel. Hvorledes har han i saa kort Tid kunnet gjøre Udveie og betale den Sum."

„Da Summen ikke var større, end at han selv kunde betale den, naar han fik Tid, var det let nok at skaffe ham en Cautionist; og min hele Fortjeneste indskrænker sig til at have skaffet ham en saadan Cautionist og en paalidelig Procurator. — Men jeg maa nu bede Greven ikke at anstrenge Dem mere ved at tale. Om et Par Dage er Grev Axel her, og De vil da være stærk nok til at tale med ham om Sagen; men for Øieblikket maa De forholde Dem rolig og ikke forsøge paa at forlade Sengen."

Herefter tog Vandall Afsked og begav sig paa Veien til Skovslunde. Den Vei, der var ham anbefalet, førte igjennem Haven og en lille Lund og benyttedes ofte baade af Greven og Præsten. Man kunde heller ikke forestille sig en smukkere Spadseregang end denne. Haven var særdeles vel holdt og dens gamle Alleer var nok værd at see. Vandall fulgte imidlertid ikke Alleen, som fører lige til Lunden, men gjorde en Omvei for at see

Blomsterkvartererne, der udmærkede sig ved et rigt Flor af tidlige Vaarblomster. Vandall var en stor Elsker af Blomster, men fortrinsviis elskede han Vaarens haardføre Førstefødte; Sommerens yppige Blomsterfylde tiltalte ham ikke saa meget; denne Aarstid er saa rundhaandet, at dens Gaver sammenlignelsesviis næsten forsmaaes. — Da han igjennem en lille Laage traadte ind i Lunden, var Solen nær ved sin Nedgang. Den lille Skov var en vidunderlig deilig Plet. Det var gamle prægtige Træer, som man ikke let skulde finde Mage til. Til Venstre var Skovbunden dækket af en smuk Underskov, hvis spæde Grønne spillede i Aftensolens Straaler. Skovens Kæmper havde endnu ikke udfoldet deres Bladepragt; ikkun hist og her saaes en yngre Bøg med halvt udsprungne Knopper. Til Høire derimod var Skovbunden heelt fri for Underskov. Over den grønne Flade, rigt prydet med blaa Anemoner, imellem de høie Stammer havde Øiet en fri Udsigt til Fjorden, hvor et Par Jagter glede hen for en let Brise. Ikkun den øverste Deel af deres Seil bestrømmedes af Solen, der nu var sunken saa lavt, at Skoven kastede sin mørke Skygge langt udover den. Men paa Fjordens modsatte Side laae Kystens Skrænter og Klinter i Aftensolens glødende Belysning. Hele Skoven gjenlød af den Fuglesang, som især lader sig høre paa smukke Foraarsdage henimod Solnedgang. Hver sang sin Melodie, medens Stæren nu og da lod sin Fløiten overdøve det hele Chor. Hver sang sin Melodie, og dog var det Hele en fuldendt Harmonie.

Vandall stod som fortryllet og havde ondt ved at losrive sig, men omsider mindedes han sit Ærinde og

fortsatte sin Gang, heelt veemodig over at skulle forlade den yndige Plet og den Stemning, den havde fremkaldt. Idet han kastede et Afskedsblik ud over Fjorden, stod han atter stille, greben af et nyt Trylleri. En kvindelig Skikkelse kom tilsyne over Kanten af Skrænten, som skraanede ned til Fjorden. Belyst som hun var af Aftensolens sidste Straaler, kunde han ikke tage feil af denne Skikkelse, der havde været hans Ungdoms første Drom og siden staaet for ham som Idealet af kvindelig Ynde og Skjønhed. Ja, det var hende, Bertha, hans Bertha. Han kaldte hende sin Bertha; thi i sit Hjerte havde han taget hende i Besiddelse med al den Eiendomsret, som Kjærligheden giver. Og hvad giver vel større Eiendomsret end Kjærligheden? Hvad vi besidde i Kraft af den, kan aldrig berøves os. Om han nogensinde skulde besidde hende anderledes, om han i Kraft af denne sin Kjærlighed skulde opnaae at faae Raadighed over hendes Person, det laa endnu skjult i Fremtiden. Uden denne Raadighed over Gjenstanden, lader den jordiske Kjærlighed sig ikke tilfredsstille. Det er os ikke nok at besidde Gjenstanden i Kraft af vor Kjærlighed alene. Vi maa ligeoverfor Verden kunne vise, at vi have fri Raadighed og fuldkommen Dispositionsret over den. Og altfor ofte er det denne gridske Attraa efter at blive Eier og Herre, som besjæler Mennesket, og ikke nogen Kjærlighed til selve Gjenstanden. Det smukke Herresæde, den deilige Skov, det fuldendte Kunstværk og, ja ogsaa den ædle, skjønne Kvinde er ofte Gjenstand for denne vor Gridskhed, som kun higer efter at kunne kalde sig Eier og Herre over Noget, som samme Eier og Herre ikke veed at paaskjønne og elske. Han

vil have det, fordi han veed, at Andre ogsaa gjerne ville have det. Alt, hvad denne Verden har at byde, kan den gridske Attraa tilrane sig, saa længe den Attraaende har Evne og Magt til at tilegne sig det. Vi maae søge hiinsides for at finde Noget, som kun kan besiddes i Kraft af reen og altopoffrende Kjærlighed. Den, der elsker meest og reneſt, besidder ogsaa meest.

Det var første Gang efter mange Aar, at de mødtes Ansigt til Ansigt, hvor Ingen kunde afbryde eller forstyrre dem. Begge vare de forlegne; thi Begge følte de, at det ved dette Møde maatte komme til en Forklaring.

„Greven, deres Fader, befinder sig idag meget bedre, og, som jeg haaber, er han ogsaa fuldkomment beroliget med Hensyn til Deres Broder. Jeg har idag havt Brev fra Axel; han kan snart ventes hjem."

„Jeg takker Dem oprigtigt Dr. Vandall, thi uagtet jeg ikke kjender Sagens rette Sammenhæng og vel heller ikke nogensinde lærer den at kjende, tager jeg dog neppe feil, naar jeg antager, at det gode Udfald skyldes Dem."

„Paa ingen Maade; det Hele var en Bagatel, som vilde have ordnet sig ogsaa uden min ringe Hjelp."

„Idetmindste skylde vi Dem Tak for den Omhu, hvormed De har taget Dem af Fader."

„Endnu mindre; jeg har ikkun opfyldt en Pligt, som jeg ikke engang kunde unddrage mig, naar jeg havde villet. Det er som min Svogers Stedfortræder, jeg har været her."

„Man skulde troe, at vor Tak var en uægte Mont,

som De ikke kunde være bekjendt at modtage, saa koldt viser De den tilbage."

„Ja, Comtesse Bertha, jeg saae hellere, at De havde modtaget min ringe Haandsrækning som Noget, der fulgte af sig selv. En Broder vilde De ikke paa den Maade have takket. Det er den Fremmede, som De helst Intet vil skylde, De takker paa den Maade; er det Dem da saa haardt, at være mig forpligtet i en saa ringe Grad?"

„De misforstaaer mig, Dr. Vandall, eller vil ikke forstaae mig. Min Tak er ikkun en Anerkjendelse af, hvad vi ere Dem skyldige. Der skal mere end Tak til at afbetale den Gjeld, hvori vi staae til Dem. — Hvorledes er det med Deres Svoger, er han ikke bedre?"

„Nei, han har ikke mange Dage tilbage."

„Og Deres Søster, er hun forberedt paa dette Tab?"

„Ja, saa meget som en kjærlig, elskende Hustru kan være det. Men De veed nok, der er Tab, som man aldrig kan gjøre sig fortrolig med, hvor længe og hvor oprigtigt man saa end har forberedt sig."

„Stakkels Asta!"

„Ja, De har Ret, stakkels Asta!"

De gik nu tause en Stund ved hinandens Side. Omsider brød Vandall atter Tausheden.

„Bertha, jeg kan ikke skilles saaledes fra Dem. Har De slet Intet at sige mig? Er Alt som det var, da vi sidst for mange Aar skiltes ad? Er Deres Faders Stemning uforandet den samme som for?"

„Ja, jeg frygter, ja. Han skifter ikke let Mening, og de politiske Forandringer eller Omvæltninger, som

dagligt finde Sted, have ikke bidraget til at formilde ham. Han staaer ene eller saa godt som ene med sine politiske Meninger, men det bidrager snarere til at befæste ham end til at rokke ham i hans Opfattelse. Saa mange af hans Standsfællers Frafald fra, hvad han kalder den gode Sag, gjør, at han holder saa meget fastere ved den."

„Men om jeg nu var bleven en Anden, end da jeg forlod mit Hjem for fem Aar siden; om min Stilling og min Livsanskuelse nu væsentligt havde forandret sig, vilde det da ikke kunne bidrage til at omstemme Deres Fader?"

„Jeg forstaaer Dem ikke; jeg veed ikke, hvilken Forandring De taler om."

„Jeg skal forklare mig noiere. Jeg mindes, som var det igaar, den Dag, jeg begjærede Deres Haand af Deres Fader. Jeg veed det vel, jeg var en fremfusende, overmodig, ung Mand. Indtil den Dag havde jeg hverken mødt Modgang eller Modstand, og denne Lykkens Medbør havde forkjælet mig. Veed De, hvad Deres Fader svarede mig? „Unge Mand," sagde han, „De har i en besynderlig Grad misforstaaet Deres og min Stilling i Samfundet. Min Datter kan kun ægte en Adelsmand. Vi kjende ikke til Mesalliancer i vor Familie." Jeg veed ikke, om jeg svarede Noget eller hvad jeg i saa Fald svarede. Om det var Forbittrelse eller Forbauselse, der opfyldte mig, veed jeg ikke, men vist er det, at jeg i mit Ydre maa have viist tydelige Spor af Forstyrrelsen i mit Indre; thi min Onkel blev i høieste Grad bestyrtet over mit Udseende. Paa hans Spørgsmaal, „hvad er der paafærde, hvad er der skeet?" bru-

sede min Indignation ud i en Strøm af voldsomme Ord. Man havde jo ladet mig voxe op i den Tro, at naar jeg blot var flittig, blev dygtig og førte et ulasteligt Levnet, saa var jeg Ligemand med de Høieste og Første. I min Barndom og første Ungdom, medens Frederik den Sjette endnu levede, var Alt saa tarveligt og jevnt og dertil vare Alle saa fortrykte og forpinte, at man under det fælles Tryk ikke var meget tilbøielig til at lægge nogen Vægt paa Standsforskjelligheder. Jeg havde faaet gode Examenscharacterer og havde i Aarenes Løb faaet saa gode Tanker om mig selv, at jeg indbildte mig, at enhver Familie, selv den fornemste, maatte aabne mig sin Favn og modtage mig med Glæde. Dertil kom, at det var almindeligt bekjendt, at jeg skulde arve min Onkel, som antoges for at være meget rig. Hvad kunde man da have imod mig, spurgte jeg mig selv. Min Onkel, som var en meget stolt Mand, deelte min Indignation og følte sig ligesaa dybt krænket som jeg. Men han gav ikke tabt strax. Han gik til Din Fader og underrettede ham om, at jeg ikke alene var hans eventuelle Arving, men at han endog var villig til strax at overdrage mig Massen af sin Formue. Det var forgjæves, din Fader var ubøielig. Det er min Overbeviisning, at havde jeg begjært din Haand inden Omvæltningen i 1848, saa havde han ikke sagt nei. Det være nu som det vil, han gav min Onkel et ligesaa bestemt Afslag som det, han havde givet mig. Samme Dag, som han havde faaet dette Afslag, sendte han Bud efter sin Procurator, og efter en lang Conference med ham, blev jeg tilkaldt. Han overdrog mig nu saa godt som hele sin Formue og betingede sig selv ikkun en for-

holdsviis ubetydelig Livrente. „See saa," sagde han, „nu er Du en uafhængig, en rig Mand, i hvis Huus selv en Comtesse kan faae ethvert rimeligt Ønske opfyldt. Gaa ikke oftere til Greven, men gaa til den unge Dame selv, og hvis hun som din Hustru vil følge Dig til dit Hjem, skal hun af mig blive modtaget som en elsket Datter. Jeg gjorde, som han raadede mig, men Du var ikke at bevæge til at forlade din Faders Huus paa den Maade. Jeg var for stolt til at omtale den Formue, min Onkel havde overdraget mig; instinctsmæssig følte jeg vel ogsaa, at Du ikke vilde lade Dig paavirke deraf. Uden din Faders Velsignelse, sagde Du, vilde Du ikke forlade hans Huus. Nedbøiet og krænket som han følte sig, vilde Du ikke ved din Ulydighed tilføie ham en ny Krænkelse. Du bad mig vente med Taalmodighed. Du var elskelig som altid; men jeg den raa og egenkjærlige Dreng — nei, Andet var jeg ikke — var døv for Alt undtagen min egen Egoismes Krav. Jeg veed det vel, jeg tiltalte Dig i kolde og haarde Ord og vendte Dig Ryggen. Jeg havde alt naaet Døren; „Vilhelm! Vilhelm! lad os vente i Taalmodighed; paa mig og min Kjærlighed er Du jo altid sikker," lød din venlige, klagende Stemme, men jeg lod, som jeg ikke hørte det og gik ud af Døren uden at vende mig om. Har Du kunnet tilgive mig denne hjerteløse Haardhed?" Han standsede sin Gang og saae spørgende paa hende. Hun fæstede sine deilige, trofaste Øine paa ham og svarede:

„Ja, jeg har tilgivet Dig, tilgivet Dig uden nogen Kamp; dine haarde Ord saarede mig, men jeg kunde ikke engang i hiint bittre Øieblik tvivle om din Kjærlighed, og saa er det let at tilgive."

„Gud velsigne Dig, Bertha! Billedet af Dig har aldrig forladt mig, og selv da jeg reiste, var det ikke min Kjærlighed, men min hovmodige Indbildskhed, som havde faaet et Saar. Det er dette Hovmod, jeg har havt saa ondt ved at bekæmpe, og det er det samme Hovmod, som har holdt mig borte saa længe, medens jeg dog gjerne vilde indbilde mig, at det var min Kjærlighed, som havde lidt Skibbrud. Men vor Kjærlighed har jo ikke lidt Skibbrud; vi have ikkun maattet kaste nogle dristige Planer overbord. Selv om den forønskede Havn ikke skulde blive naaet, vor Kjærlighed er sikker nok, den er assureret i vore Hjerter for Evigheden. Er det ikke saa, Bertha?"

„Min er det, kjære Vilhelm, selv om den aldrig skal havne der, hvor vi ønske det. Jeg er den Samme. — Desto værre er Havnen endnu langt borte. Jeg troer ikke Fader har skiftet Mening; vi maae derfor vente."

„Jeg skal vente taalmodigt. Jeg er ikke kommen hjem for at rane min Brud; jeg vil see at fortjene hende. Og jeg er ikke haabløs. Jeg reiste bort med phantastiske Begreber om Frihed og Lighed, men Noget har jeg dog lært ved min lange Omflakken. Jeg har lært at forstaae og agte ærlige Modstandere. Jeg kan nu forstaae, ja endog sympathisere med en Mand som din Fader, og jeg troer ikke Uovereensstemmelsen mellem vore Meninger er saa stor som tidligere. Jeg har ikke opgivet Friheden, men jeg kan ikke sympathisere med den altnivellerende Lighedslære, som nu saa almindeligt prækes. — Jeg har snart tjent de syv Aar for Lea, og selv om der skulde fordres andre syv Aars Tjeneste af mig for Dig, min elskelige Rachel, skal jeg ikke knurre.

Et Blik af dine kjære Øine skal være nok til at opmuntre mig, naar Modet er nær ved at svigte. Og nu tilgiv mig, at jeg har talt saa længe og saa meget, medens jeg kun har hørt nogle faa Ord fra dine Læber; men jeg maatte udtale mig heelt, klart og tydeligt, og det kan jo vare længe, inden der atter frembyder sig en Leilighed. Dine Øine have svaret mig Ord for Ord, og dem skal jeg aldrig misforstaae. Lev vel og far vel."

Under den sidste Deel af Samtalen havde de nærmet sig Havelaagen og det var ved den, at Afskeden fandt Sted. Til Afsked greb han hendes Haand og kyssede den næsten knælende. Vandall ilede nu tilbage igjennem Skoven, i hvilken Skumringen og med den Tausheden havde leiret sig.

Tiende Capitel.

Læseren tager Afsked med Dr. Carden.

Pastor Knudsen, i hvis Studereværelse Vandall kort efter blev indført, var en gammel Ven af Dr. Carden og en god Bekjendt af Vandall. Præsten sad ved sit Skrivebord og skrev ved en Lampe, som kastede et stærkt Lys paa Bordet, medens det øvrige Værelse næsten forblev mørkt. Han vedblev at skrive uden at see op, og først da Vandall lagde sin Haand paa hans Skulder, hævede han Hovedet og dreiede sig om mod den Besøgende.

„Kjender De mig ikke igjen, Pastor Knudsen?"

Den Adspurgte tog Skjermen fra Lampen og saae op paa Vandall.

„Vandall, De her? Hvor kommer De fra? Er De kommen hjem for at see til Deres stakkels Svoger? Hvorledes har han det?"

„Carden ligger paa sit Yderste og ønsker at see Dem, om muligt i Morgen. Han vil for sidste Gang modtage Alterens Sacramente af Deres Haand. Han har jo altid betragtet Dem som sin Sjæleſørger."

„Ja jeg var hans, som han var min Sjæleſørger. Er det saa nær ved Enden?" Han reiste sig fra sin Stol og gik nogle Gange op og ned ad Gulvet, medens Vandall satte sig i Sophaen. Det var en høi mager, kraftigt bygget Mand med skarpe, alvorlige Ansigtstræk.

„Carden har undret sig over, at De saa længe ikke har været hos ham. Endeligt blev han utaalmodig og sendte Dem et Bud, men fik til Svar, at De var bortreist. De har været længe borte."

„Ja, jeg har været borte paa femte Maaned og kom først hjem igaaraftes. Min Moders Sygdom kaldte mig saa pludseligt fra Hjemmet, at jeg ikke forinden kunde besøge Deres Svoger. Jeg troede jo heller ikke, at jeg skulde blive saa længe borte. Min Moder døde Dagen efter min Ankomst, og Dagen efter Begravelsen blev jeg selv syg og kom til at holde Sengen i et Par Maaneder. Jeg vilde have forladt Trondhjem — De veed maaskee min Moder levede sine sidste Aar hos min Broder i Trondhjem — jeg vilde have forladt Trondhjem for længe siden, men Lægen modsatte sig det paa det Bestemteste. — Ja, jeg skal komme. Det bliver og-

saa for mig en tung Afsked; han var min ældste, min bedste Ven. Herude paa Landet er en slig Ungdomsven uerstattelig. — Hvorledes har De det, Vandall; det er mange Aar siden vi saaes? Har De været i Udlandet alle de mange Aar?"

Vandall var, som sagt, en gammel Bekjendt af Knudsen, som ofte havde truffet ham hos Svogeren, men de havde aldrig sluttet sig nærmere sammen. Knudsen havde bedømt Vandall temmeligt strengt, og ikke engang Cardens Forsvar havde kunnet aflokke ham en mildere Dom. Vandall forekom ham overmodig, verdslig og blottet for Alvor. Denne Dom var ikke retfærdig, men det er ikke saa sjeldent, at den sprudlende, ungdommelige Livsglæde opfattes som Overmod og Verdslighed af Mennesker, der, som Knudsen, ikke have kjendt noget til Livets Glæder, men kun dets Alvor. Knudsen havde tidligt mistet sin Fader og havde maattet arbeide strengt for at skaffe sin Moder og sig selv det nødtørftige Underhold. Medens Carden havde et aabent Øie for sin yngre Vens mange gode Sider, for hans Livsfriskhed, hans Ædelmodighed og hans dristige Mod, og ret ligesom badede sig i hans ungdommelige Munterheds Solskin, fandt Knudsen næsten en Glæde ved at udpege hans Feil. Maaskee var den egentlige Grund hertil den, at Knudsen var skinsyg paa Vandall. Vandall nød i hans Tanker altfor meget godt af Cardens Velvillie, og det, ja det misundte han ham maaskee. — Knudsen var en Deel ældre end Dr. Carden, der havde vundet hans Venskab og Taknemmelighed ved den Omhu, hvormed han havde taget sig af ham, da han efter et Fald var lagt ind paa Frederiks Hospital.

Efter at have talt lidt om ligegyldige Ting, spurgte Knudsen med et Udtryk af dyb Bekymring om, hvorledes det stod sig med Cardens Formuesomstændigheder. „Vil Enken have Tilstrækkeligt til at leve af, naar Carden er død? Efterlader han sig Noget?"

„Det bliver ikke Stort at tale om."

„I saa Fald udbeder jeg mig, at maatte sørge for Børnenes Opdragelse. Som en barnløs Enkemand i et godt Kald har jeg overflødige Midler."

Vandall reiste sig og trykkede hans Haand med Varme, idet han tilføiede:

„Det var ikke Mere, end jeg ventede af Deres trofaste Venskab, og jeg kan tilføie, at det var Dem og ene Dem, min Svoger stolede paa i det Tilfælde, jeg ikke skulde komme tilbage. Men nu er jeg kommen tilbage, og trænger min Søster til Hjelp, er det min Ret og Pligt at hjelpe hende; jeg veed ellers knapt, hvad jeg skal bruge mine mange Penge til."

„Er De da saa rig?"

„Ja, meer end rig nok."

Præsten blev modfalden. Det var tydeligt, at han følte sig skuffet; han havde glædet sig til at blive sin Vens Børns Forsørger. Da Vandall bemærkede det mismodige Udtryk i hans Ansigt, gjorde det ham ondt, at han skulde berøve den stakkels Mand den Glæde.

„Nei," føiede han hurtigt til, „Penge vil min Svogers Børn ikke komme til at trænge til; men Penge og Pengehjelp er jo ikke det Vigtigste. Vil De paatage Dem at lede Børnenes Opdragelse og være min Søster og mig behjelpelig med Deres Raad og Veiledning, skal Intet være os kjærere. De vil bedre end jeg kunne

handle i Faderens Aand, og jeg er desuden bleven en Fremmed i mit eget Fædreland."

Præsten blev vienſynligt glad ved denne Tillidserklæring, og da Vandall kort efter tog bort med Grevens Vogn, ſom ad Landeveien var kjørt hen til Præstegaarden, var han venligere ſtemt imod den unge Læge end nogenſinde før.

Det var en deilig maaneklar Aften; men Vandall var ſaa optagen af ſine egne Tanker, at han knapt ænsede dens Skjønhed, og dog kan det være, at Aftenens Skjønhed ligefuldt paavirkede hans Stemning og modulerede hans Følelſer. Selv naar vi ikke mærke det, paavirkes vi mere eller mindre af vore Omgivelſer og ikke mindſt af den os omgivende Naturs Indflydelſe. Vi kunne aldrig heelt frigjøre os fra denne Indflydelſe. Dagen, Tiden paa Dagen, Belysningen, Tonerne eller Tausheden — Alt paavirker os. Disſe Omgivelſer danne Baggrund, Grundtone og Staffage i de Billeder, Tankerne male. Vende disſe Tanker tilbage, tage de Baggrund, Grundtone og Staffage med ſig, og omvendt, befinde vi os atter i en ſenere Tid blandt lignende Omgivelſer, vende ogſaa Tankerne tilbage. Pludſeligt dukker ofte et alt længe gjemt eller glemt Minde op i vort Indre. Vi vide ikke, hvorfra det kommer, hvorfor det kommer juſt nu. Ofte er det da en Duft, en Lyd, en Melodie, en Belysning, der i ſin Tid hørte med til hiin Begivenhed og det Tankebillede, den dannede, ſom fremtryller den hele Scene for vort Øie. — Vandalls Tanker vare for optagne, til at han ret kunde nyde den ſmukke Aften; men ſaa ofte han ſenere kom tilbage til denne Aftens Begivenheder og Betragtninger, ſtod og-

saa den skjønne Foraarsnat klar og tydelig for hans Tanker. En stille haabefuld Fred oplivede hans Indre, uagtet intet Væsentligt havde forandret sig i hans Forhold. Paa sin Elskedes Kjærlighed havde han aldrig tvivlet.

Det, som især optog Vandall, var hans Samtale med Bertha. Hun elskede ham altsaa endnu, hun elskede ham ligesaa varmt som for sex Aar siden, men en ægteskabelig Forbindelse stod ligesaa fjern som dengang, og dog tvivlede han ikke et Øieblik om, at hans Haab vilde gaae i Opfyldelse. Men hvorledes skulde han vinde Grevens Samtykke? Tilfældet havde været ham gunstigt; Grevens Sygdom og hans Søns Forlegenhed havde atter bragt ham i nær og som det syntes venskabelig Berørelse med Familien. Et Øieblik havde han i Grev Axels uheldige Eventyr og i den Hjelp, han derved fik Leilighed til at yde ham, seet et godt Middel til at vinde den gamle Greves Gunst; men, naar Alt kom til Alt, var det ham dog ikke behageligt, at skulle modtage sin Brud som Afbetaling paa en Penge- eller Taknemmelighedsgjeld. Han havde derfor af Axel Falk betinget sig Tausheb, hvad Pengelaanet angik; det var jo ogsaa i hans egne Tanker en reen Bagatel. Men hvorledes skulde han da naae sine Ønskers Maal? Havde han gjort klogt i at optræde som Læge der i Egnen? Havde ikke hans Anseelse lidt derved? Havde han ikke derved reist en ny Skranke imellem sig og den adelstolte Greve? Men vilde det paa nogen anden Maade være lykkedes ham, saa let at træde i Forbindelse med Familien? Hans Stilling var eiendommelig. Med sin Rigdom og sine andre ydre og indre Fortrin vilde han kunne

optræde som begunstiget Beiler til en hvilkensomhelst Grevedatter. Kun denne ene negtedes ham, og hvorfor? Ikke fordi Greven var en forstokket Aristokrat, men fordi Tidens revolutionaire Omvæltninger havde forbittret hans Sind. Men hvorledes blive Herre over denne Forstemning? Vilde det være klogt at fortsætte med Lægevirksomheden? Vilde den ikke fjerne ham fra Maalet? Han havde allerede mærket, at der var foregaaet en stor Forandring i Embedsstandens Stilling i Løbet af en forholdsviis kort Aarrække. Det gjaldt om Embedsstanden og hele den Classe, som stod den nærmest, hvad Dannelse og Intelligens angik. Forandringen bestod ikke i, at Embedsmændene havde mistet Magt og Indflydelse paa Administrationen; tværtimod var den mægtigere og indflydelsesrigere end nogensinde; dette var en simpel Følge af Omvæltningen. Den eneste Classe, som er inde i Forretningens og Administrationens Gang, bliver dobbelt uundværlig under slige Forhold, naar ellers ikke Alt skal blive Chaos. Det var ikke paa den Maade, at Embedsstanden havde tabt, men i social Anseelse havde den tabt, navnlig fordi dens Indtægter bleve sammenlignelsesviis smaae paa en Tid, da baade Jordbrot og borgerlig Parvenu ved Tidernes Gunst saae deres Indtægter saa betydeligt forøgede. En hidtil forarmet Godseierstand vaagnede en smuk Dag til en Velstand og Rigdom, den ikke havde drømt om. Man slog sig paa Lommen og følte sig stor og mægtig. Kjøbmænd og Grosserere gjorde ligesaa uventet hidtil ukjendte gode Forretninger. Ogsaa disse Herrer slog sig paa Lommen og meente, at de vare Matadorer, hvad de jo ogsaa paa en Maade vare. De kunde jo give luculliske Middags-

selskaber, kjøre i elegante Equipager og klæde deres Damer i Dragter af Silke og Floil, som vare forskrevne fra Paris. Embedsstanden var lovligt forhindret fra at være med ved den Herlighed uden som Gjest og Tilskuer, af hvem tildeels Beundring og Hyldest ventedes. Paa samme Tid reiste der sig et Hyl imod Bureaukratiet. Instinctsmæssigt følte man, at den bureaukratiske Absolutisme skulde afløses af en virkelig Selvregjering; men saa længe de nye Kræfter, som skulde afløse Bureaukratiet, ikke vare skabte, burde man dog behandle Embedsmanden sommeligt, saa meget mere, som hans eneste Feil var den, at hans Dannelse og Fagdygtighed gjorde ham uundværlig. Men paa samme Tid reiste sig et andet Hyl, som gjaldt Intelligensen, maaskee netop fordi Intelligens var Embedsclassens Fortrin. Dette Hyl havde ogsaa sin Berettigelse, for saa vidt denne Intelligens i mange Retninger var huul og gold; men den var uberettiget, fordi denne Intelligens i al sin Mangelfuldhed var det Bedste, der havdes i den Retning, og den var dobbelt uberettiget, fordi de, der hylede høiest, ikke vare istand til at bedømme dens Mangler og Fortrin, men ikkun hylede, fordi de følte, at de selv fattedes den Dannelse, de søgte at føle i Skarnet. Havde vi været i Besiddelse af et Aristokratie, som i Dannelse og Indsigt havde været ligesaa overlegent som i Penge, vilde dette ynkelige Hyl ikke have lydt. Det var Skinsygen forover, som ret med Lyst sluttede sig til den plebeiske Misundelse forneden, for om muligt at gjøre al Dannelse mistænkelig.

Var en Provindslæges beskedne Virksomhed under disse Forhold den rette Vei til Anseelse? Neppe! Han

vidste vel, at han som Læge kunde maale sig med sin Stands dygtigste Mænd; men den Slags sociale Anseelse, som han attraaede, erhvervedes ikke ved nogen Lægedygtighed, allermindst paa Landet. Lægen kan nyde Anerkjendelse og Paaskjønnelse, men hvad social Anseelse angaaer, da kan han jo knapt maale sig med Præst og Byfoged. Nyder han tilfældigviis en saadan social Anseelse, saa skyldes det i Reglen kun personlige Egenskaber eller andre Omstændigheder, f. Ex. Formue. Vandall følte nu meget godt, at han baade ved sine personlige Egenskaber og ved sin store Formue kunde indtage en anseet Stilling; men sin Formue vilde han dog endnu en Tid holde i Baggrunden, for desto bedre at kunne erfare, hvad han kunde udrette og opnaae ved sine personlige Egenskaber. Men for saa vidt han meente, at han kunde skjule sine Formuesomstændigheder for Publicum, tog han tildeels feil. Han havde mange kostbare Vaner, som han ikke tænkte paa at aflægge, og var der end Enkelte, som meente, at han levede over sine Indtægter, antoge de Fleste ham dog for at være rig, om end Ingen havde nogen Ahnelse om hans colossale Formue. Han begyndte imidlertid alt at gjøre een Erfaring, nemlig den, at en slig Formue ikke stod i god Harmonie med en Læges Virksomhed. Lægens Virksomhed er et Levebrød, et Levebrød, som ikke hører til de rigeste, og det kunde derfor ikke Andet end genere ham, som raadede over Millioner, at skulle modtage nogle faa Mark, tidt af fattige Folk, for en Consultation. Hidtil havde han modtaget disse Skillinger paa Svogerens Vegne, men naar denne var død, skulde han modtage dem som Løn for eget Arbeide. Skulde han nu søge

Svogerens Embede, skulde han overhovedet fortsætte sin Lægevirksomhed? Svaret lød bejaende. Han kunde jo altid ophøre dermed; foreløbigt vilde han ikke opgive den. Den aabnede ham mangen Dør, som ellers vilde være ham lukket. Indtil en vis Tid vilde han vedblive at praktisere, men paa den anden Side vilde han ikke binde sig ved nogen Forpligtelse.

Ved sin Hjemkomst fandt han sin Svoger langt svagere, end da han forlod ham. Den Syges Aandedræt var nu saa besværet, at Vandall heri saae den første Begyndelse paa Dødskampen. Ved den Syges Side sad hans Hustru med hans Haand i sin, og saaledes blev hun siddende det meste af den Nat. Det var, som vilde de til det Sidste holde fast paa hinanden. Time efter Time skred Natten hen, men for den sørgende Hustru faldt den ikke lang. Hun gjennemlevede atter deres lykkelige Samliv Aar for Aar, Dag for Dag, ja næsten Time for Time. I denne Sjælens Tilstand bliver Mindet saa klart, at selv de mindste Begivenheder, de flygtigste Samtaler komme tilbage med skarp Nøiagtighed. Enhver lille Spadseretour, de havde foretaget sammen, enhver Blomst, han paa disse Toure havde plukket til hende, ethvert Ord, han ved disse Leiligheder havde sagt til hende, kom tilbage i Erindringen. Det er just naar Timerne ere talte, at Mindet om det Gjennemlevede bliver saa tydeligt. Hendes egentlige Livs Timer — saa forekom det hende — vare nu talte; hendes egentlige Liv skulde jo afsluttes med hans Død. — Henad Morgenen faldt den Syge i en let Slummer, og Hustruen reiste sig for at ordne Værelset til den hellige Handling, som skulde foregaae.

Da Klokken var otte kom Præsten. En veemodig Alvor var udbredt over hans Ansigt, da han traadte hen til Vennens Dødsleie. Ogsaa for ham skulde et langt, om end ikke fuldt saa inderligt, Samliv afsluttes. Han mistede i Carden sin bedste, sin eneste Ven, sin eneste overbærende Omgangsfælle, og han havde naaet den Alder, da slige Forbindelser sjeldent knyttes paany. Sin Ægtefælle havde han for længe siden begravet, og Børn havde hun ikke efterladt ham; han var saaledes stillet ene nok i Livet og maatte derfor føle Tabet af en slig Ven meget dybt; men han var en Mand, der — hans Feil være forresten, hvilke de vilde, og han havde mange Feil — kunde bære Sorg og Modgang, og selv naar Sorgen tyngede haardest, vidste han at finde Trøst i den Gjerning, der var betroet ham som Sjælehyrde.

Vennerne trykkede hinandens Hænder og saae hinanden ind i de trofaste Øine, men Ingen af dem talte, dertil var den Ene for svag, den Anden for bevæget; Ord gjordes heller ikke behov. Lysene tændtes og Præsten fred til den hellige Handling, som den sig nærmende Død gav en om mulig større Høitidelighed. Efter at den Syge havde nydt Sacramentet, bleve Børnene hentede, og da de vare bragte hen til den døende Fader, istemmede Præsten med dæmpet Stemme et Psalmevers, som Husfruen og Svogeren sang med. Derefter knælede de Alle, medens Præsten bad stille og inderligt.

Alt var Taushed og Stilhed i Lægens Huus. Men ogsaa Byen syntes besynderligt greben ved dette Dødsfald. Her, som saa ofte, maatte Døden til for at stille Mandens Værd i det rette Lys. Saalænge han

stille og fordringsløst havde bevæget sig imellem dem, saa længe han saa opofrende havde ydet sin Hjelp uden at fordre nogen Anerkjendelse herfor, paaskjønnede man ham kun lidet. Han var ikke den, som gjorde Væsen af, hvad han ydede; og saa meente de, der modtoge, at de ogsaa kunde modtage uden at paaskjønne Yderen. Saaledes gaaer det som oftest, og Publicum er i Almindelighed tilbøieligt til at sande Ordet: „nur die Lumpen sind bescheiden". Havde han viist sig fornem og forbeholden, og havde han selv ret gjort Blæst af sine Cure, vilde Publicum ogsaa have neiet sig for ham; men han var saa beskeden, saa ligefrem, saa hjelpsom og saa utrættelig i sin Hjelpsomhed, at Enhver, selv den, der aabenbart havde viist sin Uskjønsomhed, uden Spor af Forlegenhed kunde gaae til ham og stille de urimeligste Fordringer til ham. Nu, da han var død, fik man pludseligt Øie for hans mange gode Egenskaber. Men Døden maatte til, for at man ret kunde faae Øinene op. I Maaneder havde Ingen seet ham, i Maaneder havde han været som død for Alle udenfor hans Huus, men først da det lød: Dr. Carden er død i Middags, fik man en Ahnelse om sit Tab.

Hvad er denne sene Anerkjendelse værd? Er den overhovedet noget værd? Neppe ret Meget. Først naar Barnet har sønderbrudt sit Legetøi, græder det for det; saa længe det kunde glæde sig ved det, satte det ingen Priis derpaa. Saaledes er det i Alt, i Smaat som i Stort; Paradiset maa først have lukket sig for os, før vi ret kunne savne det, før vi ret kunne fatte, hvad vi have tabt. — Der var dog nogle Familier, nogle, men ikke mange, som altid havde paaskjønnet Mandens høie

Værd, og de viste ogsaa deres Deeltagelse ved hans Død. Comtesserne paa Overgaard tillige med nogle Andre af Omegnens Damer toge paa Begravelsesdagen ganske tidligt om Morgenen ind til Byen og smykkede med egne Hænder Cardens Kiste, som var hensat i Kirken. Ikke alene Kisten smykkede de; Dagen i Forveien havde de medtaget Gartnere og Haandværkere, og ved deres Hjelp omskabte de hele Kirkens Chor til et Sørgecapel. Om det var disse Damers Exempel som virkede, skulle vi ikke kunne sige, men hele Byens Befolkning fik pludseligt meget travlt med at binde Krandse og strøe Blomster, og længe inden Begravelsestiden kom, var hele Kirken, Kirkegaarden og Gaderne smykkede med Krandse, Blomster og Flag

Vandall vilde netop til at klæde sig paa til Begravelsen, da hans Dør pludseligt sprang op, og en ung Mand traadte rask ind.

„Axel, Du her?"

„Ja Vilhelm, jeg tog lige hen til Dig. Dig skylder jeg mit første Besøg. Tak Vilhelm," føiede han til, idet han rakte Vennen sin Haand, „det er anden Gang, Du er kommen mig til Hjelp i min Nød, og begge Gange vilde jeg have været ilde stedt, dersom Du ikke havde hjulpet mig." Som om hans egne Ord havde opfrisket Mindet om de store Tjenester, der vare ydede ham, blev han pludseligt meget alvorlig, næsten vrt, og inden Vandall kunde forhindre det, havde han kastet sig til hans Bryst, idet han med kvalt Stemme og Taarer i Øinene føiede til: „Du kan agte de Tjenester, Du har viist mig, saa ringe Du vil, jeg veed

bedst, hvad de ere værd for mig. To Gange har Du stillet Dig imellem mig og offentlig Beskæmmelse."

„Kjære Axel, Du gjør for meget af disse Bagateller. Har jeg gjort Dig en virkelig Tjeneste, saa forlanger jeg til Gjengjeld, at Du forholder Dig taus herom, og at Du navnligt i Dit Hjem slaaer det hen som rene Ubetydeligheder. Det er den eneste Gjentjeneste, jeg forlanger; det maa Du love mig."

„Jeg skal altsaa spille den Utaknemmeliges Rolle i Verdens Øine; det er noget haardt. Kan intet Mindre gjøre det?"

„Nei, herpaa maa jeg have dit Æresord. Utaknemmelig! bah — jeg er dog nærmere Sandheden, naar jeg omtaler det Hele som Bagateller. Har jeg dit Æresord? Tak, Du gjør mig en større Tjeneste, end Du veed af. — Men nu, kjære Axel, maa jeg selv afkorte dit Besøg, saa ondt det gjør mig; men det er paa høie Tid, at jeg klæder mig paa; jeg skal følge min Svoger til Jorden."

„Er det for ham Klokkerne ringe? Men kan Du faae Tid til at klæde Dig om, saa kan jeg vel ogsaa. Hvis Du vil give mig Huusly, medens jeg klæder mig om, vil jeg ogsaa følge ham."

Den unge Greves Koffert blev indbragt og udpakket, og de gave sig nu begge i Færd med deres Omklædning, medens Samtalen fortsattes.

„Det er sandt," udbrød Greven, „lad mig ikke glemme at bringe Dig Lord Broadlands Hilsner. Det er dog en prægtig Karl samme Lord. Dit Brev naaede ham paa hans Godser i Nordengland, og i samme Øieblik telegraphérede han til sin Forretningsmand i

London og hastede selv med det første Expresstog til Byen. Han besøgte mig strax paa Hotellet og vilde ikke lade sig stille tilfreds, for jeg opslog min Bolig i hans eget stolte Pallads. Han talte om at besøge Dig dette eller næste Efteraar; han vil gjøre en Yachttour til Østersøen. — Naar han vil gjøre saa meget for dine Venner, som han har gjort for mig, hvad vil han saa ikke gjøre for Dig selv? Men Du fortjener at have saadanne Venner."

„Lord Broadland er en brav Karl; Een af dem, man altid kan stole paa, naar det kniber."

„Men hvad er det?" udbrød Greven, da Vandall havde ført sig sin Kjole, paa hvilken en stor Stjerne eller et stort Kors prangede. „Naar og hvorfor har Du faaet den Orden? Jeg saae den jo nok prange paa dit Bryst ved det sidste store Bal i Paris; men der var ikke Leilighed til at udspørge Dig. Hvad har skaffet Dig, en Fremmed og dertil en Civil, een af Æreslegionens høiere Grader?"

„Jeg har saa lidt fortjent den, at jeg næsten skammer mig ved at bære den. Det er ikke for militaire Bedrifter, jeg har faaet den. Min Ven, Oberst C. ved de ridende Jægere, fik i en Træfning en Kugle i Armen. Regimentslægen vilde amputere, men da jeg meente, at Armen kunde reddes, fik jeg Lov til at behandle Saaret. Jeg var heldig, og til Belønning skaffede Obersten, der er en Nærbeslægtet af Krigsministeren, mig denne Orden. Man meente ikke, at man kunde byde en Ven af Obersten og saa rig en Matador det simple Kors, som Enhver selv den simpleste Soldat kan faae. Her hjemme bærer jeg det for første Gang.

Ingen Prophet er agtet i sit eget Land, og derfor maa jeg smykke mig paa det Bedste."

„Naar man seer Dig saaledes, civilklædt med Ordenskorset paa Brystet, skulde man troe, at man havde en fyrstelig Person for sig. Jeg, en født Greve, svinder ind til en reen Ubetydelighed ved Siden af Dig. Vilde Een pege paa Dig og sige: der gaaer Districtslægen i B., maatte Enhver som ikke kjendte Dig personligt, anse det for en Mystification. Jeg og enhver Anden, som følges med Dig, maa finde sig i at tjene Dig til Folie."

Vandall hørte neppe Meget af, hvad Greven sagde til hans Priis, dertil var han for optagen af andre, alvorligere Tanker; hans Svar indskrænkede sig til hm og ja saa. Om Greven meente, hvad han sagde, er ikke godt at sige; i saa Fald gjorde han sig selv Uret; thi vel var han ikke saa høi som Vandall, men lille som han var af Vext, var han en særdeles smuk og velskabt Mand. Der var en Lethed og Elegance i hans Holdning, Gang og Bevægelser, som tydeligt nok røbede Manden af den fine Verden. Hans Ansigt var smukt, og hans Mimik, naar han talte, meget livlig. Var han derimod taus, kom der et Udtryk af Melancholie og Tungsind over hans Træk, saa at man fik en Formodning om, at hans lette og som oftest spøgende Conversation kun var en Maske, der tjente til at skjule hans egentlige Væsen.

De vare nu paaklædte, og Vandall stod i Begreb med at gaae ned til sin Søster for at hente sin Neveu. Han havde alt Haanden paa Laasen, da han vendte sig om og sagde:

„Du kjender jo min Søster, vil Du ikke hilse paa hende?"

„Gjerne, dersom hun ikke i sin dybe Sorg vil finde det paatrængende af mig, der er hende saa fremmed?"

„Kom kun med, som min Ven vil Du ikke være hende fremmed."

Bleg, men fattet og med et Udtryk af Noget, der kunde kaldes bitter Alvor, i sit skjønne Ansigt, modtog Enken sin Broder og hans Ven. Greven hilste kun med nogle faa Ord, som ikke krævede og heller ikke modtog Svar. Hun bukkede sig ned og kyssede sin lille Dreng, idet hun sagde til ham: „Gaae nu med din Onkel." Derpaa vendte hun sig om, tog sine Smaapiger ved Haanden og gik med dem ud af Stuen. Vandall tog sin Søsterson ved Haanden, og fulgt af Greven, begav han sig nu til Kirken.

I Kirken samlede sig efterhaanden et overordentligt talrigt Følge. Næsten Alle fra Byen og den nærmeste Omegn fulgte. Den Afdødes Ven, Pastor Knudsen, holdt Talen i Kirken.

„Guld og Sølv haver jeg ikke, men det, jeg haver, det giver jeg Eder." Med disse Ord begyndte han sin smukke, djerve Tale; thi djerv var den og han skaanede just ikke sine Tilhørere. Han gjennemgik den Afdødes Liv og Virksomhed som Læge og Menneske og gjorde det paa en Maade, saa at alle hans Tilhørere bleve grebne. „Den," sagde han, efter at have givet denne slaaende Fremstilling af et ædelt, opoffrende Liv, „der har seet den Afdøde ved Sygesengen, og hvo af Eder, som her er nærværende, har ikke det? Den, der har seet ham ved Sygesengen, maa vidne med mig, at han var saaledes,

som jeg har fremstillet ham. Guld og Sølv havde han ikke at give Eder, men han gav det, som var meget mere værd end Guld og Sølv, og han gav det villigt og gjerne og tidt med Opoffrelser, som Faa eller Ingen uden hans Allernærmeste kjendte. Og naar han som Læge følte, at hans Kunst Intet kunde udrette, og at hans Nærværelse som Læge var overflødig, hvor Mange have da ikke maatte bekjende, at der i hans milde, trøsterige Ord var en Balsam, som overgik al anden Lægedom? Og det maatte de være; thi de østes af en Kilde, som har Lægedom for al Piinsel, selv den, som er til Døden. Nei Guld og Sølv havde han ikke, og det kunde han ikke give, men som en kjærlig, nidkjær Udøver af en ædel Kunst og som den, der fulgte Frelseren efter, gav han det, som var uendeligt bedre. Han gav, og I modtoge hans rige Gaver, og nu spørger jeg Eder — selv om mit Spørgsmaal skulde saare Manges Øren — nu spørger jeg Eder, have I Alle modtaget hans Gaver, som de fortjente det? Jeg spørger ikke, om I have betalt ham i klingende Mønt — den Slags Gjeld pleier man dog i Reglen at afgjøre — det er ikke herom jeg spørger. Det, jeg spørger om, er om I Alle have betalt ham i den Kjærlighedens og Velvilliens Mønt, som han satte saa høi Priis paa og han saa vel havde fortjent af Eder; var der ikke dem iblandt Eder, som, benyttende sig af hans Stilling og af hans redebonne Nidkjærhed, gjorde ham og hans Kunst til Bold for Eders Luner og til Legetøi for et uvornt Sind; var der ikke dem iblandt Eder, som selv da Sygdom havde sat sit Dødsmærke paa ham, legede med hans udtømte Kræfter og Tid, som var han Eders Træl, og

paa samme Tid bebreidede ham, at han ikke vilde indtage sin Plads ved Eders Spilleborde og Drikkegilder, kaldte ham sær og menneskesky? Nu har han Fred; men I, som saa lidet vidste at paaskjønne ham, skulle nu erkjende, hvad I have mistet i ham; thi den, der skulde kunne udfylde hans Plads, vil længe lade vente paa sig." — — Han gik derfra over til almindelige Bemærkninger om Sundhed og Sygdom, Liv og Død og viste paa en klar Maade, hvorledes Læge og Lægekunst skulde opfattes og benyttes i et christeligt Samfund. „Man er," sagde han blandt Andet, „saa tilbøielig til at bebreide vor Tids Læger Overgreb, men denne Bebreidelse er, synes det mig, ufortjent. Er det Lægens Skyld, at Præsten ofte forsømmer sin Pligt og ved sin Forsømmelse paatvinger Lægen en Sjæleforgers og Skriftefaders Pligter? Er det hans Skyld, at Publicum ofte henvender sig til ham, naar det skulde kalde Præsten? Er det hans Skyld, at meget af den Barmhjertighedsgjerning, som skulde være Præstens, paatvinges Lægen? Er det hans Skyld, at Samfundet af ham fordrer Meget og Mangt, som enhver nogenlunde dygtig Politimester kunde udrette, naar det ellers i slige Sager trænger til en Hovmester? Arbeidet maa og skal gjøres, og det vilde være ubilligt at bebreide den, der nødtvungen opretter Andres Forsømmelser, at han gjør sig skyldig i Overgreb — —"

Mange fandt disse Præstens Udgydelser haarde og uforstaaelige, og især fandt man det utilbørligt, at en Præst fra et andet Sogn, fra et Landsogn, førte et saadant Sprog til en Kjøbstadbefolkning. Alle vare de enige om, at det var en sær, en besynderlig Liigtale; og det

var det ogsaa. Det var ganske vist ikke den sædvanlige Lirum Larum af religieuse Phraser og velklingende Snikfnak. De gode Kjøbstadfolk vare i høi Grad fortørnede over, at en fremmed Præst skulde komme saaledes og læse dem Texten, og det ved en Leilighed, da saa Mange fra Landet vare nærværende; thi de vare ikke saa dumme, at de jo nok kunde indsee, at den strenge Tiltale nærmest gjaldt dem. En Deel Bønder fra Nabosognene havde sluttet sig til Liigfølget og hørt Præstens Tale. Som sædvanligt havde de en Deel Ærinder at udrette hos Kjøbmændene, inden de toge hjem, og her maatte de høre en Deel Skamslikker, fordi denne Bondepræst havde tiltalt dem, „som vare de Bønder." — Alt vidnede om, at Præstens Tale denne Gang ikke var holdt for døve Øren. — Men Præsten da? Havde han ikke Noget at sige sig selv ved denne Leilighed? Havde han aldrig paa sin Viis misbrugt Vennens redebonne, utrættelige Hjelpsomhed? Ganske vist havde han det; men derom havde han ingen Ahnelse.

Den unge Greve fulgte Vandall hjem til hans Bolig, men var i en paafaldende Grad taus og alvorlig.

„Ak," udbrød han, da han var traadt ind i Vandalls Stue, „hvor føler man sig dog lille og ubetydelig, naar Ens Liv og Vandel skal maales med et Liv som Cardens. Man væmmes næsten ved sin egen unyttige Tilværelse. Jeg føler mig som en complet Dogenicht efter den Lection, Præsten gav os."

„Med den Alen kunne kun Faa af os lade os maale, uden at komme tilkort. Den gode Pastor Knudsen vilde selv paa en sørgelig Maade komme tilkort.

Troer Du ikke, at ogsaa jeg føler mig lille i al min Verdslighed, naar Cardens Liv holdes frem for mig?"

Ellevte Capitel.

Det er ikke Altsammen Enighed.

Vandall fik efter sin Svogers Død saa Meget at tage vare paa, at han kun havde liden Tid til sin egen Raadighed. En ondartet Epidemie i alle de tilgrændsende Landsogne holdt ham paa Vognen tidligt og sildigt. Hertil kom, at han havde paataget sig at ordne sin Svogers Sager. Enken hensad i uskiftet Bo, og det blev overdraget en Sagfører at indkræve den afdøde Læges betydelige Tilgodehavende. Cardens Bøger vare førte med en beundringsværdig Orden, men dog paa en Maade, som krævede en Læges Bistand, naar Sagføreren skulde finde Rede i dem. Dette meget besværlige Arbeide blev nu overdraget Vandall, der maatte gjennemgaae Svogerens Regnskabsbøger og Journaler for alle de Aar, denne havde været bosat i B. Det var ikke blot et vidtløftigt, men ogsaa et ubehageligt Arbeide; thi saa ofte der gjordes Indsigelser, og det skete ikke saa sjeldent, henviste Sagføreren dem, der protesterede, til Vandall. Der gik imidlertid mere end et Par Maaneder, inden han fik Bøgerne gjennemgaaede, og før det var skeet, kunde alle Regningerne ikke udsendes.

Men knap som hans Tid var, forsømte Vandall ikke Noget, og selv til mindre paatrængende Besøg fik

han Tid; allermindst forsømte han Familien paa Overgaard. Den gamle Greves Helbredelse og den unges Hjemkomst vare Begivenheder, som bragte Liv og Glæde med sig. Strax efter sin Hjemkomst havde Sønnen havt en lang Samtale med sin Fader, og efter denne Samtale syntes den gamle Mand aldeles beroliget. Rimeligt er det, at han ikke vilde have taget Sagen saa let, dersom ikke hiint usalige Brev havde indjaget ham Frygt for noget Værre. Alt gik nu sin sædvanlige Gang, med den Forskjel, at Alle vare mere glade og veltilmode end tidligere.

De tre Søskende vare en Dag samlede i Dagligstuen, og den hjemkomne Broder, der i Ugens Løb havde aflagt Besøg hos Familierne i Egnen, underholdt sine Søstre med en Beskrivelse af den Modtagelse, han havde nydt paa de forskjellige Steder. Han var ikke meget skaansom i sin Critik; han var det saa lidet, at selv den yngste Søster, hvis skarpe Tunge ellers var tilbøielig nok til at latterliggjøre de omboende Familiers Særheder, fandt sig beføiet til at optræde til deres Forsvar.

„Ja vist Jean de France, Alt er meget taabeligt og kjedeligt herhjemme hos os. For slige vidtbereiste Herrer er Alt smaat, fattigt og ubetydeligt. Vore Herremænd og Godsbesiddere ere vel nærmest at sammenligne med Bønder og Huusmænd derausfen; vore Bønder ere vel ikke stort bedre stillede end andre Landes Fattiglemmer eller, naar det gaaer høit, deres Dagleiere, og vi danske Damer ere vel knap saa fine og velopdragne som de udenlandske Grisetter og Tjenestepiger. Undskyld, min kjære Broder, jeg troer ikke paa al denne udenlandske Storhed. Naar Alt kommer til Alt, ere vi herhjemme

ligesaa store og ligesaa rige som dine udenlandske Vidunbere."

„Kjære Laura, Du skulde ikke forivre Dig saaledes," sagde Axel smilende, „jeg har jo ikke talt et Ord om vor Storhed og Rigdom eller Mangel derpaa. Jeg har kun tilladt mig at finde vore Kammerherrer, Hofjægermestere, Jægermestere noget kjedelige. Jeg har en Mistanke om, at det netop er deres Higen efter at synes saa fornemme, saa fine og saa dannede, der gjør dem saa forfærdeligt kjedelige og utaalelige. Jeg veed ikke, jeg har sagt et Ord om dem eller deres Bønders Rigdom; langt mindre har jeg anstillet nogen Sammenligning imellem Udlandets og vore Damer."

„Det har Du dog. Du roser Alt i Udlandet og har ikke et godt Ord tilovers for Noget herhjemme."

„Der gjør Du mig ogsaa Uret. Jeg har omtalt det, som har gjort stærkest Indtryk paa mig, fordi det var mig nyt. Men jeg har ikke tænkt paa at anstille nogen Sammenligning. Om de forskjellige Samfundsclasser Rigdom eller Fattigdom veed jeg Intet. At man i Frankrig og navnlig i England finder Familier med fyrstelige Formuer, som vi her ikke kjende Noget til, er vist; men det er Alt, hvad jeg veed herom. Vil I vide Noget i den Retning, saa spørg Vandall, han er ganske anderledes trængt ind i alle Forhold og har havt bedre Leilighed end jeg, til at anstille Sammenligninger. Han kan give Eder Besked."

„Han har maaskee ikke reist for at more sig," faldt den yngre Søster ind.

„Det, der morer Een, morer ikke en Anden; Van-

dall fandt Fornøielse i at anstille den Slags Jagttagelser, det gjorde jeg ikke."

„Denne samme Vandall er mig en gaadefuld Person. Siig mig, Du, som er hans fortrolige Ven, hvad er han egentligt? Er han en fyrstelig Person, som agerer Doctor for at bevare sit Incognito, eller er han en virkelig Doctor, der giver sig fornemme Miner? Jeg kan ikke blive klog paa denne Herre."

„For Dig er det nok at vide, at han er min Ven, en rigtig trofast og brav Karl; skulle vi være Venner, maa Du lære at omtale Vandall paa en anden Maade. Der findes ikke Mange, som enten i Characteer eller Dannelse kunne maale sig med ham."

„Om Forladelse, dersom jeg har fornærmet Hr. Greven eller hans ophøiede Ven," svarede Laura, idet hun selv antog en fornærmet Mine.

Den ældste Søster havde ikke deeltaget i Samtalen, men hendes Ansigt udtrykte Misnøie. Nu, da Samtalen syntes at tage en mindre venskabelig Form, fandt hun det paa Tiden at blande sig i den.

„Her i Huset," sagde hun, „maa Vandall altid betragtes som en dygtig og meget samvittighedsfuld Læge, hvad han forresten maatte være. Du, Laura, har ligesaa godt som jeg været Vidne til hans utrættelige Omhu under Faders Sygdom. Du skal ikke regne det saa nøie, Axel, med Lauras Ord; hun mener ikke, hvad hun siger. Hun syntes selv meget godt om Doctor Vandall, indtil hun paa een Gang fik i Sinde at slaae om. Sine Lægepligter opfylder han troligt imod Fattige som imod Rige."

„Ja vist, min Tale er vist meningsløs, og jeg selv

utilregnelig," svarede Laura mut; „forresten troer jeg ikke, at man derovre i Fattighuset deler din Mening om hans Fortræffelighed; Jens Baster vil nok synge sin Vise efter en anden Melodie."

„Jens Baster! Det er smukke Vidner, Du møder med, Laura. Du veed meget vel, at Jens Baster er det meest fordærvede og fordrukne Fattiglem i Sognet. Siden han er kommen ind i Fattighuset, er en ond Aand faren i alle Fattiglemmerne. Paa Vandall er han vred, fordi Doctoren ikke vilde tage hans opdigtede Sygdom for gode Varer og skaffe ham høiere Sygepenge til at drikke op, men truede ham med Arbeidshuset. Samme Dag, han foregav, at han var saa syg, at han ikke kunde støtte paa en Fod, var han rask nok til i et Slagsmaal at prygle tre andre Almisselemmer."

„Jens Baster er, som Du seer, en tapper Mand, og jeg vil kaare ham til min Ridder og overlade Dig Doctoren. Jeg vover Jens Baster."

I samme Øieblik aabnede Tjeneren Døren for Doctor Vandall. I Havestuen, hvor denne Samtale førtes, havde man ikke hørt, at en Vogn var ankommen. Damerne saae lidt forlegne ud ved denne Overraskelse; men det bemærkedes ikke, da den unge Greve sprang sin Ven imøde og venligt bød ham velkommen.

„Du kommer ret tilpas, Vandall; jeg trænger til din Hjelp imod Laura. Hun er idag i meget slet Humeur og kan ikke taale, at der tales et godt Ord om Noget i Udlandet. Det er kun det Danske, man maa prise. Montblanc kan ikke i nogen Henseende maale sig med Himmelbjerget, Comosøen er et usselt Kjær, sammenlignet med Soro Sø, den jydske Hede er et Paradiis

ved Siden af den lombardiske Slette, og med Menneskene er det det Samme; Udlandets store Mænd ere Pygmæer ved Siden af vore; dets Kvinder ere Skræmsler, medens vore ere Engle i Skjønhed og Reenhed. Ved Lauras begeistrede Fædrelandskjærlighed, især naar hun udtaler sig som idag, kommer man uvilkaarligt til at tænke paa Normanden, som, da man førte ham op paa Himmelbjergen, udbrød: Naa, det kalder man et Bjerg hos Jer, hos os kalder man det en Dal. — Dom os nu imellem!"

„Det Exempel passer bedre paa Dig selv end paa mig; men i alle Tilfælde protesterer jeg forud imod Dommeren; Doctor Vandall er selv een af disse meget bereiste Mænd, der have forseet sig paa det Fremmede, saa deres eget Land og deres eget Folk ikke mere kan finde Naade for deres Øine."

„De gjør Dommeren Uret. Jeg sætter netop Hjemmet og det Hjemlige over alt Udenlandsk og Fremmed. Men jeg kan ikke negte, at det forekommer mig at røbe mere Skinsyge end Kjærlighed, naar man ikke kan taale at høre Noget udenfor Danmark rost. Fædrelandskjærligheden skal, ligesom al anden Kjærlighed, hvile med fuldkommen Ro og Sikkerhed i sig selv. Den maa ikke have nødigt at tale om sig selv og sin Gjenstand, og ligesaa lidt trænge til at høre Andre prise den og dens Gjenstand. Saa ofte denne Trang altfor meget gjør sig gjeldende, har, forekommer det mig, Tvivlen om dens Berettigelse alt indfundet sig. Allersnareste faaer man Formodning om en slig Tvivl, naar Elskeren ikke kan taale at høre en anden Kjærlighed omtalt, uden

heri at ville see en Underkjendelse af sin egen Kjærlighed eller dens Gjenstand."

„Jeg protesterer," udbrød Laura; „skulde Elskerens Kjærlighed til hans Brud være lunken eller tvivlsom, fordi han besynger hende i Vers og Prosa? Skulde Hustruen elske sin Ægtefælle mindre, fordi hun omtaler ham med Stolthed og Beundring? Skulde Moderen mangle Ømhed og Kjærlighed, fordi hun ikke kan lade være at rose sine Børn i Fremmedes Paahør? Nei, hvad Hjertet er fuldt af, løber Munden over med."

„Jeg vil svare Dem," sagde Vandall, „med et andet Ordsprog: qui s'excuse, s'accuse."

„Det er fransk, det duer ikke; men jeg seer heller ikke, hvorledes det kan finde Anvendelse her."

„Lad os see. Enhver Lovpriisning eller Roes, som ikke er et ligefremt Forsvar imod et Angreb, indeholder altid idetmindste indirecte et Forsvar, en Undskyldning for den lovpriste eller roste Gjenstand. Man frygter Underkjendelsen og vil derfor komme den i Forkjøbet med sin Lovpriisning. Hvad der er endnu værre, det er en Udfordring, der egger til Modsigelse, og derfor skulde man holde den tilbage, naar man vil handle klogt."

„Klogskaben har, veed jeg da, ikke med Kjærligheden at gjøre."

„Aa jo. Den, der eier en kostelig Skat, skal ikke for meget udsætte den for Mængdens begjærlige Blik; det byder Klogskaben."

„En slig gnieragtig Afslaasning synes mig ogsaa at røbe Skinsyge."

„Nei, Ængstelighed. Mangen en Elsker vilde have

beholdt sin Brud, dersom han ikke ved sine egne Ord og sin egen Færd havde skabt sig Medbeilere."

„Hun var da sagtens heller ikke værd at holde paa."

„Deri kan jeg dog ikke give Dem Ret. Jeg vil snarere sige, at han ikke var værd at holde paa, og ved sin plapprende Beundring har han blottet sin egen Nøgenhed."

„Tilgiv mig, Hr. Doctor, det gaaer over min Forstand. Men for at komme tilbage til Fædreland og Fædrelandskjærlighed, maa jeg saa spørge Dem, om det er Deres Mening, at vore Fædrelandssange da røbe en slig skinsyg Kjærlighed?"

„Som begeistrede Hjerters naive Udbrud holder jeg af dem, men jeg maa selv først være i Stemning for at følge med. For en nøgtern Sjæl eller i en nøgtern Stemning maae disse Sange være flaue og vamle. Der er jo ikke et Land, som ikke har sine Fædrelandssange, i hvilke snart Naturen, snart Folket besynges. Skulde man tage Digteren paa Ordet, maatte man antage, at der i hans Tanker ikke var Mage til Land eller Folk."

„Men det skal der heller ikke være," faldt Bertha ind; „Fædrelandet, dets Folk og dets Natur skal for enhver ægte Fædrelandsson staae som det Ypperste, ligesom Barnet sætter sin Moder over alle andre Kvinder."

„Barnets Følelse er en umiddelbar, instinctmæssig Opfattelse af dets inderlige Forhold til Moderen; i den er der ikke Spor af Reflexion eller Sammenligning. Det elsker Moderen, fordi det er dets Moder, fordi det ikke kan Andet. Men jeg forlanger af den voxne Søn og Datter den samme inderlige Kjærlighed, selv naar de meget vel see, at denne Moder hverken er en Skjønhed

eller det fuldkomne Væsen, de i deres naive Barnetro antoge hende for at være. Hun er og bliver deres Moder, som de ikke kunne Andet end elske, saa længe de ere besjælede af naturlige Følelser."

„Fædrelandskjærlighed," sagde Laura, „skulde altsaa efter Deres Mening ikke være Andet end Yttringen af et dyrisk Instinct?"

„Tværtimod, den skal være Yttringen af een af de ædleste og bedste menneskelige Følelser. Det er ikke mig, men Dem, Frøken Laura, som gjør den til et dyrisk Instinct, naar De kræver, at den skal være Frugten af et blindt beundrende Afguderi. Fædrelandskjærlighed, saavel som Kjærlighed imellem Forældre og Børn, hører til de bedste menneskelige Følelser, naar den er, hvad den skal være. Dyrene elske kun deres Afkom, saa længe dette trænger til at dies af Moderens Bryst eller mades af dens Næb. Saasnart det kan sørge for sig selv, er Kjærligheden imellem Moderdyr og dets Afkom borte. Det samme gjælder om meget raae Mødre af Menneskeslægten; de elske ofte kun deres ganske spæde Børn, medens de behandle de ældre Børn med en unaturlig Haardhed og Ubarmhjertighed."

„Men nogen Blindhed skal der dog være i vor Kjærlighed," meente Bertha.

„Ikke blot nogen, men megen Blindhed er der i al Kjærlighed; men det er dog neppe den, der adler den," svarede Vandall. „Jeg kan meget godt see baade Mangler og Feil ved mit Fædreland og mine Landsmænd. Man maa saaledes lide af Mangler paa Sandserne, naar man ikke kan see og føle, at vort Clima fra October og ofte indtil langt ind i Mai er det uhygge-

ligste, man kan tænke sig. Vi have ofte en heel Vinter igjennem ikke otte solklare Dage. Slud, Regn, Snee, Blæst og Storm. Dag ud og Dag ind; Alt graat i Graat. Og Sommeren, som vi længes efter, holder os tidt for Nar og viser, at den fortjener Navnet af en grøn Vinter. Troer De ikke, jeg kan see, at Sydens Clima er baade skjønnere og behageligere end vort? Men jeg foretrækker dog mit Fædreland for alle andre Lande. Der er Mennesker, som dagligt tale med Ringeagt og Uskaansomhed om deres Medborgere, een for een, og som sjeldent have et godt Ord tilovers for Nogen af dem, men som dog vilde blive høiest forbausede, og det med Rette, hvis man frakjendte dem Kjærlighed til Fædreland og Landsmænd."

„Jeg for min Deel," sagde Laura, „troer ikke paa en Kjærlighed, som altid har et aabent Øie for den elskede Gjenstands Feil og Mangler og for Andres Fuldkommenheder og Ynder." Under disse Ord kom den gamle Greve ind og Samtalen tog en anden Retning.

(Fortsættes.)

Skizzer og Fortællinger

af

danske Forfattere.

Tredie Bind.

Andet Hefte.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

J. Cohens Bogtrykkeri.

1871.

Indhold.

Karen Vilsted.

Det gamle Huus.

Den store Formue. 1ste Deel. (Fortsættelse.)

Karen Vilsted.

Af

A. M.

En mørk Aften, skjøndt Stjernerne straale deroppe — i Slutningen af September — paa Strandveien — for tredive Aar siden. Hvilke Forandringer er der ikke foregaaet langs Strandveien siden den Tid! Men Stjernerne skue uforandrede ned paa den som hiin Septemberaften, da et blidt og ømt Hjerte fik sit Dødsstød; da en skær og duftende Lilie blev knækket paa sin Stængel og traadt under Fod, for aldrig mere at reise sit Hoved mod de lysende Stjerner.

I en Villa, een af de faae, der dengang laae langs Strandveien, sad hiin Aften en ung Kvinde i et prægtigt og smagfuldt udstyret Værelse og læste ved Lampens Skin; men Døren ud til Haven stod heelt aaben, og Resedaen, der endnu blomstrede derudenfor, sendte sin Duft ind til hende. Det var en Aften saa stille, at man undertiden kunde høre, naar et gulnet Blad faldt til Jorden.

Hun var meget ung, knap tyve Aar. Det deilige blonde Haar hang glindsende, og i Lampens Lys næsten glimrende, om det fine Hoved. Trækkene vare smaa og barnlige, men rene og smukke; Hudfarven var hvid, med en hvid Roses fine Skjær, og paa hendes Kind

blomstrede den samme fine Rødme, der findes i denne Blomsts inderste Blade. Hendes straalende blaae Øine vare nedslagne, idet hun læste opmærksomt i sin Bog; Øienbryn og Øienhaar vare mørkebrune. Hun var iført en klar, hvid, høihalset Kjole. De fine Hænder, Dragten og Omgivelserne bare alle Tegn paa Rigdom og Frihed fra Livets Slid og Møie; og paa denne Pande havde Sorgen aldrig endnu fremkaldt blot en let Sky. Hun var livsglad og livsfrisk som en nysudsprungen Rose.

Karen Vilsted, som hun hed før sit Ægteskab, var Datter af en meget rig Grosserer i Kjøbenhavn. Hun var Forældrenes eneste Barn og deres Øiesteen, hvad man neppe behøver at lægge til.

En Fætter, hendes Moders Brodersøn, var yngre Compagnon i Vilsteds Huus. Hans Navn var Smith. Han havde været Karens Legekammerat som Barn, men kun i nogle Aar. Hans Fader havde sendt ham til Hamborg for der at lære Handelsvæsenet, som han meente kun der tilgavns kunde læres. Da den smukke, talentfulde og virkeligt meget dannede unge Mand kom tilbage, blev han Gjenstand for megen Hyldest og Beundring i Hovedstaden. Man hvisked om, at hans Liv i Hamborg ikke havde været pletfrit, men Vilsted hørte som Slægtning Intet derom, især da han blev optagen som yngre Compagnon i Vilsteds Firma strax efter sin Hjemkomst til Kjøbenhavn. Man gaaer ikke let hen og siger noget Ondt til en Mand om hans Compagnon, især naar denne er hans Neveu.

Smith eiede selv en ikke ubetydelig Formue, hans Mødreneary. Et Par Aar efter sin Ankomst til Hjemmet blev han forlovet med Karen, og de havde nu været

gifte i et Aar. Hendes Kjærlighed til hendes Mand var ubegrændset og sværmerisk og poetisk som hun selv. Der var noget Ætherisk ved hendes hele Væsen og Væren. Forstod Smith ret at vurdere den Skat, han eiede i hende? Thi foruden det poetiske Sind havde hun et rigt, et barmhjertigt og et varmt Hjerte, og en klar, lys Forstand.

Hun sad og læste, og Bogen lod til at glæde hende. Et veemodigt Smiil var der om hendes Læber, og engang, da hun saae op, var der Taarer i Øinene. Men atter, og Læberne skiltes ad, og en sagte, sølvklar Latter robede, at Forfatteren havde rørt ved ganske andre Strenge. Han var vel en Tusindkunstner den Forfatter!

Nu holdt hun op at læse; hun saae ud af Døren og sagde halvhøit:

„Hvor han er længe borte iaften," og hun reiste sig op og gik hen og stod paa Tærskelen.

Var der ingen Haand, der i dette Øieblik kunde have holdt hende tilbage? Ingen sagte Stemme, der kunde have hvisket til hende, „gaa tilbage til din Bog, og lad ham blive borte saa længe han vil?"

Hun var vel saa dog nok gradviis vaagnet op fra sin søde Drøm til en bitter Skuffelse, men hun havde ikke faaet det knusende Slag, der ventede hende, var ikke bleven lammet paa Sjæl og Legeme for Bestandigt.

Hun forlod Stuen — Taffeluhrets Dikken var den eneste Lyd, der afbrød Stilheden; den slog ligesaa roligt, som hiin Aften, da hun kom hjem som en lykkelig Brud. Mon disse vore Tidsmaalere, vore Paamindere

om Tidens snare Flugt ikke sige os: „Du glædes, — Du sørger, — Du smiler, — Du græder, — og snart skal Du dø; men strid Du, — og lid Du, — og bær kun, — din Smerte, — og trøst kun, — dit Hjerte, — naar Maalet kun naaes, — thi snart skal — Du dø." Longfellow synes at Uhret siger „No more!" — „No more!" Aldrig mere skal Karen smile sit glade, barnlige, huldsalige Smil!

Der er et Menneske, der farer igjennem Haven i en vild Flugt, — den Lyd kan der ikke tages feil af. Der staaer Karen igjen paa Tærskelen; men er det den samme Karen, der nys saa stille forlod Værelset? Hun har kun været omtrent ti Minutter borte — og er det virkeligt hende?

Hendes Ansigt var dødblegt og fortrukkent af Smerte. Hendes lette hvide Dragt var sønderrevet fra Øverst til Nederst; saaledes var hun flygtet igjennem Haven, uden at ændse Hindringerne paa sin Vei. Hun saae sig omkring i Værelset, og der var næsten Vanvid i hendes Blik. Hun løftede Armene, og Læberne aabnede sig som til et Skrig, men der kom ingen Lyd over disse blaae, blege Læber. Kun et Øieblik stod hun der — saa flygtede hun atter, denne Gang igjennem Værelset og opad en Trappe; det hørtes tydeligt. Huset var saa stille. Lidt efter hørtes der et svagt Dron, som af et Legeme der faldt i Værelset ovenover.

Atter var der stille — Uhret havde atter Værelset for sig selv alene. „Stakkels Karen, stakkels Karen — aldrig mere, aldrig mere!"

Der hengik et Par Minutter — saa traadte der en høi, smuk Mand over Tærskelen og saae sig om i Værelset, rimeligviis efter hende, der nys havde forladt det.

Han var smuk, men det var et underligt Ansigt, han havde, — man kunde ikke ret forstaae dets Udtryk. Eet var vist, aaben, djærv, mandig Ærlighed udtrykte det ikke — men derimod Hovmod eller Selvtillid, hvad det nu var. Men han var meget smuk; de lysebrune Lokker omkrandsede et classisk dannet Hoved. Trækkene vare aldeles regelmæssige efter græsk Mønster, og hans Holdning og hans Gang vare yderst elegante.

Han ringede paa Klokken og Tjeneren traadte ind.

„Hvor er Fruen?"

„Fruen sad og læste, da jeg sidst var herinde — hun lod mig tænde Lampen for en Timestid siden."

„Ja saa gaa kun — hun er vel ovenpaa."

Tjeneren gik; og da Soveværelset og Paaklædningsværelset i øverste Etage vendte ud til Haven, traadte Smith et Par Skridt ud af Havedøren og saae op — nei, der var hælgmørkt. Da han kom ind igjen, var der et underligt, uroligt Udtryk paa hans Ansigt. Han tændte en lille Sovekammerlampe og gik op ad Trappen, men langsomt, som frygtede han for — han vidste ikke hvad. Hvorfor sad hans Kone, der ellers altid ventede ham med Længsel og fløi ham imøde, deroppe iaften, alene og i Mørke?

Han vilde aabne Døren til Paaklædningsværelset; den gjorde Modstand, men han fik den saameget paaklem, at han saae, at hans Hustru laae udstrakt paa Gulvet lige indenfor. Han skjød Døren op saa lempeligt han

kunde, han kom ind i Værelset, tog hende op paa sine stærke Arme, som havde hun været et Barn, og lagde hende paa en Sopha.

Hun laa et Øieblik med lukkede Øine — han vilde ringe for at tilkalde Hjælp, men saa aabnede hun Øinene. Hun saae sig forundret omkring, men da hun bemærkede ham, bestræbte hun sig for at smile og saae paa ham med sit tillidsfulde, kjærlige Blik. Da vendte Bevidstheden heelt tilbage. Hun stirrede paa ham et Øieblik — saa dækkede hun Ansigtet med Hænderne og jamrede:

„Lad mig komme bort, — lad mig komme hjem — hjem til min Moder!" —

„Kjære Karen," sagde Smith i en øm, beroligende Tone, „kom til Dig selv, Du er jo hjemme, min elskede Karen — Du har faaet ondt — jeg fandt Dig liggende besvimet paa Gulvet; det er det Hele."

Han vilde tage hendes Haand, men hun trak den tilbage, idet hun synligt gjøs ved hans Berørelse. Hun samlede al sin Kraft — hun reiste sig fra Sophaen og stod ligeoverfor ham. „Herman," sagde hun med lav, skjælvende Stemme, „jeg veed Alt — jeg var i Haven bag den høie Hække, jeg ventede Dig — og jeg hørte — oh jeg hørte," her udbrød hun med voldsom, jamrende Graad — „jeg hørte — at jeg var forraadt — at min Mand — at min elskede høitagtede Mand, var en — en — Skurk!" her saae hun paa ham med et Blik, hvori Rædsel, kjæmpede med den dybeste Sorg om Herredømmet i hendes rystede Sind.

Havde hun ikke selv været i saa stærk Bevægelse, saa havde hun seet, hvor bleg, hvor forfærdet han blev.

Men han fattede sig hurtigt. Een Egenskab besad han i saa høi Grad som den kan besiddes — Selvbeherskelse.

„Karen," sagde han, og han stræbte efter at tale i en myndig Tone „kom til Dig selv. Efter at jeg forlod Omnibusen og skød Gjenvei over Marken, for at komme ind i Haven ad den lille Laage, har jeg ikke seet eller talt med Nogen. Hvad nogle mig Uvedkommende have talt bag Hækken, veed jeg ikke. Sagde de — at jeg var — en Skurk?" han vilde smile, men hans Læber fortrak sig, og det blev et grueligt Smiil.

Karen saae paa ham med den største Forbauselse — havde hun taget feil — hun maatte jo dog troe sine egne Sandser — men kunde hendes Mand saaledes lyve? — hun saae atter paa ham, og det halvt vanvittige Blik, hvormed hun var traadt ind fra den mørke Have, hvilede nu paa ham.

„Sagt om Dig," hviskede hun, „det var jo Dig selv, der talte, det var jo Dig, der talte — og en Kvinde!"

„Sagde jeg, at jeg var en Skurk; Man pleier ikke at tale om sig selv paa en saa nedsættende Maade?" og hans Stemme var skurrende og haard.

Hun stirrede atter paa ham, hun gik langsomt op og ned ad Gulvet; derpaa standsede hun igjen og stod ligeoverfor ham, og det var, som om hun ramsede en Lectie op, hun havde lært udenad.

„Vel har jeg ægtet en anden Kvinde — mine Forhold have tvunget mig dertil — men jeg vil aldrig slaae Haanden af Dig — faaer hun ti Børn, skal dit

ikke være mig mindre kjært, maaskee mere kjært end hendes. Giv mig nu et Kys!" —

„Herman!" raabte hun nu i vild Smerte — „var det ikke Dig, der saaledes talte? jeg var Dig jo nær — hvor kunde jeg tage feil — siig mig Sandheden, og lad mig døe!"

Han taug, han rystede som i Feberkulde.

Hun sank paa Knæ ved hans Fod — hun mærkede nu, hvor bevæget han var, thi hun havde taget hans Haand, og den var kold og skjælvende; og hendes Hjerte, der var saa kjærligt, saa barmhjertigt fik Lov til at raade.

„Sagde jeg, at jeg vilde døe? Nei, det vil jeg ikke — det var feigt, om jeg vilde det — jeg er nu din Hustrue, Du er min ægteviede Mand og tilhører mig og ingen Anden for Gud og Mennesker. Jeg vil ikke døe — siig mig blot Sandheden, og jeg vil tilgive Alt — jeg vil forbarme mig over hiin faldne Kvinde og hendes Barn; jeg vil være som en Moder for det. Siig mig blot Sandheden!"

Nu var han heelt fattet. Han satte sig paa Sophaen og twang hende til at reise sig fra sin knælende Stilling og sætte sig ved Siden af sig.

„Karen," sagde han nu roligt, „det var ikke mig, Du hørte tale," dog skjælvede hans Stemme lidt, medens han talede. „Veed Du ikke, hvor ofte man forvexler een Stemme med en anden? Er det aldrig hændet Dig, at Du selv eller en Anden har maattet sige „Jeg troede, det var Dig, som talte i den næste Stue — hvor hans eller hendes Stemme ligner din?" Husker Du ikke, at man har sagt, at min Fætters Stemme ligner min saa-

meget — ah, nu har jeg det! Han er bekjendt for sine galante Eventyr — ham er det, Du har hørt tale; eller en Anden hvis Stemme har lignet min — jeg vil nødigt gjøre ham Uret — lille Karen, kjender Du ikke bedre min Stemme, end at Du kan forvexle den med en Andens?" og han strøg hendes Lokker kjærtegnende fra Panden.

Hun havde lyttet til hvert Ord, han udtalte, som om Liv og Død hang paa Vægtskaalen med dem — oh kunde det dog være, at hun havde taget feil? — var det ikke snarere muligt, end at han, hendes Mand skulde lyve og hykle saa forfærdeligt? Hendes Hjerte lukkede sig bævende op for at indlade Haab og Lykke, og hun blev næsten overvældet af sine Følelser, af sin Selvbebreidelse. Hun havde jo fortjent, at han havde vendt hende Ryggen, for aldrig mere at anerkjende hende som sin Hustrue. Hvad havde hun ikke sagt ham? Hun erindrede det ikke engang rigtigt — vistnok frygtelige, haarde Ord.

Og hendes Hoved bøiede sig beskjæmmet over hans Haand, som havde taget hendes i sin, medens han talte, og en heed Angerstaare faldt paa den.

„Herman — Herman," hviskede hun, „kan og vil Du tilgive mig? — oh, hvor har jeg handlet ubesindigt — nei, det er ikke det rette Ord — det var langt værre end ubesindigt."

Han kysfede hendes Haand lidenskabeligt, han bad hende blot blive rolig og — skjænke ham en god Kop Thee, tilføiede han spøgende, saa skulde det Hele være glemt.

De gik ned til Theebordet. Smith bestræbte sig for at være munter, og Karen gjorde sit Bedste for at

tale, som om Alt var glemt. Men hun var bleg og modfalden, og Smith mærkede, at hun aldrig saae ham ind i Øiet, men at hendes Blik var sky og ligesom lidt forvirret, hvergang det mødte hans. Eet Øieblik tvivlede hun — det næste troede hun, og skammede sig ved sin Tvivl.

Karen vaagnede midt om Natten; Smith sov roligt ved hendes Side. Hun vaagnede, hendes Phantasie havde i Drømmen stillet hende bag Hækken; hun hørte sin Mands Røst udtale de samme Ord og hun foer op af Søvne — og ene i den stille Nat, med Intet, der kunde forstyrre Indtrykket af det, hun saa klart mindedes, greb Visheden om, at det havde været ham, der havde talt, hende med en iiskold, dræbende Haand, og hendes Smerte og hendes Gru kunne ikke beskrives.

Foruden det Øvrige, havde han løiet og hyklet for hende, og løiet og hyklet saa godt! Og Karens Sjæl var en af disse Sjæle, der ere gaaede igjennem Livet, uden at det mindste Stænk af Uredelighed har plettet den. Hverken som Barn eller som Voxen var et usandt Ord nogensinde gaaet over hendes Læber. — Hendes Kval ved disse Tanker var, som sagt, ubeskrivelig. Men hun vilde dog ikke forstyrre ham, hun laa ganske stille.

„Lad ham sove den Ulykkelige," tænkte hun, „jeg vil ikke forstyrre ham — han har forsyndet sig haardt imod mig — maaskee vil han engang ogsaa ligge søvnløs ved Tanken herom — lad ham nu sove. Min Gud! nu har jeg kun Dig i den hele Verden, der kan trøste mig — Fader og Moder tør Intet vide herom." Man

vil see, at hun i al sin Smerte dog var kommen til mere Ro.

Hun foldede fromt sine Hænder. — Karen troede paa Gud og bad til Gud, men en sand og opvakt Christen var hun desværre ikke. Stakkels Barn hendes Natur var smuk og ædel, men hun trængte nu til en stærkere Støtte, end hun hidtil havde fundet. For tredive Aar siden fandt man flere Mennesker end nu, der havde en naturlig Religion — troede paa Gud og Udødelighed, uden egentligt at staae i Samfund med Frelseren, af hvis Ord deres Tro dog var hentet. Nu er det anderledes. Menneskene ere nu forbetmeste enten Christne, eller de tvivle om Alt. —

Hun faldt tilsidst i en Søvn saa dyb, at da Kammerpigen kom ind til hende, fortalte hun, at Smith ventede hende ved Theebordet.

Hun klædte sig skyndsomt paa; hun iførte sig sin lyserøde Morgenkjole og den lille Kappe med en lille Rosenknop i — Smith fandt hende deilig, da hun traadte ind, altfor deilig til nogensinde at give Slip paa; men hun var dødbleg, og Øinenes Glands var saa underligt slukket af Mangel paa Søvn og af kvalfulde Tanker.

Hun traadte hen til ham og standsede, uden at sætte sig ned ved Bordet.

„Sæt Dig ned Karen! Du seer ud, som om Du trængte til din Kaffe."

„Herman," sagde hun, med en usikker Stemme, „Herman — jeg er kommen til den Overbeviisning i Nat, at det var Dig og ingen Anden, der talede."

„Karen," svarede han, „skulle vi nu have hele den Historie forfra? Vil Du hellere troe Sligt om mig, end

for Exempel om min Fætter, hvis Stemme ligner min paa et Haar?" svarede han, som om han nu blev vred.

„Din Fætter! Herman," det gav hende et Øieblik Haab, som han mærkede paa hendes Stemme, „jeg havde glemt ham — jeg var saa overbeviist i Nat om, at jeg ikke havde taget feil. Lad mig da tale med din Fætter, og uden at fortælle ham Alt, blot loseligt spørge ham, om han ikke var her i Nærheden igaaraftes. Han er en ærlig Charakteer og vil svare mig sandt."

„Og jeg, jeg er altsaa ikke en ærlig Charakteer?" sagde Smith.

Karen lagde Haanden paa sin Pande; hvor var der et Oprør, en Forstyrrelse derindenfor! Hun havde aldrig tvivlet om, at hendes Mand jo var en ærlig Charakteer; men hun vidste med en moralsk Overbeviisnings hele Styrke, at hans Fætter var ærlig og aldrig lvi. Han havde været letsindig for sit Ægteskab, der fandt Sted omtrent paa samme Tid som Smiths; siden den Tid havde Alle stolet paa hans Forbedring, at han ikke for nogen Priis vilde lyve vidste Karen. Man kan regne et Stykke godt og troe, at det er rigtigt; men man har ikke samme Fornemmelse, som naar det er rigtigt.

„Desuden," vedblev Smith, „kan jeg dog virkeligt ikke tillade, at min Kone sporger ham ud og maaskee derved forraader Kundskab om hans smukke Historier."

Karen satte sig stille ned; hun bestræbte sig for at spise og drikke, men det var hende ikke muligt at see op paa sin Mand.

Smith var taus; og da han skulde ind til Byen, tog han sin Hat og traadte hen til hende, men stod ganske stille, uden at sige et Ord. Skulde han lade som om Intet var ivveien og bøie sig ned over hende og

lyssе hende — eller skulde han give den fortørnede Ægtemands Rolle?

I Karens Hjerte stred Kjærlighed og Ømhed en haard Kamp med Tvivl og Fortvivlelse — var det — oh, var det dog ikke muligt, at hun tog feil?

„Min Mand, oh, min Mand," udbrød hun, medens Taarerne trillede ned ad hendes Kinder, „oh, at jeg dog kunde — at det dog var muligt, at jeg kunde troe Dig — men hvo kan troe, at han ikke seer, hvad han seer, eller ikke hører, hvad han hører? Vilde Du forlange, at jeg for Exempel skulde troe, at Du ikke i dette Øieblik staaer der, hvor Du nu staaer, men paa en Andens eller Dine egne Ord troe, at det dog var muligt, at jeg tog feil?"

„Da kunde jeg dog snarere troe, at jeg tog feil, og at Du ikke sidder der, foran mig, end troe, at Du kunde forraade mig."

Og det var virkeligt sandt, hvad han sagde. Der gives Mennesker, der, som Karen, ere saa ærlige, at Enhver, der kjender dem, hellere og snarere vilde troe paa Øienforblændelse, Spøgeri, Hexeri, kort Alt, end tvivle om et saadant Menneskes Sanddruhed. Gud skee Lov! Sandheden har mere Magt i denne Verden, end Mange troe — man bliver ofte bedraget, fordi man ikke har saameget imod at blive det i enkelte Tilfælde. Den hele, den nøgne Sandhed holder man ikke altid af at træde lige hen til.

Smith rakte Karen Haanden til Afsked og gik hurtigt bort efter at have udtalt ovennævnte Ord. Han var vel bange for, at Hjertet skulde løbe af med ham; hendes Uskyld og Reenhed stod i dette Øieblik saa klart

for ham; men han kyssede hende netop derfor ikke; en Judas var han dog ikke.

Efterat han var gaaet, gik Karen ud i Haven, og valgte Gangen, der førte til det Sted, hvor hun havde staaet og ventet paa sin Mand den foregaaende Aften.

Stakkel! hun stod der og satte sig saa levende hun kunde ind i det Øieblik, da hun havde hørt de for hende saa forfærdelige Ord. Et Øieblik stræbte hun efter at troe, at hun dog havde taget feil — det næste slog Overbeviisningen om hendes Mands Troløshed som et Lyn ned i hendes martrede Sjæl.

Hun gik langsomt tilbage til Huset. Ellers, naar hun kom tilbage fra at have fulgt sin Mand paavei, som hun hver Dag gjorde, pleiede hun først at ordne Alt i sin Huusholdning og dernæst sætte sig til sit Haandarbeide. Saa glad og let om Hjertet som Fuglen, der svinger sig ud i det klare Blaa, pleiede Karen da at være — og ligesom Fuglen, kunde hun ikke gjemme paa al den Glæde der boede i hende, og hun udbrød nu og da i en eller anden lille Sang, eller nynnede saa smaat til sit Arbeide. Nu var det anderledes.

Hun kom ind i Stuen og saae sig om. Der laa Bogen, hun havde læst i igaaraftes, ligefor hun var gaaet ud i den mørke Have. Hun tog den op — Læse i den? Hvad brød hun sig om, hvad der stod i den? Kunde den fortælle hende Noget, hun brød sig om at vide? Kunde den sige hende, om hun var den meest vildledte af alle Kvinder — eller om hendes Mand var — her standsede hun forfærdet sin Tankegang.

Hun gik ud til sin Huusjomfru en agtværdig Pige, der holdt meget af Karen. Hun gav hende sine — ikke

Befalinger, — Karen var saa mild og barnlig, at det ikke kunde falde Nogen ind, at hun nogensinde befalede, naar hun talte; men hun gav sin Jomfru Besked om Middagsmaden og andre Ting, Husholdningen vedkommende. Men Jomfruen blev bekymret og forbauset over den besynderlige livløse, fraværende Maade, hvorpaa Karen talte — hvad mon der dog var iveien?

Saa gik Karen op til sit Paaklædningsværelse. Hun saae sig om; hun huskede saa tydeligt, hvorledes hiin Følelse af Afmagt var kommen over hende Aftenen iforveien, da hun havde naaet dette Værelse. Og saa gjennemgik hun Scenen imellem sig og sin Mand paany — havde han talt sandt? havde han løiet? Var det virkeligt om Herman hun gjorde sig dette Spørgsmaal? Om Herman, som hun havde været saa stolt af at eie, saa stolt af at kalde sin Husbond?

Hun var mat og skjælvende; hun lagde sig paa Sophaen; physisk Ro, den kunde hun dog skaffe sig for en Tid; maaskee kunde hun komme til at sove og glemme Alt. Stakkels lille Karen! saa vidt var det kommet med hende.

Men nei, hun havde kun ligget et Par Minutter, saa kom hendes Stuepige ind til hende og meldte, at Frøken Berg var stegen ud af Omnibussen og kom henimod Huset. Det gjøs i Karen, men hun kunde ikke bære det over sit Hjerte, at negte den gamle, fattige Frøken Berg Adgang til sig. Frøken Berg var en Barndomsveninde af Karens Moder, og Karen nænnede ikke, at hun skulde have udgivet sine Par Skillinger til Omnibuskjørselen forgjæves.

„Gjør Kaffebordet istand Mine," sagde Karen idet

hun reiste sig fra Sophaen. Hun ordnede lidt ved sin Paaklædning og sit Haar og gik ned for at tage imod den lille venlige, tykke, gamle Dame, der traadte ind, belæsset med Schawl, Parasol, Sypose osv.

„Goddag, min søde Karen; jeg har glædet mig en heel Uge til dette Besøg. Din Moder sagde, at jeg ikke behøvede at melde mig; jeg vilde helst see Veiret an og vælge en smuk Dag. Din Moder sagde, at Du havde talt om, at Du ventede at see mig snart."

Karen havde trykket sine friske, røde Læber til den gamle Piges rynkede Kind; hun hjalp hende venligt af med Tøiet, og der kom et lille Puft af Tilfredshed til hende, da hun saae, hvor glad Frøken Berg var ved at kunne tilbringe en Dag hos hende, som hun elskede saa høit, i den friske Natur og i det smukke Huus — hvilken Modsætning til hendes triste lille Tagkammer i Peder-Hvitfeldsstræde!

„Tak fordi Du kom kjære Tante," saaledes kaldte hun hende, skjøndt de ikke vare i Slægt. „Det var smukt, at Du tænkte paa mig idag," og Karens Kinder fik lidt mere Farve, idet hun besluttede, at Tante Ellens Glæde ikke skulde lide noget Skaar, fordi hun selv var saa ulykkelig. Og blot denne Beslutning gav hende Lindring. Byrden blev lidt lettere, idet hun besluttede sig til at hengive sig heelt idag, for at den gamle Pige, der havde saa faa Glæder, ikke skulde miste een af dem for hendes Skyld. „I Kjærlighed er der stor Glæde."

Tante Ellen var nu heelt afklædt alle sine Pakkenilleker og iklædt den tarvelige, men nette lille Kappe, hun havde faaet færdig seent Aftenen iforveien til Besøget. Kaffebordet var dækket paa det Nydeligste, og

Karen havde ladet det trække hen til Døren, for at Tante Ellen kunde nyde Godt af at see ud i Haven, ud over Sundet, og nyde den friske Luft, medens hun drak sin Kaffe.

„Du kan ikke troe, Karen," sagde den gamle Dame, idet hun nød sin Kaffe, „hvor rar og betænksom din Moder var forleden Dag — dog det er hun jo altid, hvad var der ellers bleven af mig Stakkel? Du veed at min Niece, Emilie skulde have Bryllup i Løverdags. Hendes Fader, veed Du nok, har mange Børn og ikke mange Indtægter. Det kneb med Udstyret, men han havde dog skaffet et tarveligt Bohave og Garderobe for hende tilveie. Men nu kneb det med Sølvtøiet. Min Svigerinde meente, at Nysølv kunde gjøre det. „Hør, veed Du hvad, Mo'er," sagde saa min Broder, der er Ærligheden selv, „jeg gav heller Emilie Træskeer, end Nysølv; det skal stikke Folk Blaar i Øinene; det holder jeg ikke af." Min Svigerinde gav sig til at græde, og sagde, „at de var vel ikke faldne i en saadan Afgrund, at de eller deres Børn skulde spise med Træskeer." Jeg gik fra dem om Aftenen, lidt tung om Hjertet; jeg gik og tænkte paa, om jeg ikke gjorde bedst i at sælge mit Guldur, men det var min Fabers, medens han levede, og havde været min Bedstefaders; saa jeg vilde nødigt af med det. Men den næste Morgen, tænk Dig min Søde, kommer der en Pakke fra din Moder. Jeg aabnede den, og hvad troer Du jeg saae? En Potageskee, sex Sølvspiseskeer, sex Sølvtheskeer, en Stroskee og en Smørkniv. Din Moder skrev, at det skulde jeg have til at gjøre med, hvad jeg vilde; jeg havde maaskee Lyst til at give Emilie det i Brudegave. Du

kan troe, jeg fik Tøiet paa i en Fart og løb hen til min Broders med Sølvtøiet; og Svigerskens Øine bleve saa blanke af Glæde som det nye Sølv."

„Ja, Moder er sød," sagde Karen bevæget, og hendes Øine fyldtes med Taarer.

„Ja, Karen, og det, jeg bestandigt siger, er det, at det er godt, at Du fik saa god en Mand. Hvor skulde Du have holdt Livet ud, naar Du fra et saadant Hjem, var kommen ind i et, der var ulykkeligt? Du er opvoxet i Kjærlighedens Solskin, Karen, som min Neveu, der altid skriver Vers, vel vilde sige."

Karen var bleven lidt bleg. Men hun dreiede Samtalen ad en anden Kant, ved at spørge til Tante Ellens Befindende. Blandt Andet, talte Tante Ellen med Sorg om, at hun begyndte at blive tunghør.

„Forleden tog min Broder mig med paa Comedie — det er sjeldent, det gaaer paa for os Stakler — men tænk Dig, Karen, at jeg fik den Sorg at mærke, hvor daarligt jeg nu hører. Jeg kunde dog bedre høre hvad Actriserne sagde — men Mændenes Ord løbe i Eet for mig — jeg kunde ikke skjelne deres Stemmer fra hinanden, skjøndt de vist vare meget forskjellige."

Karen blev blussende rød, og med en Stemme, der skjælvede af Bevægelse spurgte hun.

„Kunde Du tage feil af Stemmerne, Tante — kan man det nogensinde?"

Tante Ellen saae lidt forundret paa hende:

„Det var jo fordi, jeg er bleven saa tunghør, Barn. Forresten skal jeg fortælle Dig en moersom Historie om en saadan Feiltagelse af to Stemmer. Du veed jo nok, at jeg var i Huset hos Dine Bedsteforældre da din

Moder blev forlovet med din Fader. En Aften ringede det paa Døren — det var i Tusmørket — jeg løb ud for at lukke op; det var din Fader. „Er det Dig?" spurgte han, og meente naturligviis din Moder. Men jeg, der dengang var en munter ung Pige, svarede „ja, det er mig" og det var det jo virkeligt ogsaa — men han troede jo, at det var hans Elise. Nær havde jeg faaet et Kys, der ikke tilkom mig; men jeg sprang behændigt tilside og sagde: „Det er rigtignok mig og slet ikke Elise."

„Saa Fader kunde tage feil af din og Moders Stemme?" spurgte Karen.

„Ja det gjorde han jo, som jeg fortæller," svarede Tante Ellen.

„Tante, søde Tante," sagde Karen og gik hen og kyssede den gamle Dame, „hvor jeg er glad over, at Du kom. Skulle vi ikke gaae lidt ud i Haven?"

Hun ringede paa Tjeneren, der skulde tage af Kaffebordet. Hendes Hjerte var saa let, og dog saa fuldt af Selvbebreidelse. Oh, hvad vilde hun ikke gjøre for at oprette den Uret, hun havde gjort sin Mand. Burde hun ikke hellere have troet, at Sort var Hvidt, end at have mistænkt ham? Hvor det nu forekom hende ubegribeligt, at hun et Øieblik havde kunnet troe, at det var ham, der havde udtalt de skrækkelige Ord? Oh, hvor længtes hun efter ham!

De gik nu ud i Haven, Karen og Tante Ellen. „Tante Ellen, Du kan ikke troe hvor Herman er en kjærlig, en velsignet Mand. Han bærer mig paa Hænderne; der er vist ikke Mage til ham i det hele Land!"

„Naa Barn, det glæder mig virkeligt, at høre Dig

tale saaledes. Nu kan jeg sige Dig det frit ud, jeg blev lidt underligt tilmode før, da jeg talte om, at Du havde faaet en god Mand, og Du dreiede af, som man siger, uden at svare derpaa. Du var vel lidt distrait, kan jeg tænke. Nei, hvor de Georginer dog ere mageløst deilige, det er de smukkeste af dem alle."

„Du skal faae en stor Bouquet med ind, Tante, af mine smukkeste Blomster," sagde Karen.

„Tak skal Du have — men lad os nu først plukke en smuk Bouquet til dit Bord derinde — de, der stod, saae mig lidt visne ud."

„Ja, imorges fik jeg ikke sat friske Blomster ind," svarede Karen, og Taarerne traadte hende i Øinene. Oh, hvor havde hun været ulykkelig for nogle Timer siden! Tænk, om der var et Menneske, der ikke havde taget feil som hun og skulde være saa ulykkelig hele Livet igjennem! Karen ahnede ikke, at der kunde være Trøst endogsaa for en saadan Sorg.

Da Herman Smith kom hjem, blev han meget glad, ved at see sin Hustru komme ham imøde i Haven som sædvanligt, kun endnu kjærligere. Hun havde forladt Tante Ellen oppe i Gjæstekammeret, hvor hun skulde hvile sig lidt før Bordet.

„Herman, kan Du tilgive mig? Bliv ikke kjed af at gjøre det. Jeg har viist mig saa svag, at jeg føler, at Du maa være urolig over, at Du har betroet mig dit Livs Lykke." Hun tog hans Haand og saae paa ham med Øine, saa kjærlige, saa bønfaldende, som et yndigt Barn, naar det beder om Tilgivelse.

De vare endnu i Haven; han tog hendes Haand i sin, og trykkede et Kys paa den.

„Herman, hvad skal jeg dog gjøre, for at Du kan tilgive mig?"

„Karen, tal aldrig mere om denne Sag, det er det Eneste, jeg forlanger af Dig."

„Maa jeg aldrig mere tale derom, jeg kan jo dog ikke glemme denne besynderlige Historie. Hvorfor maa jeg ikke tale derom?"

„Fordi — fordi det smerter mig at tænke derpaa," svarede han.

„Du har Ret, jeg forstaaer Dig, men jeg tør ikke love det. Naar mit Hjerte er ved at briste af Selvbebreidelse, hvem skal jeg saa gaae til? Oh, Herman, maa jeg betroe mig til min Moder og fortælle hende, hvor svag jeg har været?"

Herman Smith blev saa hvid i sit Ansigt, som en kalket Væg.

„Din Moder, Karen, hvad tænker Du paa. Skal Nogen, om det saa er din Moder, staae imellem os, imellem Mand og Hustru?"

„Staae imellem os Herman? Fordi jeg tilstod hende min Svaghed? Jeg fik vist en alvorlig Irettesættelse af hende. Intet vilde kunne faae hende til at tvivle om Fader."

Nei, Karen, men det var ikke alene din Moder, der saaledes stolede paa din Fader. Det gjorde Alle, der kjendte Noget til ham.

Karen var lidt forundret over Eet og Andet i den Maade, hendes Mand tog Sagen paa; men hendes Hjerte var lettet for en tung Byrde. Hun saae paa Hækken, medens de gik forbi den; den var flere Alen tyk, og det Menneske, der havde talt, havde jo talt med en

lav, hviskende Stemme. Og hendes Hjerte blev endnu lettere og gladere ved denne Tanke.

Hun var saa sød og elskværdig hiin Dag imod sin Mand og Tante Ellen. Tante Ellen glemte aldrig dette Besøg; og mange Aar efter kunde hun endnu erindre denne Dag; men fortælle om den uden Taarer, det kunde hun aldrig.

Dagen efter var der stort Selskab hos Karens Forældre. Smith og hans Kone vare iblandt Gjæsterne. Karens Moder spurgte hende strax, om hun havde feilet Noget, siden hun sidst saae hende.

„Jeg?" svarede Karen med sit milde Smil, „jeg feiler aldeles Intet, kjære Moder."

Hun aahnede ikke, at hendes hele Udseende, hele Væsen bar Spor af den Lidelsens Ild, hvori hun, skjøndt kun en kort Tid, havde været. Der var mere Betydning, mindre Barnlighed i hendes Blik og Væsen. Blodet steg og sank næsten uophørligt i hendes fine Kinder. Hun dandsede, maaskee endnu mere let og svævende end før, men hendes Munterhed under Dandsen var heelt borte.

Da hun skulde hjem, da alle de Fremmede vare borte, stode Moder og Datter i Sovekammeret, medens den Sidste tog Toiet paa, og vexlede et Par fortrolige Ord til Afsked.

„Det er sandt Moder, Tante Ellen var hos mig igaar. Hun fortalte mig en moersom Historie fra din og sin egen Ungdom."

„Ja," svarede Fru Vilsted, „saadanne Historier har hun mange af. Hun morer ogsaa mig med dem, de opfriske Mindet om min Ungdom; jeg har ikke nær saa god en Hukommelse som hun."

„Vi talte," sagde Karen, og hendes Kind blegnede, „vi talte om, hvorledes Stemmer kunde forvexles, og saa fortalte hun om, at Fader engang havde forvexlet din Stemme med hendes."

„Min Stemme med hendes?" svarede Fru Vilsted lidt tøvende og hukkede sig om; saa udbredte der sig et Smiil over hendes Ansigt, og hun sagde, „jo, nu husker jeg det. Det var en ret moersom Historie, — men Tante Ellen maa ikke troe, at han ikke kjendte min Stemme bedre, end at han vilde have vidst, hvem der talte, havde hun sagt Andet end det Par Ord."

Hvor mangt et Dolkestød i en Andens Hjerte gives der ikke undertiden af en kjærlig, uvidende Haand.

Da Smith sad i Vognen hos sin Hustru paa Hjemveien, tog han hendes Haand i sin og sagde med kjærlig Stemme:

„Hvor Du har været yndig iaften Karen — aldrig har jeg seet Dig smukkere — og din Dands — ja den kunde en Sylphide vel prøve paa at efterligne. Morede Du Dig godt Karen?" vedblev han, foruroliget ved hendes Taushed.

„Tak, ja jeg morede mig; nu er jeg saa træt," og hun lagde sit Hoved tilbage i Hjørnet af Vognen.

Hun var bleg, og der var et underligt uroligt Blik i hendes Øine, da hun og hendes Mand traadte ind i Huset. Hun var fraværende, ordknap og skyndte sig med at tage sin Tilflugt til Sovnens dulmende Magt. Hun

faldt snart isøvn; hendes Legeme var udmattet af Dandsen og af den nagende, sjælelige Smerte, der paa Hjemveien havde begyndt at indtage sit Sæde igjen i hendes Hjerte.

Midt om Natten vaagnede hun atter som eengang før. Og Tvivlen, denne bræbende Tvivl, for hvis giftige Aande hver lille Blomst paa hendes Vei falmede; denne Tvivl, der som en Sirocco gjorde Alt vissent og dødt om hende, greb hende i sin knugende Favn. Han sov, han hørte ikke de tilbagetrængte Suk, der undslap hende. Hun sov ikke mere den Nat, men stod dog op til sædvanlig Tid; hendes Kind var bleg, og, istedetfor det glade Smiil, hun ellers begyndte Dagen med, var der et smerteligt Træk om Læberne. Smith ahnede Grunden til hendes Nedslagenhed. Tvivlen var vel vaagnet tillive paany, tænkte han; han sagde imidlertid intet Ord, der hentydede dertil, og han og alle Andre, naar undtages Karens Moder, kunde godt have troet, at hun blot ikke befandt sig vel, naar man ellers Intet vidste om, hvad hun bar paa sit Hjerte. Der gives Mennesker, der saa ydmygt bøie sig under Smertens Aag, at Ingen ahner, hvor dybt de bøie sig under det. Og til dem hørte Karen Vilsted.

Der gik Dage og Uger hen paa samme Maade for Smiths. En enkelt Gang kom der en Samtale igang imellem Ægtefolkene, men den døde snart hen paa Grund af Karens Aandsfraværelse. Ja hun var aandsfraværende; hun stod, hvor hun saa end var — i Selskab eller paa sit Leie i de søvnløse Timer — alligevel altid paa samme Sted — bag den høie Hæk og lyttede og lyttede til disse samme Ord, der hiin Aften vare

blevne udtalte — af hvem? Undertiden kunde hun et Øieblik troe, at Stemmen dog ikke havde lydt ganske som hans, og saa kom der et underligt Udtryk i hendes deilige Øine; hun saae paa Smith og de fyldtes langsomt med Taarer. Hun kunde da pludseligt gaae hen til ham gribe hans Haand og kysse den med en rørende Ydmyghed i sit hele Væsen. Men hun talte da ikke et Ord — Haabet var saa lifligt, men dog saa zart og fiint — det taalte ikke endnu at udtales med Ord. Et Øieblik efter, og det var forsvundet — hun var atter sikker paa sin Ulykke.

Ofte, naar hun var meest vis paa, at hendes Mand havde bedraget hende, blev Livet hende saa tomt saa ræbselsfuldt, at hun syntes, at vilde han blot tilstaae det, saa kunde hun dog elske ham, dog klynge sig til ham — hun kunde jo saa dog ikke undvære ham. En Aften sadde de sammen ved Lampens Lys, hver med sin Bog. Da blev denne Følelse saa levende hos hende — naar hun blot maatte eie ham, havde hans Synd end været nok saa stor — oh, naar han blot vilde sige hende Sandheden! Man kan jo ikke udholde at elske en Sphinx eller en Gaade!

Hun reiste sig op og satte sig ned paa Tæppet ved hans Fødder, hun greb hans Haand i begge sine og lagde sit Hoved paa hans Knæ. Men hun talte ikke, det hjalp jo ikke at spørge, at bede og bønfalde, det havde hun jo forsøgt, det hjalp jo ikke. I flere Nætter havde hun ikke sovet synderligt; der var ligesom en physisk Lindring ved saaledes at sidde hos ham; gradviis lukkedes hendes Øine i og hun slumrede.

Smith sad med sin Bog, nu lagde han den fra

sig, og saae ned paa den Sovende. Han var altid kjærlig imod hende; i dette Øieblik foer der et Udtryk af vild Smerte over hans Ansigt. Han saae ned paa hende, og hans Ansigt saae ud — mon ikke, som da Judas kastede de tredive Sølvpenninge tilbage?

Han reiste sig ikke, for ikke at forstyrre hende — men kun nogle Øieblikke varede hendes Søvn. Hun maatte have drømt, thi hun foer nu op, reiste sig og stod foran ham og udbrød vildt og med skjærende Stemme: „Herman Smith! Enten var det Dig, der talte hiin Aften, eller det var —" her sank Stemmen og hun saae sig sky om i Værelset, „det var enten Dig eller — den Onde." Hun bedækkede nu sit Ansigt med Hænderne som et Barn, der om Natten frygter for Spøgelser.

„Karen, gode Himmel, kom til Dig selv. — Du bliver afsindig og gjør ogsaa mig det."

Han gik hen til hende og vilde berolige hende.

„Afsindig — oh Herman," udbrød hun med en Stemme saa klangløs og huul, „afsindig, ja maaskee. Men Herman, det er jeg bleven af Sorg — saa Du maa ikke foragte mig — ikke bebreide mig det."

Hun faldt i en voldsom Graad. Samme Nat havde hun stærk Feber. Lægen kom og gjorde sit Bedste — han mærkede, hun havde Noget paa Sindet, men vidste jo ikke, hvad det var.

Karen laa stille hen den første Deel af næste Dag. Smith vilde gaae hen til hendes Moder for at lade hende vide, at hendes Datter var syg. Men lidt efter at han var gaaet, kom Kammerpigen ind og meldte, at

Smiths Fætter var kommen for at besøge dem, men hun havde sagt, at Fruen var syg.

Karen foer op — hendes Kinder blussede og hun udbrød:

„Gaa ned og bed ham blive, jeg kommer strax," og hun greb sine Klæder, for at tage dem paa.

„Men Fruen er saa syg," begyndte Pigen.

„Gaa strax," sagde Karen utaalmodigt og paa en for hende ellers saa fremmed, bydende Maade.

Da Karen traadte ind i Havestuen, hvor Smiths Fætter stod og ventede, blev han greben af Sorg og Forbauselse. Vi ville betroe Læseren en Hemmelighed — Karen var den første Kvinde, han egentligt havde elsket; nu havde han ægtet en Anden, som han holdt af, og Karen var en Andens Hustru; men dog bevægede hendes Udseende ham mere, end vel ellers havde været Tilfældet. Feber brændte i hendes Aarer, Kinder og Læber vare purpurrøde. Øinenes Glands var unaturlig, næsten som en Ædelsteens. Læberne vare halvt aabne for at lette det tunge, hurtige Aandedrag. Hendes Dragt var kastet paa i Hast og sad ikke ziirligt som ellers. Over de udslagne Lokker sad den lille Morgenkappe halvt paa Snur.

„Henrik, god Dag," sagde hun hastigt og rakte ham den lille feberhede Haand, „god Dag Henrik."

„Kjære Karen, jeg har vist forstyrret Dig — Du skulde ikke have taget imod mig, da jeg jo kom til Uleilighed"

„Til Uleilighed," udbrød Karen, „der er Ingen i den hele vide Verden, jeg i dette Øieblik hellere vilde have seet end netop Dig."

Hvor vilde hans Hjerte ikke have banket for et Par Aar siden ved en saadan Tiltale fra Karen. Nu var det anderledes, og han havde strax mærket paa hendes Udseende, at her var Noget iveien, som han ikke forstod sig paa; desuden havde slige Udbrud aldrig før hørt til Karens stille Væsen.

„Sæt Dig ned Henrik," sagde hun, men da han havde sat sig, blev hun dog staaende og vedblev i en lidt forlegen Tone:

„Jeg har en Tjeneste at bede Dig gjøre mig — den er saa underlig. Henrik, jeg holder af Dig, og troer Dig, oh, saa godt som Faa — men det er blot en lille Prøve, jeg vil anstille — vil Du ikke nok?"

Han saae forbauset og forskrækket paa hende — hun var jo sindsforvirret — eller var det blot Feberphantasier, hun led af? Hans Stemme var sørgmodig, da han svarede hende:

„Karen, jeg vil gjøre Alt, hvad jeg kan, for at hjelpe og trøste Dig."

Hun stod et Øieblik stille foran ham uden at tale. Hendes skjælvende smaa Fingre snoede sig ind imellem hverandre, saa forlegen, saa elendig var hun ved at komme frem med sin Begjæring.

„Hvad skal jeg gjøre for Dig Karen? Kan jeg gjøre Noget for Dig?"

„Henrik — vil Du gaae med mig ud i Haven?"

„Ud i Haven? Karen Du er syg, vist meget mere syg, end Du troer — det blæser koldt idag — gaa ikke ud i Haven."

„Henrik — det vil netop gjøre mig godt, kom med — og oh Henrik, har Du det Mindste tilovers for mig,

saa bær over med mig — jeg vil ikke kunne forklare, hvorfor jeg beder Dig gjøre mig en Tjeneste, en saa besynderlig Ting, oh kom med!"

Hun tog hans Haand; han tog et Schawl, der laa, og kastede det om hende, og saa gik de ud i Haven. Hun førte ham hen til den høie Hæk, netop til det Sted, hvor hun havde staaet hiin Aften, Hun var saa forstyrret i sit Sind, den Arme, at hun aldeles ikke følte, hvad der var urigtigt eller ikke kvindeligt i hendes Adfærd. Hun, der før var Blyheden, Kvindeligheden selv, havde nu ingen Tanke uden den, at skaffe sig Vished — Vished — for at slippe Tvivlen, om saa Visheden skulde dræbe hende. Hun brændte af Febertørst i dette Øieblik, men hun ændsede det ikke; hvad var den bedste Lædskedrik, Jorden havde til hende, i Sammenligning med Vished for hendes tørstende Sjæl. I dette Øieblik var Ønsket saa stærkt om at slippe Tvivlen, der saaledes havde martret hendes Sjæl, ved at bruge den som en Voldt — frem og tilbage — frem og tilbage — at Ønsket om at finde sin Mand uskyldig var heelt tilbagetrængt. Den, der er ved at døe af Tørst, og griber efter en Skaal med Vand, kan ikke haabe eller tænke paa Andet; han vil blot lædske sin Tørst.

„Henrik, vil Du gaae udenfor Haven og stille Dig paa den anden Side og saa sige," hun lagde Haanden paa Panden — hvad skulde hun bede ham sige? jo det maatte være de samme Ord, „Du skal blot sige, „Vel har jeg ægtet en anden Kvinde; mine Forhold have tvunget mig dertil," nei, mere behøvede han ikke at sige, instinctsmæssigt følte hun, at hun ikke kunde sige flere af de rædsomme Ord — „vil Du det kjære Henrik?"

Der undslap ham et dybt Suk. — „Gode Himmel, Karen, hvad kan det gavne eller tjene Dig, at jeg gjør det? jeg kan jo sagtens gjøre det, men hvorfor?"

„Henrik jeg beder Dig, jeg bønfalder Dig, gjør det, blot for gammelt Venskabs Skyld?"

„Oh, Karen, jeg vilde give mit Liv for Dig, troer jeg, for gammel Kjærligheds Skyld, stakkels Karen," og Taarerne stode ham i Øinene.

„Saa gaa da, kjære Henrik, og gjør blot som jeg siger," hviskede hun. Saa gjentog hun Ordene og holdt Fingeren iveiret, som naar man ret vil indprente et Menneske, hvad man siger. „Men Du maa ikke tale høit, halvt hviskende, som var Du bange for at Træer og Buske havde Øren."

Med et tungt Hjerte gik han udenfor Haven, for at stille sig paa det bestemte Sted og udtale de bestemte Ord. Hvad var dog dette! Karen var sindsforvirret, det var vist — men der var noget Andet under dette, og han mistænkte strax Smith. Han holdt ikke af denne Fætter, dog ikke fordi han havde ægtet Karen; hun havde jo ikke elsket ham.

Saa stod han der og udtalte Ordene, og saa gik han langsomt tilbage, for at faae Karen til at gaae ind og gaae tilsengs. Men da han kom ind i Haven var Karen forsvunden. Han stod et Øieblik tvivlraadig, og saa gik han ind i Stuen. Idet han traadte ind ad Døren, kom Karens Kammerpige tililende. Hun kom fra den øverste Etage og saae meget forskrækket ud.

„Oh, Hr. Hjelm, Fruen ligger ovenpaa saa underlig — jeg har ikke seet saadant Noget før — det er vist det, man kalder Krampe. Hun leer et Øieblik, som

var hun saa glad, saa græder hun saa voldsomt og ligger saa underligt stiv paa Sengen."

„Jeg gaaer strax for at sende Lægen," svarede Hjelm, og efter at have sendt den nærmeste Læge, ilede han til Byen til Karens Forældre, hvor han saa lempeligt, han kunde, underrettede dem om hendes Tilstand. Smith havde allerede været der, men omtalt hendes Sygdom som en almindelig Forkjølelsesfeber.

Karens Moder havde længe ahnet, at der var Noget, der trykkede paa hendes Datters Sind. At det ikke blot var physisk Ildebefindende, hun led under, mærkede Moderen snart. Men endskjøndt hun naturligviis spurgte hende, om der var Noget, hun tog sig nær, om hun var bekymret for Eet eller Andet, fik hun ikke Lys i Sagen, thi Karen havde altid søgt at undgaae slige Samtaler; og naar Moderen undertiden fik en Ahnelse om, at det, der trykkede paa Karens Sind, hidrørte fra en eller anden Uovereensstemmelse imellem Ægtefællerne, afslod hun netop fra at trænge ind paa Karen. Hun var en forstandig Moder. Hun vidste, at Indblanding imellem Ægtefolk sjeldent eller aldrig gjorde Gavn; at det var kun i yderste Nødstilfælde, naar den Svagere — undertiden *kan* det være Manden — trues med at knuges og knuses tildøde af den Stærkere, at Familien, rettere sagt, Een af Familien kan være berettiget til at bruge et strengt Alvorsord til den feilende Part. Hendes Mand troede albeles ikke, at Karens Ildebefindende hidrørte fra hendes Sindstilstand. Han trøstede sin Kone med, at maaskee denne hendes Bekymring kunde forandre sig til en stor Glæde, en Glæde for dem Alle.

Da Smith havde været der og fortalt, at Karen

var syg, besluttede Fru Vilsted at tage ud til hende, men først maatte hun ordne sin store Husholdning for hele Dagen. Hun var derfor endnu ikke taget fra Byen, da Smiths Fætter, Hjelm, kom og, som vi allerede have sagt, saa lempeligt han kunde, underrettede Vilsteds om, at Karens Sygdom vist var meget alvorlig. Med en ham medfødt Takt, der i dette Tilfælde forhøiedes ved at det var hans fordums Elskede, han talte om, undlod han at fortælle det besynderlige Optrin i Haven. Men hvad han havde sagt, var tilstrækkeligt, til at fylde Vilsteds med den meest levende Bekymring. Fru Vilsted skyndte sig, med at give de allernødvendigste Ordre til sin Husjomfru, og tog saa afsted til sin Datter.

Men imidlertid var der foregaaet et sørgeligt Optrin i Villaen paa Strandveien. Smith, der følte sig som jaget af en ond Aand, tog strax tilbage til sit Hjem, efter at have talt med Karens Forældre. Vi vide, at hans Fætters Besøg havde fundet Sted, kort efter at han havde forladt Landstedet. Han traadte med et beængstet Sind over Dørtærskelen til det Hjem, hvor for kort Tid siden der kun ventede ham Kjærlighed og Hygge. Han gik ikke strax op til Karen; han stod et Øieblik midt i Havestuen og lyttede. Alt var stille i Soveværelset lige ovenover Havestuen, men med Eet hævede der sig en klar, næsten skingrende Røst, der sang:

„Fagre Ord Hjertet monne glæde!
Fagre Ord volde tit vi græde,
Fagre Ord."

Der overfaldt ham en kold Gysen, ved at høre

denne Rost. Nu vidste han, hvorledes han vilde finde sin Hustru; men han maatte derop; var der ikke endnu Frelse at finde for hende? Han vilde nu opoffre Alt, for at frelse hende fra en Skjebne, som han gjøs ved at tænke paa. Var det for seent?

Da han kom op til Døren af deres Sovekammer, stod han et Øieblik udenfor; der var ganske stille, men saa hørte han, at hun begyndte at græde og jamre sig. Han traadte ind; Karen sad overende i Sengen. Hun havde trukket Benene op til sig, havde lagt Armene paa sine Knæ og Hovedet paa sine Arme. Hendes opløste Haar hang om hende, saa at han næsten ikke saae hendes Ansigt. Hun lod ikke til at mærke, at Døren gik op. Hun græd, og det faldt ham ind, hvor hendes Graad lod som et Barns Graad; saaledes kunne i de alvorligste Øieblikke slige underlige Tanker falde os ind; men denne Tanke skar ham i Hjertet.

„Karen," vovede han endeligt at sige, „Karen, maa jeg komme hen til Dig og søge at trøste Dig?"

Hun hævede Hovedet og saae vist paa ham uden at svare.

„Karen, jeg er kommen for at tilstaae Dig min Synd, min Forbrydelse imod Dig, lad, hvad der saa vil, følge paa. Jeg vil sige Dig Alt!"

„Sige mig Alt?" svarede hun langsomt, idet hun lagde Haanden paa sin Pande, for at besinde sig. „Nu veed jeg Alt, Alt, Herman Smith; hvorfor vil Du saa nu sige mig det? jeg veed jo, at Du er en Løgner." Dette sagde hun, som om det var de ligegyldigste Ord, hun udtalte. Saa kom der Uro i hendes Blik.

„Veed Du, hvorfor jeg græder? Fordi jeg føler

som om jeg havde mistet Alt, ogsaa min Forstand — jeg synger og græder og veed ikke hvorfor. Og saa sidder der inden i mig den rigtige Karen og er forundret over, hvad der kan være paafærde. Men Herman, Du er en god Regnemester, naar man har mistet Alt, hvad har man saa tilbage at miste — naa, svar mig, hører Du?"

„Intet, Karen."

„Der løi Du ikke, Herman Smith! Du lyver ikke, naar Du regner, kan jeg mærke," og hun lo. Men saa kom der en høitidelig Alvor over hende, og da hun talte igjen, var det med hendes egen blide Stemme. „Herman, Du maa aldrig mere lyve! Det er saa hæsligt! Hvor kan man dog falde paa det? Og saa veed Du jo" — her holdt hun Fingeren i Veiret, og hvistede „det veed Du da vel nok — hvem der er Løgnens Fader? Og naar Du lyver, saa følger han Dig som din Skygge — hvor Du gaaer hen, er han ved Siden af Dig, og han lægger sig ved din Side om Natten, naar Du sover." Her blev hun bleg som et Liig; hun rystede som i Feberkulde. „Herman," stønnede hun, „gaa bort Herman — han staaer nu ved din Side — gaa Herman!" De sidste Ord bleve udtalte med et høit Skrig. Lægen traadte i dette Øieblik ind ad Døren. Han saae Smith, der stod bleg og maalløs af Skræk og Fortvivlelse, og han hørte Karens sidste Ord.

„De maa endeligt føie hende i at gaae," sagde Lægen, idet han henvendte sig til Smith. „I hendes Tilstand kommer der saa ofte Had og Rædsel hos den Syge, netop mod dem, de have elsket meest; og vi tør ikke Andet end give efter her."

Had og Rædsel! Hvad ellers havde han ogsaa fortjent? Han vendte sig fra Lægen, uden at udtale et Ord, og forlod Værelset. Men hans Gang ned ad Trappen var langsomt og tungt som en Oldings.

Saa kom hendes Moder; hvo kan skildre hendes Skræk og Jammer? Karen var aldeles sindsforvirret; hun sang, hun græd, hun bad Moderen beskytte sig imod de onde Aander, der havde opslaaet deres Bolig i Huset; men i al hendes Forvirring undslap der hende ikke noget Ord, der anklagede hendes Mand eller der oplyste dem om, hvad hun havde lidt.

Vi ville ikke dvæle længere ved denne sørgelige Skildring. Henad Eftermiddagen kom en af Hovedstadens meest anseete Læger. Han afgav det som sin Mening, at dersom Karen ikke om nogle Dage var bleven rolig, var det nødvendigt at hun matte sendes til Slesvigs Sindssygeanstalt. Det blev dengang anseet for Danmarks bedste.

Det blev ikke bedre med den ulykkelige unge Kone. Sin Mand taalte hun aldeles ikke at see. Og da hun forlod hans Huus, maatte han vogte sig for at være paa hendes Vei. Begge hendes Forældre fulgte deres eneste Barn til hendes sørgelige Opholdssted.

Og Smith — hvad var hans Sindstilstand i disse Dage og efter at hans Hustru havde forladt hans Huus paa denne sørgelige Maade? At han var af en verdslig, indbildsk og i en vis Retning aldeles fordærvet Natur, veed nu Læseren. Men han var dog ikke aldeles blottet for menneskelige Følelser, og han var som Følge heraf vel saa ulykkelig, som et Menneske kan være det, i den sørgelige Tid. Hans største Lidelser var, at

han med Eet fik en Ahnelse om, at havde han blot strax tilstaaet Karen Sandheden, saa havde Alt forholdsviis nu været godt. At han havde ladet hende lide Tvivlens Kvaler saalænge, vidste han godt, var det, der havde nedbrudt hende, mere end nogen Sorg kunde have gjort det. Og dog gjorde man ham ikke Uret, hvis man antog, at havde Karen været mindre ung eller mindre smuk, saa havde hans Sorg været langt mindre, og han havde vel ogsaa engang forbundet den. Saa til sand Anger kjendte han endnu Intet. Vi skylde ham ogsaa at sige, at sit Ægteskabsløfte havde han ikke brudt; et ældre Forhold, hvori han havde staaet, havde bragt ham en Straf, som han dog selv kunde have formildet. Nogle Dage efter Karens Bortreise lukkede han sit Huus og reiste bort til Udlandet, som han sagde, uden noiere at betegne Maalet for sin Reise. I de paafølgende Maaneder skrev han flere Gange til Lægen ved Anstalten og bad om at Svarene maatte sendes til Paris „poste restante“. Disse Svar lode meget sørgelige. Ingen Forandring til det Bedre, snarere til det Værre. En Aften var han gaaet ind paa et Spillehuus i Paris. Han søgte undertiden ved Spillebordets spændende Virkning at kvæle sin Selvbebreidelse og sin Fortvivlelse. Hans Tjener bragte ham der et Brev; han aabnede Convoluten med skjælvende Hænder. Det var, som han havde ventet, fra Slesvig. Brevets Indhold var følgende.

„Vil De see Deres Hustru endnu engang, da kom saa snart som muligt. Hendes Sindsforvirring er aldeles overstaaet, men hun har neppe mange Dage tilbage at leve i.“

Det var skrækkeligt, men oh, der var dog maaskee

Haab; og blot at see hende engang igjen ved sin Bevidsthed, at faae et tilgivende Ord af hendes Læber, hvad var ikke det værd?

Han strøede saa at sige Guld paa sin Vei for at komme afsted; det var ikke Jernbanernes Tid; dog var der skeet store Fremskridt med Hensyn til de Reisendes Befordring, og tredie Dagen efter Brevets Modtagelse holdt hans Vogn udenfor Slesvigs Sindssygeanstalt. Det var en Aften i Maimaaned, omtrent syv Maaneder efterat Karen var bleven bragt dertil. En stille blid Foraarsaften; nogle enkelte blege Stjerner viste sig paa den endnu ikke dunkle Himmel.

En Herre kom netop ud af Stedets Port. Det var een af Lægerne. Smith steg af Vognen og spurgte med næsten lydløs Stemme, „om hans Hustru levede," efterat have sagt sit Navn.

„Hun levede endnu og var ved sin fulde Fornuft, kun at hun ikke vilde af med Barnet, der var død Dagen før."

„Barnet!" Smith maatte støtte sig imod Vognen. Han turde, han kunde ikke spørge hvad Lægen meente.

Man viste ham henad en lang Corridor; hans skjælvende Been kunde neppe bære ham.

„Vær saa god," sagde Opvartningskonen, idet hun pegede paa en Dør. Han tog Laasen i Haanden — hvorledes skulde han faae Mod til at gaae ind? Men med Eet blev Tanken om den yndige unge Hustru saa levende hos ham, at hans Længsel vandt Seir og han aabnede Døren og traadte ind til hende. En Natlampe oplyste Værelset med sine svage Straaler. Derhenne i Sengen laa der en ung Kvinde med et Barn i Armen — var denne Kvinde hans Hustru? Hendes Ansigt

var langt og smalt og dobblegt; en lille hvid Kappe med klare Strimler omkrandsede det; der var ikke en eneste gylden Lok tilbage af de mange; for længe siden var det deilige Haar afklippet. Hun slumrede; i sin Arm holdt hun sit Barn, der sov den dybeste Søvn. Barnets Ansigt var deiligt; deiligt som et Ansigt kun kan blive, naar Døden har sat sit Stempel derpaa. Og især et Barn, hvor kan det dog være skjønt i sin Død; man kan næsten undres over, at et saa fredeligt Syn kan fremvise sig i denne syndige, urolige Verden; men det, vi see paa, er jo heller ikke mere af denne Verden.

Smith stod og saae paa dem — sin Hustru og sit Barn; og der gik den Følelse og den Tanke igjennem hans Sjæl, at han havde dræbt dem begge. Han havde ingen Ahnelse havt om, at hans Lykke kunde have været saa stor, at hans Ulykke kunde være større end han havde vidst den at være.

Karen slog Øinene op og saae ham; hun blev ikke forundret ved at see ham. Med svag Stemme talte hun nu til ham:

„Herman, Du er kommen for at see dit Barn og for at sige os Farvel. Kom hen til os, og see, hvor smuk han er."

Smith svarede ikke, og rørte sig ikke af Stedet.

„Vil Du ikke nok komme hen til os og give os et Kys til Afsked, Herman? Jeg husker godt, hvad vi have tabt, men jeg sørger ikke mere. Og Du maa ogsaa søge Trøst — Trøst hos ham, der tog Børnene i Favn. Vort lille Barn har han nu taget i Favn for Evigt."

Herman Smith gik nu hen til hende; han kastede sig paa Knæ ved Sengen, lagde sit Hoved ned ved Siden

af Karens Haand og brast i Graad. Hun lagde sin Haand paa hans Hoved.

„Ja, Herman, jeg vilde græde som Du nu græder over vor tabte Lykke, men det kan jeg ikke mere. Seer Du Herman, jeg har smagt af Himlens Salighed, og saa græder man ikke mere."

Han standsede sin Graad, hendes Stemme var saa svag, og hvert af hendes Ord vilde han modtage i sit Hjerte for at gjemme derpaa.

„Da mit — da vort Barn blev døbt, da var det mig som blev jeg ogsaa først da indlemmet i Christi Rige. Jeg gik ham min Frelser forbi i min Nød og gik hen til Faderen, uden at bede Ham tage mig ved Haanden, og det var ingen christelig Bøn, jeg bad. See paa vor lille Søn Herman, han blev kaldet Johannes, efter Fader — Fader er saa sand, saa ærlig, det vilde jeg, vor Søn ogsaa skulde opvoxe til at være — men saa døde han igaar. De vilde tage ham fra mig, men imorgen ville vi To ogsaa være forenede i Døden, saa jeg har faaet Lov til at beholde ham."

„Karen," sagde Smith der nu hævede sit Hoved og saae paa hende og paa sit Barn, „vil Du ikke leve for min Skyld? Hvor skal jeg holde Livet ud, Karen?"

„Herman, Død og Liv afhænge jo af Herren — jeg maa følge mit Barn, — jeg føler det saa vist, saa sikkert, at jeg kommer til at følge ham."

Smith lagde sit Hoved paa hendes Bryst ved Siden af Barnet.

„Karen," hviskede han med smertefuld Stemme, „er jeg ikke for uværdig til, at jeg tør trykke et Kys paa mit Barns Pande?"

„Du vil gjerne kysse ham — ja, det kan jeg forstaae," svarede Karen, og et livsaligt Smiil omsvævede hendes Læber. „Bøi Dig kun ned og kys ham — og Du vil aldrig glemme, at dine Læber have trykket hans uskyldige Mund — og Herman, der vil aldrig mere udgaae en Løgn af den Mund, der har kysset hans — vil Du love det?"

De sidste Ord udtalte hun med høitidelig, næsten streng Alvor.

Smith bøiede sit Hoved ydmygt ved disse Ord — derpaa reiste han sig op, for at kunne naae Barnet, der laa paa den anden Side af Sengen, og han kyssede det døde Barn paa Panden og paa Munden.

„Giv nu ogsaa mig et Kys, min stakkels, stakkels Herman, til Farvel — strid kun mod Synd og Sorg, saa skal Du komme til os."

Hun var udmattet og laa ganske stille hen. Henad Morgenstunden drog hun det sidste Suk. Hendes kjærlige Blik hvilede paa hendes ulykkelige Mand i Dødsstunden.

Og siden efter, hver Gang hans Fortvivlelse var ved at naae sit Høieste, og een Gang, da han var ved at gjøre Ende paa den med egen Haand, steg dette Blik, som ukaldet af ham selv, op af Mindets Dyb, og der kom Lindring, saa at han ikke heelt tabte Haabet om at naae den, der havde elsket ham saa høit.

Hvorledes han udholdt, hvad der fulgte paa Karens Død, hendes Faders Ankomst strax efter hendes Død — Moderen havde længe været syg og sengeliggende, saa hun kom ikke — andre Frænders og Venners senere Komme til Begravelsen, de deeltagende Ord og Haand-

tryk, som han, der ansaae sig for sin Hustrues Morder, modtog, vidste han aldrig siden. Hans Sorg var saa tung, at den førte en Slags Bedøvelse med sig. Men der var Een, der ikke gav ham noget deeltagende Ord eller noget Haandtryk. Og det var hans Fætter, Henrik Hjelm. Midt i den underlige Dos, hvori Smith gik, var det Eneste, han egentligt lagde Mærke til og tillige forundredes over, Hjelms kolde Adfærd ligeoverfor ham, og det morke Blik, hvormed han saae paa ham. Han, Hjelm, vidste jo Intet om, hvor skammeligt han havde søgt at lyve ham sin egen Skyld paa. Hvorfor saae han saaledes paa ham?

Og da han kom tilbage til Villaen og tilbragte en Tid, der vel var lig den, Moses spaaede vilde komme over Jøderne, saa at han „om Dagen ønskede at det var Nat, og om Natten, at det var Dag", tænkte han ofte paa Hjelm.

Endeligt følte han en Dag, at han maatte udtale sig for Een, der kunde sige ham et Trøstens Ord. Blot at faae lukket op for sit Indre, vilde hjelpe, meente han. Med Glæde havde han nu offret Verdens Anseelse, den han havde sat over Alt, for at faae et eneste Ord til Trøst i sin Nød. Mon ikke han var godt paa Veie til at blive et bedre Menneske? Hans Anger gjaldt endnu kun Karen; han havde endnu ikke følt sit rædsomme Ansvar ligeoverfor Gud. I sin Vantro ansaae han Gud for at være alt for langt borte fra Menneskenes Børn til at han skulde ænse, om eet Menneskehjerte mere eller mindre blev knuust. Men alene hans dybe Anger ligeoverfor sin Hustru var eet Skridt fremad paa Veien, og mon ikke det rimeligste, det naturligste Skridt?

Apostlen siger: „Den, der ikke elsker sin Broder, som han har seet, hvorledes skal han elske Gud, som han ikke har seet?“ Og saaledes kunne vi ogsaa spørge: „Den, der med koldt, ukjærligt, udeeltagende Hjerte kan see paa den Nød og Elendighed, han selv har frembragt hos een af sine Brødre, mon han kan gaae den Følelse af Anger forbi og naae op til Anger ligeoverfor Gud?“

Han vilde tale med — Hjelm; netop med ham, der havde behandlet ham saa koldt og frastødende ved Karens Begravelse. Hvorfor netop med ham? Rimeligviis fordi han følte, at Hjelm ahnede eller vidste mere om hans Ulykkes Udstrækning — nemlig at han selv havde Skyld — end nogen Anden. Hvorledes dette kunde forholde sig, begreb Smith ikke; men her var ligesom en lille Begyndelse til et Skriftemaal. Desuden havde han megen Agtelse for ham.

Han skrev en Morgen et Par Ord ind til sin Fætter og bad ham komme ud til sig. Men Dagen gik, og han kom ikke. Nu sad Smith i det samme Værelse, hvori vi først saae Karen sidde, hiin sørgelige Aften. Han sad i Sophaen ved Bordet. Han havde lagt sine Arme derpaa og sit Hoved ned paa dem. Det yndige Foraarstusmørke stjal sig gradviis ind i Værelset. En stille Veemod synes at hvile over Naturen i en saadan Stund, og gjør sig ogsaa gjeldende hos Mennesker, der paavirkes af disse Naturens Stemninger, hvis dette Udtryk kan bruges.

Men den brændende Smerte, der fyldte Smiths Sjæl havde Intet tilfælles med denne blide Følelse. Han var saa fordybet i den, at han ikke hørte de lette Trin, der nærmede sig Havedøren; og Hjelm stod et

Øieblik i Stuen foran Bordet og betragtede ham, uden at han mærkede det.

„Du bad mig komme — hvad vil Du mig?" spurgte nu Hjelm. Der var ikke den mindste Klang af Barmhjertighed i hans smukke, dybe Stemme. Havde han ikke engang elsket Karen, havde han ikke nu været saa haard imod den Ulykkelige.

Smith foer op. Hvor var al hans Stolthed dog bortveiret, at han ikke vendte sig fra den, der tiltalte ham saaledes? Hans Ansigt var blegt, og hans hele Udseende bar Spor af hans Sjæls Uro og Kvide. Hans smukke Haar, hvoraf han tidligere var saa stolt, hang i uordentlige Masser om hans Pande. Øinene vare blege og vidnede om Søvnløshed, og hans Blik kunde Ingen tage feil af. Kun den, hvis Sjæl er et Rov for Fortvivlelse, kan see paa Een med et saadant Blik. Hans Klæder vare støvede og uordentlige. „Henrik," sagde han langsomt, med usikker Stemme, „ja, jeg har sendt Bud efter Dig. Vil Du ikke sidde ned?" Tøvende trak Hjelm en Stol frem og satte sig ned.

„Henrik, jeg har sendt Bud efter Dig, fordi jeg har en utaalelig Byrde at bære paa, der maaskee vil lettes, naar jeg dog idetmindste har tilstaaet for eet Menneske den Forbrydelse, jeg har begaaet. Henrik, jeg har selv dræbt min Hustru — og mit Barn."

Der er dog et saare langt Spring fra en temmeligt sikker Ahnelse, til en fuldkommen Vished. Hjelm foer sammen og saae for første Gang Smith lige ind i Øinene.

„Henrik, Du, og Du alene har ahnet det — hvor-

ledes det forholder sig hermed, forstaaer jeg ikke. Men derfor kunde jeg netop letteſt tale med Dig."

„Du har dræbt din Huſtru," ſagde Hjelm efter en lille Pauſe; hans Stemme var dæmpet, hans ſammenknugede Haand lagde han foran ſig paa Bordet. „Men hvorledes? Du har vel ikke brugt Dolk eller Gift? Du har vel anvendt Tortur?"

„Du er haard og ubarmhjertig imod mig," foer Smith op i vild Smerte; „men jeg ændſer det ikke ſtort — herinde i mit Bryſt raſer jeg imod mig ſelv; Ingen, ikke den værſte Djævel kunde pine mig, ſom jeg piner mig ſelv. Naar jeg tænker paa, hvad jeg har eiet, og hvad jeg har tabt — naar jeg ſeer mig om i denne Stue, hvor hun, der var yndig og god ſom en Engel, levede hos mig og elſkede mig; naar jeg erindrer dette, og veed, at jeg har tabt hende, tabt hende for Evigt ved min egen Skyld — troer Du ſaa ikke, at det næſten er en Lindring, at Sorgen og Harmen dog engang kommer udenfra til Afvexling, at en Anden ſiger mig, at jeg er et Afſkum?"

„Du har altſaa paa een eller anden Maade piint din Huſtru, ſaa at hun forſt blev gal og ſiden dode?" ſagde Hjelm med den ſamme dæmpede Roſt.

„Jeg venter intet troſtende Ord af Dig, Henrik — maaſkee er det dog en Skuffelſe, at jeg ikke faaer det. Men mit Skriftemaal ſkal Du dog høre."

Og nu begyndte han ſin ſorgelige Forklaring. Ofte udbrød han i vilde Selvanklager; men ſaa fortſatte han ſin Fortælling, der iſær dreiede ſig om hiin ſorgelige Aften, mere roligt. En ulykkelig Kvinde, til hvem han havde ſtaaet i et ſyndigt Forhold, for han blev forlovet

med Karen, havde forfulgt ham hiin Aften, da han havde forladt Omnibussen, og havde truet med at gaae ind i hans Huus til hans Hustru, og saaledes forstyrre den huuslige Lykke, hun fandt var en Uret imod hende. Han havde søgt at berolige hende ved de Ord, Karen havde hørt. Han havde blot ønsket at blive hende kvit. I denne Bekjendelse skaanede han ikke sig selv. Han tilstod endogsaa, at han havde søgt at vælte Skylden over paa Hjelm.

„Hvorfor sagde Du ikke din Hustru Sandheden, da hun havde hørt dine Ord, og Du dog maatte vide, at hun vilde have ondt ved ikke at troe sine egne Øren? Overhovedet, hvorfor løi Du — er det saa let gjort?" spurgte Hjelm.

Smith fremstammede nogle Ord om sin Frygt for at miste Karen — for at hendes Forældre skulde faae Sandheden at vide af hende, af hende, der ikke kunde være usand i Ord eller Handling, der endnu stod i et saa barnligt Forhold til sin Moder — han havde frygtet for at miste, foruden hende, sit Renommé.

Neppe var dette uheldige Ord undsluppet Smith, før Hjelm brast i en Latter, der skar den ulykkelige Mand igjennem Marv og Been.

„Dit Renommé — dit og mit Renommé, de ere vist tilsammen meget værd! Dit og mit Renommé er vist af stor Vigtighed; naar Alt kommer til Alt, vare de ikke det værd, at Karen" — her blev hans Stemme saa blød; han brast i Graad — „ikke engang vort Liv er saameget værd, at hun — et Væsen som hun — skulde have havt ondt i sin lille Finger for at frelse os." Men saa vandt Harmen atter Overhaand. „Smith, vil

Du troe, at i alt dette, er der Noget jeg beundrer Dig for og ikke kunde gjøre Dig efter?"

Smith saae paa ham.

„Jeg beundrer det hos Dig — at Du kan holde Dig selv ud." Og han tog sin Hat og forlod skyndsomt Værelset.

Siden, da Hjelm lærte at kjende Ham, der ikke „knuser det knækkede Rør og ikke slukker den rygende Tande", fortrød han bittert sin Haardhed imod den Ulykkelige.

Smith blev alene tilbage i Værelset. Han stod stille paa den Plet, hvor hans Fætter havde forladt ham. Hans Ansigt blev mere og mere vildt og forstyrret. Ja, det var netop det, han heller ikke forstod — hvorledes han holdt sig selv ud! Fristelsen havde ofte været stor — nu blev den mægtigere end nogensinde. Med skjælvende Hænder greb han en lille Lampe — det var nu næsten heelt mørkt — tændte den og forlod Værelset. Vi ville følge ham. Han traadte ind i ett Paaklædningsværelse. Derhenne paa Bordet stod en smuk Ibenholtskasse. Han nærmede sig Bordet, han satte Lampen fra sig. Han aabnede Kassen, der ikke var aflaaset — den havde ofte været aaben i de sidste Dage — der laa de to Pistoler, hvoraf den ene var ladet, de to Pistoler, hvoraf den ene i disse Dage saa ofte havde fristet ham — hidtil havde han manglet Mod; nu havde han det. Han strakte Armene i Veiret — ikke for at bede til Gud.

„Karen!" udbrød han, og saa greb han til det Redskab, han troede, vel maatte gjøre Ende paa hans Lidelser.

„Herman!" — var det en Lyd, der naaede hans

Øre? Ikke nogen Lyd for hans legemlige Øre! — Men inderst i hans Sjæl lød det: „Herman!" med hendes blide, livsalige Røst! — Hvo skal sige, om ikke den hedenfarne Aand i denne Stund fik Magt til at tale med sin overjandselige Røst til hans overjandselige Øre?

Han lagde Vaabnet ned paa sin Plads — han saae sig om — opad — der var hun jo — saa laasede han Skrinet af, gik hen til det aabne Vindue og kastede Nøglen langt ud i den mørke Have. Og saa sank han paa Knæ.

Næste Dag lukkede Smith sit Huus paa Strandveien og reiste bort, Ingen vidste hvorhen. Han efterlod et Brev, hvori han havde opskrevet, hvad han ønskede sin Formue anvendt til. Dette Brev var til Karens Fader, der troligt fulgte sin ulykkelige Svigersons Bestemmelser, ved hvilke han ogsaa erfarede det sørgelige Forhold, der havde gjort Ende paa Karens kortvarige Lykke.

Mange Aar efter kom een af Smiths fordums Bekjendte til Rom. Han forsikkrede, at han var overbeviist om, at han der havde seet Smith som Munk i en Processjon, der bar Hostien til en Døende. Han havde seet saa udtæret ud, at det var som havde det været Skyggen af den eengang saa smukke og stolte Herman Smith.

Det gamle Huus.

Det var et forunderligt gammelt Huus, der laa omme i Udkanten af Byen, og nogle forunderlige gamle Mennesker, der beboede det — den gamle Herre, den gamle Frue, og de tre gamle Frøkener. Den gamle Herre eller Cancelliraaden, som han almindeligt kaldtes, da Byen ikke havde Flere med den Titel, var en lille Mand, noget skulderskjev og med fremadbøiet Hoved. Udenfor sit Huus og fornemmeligt imellem Herrer havde han noget Ængsteligt og Sky; hjemme i „sin Kones Stue" — han sagde altid: „min Kones Stue", til Adskillelse fra sit Contor og sit eget private Værelse — var han derimod ret i sit Es, og naar Forretninger ikke gjorde hans Nærværelse paa Contoret nødvendig, fandt man ham stadigt siddende der i en Krog af Sophaen med en Bog i Haanden. „Min kjære Jane," sagde han da hyppigt og rakte Haanden ud mod den gamle Frue, der sad i en Lænestol paa den anden Side af Bordet og strikkede, og naar han saa havde trykket hendes Haand, fortsatte han atter sin Læsning. „Min kjære Jane", var den gamle Herres Eet og Alt; hun var ligesom hans Mentor, hans Beskytter og Forsvarer. Mødte der ham Ubehageligheder i hans Embedsforretninger, blev han chicaneret af denne eller hiin — og Sligt hændte ikke sjeldent — altid tyede han til den gamle Frue, som ved hver Lei-

lighed havde et godt eller klogt Raad at meddele eller et trøstende Ord at sige ham. Nogen mandig Charakteer havde den gamle Herre ret aldrig været; men denne Mangel hidrørte tildeels fra Vane og Opdragelse, der istedetfor at fremme, havde kuet og tilintetgjort en selvstændig Charakteerudvikling hos ham. Som sine Forældres eneste Barn var han ved deres tidlige Død kommen i Huset hos to gamle Tanter, der pleiede ham paa det Omhyggeligste, dæggede og kjælede for ham, men af lutter Skræk for at han skulde blive fordærvet ved Omgang med andre Drenge eller Ligealdrende, aldrig lod ham slippe ud af Døren. Lærere, der underviste ham hjemme, udførte, hvad der ellers opnaaes i Skoler, og da han havde et naturligt Hang til Læsning og Studering, behøvedes der ingen Spore; han hang i Bøgerne fra Morgen til Aften.

Saaledes blev den gamle Herre Student og Candidat, Alt med det bedste Resultat. Sin Jura kunde han paa sine Fingre; han kaldtes almindeligt: „den gamle Lovbog," da ethvert Lovbud var præget saa fast i hans Hukommelse, saa han kunde anføre det med Datum, Aarstal osv. — Hvorledes den gamle Herre var bleven Ægtemand, hvorledes han havde vovet sig til at frie — ja herpaa maa jeg blive Læseren Svaret skyldig, da dette ikke er mig bekjendt. Den gamle Frue var stærkt koparret og havde neppe været af dem, Verden havde smilet til. Den skye og tilbageholdne Mand og den alvorlige, forstandige Pige havde imidlertid fundet hinanden paa Livets Vei og vare blevne et lykkeligt Par. Børn havde de ikke; de levede for hinanden og for de tre gamle Frøkener, som boede hos dem og hvoraf den ene

var Fruens Søster. Frøken D. — ville vi kalde hende — havde Naturen kun tildeelt ringe Forstandsevner, men derimod saare megen Godmodighed. Hun sagde ikke Meget, og hendes forunderligt uklare og klangløse Taleorgan fremstødte Ordene paa en noget but Maade; men havde man først vænnet sig hertil, mærkede man, at Meningen altid var god. Hun nærede en næsten til Tilbedelse grændsende Kjærlighed til sin Søster, den gamle Frue; hendes Forhold til hende var som et Barns til sin Moder. Forresten havde Frøken D. ikke mange Interessер i Verden; kun to Tilbøieligheder var man enig i at tillægge hende; den ene var for Kortspil; et lille Parti Boston eller Whist om Vinteraftener kunde Frøken D. ikke godt undvære. Den anden Tilbøielighed var af en egen Art; men det er ikke desto mindre vist, at Ingen i den Grad, som Frøken D., morede sig over at see Drengene om Vinteren slaaes med Sneebolte. Visse Folk vilde endog have seet den gamle Dame fra sit Vindue kaste Skillinger igrams til Byens Gadeungdom, for at egge dem til denne Kamp; men Sligt skete i al Hemmelighed, at „Søster" ikke skulde mærke det. Frøken D. kunde da staae bag sit Gardin og lee saa hjerteligt, saa Taarerne trillede hende nedad Kinderne ved at see Drengene overdænge hverandre med Sneebolte; men hendes Godmodighed svigtede hellerikke her; den Overvundne trøstedes altid med et Par Skillinger.

Med Hensyn til hendes anden Tilbøielighed, Kortspil, da blev den ofte en Kilde til Sorg for den stakkels Frøken D. Hun, hvis Fornødenheder vare saa faa, og hvis lille Klosterhævning rigeligt strakte til at bestride alle hendes Udgifter, havde den forunderlige Svaghed,

at hun ikke kunde taale at tabe i Spil. Hvad enten det var 4 Skilling eller nogle Mark, som var det Høieste Spørgsmaalet dreiede sig om, Frøken D. var lige utrøstelig. Hertil kom, at et andet Medlem af Frøkenkloveret, som de kaldtes, Frøken G., som spillede bedre og altid heldigt, var af en noget trættekjær Natur og ikke kunde lade være saa smaat at drille Forstnævnte over hendes idelige Tab og mindre gode Spil. Dette bragte den gamle Dame ganske ud af Concepterne, og hendes Bedrøvelse gik da over til en Heftighed, der ofte er eenfoldige Mennesker egen og som endog stundom havde yttret sig i smaa Haandgribeligheder. Saaledes bevarede Byen Mindet om en Scene, der engang havde fundet Sted ved en høitidelig Leilighed, nemlig et Bal paa Kongens Fødselsdag, hvor den ældre Deel af Selskabet spillede Kort. Frøken D. og Frøken G. vare uheldigviis komne til eet Spillebord. Sidstnævnte spøgte og lo som hun pleiede, sad med sine svaiende Fjer paa Turbanen — Frøken G. havde været en flot Dame i sin Ungdom, og holdt meget af at pynte sig — og vandt det ene Spil efter det andet, medens Frøken D. bestandigt tabte. Omsider kom det til en Dissput imellem dem angaaende Spillet; Frøken G. bøiede sig frem over Bordet, forat give sin Paastand Kraft, og den stakkels Frøken D., dreven til det Yderste, greb fat i een af Modstanderens lange Strudsfjer, desværre med en saadan Kraft, at hun, da den anden trak Hovedet tilbage, beholdt en Stump af Fjeren imellem Fingrene. — Dette var en gyselig Begivenhed; thi „Søster" sad ved det næste Spillebord, og den støiende, høittalende Frøken G. undlod ikke at kalde de Omværende til Vidne paa sin Modstanders Forgribelse.

— Hvad der siden var forefaldet imellem „Søster" og Frøken D. inden fire Vægge, kunde man kun gjætte sig til, men Resultatet blev, at Frøken D. aldrig oftere forløb sig i den Grad som hiin ulykkelige Aften. Hændte det hende end af og til, at Blodet steg hende til Hovedet og hun begyndte at stamme — et sikkert Tegn paa at Heftigheden var i Udbrud — behøvede den gamle Frue blot ved en Hovedbevægelse eller en let Rømmen at minde Søsteren om hine Løfter, og strax var denne som en angergiven Synderinde, rystede paa Hovedet af sin egen Daarskab og fremmumlede nogle Ord som: ja Søster, ja, og med Taarer i Øinene og et Suk fortsatte hun da Spillet eller betalte sin Tribut.

Den gamle Herre havde en god Bogsamling, hvoraf han ret villigt udlaante til Venner og Bekjendte. Jeg blev ofte sendt derhen af min Moder, for at laane en Bog eller bringe den igjen, og disse smaae Besøg i det gamle Huus betragtedes af mig som en særlig Fornøielse. I Begyndelsen havde jeg ondt ved at finde rede i de mange Gange og Krinkelkroge, der adskilte de forskjellige Værelser; men det varede ei længe, saa kjendte jeg Frøken D.s Dør og Frøken G.s Dør og var hjemme som paa vort eget Territorium. Var jeg endeligt lykkelig og vel naaet til „min Kones Stue", Familiens Dagligstue, da traf jeg der sædvanligt den gamle Herre siddende, som før beskrevet, i et Hjørne af Sophaen med sin Bog, og den gamle Frue undertiden skjænkende Kaffe — jeg kom der som oftest paa den Tid — ligeoverfor ham ved et Bord, der var belagt med brogede Porcelainsliser. Den gamle Herres Dragt bestod sædvanligt i mørke Beenklæder med blanke Overtræksstøvler, der naaede til Knæene

og vare prydede med en Kvast foran, en mørk leergul eller, som man nuomstunder vilde kalde det, havannafarvet Livkjole, hvidt Halstørklæde og Krave med kruset Kalvekrøs, om Sommeren en lys og om Vinteren en mørk Vest. Ifølge en Mode, der formodentligt havde herskket et halvthundrede Aar iforveien, bar han to Lommeuhre paa sig, et ved hver Side, med lange nedhængende Guldkjæder og tilsvarende Signeter. Lægger man hertil et langagtigt magert Ansigt med lignende Næse og et Par lyseblaae, noget matte, men meget milde Øine, saa veed man, hvorledes den gamle Herre saae ud.

Om den gamle Frue kan jeg blot sige, at skjøndt hun var Intet mindre end kjøn, snarere det Modsatte, var der dog i hendes Ydre noget saa Værdigt, saa man paa en vis Maade kunde sige, at hun ligesom imponerede ved sin Fremtræden. Forstand og Retsind lyste udaf hendes mørkegraae Øine, og dette Udtryk svarede til hendes hele Færd. Det var en given Sag, at den gamle Frue behandledes af Alle med en Slags Ærbødighed. Desto mere undredes man over, at Frøken G. ikke altid iagttog det samme Hensyn til hende; men Frøken G. var nu engang ikke som andre Mennesker. Imidlertid viste den gamle Frue megen Overbærenhed imod hende, om hvilken de bedre Underrettede vilde mene, at den havde saa sin Grund. Naar Frøken G. lod Munden løbe og sagde mangt et Ord, som ikke kunde være den gamle Frue behageligt, besvarede denne det sædvanligt kun ved Tausheb. Undertiden mærkede man et halvt undertrykt Suk, og Frøken G. som bag de mange skarpe Kanter alligevel besad en Art Godmodighed, dreiede da strax af og begyndte at tale om Veiret, de Forbigaaende eller andet deslige.

Der herskede en mild velvillig Aand og Tone i det gamle Huus; altid tog man venligt imod Folk, selv imod Børn. Den gamle Herre havde altid et spøgende Ord at sige, og som en staaende Nydelse mindes jeg endnu hans to store Guldrepeteeruhre, der altid bleve tagne frem forat skulle slaae omkap, som han sagde. I en meget tidlig Alder havde disse smaa Klokkeslag vistnok glædet mig ganske uhyre; at den større Dreng omsider blev undseelig ved at bydes slig Nydelse, kunde den gode gamle Mand ikke fatte; jeg hørte stadigt Repeteeruhrene indtil hans Død.

Den gamle Frue yttrede sin Velvillie imod Børn ved en Kage eller et Æble, som hun i Stilhed stak til Een. Jeg seer endnu tydeligt Situationen for mig i den rummelige Dagligstue, naar jeg sædvanligt ved Eftermiddagskaffen traadte derind med min Bog under Armen — den Bog, der skulde ombyttes. Der var altid hyggeligt varmt, Tæppe paa Gulvet om Vinteren, hvad der dengang hørte til Sjeldenhederne i vor By, og en behagelig Duft af Potpourrri strømmede Een imøde ved Indtrædelsen. Derimod lagde jeg alt som Barn Mærke til, at de smukke Meubler ikke kunde tage sig ud i de meget lave Værelser, hvor saaledes det deilige Valnøddetræes Chatol med Opsats og indlagte Speilglasdøre, der øverst oppe havde været prydet med en Krone eller Zirat, havde maattet miste denne Prydelse, forat gjøre Plads for en af de massive Bjælker under Loftet. Paa Pillerne hang smukke Speile i Mahogni Rammer, men de naaede saa langt ned imod Gulvet, at Consoler ikke kunde anbringes under dem. I disses Sted vare lave Trætabouretter eller Knæ fastgjørte i Pillen

forat skjærme for de store Speile, og disse Tabouretter tjente tillige som Bærere af blaakommende chinesiske Bojaner, der indeholdt Husets Forraad af Potpourri.

Det gamle Huus og fornemmeligt den gamle Herre var en stor Elsker af Katte. For Hunde vilde han vist have lobet sin Vei, endsige for andre større Dyr; men en stille sagtfærdig Kat var ham et kjært Selskab. Mo'ens, hans Yndlingskat, laa altid i Sophaen hos ham eller sad paa hans Skulder og snoede sin lange Hale om hans Nakke, saa den naaede hen paa den anden Skulder. Ved Kaffen traf man sædvanligt Ægteparret ene, og Mo'ens sad da som omtalt paa sin Herres Skulder og ventede taalmodigt til denne havde drukket sin Kaffe og satte Koppen fra sig. Den gamle Herre rakte da Underkoppen til sin kjære Jane, som blandede en Drik af Flode, Vand og Sukker, og nu satte Mo'ens Forpoterne paa Bordet og labede med Velbehag Koppens Indhold, krob saa atter lidt omkring paa den gamle Herres Ryg og Skulder, indtil en sød Slummer bandt den til Sophaen.

Folk undrede sig ofte over, at Cancelliraaden vilde have tre gamle Frøkener i Huset. Med Fruens Søster lod man det gaae, det var saa rimeligt, at hun var der; det var desuden til Selskab for de gamle Folk, som ingen Born havde. Men Frøken L. og Frøken G.? — Ja med Frøken G. var det især en Gaade, thi hun syntes slet ikke at passe til de øvrige Medlemmer af det gamle Huus. — Om Frøken L. vidste man kun Lidt. Hun var meget gammel og ligesom omgiven af noget vist Mystisk, idet hendes Oprindelse naaede lige op til den Struenseske Periode. Hun havde i sin tidlige Ungdom,

uvist i hvilken Egenskab, opholdt sig i Beringskjolds Huus — formeentlig dog først efter Struensees Fald — og man tiltroede hende Kjendskab til alle de Begivenheder, hvorom der endnu dengang, i Frederik den Sjettes kraftfuldere Dage, kun i al Hemmelighed hvisk edes. Froken L. var en stille blid Sjæl, med et Ansigt der endnu bar Spor af fordums Skjønhed. Den gamle Frue var hendes eneste Fortrolige, imod alle Andre var hun taus og tilbageholden; men i hendes blide veemodige Træk syntes man at kunne læse en heel Roman om „Livets korte Fryd og lange Kummer." — Men Froken L. var en lukket Bog for alle Andre end den gamle Frue, og hverken den meest Nysgjerrige eller den bedst Underrettede kunde nogensinde rose sig af, at have loftet Sløret for hendes Ungdomshistorie.

Til det gamle Huus hørte en stor og smuk Have, der altid var udmærket vel holdt med klippede Hække og fiintrevne Gange. Her opholdt Familien sig meget om Sommeren og drak hver Aften Thee i det store Lindelysthuus. Medens Froken G. spadserede omkring og morede sig med at fange Oldenborrer eller Sommerfugle, sadde de to andre gamle Frøkener under Lysthusets tætte Løvtag og strikkede, Froken D. ivrig iagttagende Mis og Kis, der laae udenfor i Blomsterrabatten og lurede paa Muldvarpen, som narrede den fra Sted til Sted, uden at det lykkedes Mis at faae fat i den underjordiske Beboer. Den gamle Herre, støttende sig paa den gamle Frues Arm — hun var baade i physisk og aandelig Henseende den stærkeste af de To — kom gaaende ned ad den brede Gang. Han holdt en lang Stangparasol, med en lille grøn Skjerm paa Enden,

for Solen — den gamle Herre havde svage Øine — og Mo'ens stak Hovedet ud under hans Arm og hvilede Forpoterne paa den Haand, der holdt Parasollen. Med halvlukkede Øine og fornem Mine saae Mo'ens fra sit ophøiede Stade ned paa Mis og Kis og deres Muldvarpejagt; den lod sig ikke nøie med Mindre, end at sidde tilbords med sin Herre.

Over Havens Plankeværk ragede Byens Kirketaarn høit iveiret; de forgyldte Tal paa den mørke Uhrskive kunde tydeligt sees hele Haven over, og dette passede for det gamle Huus, hvor Alt var punktligt og nøiagtigt paa Klokkeslet. Paa Slaget syv viste Stupigen sig med Dækkekurv og Theebakke. Froken L. lagde sit Strikketøi tilside og sluttede sig til den gamle Herre og Frue paa deres Vandring omkring Asparges- og Urtebedene, medens Froken D. fik Mis og Kis hidset paa Naboens bjæffende Hund, der var saa nærgaaende at stikke Hovedet ind under Stakittet, men paa Grund af det snevre Rum ikke kunde faae det hurtigt nok tilbage igjen og derfor fik et slemt Krads af Mis i Panden, der vist vilde havt blodige Følger, hvis ikke Froken D., trods sin Lyst til Krig i det Smaa, her som altid havde viist sig som den Overvundnes Hjelper og nu holdt fast paa Mis og Kis, medens Hunden bjæffede løs paa sit eget Territorium. Bordet var imidlertid dækket, Theemaskinen snurrede og dampede, og Kl. halv otte satte man sig tilbords.

Uden at ville nedsætte det gamle Huus i den yngre Verdens Øine, tør jeg dog ikke fordølge, at det aristokratiske Princip var noget fremherskende der. Mo'ens blev stærkt favoriseret fremfor Mis og Kis, og medens

den sad tilbords med sin Herre, skulde dens mindre begunstigede Standsfæller følge op med Karen og have Melk i Kjøkkenet. Mis og Kis fandt imidlertid Aftenen i det Frie saa behagelig, at de ikke vilde gaae op med Karen, der forfulgte dem længe forgjæves og omsider maatte gaae med uforrettet Sag. Mis og Kis vare imidlertid ingen Foragtere af Bordets Glæder, og det varede ei længe, før man saae dem ved Indgangen til Lysthuset. Den gamle Frue, som holdt over Orden og een Gang tagne Bestemmelser, vilde jage dem bort, men nu gjorde det demokratiske Element sig gjeldende hos Frøken G., der i det Hele stod noget i Opposition til Aanden og Tonen i det gamle Huus. Hun reiste sig fra Bordet, tog sin Tallerken, hvorpaa hun havde levnet et Stykke stegt Fisk, og med Udraabet: „min elskede Mis og Kis!" — Frøken G. talte altid i høie Toner — lokkede hun Kattene til sig, tog een under hver Arm og spadserede op med dem, idet hun løst henkastet yttrede: „Karen er saa glemsom i den sidste Tid; jeg vil op at see, om de stakkels Dyr faae deres Melk." En Sky paa den gamle Frues Pande viste, at Frøken G.'s Opførsel høiligt mishagede hende, men hun sagde Intet, og Betragtningerne i hendes Indre opløste sig i et sagte Suk.

Frøken G. var en Deel yngre end det gamle Huses øvrige Medlemmer, og hun syntes, som alt ovenfor bemærket, ikke ret at passe med de Andre. Hvorfor var hun da kommen der? — Ja, Læser, det Spørgsmaal have Mange før Du opkastet, men uden at kunne faae tilfredsstillende Svar derpaa. At en Familiehemmelighed i den gamle Frues nærmeste Slægt stod i Forbindelse dermed, vidste man, men hvorledes det egentligt hang

sammen, kom ikke til Almeenhedens Kundskab. Froken G. havde reist og seet sig en heel Deel om i Verden, hvad der dengang var en Sjeldenhed, idetmindste for Damer. Hun havde opholdt sig i Dresden i en Række af Aar, og hvad mere var, hun havde seet Napoleon den Store, da denne mærkelige Mand i 1811 paa Toppunktet af sin Lykke, fulgt af Keiserinden og sin eetaarige Søn, opholdt sig der. Froken G. var en mærkelig Person i min Fødeby, hvor ingen Daboende, Sofolk undtagne, havde været ude over Landets Grændser. For mig var hun især mærkelig derved, at hun med egne Øine havde seet den store Keiser. I Tyverne, saa kort efter Napoleons Død, da han ved sit lange og sørgelige Fangenskab ligesom havde sonet den Skyld, han ved sine blodige Krige og sin Forstyrrelse af Freden havde paadraget sig til den civiliserede Verden — i Tyverne var Napoleon endnu Alles Helt — Skoleungdommens ikke undtagen.

Hvor tydeligt mindes jeg endnu hiin Midsommeraften — den gjorde en Art Epoke i mit Liv — da jeg hørte Froken G. fortælle om Dresden og Napoleon og al den keiserlige og kongelige Pragt, der omgav ham. Min Moder vilde aflægge et Besøg i det gamle Huus, og jeg skulde følge hende for at bringe en Pakke Bøger til den gamle Herre. Vi traf Familien i Haven i en lignende Situation som oven beskreven; og da det just var Theetid, maatte min Moder ikke slippe, men skulde blive og drikke Thee med i Lindelysthuset. Jeg beredte mig til at gaae igjen, efterat have afleveret Bøgerne, men det vilde den gamle Herre ikke vide Noget af; jeg skulde spadsere rundt i Haven og see paa Herlighederne;

Mosrosentræet, som for første Gang havde Knopper iaar, Agurkerne i Mistbænken, ikke at tale om Havens Pryd, det prægtige Ferskenespalier, der alt havde begyndt at sætte Frugt. Saaledes trak den gamle Herre mig omkring i den smukke, store Have, der forekom min barnlige Phantasie lig Paradisets, og Tiden svandt kun altfor hurtigt til Theen samlede os i Lindelysthuset. Jeg fik min Plads ved Siden af Frøken G. og gjorde i mit stille Sind den Bemærkning, hvor hun var rask og høitalende ligeoverfor de gamle, fine Folk. Hun var imidlertid meget forekommende imod mig. Hun læssede paa min Tallerken af alleslags gode Ting, og da hun formodentligt kunde see paa mig, at jeg var tørstig og ikke rigtigt kunde komme afsted med den varme Thee, som jeg forgjæves søgte at afkjøle ved at røre omkring i Koppen med Skeen, tog hun rask og hældte sin egen Thee af i Underkoppen, idet hun sagde: „Gjør Du som jeg, min Dreng, — naar Dronningen af Sachsen kan hælde af Underkoppen, kan Du og jeg ogsaa."

Min Moder saae spørgende paa hende — de Øvrige havde vist oftere hørt Historien om Dronningen af Sachsen. „Ja," gjentog hun, „jeg har oftere seet Dronningen af Sachsen i sin Loge i Theatret i Dresden hælde sin Chocolade af i Underkoppen; og saa kunne vi andre Smaafolk ogsaa gjøre det." — Jeg skottede hen til min Moder; thi hjemme gjeldte det som en Regel, at kun for Børn i Barnekammeret hældte man af i Underkoppen, og jeg var jo længst voxet fra Barnekammeret og Skikkene der. Imidlertid fulgte jeg Frøken G.'s Exempel og slukkede min Tørst i den gamle Frues fine Thee.

Dresden var kommen paa Bane og Samtalen fortsattes om Frøken G.'s Ophold der, indtil hun kom til den mindeværdige Begivenhed, at hun havde seet Napoleon. Hun havde fra Kl. 9 til 3 staaet paa den aabne Gade midt i en tæt Stimmel af Mennesker forat see ham ride forbi; men hun havde ogsaa været ham saa nær, at hun havde berørt hans Hest. Hun fortalte det Hele med Liv og Kraft og følte sig ganske stolt af sin Udholdenhed. Hvad der senere blev talt, hørte jeg aldeles ikke, Napoleon opfyldte alle mine Tanker; han svævede for mine Øine saaledes som Frøken G. havde beskrevet ham; jeg saae ham saa livagtig for mig, saae hans graae Hest prustende af Stolthed over at bære en saadan Helt.

Frøken G. var en Ven af Napoleon og forsvarede altid hans Sag, og da hun var en stridslysten Kæmper, gav hun ikke let tabt. I Byen havde nyligt nedsat sig en tydsk Skrædder, der ved at vandre om paa Haandværket havde følt sig tiltalt af min fredelige Fødeby og besluttet at slaae sig til Ro der. En Dag var han bestilt af den gamle Herre til at tage Maal af ham til en Klædning. Han var kommen ind i den store Forstue med de mange Dørre og Krinkelkroge, stod og saae sig om til alle Sider og vidste ikke, hvor han skulde banke paa, da Frøken G. kommer ud af sin Dør med Hat og Schawl paa, i Begreb med at gaae ud. Skrædderen fremstammede et Spørgsmaal halvt paa Tydsk og halvt paa Dansk. Frøken G. svarede ham paa godt Tydsk, og Glæden over at høre sit Modersmaal talt saa reent, bragte den livlige Tydsker i Aande. Svar fulgte paa Spørgsmaal — Frøken G. var ikke den, der forsmaaede en

lille Passiar, selv ei med en Borgermand — og inden mange Minutter havde Samtalen berort Preussen, som var Skrædderens Fødeland, Sachsen og Dresden. Men videre kom det heller ikke; thi da Froken G. kom til at nævne Napoleon, spyede Skrædderens Dine Fyr og Flamme. Med al en Tydskers Fanatisme hadede han denne sit Lands Undertrykker, han nævnede aldrig hans Navn uden at spytte og knytte Haanden i afmægtigt Raseri. Den stridslystne Froken G. var aldrig den Første til at forlade Kamppladsen, hun fortsatte sine Lovtaler over Helten fra Jena og Austerlitz, medens Tydskeren lod Skjældsord regne ned over ham, og Gud veed, hvorlænge dette Skjenderi kunde have varet, hvis ikke den gamle Frue, hidlokket ved den lydelige Talen, havde viist sig i Døren og bragt Parterne til Taushed. Skrædderen blev forbløffet ved hendes alvorlige og værdige Fremtræden, og i Følelsen af, at det var vanskeligt at faae Ret overfor en saadan Modstander som Froken G., trak han sig skyndsomt tilbage og styrtede ud af Døren, uden den Dag at faae taget Maal af den gamle Herre.

Men jeg vil ikke forholde Læseren Noglen til Froken G.'s Ophold i Dresden og hendes senere Optagelse i det gamle Huus. Hun havde sine Feil, men tilvisse ogsaa sine gode Sider, og til disse hørte Trofasthed imod Venner under alle Skjebnens Omvexlinger.

I Begyndelsen af Aarhundredet, da Danmarks Handel og Sofart blomstrede, udfoldede de rige Handelshuse i Hovedstaden megen Pragt. De store Grosserer-

huse gave Tonen an, og Selskabslivet florerede. Den Luxus, der blev en Følge heraf, kom naturligviis til at trykke de mindre Bemidlede. Kortspil var meget i Brug dengang, og der spilledes høit. I eet af disse rige Huse kom meget en høitstaaende Embedsmand, Etatsraad D., med sin smukke og elskværdige Kone, der var en yndet Gjest overalt. Familien levede i gode Kaar, men Etatsraaden deeltog ikke destomindre sjeldent i Spillepartier, som man meente, fordi der spilledes ham for høit. En sørgelig Tildragelse tilintetgjorde pludseligt denne Families hele Livshaab, idet deres eneste Barn, en halvvoxen Dreng med meget lovende Anlæg, omkom ved et ulykkeligt Tilfælde. Fru D. sank sammen under dette haarde Slag og hensank i en dyb Tungsindighed, som hverken den almindelige Deeltagelse, der vistes hende, eller Venners og Slægtninges Trøst formaaede at adsprede. Etatsraaden deelte sin Kones Sorg, men hans Sind gik i en anden Retning. Hjemmet blev ham mørkt og trist, og han søgte omsider Adspredelse i Klubben og ved Spillepartier. I det nævnte rige Huus kom han jevnligt, og man havde her for Vinteren faaet indrettet et fast Parti, bestaaende af Værten, Etatsraad D. og to andre Herrer, som stadigt samledes der een Gang om Ugen og spillede L'hombre. Iblandt anden Luxus deri Huset herskede ogsaa den, at man anvendte Ducater som Jettons. Hen paa Vinteren havde Herren i Huset, ved at eftertælle disse Ducater, savnet nogle Stykker. Dette gjentog sig flere Gange. Paa Tjenerskabet kunde Mistanken vanskeligt falde, da de fire Herrer ikke forlode Spillebordet, fra de begyndte Spillet, indtil det var endt. Værten, en Mand med en retskaffen, men noget streng

Charakteer, følte sig ilde berørt ved dette Tilfælde og besluttede at skaffe sig Klarhed i Sagen. Da Herrerne en Aften noget silde havde reist sig og stode i en ivrig Samtale om et af Datidens brændende politiske Spørgsmaal, nærmede han sig Spillebordet og overtydede sig om, at der atter manglede nogle Ducater. Han vendte sig mod sine tre Medspillende, bad dem følge ham ind i hans eget Værelse, hvis Dør han aflaasede, og gjorde dem nu bekjendt med sin Opdagelse, idet han anmodede dem om, hver for sig at klæde sig af paa Stedet, da han i modsat Tilfælde maatte blande Andre ind i Sagen og lade en Visitation finde Sted. Det var ligesaa meget for D'Herrers egen Skyld som for hans, tilføiede han høfligt; han tvivlede ikke om, at Resultatet vilde blive tilfredsstillende for dem Alle. Dette var kun en Formalitet, men som maatte finde Sted, før han kunde tage alvorligt fat paa Sagen, og Lys maatte han have i den, det koste hvad det vilde. Etatsraaden var bleven bleg og stod og støttede sig til Bordet, medens de andre Herrer rask klædte sig af. Kort, Resultatet var, at Ducaterne fandtes hos ham; han havde uformærket ladet dem glide ned i Støvlerne, de blanke, stive Støvler, som dengang bares udenpaa Beenklæderne.

Aaret efter finde vi Etatsraaden med Kone og Frøken G. i Dresden. Grossereren havde ikke offentliggjort Historien med Ducaterne, tværtimod ønskede han for Konens og Familiens Skyld det Hele begravet i Hemmelighed og gjorde selv alt Sit dertil. Men Sagen havde Medvidere og kunde ikke forblive skjult; der hviskedes derom i alle Kroge, og Etatsraaden tog itide sin Afsked og forlod Landet. Hans Kone, alt iforveien saa ned-

bøiet, skulde nu følge en vanæret Mand i Landflygtighed. Her viste Frøken G. sig fra en opoffrende Side. Fra Barndommen af havde hun været Fru D.'s fortrolige Veninde, — nu forlod hun Fædreland, Slægt og Venner, for at være hende til Trøst og Støtte imellem Fremmede. Selv var hun fri og uafhængig og levede i velhavende Forhold i Huset hos en Slægtning. Ved sin kraftige Charakteer støttede hun den nedbøiede Veninde, som først efter tolv Aars Ophold i det fremmede Land gik bort til Gravens Fred. Hendes Mand fulgte hende ikke længe efter; — han var den gamle Frues eneste Broder.

Frøken G. vendte tilbage til Kjøbenhavn; men her havde Meget forandret sig i de tolv Aar, hun havde været borte. Det Huus, hvor hun havde havt sit Hjem, var opløst ved Dødsfald og deraf følgende Forandringer. Flere af hendes Nærmeste vare enten døde eller havde forladt Byen. Hun følte sig som en Fremmed i den store Stad og henvendte sig til Ægteparret i den fjerne Provindsby med Ønske om Optagelse i deres Huus. Den gamle Frue følte sig særligt forpligtet imod En, der havde gjort saa store Offre for hendes nærmeste Slægt; hun og hendes Mand aabnede velvilligt deres Hjem for Frøken G., der saaledes blev et Medlem af det gamle Huus.

Under ovennævnte Forhold vedblev dette at bestaae uforandret i en Deel Aar; men Tidens Hjul ruller rastløst afsted, og Menneskelivets Dage ere ikke mange. Af

Husets Medlemmer gik den gamle Herre først til Hvile; men kun to Aar adskilte ham fra hans kjære Jane, hvis Grav kom til at danne den fjerde i Hjørnet ved Kirkegaardsmuren. Alle det gamle Huses Medlemmer hvile nu her i Forening. En ærværdig Taarepiil spreder sine graagrønne Grene vidt over Gravene og vifter Fred over de Afdødes Støv.

Froken G. overlevede de Andre i en Deel Aar. Det var ikke saa ganske let for hende, efter den gamle Frues Død at finde Optagelse i en passende Kreds. Man antog hende for noget fordringsfuld, og Folk turde ikke indlade sig med hende. Omsider kom hun i Huset hos en Kjøbmandsenke, der i sin Godmodighed bar over med hendes ved Alderen tiltagne Særheder og ved sit jevne og rolige Væsen dog beholdt en vis Ligevægt overfor hende. Ikke altid saa ganske fredeligt gik det imellem Froken G. og hendes Værtindes Børn. Een af disse, en livlig og med et tidligt udviklet kunstnerisk Talent begavet Dreng, men hvis af og til sygelige Tilstand gjorde hans Sind i Barndomsaarene noget pirreligt, laa i jevnlig Strid med Froken G., og maatte han end sædvanligt give efter, søgte han, hjulpen af det ovennævnte Talent, paa anden Maade Tilfredsstillelse for sine Nederlag, idet hendes skarpe, markerede Profil med Ornenæsen prangede paa alle Mure og Vægge, hvor Kul og Kridt kunde finde Anvendelse. — Den nævnte Dreng er nu een af vore største billedende Kunstnere, og har ikke for de skarpe Omrids, som Tilfældet gav hans Barnehaand til Model, glemt de bløde og fine Former.

—n —m.

Den store Formue.

(Fortsættelse).

Tolvte Capitel.

Klosteret.

Knap et Par Bosseskud fra Kjobstaden Balling ligger et ganske deiligt Herresæde, Klosteret kaldet. Med sit umaadelige Bondergods og sine udstrakte Skove er det een af Landets stolteste Eiendomme. Den barnløse Eier var død i Udlandet omtrent paa samme Tid som Dr. Carden, og Eiendommen var nu tilsalgs.

Det var paa en smuk Foraarsdag, at Vandall i Selskab med sin Søster foretog en Spadseretour og paa denne besøgte Klosteret. Broder og Søster vandrede først længe om i den store, smukke, men noget forsømte Have.

„En smukkere Udsigt end denne kan man ikke tænke sig," udbrød Vandall, „og dog er ikke Alt benyttet saa godt, som det kunde."

De stode netop paa den øverste Terrasse oppe ved Havetrappen, fra hvilken der aabnede sig en viid Udsigt udover Haven og Fjorden til et udstrakt Landskab paa den anden Side Vandet.

„Jeg savner Intet," svarede Søsteren, „her er deiligt. Synd og Skam er det, at en saa deilig Plet

igjennem Aar og Dag skal være skjult for ethvert menneskeligt Øie."

„Haven har altsaa staaet lukket i al den Tid, Eieren har været i Udlandet?"

„Ja, ikkun de, som vilde betale Gartneren en anseelig Drikkepenge, fik Lov at see den. Skoven dernede havde man Lov at komme i, men ikke i Haven."

„Det turde være betænkeligt nok, at aabne en Have, der tillige baade er Frugt- og Blomsterhave for det store Publicum. — Her er smukt," føiede han til efter en Pause, „men her kunde blive meget smukkere. Haven er altfor tæt pakket med Træer; Sollyset kan slet ikke spille som det bør imellem Træerne. Disse Masser af Træer ere altfor tunge. Der er ikke Afvexling nok af Lys og Skygge. Og den store Skov imellem Haven og Fjorden kunde benyttes ganske anderledes. Naar jeg maatte raade, vilde jeg omhugge de fleste af Træerne og kun beholde en Gruppe hist og her af de smukkeste blandt dem. Du skulde see, hvorledes disse enkelte Grupper, paa den store solbeskinnede Eng vilde tage sig ud paa en Dag som denne."

„Vilde det dog ikke være Synd, at omhugge saa mange smukke Træer; det er jo en meget stor Skov?"

„Synd? nei. Det vilde forskjønne Eiendommen og forøge dens Værdi. Man vilde vinde et Par hundrede Tønder Land god Græsning."

„Slige storartede Forskjønnelsesplaner indlader man sig ikke gjerne paa hertillands."

„Da vilde jeg som Eier ikke betænke mig derpaa. — Jeg kunde have Lyst til at besee Hovedbygningen; men Du er maaskee træt."

„Ikke just træt, men jeg kan ikke godt være længere fra Hjemmet; Du behøver dog ikke at følge mig."

„Vent blot et Øieblik, jeg har Noget at sige Dig, Asta, men indtil Videre bliver det imellem os. Jeg har idag kjøbt denne Eiendom."

„Du har kjøbt Klosteret? Hvor rig er Du da? Du maa jo have givet en uhyre Sum for den?"

„Ikke mere end den er værd og jeg kan betale; men husk nu, at der for det Første ikke maa tales derom."

„Hvad skal al denne Hemmelighedsfuldhed betyde? Mig forekommer den meningsløs."

„Ikke saa meningsløs, som Du antager. Jeg har været længe borte fra Danmark, og i den Tid har der forandret sig saa Meget, at jeg nok kan have nødigt, at studere disse Forhold. Optraadte jeg nu strax som den store Godsbesidder, vilde mange Kilder til Oplysning forblive lukkede for mig. Det er ikke det Samme at see en Ting fraoven som franeden. Navnlig hvad Samfundsforhold angaaer, maa man helst see dem baade fraoven og franeden. Desuden havde jeg jo ogsaa nok Lyst til at erfare, hvilken Indflydelse og Betydning jeg kan erhverve mig i een af de Virksomheder, som tilhøre Middelstanden."

„Det faaer Du ikke at vide. Skulde Du have høstet nogen Erfaring paa den Maade, burde Du være optraadt paa en heel anden Maade. Hele din Optræden lugter, som jeg strax sagde Dig, altfor meget af Penge, og for Penge bøie de Fleste sig altfor dybt til at see Besidderen rigtigt."

„Det kan gjerne være, at Du har Ret; men Noget

kan jeg dog altid lære ved at bevæge mig imellem alle Classer. — Du gaaer altsaa hjem, Farvel saalænge."

Ved at fremvise et Adgangskort fra den Procurator, som skulde sælge Eiendommen, fik han strax Adgang til Bygningen. Denne var en smuk Levning fra en svunden Tid; men de forskjellige Eiere havde fra Tid til anden foretaget Forandringer, som ingenlunde kunde kaldes Forbedringer, og Bygningen havde baade udvendigt og indvendigt mistet Meget af sin oprindelige Charakteer. Oprindeligt havde Bygningen, som Navnet antydede, været et Kloster; men af den oprindelige Bygning stode kun Udmurene og Hvælvingerne over den nederste Etage. En Ildebrand havde ødelagt det Indre af Bygningen i Slutningen af det 16de Aarhundrede. Den daværende Eier havde i Hovedsagen opført Bygningen som den nu stod. I den sidste Tid havde den aabenbart været forsømt.

Vandall gik fra Sal til Sal, fra Etage til Etage i den umaadelige Bygning. Alt var pragtfuldt, men ingenlunde smagfuldt udstyret, og over Alt hvilede den uhyggelige Tomhed og Forladthed, som gjerne spores i Boliger, der længe have været ubeboede. I den nederste Etage vare alle Meubler temmeligt moderne, dersom ellers ældre Tiders aflagte Moder, ved at optages paany, blive moderne. I Etagen ovenover var Meublementet vel et Aarhundrede gammelt, men i al sin molædte og ormstukne Ælde viste det tydeligt nok, at det var det Forbillede, som vor Tid søgte at efterligne. I den øverste Etage fandtes en Deel Skabe, Senge og andre Gjenstande, som skrev sig fra en endnu tidligere Tid, nogle vistnok fra Middelalderen. Det var

af den Slags smukke, men svære Egetræs-Meubler, som nu ofte betales med fabelagtige Priser. Hvad har egentligt vor Tid af Bygninger og Bohave, som den med Rette kan kalde sit Eget? Er ikke Alt laant og sammenrapset fra ældre Tider? I den Retning har vor Tid ikke kunnet frembringe noget Originalt. Vor Tidsalder vil jo nok efterlade sig Mindesmærker, men de ere af en heelt anden Art. Vi have været saa optagne af Maskiner, Jernveie, Telegrapher osv., at vi ikke have havt Tanke tilovers for Andet.

I en langagtig Sal, der mere lignede en Corridor end et Værelse, hang en Snees Familieportraiter. Om disse fortalte Forvalteren, som viste Vandall omkring, at de var folgte tilligemed Bohavet for omtrent et halvhundrede Aar siden af den sidste adelige Eier, som af Gjeld var bleven tvunget til at sælge. Igjennem et Par Aarhundreder havde denne Familie besiddet den skjønne Eiendom. Det var een af Landets ældste og meest ansete Slægter, der i sin Tid havde besiddet uhyre Rigdomme; men da den sidste Descendent forlod sine Fædres Borg, var han saa fattig, at han ikke mere havde noget Hjem, hvori han kunde ophænge sine Fædres Portraiter. De stolte Riddere og de ædle Fruer fik Lov til at beholde deres Plads i det omtalte Galeri. Der var prægtige Hoveder imellem disse Portraiter, og fra Slægt til Slægt bevarede Familien sine eiendommelige Træk. Især tiltrak eet af dem sig Vandalls Opmærksomhed. Det var Billedet af en harnisklædt Kriger med Commandostav i Haanden. Der var en barsk Bestemthed i disse haarde Træk. Blikket af disse Øine var ikke vidtskuende, ikke heller dybt, men

det maa have fattet sin Gjenstand klart og tydeligt. Disse Læber have neppe smilet ret ofte. De have neppe heller aabnet sig for overflødige Ord. Hans Tale maa have været kort og fyndig, klar og bestemt; en ægte Commandorost. Den krogede Næse havde Noget af Rovfuglens Charakteer. Det hele Udtryk robede en umaadelig, næsten ubændig Villiekraft. Hvilke andre Egenskaber han har besiddet, de maae alle være gaaede op i denne vilde Energie. Han havde været Rigsraad og Rigsadmiral, og dertil en Aristokrat, som havde gjort sin Konge Nok af det. Ved Siden af dette barske Ansigt hang Portraitet af hans Frue. Hun var en deilig Blondine med et englefromt, men meget tungsindigt Udtryk. At slutte af dette, maa hendes Livsglæde have været ringe. Den Vældige ved hendes Side maa have kuet dette fine Væsen, der ikke var skabt til Modstand, men kun til ydmyg og from Underkastelse. Alt i dette Ansigt udtrykte Resignation; men hvor mange Taarer maae ikke være fældede, inden den unge, tillidsfulde, barnligtglade Brud naaede denne stille Havn, hvor der vel var Ly for Stormen, men hvor tillige Alt var dødstille; en Havn, hun aldrig turde forlade uden for at omskifte det Timelige med det Evige, som hun længtes efter. Med Hænderne foldede over Bønnebogen, med det opadvendte fromme Blik, i den mørke tætsluttende Hue og den sorte Dragt lignede hun en Nonne, der alt for længesiden havde opgjort sit jordiske Regnskab.

Det næste Par var Sønnen og hans Hustru. Sønnen lignede Moderen. Han havde hendes fine, bløde Træk og hendes melancholske Udtryk; men der var dog ogsaa Noget af Faderens mandige Kraft, men mildnet

og forædlet. Og han har vel ogsaa havt en Deel Kraft behov ligeoverfor den Hustru, hvis Billede hang ved Siden af. Det var en Skjønhed, men en mørk Skjønhed, med et Udtryk af lidenskabelig Herskesyge. Hvilken Ild funklede ikke ud af disse Øine! men det var en fortærende Ild, og hendes Smiil, saa bedaarende det end kan have været, var ikke frit for et Udtryk af haanlig Trods. Hendes Hoved var prydet med en Baret, hvis Fjeder var fastgjort med et glimrende Diamantsmykke. Paa Haandledet holdt hun en deilig Falk, som hun syntes at more sig med at drille. Hun var heelt paaklædt til Jagten, og hendes sneehvide Ganger stod bagved hende.

Sønnen af dette Par var en Mand af en sjelden Skjønhed. Alt i hans Ydre robede den elegante Hofmand. Han bar vel et kostbart Brystharnisk, men han bar ogsaa Alongeparyk, og den kostbart broderede Dragt samt Fjederhatten, som han havde i Haanden, viste tydeligt nok, at det Hele var til Stads. I Ansigtstræk lignede han baade sin Bedstefader og sin egen Moder; men Udtrykket i dette Ansigt var ikke til at blive klog paa. Det var som bar han Maske, og som om det egentlige Udtryk maatte søges bag ved denne. Baade i Øiet og omkring Læberne spillede et Smiil, men i dette Smiil var ingen Godhed eller Velvillie, snarere Ondskab og Forræderri. Med alt det Glatte og Smilende i Ansigtet, var dets Udtryk frastødende og haardt. Han havde tilbragt den meste Tid som Affending ved fremmede Hoffer, og i Haanden holdt han en Pergamentsrulle som Tegn paa sin Værdighed. Han havde ved en eller anden Fredslutning været Ambassadeur, og det

paa en Tid, da en Ambassadeur var noget uendeligt Stort og Ophøiet. Nutildags er man altfor demokratisk, for ikke at sige plebeiisk, til at agte synderligt paa slige Herligheder. Man lader idetmindste saaledes; thi der er jo Mennesker nok, der hellere end gjerne vilde være Grever, Baroner, Kammerherrer, Excellencer osv., men da de nu ikke kunne blive det, gjøre de deres Bedste, for at berøve slige Stillinger al ydre Glands og Betydning. Kan man ikke selv krybe op, saa kan man jo altid hjelpe til med at trække Andre ned, og det er dog altid Noget. — Fra Slægt til Slægt kunde man i dette Galeri læse Familiens Historie. Ansigtstrækkene gik bestandigt igjen i disse Portraiter, men de bleve mere og mere udtryksløse, og tilsidst fik man et Indtryk, som var det pyntede Herrer og Damer med Masker paa. Slægtens Livskraft var efterhaanden udtømt, først den aandelige, saa den physiske. Den sidste af Slægten var i alle Henseender en umyndig Stakkel, baadløs og barnløs. Sic transit gloria mundi.

Dr. Vandall vedblev at gaae fra Sal til Sal, fra Stue til Stue, men jo længere han gik der, jo mere han saae af al denne Herlighed, som havde tilhørt en nu uddød Slægt, desto mere følte han sig forstemt og nedtrykt. Maaskee var den hele Forstemning ikkun en Følge af legemlig Træthed; thi træt var han. Men Grunden være nu hvilken den vil, han følte sig saa nedtrykt og mismodig, at han tilsidst spurgte sig selv, hvad han egentligt vilde her, hvorfor han egentligt havde kjøbt denne gamle Gaard. Her, sagde han ved sig selv, kan Du aldrig føle Dig hjemme. Du vil altid føle Dig som Gjest, om ikke som Snyltegjest i disse ærvær-

dige Haller. Det er ikke din Slægt, der har opført dem; det er ikke din Slægt, der har levet her; ikke et eneste Minde knytter Dig personligt til dette saa mindrige Sted. Her er Minder nok, her er saa fuldt af Minder, at Du knap vil kunne faae Ro eller Plads for dit eget Tanke- eller Huusliv. Dette her er ingen Leiebolig, hvor den ene Familie afløser den anden, og som ikke bevarer Spor af Nogen. Hvilke Huusguder de enkelte Familier maatte besidde, de flytte ind og ud med dem. I en saadan Leiebolig er Sal Sal, Dagligstue Dagligstue, Spisestue Spisestue, og hvad enten Etatsraad Sørensen eller Secretair Petersen boer der, det er ligemeget, naar de ere borte, ere de borte, heelt borte. Men her, er det ikke som om alle de, der have boet her, endnu vare tilstede og færdedes om En? Leieboligen forlades af Familien, men det er hele Familien, der rykker op, for et andet Sted at reise Altere for deres Huusguder; men fra denne Borg er Ingen dragen bort, uden for at søge det sidste Hvilested for de trætte Lemmer. Een for Een har man herfra baaret dem til Gravcapellet, men man kunde aldrig flytte dem heelt bort fra den fædrene Borg, hvor de vare fødte, hvor de havde leget som Børn, hvor de havde elsket og drømt, som unge Mennesker elske og drømme, og hvor deres Manddom og Alderdom var henlevet under Glæde og Sorg, Forhaabninger og Skuffelser. Flytte dem heelt bort, nei det lod man nok være, de vare der jo endnu Alle i denne Efterslæt af Minder. Kunde og vilde man taale hans — Vandalls — Nærværelse her? Vilde man ikke trænge og forfølge ham, til Mismod og Tungsind dreve ham bort? Det Værelse, hvori han netop stod, havde fra

Slægt til Slægt været Herremandens eget Contor. Det havde en dobbelt Indgang, een fra Bagtrappen og een fra Hovedtrappen, den første for Gaardens Betjente, Godsets Bønder o. A., den anden for Familien, dens Venner og Gjæster. Det skulde ogsaa være hans Værelse. Vilde han faae Lov til at være ene om det? Naar han talte med sin Forvalter, sine Fæstere, sin Kudsk, sin Tjener, vilde saa ikke een af Fortidens Herremænd, f. Ex. han, Stamfaderen med det bydende Ansigt, bestandigt staae hos og gjøre Indvendinger. Han hørte ham næsten allerede nu: „Saa Du troer, at det er paa den Maade, Herre taler til Tjener, Herremand til Bondemand? Dine Ord kunne være gode nok, men Du kan ikke sige dem paa den rette Maade og ikke udtale dem i den rette Tone. Føi dine Ord saa smukt Du vil, det kan Altsammen ikke hjelpe, Du har hverken Stormandens Holdning, Stemme eller Blik. Du er en smuk Mand og vistnok en brav Karl, men Adelsmand og Herre er Du ikke."

Stakkels Vandall var heelt forknyt. Havde han i det Øieblik kunnet det, havde han visselig ladet Salget gaae tilbage; men det lod sig ikke gjøre. Allehaande Betænkeligheder overfaldt ham. Besynderligt nok, var det i Virkeligheden Bagatellerne, der piinte ham, ikke det Væsentlige ved hans nye Stilling. Han nærede slet ingen Tvivl om, at han nok i Tidens Løb kunde blive en ret dygtig Godseier og bestyre Eiendommen forsvarligt, ligesom han heller ikke tvivlede om sin Evne til at indtage sin Plads blandt Egnens ansete Familier, af hvilke de fleste vare af borgerlig Fødsel. Men han følte, at der paahviilte ham andre Pligter, naar han

blev Eier af et saadant Sted. Han havde med Lethed givet Gjesteroller i fornemme Huse, men vilde det falde ham ligesaa let at agere Vært i et saadant Huus? Vilde det ikke paalægge ham utaalelige Baand og medføre en endnu utaaleligere Kjedsomhed? Han frygtede ikke for at blive seet over Hovedet, dertil besad han altfor megen Selvtillid; men han havde tidt som Gjest i slige store Huse undret sig over, hvorledes Vært og Værtinde holdt denne Hurlumhei ud. Værtinde! — Ja, kunde hun blive Værtinde paa Klosteret — ja, saa vilde Alt gaae af sig selv. Hans Tanker bleve paa een Gang lysere og gladere, og uden at vide af det, havde Mismodet forladt ham.

Han havde nu seet Alt, hvad han vilde see, og beredte sig til at gaae hjem, da Stilheden i Gaarden blev afbrudt af Hestetramp. Idet Vandall kastede Blikket ud af Vinduet, saae han en ung Herre ride op til Hovedindgangen fulgt af en Rideknegt i Grev Falks Liberi. Det maatte altsaa være den holsteenske Fætter, hvis Besøg man ventede paa Overgaard. Rideknegten sprang af Hesten, modtog saa en Besked af den unge Herre og gik derpaa op ad Trappen, hvor han blev modtagen af Forvalteren. Lidt efter traadte baade denne og Rideknegten ind i det Værelse, hvor Vandall opholdt sig. Rideknegten hilste ærbødigt og fremkom derefter med sit Ærinde.

„Baron Hugo v. Holtenau holder herude i Gaarden og udbeder sig en Samtale med Hr. Doctoren. Baronen søgte Dem først i Byen i Deres Bolig, men modtog der den Besked, at De var herude."

„Hvis Hr. Baron Hugo v. Holtenau ønsker at tale

med mig, vil han behage at komme herop, eller ogsaa søge at træffe mig i mit Hjem."

Vinduet stod aabent ud til Gaarden, saa at baade Vandall og Forvalteren kunde høre Rideknegten ordret bringe Baronen Vandalls Svar. Ligesaa tydeligt hørte de denne udbryde:

„Wie? Der verdamte Kerl, er —"

Resten, hvad det saa var, mumlede han halvthøit, idet han sprang af Hesten og synligt opbragt løb op ad Trappen.

Det var en ret smuk ung Mand, og han vilde have været endnu smukkere, dersom ikke et Par vældige Knebelsbarter havde vanziret de ret fine Træk. Det var ikke alene deres Størrelse, men ogsaa deres Form, som fordærvede hans Ansigt og gav det noget Naragtigt. De endte nemlig i et Par Spidser, der ragede tre, fire Tommer ud til hver Side. Disse Spidser maae have krævet en betydelig Mængde Vox, saa stive og spidse som de vare. Han kom nu farende ind ad Døren paa en Maade, som ingenlunde svarede til den Værdighed, han rimeligviis vilde hævde. I den ene Haand holdt han Ridepidsken, medens han med den anden snoede Spidsen af sin Knebelsbart. Efter at have kastet et Blik paa Forvalteren og Vandall, som for at udfinde, hvem Lægen var af de To, vendte han sig til Lægen uden at hilse:

„Dr. Vandall?"

„Dr. Vandall!" svarede denne ganske roligt med et næsten umærkeligt Nik med Hovedet. Han forblev forøvrigt aldeles uforandret i samme Stilling, som han indtog, da Baronen kom ind, nemlig med korslagte Arme,

halvt siddende paa eller støttende sig til et Bord. Hans Ansigt udtrykte en rolig Ligegyldighed, som irriterede Baronen, maaskee netop fordi den imponerede ham. Han vilde imidlertid ikke lade sig forbløffe og sagde høit paa Tydsk:

„I Holsteen tillade de adelige Familier ikke deres Husslæge at give sig slige Miner; der kjender Lægen sin Plads."

„Hvad man tillader sig i Holsteen," svarede Vandall paa Fransk, „er mig temmeligt ligegyldigt. I Danmark fordrer man endnu Høflighed af Alle, ogsaa af Grever og Baroner."

„Taler De ikke Tydsk?"

„Jeg foretrækker Fransk."

„Dansk taler De da?" sagde nu Baronen paa reent Dansk, men med tydsk Accent; „min Onkel, Hans Excellence Grev Falk paa Overgaard, har anmodet mig om . . ."

„Saasnart jeg har afgjort min Forretning med denne Herre," afbrød Vandall ham, „skal jeg være til Hr. Baronens Tjeneste," og hermed vendte han sig til Forvalteren og rakte ham et forseglet Brev. „Af dette Brev vil De erfare," sagde han, henvendt til Forvalteren, „at jeg indtil Videre har leiet Stueetagen her paa Gaarden, saa vel som Herskabsstalden. Een af de første Dage kan jeg vente mine Rideheste, jeg vil derfor bede Dem vise mig den Tjeneste at sørge for, at Stalden og navnlig Krybberne ere rene og i god Orden. De kan paa min Regning tage de fornødne Folk og Haandværkere hertil. Jeg selv flytter ogsaa ind med det Første, men endnu har jeg ikke bestemt Dagen."

Han vendte sig derpaa til Baronen, som havde ondt ved at skjule sin Harme, ved saaledes at see sig behandlet som en ligegyldig Person.

„Jeg er ganske til Hr. Baronens Tjeneste."

„Mit Ærinde er snart udrettet. Jeg har lovet Hs. Excellence, min Onkel, egenhændigt at levere Dem dette Brev. Jeg skulde ganske vist ikke saaledes have ventet paa Hr. Doctorens Leilighed, dersom jeg ikke havde havt Ærinde herovre. Jeg veed ikke, om De vil medgive mig Svar til min Onkel?"

„Brevet," svarede Vandall, som imidlertid havde aabnet det og læst de faae Linier, „kræver intet Svar."

„Meget vel; saa har jeg kun at tilføie, at jeg skal gjøre mit Bedste for at formaae Hans Excellence til at vælge en Læge, som bedre kjender sin Stilling."

„Dersom man kunde vælge sine Slægtninge, skulde jeg ikke tage i Betænkning, at give Grev Falk et lignende Raad med Hensyn til Hr. Baronen."

Hermed vendte han Baronen Ryggen og forlod Gaarden. Denne blev tilbage, og da han havde bekæmpet sin Forbittrelse ved at gaae nogle Gange op og ned ad Gulvet, tiltalte han Forvalteren paa den ubehagelige, hovmodige Maade, som indbildske Mennesker gjerne betjene sig af ligeoverfor Andre, som de mene staae under dem.

„De er Godsforvalteren, hvis jeg ikke har hørt feil? — Godt, De vil saa behage at vise mig omkring paa Gaarden, i Haven, i Staldene, og lade mig see Jordebogen, saa at jeg kan vide, hvad Eiendommen er værd. Jeg gjør Dem ansvarlig for Paalideligheden af de Oplysninger, De meddeler mig."

„Jeg er ganske til Hr. Baronens Tjeneste, naar De foreviser mig skriftlig Fuldmagt fra Eieren eller hans Forretningsmand."

„Hvad, hvorledes? Eiendommen er jo tilsalgs; Liebhavere maae dog vel have Lov til at see sig om."

„Eiendommen er ikke længer tilsalgs; den er solgt."

„Solgt; det kan ikke være muligt. Naar er den solgt?"

„Igaaraftes!"

„Hvem er Kjøberen?"

„Det veed jeg ikke. Landsoverretsprocurator Hansen er optraadt paa Kjøberens Vegne og har udbetalt Kjøbesummen; men indtil Videre ønsker Kjøberen ikke at navngive sig. Dr. Vandall har, som Hr. Baronen maaskee hørte, forelobigt leiet Stueetagen, Haven og Herskabsstaldene."

„Fordomt, saa er jeg kommen for seent." Uden at sige Farvel vendte han Forvalteren Ryggen og steg til Hest.

Da Vandall atter befandt sig i sit Hjem, fremtog han paany Grevens Brev og gjennemlæste de faa Linier, det indeholdt. Brevet var affattet i Grevens Navn, men ikke af ham selv. I hjertelige Udtryk takkedes Lægen for hans Omhu o. s. v. Der var vedlagt et, selv for en Lehnsgreve meget rigeligt Honorar; men det tilkom hans Søster, hvad jo ogsaa stod antydet i Brevet. Hans Søster trængte forresten ikke til Grevens Goddædighed. Det var vel imidlertid godt meent, og heraf kunde han ikke tage Anstød. Slutningen af Brevet saarede ham, men han havde ondt ved at sige, hvad det var, der saarede ham. Ordene lode kort og godt saale-

des: „Jeg antager ikke, at De har Noget imod, at overtage Deres afdøde Hr. Svogers Stilling som min Families og Grevskabets Læge?“ Hvorfor kom denne Anmodning eller dette Tilbud skriftligt? Det var jo allerede gjort og modtaget mundtligt strax efter Cardens Død. Det kom saa besynderligt, uden Sammenhæng med det øvrige Brev. Hidrørte det fra Glemsomhed eller vilde Greven minde ham om hans afhængige Stilling? Vandalls Instinct sagde ham, at det Sidste var Tilfældet, og heri bedrog han sig heller ikke. — Resten af Dagen tilbragte han paa Vognen. Ved sin Hjemkomst hørte han, at Comtesse Bertha havde aflagt hans Søster et Besøg og tilbragt et Par Timer hos hende. Fru Carden var uudtømmelig i at lovprise den unge Dame, men Broderen hørte paa hende, uden at komme med en eneste Bemærkning. Han frygtede altfor meget for at røbe sit Hjertes Tilstand og forholdt sig derfor taus, saa længe Talen var om den unge Dame. Han benyttede den første Pause til at underrette Søsteren om det rigelige Honorar, Greven havde sendt. Samtalen drejede sig derefter om Fru Cardens nærforestaaende Flytning til Kjøbenhavn.

„Hvorfor,“ spurgte Søsteren, „har Du leiet Bolig til mig i saa kostbar en Gade som Amaliegade? Jeg sætter ikke Priis paa at beboe en slig Leilighed.“

„Gaarden er jo min. Har Du glemt, at det var der, min Onkel boede, at det var hans Gaard?“

„Naa, det var din Onkels Gaard; ja, det har jeg glemt. Men det forandrer ikke Sagen. Den kostbare Leilighed kan Du sagtens faae leiet ud, og for Halv-

delen af denne Huusleie kan jeg faae mig en meget god Bolig."

„Ja, nu kan det ikke blive anderledes, og det er ogsaa bedst saaledes. Første Sal har jeg forbeholdt mig selv, og jeg er paa den Maade i din og Børnenes Nærhed, saa ofte jeg kommer til Kjøbenhavn. Du maa nu see at finde Dig i dette Arrangement."

Trettende Capitel.

Bør man sælge?

Imod Sædvane havde Lægen Fred den næste Dag; det vil sige, der kom ingen Vogne efter ham. Han benyttede Leiligheden til at ordne sine Bøger og Papirer til den forestaaende Flytning. Medens han var beskjæftiget hermed, kom den unge Grev Falk for at aflægge ham et Besøg.

„Det er godt, at jeg træffer Dig; jeg har Meget at tale med Dig om. Saa det er virkeligt Alvor med Flytningen; jeg troede næsten, at min holsteenske Fætter var løben med Liimstangen. Du har leiet Bolig paa Klosteret; men hvem er saa Eieren?"

„Jeg er Eieren, men jeg ønsker det ikke omtalt for det Første."

„Jeg havde en Formodning om det. Du vil altsaa slaae Dig til Ro herhjemme og her i Egnen? Blot Du ikke fortryder det! Jeg kunde have Lyst til at reise bort

igjen, saa kjed er jeg allerede af Hjemmet og dets Glæder. Her er ikke til at holde ud. Jeg har Intet at foretage mig, og hjemme er det dræbende kjedsommeligt. — Man lever herhjemme i en Atmosphære af offentligt og privat Kjævleri. — Hvad er det for Bøger?" udbrød han, idet han tog nogle Piecer om Landoekonomie og Landboforhold i Haanden, „det er de samme Bøger, som forstyrre Faders Sindsro. — Begribeligt — nu skal Du vel ogsaa være Godseier og Landbruger, saa man ikke kan tale et Ord med Dig om Andet end Fæste og Forpagtning, Draining, Mergling og Guano. Det er moersomt alt dette."

„Tag selv fat og bliv Godseier og Landbruger; det vil nok interessere Dig, naar Du først bliver varm i Tøiet."

„Nei Tak, helst fri. Jeg har alt læst en Deel af det Gods; det skete efter Faders udtrykkelige Opfordring, men det skulde han ikke have gjort; thi det blev Kilden til en meget bitter Strid, som ideligt fornyes."

„Hvorom er Striden, om jeg maa være saa fri?"

„Om hvad Andet end om Bondeagitationen. Fader er af den gamle Skole og vil ikke høre et Ord om tvungen eller frivillig Fæsteafløsning; jeg mener, at man ikke kan gjøre bedre, end sælge Rub og Stub. Saa vinder man for det Første det, at man faaer Fred, og for det Andet vinder man en Fordobling af sine Indtægter. Fader kalder det svagt og usselt og stempler denne Opfattelse af Godseiernes Stilling som kræmmeragtig."

Vandall, som hidtil havde hørt paa sin Vens Udgydelser uden at afbryde sit Arbeide, satte sig nu mage-

ligt i en Stol, som om han ret for Alvor vilde tage Deel i Samtalen.

„Din Fader har vistnok Ret, Axel," sagde han efter en Pause. „Siden jeg kom hjem, har jeg brugt Tiden; jeg har seet, hørt og læst, og jeg er kommen til samme Resultat som Din Fader."

„Det var som Pokker; og jeg, som meente, at Du i Eet og Alt vilde give mig Ret — det var da som Pokker; det havde jeg aldrig troet, at Du og Fader skulde kunne komme til samme Resultat i dette Punkt."

„Du kan trøste Dig med, at Du har Pluraliteten af dine Standsfæller paa din Side. De holde just ikke af en Tvangslov, men de have heller ikke saa meget imod at sælge Rub og Stub, som Du siger, naar de kunne faae det godt betalt."

„Det er nok til at gjøre mig tvivlsom, naar jeg hører, at jeg har Majoriteten paa min Side. Men jeg gad dog nok høre dine Grunde."

„Jeg troer Du vilde blive bedre belært, naar Du forhørte Dig om Majoritetens Grunde. Spørger Du dem, som ere for Salg og Afhændelse af Fæstegodset, saa vil Du faae meget forskjellige Meninger at høre. Nogle ville svare Dig, at det er bedst at sælge, inden Revolutionen kommer og tager det Hele uden Vederlag. Det er de Feige; bedre Navn fortjene de ikke. Andre ville svare Dig, at man bør give efter for Opinionen. De vide ikke, at de selv støtte og tildeels skabe Opinionen, ved at gaae over til den eller bøie sig for den. Det er Veirhanerne. De kunne vende og dreie sig med kort Varsel for Opinionens Vind. Atter Andre ere af den Mening, at man skal tage Sagen som et simpelt

Regnestykke og see, hvilken Side der giver det bedste Facit. De udregne meget noie, hvad deres Gods' Administration koster dem, hvad Indtægt de have af Godset, og de ere ikke længe om at komme til det Resultat, at det er fordeelagtigt at sælge. De vinde i Indtægt og faae dertil Fred og magelige Dage. Kald dem, om Du vil, Kræmmerne, Jøderne, Aagerkarlene; Du gjør dem ikke Uret. Men saa er der ogsaa dem, som drømme Selveiendomsdrømmen. De mene, at naar Bonden blot bliver Selveier, saa bliver han dygtig, intelligent og jeg veed ikke hvad. Det er de philanthropiske Drømmere. De ere Drømmere af første Skuffe og vide ikke, at det hidtil har været og altid vil blive umuligt, at bevare Jordeiendommen, særligt den lille, i Selveierhænder. De kalde sig ogsaa undertiden Nationaløekonomer, fordi de have en vis Klasse Statsøekonomer paa deres Side. Ja, saa er der endnu dem, som slet ingen Mening have, og de ere snart de fornuftigste."

„Men nu dine Grunde for at holde paa Fæstegodset."

„Jeg har egentligt kun een. Jeg troer det vilde være til uberegnelig Skade for Landet, dersom Fæstegodset nu skulde blive afløst af Selveiendom, især hvis det skulde skee i de tætteste befolkede Egne paa Øerne og i Jylland."

„Men denne ene Grund er ingen Grund, uden at Du kan vise, hvorledes det bliver til Skade for Landet."

Der udspandt sig nu en længere Samtale om dette Spørgsmaal imellem Vennerne. Den unge Greve var ikke saa vanskelig at omstemme, da han egentligt slet ingen

Overbeviisning havde. Uden at sætte sig ind i Sagen, havde han valgt sit Standpunkt, om ikke just af Mageligbed, saa dog af en Ligegyldighed, som ikke var stort bedre.

„Om Du har Ret, veed jeg ikke, Vandall, men det veed jeg, at jeg har faaet mere Interesse for Sagen, end jeg hidtil har havt. Jeg vil nu selv tage fat paa Undersøgelsen, saa har jeg dog Noget at bestille. — Men," brød han pludseligt af, „under al denne Diskussion har jeg reent glemt mit egentlige Ærinde. — Du fik et Brev igaar fra Fader. Det var ikke efter mit Hoved, det var tværtimod ganske imod Berthas og mit Ønske, at Sagen blev saa forretningsmæssigt behandlet. Det var Lauras og den holsteenske Fætters fælles Værk; Fader har ingen Andeel i dets Affattelse; han havde blot leveret Laura Honoraret i den Tanke, at hun og Bertha, naar de aflagde Fru Carden deres Afskedsvisit, personligt kunde overbringe det tilligemed Familiens Tak. Men Laura og Hugo fandt, at det var en passende Leilighed til at lade Dig vide og føle, at Du var Familiens lonnede Officiant. Derfor blev navnlig Slutningen affattet saa stift og formelt som muligt. Berthas og mine Indvendinger gjorde intet Indtryk paa dem. Laura er Dig gram; hvorfor veed jeg ikke — veed Du det?"

„Nei!"

„Hun er en lille Brand, naar hun faaer Noget imod En; men hun bliver vel god igjen. Naa, saa vilde man have, at jeg skulde overbringe det. Dertil sagde jeg reent ud, nei. Skulde jeg bringe det, vilde jeg ikke have deres impertinente Skrivelse med. Saa

blev det da besluttet, at Tydskeren skulde bringe det; han vilde jo desuden besee Klosteret. Han kom rasende hjem. Hvad havde Du gjort ham?"

„Blot viist hans Uforskammethed tilbage. Det var kun Nødværge."

„Jeg vil haabe, at Du har gjort det tilgavns. Du maa sikkert have ramt ham haardt, thi han skummede af Raseri, og han og Laura vilde gjerne, at Fader opsagde Dig som Huuslæge. Herom vil Fader imidlertid ikke høre Noget. Tværtimod paadrog den gode Hugo sig en alvorlig Tilretteviisning; thi da Fader hørte, at han havde sendt Rideknegten op efter Dig og havde forlangt, at Du skulde komme ned til ham, blev den Gamle for Alvor vred."

„Dersom Du ikke selv sagde det, Hugo," udbrød den Gamle, „vilde jeg anse det for en Umulighed, at en Adelsmand kunde opføre sig saa uopdragent. Det skit imidlertid at være din egen Sag, dersom det havde været dit eget Ærinde; men Du gik paa en Maade i mit Ærinde, og har benyttet denne Leilighed, jeg vil ikke sige til at krænke en hæderlig Mand, thi Krænkelsen faldt tilbage paa Dig selv, men til at sætte en Plet paa mit gode Navn. Du har ovenikjøbet sat mig i den Nødvendighed at gjøre Manden Afbigt. Laura! hvad skrev Du til Dr. Vandall? Jeg vil have Brevet Ord til andet, at jeg kan vide, hvad jeg har at gjøre." Og saa maatte Laura op med sin Lectie. Hvad den Gamle ikke var vred før, blev han det nu. „Hvo har bemyndiget Comtesse Laura til at skrive og tale i mit Navn? Jeg gaaer ikke i Barndommen endnu." Derpaa henvendte han sig til mig. „Axel," sagde han, „rid ind

til Byen idag og forespørg hos Fru Carden og Dr. Vandall, om det convenerer dem at modtage mig imorgen Kl. 2." „Du kan altsaa vente et Besøg af den Gamle imorgen."

„Din Fader, Axel, er en ægte Adelsmand, en virkelig Hædersmand."

„Det er han. Hvad mig selv angaaer, da frygter jeg for, at Æblet falder langt fra Stammen. — Hugo er sunken mange Grader i Faders gode Mening, og han vil have meget ondt ved at gjenvinde, hvad han har tabt. Du veed maaskee ikke, at Hugo er optraadt som Beiler til Berthas Haand."

Det gav et Sæt i Vandall. „Er det med din Faders Minde?" udbrød han.

„Tag det ikke saa alvorligt. Ja vist er det med Faders Minde. Men Fader vil naturligviis ikke twinge Bertha, og Du maa kjende Bertha godt nok til at vide, at hun ikke saa let skifter Sind. Jeg har en Mistanke om, at det er Berthas Formue — Du veed, at Bertha har sin egen uafhængige Formue — der frister vor gode Fætter."

„Naar er denne Forbindelse besluttet?" spurgte Vandall mørk.

„Bestemt veed jeg det ikke; men jeg skulde tage meget feil, dersom det ikke er din Nærværelse her i Egnen, som har bragt Fader til at tænke paa denne Forbindelse."

„Er jeg ham da saa meget imod?"

„Paa ingen Maade; det er snarere det Modsatte. Jeg kan i en Hast ikke nævne Nogen, som Fader omtaler med saa megen Agtelse og jeg kunde gjerne sige

om Velvillie. Naar jeg hører ham tale om Dig, kommer jeg altid til at tænke paa en Fader, der taler om en elsket Søn, han har været nødt til at negte et kjært Ønskes Opfyldelse. Personligt holder han af Dig — Fætter Holtenau er han personligt imod —; men siden 1848 har han lidt af den fixe Idee, at det paahviler ham som en særegen Pligt, at værne om de aristokratiske Principer. — Om Du har handlet klogt i at optræde som Læge her i Egnen, skal jeg ikke kunne sige. Jeg, som ret føler Byrden af mit Ledliggængerliv, kan vel forstaae, at Du, som har en virkelig Livsopgave, tager fat paa din Lægevirksomhed; men klogt har Du neppe handlet, naar Du ikke kan give Afkald paa Berthas Haand. Bedre havde det været, om Du strax var optraadt som riig Godseier."

„Kan gjerne være; men jeg er fast besluttet paa ikke at fornegte enten den Classe, jeg tilhører ved Fødsel, eller den Kunst, jeg som ungt Menneske har offret mig for. Misforstaa mig ikke. Strax efter min Hjemkomst var det virkeligt min Hensigt at leve og døe som Læge, men jeg har alt gjort den Erfaring, at jeg som den rige Mand ikke er skikket dertil. Saaledes som Lægevirksomheden nu har udviklet sig overalt i den cultiverede Verden, maa Lægen ikke alene leve for sin Kunst, men ogsaa af sin Kunst. Det Sidste er ligesaa nødvendigt som det Første, dersom ellers ikke Lægen skal komme i idelige Modsigelser med sig selv og sine Omgivelser."

„Det lyder mig noget paradoxt," faldt Axel ind; „det forekommer mig tværtimod langt mere ophøiet, at offre sig for en slig Virksomhed, uden at vente eller

kræve Vederlag, end at skulle udøve den imod et Vederlag i klingende Mønt."

„Saaledes stod det ogsaa for mig, inden jeg ret begyndte. Saa længe jeg kun arbeidede som min Svogers Stedfortræder, gik det let nok, men nu, da jeg skal arbeide for mig selv, falder det suurt at modtage disse Skillinger, som ere mig aldeles ligegyldige. Vilde jeg ikke modtage dem, vilde jeg kun fordærve det for alle mine Colleger og for min Eftermand, uden at jeg dog vilde være istand til overkomme al den Praxis, som da vilde strømme ind paa mig."

„Giv da Pengene til de Fattige."

„Det har jeg ogsaa tænkt paa; men den Udvei tilfredsstiller mig heller ikke. Du kan tro mig, det er som jeg siger, man bør som Læge — og det Samme gjælder vel om de fleste andre Næringsveie — ikke blot leve for sin Kunst, men ogsaa af sin Kunst. Arbeideren er sin Løn værd; men skal Manden være tilfreds ved sit Arbeide, maa han ogsaa stadigt ikke blot føle at han er den værd, men ogsaa modtage den i gangbar Priis. Der er noget forunderligt Tilfredsstillende for en redelig Mand i den Følelse, at han lever af og ved sin egen Stræbsomhed og Virksomhed. Den Fornemmelse kan jeg aldrig faae; tværtimod føler jeg mig stedse som En, der gik en Anden iveien. Jeg seer sandeligt ikke ned paa min Kunst og dens Udøvere; jeg er tværtimod tilbøielig til at overvurdere baade den og disse, naar jeg tænker paa min afdøde Svoger og saa mange andre Læger, der udøve deres ydmyge, besværlige Kald, ofte imod et Vederlag, der just ikke vidner om Publicums Paaskjønnelse."

„Har Du da isinde at opgive din Lægevirksomhed?"

„Ikke strax; men ret længe fortsætter jeg ikke med den. — Desuden er der gaaet et Lys op for mig. Jeg stod i den Tro, at der for mig som Pengemand ikke var Noget at gjøre, undtagen at leve af mine Renter og vegetere. Men det er blevet mig klart, at jeg med min uhyre Formue har modtaget et tilsvarende Ansvar og, om Du saa vil, et vigtigt Embede. Jeg er kun Forvalter, Forvalter af en Formue, for hvilken jeg vil have at aflægge Regnskab, og jeg kjender mig selv nøie nok til at vide, at min egen Samvittighed vil kræve et strengt Regnskab af mig. Ved at kjøre omkring her, har jeg seet og lært Meget; og jeg er ret opsat paa at tage fat. Men min Læretid er endnu ikke endt."

„Jeg kunde næsten fristes til at følge dit Exempel; det er da idetmindste ikke denne Egns Glæder og Adspredelser, som skulde forhindre mig; thi her throner Kjedsomheden enevældig. — Du har altid havt det i din Magt at paavirke dine Omgivelser, og naar Du taler, er der saa megen Overbevisning i dine Ord, at Du overtaler, selv naar Du mindst tænker derpaa. — Forelobigt vilde jeg blot ønske, at jeg var vel af med min tydske Fætter, som besværer min Samvittighed en Deel."

„Besværer din Samvittighed, hvad mener Du?"

„Ikke Andet, end at jeg er forpligtet til more og underholde ham som vor Gjæst, og det falder mig svært, da jeg ikke kan lide ham. Han letter mig jo ganske vist betydeligt Arbeidet, ved ideligt at hænge over mine Søstre, men altid kan han da ikke være i deres Selskab, og saa maa jeg holde for. Dersom Du derfor besidder en lille Smule Christenkjærlighed saa

besøg mig i denne min Trængselstid, saa ofte Du har Tid dertil. Du kan jo besøge mig, uden at besøge Familien; jeg har mine egne Værelser ganske for mig selv i den østre Fløi. Kjender jeg Dig ret, lader Du Dig ikke skræmme af denne Tydsker. — Endnu Eet — paa Mandag er det Faders Fødselsdag, kom over og lykønsk ham, det er af den Slags Smaating, den Gamle sætter Priis paa."

(Fortsættes.)

Skizzer og Fortællinger

af

danske Forfattere.

Tredie Bind.

Tredie Hefte.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

F. Cohens Bogtrykkeri.

1871.

Skitser og Fortællinger

Dansk Forfatter.

Dansk Blad.

Dansk Sprog.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

1871.

Indhold.

Den nye Proprietair. (Fortsættes.)
Den store Formue. 1ste Deel. (Fortsættelse.)

Den nye Proprietair.

En Fortælling

af

E. W.

Første Capitel.

Blandt de Ting, som i en Provindsstad pleie at vække almindelig Opmærksomhed og for længere Tid at være Dagens Thema i selskabelige Kredse, indtager en Forlovelse, et Bryllup og Forventningen om en ny Embedsmands eller anden betydningsfuld Persons Ankomst til Byen en fortrinlig Rang. Sidstnævnte Tilfælde havde i nogen Tid sat Beboerne i den lille jydske Kjøbstad H. i forventningsfuld Spænding. Det var denne Gang ingen ny Embedsmand der ventedes, men den nye Eier af en Landeiendom, hvis Hovedbygning stødte op til Byen. Den forrige Besidder, som nylig havde solgt Eiendommen for at anbringe sine Penge paa anden Maade, havde udgjort et væsentligt Led af Byens Honoratiores, havde spillet sin l'hombre og politiceret med Mændene, været moersom med Damerne, dandset Mazurka-Polka paa Ballerne, ja havde blandt selve Kjøbstadens gifteærdige Piger valgt sig en Brud. Intet Under altsaa, at Byens Mænd og Kvinder imødesaae hans Efterfølgers Ankomst med levende Forventning. Kun Ungkarlene, blandt hvilke Postmesterens Fuldmægtig og trende af de finere Handelsbetjente vare de meest

fremragende Personligheder, vidste ikke ret, om de skulde glæde sig til eller frygte den nye Concurrent til Tonens Angivelse. Man vidste endnu intet Andet om ham, end at han hed Otto Jessen og var nylig kommen hjem fra en Udenlandsreise. Om han vilde vælge den kjøbte Eiendom til stadigt Opholdssted, om han var ung eller gammel, om han spillede l'hombre og dandsede, om han var gift eller ugift — og i sidste Fald forlovet eller uforlovet —, disse og lignende vigtige Spørgsmaal havde nu altsaa i længere Tid været Gjenstand for Beboernes Samtaler og sindrige Gisninger.

Endeligt oprandt den Dag, da den nye Eiendomsbesidder holdt sit første Indtog. Det var tidligt paa Efteraaret 1846. Han kjørte rask gjennem Byen ud til Gaarden, uden at see til Høire eller Venstre og, som det syntes, fordybet i Tanker. Indvaanerne, der allevegne vare strømmede til Vinduerne for at see den fremmede Reisende og snart fik at vide, at deres Ahnelse havde været rigtig og at det virkelig var den nye Acquisition, vidste ikke, hvad de skulde tænke om denne hans vienfynlige Ligegyldighed for Staden H's Mærkværdigheder og fortræffelige Egenskaber. Denne Betænkelighed blev end mere forøget, da flere Dage vare hengaaede, uden at han havde ladet sig see i Byen, endsige gjort sin forelobige Opvartning hos de fine og ansete Familier. Dette skete dog efter nogen Tids Forløb, og man forsonede sig meget snart med Hr. Jessens noget indolente Optræden; thi ved noiere Besigtigelse fandt man ham galant, vakker og dannet, ligesom alle andre pæne Mennesker i H. Han converserede om Alleslags, spillede baade Claveer og l'hombre, gjorde Jagttoure med

Mændene og dandsede med Damerne. Han saae ud til at være en otte ni og tyve Aar gammel, var snarere kjøn end styg og — hvad der ingenlunde var af underordnet Vigtighed — var ugift og bar ingen Forlovelsesring.

Dog var der, efterat han var bleven mere lieret med Befolkningen, Eet og Andet, som man fandt paafaldende og mindre gemytligt i hans Væsen. Saaledes skete det ei sjeldent, at han midt i en Samtale pludseligt faldt i Tanker, stirrende lige hen for sig med et besynderligt Blik. Han deeltog da kun adspredt og med Enstavelsesord i Samtalens Fortsættelse, ja svarede i Øster, naar man spurgte i Vester, indtil han efter nogle Minuters Forløb igjen med en øiensynlig Anstrengelse gjorde sig til Herre over sin Aandsfraværelse. Dertil kom, at han stundom gjorde sig usynlig i flere Dage, i hvilken Tid han da lod sin Udeblivelse fra selskabelige Partier undskylde uden Angivelse af nogen bestemt Grund, ja endog negtedes hjemme af Tjeneren, naar Nogen kom for at see, hvad der gik af ham, eller for at gjøre ham Visit. Endeligt forekom det mangen En sælsomt og aparte, at Hr. Jessen, der jo dog maatte kunne gjøre sig uhyre interessant ved at fortælle om sin Udenlandsreise, aldrig yttrede sig herom, ja svarede undvigende, undertiden næsten mut og tvært, naar Andre søgte at bringe ham ind paa dette Thema, ligesom han øiensynligt undgik overhovedet at omtale sine tidligere Forhold og Livsoplevelser.

De to anseeligste Familier i Byen, det vil sige de, som førte det pragtfuldeste Huus, vare Toldinspecteuren, Krigsraad Bendix, og Consulen paa Torvet, Hr. Trane. Naar den Ene af disse gjorde et stort Selskab, saa gjorde den Anden, der ikke vilde være tabt bag af en Vogn, kort efter et endnu finere, og naar den Enes Frue fik stadseligt Tøi fra Kjøbenhavn til nye Gardiner eller Kjoler, saa fik den Andens, der naturligviis ikke vilde give sig fortabt, endnu stadseligere og kostbarere fra Hamborg. Disse to Huses øverste Rang blev ogsaa anerkjendt i Byen, og de andre Familiers og Individers Anseelse beroede for en stor Deel paa, hvor hyppigt eller hvor sjeldent de bleve medinviterede til Krigsraad Bendix's og Consul Tranes Selskaber. De havde hver en voxen Datter, og da begge disse, uden at tale om Glandsen fra Husene, tillige vare ganske tækkelige, saa vare de naturligviis de af Stadens yngre Piger, hvem Cavalererne vimsede meest om, de, hvem det var størst Ære at faae dandset den første Dands med paa Ballerne, o. s. v. o. s. v. De vare Veninder, forsaavidt de jevnlige Smaaspændinger, som Rivalindeskabet naturligt medførte, tilstedede det.

Som beleven Verdensmand havde Jessen ogsaa viist disse tvende Damer al pligtskyldig Opmærksomhed, uden at dog de eller nogen Anden endnu efter flere Maaneders Forløb kunde skjønne, hvem af dem det egentlig var „han meente". Snart gjettede man paa Krigsraadens Gine, fordi han i det sidste Selskab hos Branddirecteurens havde taget Frøken Gine tilbords samt ved Bordet credentset og converseret hende paa det meest tilfredsstillende, — snart paa Consulens Jane, fordi

han paa det sidste Klubbal, hvor han kun dandsede en eneste Dands (som det overhovedet beklagedes, at han ikke var nogen passioneret Dandser), havde dandset denne eneste Dands med Frøken Jane. Iøvrigt haabede og ventede saavel de i Sagen nærmest Interesserede som Byen i det Hele, at han snart vilde „gjøre Alvor af det".

Et Par Maaneder efter Jessens Ankomst fik ogsaa Byens kvindelige Ungdom en Tilvæxt. Det var en Niece af Borgmesterens Kone. Bertha Ferral — saaledes hed hun — var af god Familie, men havde tidligt mistet sine Forældre og var opdragen i Huset hos en Slægtning i Kjøbenhavn. Hun var ung og smuk, ikke uden Talenter, og da hun havde nogen Formue, var hun saa uafhængig, som en ugift Dame kan være. Hun gjorde nu et Besøg paa ubestemt Tid hos sin Tante og Onkel i H.

Det kunde ikke feile, at hun meget snart maatte blive en feteret Dame i Byens Selskaber.

I Førstningen syntes det ikke, som Hr. Jessen lagde mere Mærke til Frøken Ferral eller Frøken Ferral til Hr. Jessen, end fornødent var. Det varede dog ikke meget længe, førend man i fortrolige Kredse stak Hovederne sammen og talte om sælsomme Diekast, de sendte hinanden, og andre lignende Frimurerier, som de Indviede forstode sig paa. Hun var f. Ex. en god Dilletantsangerinde; men man troede at have bemærket, at hun holdt meest af at synge, naar Jessen accompagnerede hende. Fremdeles havde denne paa nogen Tid

været en hyppig og gjerne seet Gjæst hos Borgmesterens, der ikke førte noget stort Huus og sjeldent gjorde egentlige Selskaber. Item saaes han ei sjeldent paa Spadseretoure i Selskab med Borgmesterinden og hendes smukke Niece, hvis jevnlige Ledsager han ogsaa befandtes at være, naar man gik hjem fra Aftenselskaberne, især naar Borgmesteren, som tidt hændtes, paa Grund af Ildebefindende eller Forretninger var udebleven fra Selskabet. Men da han nu paa det næste Klubbal dandsede sin eneste Dands med Bertha Ferral, spisende Froken Gine og Froken Jane af med en flygtig Inclination, og endeligt i et Selskab hos Postmesterens havde afslaaet Spilleparti for at sidde og være behagelig med Froken Bertha den hele udslagne Aften, — saa faldt det som Skæl fra Frøken Gines og Froken Janes samt alle de Intimes Øine: at Hr. Jessen havde holdt Stadens to første Damer for Nar og — at Frøken Ferral var en Coquette.

Saa var der en Aften Selskab hos Krigsraadens. Selskabet var samlet og Theecollatsen i fuld Gang. Af en Hændelse — eller maaskee det ikke var Hændelse — kom Jessen i Nærheden af Frøken Bertha, der sad i den ene Kant af en Sopha. Han satte sig paa en ledig Stol ved Siden af, og en Samtale udspandt sig imellem dem, hvilken snart blev ført med saa dæmpet Stemme, at de Nærmeststaaende trods deres lyttende Anstrengelser kun kunde høre enkelte afbrudte Ord.

„Nei, see den Uforlignelige!" hviskede Froken Jane til Froken Gine, — „see, hvor hun skaber sig og læner

sig ugeneert hen imod ham! Saae Du de smægtende Dine, hun sendte ham?"

„Ja det er Synd at sige, hun generer sig," svarede Husets Datter med billig Harme, — „at sidde og hviske med et fremmed Mandfolk i galant Selskab! Det er ækelt!"

„Hun talte ved Gud om sit Hjerte! hørte Du det, søde Gine!"

„Nei, hvad siger Du, søde Jane! — Ja jeg synes ogsaa, det lød saadan. Lad os stille os lidt nærmere!"

„Der aftales et Stævnemøde derhenne!" sagde en kvindelig Allieret, der havde været ude paa Recognoscering og nu sluttede sig til de to Veninder, — „jeg hørte det tydeligt, da jeg gik tæt forbi."

„Et Stævnemøde!" repeterede begge Veninderne, idet de i deres Forfærdelse næsten kom til at tale for høit.

„Naa, det er rigtigt deiligt!" vedblev den ene.

„At gjøre saadan Aftale i mine Forældres Huus!" sagde den anden. „Hør nu tysser hun paa ham! ja det skal godt nytte; vi have allerede hørt meer end nok."

„Hør! nu kaldte han hende sin Elskede!" bemærkede den Allierede efter en Pause.

„Ja, det hørte jeg ved Gud ogsaa!" svarede de To i Munden paa hinanden, — „nu bliver det rigtigt altfor interessant."

„Der maa gjøres en Ende paa Skandalen!" vedblev Frøken Gine resolveret og vendte sig om med det Udraab: „Petersen! Petersen!"

Hr. Petersen kom springende. Det var Fuldmæg-

tigen paa Postcontoiret, Staden H's første Løve og maitre de plaisir.

„Hvad befaler min Frøken?"

„De er nok saa god, Petersen! at begynde strax paa Noget af det, som De har lovet os at arrangere iaften."

„Skal ikke manquere; — Frøkenens Ønske er en Befaling; — jeg ventede kun paa et Vink for at begynde."

Og saa begyndte Hr. Petersen at arrangere.

Men hvad i Alverden kunde da ogsaa den nye Eiendomsbesidder og den kjøbenhavnske Frøken have at hviske sammen? For at den gunstige Læser ikke strax i Begyndelsen skal fatte ugunstige Tanker om hende — thi det er jo gjerne Damerne, det gaaer ud over —, ville vi meddele det væsentlige Indhold af bemeldte Samtale, navnlig fra det Øieblik den paa Grund af Stemmernes Dæmpelse antog en mistænkelig Charakteer. Man vil da ved nogen Leden virkeligt kunne finde omtrent de Ord og Udtryk, der vare forekomne de Lyttende saa upassende.

Efter nogle almindelige Indledningsrepliker fra begge Sider sagde nemlig Frøken Bertha halvhøit i en spøgende Tone:

„Hr. Proprietair! De holder slet ikke, hvad De lovede min Tante og mig igaar."

„Hvad jeg lovede Dem og Deres —"

„De stod nu igjen for lidt siden og saae ligeud for Dem med dette drømmende, stirrende Blik, uden at see eller høre, hvad der foregik omkring Dem. Man bliver ganske ængstelig om „Hjertet" ved at see Dem saaledes."

„Dennegang tog De vist feil. Jeg saae og hørte meget tydeligt."

„Jeg troer Dem virkeligt ikke."

„Jeg stod og saae paa Doctoren og Postmesteren derhenne, hvem Hændelsen har bragt i en Samtale midt paa Gulvet, og nu kan de af Høflighed ikke komme løs fra hinanden igjen, skjøndt de begge kjede sig inderligt ved dette improviserede „Stævnemøde"."

„Hvoraf veed De det, Hr. Menneskekjender!"

„Man kan jo tydeligt see, hvorledes de begge staae og see langligt efter en passende Leilighed, et Stikord eller Sligt for at smutte bort."

„Ja saa er der vel en lille Kurre paa Traaden mellem de to Herrer. Det skeer let i en lille By, men pleier ligesaa let at gaae over igjen."

„Ih nei, de ere vist meget gode Venner og vilde ikke for nogen Priis tilstaae, at de kjede sig over hinanden. Men saaledes gaaer det jo de Fleste i stort Selskab; de vente blot paa det forløsende Moment, da Værten skal komme og stikke dem Kortbladet i Haanden."

„Jeg troede ikke," sagde Bertha prøvende, „at det var dybsindige Betragtninger af den Beskaffenhed, der beskjæftigede Dem."

„Og saa stod jeg ogsaa og betragtede Fuldmægtigen derhenne," vedblev Jessen undvigende, — „hvorledes han converserer en Dame hen i Vind og Veir, medens han i Dandsemesterstilling purrer sig i Haaret og kaster stjaalne Blikke snart i Speilet ligeoverfor for at see, hvorledes han tager sig ud i Afstand, snart omkring paa Selskabet for at see, om hans Conversationstalenter blive behørigt bemærkede."

„„Tys, tys", Hr. Satyricus! — her ere mange Øren."

„Da skal det, jeg har sagt, hverken geraade nærværende Selskab eller By til mindste Forkleinelse; thi det gaaer accurat til paa samme Maade i Hovedstadens Stadsselskaber, kun efter en langt større Maalestok, om end i en lidt mindre keitet Form. Det er Virkninger, som Nutidens Selskabsluft udøver overalt, uden at Folk selv mærke det. Selv en Elsker taler anderledes og i mere laante Udtryk og søgte Stillinger med „den Elskede" under disse Indflydelser, end til enhver anden Tid. De Fleste leve, uden at være sig det bevidst, i Formen, i Skinnet og Selvbedraget, og gjennem Skinnet og Selvbedraget skuffe de ogsaa Andre, der ikke see nøiere til."

„Men De er virkeligt, uden at være Dem det bevidst, paa en eiendommelig Maade original iaften," sagde Frøken Ferral med en pudseerlig Mine; — „Alt, hvad De der omtaler, henhører jo i alt Fald til Livets comiske Sider og burde tages humoristisk; men De tager det alvorligt, ja næsten som en Sorg, der gjorde Dem melancholsk."

„Har De havt Sorger, min Frøken!"

„Ja!"

„Formodentligt Dødsfald, Familiesorg, Kjærlighedssorg?"

„Nei denne sidste kjender jeg ikke," svarede hun med et utvungent Smiil, dog rødmende lidt; — „men af de to første Slags har jeg ogsaa havt min Deel. Dog har jeg efterhaanden vidst at fatte mig deri."

„Det kommer af, at Frøken Berthas Sorger have

hørt til dem, som man frit kan udtale sig over, til dem, som træffe de Fleste og derfor vække almindelig Sympathie. Men det er ikke de værste eller meest deprimerende Sorger."

„Hvilke ere da de?" spurgte Bertha med en neppe mærkelig Bæven i Stemmen.

„Det er — de hemmelige!"

Her blev Samtalen afbrudt af Hr. Petersen, der foreslog med høi Røst, at man skulde udføre Selskabslege, og han vilde da tillade sig at foreslaae, at man skulde begynde med at „skrive Sedler". Forslaget blev taget til Følge, saa at kun nogle af de ældre Herrer sloge sig til Spillebordene. Alle de Øvrige bragtes til Sæde omkring et stort Bord; dog sørgedes der for, at Jessen og Frøken Ferral ikke kom til at sidde sammen, — og saa begyndte man at „skrive Sedler".

De beskrevne og udcirculerede Sedler bleve naturligviis oplæste af Hr. Petersen, der var bekjendt i Byen som en udmærket Forelæser.

Blandt Stadens gode og vittige Hoveder var Consulens Jane almindeligt anerkjendt som det vittigste kvindelige og Fuldmægtig Petersen som det vittigste mandlige Hoved. De gode Indfald, disse havde, gik da altid videre ud i Byen og vare staaende Artikler i længere Tid. Frøken Trane havde saaledes for nogle Dage siden havt det ypperlige Indfald at døbe Bertha Ferral „den Uforlignelige". Intet Under altsaa, at de halve Sedler havde som Egenskabsord for den i samme opstillede Dame „den uforlignelige;" — Enhver vidste nok, hvem der meentes. Og Hr. Petersen havde for

kort siden produceret en brillant Vittighed, hvorom vi kun kunne meddele, at den dreiede sig om „Grøn-Langkaal og Bergfisk", da en Udvikling af dens egentlige Pointe vilde medføre et heelt Apparat af local-historiske Oplysninger. Intet Under altsaa, at ikke faa Sedler indeholdt Noget om Grøn-Langkaal og Bergfisk, indflettet paa en eller anden Maade i „hvad han sagde" eller i „hvad hun svarede" eller i „hvad Enden saa blev", — hvilket hvergang vakte en stormende Latter. Naar nu dertil kom, at forskjellige Sedler indeholdt adsplittede Hentydninger, som de i Mysterierne Indviede — men ogsaa kun de — meget godt kunde samle til et sammenhængende Hele, saaledes at f. Ex. den „hemmelighedsfulde" Hr. N. N. og den „uforlignelige" Froken N. N. kom til at have „Stævnemøde" paa Hjørnet af Sophaen og Stolen, at han sagde „min Elskede" og hun svarede „mit Hjerte" eller „tys, tys!" og at Enden blev, at de „kom til at skrive Sedler", — saa følger jo af sig selv, at Hr. Petersens Selskabsleg gjorde megen Lykke og gjentoges flere Gange under Fnisen og Hvisken.

Jessen og Froken Ferral toge temmeligt tause og adspredte Deel i Legen; de syntes beskjæftigede med ganske andre Tanker, ja neppe at bemærke, at de selv vare Gjenstand for satyriske Tilløb, hvilket de da ogsaa uden at kjende Præmisserne skulde have ondt ved.

Den utrættelige og uundværlige Hr. Petersens øvrige Arrangements til den selskabelige Underholdning ville vi forbigaae; men de Tvende, der iøvrigt havde været ret livlige og opromte den øvrige Deel af Aftenen,

hed fra den Aften bestandigt den Hemmelighedsfulde og den Uforlignelige, som Frøken Jane havde døbt dem.

Bestandig gik der nu flere og flere Lys op for de Intime, der tilsidst dannede en formelig Clique, som havde deres stadige Sammenkomster for at drøfte Themaet. Selv Folk, der ellers ikke toge det saa forskrækkeligt nøie, bleve paa eengang saa forfærdeligt moralske i deres Grundsætninger. Og skjønt Jessen som Mandsperson ikke blev bedømt saa strengt, saa fik man dog nu ogsaa Adskilligt, som man slet ikke havde lagt Mærke til før, at udsætte paa ham.

Man vilde contraintriguere. Man begyndte saaledes hos Krigsraadens og Consulens med, saavidt muligt, ikke at invitere Jessen til Selskaber, hvortil man inviterede Borgmesterens og Frøken Ferral (hvem man for Onkelens og Tantens Skyld dog ikke godt kunde udelukke) og ikke Borgmesterens og Frøken Ferral, naar Jessen inviteredes; og da naturligviis de andre i samme Selskabssphære sig bevægende Familier snart gjorde ligesaa, saa traf de formeentligt tvende Elskende nu sjeldent sammen uden hos Borgmesterens.

Otto Jessen (der i Forbigaaende sagt var juridisk Candidat) og Bertha Ferral havde i Førstningen kun fundet Behag i hinandens Selskab, fordi de befandt hinanden gjensidigt at være de meest underholdende Mennesker i den lille By, hvor Tilfældet havde ført dem sammen. Hendes for en Dame temmelig grundige, men bramfrie og fordringsløse Dannelse, og fra hans Side

maaskee tillige det Sælsomme, Gaadefulde, Adsplittede i hans Væsen, vare de Tilknytningspunkter, som gjorde dem interessante for hinanden. Deraf udviklede sig efterhaanden en større Fortrolighed, som den opstaaende Bysnak og anden Geskjæftighed, der i Længden ikke kunde undgaae deres Opmærksomhed, maaskee netop bidrog til at gjøre mere tiltrækkende for dem — ligesom den modsatte Geskjæftighed, at ville lave Partier istand, kan have den modsatte Virkning.

Det var blevet Sommer. Borgmesterens havde en smuk Have. I den tilbragte Borgmesterinden og Niecen gjerne en Deel af Eftermiddagen, naar det var smukt Veir. Naar Jessen da aflagde Besog, opsøgte han dem meget ofte der og tilbragte saaledes mangen Time i Samtale med de twende Damer, som for det Meste sadde i Lysthuset, syslende med kwindeligt Arbeide. Undertiden traf han Niecen alene.

Og Lysthuset vendte ud til en af Byens Folk befærdet Vei.

En Dag — det var allerede langt ude paa Sommeren 1847 og Dagen før en Katastrophe, vi snart skulle omtale — blev han saaledes alene med Bertha i Lysthuset, da Tanten blev kaldt op til en huuslig Forretning. Da Fruen var borte, sadde de To en Tidlang tause.

„Jeg er belavet paa," tog endelig Bertha Ordet, „at vi nu igien slet ikke faae Dem at see i en tre fire Dage eller maaskee længere."

„Hvorfor det, Frøken Bertha?“ svarede han med en Mine og i en Tone, som kunde kaldes adspredt, men ogsaa kunde udtydes paa andre Maader.

„Fordi det er længe siden jeg har seet Dem saa distrait og forstemt som idag. Det pleier jo at være Forkyndelsen af en længere Tids Usynlighed.“

„Tilgiv! man er ikke altid ligemeget Herre over de fjendtlige Tanker. Men jeg skal stræbe at forbedre mig.“

„Bliver Forbedringen da oprigtig og virkelig, saa skal det glæde mig for Deres egen Skyld; men er det blot Tvang, De vil paalægge Dem, for maaskee at behage mig og blive fri for mine ubeskedne Bemærkninger, — saa er der mere tabt end vundet. Saa vil jeg hellere love, slet ikke at lægge Mærke til Deres vexlende Stemninger.“ —

„Det vilde gjøre mig ondt; thi saa blev det jo Convenients og Forstillelse fra Deres Side, og saa havde jeg Ingen, med hvem jeg kunde tale frit og uforbeholdent.“

„Men De taler jo ikke uforbeholdent!“

Da han ikke svarede, vedblev hun: „De gaaer aldrig i Kirke, troer jeg. Præsten her er dog en god christelig Taler.“

„Jeg har flere Gange været i Kirke her, og vor værdige Præst hører upaatvivleligt til de bedre begavede. Men jeg forstaaer ikke længere at høre en Prædiken.“

„De forstaaer det ikke?“

„Jeg forstaaer ikke at lade en almindelig religiøs Verdensbetragtning optage et aldeles specielt Tilfælde, en aldeles individuel Smerte i sig. Derfor gaaer jeg

nu kun sjeldent i Kirke; jeg bliver utaalmodig, ligegyldigt hvem der prædiker, og falder i allehaande vedkommende Tanker og Daarligheder, saalænge Ordets Forkynder kun udvikler den christelige Hovedtanke i sin Heelhed og Almindelighed, om end nok saa aandrigt og i sædvanlig Betydning opbyggeligt. Kun naar en heldig, men sjelden Tilfældelse bringer Prædikanten ind paa mit særlige Tilfælde — eller paa et Gebeet, hvor jeg selv ved et Tankeexperiment kan indsmugle det —, saa spidser jeg Øren og er en yderst opmærksom og taknemmelig Tilhører. Men jeg bliver altid skuffet; thi Manden dreier mig for tidligt af og slaaer igjen ind paa det Almindelige eller paa andre specielle Tilfælde, som ikke vedkomme mig det allermindste. Det nytter mig ikke, naar jeg lider af Drepine, at Doctoren giver mig Raad mod Tandpine, og Universalmedicinen forstaaer jeg ikke selv at anbringe paa rette Sted og Maade.

„Jeg har dog altid troet," sagde Bertha, „at Enhver, der for Alvor søgte Fred for den lidende Sjæl, kunde finde den i den christelige Religion."

„Ja naar Lidelsens Gjenstand," svarede han, „ikke hører til det menneskelige Livs — hemmelige Artikler!"

Bertha saae bedrøvet ned for sig, og efter en lille Pause vedblev Otto:

„Det kan saaledes ikke nytte mig det mindste, naar jeg — for at tage et Exempel ganske paa Maa og Faa — engang ved Malconduite, Letsindighed og en utilgivelig Blindhed har været Skyld i, at den Person, som var mig kjærest paa Jorden, er bleven saa ulykkelig, at

Døden var langt at foretrække, eller naar jeg, for at raade Bod paa Følgerne af en Andens blodige Synd, kom selv til at begaae en endnu blodigere — ja det er som sagt kun Exempler grebne ud af Luften, — saa kan det jo ikke nytte mig det allerringeste, at jeg da hører en Prædiken, der paa det alleropbyggeligste og christeligste udvikler, hvorfor vor Sjæl f. Ex. ikke skal hænge i det jordiske Mammon, som Mol og Rust kan fortære, og ikke ængstes for, hvad vi skulle spise og drikke imorgen: Foreſtillinger, som aldrig have beskjæftiget, endsige foruroliget min Sjæl, — og saaledes fremdeles. Naar jeg aldrig finder, hvad jeg søger og behøver, hvad kan det saa hjelpe mig?"

Bertha følte sig et Øieblik greben af en hende selv uforklarlig Angst, men undertrykte denne Følelse og sagde efter et Ophold: „Hvis jeg havde en hemmelig Sorg af den Beskaffenhed, at jeg ikke fandt Hvile i Guds Ords Forkyndelse fra Prædikestolen, fordi jeg ikke forstod at indordne min særegne Smerte under den Trøst, der er fælles for Alle, — saa vilde jeg privat betroe mig til Nogen, der maaskee kunde besvare alle mine Spørgsmaal og gjendrive alle mine Indvendinger."

„Privat kan jeg ikke consulere Nogen," svarede Otto, „fordi jeg ikke kunde meddele mig uden ad Omveie og gjennem forsigtige Analogier. Saa vilde man dog ikke forstaae mig og jeg kun faae aandrige eller ikke aandrige Almindeligheder.

„Tiden pleier at forsone os med Sorgen; men det forekommer mig næsten, som disse Misstemninger, istedetfor at tage af, ere blevne hyppigere og stærkere i den sidste Tid."

„Tiden vilde maaskee ogsaa efterhaanden have havt den Indflydelse paa mig, dersom jeg ikke — havde lært Froken Bertha at kjende!"

Hun saae forbauset, forvirret og rødmende paa ham, men slog strax Øinene ned.

Otto havde reist sig ved de sidste Ord og vedblev saaledes:

„Og jo mere jeg lærer at skatte den sjeldne Perle, som Skjebnen har ladet mig opdage i en fjern Afkrog, hvor jeg havde troet at skulle henleve min Tid lidenskabsløs, ukjendt og uændset, desto mere vil den fjendtlige Magt gribe mig, desto mere vil jeg stræbe at flye for mig selv og for — Dem! Dem!"

Han greb hendes Haand, kyssede den heftigt og gik bort med hurtige Skridt.

Bertha saae efter ham med et langt, tankefuldt, ubeskriveligt Blik. Idet hun kort efter gik op i Huset, afviskede hun en Taare og sagde ved sig selv: „Hvad er det for en Livserindring, der piner og forfølger ham? — Ak, stod det i min Magt at jage de mørke Skygger bort!"

Hun tilbragte næsten hele denne Aften eensom paa sit Værelse.

Men Kors! hvor havde de skikkelige Beboere af H. havt travlt med at snakke. Langt fra at Themaet skulde være udtømt ved Vinterselskabernes Ophør, fik det endog et fornyet Stof ved Sommerens Frembrud. Borgmesterens Lysthuus vendte, som forhen meldt, ud til en

af Byens Folk befærdet Vei. Selv om Ingen aldeles forsætligt lurede fra skjulte Baghold (hvilket vi hverken tør paastaae eller benegte Muligheden af), saa var det dog ikke undgaaet Adskilliges Opmærksomhed, at Jessen, der nu sjeldent lod sig see hos Andre end Borgmesteren, havde i Løbet af Sommeren hyppige — ja undertiden eenlige — Sammenkomster med Froken Bertha i Borgmesterens Have og Lysthuus. „Hyppige" blev da snart i Vedkommendes Phantasie til hver evige udslagne Dag, „undertiden" til meget ofte, „Haven" til affidesliggende Gange, „Lysthuset" til en skjult Krog i samme, og de utroligste Historier kom i Omløb.

Hverken Froken Gine eller Froken Jane vilde naturligviis tilstaae for sig selv, end sige for Andre, at de vare ubehageligt berørte af nogetsomhelst Andet end „saaret Sædelighedsfølelse". De klagede naturligviis hverken over skuffede Forventninger eller personlig Tilsidesættelse; men de krænkede Hjerters Stemninger og Tilstande aabenbarede sig ikke desto mindre tilstrækkeligt ved de mange Lys, der saa pludseligt gik op for dem, ved de mange Feil og Lyder og Latterligheder, som de nu efterhaanden opdagede baade hos Jessen og den „Uforlignelige", men aldrig havde lagt Mærke til før. De to Veninder vare Middelpunktet for et Dusin Intime af begge Kjøn, der gik paa yderligere Opdagelser og bragte Rapporter til de tvende Familier. Hvad der i disses Kaffeselskaber og Geheimestatsraad saaledes produceredes — ofte dog kun i Form af interessante Gisninger og skarpsindige Slutninger — gik da snart som en Løbeild ud til Byens fire Hjørner og kom efter kort

Tids Forløb igjen tilbage til Cliquen i forbedret Udgave. Sarkastiske Vink og Hentydninger vare i Circulationens Fart forvandlede til Kroniker og Kjendsgjerninger, Muligheder til Sandsynligheder, Gisninger til virkelige Historier, som Cliquen da ansaae for splinternye Opdagelser, der skyldtes Andres Jagttagelsestalenter, samt atter forplantede videre. Saaledes var der en stadig Vexelvirkning mellem de Intime og den største Deel af Byen, uden at nogen af Parterne selv mærkede Kredsløbet, og det vilde tilsidst have været meget vanskeligt at paavise Hovedudgangspunctet for Geskjæftigheden. — Iøvrigt bør vi yde baade Frøken Gine og Frøken Jane den Retfærdighed, at de ingenlunde gjorde Uret af naturlig Malice, men troede fuldt og fast at være i deres gode Ret, naar Tungen tog frit Løb og lettede Hjertet.

Der var kommet et Kunstberiderselskab til H. Udenfor Byen var der indrettet en Circus, og Dagen efter Ottos sidste Samtale med Bertha skulde den første Forestilling finde Sted. Da det var længe siden, at noget saadant Skuespil var givet her, indfandt sig en stor Mængde Tilskuere af alle Stænder; blandt dem Familierne Bendix og Trane samt de Allersleste af det talrige Clientskab. Ogsaa Borgmesterinden og hendes Niece vare tilstede.

Beriderselskabet var af et Selskab at være, der bereiser Provindserne, ualmindeligt godt. Det havde udgjort de underordnede Kræfter ved et stort tydsk Kunst-

beriderselskab, men havde for kort siden skilt sig fra dette for at udgjøre en Trup for sig. En Beriderske af anden Rang ved hiint store Selskab var saaledes bleven Primadonna ved nærværende lille. Hun var ret kjøn og gjorde ved sin phantastisk-coquette Dragt, ved sine kjække Stillinger og dristige Spring overordentlig Lykke, især hos Stadens yngre Herrer.

Medens hun nu mod Slutningen af sit første Ridt fløi Banen rundt i fuld Galop for at udføre en vanskelig Manoeuvre, traadte den hidtil savnede Jessen ind paa Tilskuerpladsen. Hans og Beriderskens Blikke mødtes just i det samme. Han blev staaende som fastnagslet, bleg, stirrende, ikke ulig en Billedstøtte, og hun udstødte et svagt Skrig. Det saae et Øieblik ud, som hun skulde falde af Hesten; dog samlede hun sig hurtigt og fuldendte baade Ridtet og Kunststykket til almindelig Beundring.

Da hun var sprungen af Hesten og havde modtaget sin Applaus, var — Jessen forsvunden. Dette gjorde den paafaldende Scene ved hans Indtrædelse, som Adskillige havde lagt Mærke til, endnu mere paafaldende. Bertha sad i den piinligste Spænding. Beriderskken løb strax hen til Truppens Directeur og havde en kort og dæmpet, men meget levende Samtale med denne i Nærheden af den Plads, hvor Bertha sad. Folk paa denne Kant — altsaa ogsaa Bertha — kunde høre enkelte afbrudte Ord, der tilfældigt bleve udtalte noget stærkere, afvexlende af Beriderskken og Directeuren, saasom: „Wien! — meinen Liebhaber ermordet!“ — „Nichts davon! — jetzt nicht!“ — „Dort stand er — dort!“ — „Irrthum sein — nicht so laut!“

Denne Samtale varede vel en Minut. Den efterfølgende Ridekunstner kom ind og svang sig paa Hesten, og Beridersken løb ud. Hun var endnu et Par Gange paa Scenen; men der var nu ingen Forandring at mærke paa hende, uden det skulde være det, at hun coquetterede lidt mindre med Publicum, end førend Jessen var traadt ind, og at hendes Øine af og til svævede hen over Tilskuerpladsen, som om de søgte Noget.

Næste Morgen erfarede man, at Jessen var reist bort efter at have overdraget sin Avlsforvalter Bestyrelsen af Eiendommen paa en ubestemt Tid.

Bertha blev farligt syg, og i hendes Feberphantasier vilde Vaagekoner og Andre have hørt hende fremføre Ord som: „Otto! — Blodskyld! — Beridersken! — Rival! — dræbt!“ og lignende. Da hun endeligt hen paa Efteraaret var kommen sig, reiste hun over til sine Slægtninge i Kjøbenhavn.

Kunstberiderselskabet havde kun givet et Par Forestillinger til og var brudt op efter faa Dages Forløb, uden at det var kommet til nogen Forklaring mellem det og Byen med Hensyn til hiint sælsomme Optrin. Directeuren vilde formodentligt ikke udsætte sig for at tabe sin Credit hos Publicum ved at gjøre Ophævelser — eller tillade Nogen i Truppen at gjøre det — i Anledning af en Undergivens Udsagn, der jo kunde være grundet i en Misforstaaelse. Og Byens Folk, der havde havt saa travlt med Spioneren, Mediſance og Smaakroniker, saalænge det kun dreiede sig om Hverdagsbagateller, formeentlige Elskovshemmeligheder og Sligt, følte nu en vis Sky for at trænge ind i Hemme-

ligheder, der syntes at antage en mørk, skjæbnesvanger Charakter. Ingen stræbte at sætte sig i Forbindelse med den lille Kunstberiderske for at udfritte hende; — ja den smaalige Uvillie, som Bertha Ferral i længere Tid havde været Gjenstand for i Byens finere Circler, gav nu Plads for Medlidenhed og Deeltagelse. Det sidst Forefaldne gjorde hende næsten interessant, og det Hele vedblev længe at høre til Staden H's Mysterier og gaadefulde Tildragelser, hvorom man kun talte i en alvorlig Tone og med hemmelighedsfuldt dæmpet Stemme.

(Fortsættes.)

Den store Formue.

(Fortsættelse).

Fjortende Kapitel.

Markedet.

Det var Markedsdag i Balling, og en Markedsdag er en meget vigtig Dag for slige Smaakjøbstæder, ja vel for alle Kjøbstæder. Meningerne ere meget deelte om Nytten og Hensigtsmæssigheden af disse Markeder. Ganske vist spille de ikke længer samme Rolle, som i gamle Dage, da Krammarkederne næsten vare Livsbetingelser for enkelte Haandværkslaug. Det var egentligt kun paa Markederne, at Skomagere, Sadelmagere, Hattemagere o. a. fl. kunde vente at tjene en samlet Skilling. Derfor udviklede slige Haandværkere en forbausende Virksomhed, naar Markedstiden nærmede sig, og selv deres faste Kunder maatte finde sig i at vente, naar de kom med Bestillinger kort for Markedet. Haandværkeren maatte jo have sit Telt godt fyldt, og her var jo ikke Tale om blot et enkelt Marked. De Haandværkere, der arbeidede for Markedet, reiste fra Marked til Marked, saa længe Markedstiden varede. Ogsaa Kjøbmændene havde en betydelig Omsætning paa hine Dage. Undertiden havde de selv et Telt ude paa Markedet, men i alle Tilfælde var deres Bod saa fuld, som den kunde

være, og det var ikke let at trænge sig ind til Disken. Alle ere imidlertid enige om, at det ikke er mere som i de gode gamle Dage, og Noget har vel ogsaa forandret sig, om ikke saa Meget som der paastaaes. Mange Indkjøb opsættes nu som i ældre Tid til Markedet, men den mere velhavende Deel af Publicum kjøber dog helst nu efterhaanden og ofte slet ikke engang i Kjøbstaden. Meget hentes fra Hovedstaden og enkelte større Kjøbstæder til ikke ringe Tab for Smaakjøbstæderne. Men paa den anden Side har Landet faaet en saare talrig Arbeiderbefolkning, som udelukkende er henviist til Kjøbstaden, fordi den hverken har Tid eller Leilighed til at søge fjernere Steder. For denne Befolkning er Kjøbstaden og dens Markeder Alt, naar undtages de mindre Gjenstande, som Landhøkeren forsyner den med. Der er endnu Haandværkere, som have uhyre travlt „til Markedet" og som ikke vilde undvære Markedet for nogen Priis; men paa den anden Side hører man ogsaa Kjøbmænd sige, at naar de regne Tractementet i Kaffe, Brændeviin og Tobak fra, og naar de fraregne, hvad der paa en saadan Dag frarapses dem, saa er Fortjenesten for Intet at regne. Men der kan ogsaa være den Kjøbmand, der fortæller, at han saadan en Markedsdag har solgt for mange hundrede Daler. Hvad der egentligt piner og ærgrer baade Kjøbmand og Haandværker, er vel den Omstændighed, at Markedet nu og da besøges af fremmede Handlende og Handværkere, som i en mærkelig Grad undersælge Byens Folk. Men dette er dog maaskee et godt Correctiv.

Det er især de meget smaa og afsides liggende Kjøbstæder, som kunne trænge til et sligt Correctiv, og

er dette Correctiv ikke et virkeligt Correctiv, saa er Markedet en temmelig ligegyldig Sag for den egentlige Vareomsætning, naar man ikke hertil vil regne Huusflidsproducter, som uden dem vilde være priisgivne Detaillisternes Godtbefindende. — Det være nu som det være vil hermed, i een Henseende har Markedet bevaret sin gamle Betydning. Det er nu som altid et Slags Folkefest for den store Landalmue. For Samfundets høiere Classer har Markedet for en stor Deel mistet sin Tiltrækningskraft; idetmindste lader man saa, det er jo kun for de velsignede Børns Skyld, man nedlader sig til at besøge Kjøbstadens Krammarked; thi det er naturligviis ikkun om Krammarkedet, ikke Creaturmarkedet, her tales. For den store Landalmue vedbliver det at være en Folkefest, saa god som nogen Grundlovsfest. Slægtninge fra de forskjellige Sogne sætte hinanden Stævne her, eller vide, at de uden sligt aftalt Stævne ville mødes her. Den smukkeste Vogn, de bedste Heste, den nyeste Pynt maa frem paa Markedet. Man tracterer gjensidigt hinanden, giver hinanden Smaaforæringer og viser sig overhovedet fra den elskværdigste og muntreste Side. Uagtet man ganske sikkert venter at see hinanden, mødes man dog ikke uden under de stærkeste og lydeligste Udbrud af Overraskelse og Forundring. „Nei see dog, er det ikke Maren?“ „Hvad Hans, er Du her?“ „Det var dog fornøieligt, at jeg skulde træffe Dig her!“ Saaledes lyder det fra alle Sider. For mange Kjøbstadfolk er Markedsdagen en streng Dag. Hos Kjøbmanden er Kaffekjedelen i uafbrudt Virksomhed; thi alle Kjøbmandens faste Kunder af Gaardmandsclassen maae tracteres den Dag med Kaffe, Brændeviin, fiint Brød

og Smørrebrød. I Boden gaaer det ligesaa strengt til. Kan Kjøbmanden til daglig Brug rose sig af en blot middelmaadig Omsætnig, saa maa han paa den Dag fra en Handelsven i nærmeste Kjøbstad see at laane en Handelsbetjent eller to; thi hvad enten der sælges Meget eller Lidet, sees der paa og spørges der om alle mulige Varer. Boden er overfyldt, og ud af Døren vælter en feed Damp af Tobak, Brændeviin, Transtøvler og Vadmel og en ligesaa forvirret Larm af utallige Stemmer, der søge at overdøve hinanden. Men den allerlivligste Omsætning kan dog Værtshuusholderen glæde sig ved; han har fra Morgen til sildig Aften fuldt Huus. Her er ogsaa en feed Dunst af Tobaksrøg, Punsch, Kaffe og stegt Fisk, især stegt Aal; ogsaa her er en forvirret Larm af høirøstede Stemmer, der tale i Munden paa hinanden. Nogle synes at tale sammen, men Andre ere saa henrykte og glade, at de tale, uden at Nogen hører paa dem.

Blandt dem, der paa denne Dag kunne glæde sig ved talrige Besøg, er ogsaa Lægen. Man er nu engang i Staden, saa kan man jo ligesaa godt besørge alle sine Forretninger, ogsaa søge Raad for sine Skrøbeligheder. Til Markedsdagen opsættes mangen en Lægeconsultation. Vandall kunde ikke et Øieblik vige fra sin Stue, hvor Consulent efter Consulent indlodes. Det var et trættende Arbeide, thi de Fleste kom med gamle, tildeels uhelbredelige Onder. Hvad der saaledes kan gjemmes til Markedsdagen, er jo gjerne af en gammel Dato. Af og til indfandt sig ogsaa Een og Anden, som ikke ret vidste, hvad han egentligt vilde. Han havde consuleret Kjøbmandens og Værtshushol-

derens Brændeviinsflasker, inden han kom til Lægen. Som Prøve paa den Slags Consultationer skulle vi fremsætte een.

„Med Forlov, er han den nye Doctor?"

„Ja, jeg er den nye Doctor."

„Naa, saa det er ham, ja, det kunde jeg da nok tænke."

„Ønsker De at spørge mig tilraads? Er de syg?"

„Næ, jeg syg, næ, jeg er saa frisk som en Fisk, men jeg vilde dog nok have en Receft, for skal jeg sige ham, jeg har et galt Been. Det er da ikke for det, at jeg har nogen Hinder af det — jeg har nu gaaet med det i 30 Aar, og det kan vel nok holde ud min Levetid — men saa hørte jeg, der var kommen en ny Doctor, og saa tænkte jeg, at det maaskee kunde fornøie ham at see mit Been, for der er nu saa mange Doctere, der har seet det, men Ingen har kunnet curere det. Mit Navn er ellers Jens Jensen, Boelsmand Jens Jensen Torpe. — Med Forlov" og hermed satte han sin Hat paa Gulvet og sig selv paa en Stol og begyndte nu en Afviklings- eller Afskrælningsproces, som ikke var af de kortvarigste. Tørklæde efter Tørklæde, Klud efter Klud blev afviklet og lagt paa Gulvet, medens han imellem Tænderne holdt den Uldgarnstraad, der havde holdt den hele kostelige Bandage sammen. Endeligt afslørede han et ligesaa gammelt, som væmmeligt Saar af en stor Haands Størrelse, og med det Samme var Stuen fyldt med en yderst modbydelig Stank.

„Naa, hvad siger han saa til det, har han seet saadant et før?" sagde Bonden næsten triumpherende.

„Ja, Tak, nu har jeg seet nok; svøb det kun ind

igjen;" men den gode Jens Jensen syntes slet ikke at ville forhaste sig hermed. Med et næsten beundrende Blik beskuede han sit Been, der aabenbart var ham en rig Kilde til Underholdning og Adspredelse. „Svob det ind igjen, siger jeg, jeg har seet Nok, og det har ikke godt af at være blottet;" og langsomt gav Patienten sig endeligt til at emballere det syge Lem i de hæslige Pjalter.

„Kan han saa curere det?"

„Først maa jeg vide, om de virkeligt bryder dem om at faae det cureret." Bonden kloede sig bag Øret og svarede derpaa.

„Aa just ikke saa farligt meget; men kan han da virkeligt curere det?"

„Læg Dem ind paa Sygestuen, saa skal jeg curere det, det er ikke saa vanskeligt; derimod vil det falde vanskeligere at hindre det i at bryde op paany."

„Paa Sygestuen, nei, ellers saa mangfoldig Tak. Ind paa Sygestuen! Ja, jeg kunde nok tænke, at han ikke kunde curere det. Naa saa maa jeg see at hjelpe mig med Steensalve, den har jeg nu brugt saa mange Aar. — Ja, siden han ikke har skrovet Noget, saa skal han vel heller ikke have nogen Betaling?"

„Jo vist skal jeg det — det er min Tid, jeg skal have betalt."

„Saa det er det," sagde han mut, idet han trak en fedtet Lærredspung op af Lommen. „Jeg troede ellers, det kunde fornoie ham, at see saadant et Been."

Endeligt blev Vandall af med denne besværlige Patient, og han gik hen for at aabne et Vindue; thi Luften i Værelset var bleven heelt forpestet.

Medens Vandall saaledes modtog Patient efter Patient, var der en Mand ligeoverfor, som ogsaa modtog talrige Besøg paa denne Dag. Det var Byens første Gjæstgiver, der paa denne Dag havde fuldt Huus. Den store Gjæstestue var fuld, Billardstuen var fuld, og de fleste Gjæsteværelser vare optagne. Her fandtes en broget Blanding af Egnens Befolkning. Forpagtere og Forvaltere dannede Massen, og Talen dreiede sig derfor hovedsagelig om Landbovæsen, men dog fornemmelig om Heste og Hesteprang. Et Par Skolelærere hørte andægtigt til, medens et Par fine Bønder, der ambitionerede at staae over deres egen Stand og derfor naturligviis stod betydeligt under den, gav sin Deel med i Laget. Cigarer og Piber, Punscheglas, Romtottyer, halve Bayrer og hele danske Sopkener udbredte en liflig Dunst over det Hele. Draklet paa denne Dag og i denne Kreds var naturligviis Hesteprangeren, saa listig en Karl, som man kunde tænke sig. Han forstod sin Dont, for saa vidt dertil hører at tage sine Kunder ved Næsen; det kunde han gjøre tilgavns. Selv blev han ogsaa af og til tagen ved Næsen; disse fordomte „skjulte Feiler" kan jo Ingen hytte sig for. Det var Bønder, som hyppigst havde tørt ham; thi naar en Bonde er polidsk, saa er han det tilgavns. Hesteprangeren Seefeldt havde tidt nok ærgret sig over, at en Bonde, ligesaa godt som han selv, kunde improvisere den Ærlige, Godmodige og Troskyldige. Seefeld kunde ganske vist lægge en saadan Fylde af bred Godmodighed og troskyldig Ærlighed i sit Ansigt, at han blev uimodstaaelig. „Min gode Mand, De kan da jo nok begribe, at det aldrig kunde falde mig ind, at ville narre dem i Heste-

handel. De er sgu ligesaa klog paa Heste og lidt til som jeg. De seer ligesaa godt gjennem en Hest som igjennem et Rudeglas. Næ, næ, jeg ved sgu nok, hvem jeg kan byde mine Fixfaxerier;" naar han talte saaledes, skulde Vedkommende vel vogte sig, men han gjorde det ikke. „De har betroet Dem til mig, og naar en Mand har betroet sig til mig, bedrager jeg ham aldrig — det er en Æressag — De vil have en smuk Rideheſt, en Luscusheſt; De skal faae en, som der ikke findes Mage til i Kongens Riger og Lande" — og Vedkommende fik maaskee ogsaa en Hest, der var mageløs i Dyrhed og Unoder. Naar endda disse Prangere vilde indskrænke sig til at snyde hinanden indbyrdes, saa sik det at være. Lad dem snyde alle disse Forpagtere og Forvaltere, der selv agere Prangere og prale af deres egne Snyderier, dem de gjerne betragte som uhyre vittige Indfald; men de snyde ogsaa skikkelige Folk, som betroe sig til dem, snyde dem paa en Maade, som maa stemples som nederdrægtig og virkeligt er det. Naar har man nogensinde seet en ægte Pranger betænke sig paa at bekræfte sine Løgne og Kjæltringestreger med de dyreste og helligste Eder?

En lille udvalgt Kreds, bestaaende af Forpagtere og Forvaltere — det vil da sige, den prangende Deel af disse Herrer — havde samlet sig om Prangeren ved et lille Bord, der var vel besat med Punscheglas, halve Bayrer o. a. l. Man havde besøgt Hestemarkedet, men endnu var det ikke rigtigt igang, og man savnede endnu et Par Prangere, som man ganske vist ventede og som først og fremmest vilde tage ind paa Gjæstgivergaarden; det var egentligt dem, man ventede paa. Man opvartede hinanden med gamle og nye Historier om

Heste og Hestehandler. Naar man hørte disse Mennesker, skulde man ikke troe, at det var Heste, de talte om, men snarere en Slags Fabeldyr, saa vidunderligt vare de udstyrede med alle mulige, næsten overnaturlige Egenskaber. Men en Deel af det Vidunderlige gik ogsaa over paa dem, der havde eiet dem og navnlig redet eller kjørt dem. Man fik en Forestilling om Oldtidens Centaurer, kun med den Forskjel, at Nutidens Centaurer vare nogle ganske anderledes Karle end Oldtidens. Udenom Kredsen stod en lille Hob ganske unge Knoldesparkere, der lyttede med ærbødig og beundrende Andagt. De vare endnu for grønne til at kunne tale med, de havde selv endnu ingen Bedrifter at tale om. Men selv det rigeste Æmne kan udtømmes. Glassene vare blevne fyldte og tomte adskillige Gange, inden denne Samtale ebbede, men omsider havde man udtømt sig, om ikke sin Gjenstand.

Det lille udvalgte Selskab sad netop saaledes, at det igjennem Vinduet langs en Teltgade kunde holde Udkig med Doctorens Trappe og Vinduer. Det var derfor ikke saa underligt, at man, da man slap Hestene, valgte den „nye" Doctor — thi endnu heb han den nye Doctor — til Conversationsthema.

„Hvordan er I fornøiede med Jeres nye Doctor?" spurgte en Forpagter fra en fjernere Egn.

„Aa," svarede en Anden, „det er en fiin Doctor, vi have faaet, næsten altfor fiin for os. Man veed knap, hvorledes man skal fange an med saadan en Herre, naar man bliver modtagen af en Tjener i Liberi."

„Fiin eller ikke fiin, han er meget ligetil at tale

med, og Tjeneren er heller ikke saa feil. Doctoren passer sine Ting; om det saa er Fattiglemmerne, seer han til dem, som til andre Mennesker."

„Ja Fattiglemmerne kan sagtens, de har fri Doctor og Apotheker, derfor ere de ogsaa mere syge end stikkelige Folk i Almindelighed. De har jo heller ikke Andet at tænke paa. — Men det var da ikke det, jeg vilde vide, det er mig ligegyldigt. Derimod er det mig ikke ligegyldigt, om han er en gemytlig Karl, om man kan faae sig en L'hombre med ham, om han kan tømme sit Glas som en brav Karl og kan gjøre lidt Commers."

„Ja det er nu ikke saa lige at blive klog paa, for seer De, han gjør baade det Ene og det Andet med, men der er Noget i den Maade, han gjør det paa, saa man maa troe, at det ikke er for sin egen Fornøielses Skyld saa meget, som for at vise sig føielig. Han kan ogsaa nok lee ad en Spøg og selv komme med een, men man faaer let en Fornemmelse af, at han gjør Nar af Een, og det er da ikke saa meget behageligt."

„Aa," faldt en Anden ind, „det kan man slet ikke domme om endnu, han har jo ikke havt eget Huus og Hjem endnu; nu har han jo leiet paa Klosteret, der vil man nok faae at see, hvad han duer til."

„Hvad skal han give i Leie?"

„Ja, det er der Ingen, der veed. Denne kjøbenhavnske Procurator kommer og gaaer derude paa Klosteret, som var han hjemme; men Ingen faaer Noget at vide. Det hedder sig, at Klosteret er solgt, men hvem, der har kjøbt det, veed Ingen. Om det saa er Forvalteren, saa gaaer han omkring med Hængelaas for Munden, eller ogsaa veed han Ingenting."

„Doctoren maa da ellers være rig, naar han tænker paa at indrette sig paa saa stor en Fod.“

„Stor Fod! — Først maa man da vide, hvorlænge den nye Eier vil lade ham boe der. Maaskee har han kun leiet for Sommeren.“

„Ja, men han har ogsaa leiet Herskabsstalden, og endnu har man da hverken seet Hest eller Vogn i hans Eie. Inden han faaer sig indrettet, er jo Sommeren forbi. Nei, det kan ikke være Meningen, han maa have leiet for langt Aaremaal.“

„Maaskee for Hans Hansens Penge,“ bemærkede En.

„Jo vist, Hans Hansens Penge; hvem har nogensinde seet Noget af eller til Hans Hansens Penge? I ere Alle tilsammen nogle kloge Høns. Det er meget opbyggeligt at høre Eder tale om Heste og Koer, eller hvad der vel kommer ud paa det Samme, om Eder selv indbyrdes, men dertil skulde I ogsaa holde Jer; thi skulle I tale om Mennesker og menneskelige Ting, saa vrøvle I som ligesaa mange Gjæs. Nu har I gaaet og seet paa denne Jeres „nye“ Doctor i mange Maaneder, og I vide dog ikke Mere om ham nu, end den Dag, han kom. Saa I vente virkeligt, at den Dag skal komme, da han vil sidde her i Kreds med Jer med et Punscheglas foran sig og en Cigar i Munden og ævle med Jer, som var han Een af Eders Egne. Hvad har I faaet Jeres Øjne til, naar I ikke kunne see, at han overseer Jer alle tilsammen — hvad man ikke kan fortænke ham i —, og at han aldrig bliver Jeres Kammerat. Jo vist, Hansine Hansen som Fru Vandall og Herskerinde paa Klosteret og Jer til Huusvenner, det

vilde jo vist være et Paradiis for Jer, men fra det Paradiis vil nok Dr. Vandall bede sig udelukket, om saa Punscheglassene stank nok saa lisligt."

Den der talte saaledes, var en lille gammel Herre. Lille, tør og næsten vissen, som han var af Person, og sær og gammeldags, som han var i Klædedragt, havde han dog Noget i sit Ydre, som gjorde, at Folk var om ikke just bange, saa dog forsigtige, naar han befandt sig i deres Nærhed. Hans Ansigt var magert og skarpt, og hans Blik altid speidende eller iagttagende. Nogle sagde, at han skelede; det gjorde han ikke, men noget Forkeert var der ved hans Øine eller den Maade, hvorpaa han heftede sit Blik. Han var ikke høirøstet, tværtimod talte han med en mærkværdig sagte Stemme, men dog overordenligt tydeligt og klart. Selv naar han var meest grov og bitter i sine Ord — blide og søde Ord hørte man aldrig af hans Mund — spillede et vist Smiil om hans Læber, men rigtignok et Smiil, der gjød Eddike i de Saar, hans Ord havde slaaet. Folk vare bange for ham, men de havde vænnet sig til ham og holdt næsten af ham. De lode ham bjæffe, saa meget hellere, som han ikke gjorde Forskjel, men behandlede Alle eens; Høie og Lave, Rige og Fattige fik samme Confect. Fik den Ene Sit idag, fik den Anden Sit imorgen, og en slig Retfærdighed, der ikke skaaner Nogen, men tugter Alle, bøier Folk sig for. Desuden vidste Alle, at han aldrig sagde noget ondt Ord om nogen Fraværende og aldrig krydsede Nogens Planer i det virkelige Liv. Det var Altsammen Bjæf, og aldrig var der i dette Bjæf nogen Understrømning af Malice. — For en Menneskealder siden var han kommen til Egnen

som en middelaldrende Mand, uden at Nogen vidste, hvorfra eller det egentlige hvorfor. Han kjøbte sig et Gods, der var bekjendt for sin smukke Beliggenhed ved Fjorden, og her begravede han sig imellem Bøger, Blomster og Oldsager. Han besøgte ikkun meget Faa, og meget Faa besøgte ham; derimod holdt han meget af at komme, hvor mange Mennesker vare samlede, og han savnedes sjeldent paa Markeder, ved store Ildebrande, Auctioner, paa Valgdage eller ved andre lignende Leiligheder. Hans virkelige Navn var Mandrup, men han havde ogsaa sine Øgenavne, af hvilke „Peber og Salt" var det meest brugte og maatte betragtes som Kjælenavnet, medens „Spionen" eller „Opdagelsesbetjenten" brugtes, naar man var vred paa ham, og naar hans naturlige Skarpsindighed havde afsløret Eet eller Andet, som man helst vilde skjule for sig selv eller Andre.

„Halloi, der er Mandrup," raabte Een høit, medens Andre hviskede „Peber og Salt".

„Der er da Ingen af os, gode Hr. Mandrup, som har sagt, at Hansine Hansen skal være Herskerinde paa Klosteret."

„Der er heller Ingen, som har sagt, at Doctoren leiede Klosteret for Hans Hansens Penge," svarede Mandrup roligt.

„Ja, der er da Forskjel paa de to Ting. Man kan nok have Brug for Hans Hansens Penge, uden just at eftertragte Datteren."

„Ganske rigtigt og skarpsindigt bemærket, naar der blot ikke skjulte sig en Løgn derunder. Den Samme, der gav Anviisning paa Hans Hansens Penge, maa bedst

vide, hvorfor han igaar saa frit disponerede over Datterens Haand, da han spillede Trekort i Hassebykro."

At Mandrup havde ramt rigtigt, viste sig tydeligt nok, idet den Sigtede blev ildrød i Hovedet.

„Aa hvad, det var jo et almindeligt Rygte, jeg gjentog."

„Men De paastod ved samme Leilighed, at De havde deres Underretning fra den eneste paalidelige Kilde, og tilbød at holde ti Punsche derpaa," vedblev Mandrup med sit bedste Smiil.

„Aa Inte; man veier da ikke sine Ord saa noie, naar man sidder i et godt Lag. Hvor veed De, om Rygtet ikke taler sandt i dette Stykke?"

„Naar Rygtet har Dem til Mundstykke, troer jeg mindre derpaa end nogensinde."

„Stik saa den i Lommen, Petersen!" raabte en Anden af Kredsen. Man undte samme Petersen det godt; thi det var een af de onskabsfuldeste Rygtesmede i hele Egnen.

„Men, Hr. Mandrup, De, som veed Alt, veed vel ogsaa, hvem der har kjøbt Klosteret. Hans Hansen lo saa polidsk, da han hørte, at Doctoren havde leiet Klosteret, som vidste han Besked om det Hele."

„Hans Hansen," svarede Mandrup, „veed baarligt Besked om sit Eget, mindre om Andres. Hans polidske Smiil vil snart have Ende. Hvem der har kjøbt Klosteret, spørge I. — Den, der har udleiet det, naturligviis."

„Dermed ere vi ligekloge."

„Rigtigt, eller rettere ligedumme. Havde I almindelig Menneskeforstand, havde I kunnet besvare Jer det Spørgsmaal for længe siden. Kl. 12 Middag blev

Kjøbet sluttet, Kl. 1 var det allerede leiet ud, inden endnu Nogen vidste, at det var tilleie. Hvem Andre end Eieren selv leier ud paa den Maade? Eieren maa altsaa have været nær ved Haanden, om ikke paa Stedet. Men, Petersen, gaa nu blot ikke hen og siig, at jeg har sagt, at Doctoren har kjøbt Klosteret, for saa faaer De med mig at bestille."

Hermed listede Mandrup af, uden at sige Farvel til Nogen. Der sadde de nu med aabne Munde og vidste ikke, om Mandrup, som han saa ofte gjorde, havde mystificeret dem eller talt Sandhed. De vare tilbøielige til at troe det Første, netop paa Grund af hans Slutningsord. — Kunde ikke Procuratoren have kjøbt det til sig selv? Men vilde han saa leie det ud iblinde paa den Maade? Medens de endnu grublede herover, bleve de afbrudte af Een, der stod og saae ud af Vinduet.

„Hvad Pokkeren er det? Det maa være Beridere, sikke Heste!"

Alle reiste sig nu for at see paa Hestene. Der var fire Heste, omhyggeligt i kostbare Dækkener indsvøbte Heste, som holdt ovre ved Doctorens Trappe. Kun Øine og Been vare synlige paa dem.

„Snak," udbrød Prangeren, „det er hverken Beridere eller Prangerheste. Det er Selveiertøi, kostbart Selveiertøi. Dem maa jeg sgu see." Han greb sin Hat og foer afsted, fulgt af hele Skaren, som snart tilligemed Byens Gadedrenge og Markedsgjæster dannede en Kreds om Hestene. Jockeyen eller hvad den nu hed, der førte Hestene, saae sig halvt gnavent omkring, da han saaledes blev omringet, og henvendte et Par Ord i et fremmed Sprog til Doctorens Tjener, der lod til

at være hans Veiviser. Denne sprang saa op ad Trappen, men inden han havde naaet det øverste Trin, aabnede Vandall selv Vinduet og henvendte et Par Ord til Jockeyen.

„All right, John?"

„All right, Sir!"

Hermed var den Samtale endt, og med Tjeneren til Veiviser red Jockeyen ad Klosteret til. Hele Skaren fulgte efter.

Af alt Levende og Dødt paa Landet og i de brolagte Landsbyer, som kalde sig Kjøbstæder, er Hesten det Allervigtigste. Der kommer ikke en ny Hest til Byen, uden at Alle, Gamle og Unge, Store og Smaa strax erfare denne Nyhed og vide Besked om dens Priis, dens Alder, dens Feil o. s. v. Det, at være godt kjørende eller godt ridende, er Noget at være stolt af, og man er meget omfindet for Critik i den Retning. En Ytring som den: „det er dog sværk, saa Jere Brune ere stive," sagt af een Dreng til en anden, bliver betragtet som en blodig Fornærmelse. — Den stakkels Dreng, som paa Touren til Vandingen eller Marken, har været saa uheldig at blive Græsrytter, maa længe høre derfor. Ikke at kunne sidde fast paa en Hest, røber en stor Mangel hos Drengen.

„Det var som Pokker, saa det er Doctorens Heste," mumlede Prangeren halvt ved sig selv, idet han fulgte efter Hestene.

„Den Gamle paa Næsset har dog maaskee Ret; de Heste passe ikke i Hans Hansens Stald. Greven paa Overgaard har ikke Magen til dem," bemærkede en Anden.

Disse Heste havde gjort et stærkt Indtryk paa Hoben. Nogle meente, at Vandall maatte være uhyre rig; Andre, at han allerede slog stort paa det med sin tilkommende Svigerfaders Penge, atter Andre, at han dog maaskee gjorde Regning uden Vært, naar han troede, at Hans Hansens Penge vilde slaae til paa den Leb. Men hvorom Alting var, Hestene havde gjort et meget stærkt Indtryk paa den hele Befolkning. Der blev ikke talt om meget Andet den Dag og mange efterfølgende.

Det var et Par Timer senere paa samme Dag, at Grev Falks Vogn kjørte op for Vandalls Dør. Kudsk og Tjener vare i Gallaliberi og Greven selv i Selskabsdragt med Ordensbaand — kort Alt tydede paa, at det ikke var nogen almindelig Visit, Greven havde isinde at aflægge. Hermed havde han en dobbelt Hensigt. Først og fremmest vilde han give Enken Oprejsning for hans Datters og Nevøens lidet høflige Adfærd; dernæst vilde han give sine Egne en lille Lection i Høflighed og god Tone. Han var ganske vist en stolt Mand, stolt af sin gamle Adel og sin egen hæderlige Virksomhed; men han var tillige en ædelttænkende og fiintfølende Mand. Havde Fru Carden været Dronningens første Dame, kunde han ikke have lagt mere ærbødig Høflighed i sin Hilsen.

„Dr. Carden," sagde han efter et Par indledende Ord, „var, som De veed, ikke blot min Læge, men ogsaa min Ven, en meget kjær Ven, hvis Minde altid skal være mig dyrebart og hvis Tab jeg aldrig vil forvinde. Han har taget min og alle ædle Menneskers Agtelse med sig i Graven, og denne Egn vil længe komme til at

savne ham. Kjære Frue, vi vide og føle Alle, hvad De har mistet i Dr. Carden.

Den gamle Mand havde Taarer i Øinene, og hans Stemme skjælvede; det var tydeligt nok, at han følte og meente, hvad han sagde. Han tog nu Sæde og indlod sig i en lang Samtale med Enken om hendes Fremtidsplaner, og da han reiste sig, rakte han hende i en lille Pakke den kjæreste Gave, han kunde byde hende.

Derom kunde der ikke være Tvivl, det vilde ikke være let at skjenke hende Noget, der havde saa megen Værdi for hende som det vellykkede Miniaturportrait af hendes Ægtefælle, hun fandt, da hun aabnede Pakken. Hun lagde i Øieblikket ikke Mærke til, at Indfatningen var ligesaa kostbar som smagfuld. Det var et smukt Billede af hendes Mand fra den Tid, da hun havde lært ham at kjende. Men hvorledes havde Greven seet sig istand til at forskaffe sig det? saa vidt hun vidste, havde Carden aldrig siddet for nogen Maler. Det havde han egentligt heller ikke, og det var først da Greven spurgte Vandall herom, at denne mindedes, at hans Svoger engang i sine unge Dage havde maattet laane sit Hoved til Studium for en nu afdød Kunstner. Heldigviis vare alle Kunstnerens Studier og Samlinger ved hans Død blevne indlemmede i en offentlig Samling, og her fandtes da ogsaa det attraaede Portraitstudium.

Da Greven forlod Fru Carden, lod han sig melde hos Dr. Vandall, men her var hans Besøg af mindre Varighed. Efter at have takket ham for hans Omhu

under sin Sygdom og for det uinteressérede Venskab, han bar for hans Søn, føiede han til:

„Jeg veed meget vel, at jeg ikke viser Dem, Hr. Doctor, nogen stor Tjeneste eller særdeles Artighed ved at bede Dem om, fremdeles at være min Huuslæge, medens det er Dem, der kan vise mig og Mine en Tjeneste, naar De er saa god at træde i Deres afdøde Svogers Plads hos os. Til Vederlag herfor byder jeg Dem min bedste og hjerteligste Tak. Jeg tvivler ikke om, at jeg skal opleve den Dag, da De vil være mig ligesaa kjær, som han var mig. Maa jeg med det Samme takke Dem, fordi De var mig behjelpelig med at tilveiebringe dette Miniaturbillede, som jeg nu har overleveret Fru Carden. Det var mig saa magtpaaliggende at vise hende ved et ydre Tegn, hvor megen Priis jeg satte paa min afdøde Ven. De veed maaskee ikke, at jeg har ladet Studiet lithographere for at omdele det imellem Dr. Cardens Venner."

Den gamle Greve hørte den gamle Tid til i alt det, som var godt og ædelt. Han var et smukt Mindesmærke over det Forbigangne. Alle sine Dage havde han levet imellem Diplomater, Hoffolk og tildeels fyrstelige Personer; det var derfor ikke til at undre sig over, at han strengt holdt paa Formerne og nu, da han var bleven gammel og følte sig tilsidesat, mere end nogensinde var afmaalt og omstændelig i sin Høflighed. Den Slags Mennesker bliver Dag for Dag sjeldnere, og ligesaa sjelden bliver naturligviis ogsaa den Slags, som med behørig Taalmodighed og Anstand kunne høre paa en ceremonieus Tiltale. „Det er saa flaut!" Det er Tidens Opfattelse af alt Sligt, og man er saa

tilbøielig til at skjule Flauheden og Keitetheden under en ildeanbragt Vittighed eller et uheldigt Forsøg paa at være moersom, men er hverken vittig eller moersom; man er kun flau. Dr. Vandall faldt det imidlertid ikke vanskeligt at modtage Grevens venlige Udtalelser med den behørige Anstand. Han havde levet tilstrækkeligt meget i fornemme Kredse, til ikke at lade sig overraske af en Hofmands afmaalte Væsen. Desuden havde han et fiint Øre for Alt, hvad der var sandt og usandt; og naar han stod ligeoverfor Greven, følte han, at han stod ligeoverfor en Mand, hvis hele Væsen var Sandhed, og som, selv naar han var meest afmaalt, vidste at nuancere sine Udtryk og sit Tonefald saaledes, at han aldrig kunde bestyldes for Usandhed eller Falskhed. Om han var varm eller kold, hjertelig eller forbeholden, derom kunde Ingen tvivle; men Ingen kunde beklage sig over Mangel paa Høflighed.

Da Vandall havde fulgt Greven ud, maatte han atter tilbage til sit Consultationsværelse; det var jo Markedsdag og dertil et særdeles smukt Veir. Først senere henad Eftermiddagen blev han fri, og efter et i Hast indtaget Maaltid, begav han sig ud til Klosteret, hvor hans Nærværelse meget savnedes baade af Staldkarlen, der ikke kunde finde sig i, at Jockeyen opførte sig som Herre i Stalden og med Miner og Geberder commanderede ham omkring, og af Forvalteren, som havde modtaget et meget vigtigt Brev fra Procuratoren angaaende Eiendommen og navnlig om en Ombygning af selve Klosteret. En Architekt fra Kjøbenhavn havde overbragt ham dette Brev, men baade Forvalteren og Architekten skulde i Alt raadføre sig med Dr. Vandall.

Efter at have stillet Oproret i Stalden, hilste han paa Architekten, som strax blev sat i Arbeide. Først blev Bygningen noie undersøgt, hvad Fundament og Mure angik; denne Undersøgelse faldt tilfredsstillende ud — Alt var solidt og svært, uden Brøst og Bræk. Derefter blev Bygningen tagen i Øiesyn udenfra, og endeligt gik man fra Værelse til Værelse, fra Etage til Etage, saa at det blev mørk Aften, inden denne foreløbige Undersøgelse var endt. Der blev nu tændt Lys, og Dr. Vandall fremlagde saa en Deel Skizzer og Planer til Forandringer, som bleve gjennemgaaede og drøftede. Det var over Midnat, da man reiste sig fra Arbeidet, men endnu var Vandall ikke fri, thi netop som han befandt sig paa Trappen for at gaae bort, rullede en Vogn op for Døren. Doctorstolen og hans Reisetøi sagde ham strax, hvad det gjaldt om. Han skulde en Tour paa Landet.

Femtende Kapitel.

Næsset.

Kudsken underrettede ham om, at det var Hr. Mandrup, der var kommen tilskade. Temmelig seent om Aftenen havde han tilfods begivet sig paa Veien til sit Hjem. En Bonde, som i fuldt Fiirspring vilde kjøre en Anden forbi, kom pludseligt Veigrøften saa nær, at Mandrup, naar han ikke vilde blive overkjørt, maatte springe i Grøften. Ved dette Spring havde han beskadiget, sand-

synligviis brækket sit Been, og han havde maattet forblive siddende paa Grøftkanten, indtil hans Vogn kunde afhente ham. Paa en Markedsaften er der Veifarende nok, og det faldt ham ikke vanskeligt, for gode Ord og Løfte om Betaling at formaae Een til at hente Vognen, men det tog lang Tid, næsten halvanden Time, inden Vognen kom. Vandall kjørte først hjem for at forsyne sig med nogle Bandagestykker, men han var hurtig i Alt, hvad han foretog sig, og ligesaa hurtige vare Hestene i at bringe ham til Næsset til den syge, gamle Herre. Denne laa i store Smerter, da Vandall ankom, men han beherskede sig i en forunderlig Grad, og hans Tunge løb lige rask.

„God Aften, Doctor, det kan jeg lide, De har været hurtigere end Deres Collega i Balling. Han vilde have brugt længere Tid til at reise sig fra l'Hombrebordet end De til at komme herud. Naa, saa det er Dr. Vandall, som Byen og Egnen har saa travlt med," sagde han, idet han med Haanden skyggede for Øinene og betragtede han nøie, „De har jo da et almindeligt menneskeligt Udseende; men man er ikke vant til at see menneskelige Skikkelser her — blot Abekatte. — Lad mig nu see, kjære Doctor, at de hjelper mig hurtigt paa Benene; naar jeg ikke kan bruge min Tunge og mine Been, er jeg et ulykkeligt Menneske. Tungen, mærker De nok, feiler ikke noget; men af Benet vil jeg vel ikke i lang Tid faa Nytte? — Aa, tag ikke saa haardt, det er jo ikke til at udholde — hjelp mig nu godt, saa kan jeg maaskee til Gjengjeld hjelpe Dem. De kjender nok Fablen om Løven og Musen? Au, au, det gjør Pokkers ondt — stormægtig som De er, kan

den ynkelige lille Muus, her ligger, nok hjelpe med at overgnave et eller andet lille Baand, der indsnærer Dem."

Under denne Harangue, som blev afbrudt af Stønnen og Smertesudraab, havde Vandall uden at sige et Ord undersøgt Beenbrudet og begyndt paa Forbindingen. Brudet var et slet og ret Beenbrud af den heldigste Slags, og under heldige Omstændigheder kunde det snart være lægt. Men Manden var tilaars, og Vandall kjendte jo slet ikke til Patientens Constitution. Han begyndte nu, medens han fortsatte med Forbindingen, at udspørge ham.

„Frisk som en Fisk — har aldrig været syg — Podagra? — jeg Podagra! Den maatte jeg have løbet af mig for længe siden, dersom jeg havde havt noget Anlæg dertil. — Om jeg kan finde mig i at iagttage Diæt, spørger De; De kan, om De vil, sætte mig paa Vand og Brød, det bryder jeg mig ikke om, men hold mig ikke her i Sengen længere end absolut nødvendigt, thi det kan jeg ikke døie. — Er De nu færdig? — Ah, det lettede, nu har jeg det som i Paradiis i Sammenligning med før; men hvor længe vil De holde mig paa denne Procusts Seng?"

„Gaaer. Alt godt, kan De faae Lov til at sidde oppe paa en Stol om tre, fire Dage."

„Om tre, fire Dage," udbrød Patienten forundret og reiste sig halvt overende, „au, au, for Pokker! glemte jeg ikke Benet. Tre, fire Dage, De mener vel tre, fire Uger?"

„Nei, jeg mener tre, fire Dage, forudsat, at De ikke altfor ofte, som nys, glemmer Benet."

„Er Benet da ikke brækket? jeg troede, det var brækket."

„Jo vist er det brækket, men som sagt, gaaer Alt godt, vil jeg iovermorgen lægge en fast Bandage paa, som saa kan blive liggende indtil Videre, og med den kan De meget godt sidde oppe og senere gaae omkring paa Krykker."

„Hans," raabte Patienten høit efter sin Tjener, „hvor er Du henne?"

„Her, Herre."

„Hvorfor har Din Slyngel forskrækket mig saaledes og fortalt mig, at jeg kom til at ligge mindst fire, sex Uger?"

„Det har jeg ikke sagt, Herre; jeg sagde kun, at Dr. Jensen holdt mig sex Uger i Sengen, da jeg havde brækket Benet. Men de Fornemmes Been ere vel anderledes skabte end de Simples."

„Du er et Asen, skrub af!"

„Seer jeg Dem saa imorgen, Doctor? — Jeg har Noget at sige Dem, men i Nat er jeg for træt. Jeg troer næsten, jeg kunde sove. God Nat, og Tak."

Klokken var henved tre, da Vandall kom hjem; og den Nat fik han for Alvor at vide, hvad det er at være træt. Han var begyndt den Morgen Klokken imellem tre og fire og havde siden været i uafbrudt og tildeels anstrengende Bestjæftigelse.

Den næste Formiddag havde han lovet Skifteretten at modtage og forhandle med alle dem, som havde gjort Indsigelse imod de dem tilstillede Lægeregninger. Som alt bemærket havde Vandall hjulpet Skifteretten med at gjennemgaae sin afdøde Svogers Bøger. Det havde været ham et svært og langvarigt Arbeide; men det

Værste stod tilbage, nemlig at imødegaae alle disse intetsigende Indvendinger, som han vilde faae at høre. For ikke at blive haard og streng, havde han forfattet en Liste over dem Alle og i vedkommende Sogne skaffet sig Underretning om deres Kaar og Familieforhold. Hans Søster skulde ikke tabe Noget ved disse uvederheftige Personer; vare de meget fattige, vilde han selv indbetale, hvad de aabenbart ikke formaaede. Men paa samme Tid var det ham om at gjøre, at denne hans Hjelpsomhed ikke blev bekjendt; thi deels satte han ikke Priis paa at høste Lovtaler for Godgjørenhed, allermindst da der ikke kunde være Tale om noget Offer fra hans Side, naar det gjaldt slige Ubetydeligheder, deels, og det var Hovedgrunden, vilde han ikke bidrage til at undergrave Lægens Stilling i Almindelighed, og, hvad der falder sammen hermed, paa samme Tid berøve Publicum den fornødne Lægehjelp. Han kunde jo godt have afseet sit hele Lægehonorar og havde ogsaa gjerne gjort det, men han indsaae, at han derved vilde undergrave sin Eftermands Stilling for en uberegneligt lang Tid. Der er desto værre altfor Mange, som troe, at naar blot Alle, som havde Noget tilovers, vilde give Almisse tilhøire og tilvenstre, saa vilde al Nød snart have Ende. Tværtimod saa vilde først Nøden for Alvor begynde; thi enhver tankeløs Almisseuddeling forøger netop Trangen til Almisse. Godgjørenhedens Formaal bør aldrig være det, at see sig istand til iblinde at uddele rigelige Almisser, men derimod det, efter bedste Evne mere og mere at gjøre Almissen overflødig.

Der var allerede en betydelig Forsamling tilstede i Vandalls Værelse, da han kom hjem fra et Sygebesøg

i Byen. Med Listen og sin Svogers Bøger ved Siden var han istand til at expedere den Ene efter den Anden meget hurtigt. De Fleste tang stille, naar de hørte deres Sygdom beskreven og fandt Datum for hvert Besøg og Consultation opskrevet. At Betalingen var for høi, turde Ingen paastaae; derimod var der Nogle, som meente, at de havde betalt, men som oftest frafaldt de dog snart denne Paastand, naar Vandall udspurgte dem lidt nøiere. Enhver, som efter de modtagne Oplysninger maatte ansees for at være for fattig til at udrede Betalingen, fik Kvittering uden at betale, men med Paalæg om at tie hermed samt at tegne sig paa en i Lægens Værelse fremlagt Liste som Medlemmer af Sognets Sygekasse. Til at tie vare de Alle meget beredvillige, og Vandall erfarede aldrig, at Nogen havde brudt sit Løfte; derimod satte de Fleste meget ugjerne deres Navn paa Listen, og Mange fik det snart efter udslettet igjen. Der var kun meget faa Gaardmænd, som havde gamle Regninger; hvad de skyldte, hidrørte fra den allersidste Tid. Gaardmandsclassen holder i saa Henseende strengt paa sin Honeur.

Medens Vandall var allerbedst beskjæftiget hermed, blev han afbrudt af en Støi i Forværelset. Hans Tjener, som han havde paalagt at paasee, at Enhver kom ind i samme Orden, som han havde indfundet sig, var i Ordvexel med en Mand, der var meget høirøstet og larmende. Han kjendte snart Stemmen; det var hans Nabo, Brændevinsbrænder Hans Hansen. „Veed han, hvem jeg er, Slubbert? Det veed han nok ikke. Jeg er Hans Hansen, den rige Hans Hansen, og ind vil jeg og det strax; skulde jeg vente, til alt dette Rips-

Raps blev færdigt, nei, Gu gjør jeg ei." Og hermed fløi Døren op, og ind traadte Hans Hansen med Træsko og de uldne Sokker smøgede over Buxerne, stinkende som sædvanligt af Stalden og Skjenkestuen.

„Er det maaskee Doctorens Mening, at jeg, Hans Hansen, skal staae udenfor og vente, til Godtaar falder mig til?"

„Det er min Mening, at Hr. Hansen venter, indtil hans Tour kommer; det er endvidere min Mening, at De i min Stue møder anstændigt paaklædt, dersom De overhovedet vil bære mig med Deres Besøg. See Dem omkring, Hr. Hansen; blandt disse Folk er der mange Fattige, men der er ikke Een af dem Alle, som ikke er mere høvisk og sømmelig i sin Dragt end De. Maa jeg saa bede Dem forføie Dem bort og ikke forstyrre os mere."

Hans Hansen stod, som havde han tabt Mund og Mæle, og gloede med opspilede Øine paa Doctoren. Endeligt fik hans Forbauselse eller Raseri Luft.

„Fra hvornaar er jeg og mine Klæder ikke gode nok for Doctoren? Saadan som jeg staaer her, er jeg gaaet ud og ind baade hos Byfoged og Præst, og jeg skulde ikke være god nok for en Pjalt Doctor."

„Jeg har ikkun havt den Ære at see Dem i Deres eget Hjem, og i sit Hjem kan Enhver tee sig, som han vil. Naar De siger, at De har viist Dem i samme Dragt hos Byfoged og Præst, saa vil jeg meget gjerne troe Dem; men i mit Huus faaer De ikke Adgang igjen, uden at De er anstændigt paaklædt."

Med disse Ord aabnede han Døren for ham og viste ham ud.

„Den Tort skal De faae Lov at betale mig," svor Hans Hansen, idet han stampede ned ad Trapperne.

Hans Hansen talte ikke Usandhed, da han sagde, at han i samme Dragt gik ud og ind baade hos Byfoged og Præst. Begges Embeder vare meget smaa, navnlig kunde Byfogeden ikke leve af sine ynkelige Indtægter. Han var allerede tidligt kommen i Gjeld til Hans Hansen og maatte derfor finde sig i alle hans Unoder. Præsten havde vel aldrig laant Penge af ham, men han laante mange andre Ting, navnlig Hest og Vogn af ham. Forresten maa man ikke troe, at Byfogeden i vore smaa Byer har mistet Noget af den Nimbus, som fra gammel Tid omgiver ham. Det er ingen Kramsfugl at kimse ad. Han kan i alle Retninger være saa stor en Stymper, som han vil; man kan skumle over ham i Krogene; men selv den rigeste Borger vil i Reglen føle sig meget smigret ved at staae i Omgangsforhold til ham. Naar man seer den ærbødige Underdanighed, der vises Byfogden og hans Familie, skulde man næsten fristes til at troe, at de gode Borgere hvert Øieblik kunde vente at blive stukne i Hullet, men disse skikkelige Mennesker have sjeldent Meget paa deres Samvittighed, som kunde bringe dem i Berørelse med Retfærdighedens Haandlangere. Det er slet og ret Trældomsaanden, som bøier sig for ethvert ydre Tegn paa Fornemhed og Rigdom. Menneskets virkelige Værd har Philisteren ingen Ahnelse om, for han seer Besidderen i Silke og Floil eller smykket med en høi Rang.

Vandall var næsten færdig for den Dag med sit lidet opmuntrende Arbeide, da en Vogn raslede op for

Døren. Det var Hans Hansens Stadsvogn, og i den prangede han selv i skinnende sorte Klæder med sort Hat og hvide Handsker. Det var et stolt Syn. Hestene prangede med et skinnende, messingbeslaaet Seletøi, som i sin Tid vistnok havde kostet mange Penge. Vognen var ligeledes en kostelig Antiquitet, en gammeldags Hængekarm. Kudsken derimod var ingen sorgjemt Raritet; det var en skikkelig Bondekarl, som i en Fart havde faaet det værste Staldmøg vadsket af sig. Hans rødmussede Ansigt skinnede saa blankt, og hans vaade, glatkæmmede Haar sad saa godt klistret til Hovedet, at det var en Lyst at see. Hans blaa Vadmels Frakke med den høie Krave var ulastelig efter sidste Bondemode. Buxer og Træsko, som han ikke havde faaet Tid til at skifte, vare vel skjulte af Forlæderet. Paa Hænderne havde han efter høiere Ordre et Par af Hans Hansens hvide Uldvanter; de generede ham aabenbart; men siint skulde det sgu være.

Vandalls velopdragne Tjener indfandt sig pligtskyldigst ved Vogndøren, men saa velopdragen han var, kunde han dog ikke lade være at trække paa Smilebaandet ad dette Optog.

„Hvad griner han ad, Slyngel, har han ikke før seet et Herskab tilvogns?"

„Gud bevares, Hr. Hansen, men aldrig saa siint et Herskab."

„Det troer jeg sgu nok."

Han struttede nu op ad Trappen og ind til Vandall, som vendte sig halvt om paa sin Stol. Doctoren betvang sin Latter, hvad vel ikke faldt ham let. Hans Hansen i sine daglige Klæder var, Lugten fraregnet,

virkeligt en lideligere Person, end Hans Hansen i sine Stadsklæder. Meget elskelig var han ikke i nogen Skikkelse; men i denne Søndagsdragt var han et yderst uhyggeligt Exemplar af den ynkeligste Skikkelse, Samfundet har at opvise, Bondephilisteren.

„Nu skulde jeg da mene, at jeg var fiin nok for ham og for Alverdens Doctere."

„Behag at sætte Dem; vi kunne saa strax afgjøre den Sag, det her gjelder om. De har vel ikke Noget mod Rigtigheden af de paa Regningen anførte Besøg at indvende?"

Hans Hansen gik for at være en meget rig Mand, der ikke skyldte Nogen Noget, men Rygtet foer vist ikke ganske med Sandhed; vist var det i alle Tilfælde, at samme Hans Hansen gjerne luskede sig fra at betale, hvor han kunde. Han havde saaledes aldrig sluttet Accord med Dr. Carden, og denne havde aldrig faaet sit Tilgodehavende, uden at han forinden havde maattet mane ham. Han skyldte nu Honorar for flere Aar, og ihvorvel Summen ikke kunde kaldes stor, var den dog stor nok til at gjøre Manden gnaven. Efter at have betænkt sig lidt; thi naar Talen var om Pengesager, var han meget forsigtig med at indromme Noget, svarede han:

„Hvad veed jeg det, det er ikke saa lige at sige."

„Ja, da veed jeg det, og er der ikke anført for faa Besøg, der er ganske vist ikke anført for mange. Det er rimeligt nok, at min afdøde Svoger nu og da har glemt at indføre et Besøg."

„Skal der da saaledes betales for hvert Besøg, ogsaa for Deres? Jeg troede, det var i al Venskabelighed, de besøgte mig."

„Mine Besøg vare Lægebesøg; jeg har aldrig gjort Fordring paa at staae i venskabeligt Forhold til Dem eller Deres ærede Familie."

„Naa, det har de ikke, det var da som Pokker. Pigebarnet kan vel nok faae Nogen til at besøge sig, uden at betale dem derfor. Men lad nu det vær godt."

„Meget muligt, men jeg vil tillade mig at gjøre Dem opmærksom paa, at De for Fremtiden maa søge Dem en anden Læge. Det er paa min Svogers Vegne, at jeg har besøgt Dem og som Læge, men for Fremtiden vil jeg hverken for eller uden Betaling aflægge Lægebesøg hos Dem."

„Saa det skal være paa den Led, ja, ja da. Jeg protesterer mod Regningen. For det sidste halvandet Aar er min Regning sat langt høire, en Dr. Carden vilde have sat den. Jeg vil have en Høiesteretsdom derfor, inden jeg betaler."

„Som De vil. Ja, saa er den Forretning endt."

„ Nei, F. fk. g. m. om den er. Nu skal den først ret til at begynde. Troer saadan en Doctorsnude, at han kan holde mig og min Datter for Nar? Skal jeg og min Datter i Folkemunde, saa skal han sgu nok komme til at betale Gildet."

„Tag lidt vare paa Eders Mund, Hr. Hansen, og tænk Dem saa lidt om; der forestaaer Dem maaskee selv og det meget snart betydelige Udbetalinger. Det er ikke altid, at De kan faae Andre til at betale Gildet for Dem."

Hans Hansens Ansigt, som indtil dette Øieblik havde havt en dyb, purpurrød Farve, tildeels fremkaldt af Arrighed, undergik nu en Forandring. Det blev

ikke blegt — bleg kunde han aldrig blive —, men det fik et blaaligt Anstrøg, som gav ham et forfærdeligt Udseende.

„Hvad mener De?“ udbrød han med hæs Stemme og stirrende Øine.

„Nærmere Forklaring vil maaskee Dagsposten give Dem; jeg er ikke bemyndiget til at give Dem nogen Oplysning,“

Den stakkels Mand stod som forstenet; men pludseligt gjorde han omkring og foer ud af Døren. I Øieblikkets Forskrækkelse glemte han aldeles sin Equipage og gik den forbi uden at bemærke den.

Vandall havde affkudt en Piil iblinde, men den ramte kun altfor vel. I sit sidste Brev havde Procurator Hansen bedet ham give sig nogle Oplysninger om Hans Hansens Soliditet. Kunde han ikke erholde tilfredsstillende Oplysninger i saa Henseende, var han bemyndiget til uopholdeligt at skride ind, og han vilde saa med det Første sende sin Fuldmægtig til Balling. Vandall havde svaret, at han ikke vidste Andet, end at H. Hansen gik for at være en meget rig Mand. Denne Fuldmægtig, vidste han, vilde komme idag; thi han havde ogsaa Forretninger med ham at afgjøre.

Neppe havde H. Hansen lukket Døren efter sig, før Præsten fra Skovslunde traadte ind. Pastor Knudsens Ansigt udtrykte i Almindelighed Alvor, men i Dag var det næsten til Barskhed strengt. Han gik til Sagen uden videre Indledning. Aarsagen til hans Komme idag var de Regninger, som Vandall efter Skifterettens Anmodning havde affattet efter sin Svogers Bøger. Nogle fattige Huusmænd og Indsiddere i Sognet havde

modtaget slige Regninger, og de vidste meget vel, at havde Dr. Carden levet, havde de aldrig havt nødigt at betale dem. I deres Nød henvendte de sig til deres Sognepræst, som ogsaa strax var villig til at optræde som deres Ridder. Nogle havde han laant, Andre havde han givet Penge til at betale disse Regninger med; men da der stedse kom Flere til, vilde han dog forsøge, om han ikke kunde stoppe Kilden. Han var saa opfyldt af, hvad han i sit Hjertes Eenfoldighed ansaae for retfærdig Harme, at han knap hilste høflig paa Dr. Vandall.

„Jeg troer ikke, Dr. Vandall," begyndte han høitideligt, „at De handler i Overeensstemmelse med Deres afdøde Svogers Aand eller Deres ophøiede Kaldspligter, ved at udstede disse exorbitante Regninger til fattige Folk, som knap have det tørre Brød. Jeg antog, at De besad mere Humanitet og Christendom, end at De kunne skride til slige Yderligheder."

„Havde Deres Velærværdighed tænkt lidt nøiere over Sagen, vilde De neppe have begyndt med at frakjende mig Humanitet og Christendom. Af Skifteretten er det overdraget mig at affatte Regningerne overeensstemmende med min afdøde Svogers Bøger, ikke i Overeensstemmelse med den Aand, hvori han handlede, eller med mine Kaldspligter. Jeg er saaledes ikke Andet end en Afskriver, der paa Tro og Love skal give en correct Afskrift eller Udskrift, og det har jeg gjort."

„Men der siges," tog Præsten atter til Orde, „at alle de, der gjøre Indvendinger imod deres Regningers Rigtighed, atter henvises til Dem, inden der tages videre Bestemmelser, og at De i saa Fald aldrig give

dem Medhold. Af mit Sogn er der nu Flere, som have beklaget sig for mig, og som jeg har maattet hjelpe, naar jeg ikke vilde see dem udpantede og kastede over paa Fattigvæsenet."

„Vil De ikke nævne mig dem, De saaledes har hjulpet?"

„Der er nu Huusmand Hans Nielsen 5 Rd., Indsidder Jørgen Pedersen 7 Rd., Huusmand Christen Pedersen 3 Rd. — — —"

Saaledes opregnede han sex, syv Personer, medens Lægen saae efter i sin Liste. De Fleste af disse havde Vandall givet Regningens hele Beløb til at betale den med, Resten havde han givet Halvdelen. Efter at have forvisset sig herom, spurgte han Præsten:

„Har De givet alle disse Mennesker Penge til at betale deres Regning med?"

„Ja; — og de have ogsaa betalt Regningerne, thi jeg har forlangt at see Kvitteringerne."

„Det lader til," sagde Vandall halvhøit, „at disse Personer have gjort en ret god Forretning," og spurgte derpaa høit:

„Finder De da virkeligt disse Regninger for høie? har De gjennemgaaet de enkelte Poster?"

„Nei det har jeg ikke, og det behøves heller ikke. Enhver kan begribe, at en Huusmand, der kun har et Par Mark om Dagen, ikke kan betale Lægeregninger paa 5 eller 7 Rd."

„Vil de nu ikke høre een af disse Regninger oplæste, f. Ex. den paa 7 Rd.? Det er nu ikke for eet Aar, men for tre Aar;" og Vandall oplæste de enkelte Poster og føiede derpaa til: „dersom De af een af deres Dag-

leiere forlangte, at han skulde gaae et Ærinde for Dem, vilde De dog neppe betale ham meget lavere, end Lægen her fordrer sig betalt, og det, mener De, er for Meget?"

„Det veed jeg ikke, men det veed jeg, at en fattig Arbeider ikke af sin Dagløn kan betale Lægeregninger paa sex — syv Rigsdaler;" svarede Præsten noget irriteret.

„Og derfor skal Lægen betale det? — Deres Velærværdighed har, rimeligviis i Kraft af Deres store Veldædighed, tilladt sig at moralisere for mig; jeg maa nu ogsaa have Lov til at komme med et Par Betragtninger. — De siger, at De var en god Ven af min afdøde Svoger, og jeg betvivler ingenlunde dette Venskabs Inderlighed og Oprigtighed. Men trods dette varme Venskab, har De kunnet see roligt paa, at han sled sig op uden Noget, der kunde kaldes et passende Vederlag. De vidste, at han var en fattig Mand, at han bar paa en uhelbredelig Sygdom; De vidste ogsaa, at hans Fattigdom havde sin Grund i, at saa saare Mange slet ikke betalte ham for hans Arbeide, og at af de Øvrige ikkun Faa betalte et anstændigt Vederlag. I engagere Eder en Huuslæge for et Honorar, der ofte er saa latterligt lille, at man maa rødme baade paa Giverens og Modtagerens Vegne. Den, I betalte dette Honorar, betroe I nu Tilsynet med Eders eget og Eders Kjæreftes Liv og Helbred — er det maaskee ikke mere værd? For dette Honorar skal han nu hver Time paa Døgnet, Dag og Nat, staae til Eders Raadighed. Hvor og naar I træffe ham, kunne I lægge Eders Haand paa hans Skulder og sige: „kom med." Ja, I betragte ham som Eders Livegen. Kommer der et enkelt Aar, da I ikke have været hjemsøgte af Sygdom, ja

saa betragte I Eder som hans specielle Velgjører. Men ikke nok hermed, for dette samme ynkelige Honorar mene I, at han nok kan overkomme uden Vederlag at være alle Eders fattige Arbeideres Læge, og tage ham det ilde op, naar han ikke lystrer strax og knurrer eller bliver utaalmodig; saa hedder det sig, at han er haardhjertet og magelig. „Nei, siger De; jeg siger, jo, saadan er det. Det falder ikke Eder, de Mange i Samfundet, ind, at betale for den Fattige, det skal han, Lægen, den Ene, gjøre. At Bager, Slagter, Huuseier, Skræder og Skomager forlanger Betaling, contant Betaling af den Fattige, det finde I i sin Orden; men naar Lægen gjør det, er han en Blodhund; og dog er det daglige Brød mere nødvendigt end Lægeraad og Medicin. Havdes det Første, kunde i mange Tilfælde det Sidste undværes. Nei, siger De; jeg, som ganske anderledes, end De antager, staaer over og udenfor Spørgsmaalet, jeg siger, jo, mit Jo har adskilligt mere at sige, end Deres Velærværdigheds Nei. Ikke alene, at I ikke ville give Penge i dette Øiemed til de Fattige; I gide ikke engang offre lidt af Jer Tid og Magelighed for at vise dem, hvorledes de ved at forene sig kunne hjelpe sig selv. Selv det er for meget for Eder, som have de store Indtægter, medens Lægen har de smaa, og for dem ofte maa arbeide, naar I more Eder eller sove. Det veed deres Velærværdighed, idetmindste burde lidt Eftertanke kunne sige Dem det, at min Svoger, med sin sjeldne Begavelse og Arbeidsomhed, i ethvert andet Land, ja i enhver anden Stilling her i Landet, allerede vilde have været en formuende Mand; og han er død saa fattig, at knap Begravelsesomkostningerne kunne udredes.

Han har ikke som De havt 5—600 Tdr. Byg aarligt i Tiende foruden andre Indtægter, der vel mindst belobe sig til en 1500 Rd.; men saa har han havt saa meget mere Arbeide. — Hermed antager jeg at denne vor Samtale kan sluttes."

Dr. Vandall reiste sig. Han havde talt ikke alene med Alvor, men tillige med en næsten haanende Strenghed, som Præsten ikke havde fortjent. Han var en god og oprigtig Christen og dertil en nidkjær Præst, men hans Charakteer havde Sider, som vare mindre elskværdige. Han havde i en lang Aarrække levet meest for og med Bønder, som virkeligt satte Priis paa ham og saae op til ham. Derved havde han efterhaanden faaet noget Dominerende og Overlegent i sit Væsen; ja man kunde med en vis Ret bebylde ham for Selvbehagelighed og Selvretfærdighed, som gjorde Omgangen med ham alt Andet end behagelig. Som saa mange andre dominerende Charakterer var han som Politiker radical, dersom man ellers som Radicalisme kan stemple en slig forvirret og meningsløs Higen efter at nivellere Samfundet. Det var denne Radicalisme, som altid i sine Angreb tog Sigte paa Godseierne og de Rige, der maaskee mere end noget Andet havde gjort ham afholdt af hans Sognefolk. Han var naturligviis Bondeven, og Bondevennerne toge ham ved alle Leiligheder til Indtægt. Saa dominerende, som han var, talte han altid i høie Toner om Friheden; om for Resten han og hans Lige unde Andre end sig selv Noget af denne Vare. — Dr. Vandall var for stolt til at sige Præsten, at han var tagen ved Næsen af sine kjære Fattige, da han saa ogsaa skulde aabenbare sin egen Godhædighed, den han

selv regnede for meget ringe. Hvor godt havde ikke disse stikkelige Huusmænd og Indsiddere holdt deres Ord og undladt at røbe, hvad han havde givet dem. — Præsten, der ikke var vant til saaledes at blive tagen i Skole — de Fleste gik afveien for ham — blev yderligt forbauset og havde ikke et Ord at svare. I sit Inderste maatte han indrømme Gyldigheden af Vandalls Bemærkninger. Samvittigheden slog ham og det med god Grund; thi vilde han rigtigt prøve sig selv og sit Venskab for Carden, havde dette maaskee sin egentlige Grund deri, at Carden med en ham eiendommelig Godmodighed og Opoffrelse havde ladet sig overlæsse med ubetalt Praxis af Præsten. Sognet skulde Intet betale, og de Fattige skulde heller ikke betale Noget, altsaa blev det Carden, som maatte holde for. Ved Vandalls Slutningsord reiste Præsten sig op og tog sin Hat, idet han svarede:

„Ja, sluttet, og jeg skal vel vogte mig for at begynde den igjen."

„Saa meget desto bedre, Deres Velærværdighed," svarede Vandall koldt og tørt.

Præsten — hvorledes optog han denne Lection? Med christelig Taalmodighed og som en velfortjent Tilrettevisning? Han stred en bitter Strid med sig selv, men det kan ikke siges, at han seirede i Striden. Han maatte tilstaae for sig selv, at Vandall i alt Væsentligt havde havt Ret; og han følte, at han som en god Christen burde være ham taknemmelig for denne Tilrettevisning og i dette Tilfælde ikke bære Nag. Nei, Nag vilde han ikke bære til Vandall, sagde han ved sig selv, men meente han det i sit Allerinderste? Neppe! Vilde han ved næste Møde komme ham freidigt og venligt

imøde og bede ham glemme det Forefaldne? Nei, det kunde han ikke. Hans slettere Jeg, hans Ufordragelighed og hans Herskesyge vedblev at dominere. Saa ofte Tanken kom paa Vandall, følte han Bitterhed og Vrede. Saaledes var Manden. Han kunde tidt nok sige til sig selv, at han vilde glemme og tilgive, han hverken tilgav eller glemte. Vandall var ham fra den Dag en Pæl i Kjødet. Han kunde ikke slippe fra Selvbebreidelse, naar han tænkte paa ham, men række Haand til Forsoning, det kunde han ikke; ja, hvad der var værre, han kunde ikke skjule for sig selv, at han med en vis Glæde lyttede til ethvert nedsættende Ord, der blev sagt om Vandall. Mon han ikke nu og da gik et Skridt videre og selv talte nedsættende Ord om ham? Det vil vise sig.

Sextende Kapitel.

Hellere Jordegods end Obligationer.

Vognen fra Næsset havde allerede i nogen Tid ventet paa Vandall. Det var maaskee Grunden til, at han var mere utaalmodig end sædvanligt; men denne Utaalmodighed og Pirrelighed havde dog sin egentlige Grund i Overanstrengelse og Mangel paa Natteſøvn. Det physiske Befindende udøver ofte en overordentlig Indflydelse paa vor aandelige Tilstand og Stemning, uden at vi selv ahne det; og det er som oftest først i en modnere Alder, at man bliver opmærksom paa disse

Indflydelser. Nogle blive irritable, vredagtige og tilbøielige til voldsom Heftighed, naar de have fastet længere end sædvanligt, Andre, naar de have overanstrengt sig ved physisk eller aandeligt Arbeide, atter Andre, naar de ikke have faaet tilstrækkelig Søvn. Mange tilsyneladende Modsigelser i Charakteren lade sig forklare paa den Maade; men de opfattes sjeldent rigtigt, fordi slige Forstemninger ere saa individuelle, at de ikke vel lade sig bringe ind under en almindelig Regel. Medens Nogle ere utaalelige ligeefter at have sovet, ere Andre det ikkun, naar de ere forvaagede, og medens Nogle blive meget ubehagelige og tvære, naar de ere sultne, blive Andre det netop efter Maaltidet; Vandall var af Naturen mere tilbøielig til at tage Alting roligt og more sig over Folk, der gjorde sig ubehagelige; men idag havde han været opirret, streng og bitter. Han var, som sagt, overanstrengt, forvaaget og næsten fastende; thi, uden at mærke det, havde han ladet to Maaltider gaae sig forbi. Først da han kom paa Vognen, mærkede han, at der var Noget iveien med ham; thi han følte sig svimmel og fik hvert Øieblik ondt. Hans Ilbefindende tiltog, og da han traadte ind i Stuen hos Mandrup, maatte han støtte sig til Bordet, for ikke at falde om.

„For Pokker, Doctor, hvad er der iveien? De seer jo ud som en Gjenganger, der lige har forladt Graven. — Heida, Hans, hvor er Du nu, din Lommel, herhid med et Glas Viin — den hvide Portviin; tag Benene med Dig.“

Vinen blev bragt og Vandall nedskyllede den rask. Han følte sig strax bedre og Blodet vendte tilbage til

hans Kinder. Han samlede sig sammen og spurgte, men med noget usikker Stemme, hvorledes hans Patient havde havt det siden Forbindingen.

„Det kan vi sgu altid tale om, først maa jeg vide, hvorledes De har det. Hvad er der iveien? nu maa jeg være Doctor."

„Der er Intet iveien."

„Aa Snak, fortæl mig ikke det. Har De faaet Noget at spise idag? — nei, jeg tænkte det nok. Fik De Deres Aftensmad som sædvanligt? Kan ikke huske det! troer det ikke! — Sovn har De vel heller ikke faaet Stort af i Nat? Igaarnat var De jo ogsaa paa Vognen? — Nu skal jeg være Deres Doctor — Ingen Snak. Mit Been kan vente. Frokostbordet er dækket herinde ved Siden af og har længe ventet paa Dem. Gaa nu ind og spiis; før De har spiist, tør jeg ikke betroe Dem mit Been. Gjør som jeg siger. Hans, Du skjenker to Glas af Portvinen for Doctoren, hverken mere eller mindre."

Vandall satte sig, som befalet, ved Frokostbordet, som var udstyret paa det Bedste. I Førstningen vilde det ikke gaae, men efterhaanden som han spiste, gjorde Naturen sin Ret gjeldende, og da han reiste sig, havde han gjort et godt Maaltid.

„Naa, der kan De see, jeg er ingen daarlig Doctor. Nu seer De dog igjen ud som et Menneske. Hvorledes jeg har havt det? — Kan ikke klage — Sovet? ja vist har jeg sovet; men af og til er jeg rigtignok vaagnet med et Spræt, hvad jo ikke var behageligt. — Det gjør ondt, Doctor, forbandet ondt; men

træk De kun, naar det er nødvendigt. Naa hvorledes synes De saa om Benet? naar kan jeg komme op?"

„Alt er saa godt, som det kan være. Der er næsten ingen Svulst, og imorgen vil jeg anlægge en blivende Bandage, hvis Alt holder, hvad det nu synes at love."

„Godt; sæt Dem nu hos mig og lad os tale lidt sammen. De er mig ikke saa fremmed, som De rimeligviis antager. Deres afdøde Onkel var en Ungdomsven, jeg satte megen Priis paa. I mange Aar saaes vi kun sjeldent. Han blev ved sin Læst, men jeg blev tidligt træt af Forretningslivet og har siden skjult mig i denne afsides Krog. Ogsaa om Dem veed jeg meget mere, end De formoder. At De skulde arve Deres Onkel, vidste jeg; jeg fik ogsaa at vide, at han havde overdraget Dem sin Formue, inden han døde, og hvorfor han gjorde det."

Vandall foer op af Stolen med alle Tegn paa Forbauselse og Misnøie, da han hørte, at denne hans Hemmelighed var kjendt af Een, der var ham vildfremmed og som i Egnen havde Ord for at være en stor Sladderhank.

„Tag Dem ikke det saa nær. — Hvad deres Onkel har betroet mig, er vel forvaret hos mig. Jeg har min Fornøielse af at afsløre alle mulige smaa Filurerier og smudsige Intriguer, og derfor er man bange for mig; men jeg har endnu aldrig forraadt en mig betroet Sag. Afbryd mig nu ikke, jeg interesserer mig virkeligt for Dem; jeg betragter Dem som en Søn af min gamle Ven. Jeg veed, at De er Eier af Deres Onkels store Formue og jeg kjender Deres varmeste Ønskers Maal.

Jeg veed ogsaa, at De forleden Dag har kjøbt Klosteret, og jeg bilder mig ogsaa ind at vide, at De besidder en Formue, der er mange Gange større end den, Deres Onkel efterlod Dem."

Vandall saae med store Øine paa sin Patient, der saa godt vidste Besked med, hvad han kun troede var hans Sagfører, den altbetroede Hansen, bekjendt.

„Skulde Hansen virkeligt have været saa indiscret, jeg kunde gjerne sige, saa troløs, at aabenbare, hvad der var betroet ham som Forretningsmand?" udbrød han efter en Pause.

„Hansen har Intet forraadt; det er Dem selv, der har været uforsigtig. Jeg har ved et Tilfælde faaet Alt at vide; og jeg skulde ganske vist ikke have talt derom, dersom jeg ikke var overbeviist om, at jeg kunde gjøre Dem en væsentlig Tjeneste; det er ikke simpel Nysigenhed, som faaer mig til at tale ved denne Leilighed."

Den gamle Herre talte imod Sædvane meget stille og alvorligt, ikke paa sin sædvanlige ofte støiende, ofte raillerende Maade. Medens han talte, stak han Haanden ind under sin Hovedpude og fremtrak en stor Tegnebog, af hvilken han fremtog, hvad der saae ud som et Brev, men ikkun var en Convolut; denne rakte han Vandall. Denne saae forundret paa Convoluten, som bar hans Navn og Adresse.

„Nei, ikke den Side, vend den om, paa den anden Side vil de finde Oplosningen paa Gaaden." Ganske rigtigt, paa Bagsiden af Convoluten havde Vandall under sin sidste Samtale med Procurator Hansen opsat en heel Deel Tal. Først stod der en summarist Opgjørelse

af Klosterets Indtægter og Byrder — Indtægt i Henhold til Jordebrug, Forpagtningsafgift, Indtægt af Skovene o. s. v. — Administrationsudgifter, Skatter o. s. v. Desuden stod der optegnet nogle vældige Summer i forskjellige Værdipapirer. Kort sagt, det var en heel Opgjørelse af Vandalls Formues Status. Mandrup lod ham Ro nogle faa Secunder og afbrød derpaa Tausheden:

„Seer De, min gode Doctor, for en gammel Finantsmand, der har drevet alle mulige Slags Banquierforretninger, var det just ikke meget vanskeligt at udgrunde disse Hieroglypher. Men det var ikke herom, vi skulde tale. — Jeg har, som alt bemærket, i sin Tid drevet Banquierforretninger, hvortil jeg fra Først af blev uddannet. Hvad man saaledes engang har betragtet som sit Livs Opgave, taber man aldrig ganske Interessen for, og jeg har derfor altid været en skarp Jagttager af Pengemarkedet. Hertil kommer, at jeg selv er Besidder af en ikke ubetydelig Formue, som hidtil har været anbragt i Papirer. Jeg er ingen Croesus som De; men jo mindre den Formue er, man har, desto mindre kan man undvære af den. Her har jeg alle de store Hamborger- og Londonerblade, og jeg har desuden begge Steder mine egne Correspondenter. Jeg kan saaledes altid være au fait med Markedets Tilstand, og til min egen Beroligelse kan jeg sige, at jeg endnu aldrig har taget feil af dets Tilstand. — See nu her," fortsatte han, idet han tog Convoluten og pegede paa Talrækken, „alle disse Papirer have hidtil været særdeles gode, jeg kan gjerne sige udmærkede, saa udmærkede, at jeg virkeligt faaer Agtelse for den Forretnings-

mand, der har anbragt Deres Penge saa godt. Dem der og dem har jeg selv havt indtil for ganske nyligt, men nu har jeg solgt hver eneste Lap. Hvorfor, spørger De — fordi der forestaaer Pengemarkedet een af disse voldsomme Rystelser, hvis ødelæggende Virkninger Ingen kan beregne. Alle disse Papirer ere særdeles udmærkede Papirer, mere eller mindre, men saa gode som de ere, er der dog ikke et eneste af dem, som ikke vil synke ganske overordentligt i Cours; hvor meget, kan ingen Dødelig sige, men De kan troe mig paa mit Ord; holder De paa dem, vil De miste imellem en Trediedeel og en Halvdeel af deres Formue — idetmindste. Bestemt sige, naar Crisen vil komme, kan jeg ikke; men mange Maaneder vil den ikke lade vente paa sig. Skriv strax, skriv endnu idag til London, skriv, inden De forlader mit Huus; jeg skriver selv til London og skal besørge deres Brev. Bliv af med disse Papirer jo før jo hellere, endnu kan der gjøres en god Forretning med dem, de ere alle i Stigen; men om en Uge kan det være for seent."

„Ja det er nu godt nok, kjære Hr. Mandrup, og jeg er Dem meget taknemmelig for den Interesse, De viser mig og mine Affairer; men hvor skal jeg i en Haandevending hen med alle disse Penge?"

„Lad dem forelobigt gaae over i den engelske Bank, der ere de sikkre nok, og bliv saa ved, som De har begyndt, og sæt deres Penge i danske Landeiendomme; det kan endnu gjøres med Fordeel, og De er jo desuden rig nok til ikke at behøve at see saa forfærdeligt nøie paa Forrentningen. De skylder desuden deres Fædreland, at det kommer til at nyde godt af Deres

Penge. — Gaa nu ind og skriv; nei stop, det maa ikke faae Udseende af, at De har ladet Dem overraske. De er forvaaget og kan ikke dømme klart; tag Dem først en Luur; her kan De vel sove uforstyrret, det kan De ikke hjemme. Hans, viis Hr. Doctoren op i det lille Gjæstekammer til Haven, det er det roligste Værelse i hele Huset. Ingen Indvendinger, idag er jeg Doctor."

Vandall gjorde ingen Indvendinger. Mangel paa Søvn, den Viin han havde drukket og ikke mindst hans Værts Meddelelser og Raad gjorde ham heelt fortumlet, og han fulgte villigt Hans til det anviste Værelse. Han sov trygt et Par Timer, og da han vaagnede, kunde han tænke klart over det ham gjorte Forslag. Det Skridt, Hr. Mandrup raadede ham til at gjøre paa een Gang, var jo ikke Andet, end hvad han selv havde havt isinde at gjøre lidt efter lidt.

„Det hjalp," lod hans Værts Ord, da han atter traadte ind i Sygeværelset, „ikke sandt? — Naa, har De tænkt over mit Raad? og De bifalder det? godt, saa sæt Dem strax til Skrivebordet i mit eget Værelse og skriv til London."

Vandall kom snart efter tilbage med et Brev.

„Hvad, Lord Broadland, det er jo ingen Forretningsmand," udbrød Mandrup, da han saae Udskriften.

„Det er han heller ikke; men han har den samme Forretningsmand som jeg, og jeg veed, at han vil paaskynde Sagen, naar jeg beder ham derom. Indeni hans Brev ligger det egentlige Forretningsbrev."

„Ja, nu kan De forelobigt slippe; jeg vil ikke længer skjule for Dem, at her holder en Vogn og venter

paa Dem. Man fandt Dem altsaa dog. De skal til Vimmerlev; De kommer saaledes ligeforbi min Dør paa Tilbageveien. Kom saa ind og spiis Deres Middagsmad hos mig — Mad, veed jeg da, skal De have, og kan ligesaa godt spise den her som hjemme; jeg er ikke nær færdig med det, jeg har at sige Dem."

Vandall syntes pludseligt at have faaet en Mentor, han maatte lystre. Det var endda ikke saa underligt. Den Gamle, der selv havde introduceret sig som en Ven af den afdøde Onkel, talte paa en Maade, saa Vandall ikke kunde tvivle om, at han vilde hans Vel. Det var ham derfor en virkelig Tilfredsstillelse at træffe Een, med hvem han kunde tale om sine egne Sager, og som ovenikjøbet var istand til at veilede og raade ham. Han havde længe nok følt Savnet af en ældre Ven og Raadgiver. Han havde sin Søster, men hun var og havde den hele Tid været saa optagen af Bekymring og Sorg, at han ikke kunde nænne at forstyrre hende med Beretninger om sine egne Planer og Foretagender. I saadanne Sager kunde hun da heller ikke være ham en nyttig Raadgiver.

Da Vandall et Par Timer efter kom tilbage, var Middagsbordet dækket ved Siden af den Syges Seng. Suppen blev strax sat paa Bordet.

„Idag maa De selv rette an og skjære for, og jeg maa agere Gjest og lade mig opvarte af Dem; thi Hans kan vi ikke have herinde. Sæt Dem, Doctor."

Samtalen kom nu snart igang; thi Mandrup var ikke den, som holdt af et tavst Maaltid.

„Siig mig een Ting, Hr. Mandrup, hvorledes er

De kommen i Besiddelse af denne Convolut, som har givet Dem alle disse Oplysninger?"

„Paa den ufkyldigste Maade af Verden. Den Dag, De kjøbte Klosteret, var jeg gaaet ind i Haven der; thi jeg speculerede ogsaa paa at kjøbe Eiendommen. Om jeg virkeligt havde gjort det, veed jeg ikke, nok er det, De kom mig i Forkjøbet. Ved en Bænk i Haven saae jeg Papiret og tog det op, og var lige ved at kaste det igjen, da mine Øine faldt paa disse mange store Tal; de vakte min Opmærksomhed. De maa enten have tabt eller i Tanker have kastet Convoluten fra Dem."

„Jeg har tabt den; men endnu har jeg ikke savnet den, da jeg ikke har havt Tid til at benytte disse Optegnelser."

„Viis nu, Doctor, at De har Tillid til mig, og fortæl mig, hvorfra De har denne uhyre Formue? Deres Onkels Formue var stor, men det er kun en Draabe i dette Pengehav."

„Det er snart fortalt. Paa samme Tid, min Onkel i Kjøbenhavn døde, mistede jeg en anden Morbroder i Bremen. Det er hans Formue, jeg har arvet; men jeg kan takke den Forretningsmand, Lord Broadland anbefalede mig, for at den siden godt og vel er foroget med en Trediedeel."

„De har havt et forunderligt Held med Dem, hvis der ellers er nogen stor Lykke ved Rigdom. Havde De havt en mindre paalidelig og dygtig Raadgiver og Forretningsmand, kunde De ligesaa godt have mistet det Hele."

„Jeg bekymrede mig paa den Tid forholdsviis lidt

om alle disse Penge. Min Onkels Formue, der var mig fuldkomment stor nok, stod sikkert herhjemme. Man har som oftest Held med sig der, hvor man ikke bryder sig derom."

„Hm, jeg forstaaer nok en halvkvædet Vise. Det kunne vi tale om en anden Gang. Lad os nu først blive færdige med disse Pengesager. Tal nu fuldkomment aabent og ærligt med mig. Har De Lyst til at være Godseier, Jorddrot eller, hvad De nu vil kalde det? Jeg spørger ikke, om De har Lyst til at agere Herremand og fornem Mand. Det, jeg vil vide, er, om De har noget Begreb om, hvad denne Stilling kræver af Dem, og om De føler Kald til at opfylde disse Krav. De af vore Godseiere, som ere fødte og opvoxede til denne Stilling, have et ganske godt Greb paa at bestyre deres Godser. Idet Hele ere de baade ret dygtige og humane Administratorer; naar man blot vilde lade dem have Fred. Men den saakaldte Opinion er det lykkedes, at udsaae Splid imellem Godseier og Bonde, og den Kamp, som nu er begyndt, ere de færreste Godseiere voxne. Der fattes dem baade moralsk Mod, Overbevisning og Indsigt. De, der som De, min unge Ven, komme paa Hovedet ind i det, ere ikke bedre stillede; og det er derfor ikke saa underligt, at de blindt hen lystre Opinionen og sælge Rub og Stub af Fæstegodset. Naar De, som ere knyttede til Fæstegodset ved Vane og Tradition og virkeligt holde af deres Stilling som Jorddrotter, kunne skille sig saa let derved, saa kan man ikke bebreide de Andre det. Betragte Forholdet fra Samfundets, fra Fædrelandets Standpunct af, kunne de ikke eller ville de ikke. Spørgsmaalet er blevet et politisk

Partispørgsmaal. Alle raabe de paa Selveiendom og prise dens Velsignelser, og ikkun faare Faa vide, hvad de tale om. Har De, kjære Doctor, fattet, hvad det gjelder om? Har De maaskee ogsaa svoret til Selveiendomsfanen? — ikke det! det var mærkeligt nok; Selveiendomstheorien pleier ellers at have sine varmeste Venner og Forsvarere blandt dem, der have havt mindst med Agerbrug og Landboforhold at gjøre og selvfølgelig blot kunne pjatte om det. Naa, saa meget desto bedre, og det af mange Grunde; først og fremmest af den, at vi saa ikke behøve at strides om den Ting. Forstaaer De forresten Noget af alt vort Landbovrøvl?"

„Jeg er ikke slet saa grøn, som De synes at antage, Hr. Mandrup; jeg har opholdt mig længe i England, ja, jeg stod endogsaa i Begreb med at blive engelsk Godseier, hvortil Lord Broadland endeligt vil overtale mig. Han gjorde Alt for at jeg kunde blive bekjendt med Landboforholdene i England. Ogsaa der have de store Landeiendomscomplexer deres bittre Fjender, navnligt blandt de Radicale. Disse, idetmindste en stor Deel af dem, paastaae, at England vilde være rigere, og at i alle Tilfælde Markarbeiderne vilde være bedre stillede, dersom Eiendommene og Landbrugene sønderlemmedes. Af den Mening er naturligviis Lord Broadland ikke. Han paastaaer det Modsatte og siger, at Land- og Byproletariatet tiltager i Tal og Elendighed, jo mindre Landbrugene blive, og for mig idetmindste har han beviist sin Paastands Gyldighed. Vi bereiste England sammen, og overalt, hvor vi, som f. Ex. i Nordengland, traf stor Eiendom og stort Landbrug, var Markarbeidernes Stilling god og tilfreds-

stillende, medens den var ussel og elendig, hvor, som i Sydengland, i Kent og Essex, baade Eiendom og Landbrug var lille —"

„Bravo, netop hvad jeg mener; men videre, hvad saa, De synes at have Mere at sige."

„Ja fra England gjorde vi en Tour til Frankrig og Belgien, hvor baade Eiendom og Landbrug visselig er lille nok, og hvor Proletariatet desto værre er skræklig stort. Man har altid fremhævet det belgiske Landbrug som et følgeværdigt Exempel. Der skulde man see, hvilken Velsignelse der var ved det lille Selveierbrug. Vi traf imidlertid kun elendige Leiere. Over 80 pCt. ere Leiere — jeg var som sagt lige paa Nippet til at kjøbe Eiendom i England, men saa betænkte jeg mig. Jeg var bange for, at jeg som Udlænding ikke skulde vide at finde mig tilrette."

„De har oprigtigt talt vagabonderet saa meget, at De snart er fremmed overalt, ogsaa i Deres eget Fædreland. Hvad er da Deres Mening om vore egne Landboforhold?"

„Saa vidt jeg kan domme, have vi hidtil her i Landet havt en særdeles god Fordeling af Landeiendom og Landbrug; men det forekommer mig ogsaa, at vi i de senere Aar have gjort Alt for at ødelægge den. Efter Agerbrugets Standpunct var Fordelingen i mine Tanker god; der er f. Ex. ikke mange Lande, der kan opvise en saadan Stamme af solide Bønder, som Danmark har i sine 60—70000 Gaardmænd; men denne altfor pludselige, snart tvungne, snart frivillige Overdragelse af mange tusinde Fæstegaarde til Selveiendom vil neppe

gavne enten Landet eller Bønderne; de sidste i Længden mindst."

„Bravo, De er min Mand, Doctor. En Godseier af Deres Kaliber kan jeg bruge; og De skal blive brugt. For det Første maae de Godser, De kjøber, ikke ligge for meget spredte i alle Landets Provindser; thi saa faaer De ikke mere Indflydelse paa Forholdene, end om De kun eiede et enkelt. See nu her," og han optegnede i en Hast nogle Navne paa en Lap Papir, „jeg gaaer selv paa Jagt efter et Gods og har derfor forsynet mig med en Fortegnelse paa alle de Eiendomme, som ere eller snart ville blive tilsalgs. Tag nu denne Liste og gaae saa hen og find Navnene paa Kortet — de ere understregede; — De vil see, at disse Eiendomme strække sig som en Perlerad igjennem tre Amter. Den, der eier dem, vil kunne udøve en meget stor Indflydelse i alle tre Amter. Lad mig nu instruere Deres Procurator; det skal nok gaae. For dyrt skal De ikke komme til at betale dem. Gaaer De ind herpaa?"

„De er mig altfor hurtig, Hr. Mandrup; jeg veed jo ikke engang, om jeg har Penge til at kjøbe saa mange og saa store Eiendomme."

„Laan mig Listen, jeg vil vedsøie, hvad jeg anseer for Maximumsprisen; saa kan De tage den med og betænke Dem et Par Dage, men heller ikke længer."

Medens Vandall tankefuld gik op og ned ad Gulvet, raadførte Mandrup sig med sin Tegnebog og opsatte Priserne paa de omspurgte Eiendomme.

„See saa, det vil tage godt og vel de to Trediedele af Deres Penge. Paa Perlesnoren er der een Perle, som jeg forbeholder mig; men vi skulle nok

kunne arbeide sammen. Det Gods, jeg mener, er Maltrup, som støder umiddelbart op til Klosteret. Det er for Navnets Skyld, jeg vil have det. Hr. Mandrup til Maltrup, vil det ikke lyde prægtigt?" og han lo ret hjerteligt. „De vil afsted; nei, Kaffen maa De tage med. — Hans! hurtigt med Kaffen og lad saa Jens spænde for. — Ja jeg er ikke halvt færdig med, hvad jeg har at sige Dem."

Syttende Kapitel.

Søstrene.

Overgaard havde en deilig Beliggenhed imellem Fjord og Skov. Især fra den ene Sidefløi var Udsigten over Fjorden henrivende. — Da Familien forlod Kjøbenhavn for at tage fast Bopæl paa Landet, havde Greven i denne Fløi ladet indrette en Række Værelser for sine Døttre og deres personlige Betjening. Midten af denne lille Leilighed — thi det var en heel Leilighed — indtoges af en smuk Sal med tre store Fag Vinduer, af hvilke det midterste aabnede sig ud til en Verandah, der var dækket foroven. Det var de unge Pigers Fællesværelse, hvor de gjerne opholdt sig en Deel af Formiddagen og hvor de ogsaa undertiden modtoge deres mere intime Veninder, hvis Tal forøvrigt var temmelig indskrænket. Denne Sal havde Greven ladet decorere af et Par dygtige Kunstnere, som paa selve Tapeternes Lærred havde anbragt Billeder af bekjendte Egne. Sidevæggene vare prydede med Partier

fra Møen, og Væggen ligeoverfor Vinduerne med lignende fra Veileegnen og Himmelbjerget. Rammerne imellem de forskjellige Felter havde Kunstnerne smykket med Afbildninger af danske Blomster og Fugle. Det Hele var udført med en rask Haand, ikke just fiint og pensket, men med en eiendommelig Friskhed og Dygtighed. Loftet var decoreret paa en Maade, som tjente til at kaste et godt og varmt Lys over hele Værelset. Selvfølgeligt vare Væggene holdte frie for Meubler og alleslags Opstillinger. I Midten af Værelset stod et stort Bord og om dette var et Par smaa Sophaer og nogle Lænestole stillede. Et mindre Bord med et Par Stole stod i Nærheden af Døren til Haven, og her sadde i Almindelighed Søstrene, naar de arbeidede. Verandahen og Vinduerne vare forsynede med Blomster fra Drivhuset, som stadigt fornyedes. Over Døren til Verandahen var et stort Speil anbragt paa den Side, som vendte ud imod Fjorden, saa at den, der sad med Ryggen til Fjorden, havde et smukt fortonet Billede af denne i Speilet. — Paa hver Side af denne Sal havde Søstrene deres rummelige Soveværelser, og ved Siden af dem igjen havde deres Kammerjomfruer deres Værelser. Greven havde villet gjøre sine Døtre Hjemmet saa behageligt som muligt, og han havde i den Retning ikke sparet Noget.

Comtesserne befandt sig endnu i deres Soveværelser, ihvorvel Formiddagen var langt fremrykket; det var næsten Middag. De vare forresten ikke saa sildigt paafærde, men idag var det Grevens Fødselsdag, og da der ventedes mange Gratulanter, havde de efter Frokosten trukket sig tilbage til deres Værelser for at gjøre Toilet.

Frøken Laura havde kastet sig paa Sophaen i sit Sove-værelse med en Bog i Haanden; men hun læste ikke. Der var en kjendelig Uro over hende. Hvert Øieblik reiste hun sig og gik et Par Gange op og ned ad Gulvet, saa kastede hun sig igjen paa Sophaen, for et Par Minutter efter atter at springe op. Snart trak hun Gardinerne for Vinduet, snart trak hun dem atter fra. Nu satte hun sig atter i Sophaen og støttede Hovedet med Albuerne imod et lille Bord, som stod foran det. Bogen laa for hendes Øine, men hun kunde ikke fæste sine Øine paa den. „Hvad kan det nytte, jeg kan dog ikke binde min Tanke til Noget," og hun lukkede Bogen og skjød den fra sig. „Bøger kunne være gode nok for tomme Hoveder og tomme Hjerter; er Hovedet eller Hjertet overfyldt til Sprængning, lader man vel nok være at stoppe Mere ind. — Hvor dog Alt er fladt og kjedeligt." I det Samme kom hendes Kammerjom-fru ind og spurgte, hvilken Kjole hun skulde fremtage. „Det haster ikke, det er tidsnok om en halv Time; Klok-ken er jo ikke tolv endnu." Hun var atter alene og kunde atter fordybe sig i sine Tanker. „Mærke Noget," mumlede hun, „hvorledes skulde han have mærket Noget. Saa maatte han da først bemærke mig, — bemærke mig. For ham kunde jeg godt være ude af Tilværelsen — han vilde sandeligt ikke savne mig. Nei, han har Intet mærket og han skal aldrig mærke Noget. — Men hvad meente han med dette Blik og den udsøgte Opmærksom-hed, han viste mig dengang og som fyldte mig med en ukjendt Fryd? Naa, det var en stakket Drøm; næste Gang vi saaes, var det Bertha, som han fulgte med Øinene. Er det Bertha, han elsker? — nei,

Berthas Ynder, saa mange og saa store de ere, tiltale ikke den Slags Sommerfugle. — Skulde det virkeligt være denne Brændevinsmandsdatter, som Hugo taler saa meget om? — Hvorfor ikke hende ligesaa godt som enhver Anden, naar hun er smuk og rig, og det skal hun være, idetmindste efter Hugos Sigende; men hvem kan fæste Lid til den ærede Fætter — han har Vindbeutlen skreven saa tydeligt paa sig — er han blot ikke noget Værre." Hun faldt atter hen i et tanst Drømmeri, idet hun lænnede sig tilbage i Sophaen med korslagte Arme. „Nei," udbrød hun halvhøit, „det skal Folk dog ikke have at more sig over. Det vilde være en smuk Historie om Laura Falks ulykkelige Kjærlighed til en obscur Landsbydoctor. Hvor vilde da Verden ikke kunne more sig over den stolte Comtesse Falks dybe Fald. Falde for en Brændevinsmandsdatter — ja, der seer man, Hovmod staaer for Fald. Men hvad har da egentligt Brændevinet og Doctorskabet med Kjærligheden at gjøre. — Nei, den Triumph under jeg dog ikke Verden. Ingen skal ahne, hvad jeg har liidt — liidt? Dumhed, Altsammen Dumhed og Indbildning. — Men Bertha, ahner hun ikke Noget? Nei, dertil er hun altfor uskyldig. Men hun piner mig dog det kjære, velsignede Barn. Disse deilige Øine kunne see paa mig med et Blik paa eengang saa kjærligt, saa forbauset, saa bebreidende, naar jeg teer mig saa uvornt. Men ikke engang hun maa ahne Noget. Hvad mon hun egentligt synes om denne Doctor? Ingen kan blive klog paa disse forfærdeligt gode og fromme Mennesker. Og nu har hun ovenikjøbet faaet denne tydske Fætter at trækkes med. Skulde han virkeligt bilde sig ind, at

Bertha vil have ham? Indbildning er værre end Pestilents. — Naa, der kommer Bertha, nu gjelder det."

„Men Laura da, hvad tænker Du paa? Du er jo endnu i Morgenkjole."

„Ja, hvad saa, det er da ikke saa feent; man kan komme tidsnok til den Comoedie."

„Men Du veed jo ligesaa godt som jeg, at vi begge maae være nede, inden Gjæsterne begynde at komme. Skynd Dig nu, jeg skal hjelpe Dig, saa behover Mine" — Kammerjomfruen — „ikke at komme herind, og vi kunne da tale uforstyrret sammen. — Hvilken Kjole vil Du have paa?"

„Ja, det var det. Lad mig see — I Formiddag vil jeg have den lyseblaa Silke — til Middag den lillah — Du seer jeg vil straale idag. Jeg vil ganske sikkert fordunkle Dig, Bertha; — maaskee endogsaa stikke Dig ud hos Fætter Hugo."

„Tal nu ikke saaledes, Laura. Du veed jo godt, at Du altid fordunkler mig; og til at stikke mig ud, som Du siger hos Fætter Hugo, hører der vel heller ikke saa meget, da han ikke bryder sig stort om mig."

„Stikke Dig ud, Du søde velsignede Pige! — Herrerne maatte dog være langt mere blinde eller dumme, end de er, hvis de kunde foretrække et Dukkeansigt som mit for et eneste Blik af dine himmelske Øine. Der er Forskjel paa Engle som Dig og stakkels Dødelige som mig og mine Lige."

„Fy Laura, jeg kan ikke lide at høre Dig tale saaledes; Du kan jo ikke mene, hvad Du siger."

„Ikke mene, at Du er en Engel! Ved Gud, mener jeg det; en Engel i Menneskeskikkelse. Tidt for-

bauses jeg over, hvorledes det er gaaet til, at jeg har faaet en Søster som Dig, eller at Du har faaet en Søster som mig. Mon vi virkeligt ere Søstre? Kom, lad mig see rigtigt paa Dig."

Og med disse Ord dreiede hun sig pludseligt om fra Speilet og saae med ufordulgt Beundring paa Søsteren.

„Nei, slaa ikke saaledes Øinene ned og see heller ikke saa bebreidende paa mig;" sagde hun, idet hun, halvt som i Tanker med den ene Albue støttet til Toiletbordet, betragtede Søsteren. Hun var selv deilig som hun stod der i sit Undertøi med det udredte Haar omkring Skuldrene. Med en hurtig Bevægelse greb hun Søsterens Haand og trak hende hen for Speilet og sagde med et besynderligt alvorligt Udtryk:

„See os nu Ansigt ved Ansigt i Speilet — er det ikke det Verdslige og det Hellige Side om Side?"

Bertha rev med en heftig Bevægelse sin Haand ud af Søsterens, idet hun næsten grædende udbrød:

„Gud tilgive Dig disse profane Ord! — Ingen er god uden Gud. Ingen er hellig uden han. Jeg hellig!"

Men Laura vedblev at betragte Søsteren med det samme alvorlige Blik og efter en Stund sagde hun som ved sig selv:

„Nei, Hugo, Du kan være fornem og fiin nok, men hende skal Du lade i Fred, det Hellige tør Du ikke nærme Dig."

„Kjære Laura, hold dog op med den hæslige Spøg."

„Nei, Bertha, nu gjør Du mig Uret. Jeg har

aldrig været mere alvorlig end i dette Øieblik. For Himlens Skyld, Bertha, Du kan da ikke for Alvor tænke paa at indlade Dig med den tydske Laban?"

Laura talte med en for hende sjelden Bevægelse og Alvor, der ikke kunde Andet end røre Søsteren, som, istedetfor at svare, kastede sig i Armene paa hende.

„Nei, det kan der aldrig blive Tale om, og jeg troer heller ikke, at det ligger Fader videre paa Hjerte, nu da han har havt Leilighed til at lære ham at kjende. — Men skynd Dig nu med Din Paaklædning."

„Hvad er det?" — udbrød pludseligt Laura, idet hun kastede Blikket ud af Vinduet, hvorfra man kunde see et Stykke af Landeveien fra Balling — „Hvem kan det være, der kommer saa tidligt? — jo ganske rigtigt, den dreiede ind paa Veien til Overgaard."

Hun greb hastigt en lille Kikkert og betragtede nøie Vognen.

„Hverken Vogn eller Liberi kjender jeg — Galechen er slaaet tilbage og der sidder kun en eneste Herre i Vognen, vilde han blot dreie Hovedet om til denne Side — saa nu har jeg ham — naa det kan jeg lide. Hvem troer Du saa det er — ingen Anden end vor Ven, Doctoren. Naa det maa jeg sige, det tager sig herskabeligt ud. — Aah, han kommer ikke saa snart; nu dreiede Vognen ind til Forpagterens; han skal vel først see til det syge Barn."

Hun lod Haanden med Kikkerten synke og stod et Øieblik som i dybe Tanker, og reciterede saa ganske sagte og langsomt, men med et vist Eftertryk det bekjendte Vers af Herders Cid:

Schön bist du — wie einst Narcissus,
Weise — Salomon war weiser,
Edel — deren giebt es viele,
Tapfer — Spanien erziehet
Keine Memme, Don Rodrigo,
Reich — das sind so viele Narren,
Weit berühmt — das waren viele
Mehr als du, und starben dennoch
Eingehüllet in die Tücher
Menschlicher Vergessenheit.

Bertha saae studsende paa hende og bemærkede derpaa med en vis Usikkerhed i Stemmen:

„Husker Du, Laura, hvem det er, disse Ord lægges i Munden? Tager jeg ikke feil, er det Donna Uraca, ikke Digtets Heltinde, ikke hende, som siden bliver Cids lykkelige Hustru, der udtaler disse Ord?"

„Aah, det passer hverken paa den ene eller den anden Maade. Jeg er ikke nogen forelsket Kongedatter som Donna Uraca; men Dr. Vandall er heller ikke nogen Cid — det passer slet ikke paa ham," svarede hun med en Latter, som ikke lod ganske naturlig. „El Campeador og Dr. Vandall, Kong Salomon og Jørgen Hattemager; nei, det er altfor moersomt," og hun kastede sig leende i Sophaen.

„Jeg veed ikke, hvad det er, Du finder saa moersomt, Laura. Vore Dage har ingen Cid, og hvad bedre er, vi trænge ikke til nogen slig, middelalderlig Helt, saa det er ikke saa underligt, at hverken Dr. Vandall eller nogen Anden holder Maal ved Siden af ham."

Laura var imidlertid kommen i sit Latterhjørne eller lod som saa. Bertha saa fortrydeligt paa Søsteren, og sagde endeligt utaalmodigt:

„Hvad er det dog, Du leer ad, Laura? Jeg har endnu ikke været saa heldig, at opdage det Moersomme."

„Roderigo Cid og Isabella — og saa Dr. Vandall og Hansine Hansen — kan Du nu see det Moersomme? Du sublime au ridicule og saa videre. — Du hørte jo igaar, at vores fine Doctor har valgt sig en Brud, den velagtede og dydzirede Ungmø, Jomfru Hansine Hansen, Datter af velagtede Borger og Brændevinsbrænder Hans Hansen i Staden Balling. — Hvor vores Helt dog er dalet fra sin svimlende Høide!"

„Saa Du troer virkeligt den Historie, Fætter Hugo gav tilbedste, da han igaar kom fra Balling?"

„Hvorfor skulde jeg ikke troe den, kan Du sige mig det? Der er da ikke saa stor en Afstand imellem Dr. Vandall og en Borgerdatter, at det af den Grund skulde være utroligt."

„Ikke det? Du kan have Ret, dersom der ikke kunde være Tale om Mesalliance uden imellem Adelige og Borgerlige; men nutildags deler man ikke Samfundet i disse to Classer. Du veed ligesaa godt som jeg, at der imellem den Dannede og Udannede nutildags er ligesaa stor, nok saa stor en Afstand som imellem Adelig og Ikke-Adelig."

„Det veed jeg ikke saa lige — Dannelse, ja hvad er Dannelse? — det er vel at have taget Examen og være Embedsmand."

„Det, at have taget Examen, gjelder nu ligesaa meget, som at være født Greve. Med Adelen og dens Prærogativer er det jo forbi."

„Ja, det staaer jo at læse i Grundloven; men den Lov troer jeg nu ikke paa."

„Ikke fordi det staaer i Grundloven; men fordi det staaer skrevet i vore Dages Samfundslov. Hvem gjelder meest, den grevelige Posterpediteur i Snelborg eller den borgerlige Eier af Bortinge Gaard og Gods? Staaer den grevelige Posterpediteur saa meget høiere end Posterpediteuren her i Balling, hvis Fader var Skomager? Er der nogen Forskjel, saa er det den, at Greven skal være en dannet Mand, medens hans Collega i Balling er ligesaa uvidende som raa."

„Men den borgerlige Godseier, som Du nævnede, er da just ikke nogen meget dannet Mand."

„Det har jeg jo ikke sagt, Laura; jeg har heller ikke sagt, at Dannelsen er det Eneste, der gjelder; desto værre gjelder Rigdom nutildags langt mere, end den skulde."

„Aa ja, det er vel ogsaa Brændeviinsmandens Penge, der har forgyldt Datteren i Doctor Vandalls Øine."

„Troer Du da virkeligt den dumme Historie, som Hugo bragte med sig fra Billardstuen i Balling?"

„Hvorfor skulde jeg ikke troe den? Hugo kan da ikke have lavet den fra Ende til anden."

„Jeg siger ikke, at Hugo har lavet den; men jeg antager, at den gode Fætter altfor villigt har laant Øre til een eller anden af de Historier, som de gode Folk i Balling ere saa øvede i at lave. Du veed jo godt, at Hugo har fattet Nag til Dr. Vandall og at han saa vel som Du selv, Laura, ere blevne enige om at sætte ham paa det sorte Bræt. At han er falden i Unaade hos vor gode Fætter, fordi han ikke vilde taale hans Impertinence, kan jeg forstaae; men hvorved han har

forstjertset Din Naade, veed jeg virkeligt ikke, naar det ikke er af reen Modsigelseslyst."

„Aa, Doctoren hytter sig nok; han har jo baade Fader, Dig og Axel paa sin Side. Men det er nu ligemeget og kommer ikke den Sag ved; Venskab eller Fjendskab fra min Side har dog Intet med dette Rygte at sige, hvis det forøvrigt ikke er noget mere end et tomt Rygte. Jeg finder det ikke saa usandsynligt."

„Da finder jeg det meget usandsynligt, at en Mand som Dr. Vandall, der i høi Grad er i Besiddelse af Dannelse og som er vant til at bevæge sig i dannede Kredse, skulde liere sig med en saa raa og udannet Familie, der ikke kan Andet end saare ham ved Alt, hvad de gjøre og sige. Denne Brændeviinsbrænder skal ikke engang være en honnet Mand. For Pengenes Skyld kan det da ikke være; thi Dr. Vandall er vistnok rigere end denne Brændeviinsmand."

„Hvad veed Du, Bertha, om hans Rigdom?"

En let Rødme foer over Berthas Ansigt, men Laura, der stod for Speilet, saae det ikke.

„Du hørte jo selv Axel sige, at Dr. Vandall maatte være en meget rig Mand."

„*Maatte* være — det vil sige, Axel veed ikke Noget derom. Desuden er det jo bekjendt nok, at rige Folk ofte ere de meest pengegridske. Men det har Altsammen Intet at betyde, hvis han har forelsket sig i Datteren; det var jo da ikke saa utænkeligt. Indtil Videre vil jeg tillade mig at troe paa Historien. Faderen har jo selv omtalt Dr. Vandall som sin tilkommende Svigersøn."

„Og hvem har Hugo denne smukke Historie fra?

Husker jeg ikke feil, nævnte han Forvalteren paa Skovslyst som sin Hjemmelsmand. Han er jo bekjendt for at være een af de værste Lognere, der findes i Egnen; hans Logne og Pralerier ere jo vidt bekjendte. Hugo skulde ikke søge saa slet Selskab. — Har Du forresten seet Pigen?" spurgte Bertha, idet hun bøiede Ansigtet nedad og ordnede Noget paa sin Dragt.

„Ja og nei. Hun var paa Skovballet sidste Sommer, men jeg lagde ikke videre Mærke til hende. Jeg har en uklar Erindring om noget langagtigt — en lang mager Figur og et langt, smalt, blegt Ansigt. Hun omsværmedes den Aften af en Flok Handelsbetjente og Forvaltere. Det var Land og By, der stredes om denne kostelige Perle. Men jeg lagde, som sagt, ikke videre Mærke til hende. Nogen Skjønhed er hun da ikke; men Skjønhed eller ikke Skjønhed, noget Sandt maa der dog være i den Historie. — Lad os saa gaae ned, det er paa den høie Tid."

„Noget Sandt maa der dog være i den Historie" klang i Berthas Øre, da hun gik ned ad Trappen. Af Alt, hvad Søsteren havde sagt, var det kun denne Slutningsreplik, som havde gjort Indtryk paa hende, „Noget Sandt maa der dog være i den Historie" — skulde der virkeligt være noget Sandt i den? spurgte hun sig selv ideligt og ideligt. — Nei, det er umuligt; men hvorfor umuligt? — hun var jo selv ingen Skjønhed, idetmindste ikke hvad Verden i Almindelighed forstod ved en Skjønhed — Alverden kaldte hende yndig og elskelig, men Ingen havde kaldt hende en Skjønhed. Kunde ikke en smukkere Pige fortrænge hendes Billede af hans Hjerte? — Var hun værd, at han saaledes skulde vente

paa hende Aar efter Aar, han som havde saa Meget at byde en Hustru? — Men hun kunde idetmindste forlange, at han aabent erklærede sig, dersom han havde foretrukket en Anden for hende. Søstrene havde skiftet Rolle under denne Samtale. Laura, som havde fortsat den saalænge, netop for at blive modsagt, havde tildeels gjenvundet sit gode Lune; idetmindste kunde hun vise sig som sædvanligt; hvorimod Bertha tilsidst var bleven modfalden og havde ondt ved at skjule sin Forstemning. Men hos hende antog Forstemningen aldrig det onde Lunes Skikkelse; man sporede kun et svagt Anstrøg af stille Sørgmodighed, hvorved den Blidhed, hendes Ansigt altid udtrykte, fik noget Engleagtigt, som Ingen kunde undlade at bemærke og beundre. I Eet var hun ganske sin Faders Datter, ingen Bekymring, ingen Sorg kunde gjøre hende mindre hensynsfuld og opmærksom imod hendes Omgivelser.

(Fortsættes.)

Skizzer og Fortællinger

af

danske Forfattere.

Tredie Bind.

Fjerde Hefte.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

J. Cohens Bogtrykkeri.

1871.

Skitser og Fortællinger

Indhold.

Den nye Proprietair. (Sluttet.)

Den store Formue. 1ste Deel. (Fortsættelse.)

Den nye Proprietair.

(Fortsættelse.)

Andet Capitel.

Inden vi skride videre frem, maae vi dvæle nogle Øieblikke ved en tidligere Tid.

Otto Jessen var Søn af en Embedsmand i Kjøbenhavn. Allerede i sin Skoletid mistede han sin Fader, og Moderen døde et Par Aar efterat han var bleven Student. Han og en yngre Søster, der dengang kun var en halvvoxen Pige, arvede nogen Formue efter Forældrene. Moderen anbefalede paa sit Dødsleie den lille Sophie til Broderens Omhu, og denne anfaae det fra dette Øieblik for en hellig Pligt at være Søsteren, hvem han inderligt elskede, i Forældres Sted. Han tingede baade sig og hende i Kost hos en dannet Familie og forsømte Intet af, hvad der kunde bidrage til at udvikle Søsterens gode naturlige Anlæg.

Otto havde paa Forelæsninger gjort Bekjendtskab med en juridisk Student ved Navn Løvendal. Denne var et ualmindelig smukt Menneske og høist indtagende, naar han vilde være det, men, naar det ikke convenerede ham, i samme Grad kold og hensynsløs. Han sluttede sig snart — det være sig af Tilbøielighed, Lune eller Hensigt — til Otto med sit Væsens elskværdige Forekom-

menhed, og skjøndt denne i Begyndelsen ikke kunde lide ham, fordi han kun saae den lunefulde Egoist i ham, saa vænnede han sig dog til hans Selskab og jevnlige Besøg, og der opstod efterhaanden et Slags Venskabsforhold imellem dem.

„Du veed maaskee ikke, Otto!“ sagde Lovendal til denne paa Sophies Confirmationsdag, „at Du har en Søster, der er i Begreb med at blive en straalende Skjønhed.“

„Det har jeg aldrig tænkt over,“ svarede Otto, — „men jeg veed, at Sophie er en god og elskværdig Pige, der ikke vil komme til at ligne de affecterede Flaner, som Du og jeg og andre blaserede Løver fordærve endnu mere med vor coquette Hyldest.“

Lovendal tang med et besynderligt ironisk Smiil. Men fra den Dag insinuerede han sig hos Familien, i hvis Kreds Sophie var optagen, og blev, især efterat han og Otto havde været oppe til juridisk Examen (Sophie var dengang sytten Aar gammel), en jevnlig, tilsidst endog en daglig Gjest der. —

Henved to Aar ere forløbne. Lovendal, der forlængst var Hofjunker og havde udmærkede Connexioner, blev ved Enden af dette Tidsrum Secretair ved et Gesandtskab i Wien. Han skulde — eller maaskee vilde — øieblikkeligt reise; og da han hverken til Otto eller i Familien med et eneste Ord havde omtalt, at han ansøgte en saadan Ansættelse, saa bleve de først underrettede

herom Dagen for Afreisen. Han sagde dem Alle skriftligt Farvel, foregivende Travlhed.

Otto var flere Gange hos ham, men traf ham ikke hjemme. For dog at gratulere ham og sige ham Farvel gik han næste Morgen ud paa Toldboden til den Tid, Dampskibet skulde afgaae, og traf ham ogsaa. Lovendal blev synligt forlegen ved at see ham og betragtede ham nogle Secunder med et sælsomt sky og mistænksomt Blik; men da Otto tiltalte ham paa sædvanlig gemytlig Maade, kun yttrende Forundring over denne Begivenheds saa høist uventede Pludselighed, slog han strax om i sin frie uanfegtede Tone. Han sagde Otto et muntert Farvel og gik ombord fløitende en Vaudevillemelodie.

Sophie havde ikke været tilstede den foregaaende Dag, da Lovendals Afskedsbrev var kommet, og da Otto næsten slet ikke havde været hjemme siden det Øieblik, havde han ikke seet hende siden. Hvor forbauset blev han derfor, da han nu op ad Dagen fandt hende bleg og forgrædt. En flygtig Tanke foer ham gjennem Hovedet; men han lod den ligesaa hurtigt fare. Som forhen bemærket havde kun Vanen, men hverken Sympathie eller egentligt Venskab, knyttet ham til Lovendal. Det var derfor aldrig faldet ham ind, at denne kunde blive Gjenstand for en dybere Følelse hos Sophie, der, skjønt hun nærmede sig det nittende Aar, endnu betragtedes af Broderen næsten som et Barn, saaledes som det ofte er Tilfældet mellem Søskende, naar Aldersforskjellen er betydelig. Og hvad Lovendals hyppige Komme i Familien angaaer, da havde Otto skrevet dette paa det muntre og selskabelige Huses Regning (der

vare flere Døttre af Huset, disse havde Veninder osv.), og aldrig havde han havt en nok saa fjern Forestilling om, at hans Søster skulde have nogen speciel Andeel i hiin Tiltrækning, eller at den Cour, som Løvendal naturligviis ogsaa havde ydet hende, havde det mindste Andet at betyde end hans hele øvrige flygtige og flagrende Væsen. Altsaa han opgav strax enhver Tanke om Sorg fra denne Kant og beroligede sig med Sophies Svar paa hans deeltagende Spørgsmaal: „at hun ikke var rask og vilde tilbringe det Øvrige af Dagen paa sit Værelse."

Flere Maaneder hengik. Otto vidste ikke, hvad han skulde tænke om sin forhen saa livsglade Søsters aldeles forvandlede Væsen. Hendes forhen blomstrende Kinder bleve blege og indfaldne. Hun lod sig kun sjeldent see i Familien, men opholdt sig bestandigt paa sit eensomme Værelse og var døv imod Broderens Anmodninger om at deeltage i opmuntrende Adspredelser. Hans bekymrede Spørgsmaal besvarede hun undvigende eller adspredt. Han frygtede for en frembrydende Sygdom og bad hende raadspørge en Læge; men hun afviste enhver Tale herom næsten med et Udtryk af Skræk. Tilsidst blev hendes Udseende endog paafaldende, og hendes Øine lyste med en feberagtig, uhyggelig Glands.

En Dag, som han stod i Begreb med at gaae ud, kom en Pige og overrakte ham et Brev fra Husets Herre (der var Contoirchef og Cancelliraad). „Det gjorde ham usigeligt ondt," skrev han, „at han saae sig

i den ubehagelige Nødvendighed at maatte tilskrive Hr. Jessen angaaende en høist delicat Sag. Han havde helst ønsket at lade Sagen uberørt, men havde ikke kunnet undgaae at tage Hensyn til sin Kones indstændige Forestillinger. Hans Kones skarpe Blik havde nemlig opdaget, at Frøken Jessen befandt sig — og efter alle Symptomer at domme alt i længere Tid havde befundet sig — i Omstændigheder, som han af pligtskyldigt skaanende Hensyn til hendes høiagtede nærmeste Slægtnings Følelser ikke skulde tillade sig at betegne tydeligere. Det smertede ham meget at maatte sige, at hans Kone meget ønskede (i Betragtning af, at de havde voxne Døttre, og for ikke at komme i Folkemunde), at Hr. Jessen snarest muligt søgte et andet Logis for sin Frøken Søster. Ikkedestomindre haabede han, at den gode Forstaaelse, der bestandigt havde herskt mellem Hr. Jessen og Undertegnede, ikke derfor skulde ophøre, og han ønskede, at han paa en eller anden Maade maatte finde Leilighed til at vise Hr. Jessen og Frøken Søster sin Tjenstberedvillighed etc. etc."

Bogstaverne dandsede rundt og løb i Eet for Ottos Øine, uagtet de vare skrevne meget tydeligt og zirligt. Da han endelig havde læst det tilende, troede han, at baade Brevskriveren og hans Frue vare gaaede fra Forstanden. Han stormede ind i sin Søsters Værelse. Hun sad, lænet tilbage i et Hjørne af Sophaen, med Hænderne for Ansigtet.

„Sophie!" udraabte han, — „vi maae øieblikkeligt flytte ud af denne Daarekiste! Folk her i Huset ere blevne afsindige!"

„Hvad mener Du?" spurgte hun med Anstrengelse.

Han vilde svare, men foer forfærdet tilbage for det fortvivlede Udtryk i Søsterens Miner, da hun tog Haanden fra Ansigtet.

„Men Gud i Himlen! hvad feiler Dig, Sophie!" udbrød han endeligt.

„Jeg ønskede at vide, hvormed Folk her i Huset have opbragt Dig," spurgte hun i samme Tone som før.

„De Daarekistelemmer," svarede han, „have fornærmet os dødeligt i et Brev, jeg her holder i Haanden, hvori de udtale den afskyeligste Mistanke, de meest nærgaaende Bestyldninger, man kan gjøre en ung Pige."

Sophie reiste sig langsomt og sagde med klangløs Stemme og et forvildet Blik fæstet paa sin Broder: „Folkene her i Huset ere ikke afsindige; kun een Eneste er i Begreb med at blive det: det er hende, som her staaer for Dig!"

Otto betragtede hende stivt fra øverst til nederst, pludseligt greben af en dræbende Angst, og Sophie vedblev:

„Thi den afskyelige Mistanke er — grundet! og de nærgaaende Bestyldninger ere — sande!"

„Hvad siger Du? — jeg forstaaer Dig ikke!" hviskede han med dirrende Stemme.

Med det dæmpede Udraab: „Det var din Ven Sophus Løvendal!" segnede hun tilbage i Sophaen. —

Et skrækkeligt Lys gik paa eengang op for Otto. Med et vildt Udbrud af Smerte og Harme styrtede han ud af Døren, ned ad Trapperne og ud af Huset. Uden noget bestemt Formaal løb han Gade op og Gade ned, indtil han endeligt samlede sig og fattede en Beslutning.

Han søgte og fandt en fattig, skikkelig Enke, der engang havde kjendt bedre Dage og nu levede i en af Kjøbenhavns Forstæder uden anden Omgang end et gammelt kvindeligt Tyende. Efter at have sluttet en for hende fordeelagtig Accord og givet hende de nødvendige Oplysninger og Instructioner, skrev han et Par Ord til sin Søster og deres hidtilværende fælles Vært, Cancelliraaden. Meget tidligt den følgende Morgen blev Sophie afhentet i en lukket Vogn af bemeldte aldrende Pige, der af Enken var ham beskreven som paalidelig, forstandig og velvillig. Hun fulgte som et villieløst Automat og kjørte ud til sit nye Logis. Kort efter blev hendes Tøi ligeledes afhentet.

Dagen efter befandt Otto sig ombord paa Dampskibet til Lübeck. Ankommen hertil reiste han strax over Stok og Steen videre, med Hurtigpost og Dampvogne, og standsede ikke, førend han havde naaet Østerrigs Hovedstad.

Det faldt ham ikke vanskeligt at finde den, han søgte; thi denne boede i det danske Gesandtskabs Hotel. Had, Forbittrelse, Smerte og en vis ubestemt Angst kæmpede om Herredømmet i Ottos Sjæl, da han stormede op ad Trapperne. Som han nærmede sig Døren til det ham betegnede Værelse, kom en noget barokt og letfærdigt klædt Dame hoppende ud fra samme. Han hørte den ham velbekjendte Stemme endnu indenfra at tilraabe den Bortgaaende et lystigt „bis auf Wiedersehen!" Damen strøg ham tæt forbi, idet hun nøie betragtede

ham, og vendte sig forundret om, da han uden Omstændigheder rev Døren op og traadte ind.

Otto stod Ansigt til Ansigt med Legationssecretairen og lukkede Døren hurtigt efter sig.

Løvendal stod som lynslagen ved det uventede Syn, og et Øieblik antog hans Ansigt det samme skye og usikkre Udtryk, som ved den pludselige Afsked paa Kjøbenhavns Toldbod. Men meget snart gjenvandt han sin Fatning, og med en tvungen Lystighed, der skulde tage sig ud som glad Overraskelse, udraabte han: „Hvad for Noget! — Otto Jessen! — i fuld Legemsstørrelse! — her midt i Keiserstaden Wien! — Jeg er som himmelfalden! — men ikke desto mindre henrykt."

„Du veed, i hvad Anledning jeg er er her!" sagde Otto med en Stemme, der bævede af den Vold, han maatte gjøre paa sig selv for at tilbageholde Udbruddet af Sjælens Oprør.

„Veed jeg det? — det var da mærkeligt!" svarede Løvendal med en Mine, som om han tænkte sig om.

„Du veed," vedblev Otto, „at jeg staaer her for at kalde Dig til Regnskab for en slet Handling og opfordre Dig til at vende med mig tilbage for at gjøre din Uret god igjen."

Legationssecretairen saae op i Loftet og paatog sig en næsten fjoget- eftertænksom Mine og Stilling, som om han forgjæves anstrengte sine Forstandsevner. Efter en kort Pause sagde han: „Jeg kan den ikke! — jeg giver mig fortabt!"

„Hvad!" udraabte Otto.

„Ja jeg forudsætter, det er en Gaade eller Kjældermand, Du har givet mig at gjette paa ligesom i forrige

Tider paa juridiske Collegier, da vi morede os med at lave Kjældermænd, naar Professoren blev altfor dræbende kjedelig. Men som sagt, jeg kan den ikke, — jeg gi'er mig fortabt."

„Ja fortabt skal Du være," raabte Otto med halvkvalt Røst, „dersom Du ikke opfylder din Pligt! — Du vil undvige mig! men —"

„Naa det er altsaa ikke det!" afbrød den Anden ham i samme phlegmatiske Tone som hidtil, „ja det vilde jo rigtignok være noget excentrisk at gjøre saa lang en Reise for en Kjældermands Skyld. Men da Du altid har været lidt original, saa —"

„Ti! falske, hjertelose Ordgyder!" —

„Skal jeg tie i min egen Stue? — det var stærkt!"

„Du har forført min Søster og bragt hende til Fortvivlelsens Rand. Du har sneget Dig ind i mit Venskab for at vanære min Faders uplettede Navn."

„Nei, min Ven! det er en Anachronisme, selv om jeg vilde indrømme Præmisfernes Rigtighed; thi dengang jeg lierede mig med Dig, fordi jeg syntes godt om Dig, var din Frøken Søster virkelig altfor grøn til at det kunde falde mig eller Nogen ind at have aparte Hensigter med hende. Hvem siger ellers, at jeg har forført Frøken Sophie?"

„Det har hun selv tilstaaet for mig, da hendes Tilstand ikke længer kunde skjules. Du har bragt Skjændsel over hende og mig, og jeg fordrer, at Du ufortovet reiser med mig hjem til Kjøbenhavn for ved en lovlig Vielse at opreise vor bepletted Ære og legitimere din Forførelses Frugt."

„Min Forførelses Frugt? — hm! — Men hvoraf kan jeg dog egentlig vide — ja posito som sagt, jeg sætter, at jeg indrømmede Rigtigheden af visse Præmisser — hvoraf kan jeg da saa sikkert vide, at det netop er — min Forførelses Frugt?"

„Hvad!" skreg Otto ude af sig selv og med løftet Arm, — „Du vover, Usling!"

„Og overhovedet," vedblev Legationssecretairen i den forrige brillende og udfordrende Tone, idet han gjorde et Skridt tilbage, — „og overhovedet er det virkeligt det underligste Forlangende af Verden, at fordre reparation d'honneur ved et virkeligt og veritabelt Ægteskab. Skulde jeg gaae hen og gifte mig med alle de Pigebørn, som jeg har staaet paa en ligesaa interessant Fod med, saa sik jeg saamænd nok at bestille. Jeg er ingen Mahomedaner og kan ikke gifte mig med dem alle uden at komme i Collision med vore christelige Love; og kan jeg kun gifte mig med Een, saa har den Ene jo ligesaa gyldigt Krav som den Anden. Saa skulde jeg for Exempel ogsaa gifte mig med den lille Beriderske, som Du uden Tvivl saae for lidt siden gaae herfra."

Otto vilde flere Gange afbryde ham; men Ordene kvaltes i Fødselen og bleve til en uarticuleret Stønnen. Baade Stuen og Tankerne løb rundt med ham. En saa uhørt, hjertelos Uforskammethed var han ikke belavet paa. Hans Hoved brændte, og hans under det daglige Livs almindelige Gang rolige og ædle Ansigtstræk antoge Udtrykket af en næsten dyrisk Vildhed. Under Lovendals sidste Replik gjorde han flere Gange et Skridt hen imod ham i den samme truende Stilling; men denne, der var større og stærkere end Otto og sandsyn-

ligviis ikke frygtede et voldsomt Sammenstød, ja maaskee endog søgte at fremskynde et saadant for at faae et Paaskud til at ringe og faae ham jaget paa Porten som Overtræder af Husrettens og Gesandtskabets Uforkrænkelighed, gjorde blot hvergang et tilsvarende Skridt tilbage, men uden at lade sig standse i sin Ordstrøm. Under denne Manoeuvre kom de hen til et afsides staaende Bord, hvorpaa alleslags Curiositeter laae henkastede — blandt disse en ziirligt udsmykket neapolitansk Dolk. Ottos forvirrede Blik faldt paa denne ved Enden af bemeldte Replik. Med Lynets Hast greb han den, og inden Løvendal kunde forhindre det, sad den i hans Bryst. Han segnede baglænds om paa Gulvet uden at give en Lyd fra sig.

Otto stod et Øieblik som bedøvet og stirrede paa sit Værk, men styrtede derpaa udaf Døren og udaf Hotellet. Et Stykke herfra mødte han igjen det Fruentimmer, der af Løvendal var betegnet som Kunstberiderske. Hun saae atter stivt og forundret paa ham og syntes at styre sin Gang mod Hotellet.

En halv Time efter befandt Otto sig, uden at have mødt nogensomhelst Hindring, paa Jernbanetoget til Prag. Her bestilte han Postheste og reiste videre afsted uden Plan, uden Maal eller Mæd. Hvergang han kom til det paa Maa og Faa opgivne Sted, drog han ufortøvet videre paa samme Maade, paakryds og paatværs, snart med Damp, snart med Heste. Han søgte at undflye Furierne, som rasede i ham.

Efter længere Tids rastløs Omflakken befandt han sig i Schweiz. Han var udmattet paa Legeme og Sjæl. Hans udtømte Kræfter krævede Hvile, og i et Krosted i

Nærheden af Genfersøen, hvorhen Hændelsen havde ført ham, sank han hen i en aandelig Dos. Den herlige Schweizernatur gled uændset forbi hans ellers for Naturskjønheder aabne Øie. Det meest henrivende romantiske Landskab eller en sibirisk Ødemark, det var ham ligegyldigt og uden Forskjel, ja den sidste havde han maaskee foretrukket. Først efter et Par Uger begyndte han at vaagne op af denne Lethargie. Ønsket om at vide, hvorledes det stod til med hans ulykkelige Søster, blev igjen levende hos ham og fik Overvægt over hans Modbydelighed for at gjensee, end sige opslaae sin Bolig i den Stad, som var Vidne til hendes Vanære.

Han bestemte sig til at reise hjem, og efter et Par Maaneders Ophold i Udlandet steg han igjen i Land ved Kjøbenhavns Toldbod.

Otto sneg sig igjennem Byen ad de mindst befærdede Gader som En, der har en ond Samvittighed, og saae ikke til nogen af Siderne af Frygt for at møde en Bekjendt, af hvis Blikke han skulde læse Noget, der vilde bringe ham Undseelsens og Harmens Rødme i Kinderne. Han frygtede, og det med god Grund, at Skandalen med hans Søster var bleven bekjendt trods de af ham trufne Forsigtighedsregler. Det vilde ogsaa være formeget forlangt af en talrig og meget søgt Familie som Cancelliraadens, at de Alle som Een skulde iagttage en saa uhørt Discretion. — Han indlogerede sig i en af den galante Verden ikke synderligt besøgt Gjæstgivergaard

i Nærheden af den Stadport, udenfor hvilken han havde sat sin Søster i Kost.

Han gjorde den lange Gang ud til det afsides liggende Huus i Forstaden.

Sophie var for fjorten Dage siden nedkommen med en lille Pige og — havde fra det Øieblik været berøvet Forstandens Brug. Hun havde ikke tilkjendegivet nogetsomhelst Ønske betræffende Barnet eller bekymret sig om dets Skjæbne, efterat det var sat i Pleie hos en Nabokone, der ammede det.

Otto blev ført ind i hendes Værelse. Ak, hvilket Møde med en høit elsket Søster, der i tidligere Dage, naar han traadte ind ad Døren, var kommen ham springende imøde med skjemtende Ord og et Ansigt, der straalede af barnlig Ufskyld og Glæde. Han kjendte hende neppe igjen. Der sad hun nu med udslukte Blikke og stirrede paa den indtrædende Broder med et Udtryk, der vexlede mellem Skræk, Smerte og Vanvid. Enhver bitter eller uvenlig Følelse mod hende forsvandt af hans Bryst. Han styrtede hen til hende, faldt hende om Halsen, græd og kaldte hende med de kjærligste Navne. Men hendes Sindsforvirring stod snart utvivlsom for ham. Hun syntes kun utydeligt at gjenkjende ham og vendte sit Hoved bort med en afvisende Gebærde, som om de dunkle, forvirrede Erindringer, Synet af ham fremmanede, piinte og foruroligede hende.

Nogle Dage efter bragtes hun ud til Hospitalet for Sindssvage ved Roeskilde. Barnet blev indtil videre, hvor det var.

Hovedstaden havde tabt enhver Tillokkelse for Otto. Han havde bevæget sig meget i alleslags Selskabscirkler, baade mellem jevnaldrende Venner og i Familier, hvor han som en ung munter Mand med Udsigter og Formue, samt ikke uden Talenter, havde været en altid velkommen Gjest. Alle disse Kredse skyede han nu, ligesom han ogsaa havde tabt Lysten til at fortsætte sin begyndte Løbebane som Jurist.

Med Sorgen blandede sig Selvbebreidelser og et Slags Samvittighedsnag. Det forekom ham, som han havde sveget det Løfte, han gav sin Moder paa hendes Dødsleie. Han var altfor sorglos vedbleven at betragte Sophie som et Barn, hos hvem han ikke forudsatte Muligheden af et saadant Feiltrin. Derfor hengav han sig til en letsindig Tryghed, som ikke engang rokkedes ved flere om Lovendal circulerende odiøse Historier, der burde have gjort ham mindre tryg; og medens han tumlede sig i Hovedstadens Adspredelser, havde han ikke lagt Mærke til eller ikke lagt Vægt paa Symptomerne til et hemmeligt Forhold, hvori hiin Don Juan indviklede hans uerfarne og ubevogtede Søster.

Han tænkte paa sit Barndomshjem, hvor den lille Sophie, Forældrenes og Broderens Yndling, hoppede omkring lykkelig i Øieblikkets Nydelse; — og nu! — En skjærende Melancholie fyldte hans Sjæl ved disse Sammenligninger, der bleve end mere piinlige ved Tanken om, hvor let han sandsynligviis ved en Smule Agtpaagivenhed og Conduite kunde have forhindret Ulykken. Adskillige Smaaomstændigheder opgik nu for hans Erindring, som maatte have vakt hans Opmærksomhed, mens det endnu var Tid, dersom ikke en ubegribelig indolent

Godtroenhed havde gjort ham blind. Havde han blot den og den Aften lagt sig de brændende Diekast paa Hjertet, som Lovendal sendte den rødmende Sophie, istedetfor at han havde slaaet det hen som intetbetydende Narrerier — ja (hvo veed?) maaskee endog følt sig paa en vis Maade smigret ved, at en saa routineret Kjender fandt hans Søster smuk! — Havde han blot den og den Aften hentet Sophie fra Theatret, hvorom hun bad ham saa meget, og ikke overladt det til den strax paa rede Haand værende Lovendal, fordi han selv just samme Aften skulde til et muntert Gilde eller vel endog et — interessant Stævnemøde! — Havde han ikke dengang undskyldt sig for Deeltagelse i en Kjøretour og dengang for Deeltagelse i et Aftenselskab, hvor han vidste, at Lovendal og Sophie vilde træffe sammen — blot fordi hans egne Fornøielser førte ham ad andre Veie! — Havde han blot ikke den Dag gjort hiint og den Aften undladt at gjøre dette: ak! hvor ganske anderledes vilde da maaskee Alt nu have seet ud! — I saadanne Betragtninger og tilbageskuende Undersøgelser fordybede han sig nu i den piinligste Detail.

Hertil kom Selvbebreidelser af en anden Natur. Han bebreidede sig, at han ved Fremmede havde sendt sin Søster ud til Enken i Forstaden og var reist bort uden at have sagt hende Farvel, ja uden at have seet hende, siden han af hendes egen Mund erholdt den rystende Stadfæstelse paa Sandheden af Cancelliraadens Skrivelse. Maaskee ansaae hun sig som forstødt af sin nærmeste naturlige Beskytter, sin Broder og eneste Slægtning; maaskee havde den fortvivlede Følelse af fuldkommen

Forladthed bidraget til at fremskynde hendes nuværende Aandsforvirring.

Og nu endeligt Katastrophen i Wien! — Han følte vel ikke nogen egentlig Anger over at have dræbt den hjerteløse Forfører efter en Scene som den, der var forefalden imellem dem; men han havde en nedtrykkende Følelse af Maaden, hvorpaa han havde udført sin Hevn, — en Følelse, der dæmonisk krydsede de tungsindige Foreſtillinger, som Familieulykken nærmeſt voldte ham. Det havde været hans Henſigt, da han reiſte, at søge paa enhver Maade at bringe Løvendal til at forsone sin Brøde ved et skyndsomt Ægteskab — og, i Tilfælde af Vægring, at udfordre ham til en Duel paa Liv og Død. At denne vilde have modtaget en saadan, var upaatvivleligt, da han baade skjød og fegtede fortræffeligt og engang før havde duelleret i en langt ubetydeligere Anledning; ja det var meer end sandsynligt, at han ved sin Opførsel i hiint sidste Møde havde lagt an paa at fremskynde en Udfordring. Dertil var det nu ikke kommet, fordi hans kolde drillende Spot bragte Otto til en saadan Grad af Raseri og selvforglemmende Lidenskab, at han paa staaende Fod brugte et dræbende Vaaben, som Tilfældet spillede ham i Hænderne. Denne Gjerning kunde han ikke være bekjendt; den vilde i Verdens Øine snarere forøge end formindske hans Søsters og hans Navns Vanære, medens en Tvekamp paa Liv og Død, i hvad Udfald den end fik, maaskee vilde have formildet Folks Dom om Søsterens Feiltrin ved at afvinge dem Agtelse for Navnet. Han maatte vel frikjende sig selv for det moralske Ansvar af forsætligt Mord; men ligemeget! Gjerningen var udvortesfra betragtet uhyggelig og

forkastelig. Det var en uridderlig Hevn, som ingen Satisfaction ydede ham, en Hevn, der satte ham i Klasse med en almindelig Drabsmand, ja gjorde ham i Tilfælde af Opdagelse hjemfalden til Lovens Straf.

Som sagt, at blive en Dag længere i Kjøbenhavn, end han havde nødigt, var ham en modbydelig Tanke. Ogsaa til at reise udenlands havde han tabt Lysten siden hans sidste skjæbnesvangre Ophold i Udlandet. En lille Eiendom stod averteret til Salg ved Kjøbstaden H. langt inde i Jylland. Hverken af sin Hukommelse eller af Statskalenderen kunde han udregne, at han havde noget nok saa fjernt Bekjendtskab i bemeldte By eller dens Omegn. Han kunde altsaa komme og nedsætte sig der som en fuldkommen Ubekjendt, og det var det, han fornemmelig ønskede. Ja det forekom ham, som han fjernt fra den store Verdens larmende, fordringsfulde Civilisation, i et philistrøst Samliv med godmodige Kjøbstad- og Landbeboere samt ved Deeltagelse i deres adstadigt smaapuslende, hans tidligere Livs stik modsatte, Interesser snarest maatte kunne opnaae nogen indre Ro og Fred med sig selv. Uden derfor at skaffe sig flere Oplysninger om den lille Eiendoms Værd og Beskaffenhed end de aldeles nødvendige, lod han den kjøbe ved en Commissionair; og efter endnu blot at have truffet de fornødne Dispositioner med Hensyn til sin Søsters Formue og Fremtid samt Barnets Pleie — drog han over til sit nye Asyl og introducerede sig i Byen H, saaledes som det i Begyndelsen af denne Fortælling er berettet.

Tredie Kapitel.

Reis, reis til Verdens yderste Ende,
Du reiser dog ei fra din værste Fjende.

Om end Du flyver i strakt Galop,
Han sætter sig bag Dig paa Hesten op.

Hvad enten Du seiler eller Du kjører,
Du dog hans spottende Stemme hører.

Saavel under eget som fremmed Tag,
I eensom Stue, i muntert Lag,

I Kunstens Hal, under Kirkens Buer,
Du stedse hans vrængende Ansigt skuer.

I Krigens Tummel, i Orkenens Ro,
Blandt Venner og Fjender Du føler hans Klo.

Selv naar Du i Pligtens Arbeider hænger,
Du skilles dog ei fra din Dobbeltgænger.

Ja flygt over Bjerg og Dal og Elv,
Du maa dog smukt tage med — Dig selv!

„Sergeanten er i sit Tværdriverhjørne idag," sagde en ung Frivillig halvhøit til et Par Kammerater, — „hvad er det nu for en løierlig Vise, han sidder derhenne og brummer ved sig selv, mens han skuler ned for sig og rister Runer i Sandet."

„Det er Skade, man ikke kan høre Ordene", sagde en Anden, „for Melodien er da noget af det særeste Tøi, man kan høre for sine Øren."

„Man maa ellers sige, hvad man vil", sagde en Tredie, „saa er Sergeanten med alt det en rask Fyr. Naar det stikker ham, kan han være lystigere end alle vi

Andre tilsammentagne. Og en tapper Soldat er han paa min Sjæl."

„Ja det er s'gu vist!" svarede den Første, — „han er allergladest i Bataille; og en flink Kammerat, naar han er i Humeur. Men har han Svin paa Skoven, som nu for Exempel, saa kan Fanden ikke komme ham nær, end sige faae et fornuftigt Ord af ham, uden hvad der vedkommer Tjenesten."

„Men hvad mon der gik af ham iforgaars efter endt Bataille," sagde den Anden næsten hvisk ende; — „han havde været oprømt og munter og sunget og trallet og sat Liv i os allesammen under hele Affairen. Men da Fjenden var lyst hjem, kom en Ambulance med en Saaret af en anden Bataillon tæt forbi, hvor Sergeanten stod. Han kastede Øiet paa den Saarede, der just slog Øinene op; men saa foer han tilbage som han havde seet et Spogelse, og jeg troer den Saarede blev ligesaa bange for ham, for han segnede tilbage som stukken af en Slange og lukkede Øinene igjen. Da vi saa marscherede hjem, var han mere taus og mørk end nogensinde før, og saaledes har han nu været indtil dette Øieblik."

Scenen er paa Als, to Dage efter Træfningen d. 5te Juni 1848.

De tre Samtalende vare Frivillige, der vare mageligt henstrakte paa en Græsplet, beskjæftigede med deres Frokost. Den omtalte Sergeant, der i et Slags recitativisk Foredrag havde mere nynnet end sunget ovenstaaende uregelmæssige Vers, sad en halv Snees Skridt fra dem paa en invalid Kanon og tegnede Figurer i Sandet med Spidsen af en Bajonet.

Han blev vakt af sine Grublerier af en menig Soldat, der kom løbende aandeløs og standsede foran ham med militair Hilsen. „Jeg skulde sige fra Capitainen", sagde Soldaten, „om Sergeanten vilde komme op i Lazarethet; for Doctoren siger, der er en haardt Saaret, som vilde tale med Dem, førend han døer."

„En haardt Saaret!" udbrød den Tiltalte, — „med mig! — Hvad hedder han?"

„Ja det veed jeg ikke, for det sagde Capitainen ikke."

„Godt! jeg skal strax komme!"

Karlen fjernede sig, og efterat Sergeanten havde staaet et Øieblik med Haanden for Øinene som for at besinde sig, gik han med hurtige Skridt op til Lazarethet paa Augustenborg.

„Hvad mon det skal betyde?" sagde den ene Frivillige.

„Den stolle Saarede er s'gu nok den Samme", ytrede den anden, „om hvem jeg fortalte Jer, at han og Sergeanten nær havde fremmet Livet af hinanden iforgaars."

Paa Lazarethet blev Sergeanten viist ind i en lille Stue, hvor den Syge, der ønskede at tale med ham, laa alene.

Han gik hen til Sengen, men traadte i samme Øieblik et Skridt tilbage med det Udraab: „Ha, Løvendal! — det var altsaa intet Sandsebedrag!"

„Nei Otto! det var ingen Øiensforblindelse," sva-

rede den Syge med mat Stemme, — „det var mig selv, Du saae. Jeg gjenkjendte ogsaa Dig. Derfor lod jeg Dig bede komme herhen, og man har i Anledning af denne rørende Sammenkomst tilstaaet min Begjæring, at blive flyttet ind i dette eenlige Lukaf."

„Du er saaret."

„Til Tjeneste! — Meget grundigere end dengang Du veed nok. — En Kugle i Underlivet! med mere, som denne sørgelige Vise indeholder. Men jeg dør hverken idag eller imorgen, — saa jeg kunde maaskee endda faae Tid til at rette paa Noget, jeg i sin Tid har gjort kroget."

Otto betragtede ham med et mørkt spørgende Blik, uvis om, hvad han skulde svare.

„Jeg ønsker," tog Løvendal igjen Ordet, „at ægte din Søster og legitimere vort Barn."

„Er Du vidende om hendes Tilstand?" spurgte Otto.

„Ja! — Og desuagtet maa det kunne lade sig gjøre. Men der er ingen Tid at spilde, — det mærker jeg nok."

Hans Hoved sank tilbage i Puden, og han syntes nogle Øieblikke overvældet af legemlige Smerter.

Men da det vilde være en vanskelig og altfor omstændelig Sag at gjengive en lang Samtale, der hyppigt blev afbrudt paa lignende Maade, saa ville vi foretrække at meddele i kort Sammenhæng de gjensidige Forklaringer og sammes Resultat.

Løvendal, hvem Otto troede at have skilt ved Livet, var dengang ikke bleven synderlig farligt saaret og var efter et Par Maaneders Forløb kommen sig aldeles.

Men han havde været besvimet længe efter at have modtaget Stikket; og da han senere var kommen til Samling, havde man fortalt ham, at hiin Beriderske havde truffet ham svømmende i sit Blod midt paa Gulvet og gjort Anstrig i Hotellet. Da hun samme Dag skulde reise videre med Beriderselskabet, maa hun uden Tvivl have forladt Wien med den Tanke, at hendes Elsker var dræbt eller dødeligt saaret; — derved forklares hendes Adfærd i Staden H, da hun sik Die paa Otto. Hun havde afgivet den Forklaring for de straz tilkaldte Retsfolk, at Gjerningsmanden maatte være en ung Mand af et forstyrret Udseende, hvem hun havde mødt to Gange; — første Gang var han styrtet ind i Legationssecretairens Værelse, ligesom hun forlod det, og anden Gang havde hun mødt ham et Stykke fra Hotellet mere løbende end gaaende, da hun vendte tilbage hertil for at tage Afsted med sin Elsker, — i hvilken Mellemtid Gjerningen var skeet. Et Par af Hotellets Folk udsagde, at ogsaa de havde seet et Menneske af det bestrevne Udseende. Men alle Efterforskninger havde været forgjæves, skjøndt Stikbreve vare sendte til alle Kanter. Lovendal selv havde Intet rørt, men kun sagt, at et ham aldeles ubekjendt, sandsynligviis affindigt Menneske havde udført Attentatet.

Iøvrigt var der under Helbredelsen og senere foregaaet nogen Forandring i Løvendals indre Liv. Man skulde tro, at et Menneske af hans Temperament og Charakteer vilde fatte et uforsonligt Nag til den, der paa en saa voldsom Maade havde taget sig selv tilrette, eller idetmindste ansee deres Mellemværende for kvit. Men tværtimod — han havde nu for første Gang en trykkende

Følelse af den hensynsløse Letsindighed, hvormed han havde leget med Andres, men fremfor alle med sin sorgløse Universitetsvens og hans Søsters Lykke og Sjælsro. Han var ei sjeldent misfornøiet med sig selv og tabte endeel af sin tidligere, som det engang syntes uforgjængelige Munterhed og Selvtillid. Det var ingenlunde Anger, der allerede skulde kunne fremkalde et virkeligt Skridt til at forsone begaaet Uret, men kun en ubestemt Misstemning, der til visse Tider kom over ham; og denne blev ikke formindsket, da han i Begyndelsen af 1848 blev kaldt tilbage til Kjøbenhavn og der erfarede, at hans Letsindigheds Offer befandt sig — i en Daareanstalt. Alt dette bidrog vel lige saa meget som Patriotisme til, at han, da Krigen udbrød, gik med som Frivillig.

At hans Gjenopstandelse til Livet ikke var kommen til Ottos Kundskab, var en Følge af dennes tilbagetrukne Liv siden den Tid. I lang Tid efter Begivenheden var han flakket om i Tydskland og Schweiz saa godt som uden at tale med noget Menneske eller læse i nogen offentlig Tidende; — i Kjøbenhavn havde han undgaaet al Berøring med Andre end de Faa, han nødvendigt maatte tale med i bestemte Anliggender, — og da han kom til Jylland, var Historien allerede for gammel til at blive Conversationsgjenstand, for saa vidt den skulde være kommen til Nogens Kundskab i den lille By. Og endeligt havde han bestandigt næret en vis ængstelig Sky for selv at erkyndige sig om den formeentligt Dræbte.

Da han efter Katastrophen med Kunstberiderselskabet i H. pludseligt forlod Byen, reiste han efter et Par Dages Ophold i Kjøbenhavn til Italien. Det var ikke hans

Henſigt at flygte for Opdagelſen og dens mulige Følger, men kun at flye ſig ſelv og ſine Erindringer, der vare gaaede mere levende op for ham ved hiint uventede Sammentræf; — havde han ikke lært Frøken Ferral at kjende, eller havde hun ikke befundet ſig i hiin By, var han ſandſynligviis bleven og havde ladet det komme an paa, hvad der vilde ſkee.

Han tilbragte Størſtedelen af Vinteren 1847—48 paa Sicilien og havde maaſkee ſlaaet ſig til Ro der for lang Tid, derſom ikke Efterretningen om hans Fædrelands Fare havde naaet ham og aabnet ham en velkommen Leilighed til at ſøge Fred og Forglemmelſe i et ærefuldt Felttogs Farer og Strabadſer.

Saaledes vare de to paa en ſaa fjendtlig Maade adſkilte Mennesker atter trufne ſammen, efterat de alt i et Par Maaneder, uden at vide det, havde kæmpet under ſamme Fane for den ſamme Sag.

Dagen efter denne Samtale reiſte Otto ifølge erholdt Permiſſion til Kjøbenhavn, efterat den dødeligt ſaarede Løvendal alt havde betroet ſig til Feltpræſten og faaet hans Tilſagn om at foretage det Fornødne, naar Tiden var.

Da Otto efter Hjemkomſten fra Italien havde været nogle Dage i Kjøbenhavn for at gaae til Armeen, havde Enken, hos hvem hans Søſters Barn var ſat i Pleie, fortalt ham, at en ung kjøn Dame flere Gange havde været der og leget med Barnet ſamt givet det Legetøi og Sukkergodt. Hun havde ikke navngivet ſig men kaldt

sig en Veninde af Barnets Moder. Da Otto nu kom derover igjen, hørte han af Konen, at den samme Dame var vedbleven at komme der og syntes at interessere sig levende for den lille Pige. Den Beskrivelse, han fik over den hemmelighedsfulde Dame, lod en øieblikkelig Tanke opstaae hos ham, en Tanke, han dog ligesaa hurtig opgav som usandsynlig og urimelig. Han gav sig ikke Tid til at undersøge Sagen nøiere, men reiste strax ud til Hospitalet for Sindssvage ved Roeskilde.

Han havde ikke seet sin Søster, siden hun kom herud, men havde især fra Jylland af og til brevvexlet med en Læge ved Hospitalet. Denne lod til at antage hendes Sindssygdom for uhelbredelig. Hun var i høi Grad indesluttet i sig selv, hverken lo, græd eller talede, og syntes i en fuldkommen Apathie at have tabt Erindringen om sin Fortid; men hendes legemlige Befindende var upaaklageligt.

Otto talte nu personligt med Hospitalets Overlæge, meddeelte ham Hensigten med sit Besøg og spurgte, om Patienten turde følge ham paa en Reise til Als. Han betroede ham tillige saameget af, hvad der havde tildraget sig tidligere og senere, som var tilstrækkeligt til at gjøre Vigtigheden af en saadan Reise indlysende. Lægen meente, at Sagen lod sig gjøre, naar de fornødne Forsigtighedsregler bleve trufne; ja han antog det for muligt, at Iværksættelsen af den Handling, som var Formaalet for Reisen, kunde have en heldig Indflydelse paa den Sindssyges Tilstand. Dernæst fortalte han, at en ung Dame oftere havde været derude og bedet om Tilladelse til at tale med Frøken Jessen. Hun kaldte sig med et ganske almindeligt Navn, Jomfru M; men han

var — han vidste ikke selv hvorfor — tilbøielig til at troe, at det var et paataget Navn. Imidlertid havde han ikke fundet Anledning til at afslaae Damen hendes Begjæring; ja det forekom ham, som om disse Besøg havde havt en gavnlig Virkning paa Patienten, som om lysere Øieblikke indfandt sig i den sidste Tid, og det var synlig, at hun følte Glæde ved den Fremmedes Besøg. Det var næsten, som hun havde en velgjørende Fornemmelse af, at der var Nogen, som viste hende Velvillie og Deeltagelse, uden ved Forholdene at være forpligtet dertil. Den Ubekjendte var den Eneste, der formaaede at bringe hende til at tale, dog især naar de vare alene, hvilket den Syge hvergang tilkjendegav Ønsket om ved utaalmodige Vink og Eenstavelsesord. Damen, der efter ethvert saadant Besøg talte med Lægen, havde fortalt denne, at Frøken Jessen i disse Sammenkomster uden Vidner talte ikke blot i god Sammenhæng, men med Liv og Aand, saa længe Samtalen bevægede sig indenfor Grændserne af en besynderlig phantastisk, romantisk-eventyrlig Verden, som hun syntes at have skabt sig selv, — ligesom hun med stor Andagt og spændt Interesse hørte paa den Fremmede, naar denne talte eller læste for hende om Gud og det evige Liv, om Christus og Forsoningen. Men dreiedes Talen ind paa det virkelige Livs almindelige Anliggender, saa syntes hun Intet at forstaae; og at bringe hendes egne personlige Forholde paa Bane eller gjøre et nok saa forsigtigt Spørgsmaal desangaaende, var det Samme som at bringe hende til aldeles at forstumme og igjen trække sig tilbage i sig selv.

Et Øieblik faldt Otto hen i Tanker. Den hemme-

lighedsfulde Ubekjendte, der efter Beskrivelsen syntes ham at maatte være den samme, som besøgte hans lille Søsterdatter i Kjøbenhavn, beskjæftigede hans Tanker paa sælsom Maade. Dog losrev han sig hurtigt fra disse og yttrede Ønsket om at see og tale med sin Søster.

Han blev ført til hendes Værelse. Ved Synet af ham foer hun sky tilbage, men nærmede sig mere tillidsfuldt, da han, udstrækkende sine Arme imod hende, i en venlig og veemodig Tone udtalte hendes Navn. Hun syntes at gjenkjende ham og gjengjeldte hans broderlige Hilsen paa en Maade, som om paa eengang venlige og smertelige Erindringer vaktes hos hende. Hun saae bedre, friskere og roligere ud, end da han sidst saae hende; kun noget Vist i Blikket vidnede om hendes indre Forfatning.

Han talte til hende, som om hun var i fuldkommen normal Tilstand, forklarede hende i faa, tydelige og kjærlige Ord Hensigten med sit Komme, beskrev hende uden Omsvøb sit sidste Sammentræf med Lovendal samt dennes Beslutning at ægte hende, inden han forlod Livet, og spurgte hende tilsidst, om hun havde Mod og Styrke til at tiltræde en saadan Reise. Medens han talte, syntes hun heftig bevæget og skiftede Farve flere Gange. Mod Slutningen syntes forvirrede Forestillinger at klare sig noget for hende, ja et svagt Glimt af Glæde at lyse fra hendes Ansigt, og hun besvarede hans sidste Spørgsmaal med et venligt Nik. Men hun talte ikke.

Forberedelserne til Reisen vare snart trufne. Da han kom for at afhente hende, sad hun fordybet i sig

selv, men sprang ved Synet af ham op, faldt ham om Halsen og sagde hvistende: „Ja Otto! jeg vil!"

Paa Reisen ledsagedes de af et paalideligt Menneske fra Hospitalet. De undgik saa meget som muligt at komme i Berøring med Andre, og hvor dette ikke kunde undgaaes, vakte Sophies Adfærd dog ingen Opmærksomhed. Hun forholdt sig taus og stille, skjønt hendes Sjæl viensynligt var Tumleplads for stærke Bevægelser, som En der stræber at arbeide sig ud af en somnambul eller paa anden Maade hildet og omtaaget Tilstand. Naar Otto talte til hende, svarede hun vel nogenlunde fornuftigt og sammenhængende, men kort og distrait, som En, der nødigt vil forstyrres i sine egne Grublerier.

De naaede deres Bestemmelsessted Als. Det var paa høie Tid; thi Lovendals Tilstand havde betydeligt forværret sig. Dog havde han endnu sin fulde Bevidsthed.

Alt var i Beredskab til Vielsen. Feltpræsten i Forbindelse med Lovendals Capitain, der var Forlover tilligemed Otto, havde foranstaltet alt det Fornødne. —

Hvad Otto meest havde frygtet for, var Sophies første Møde med sin Forfører. Denne Frygt viste sig nu at være ugrundet. Den af Lægerne opgivne Brudgom, der laa i et net indrettet Værelse paa Augustenborg, rakte Sophie Haanden, da Otto førte hende hen til hans Seng. Ingen af dem talte; men hun betrag-

tede ham med et eget drømmende, uudgrundeligt Blik og beholdt hans Haand indeni sin.

Vielsen fuldbyrdedes. Bruden syntes at følge den hele Handling med Opmærksomhed, men i den samme halvt spændte halvt drømmeagtige Tilstand, hvori hun havde befundet sig paa hele Reisen; og sit „Ja" udtalte hun paa rette Sted, men i en drømmende Tone.

Da Handlingen var forbi, foregik der en pludselig Forandring med hende. Hun saae sig om som en Søvngjængerske, der pludseligt vaagner op. Den dæmoniske Magt, der i saa lang Tid havde holdt hendes Sjæl bunden, var brudt, og Virkeligheden stod igjen klar og levende for hende. Den første Virkning af denne psychiske Opvaagnen var, at hun brast i en heftig Graad og kastede sig lidenskabeligt til sin Broders Bryst. Denne vendte hende om imod Løvendal, og hun bøiede sig hen over denne, der med mat og veemodig Stemme udtalte de Ord: „Sophie! — det er snart forbi! — Forsoning!" — Hun nærmede sig hans Læber og hviskede: „Ja Sophus! — Forsoning! — jeg kommer snart efter."

Et Værelse var indrettet for hende paa Augustenborg. Derhen blev hun nu ført, da Lægen erklærede, at den Syge maatte have Ro. Denne, der følte sig stærkt angreben af det nys Passerede, tabte kort efter Bevidstheden. Ogsaa hun trængte i høi Grad til Ro og faldt paa det anviste Værelse i en let Blund. Henimod Aften kom der Bud til Otto (der indtil videre var fri for Tjenesten for at kunne være om sin Søster), at hvis den unge Kone vilde samles med sin Mand endnu

engang, da maatte det skee nu; thi han vilde neppe kunne leve Natten over.

Otto ledsagede hende. — Den Døende rakte under en kortvarig Tilbagevenden af Bevidstheden Haanden mod sin unge Hustru, men forsøgte forgjæves at tale. Hun bøiede sig grædende over ham og talte til ham, uden at Broderen, der holdt sig noget tilbage, kunde forstaae Andet end de afbrudte Ord: „Kun kort — følger — snart.“ Ogsaa til Otto rakte han Haanden, hvilken denne trykkede hjerteligt, idet han sagde:

„Krigskammerat! Du faaer en hæderlig, misundelsesværdig Død; — vi skulle holde dit Minde i Ære.“

Nu forlod Bevidstheden ham uden mere at vende tilbage, og de tvende Sødskende forlode ikke hans Leie for henved Midnat. Da var hans Dødskamp endt.

Sophies Sjælssygdom var hævet. Men efterhaanden som hendes Forstands Lys vendte klarere tilbage, gik det nedad med hendes legemlige Sundhed, der under hiin ulykkelige Periode havde været upaaklagelig. Det var, som om den fordærvelige Magt, der havde grebet hendes unge Liv, fortsatte sin Indflydelse, kun at den gik fra Sjælen over paa Legemet.

Ligesom hun kort iforveien kun havde levet og erindret det virkelige Liv som en Drøm eller Vision, saaledes forekom selve hiin Periode hende nu, da hun var traadt tilbage i Virkeligheden, som en lang besynderlig Drøm. Som en kjær og velgjørende Erindring fra denne Tid fortalte hun Otto, at der oftere var kommet

et Væsen til hende, som hun havde anseet for en himmelsendt Aand eller venlig Fee. Denne fremmede Kvinde havde talt saa smukt og forstandigt og kjærligt med hende, som ingen Anden; kun denne havde hun forstaaet og kunnet tale med, medens alle Andre havde talt til hende i et fremmed, ubehageligt Sprog; kun naar dette mystiske Væsen viste sig, var det som om der opgik et nyt og vederkvægende Lys i hendes Sjæls taageagtige Dæmring.

Otto kunde, trods sine Spørgsmaal, ikke af den phantastiske Beskrivelse danne sig noget bestemt Billede af den gaadefulde Dames Personlighed, og han maatte atter lade det beroe ved en dunkel Ahnelse, som han dog ikke kunde give sig selv en eneste fornuftig eller antagelig Grund for.

Endeligt, som Sophies aandelige Helbredelse Time for Time befæstedes, følte hun en hidtil ukjendt, men nu med hvert Øieblik stigende Længsel efter at see og omfavne sin Datter. Otto vilde for at opfylde dette naturlige Ønske blot vente, indtil hans, for Fædrelandet faldne, Svoger var stedet til Jorden. Dette skete efter faa Dages Forløb; men allerede da den unge Enke overrakte sin Broder den af hende bundne Krands, der skulde smykke Kisten, havde det taget en saa betænkelig Vending med hendes legemlige Befindende, at der ikke længer for hende kunde være Tale om at reise.

Da Moderen altsaa ikke kunde reise til sit Barn, besluttede Otto at bringe dette til hende. Han havde søgt en ny Permission og reiste nu alene til Kjøbenhavn, efter at have betroet sin Søster til paalidelige Menneskers Omsorg.

Ankommen til Hovedstaden ilede han strax hen til Barnets Pleiemoder.

Det Første, der mødte hans Øie, da han traadte ind ad Døren, var en ung Dame, der sad paa en Sopha og legede og passiarede med den Lille. Hun løftede Hovedet mod den Indtrædende, og et Udbrud af glad Overraskelse undslap denne. Det var — Frøken Bertha Ferral!

Hun rødmede stærkt og syntes at have Lyst til at flygte, men fattede sig dog snart og traadte Otto et Skridt imøde.

„Saa har min Ahnelse dog ikke skuffet mig," sagde denne.

„Det har altsaa virkeligt ahnet Dem," svarede Bertha smilende, „at den, der har været indiscret nok til i Deres Fraværelse at indsnige sig i Deres private Forhold, ikke kunde være nogen Anden end —"

„Den Ahnelse har gjort mig lykkelig," afbrød Otto hende, „at Frøken Bertha muligt havde følt og vedligeholdt nogen Interesse for den underlige Særling, der paa en saa paafaldende Maade forsvandt fra H's Enemærker."

„Deres pludselige Forsvinden syntes at staae i Forbindelse med en Scene, som jeg selv overværede. Begge Dele sammenholdt jeg med gaadefulde Ytringer, som De i Samtale med mig havde ladet falde. Alt dette tilsammen vakte min — min — ja hvorledes skal jeg udtrykke mig — Nysgjerrighed — De veed jo, det er en af mit Kjøns Svagheder —; og da jeg senere kom til Kjøbenhavn, bragte Hændelsen mig paa

Spor. Jeg kunde ikke modstaae Fristelsen at følge dette Spor videre; — jeg tænkte, at jeg muligt kunde —"

„Blive den lille Pige en om moderlig Veninde," afbrød Otto hende, da hun forlegen søgte om Ord til at fortsætte, — „og med det Samme blive min stakkels Søsters gode Engel; thi jeg veed, at ogsaa der har De været."

„Jeg har Bekjendte i Roeskilde, hvem jeg besøger hyppigere, siden Jernbanen er kommen. Saa har jeg med det Samme taget Anledning til —"

„Jeg veed Alt! De har gjort, hvad ingen Læges Kunst formaaede; De har ved Deres forstandige, kjærlige, opoffrende Adfærd bragt det Lys i hendes syge Sjæl, som gjorde den senere Helbredelse mulig."

„Er hun helbredet!" udbrød Bertha glad og forbauset; — „jeg var derude igaar; da sagde man mig, at hun var afhentet af sin Broder; — men Mere fandt man sig ikke berettiget til at meddele mig."

„En lykkelig Vending i hendes Skjebne har gjengivet hende Fornuftens fulde Brug, efterat De, Frøken Bertha! havde banet Veien og gjort hendes Aand modtagelig for Indvirkningen af lykkelige Tilskikkelser."

Bertha saae spørgende paa ham, men fandt det ikke passende at henvende noget directe Spørgsmaal om, hvori denne Lykkens Omvexling bestod.

„Erindrer De vor sidste Samtale, Bertha!" vedblev Otto efter et kort Ophold, idet han greb hendes Haand.

Hun slog Øinene ned og tav.

„Tager jeg ikke feil, vare mine sidste Ord, at jeg kun stræbte at flye for mig selv og — for Dem! —

Men den fjendtlige Skjebne, der efter en Begivenhed i Udlandet lagde sig som et draget Sværd mellem mig og mine skjønneste Drømme, har ikke længer nogen Magt over mig, og jeg kan nu frit og aabent udtale mine Følelser."

„Ja jeg veed — eller troer at vide," svarede Bertha ligesom undvigende, „at Deres Stemning dengang var for en Deel grundet paa en Vildfarelse; thi Deres troløse Ven lever endnu, medmindre han skulde være død af det Saar, han for nyligt stod opført med paa Listen over Faldne og Saarede."

Otto betragtede hende halvt forbauset, halvt urolig over hendes Kjendskab til en Hemmelighed, som han troede begraven med Løvendal.

„Saa har altsaa dog hiin fatale Kunstberiderske," sagde han nølende, —

„Frygt ikke! det Fruentimmer, De mener, forlod, saavidt jeg veed, H. uden at have givet nogen Forklaring over det besynderlige Optrin paa Ridebanen, og uden at Nogen affordrede hende Forklaring over nogle dunkle Ord, som Faa uden jeg hørte og maaskee endnu Færre forstode. Hun har sikkert selv anseet det for en Feiltagelse, en skuffende Lighed; — og kun De, jeg og Deres troløse Ven veed det."

„Saa ere vi nu kun To om Hemmeligheden; thi den Tredie er falden i hæderlig Kamp for Fædrelandet. Han døde som min Svoger, forsonet med den, han havde fornærmet, ja forsonet, som jeg haaber, med sin Gud og med sig selv. Fortidens mørke Skygge forfølger mig ikke længer, og jeg behøver nu ikke mere at dølge, hvad

der har rørt sig dybt i mit Bryst, siden jeg lærte Dem, Bertha! at kjende."

Her bleve de afbrudte af den indtrædende Huusmoder. Hun havde benyttet den fremmede venlige Frøkens Nærværelse til med dennes Tilladelse at besørge en huuslig Forretning og med det Samme sende Barnepigen et Ærinde i Byen. Deraf kom det, at Otto havde truffet Bertha alene med Barnet.

Bertha tog Afsked og gik; men først maatte hun opgive Otto sin Bopæl og bevilge hans indstændige Bøn om at turde aflægge hende et personligt Besøg.

Han meddeelte nu Enken Hensigten med sin Ankomst: at føre den lille Pige over til Als; og Barnepigen, der imidlertid var kommen hjem, erklærede sig villig til at gjøre Reisen med.

Endnu samme Eftermiddag gjorde han — efter at have taget civil Dragt paa og anstillet et omhyggeligere Toilette, end han i lang Tid havde været vant til — sin Opvartning hos Professor R., Frøken Ferrals Formynder samt Onkel paa mødrene Side.

Den, han søgte, traf han i Familien. Som en gammel Bekjendt af Frøkenen fra hendes Besøg i Jylland blev han modtagen med Forekommenhed; og da man hørte, han skulde reise igjen næste Dag, indbødes han til om Aftenen. En Deel af denne Mellemtid fik han Leilighed til at tilbringe alene med Bertha.

Otto optog naturligviis den afbrudte Traad fra om Formiddagen. Han fortalte hende Alt, og hun

viste ham samme Oprigtighed. Han erfarede saaledes, at saavel hans Søsters tragiske Skjebne som det mystiske Attentat mod Hofjunker Løvendals Liv i Wien var Noget, der i sin Tid havde været meget omtalt i kjøbenhavnske Kredse, uden at Folk dog satte disse to Begivenheder i Forbindelse med hinanden, end sige drømte om Otto Jessens Part i Sagen. Ogsaa Bertha havde allerede dengang hørt tale derom; men da hun ikke kjendte det Mindste til Personerne eller deres Familier, havde det ikke interesseret hende videre. Hun havde ikke saaledes indprentet sig Navnene, at hun senere i Jylland skulde falde paa at bringe Ottos Efternavn, der jo var et temmelig sædvanligt, i nogen Forbindelse med den forførte, sindssyge og almindeligt beklagede Piges. Men da hun var bleven ufrivillig Vidne til hiin Samtale mellem Kunstberiderske og Truppens Directeur — dog først efterat hun begyndte at komme sig efter den umiddelbart paafulgte Sygdom — vare hine halvt forglemte Historier dukkede op for hendes Erindring. Navnet Jessen, Beriderskens Adfærd og voldsomme Ytringer ved Synet af Otto, dennes Blegnen ved Synet af hende og pludselige Forsvinden, alt dette, seet i Belysning af hans tidligere Stemninger og Tilstande samt Ulyst til at omtale sine Familieforhold og sit Ophold i Udlandet, lod nu hendes kvindelige Skarpsindighed ahne en Sammenhæng mellem dette og begge hine Begivenheder saavel som mellem disse indbyrdes. Tilbagekommen til Kjøbenhavn erkyndigede hun sig nu nærmere om de enkelte Omstændigheder, og den hele Sammenhæng blev hende saaledes snart tydeligt. Hændelsen havde senere ladet hende opdage Barnets Opholdssted, og hendes

med hvert Besøg stigende Interesse for den Lille havde omsider ladet den Idee opstaae hos hende, ogsaa at besøge Moderen.

Men før, under og efter disse gjensidige Meddelelser vexledes Tilstaaelser af en ommere Art.

Næste Dag saaes blandt Passagererne paa Dampskibet til Als en ung Mand i Sergeantuniform, hvis Holdning og hele Væsen røbede en høiere Dannelse, end man i Almindelighed var vant til at forudsætte under denne Dragt, og en ung, smuk Dame med et interessant Ansigt, — om hvilke Tvende de i Elskovsfrimureriet Indviede strax gjorde den Opdagelse, at det var et Par Nyforlovede. Dog blev man et Stykke op ad Dagen uenig med sig selv, om det ikke snarere var et Par Ægtefolk, der gjensaaes efter en Tidlang at have været adskilte ved Felttoget; thi paa en stor Deel af Reisen befandt sig i deres Nærhed en Barnepige med et kjønt lille Barn, som de begge af og til gik hen og kjærtegnede.

Anden Gang var det paa høie Tid, at Otto fra en Reise til Kjøbenhavn kom tilbage til Als. Hans Søsters betænkelige Helbredstilstand havde i hans Fraværelse udviklet sig til en tærende Sygdom, hvorom Lægerne kun gave lidet Haab.

Allerede strax da hendes lænkebundne Sjæl, under den høitidelige Handling ved Forførerens Dødsleie, var vaagnet op til nyt aandeligt Liv, havde hun følt Døden, den legemlige Død, i Hjertet. Hun forekom sig selv

ved hiin Vielse som indviet til Dødens Brud. Men med en inderlig Tilfredshed og en Sjælsro, hun ikke havde kjendt siden Begyndelsen af sit Bekjendtskab med den Mand, der havde forstyrret hendes Livs Lykke, imødesaae hun sin Skjebne.

Med en Blanding af Veemod og Henrykkelse saae og omfavnede hun sin lille Datter Hun var fuldkomment fortrolig med den Tanke, at hun ikke skulde følge og lede hendes Udvikling gjennem Barndommen og den tidlige Ungdom. Hun havde ikke kjendt de første Moderglæder og gav med Resignation Afkald paa de senere.

Med glædeblandet Forbauselse gjensaae hun „den venlige Fee", der havde besøgt hende under „den lange Drøm", og hun var nærved at anse det for en ny Vision. Dog meget snart var hun orienteret ogsaa i dette Forhold.

Neppe fjorten Dage efter laa hun ved sin Ægtefælles Side. De sidste Ord, hun talede, vare, idet hun viste paa sin Datter: „Otto! — Bertha! — modtager denne Lille som en hellig Arv fra Eders Søster! — I have været hende en Fader og en Moder, — jeg veed, I ville vedblive at være det. Derfor dør jeg glad og rolig — i Bevidstheden om, at de tre Eneste, som endnu stode mig nær, ere forenede i Kjærlighed. — Jeg vilde ikke passe som den Fjerde i Forbundet. — Her paa Jorden var ingen Lykke meer for mig at vente."

Uagtet Otto siden sin sidste Tilbagekomst til Als havde været aldeles forberedt derpaa, var han dog opfyldt af dyb Smerte over Sophies Død. „Havde der virkeligt ingen Lykke været at vente for hende, om hun

havde levet?" spurgte han Bertha i et saadant nedslaaet Øieblik.

„Hun længtes efter Fred og Forsoning," svarede Bertha, — „den havde hun maaskee neppe fundet i et længere Liv, — og lige lidt, hvad enten han havde levet eller ikke." —

„I første Tilfælde maaskee ikke!" sagde Otto — „men nu dog — nu! — hvorfor nu ogsaa hun?" —

„Hendes unge Tilværelse," tog Bertha atter Ordet, „havde undergaaet altfor heftige og altfor langvarige Rystelser, til at det ikke skulde have virket forstyrrende paa hendes hele Fremtid. Ogsaa jeg savner i vor kjære Sophie en dyrebar Søster og Veninde; men jeg troer, at hendes Livs Dissonants kun paa denne Maade kunde blive opløst, og at hendes sidste Ord vare mere end en blot sygelig Stemning eller Resignation i Døden."

Felttoget 1848 syntes at nærme sig sin Ende og Fegtningernes Tid at være forbi. Derfor tog Otto ikke i Betænkning at søge sin Afsked, dog med Forbehold at kunne træde ind igjen under Krigens mulige Fortsættelse, og reiste saa med Bertha og deres tilkommende Adoptivdatter tilbage til Kjøbenhavn.

Vor lille Fortælling er nu egentligt tilende. Hvorledes Otto og Bertha arrangerede sig til deres forestaaende Bryllup, — om han giftede sig til Juul eller til Paaske, — om han efter Aabningen af det nye Felttog igjen indtraadte i Krigstjenesten eller han

foretrak at blive hjemme og tage Vare paa sin unge Kone og sine nye Forretninger, — om han igjen betraadte den juridiske Forretningsbane, han havde forladt, eller han, sættende sin og sin Kones samlede Formuer i Landeiendomme, blev en dygtig og driftig Proprietarius: dette og Lignende vil det neppe interessere Læseren at faae Besked om; og vi ville derfor blot endnu anføre en lille, Hovedsagen iøvrigt ligesaa uvedkommende, Curiositet.

Kort efter at være kommen tilbage til Kjøbenhavn fik Otto et Brev fra — Hr. Petersen, forhen første Løve i H. samt Fuldmægtig paa Postcontoiret dersteds. „Han tillod sig og gav sig den Frihed at tilmelde Hr. Jessen og Frøken Ferral sin ærbødigste og sin tilkommende Bruds venligste Gratulation i Anledning af de Førstnævntes nærforestaaende Bryllup, hvorom man i H. var underrettet af Fru Borgmesterinden, Frøkenens meget ærede Tante. Betræffende Udtrykket „sin tilkommende Brud" da undlod han ikke at meddele, at ogsaa han og Frøken Trane, Datter af „Consulen paa Torvet", alt i nogen Tid vare et Par lykkelige Forlovede. Og da nu Hr. Consulen, hans kjære og værdige Svigerfader, ønskede ret snart at see dem som et ligesaa lykkeligt Ægtepar, saa agtede han at kjøbe en Landeiendom til dem og vilde da, for at beholde sine Børn i Nærheden, foretrække Hr. Jessens Eiendom ved H., dersom denne skulde være villig til at afstaae samme paa nogenlunde antagelige Conditioner — etc. etc. —"

Og omtrent samtidigt hermed fik Bertha Brev fra sin Tante i H., hvori hun blandt Andet fortalte, at bemeldte nye Parti i H. havde gjort megen Opsigt der, men havde tillige afstedkommet et Brud imellem Venin-

derne Froken Gine og Froken Jane og saaledes en betænkelig Spænding mellem Husene Bendix og Trane, — en Spænding, der dog i den allersidste Tid syntes at ville jevne sig igjen, idet der nemlig var kommen en ny Doctor til Byen, som hverken var gift eller forlovet og gjorde sin daglige Opvartning hos Bendix's, uagtet der længe ikke havde været Patienter i Huset — o. s. v. o. s. v.

Otto, som gjerne vilde være en fjerntliggende Gaard kvit, der nu ikke længer passede for ham, gik ind paa hine Underhandlinger og solgte Eiendommen til Consul Trane i H.

Den store Formue.

(Fortsættelse).

Attende Kapitel.

Spillepartiet.

Saa længe man kunde huske, havde Greven altid festligholdt sin Fødselsdag paa Landet og altid paa samme Maade. Det var underforstaaet og Enhver vidste, at alle Gratulanter deeltoge i en stor Frokost, som man ligesaa godt kunde kalde Middag; der var kun den Forskjel, at man spiste et Par Timer tidligere end sædvanligt, og at Gjesterne mødte i Formiddagstoilet. Var Veiret, som paa denne Dag, smukt, spistes der i et stort Telt i Haven eller Skoven; ligesom der saa ogsaa foretoges Seile- eller Kjøretoure før og efter Frokosten.

Gjesterne samlede sig efterhaanden og stode fordeelte i Grupper deels i Havesalen, deels paa Havetrappen og Terrassen foran Huset. Vandall var næsten den Sidste, der ankom; han var bleven opholdt af et Par Patienter hos Forpagteren. Da hans Vogn svingede omkring Hjørnet af Haven, bemærkedes den af dem, der stode paa Trappen, blandt hvilke den tydske Fætter og Axel Falk befandt sig. „Hvem kan dog det være?"

udbrød Flere, da de saae den elegante Equipage. „Det er Dr. Vandall," svarede Axel, som strax havde gjenkjendt sin Ven.

„Det er høist upassende og anmassende af en Borgerlig, at optræde paa den Maade;" yttrede Tydskeren paa sit gebrokne Dansk.

„Ja er det ikke skammeligt," svarede Axel, „hans Vogn, Heste, Kudsk og Liberi burde øieblikkeligt confiskeres til Fordeel for Hr. Baron Hugo v. Holtenau, som ganske anderledes kunde pryde en slig Equipage — ikke sandt? — Hør Fætter, Du er kommen et Par Aarhundreder for seent til Verden. Du er en complet Antiquitet."

„Jeg er ingen Antiquitet, men jeg er Adelsmand og Baron og holder paa Stand og Stilling, og det gjør den holsteenske Adel; men I her i Kongeriget kaste Eders Adelskab i Skarnet. — Jeg havde ikke ventet at træffe et saa blandet Selskab i min Onkels Huus," føiede han til, idet han pegede paa en Gruppe, i hvilken der befandt sig nogle Embedsmænd fra Balling og et Par Forpagtere, „jeg veed virkeligt ikke, hvorledes jeg skal begegne disse Folk."

„Gjesterne ere min Faders Gjester, og finder Du, at de ikke ere passende Selskab for Baron Hugo v. Holtenau, saa er det bedst, Du selv siger det til min Fader, der kommer han just; han vil nok vide at svare Dig — skal jeg maaskee sige ham det paa dine Vegne? — naa, Du vil helst ikke, ja, jeg troer ogsaa, det er det Klogeste. Jeg veed forresten ikke, hvad Du kan have paa Gjesterne at sige, Du, som kan tilbringe hele Formiddagen paa Billardet i Balling. Er Selskabet der

maaskee mere udsøgt? Derovre hos Jer, er man heller ikke saa kræsen, som Du vil bilde os ind. Der er alt for Mange iblandt Jer, der ere Haand i Handske med Jeres Advocater og Bladsmørere."

„Aa ja, men det er af Politik; vi mene ikke stort dermed; og det vide de Herrer ogsaa godt."

„Ja vist, det er en smuk Politik. For Dig, min gode Fætter, vil det være god Politik, at være høflig imod Enhver, Du træffer under min Faders Tag."

Hermed vendte Axel ham Ryggen og gik ind for at modtage sin Ven, medens den tydske Fætter noget slukøret gik ned ad Trappen og nærmede sig sine Cousiner, som stode blandt nogle Herrer og Damer paa Terrassen.

Noget efter kom Axel med Vandall ned ad Trappen og nærmede sig samme Gruppe. Vandall hilste paa Husets Damer, hvorved der skete en Standsning i den livlige Conversation. Laura hilste ham hjerteligere, end hun havde pleiet i den sidste Tid, men Bertha var noget mere tilbageholden end sædvanligt. Saa lidt det var, bemærkede Vandall det strax, og han kunde ikke undlade at see spørgende paa hende; men der blev ham ikke levnet Tid til at dvæle længe ved denne Tanke. Conversationens Traad blev atter knyttet, idet Laura udbrød:

„De kommer som de var kaldet, Doctor, vi kunne ikke blive enige om, hvilken Smerte der skal stilles høiest i Lidelsernes Række som den utaaleligste. De er Doctor og maa naturligviis kjende Balancen paa Lidelsernes Vægtskaal."

„Maa jeg ikke først blive bekjendt med de fremsatte Meninger."

„Nei, saa dømmer De partisk; dog lad gaae. Froken Knob mener, at Tandpine er den værste — var det ikke saaledes? — Froken Brammel mener Hovedpine, og Fætter Hugo holder paa Søsyge."

„Maa jeg saa spørge om disse Paastande ere grundede paa egen Erfaring; navnlig gjelder dette Spørgsmaal Hr. Baronen; thi hverken som Patient eller som Læge har jeg gjort nærmere Bekjendtskab med denne Sygdom."

„Naa Fætter Hugo ud med Sproget; det var paa Reisen fra Kiel til Korsør, Du gjorde den Erfaring?" faldt Laura ind; men den gode Baron vilde ikke rykke ud med Sandheden. Folk ville i Reglen ikke gjerne vedgaae, at de ere eller have været søsyge, hvorfor er ikke let at sige. Man kommer vel Sandheden nærmest ved at sige, det lader saa rask at være søstærk og — søkyndig. Fætteren slap imidlertid ikke saa let fra Laura.

„Det kan ikke hjelpe Hugo, Du er robet. O, jeg seer i Tanken den drabelige Kriger ligge henstrakt paa Sophaen, fældet af Neptun; de lukkede Øine, det blaablege Ansigt og de store Knebelsbarter — hvilket udmærket Billede af den døende Kriger. Hugo, Hugo," føiede hun til med paatagen Pathos, „hvad var der blevet af al din vældige Manddom?"

Baronen maatte finde sig i, at der blev leet paa hans Bekostning. Laura lo ikke med, men vendte sig til Vandall, som ikke kunde tilbageholde et Smiil og afæskede ham paany en Kjendelse.

„Hvad siger De nu, Hr. Doctor, har min Fætter

Ret? Er Søsyge den værste af alle mulige Sygdomme?"

„Jeg tvivler ikke om," svarede Vandall, med paatagen Alvor, „at Hr. Baronen med ægte tydsk Grundighed har udtomt sig i grundige Grandskninger og inderlige Betragtninger over denne Sygdom, men jeg har som sagt ingen personlig Erfaring i den Retning og paa anden Haand tør jeg ikke afgive nogen Kjendelse."

„Nei, Hr. Doctor, en Kjendelse ville vi have," vedblev Laura, „ellers maa vi tvivle om Deres Dygtighed."

„Ja, ja da, saa er her en; den lyder saaledes:

„Hvad er Plage? —
En arrig Mage
En Ven, der vrøvler,
Og knappe Støvler,
Paa knudret Fod."

Er De saa tilfreds med den?"

„Nei," svarede Laura, „det kunde være godt nok, dersom Talen havde været om Plage; men det er Lidelse og Smerte, her spørges om."

„Men," svarede Vandall, „naar nu ikke engang de største Lidelser træffes paa Lægens Omraade, saa bliver Lægens Dom falsk. Den syge Sjæl har jo ogsaa sine Lidelser. Derhenne staaer Pastor Knudsen; spørg ham, han er Læge for de syge Sjæle."

„Nei, nei, Hr. Doctor; De slipper ikke fra os, før De har givet en Kjendelse, vi kunne jo altid appellere den."

„Godt, saa skal De have den. De Couleurte paa Martinique synge paa deres Negerfransk en lille Sang, hvori Dommen afsiges:

„Mal de dents n'est pas maladie,
Mal de tête n'est pas maladie,
C'est jalousie, qu'est maladie."

er De tilfreds med den Dom, mine Damer?"

„Bravo," raabte Axel Falk, som ubemærket havde nærmet sig Gruppen og hørt til, „det slap Du godt fra, Vandall. — Men Vognene vente mine Damer; af Seiltouren bliver der idag Intet. Det lufter saa stærkt, at maaskee Flere end Een af Gjesterne saa vilde tiltræde Fætter Hugo's Mening."

Fætter Hugo tilkastede Axel et forbittret Blik. Han var i dette Øieblik arrig paa den hele Verden, men specielt paa Dr. Vandall og sin egen Fætter, dog i Særdeleshed paa den Første. Laura kom denne Afbrydelse veltilpas; thi hun følte Blodet stige sig op i Kinderne ved Vandalls sidste Ord, og hun vilde neppe kunne have fortsat med sin raillerende Spøg. „C'est jalousie, qu'est maladie", sagde hun ved sig selv og følte, at Sangen sagde sandt.

Teltet var reist paa en Skovplaine en halv Miils-vei fra Gaarden. Det var en en smuk Plet, man havde valgt. Plainen aabnede sig ud til Fjorden og fra Teltet, som var aabent til alle Sider havde man den prægtigste Udsigt over Fjorden til de skovklædte Skrenter paa den modsatte Side.

Paa en Dag som denne, da saa Mange af Egnens fornemste Mænd vare samlede paa Overgaard, kunde Vandall naturligviis ikke gjøre Fordring paa at føre Husets Dottre tilbords, saa meget mindre, som der netop den Dag var en rig Overflodighed af Herrer, deriblandt et Par Kammerherrer og Hofjægermestre; thi

Egnens Godseiere, Præster og andre Embedsmænd vare mødte næsten uden Undtagelse. Det lykkedes ham imidlertid at faae en Plads ved Siden af Comtesse Bertha. Men megen Glæde havde han ikke deraf; thi Bertha vedblev at være forstemt og ordknap, og det var ham ikke muligt at knytte nogen Samtale med hende. Hvad der var iveien, kunde han med al sin Grublen ikke forstaae; mindst ahnede han den sande Grund. Imidlertid fik han dog en Løsning paa Gaaden, inden han reiste sig fra Bordet. Hans egen Borddame var en ældre Præstekone, hvis Tungebaand han forgjæves søgte at løse. Ja og nei var Alt, hvad han kunde lokke ud af hendes Mund. Baron Holtenau, som sad ligeoverfor ved Siden af Laura, havde han ikke Lyst til at indlade sig med; en høirøstet Kammerherre var derfor den, der førte Conversationen ved denne Deel af Bordet, det vil sige den ene Bordende; thi som den ældste Datter indtog Bertha Husmoderens Plads, medens den gamle Greve præsiderede for den anden Bordende. Vandall deeltog i den almindelige Samtale, men ikke meer end høist nødvendigt; medens Baronen derimod kappedes med Kammerherren om at føre Ordet. Baronen drak Glas efter Glas og blev i samme Grad snakkesalig og uudtommelig i Indfald, som skulde være vittige, men kun vare flaue. Hvergang Vandall yttrede Noget, saae Baronen paa ham med et Blik, som om han vilde sige: taler Du ogsaa med, og han faldt ham et Par Gange afbrydende i Talen. Vandall lod sig ikke mærke med Noget, ihvorvel Baronens Opførsel var meget udfordrende. Jo mere forbeholden Vandall viste sig, desto mere nærgaaende blev Baronen; det var øiensynligt, at Vandalls kolde Ro

irriterede ham. Endeligt samlede han sig sammen for at bibringe sin Modstander, hvad han meente skulde blive et Dommedagsslag for Doctoren. „Hr. Doctor," udbrød han pludseligt, idet han nikkede paa en impertinent familiair Maade over til Vandall, „maa jeg drikke et Glas med Dem paa deres trolovede Brud, Frøken Hansens Sundhed?" — Naboerne bleve opmærksomme, og det gav et Sæt i Vandall; men han fattede sig hurtigt, og med et Udtryk af kold, næsten haanlig Overlegenhed svarede han. „Hr. Baronen synes at have været Gjenstand for en Mystification — da jeg slet ikke forstaaer Hr. Baronen eller den proponerede Skaal, vil jeg foreslaae Hr. Baronen at tømme et Glas til Ihukommelse af Takt og god Tone." „Wie?" udbrød Baronen opbragt og mere høirøstet en sømmeligt var, men i det Samme lod Axels Stemme: „det Glas maa Du tømme, Hugo, maaskee Du paa Bunden af Glasset finder det Glemte — paa Takt og god Tone." Baronen blev liigbleg af Forbittrelse; men da han Intet vidste at svare, forblev han taus. Godt var det, at Samtalen ved den midterste og øverste Deel af Bordet var meget livlig, og at saaledes denne lidet opbyggelige Ordvexel kun hørtes af dem, der sadde nærmest omkring Baronen og Vandall; det var ubehageligt nok endda. Baade Bertha og Laura havde betragtet Vandall nøie; men begge maatte de indrømme, at han havde bevaret sin Fatning godt, saa godt, at hans Forhold i den paagjeldende Sag blev tvivlsomt. Havde Baronens Insinuation været saa grundfalsk, som Vandalls Svar lod formode, maatte han have røbet mere Forbauselse og Indignation, end han gjorde. Tog han det ikke saa

roligt, fordi det var sandt, og han derfor var forberedt? Grunden, til at han tog det saa roligt, var simpelthen den, at han i det Hele besad megen Selvbeherskelse, og at han i dette Tilfælde var forberedt. Han havde nemlig ydeligt nok mærket, at Baronen vilde yppe Strid og maaskee endogsaa tænkte paa at insultere ham; men da han fik en Ahnelse herom, var han paa sin Post. Baronens Impertinence kunde han snart have glemt, dersom han ikke havde faaet en Formodning om, at det samme falske Rygte var Aarsag til Berthas Forstemning.

Imidlertid sluttedes Maaltidet, og man reiste sig fra Bordet. Saasnart det lod sig gjøre uden at vække Opsigt, tog Axel sin Fætter under Armen og førte ham udenfor Teltet og her tog han Bladet fra Munden.

„Du har opført Dig saa uopdragent, at jeg som Søn af Huset kunde fristes til at give Dig en Tugtelse."

„Jeg er ganske til Grevens Tjeneste," afbrød Baronen ham.

„Ti, og lad mig tale ud. Du har forsøgt at insultere min Faders Gjest og min Ven, og jeg skulde sandelig ikke betænke mig paa at kræve Dig til Ansvar, dersom jeg ikke vidste, at jeg derved vilde gjøre Dr. Vandall meget imod. Han holder ikke af, hvad der kan see ud som Indblanding; men jeg vil dog give Dig et godt Raad. Vær lidt vaersom i din Opførsel imod Vandall; thi ellers, det forsikrer jeg Dig, vil Du komme til at fortryde det bitterlig."

„Aa, han er vel ikke saa frygtelig."

„Frygteligere end Du maaskee synes om, naar det kommer til Stykket. Vandall er i Ordets fulde Betyd-

ning en Mand, et Prædicat, Du, som det synes, ikke kan gjøre Krav paa."

„Hvad mener Du? vil Du fornærme mig — skal det maaskee være en Udfordring?"

„Aa kom blot ikke til mig med dine tydske Narrestreger. Jeg har nu advaret Dig."

Veiret, som hidtil havde været saa gunstigt, antog pludseligt en truende Charakteer. Himlen var bleven mørk og overtrukken, og det blev anseet for rigtigst, at tage tilbage til Overgaard. Vognene kjørte frem, og inden faa Minutter var man paa Hjemtouren til Gaarden, hvor saa Kaffen skulde serveres.

Vandall havde forgjæves manøvreret for at faae Bertha over paa sin Vogn; det forekom ham, som om hun forsætligt vilde undgaae en Samtale med ham. Det gik ham ikke bedre, da han med de andre Gjester kom til Overgaard. Han havde haabet at træffe en Leilighed til at tale et Par Ord i Enrum med hende, naar Herrerne efter Sædvane søgte Billardstuen, ikke saa meget for at spille, som for at røge en Cigar. Den største Deel af Herrerne gik ganske rigtigt op paa Billardet, men derved vandt han ikke Noget; thi Bertha befandt sig omringet snart af een snart af en anden Klynge Damer. Han kunde ikke tvivle om, at hun undgik ham, og han nærede ligesaa lidt Tvivl om Aarsagen. Han gav den tydske Fætter hele Skylden, og uden Skyld var denne sikkerlig ikke; thi hans impertinente Opførsel ved Bordet havde paany ladet hende høre Søsterens Ord: „Noget Sandt maa der dog være i Historien", Vandall, som allerede ved Bordet var bleven forstemt, befandt sig nu i et meget slet Lune, som han imidlertid søgte at skjule

under en let Conversation med Damerne. Nogle af Gjesterne begyndte nu at tage Afsked, og den gamle Greve, som strengt holdt paa Formen, spurgte efter Axel, der som Søn af Huset burde være tilstede, saa meget mere som en gammel Kammerherre havde spurgt efter ham for at sige ham Farvel.

„Bertha, send en af Tjenerne op efter Axel og lad ham vide, at Kammerherre Momsen tager bort."

Bertha saae sig om i Salen, men fik ikke Øie paa nogen Tjener. I det Samme tilbød Vandall, der havde hørt Grevens Ord, sig til at hente Axel fra Billardet.

Omkring Billardet var Stemningen meget animeret. Man talte høit og i Munden paa hinanden, var efter bedste Evne vittig og lo idetmindste selv af sin Vittighed, naar ingen Anden gjorde det. Der var en meget stærk Cigarrøg, som indhyllede Alt i en Taage. Baron Holtenau var den meest høirøstede, og han var ikke langt fra at være kaad i sine Forsøg paa at være vittig. Vinen havde omtaaget hans Hjerne, og Axels Tilrettevisning havde kun bidraget til at irritere ham, ikke til at nedstemme ham. Han meente, at han burde vise Axel, at han ikke saa let lod sig forknytte. Man havde spillet et Parti „à la Guerre", hvori Alle toge Deel, og da dette var endt havde Baronen opfordret Axel til at spille et Parti Caroline med sig. Dette havde han gjort paa en saa paatrængende Maade, at Axel, der saae, at han var mere end tilbørligt ophidset, foiede ham, for at undgaae upassende Trætte.

„Men Du veed Hugo, jeg spiller aldrig høit."

„Naar har Du taget den vise Beslutning?"

„Længe før idag, men det er jo ligegyldigt, jeg spiller ikke høit."

„Naa, lad gaae, for en Gangs Skyld kan man nok spille for Æren."

Axel spillede nok saa godt som sin Fætter, men iaften spillede han maadeligt; det skete imidlertid forsætligt. Han vilde saa vidt muligt holde Fætteren indenfor Sommelighedens Grændser. Partiet var nær sin Slutning, da Vandall overbragte ham Faderens Begjæring.

„Tag min Queue, Vandall — Partiet er næsten endt og tabt."

Partiet fortsattes nu af Vandall, men han fik ikke Leilighed til at gjøre mere end eet Stød, og det gjorde han med Villie saa keitet som muligt. Han ponsede paa en lille Hevn. Neppe var Partiet endt, før Baronen, som han ventede, tilbød ham Revanche. Han var strax villig, men da Baronen foreslog en høi Indsats, lod han, som om han fik Betænkeligheder. Desto mere paatrængende blev Baronen. Endeligt gav Vandall, som det syntes, modstræbende efter. Nu begyndte Spillet og Vandall viste sig at være sin Modspiller langt overlegen. Baronen tabte og glemte i sin Forbittrelse alt Overlæg.

„De skylder mig Revanche — Kvit eller Dobbelt — Kvit eller Dobbelt."

De begyndte et nyt Spil, som ogsaa tabtes af Baronen, der efterhaanden mistede al Besindelse.

„Et Parti til — Kvit eller Dobbelt — De kan ikke være bekjendt at trække Dem tilbage uden at give mig Revanche."

Vandall lod som han kun nødtvungent gav efter,

og nu spilledes der Parti efter Parti. Axel var imidlertid kommen tilbage og saae tavs til. Tilsidst lagde Vandall sin Queue.

„Nu kan det være nok for iaften," sagde han, idet han tog sin Notebog frem, „Hr. Baronen har tabt 10,000 Rdl."

„10,000 Rdl. — det er umuligt" — og han var lige ved at insultere sin Modspiller med en Beskyldning for Falsk, da Grev Axel og en anden af Tilskuerne traadte til og afbrød ham.

„Jo, det er rigtigt, Hugo, jeg har fulgt Spillet og optegnet Indsatserne og det har Kammerjunker Cortsen ogsaa."

„10,000 Rdl.!" gjentog Baronen der nu pludseligt var bleven ædru. „10,000 Rdl.!" Han stod en Tid som fortabt, men saa fattede han sig og sagde med paatagen Sufficance.

„Ja, Hr. Doctor, De kan da nok begribe, at jeg ikke slæber en saadan Capital med mig." Han satte sig ned, tog sin Tegnebog frem og paa et Blad af denne nedskrev han en Tilstaaelse af sin Æresgjeld.

„Er Hr. Doctoren tilfreds med denne, indtil jeg om nogle Dage kan indfrie den med en Vexel?"

„Fuldkomment."

Gjesterne brøde nu Alle op. Axel fulgte Vandall ned, og paa Trappen sagde han.

„Det var en dvi Lection, Du der gav Tydskeren."

„Har han Noget at betale med?"

„Ikke Stort, men kjender jeg Dig ret, lader Du ham vel neppe bløde, ihvorvel han fortjente det."

„Du kan nok begribe at jeg under din Faders

Tag ikke opfører mig, som om jeg befandt mig i en Spillebule. Du skal imidlertid ikke sige Noget til ham herom. Lad ham først sove sin Ruus ud og samme sig et Par Dage derpaa."

Da Gjesterne vare tagne bort og Axel kom tilbage til Salen, traf han sin Fætter ifærd med at sige Godnat og trække sig tilbage. De fulgtes ad ud af Døren, og da denne var vel lukket, kunde Axel ikke afholde sig fra at give ham en lille Reprimande.

„Du har virkeligt gjort dit Navn, din Stand og din Familie Ære iaften. Det Værste er at Historien imorgen vil være udspredt over hele Landet; det faaer endda at være, blot Fader ikke hører Noget herom."

„Det er da det Mindste af det Hele; Sladderen bryder jeg mig ikke en Doit om; Pengene, Pengene er det, der piner mig. Jeg maa jo have været fra Sands og Samling."

„Det synes saa. Du skulde have lyttet til min Advarsel; Vandall er ikke den Mand, som lader sig træde paa Tæerne."

„Troer Du, det gik ærligt til?"

„Hvad mener Du?"

„Jeg mener, hvad jeg siger; jeg kan ikke troe, at det er gaaet ærligt til."

„Veed Du hvad, Hugo; nu er Du ædru nok til at veie dine Ord og forstaae, hvad man siger til Dig. I spillede ikke uden Vidner, og jeg og vi Alle kunne bevidne, at det var din egen brutale Hidsighed, der tvang Vandall til at spille høit og fortsætte Spillet. Du spekulerer maaskee paa at betale med Bly istedetfor med Solv; tag Dig ivare, at Du ikke ogsaa her gjør Reg-

ning uden Vært. See nu, at Du kommer til Besindelse, god Nat!"

Nittende Kapitel.

Man liquiderer sin Gjeld.

Den næste Formiddag modtog Axel et Par Linier fra Vandall tilligemed et aabent Brev, der var adresseret til hans Fætter, Baronen. Lægen anmodede Axel, om at læse Brevet til Baronen og overlevere ham det, naar han fandt det passende.

Dette Brev kom hverken for seent eller for tidligt. Den gode Baron havde tilbragt en søvnløs Nat. 10,000 Rdl. var næsten Alt, hvad han eiede; han havde ikkun Renten af disse Penge og sin Officeersgage at leve af. At unddrage sig en saakaldet Æresgjeld, vidste han, lod sig ikke gjøre; men han kunde heller ikke forsone sig med Tanken om at stille sig ved Alt, hvad han eiede og havde. Hans Cousine Berthas Formue beløb sig rigtignok til 100,000 Rdl.; men turde han trøste sig med Tanken om at vinde denne Brud? Hun havde altid mødt ham med Høflighed og Venlighed, men paa samme Tid havde hun med ligesaa megen Fiinhed som Bestemthed afviist enhver Tilnærmelse. Han maatte sige sig selv, at han ikke havde Meget at bygge sit Haab paa, og at han ikke tabte Noget ved at opgive, hvad han dog aldrig vilde opnaae. Den Eneste, der kunde og vilde hjelpe ham ud af denne Forlegenhed,

var, det følte han, den gamle Onkel. Lod Sagen sig ikke ordne paa anden Maade, var han vis nok paa, at den gamle Greve hellere selv vilde betale denne Spillegjeld end taale, at hans egen Søsterson blev afklædt ved Spil i hans eget Huus. Derom tvivlede han slet ikke; men han vidste ogsaa, at en Bekjendelse som den, han paatænkte, vilde berøve ham alt Haab om Berthas Haand. — Som tænkt, saa gjort. Da Familien reiste sig fra Frokostbordet, fulgte han efter sin Onkel ind i dennes Værelse og udbad sig en Samtale med ham. Greven, der antog, at den begjærede Samtale gjaldt Søstersønnens Forbindelse med Bertha, modtog ham ret venligt, men dog noget forbeholdent; thi Nevøens Væsen havde ikke tiltalt ham.

„Sæt Dig ned, Hugo; hvad har Du paa din Samvittighed?"

„Ja, Onkel, det er netop det rette Ord; jeg har Noget paa Samvittigheden, som tynger svært, og jeg kommer for at udbede mig Deres Raad og Mening."

„Naa, lad høre — hurtigt frem med det, jeg lider ikke lange Indledninger."

„Jeg skal fatte mig saa kort, som muligt. Først maa jeg bede Dem tilgive mig, at jeg igaar har ladet mig forlede til at spille, spille temmelig høit om Penge. Jeg veed, hvormeget De misbilliger Spil; jeg har derfor ikke havt Ro paa mig, før jeg fik denne Tilstaaelse over mine Læber."

Greven, der var altfor god en Menneskekjender og altfor skarp en Jagttager, til ikke strax at ahne, at der bag den ydmyge Tilstaaelse stak noget Andet og Vigtigere, svarede tørt og koldt:

„Saa Du har ladet Dig forlede til at spille; det var jo slemt. Maa jeg spørge, af hvem Du har ladet Dig saaledes forlede?"

„Af denne Doctor, Vandall, tror jeg han hedder."

„Maa jeg foreløbigt bede Dig om at omtale mine Gjester lidt høfligere. I mit Huus træffer Du Ingen, som Du har nødig at betegne som denne eller denneherfens. Dr. Vandall er en god Ven af hele Familien, men særlig er han Axels Ven fra gammel Tid af. Naa, saa denne Dr. Vandall, som Du behager at udtrykke Dig, har forledet Dig til at spille? Undskyld, min kjære Hugo, det lyder noget besynderligt; Dr. Vandall har ikke Ord for at være en Ungdommens Forfører. Saa han har forledet min uskyldige Nevøu til Spil?"

„Jeg vil da ikke fragaae, at jeg maaskee havde drukket et Par Glas mere end klogt var."

„Naa saa, Du var ovenikjøbet drukken?"

„Drukken! Onkel, nei paa ingen Maade, jeg havde kun drukket nogle faa Glas; men Heden og Tobaksrøgen bevirkede at Vinen steg mig til Hovedet."

„Kort og godt, Du havde drukket Dig fra Sands og Samling, hvad Du nu forresten vil kalde det. Saa tabte Du vel ogsaa i Spillet? — jeg kan nok tænke det — maa jeg spørge om Beløbet?"

„Det er meget betydeligt."

„Hvor meget? ud med Sproget."

„10,000 Rdl."

Ved at høre dette Tal, reiste Greven sig op med alle Tegn paa Vrede.

„Det er umuligt," udbrød han idet han gik op og ned ad Gulvet, „Du har vel ikke sovet din Ruus ud

endnu. Du vil fortælle mig, at Du har tabt 10,000 Rdl. i mit Huus, det er umuligt. Var der flere Gjester tilstede? Var Axel der? — Axel var der og satte sig ikke derimod?"

Han satte sig atter ned og forblev taus i nogen Tid. Da han atter tog Ordet, lød hans Stemme kold og rolig.

„Det er vel omtrent Alt, hvad Du eier og har, Du saaledes har bortspillet."

„Ja!"

„Maa jeg spørge Dig, Neveu, hvorfor Du har bæret mig med denne Tilstaaelse?"

„Alene for at erholde Tilgivelse."

„Og Pengene i Tilgift?"

Baronen blev blussende rød i Hovedet og fremstammede Noget om, at Sligt aldrig kunde falde ham ind; men Onkelens skarpe og iagttagende Blik sagde ham, at han var gjennemskuet.

„Foreløbigt har jeg havt nok af Dig og dine Tilstaaelser — behag at ringe paa min Tjener — god Morgen."

„Siig Grev Axel, at jeg ønsker at tale med ham, om muligt, strax," sagde han til den indtrædende Tjener.

Da Axel traadte ind i sin Faders Værelse, mærkede han strax, at noget meget Alvorligt var indtruffet; men at Fætteren selv skulde have aflagt Bekjendelsen, faldt ham rigtignok ikke ind.

„Jeg har nyligt faaet Underretning om den Skandale, der har fundet Sted paa Billardet igaaraftes, og

jeg ønsker af Dig at faae en usminket Fremstilling af det Passerede."

Axel gav nu, overeensstemmende med Sandheden, en kort Fremstilling af Aftenens Tildragelse; men han gjorde det saa skaansomt som muligt. Dog kunde han ikke lægge Skjul paa, at det var Hugo, som rimeligviis havde nydt for megen Viin, der selv bar Skylden.

Den gamle Greve hørte taus paa ham, og da han havde sluttet, bemærkede han:

„Efter den Fremstilling, jeg har faaet, skulde det være Dr. Vandall, som forledte Hugo til at spille. Jeg havde aldrig troet, at Dr. Vandall vilde have tilladt sig Sligt i mit Huus. Hugo har jo tabt sin hele Smule Formue."

„En slig Fremstilling kan kun hidrøre fra Hugo selv; han nøder mig derved til at sige Sandheden, men ogsaa den hele Sandhed. Hugo har fra Først af væltet sig ind paa Dr. Vandall."

Han fortalte nu sin Fader, hvorledes Baronen havde opført sig paa Klosteret ved sit første Møde med Vandall samt om hans taktløse Opførsel ved Bordet Dagen forud. „Vandall," sluttede han, „spiller aldrig noget Slags Spil om Penge, allermindst om slige Summer, og han vilde heller ikke igaaraftes, dersom Hugo ikke havde, man kan gjerne sige, tvunget ham dertil. Vandall saae, ligesaa godt som vi Andre, at Hugo ikke befandt sig i nogen tilregnelig Tilstand, og han havde slet ikke til Hensigt at vinde hans Penge, men kun at give ham en Lection, som han sikkerlig ogsaa nok kunde trænge til. Hugo er hverken bleven rigere

eller fattigere end han var, som Du vil kunne see af dette Brev."

Brevet, som den gamle Greve gjennemlæste flere Gange, lod saaledes.

„Hr. Baron!"

„Da De forhaabentligt idag befinder Dem i en mere tilregnelig Tilstand end igaaraftes, skal jeg herved meddele Dem en Oplysning, som De i Deres ophidsede Tilstand ved Billardet ikke var modtagelig for. Grev Falks Huus er ingen Spillebank, og jeg haaber De besidder sund Sands nok til at kunne forstaae, at en Mand af Ære ikke kan gjøre Brug af et Papir som vedlagte, der herved sendes Dem tilbage. De kan om De vil, Hr. Baron, tænde deres Cigar ved dette Bevis, eller, hvad der maaskee var rigtigere, bevare det som et ret nyttigt „memento".

„Hr. Baronens ærb.
Vandall."

„Jeg kan ikke skjønne," sagde Greven, „at dette Brev i mindste Maade forbedrer Sagen. Jeg vilde have givet Meget for, at det ikke var skeet. Allerede idag er det hele Egnen over, at man i mit Huus har opført sig som i eet af Baden-Badens Spillehuse. Dr. Vandall skyldte mig idetmindste saa meget Hensyn, at han ikke valgte mit Huus til at liquidere sine Trætter i."

„Dr. Vandall gjorde ikke Andet, end hvad han næsten var nødt til og hvad enhver Anden i hans Sted vilde og maatte have gjort."

„Men hvorfor gjorde Du ikke, hvad Ingen kunde

hindre Dig i; hvorfor underrettede Du mig ikke strax om, hvad der gik for sig? Min Nærværelse vilde have været tilstrækkelig til at forebygge eller standse det Hele."

„Det havde maaskee været det Rigtigste; men det vilde dog have været et Skridt, som af unge Mænd vilde være blevet strengt bedømt."

„Skeet er skeet, og det nytter ikke at tale derom mere. Men dette Brev — hvad vil Hugo gjøre? Er han en Mand af Ære, saa maa han dog betale sin Spillegjeld. Ædru Mand maa bøde for, hvad han som drukken Mand har forbrudt, idetmindste i saadanne Sager. Han maa betale, om saa hans sidste Skilling gaaer med — eller ogsaa maa jeg betale."

„Kjære Fader var det ikke rigtigere, at overlade denne Sag til Hugo og Dr. Vandall?"

„Troer Du, at Hugo vil benytte sig af den vanærende Udvei, som Dr. Vandall her har aabnet ham. Og om saa var, husk paa, det er min Søsterson, din kjødelige Fætter — vi kunne ikke tillade det."

„Derom maa Du være overbeviist, at Vandall aldrig modtager en Skilling af disse Penge. Ville vi paatvinge ham dem, vil han rimeligviis strax skjenke dem til en eller anden offentlig Stiftelse, og dertil anser sig for meget krænket. Det har jo aldrig været hans Tanke, at betragte dette Spil som Noget, der fra hans Side var alvorligt meent. Er Hugo virkeligt den Mand, der kan benytte sig af et sligt ynkeligt Smuthul, saa kan intet Slægtskabsbaand knytte os til ham. — I alle Tilfælde kunde Du jo vente et Par Dage."

„Og lade Hugo, min Søsterson, vanære sig? nei, det kan jeg ikke indlade mig paa. Havde det været Vandalls Mening, at aabne Hugo en hæderlig Udvei, havde han ikke affattet sit Brev saaledes. Han har villet haane og vanære ham."

„Hugo har ikke fortjent det bedre af ham. Havde han opført sig saaledes imod mig, vilde han have faaet min Ridepidsk at smage, dersom han ikke havde foretrukket at faae en Kugle for Panden; men den sidste Udvei staaer jo Hugo aaben. Forlanger han med Vandalls Brev i Haanden en saadan Afgjørelse, kan Vandall ikke negte ham Satisfaction."

„Du glemmer Dig selv, Axel, og at det er mig, Du taler med. Sligt maa jeg have mig frabedt."

Axel aabnede igjen Brevet og læste det opmærksomt igjennem.

„Der er maaskee en anden Udvei; men det vil rigtignok være at trække en svær Vexel paa Vandalls Godmodighed — og Hugo fortjener det sandeligt ikke af ham. — Nu vel, Fader, jeg vil gjøre et Forsøg endnu, ikke med Hugo, men med Vandall, — men Eet maa jeg vide, er det Hugo selv, som har meddeelt Historien."

„Ja, det er Hugo."

Axel satte sig strax til Hest for at opsøge Vandall, hvad den Dag ikke var nogen let Sag. Efter at have redet om et Par Timer, traf han ham endeligt hos den gamle Mandrup paa Næsset. Den gamle Greve og Mandrup vare Bekjendte fra en ældre Tid, da den sidste endnu gav sig af med Forretninger. Overgaard var derfor eet af de faa Steder, der kunde glæde sig ved Mandrups Besøg. Axel blev derfor strax ført

ind i Mandrups Dagligstue, hvor Patienten sad med sit Been hvilende paa en Skammel.

„Saa De har endeligt kunnet finde Veien herover, Hr. Greve; naa, bedre seent end slet ikke. Deres Fader besøgte mig strax Dagen efter mit Uheld, men de Unge ere altfor optagne af deres mange og besværlige Forretninger. De skal alligevel være velkommen."

„Ogsaa naar De faaer at vide, at jeg ikke engang idag kommer for Deres Skyld, men for at tale med Dr. Vandall?"

„Hvad, under De mig ikke engang den glade Illusion, at De idag kom for min Skyld? De vil nok see, om De ikke kan gjøre mig vred; men det skal ikke lykkes Dem, allermindst idag, da jeg har forladt Prokusts' Seng. Hvad vil De da, der er da Ingen syg paa Overgaard? Ja, saa er det godt. Hvad vil De Doctoren? naar han er her, tilhører han mig, og jeg overlader ham ikke til Nogen. Hvad er det saa?"

„Det er en Hemmelighed," sagde Axel smilende. Endnu havde han ikke faaet Lov til at sige ret mange Ord.

„Bah, Hemmelighed! Hvad gjelder det, at jeg kjender denne offentlige Hemmelighed, som er hele Ballings fælles Eiendom. Jeg var lige ved at sige Vandall min Mening herom, da De kom. Ikke sandt det er om de 10,000 Rdl., Vandall vandt igaaraftes fra Deres elskelige Fætter, Baron Hugo v. Holtenau? Den Gamle har paa een eller anden Maade faaet det at vide, og nu ligger der et Huus."

Axel og Vandall saae noget forbausede paa hin-

anden, medens den gamle Mand lo ret hjerteligt ad dem. Endeligt tog Axel Ordet:

„Siden Hr. Mandrup veed saa Meget, har Du vel ikke Noget imod, at han faaer Resten at vide?"

Nu fortalte Axel, hvad der var forefaldet imellem ham og Faderen, og bad sluttelig sin Ven at stile sit Brev til Baronen saaledes, at Tilbagetoget gjordes ham lettere.

„Det er naturligviis ikke for Hugos Skyld jeg beder Dig derom; jeg er vis paa, at han vil tage tiltakke med Brevet som det er, naar han blot slipper for at betale. Det er for Faders Skyld, jeg beder derom. Du vil jo ikke paa nogen Maade have Pengene, og Fader er af den Mening, at det Brev gjør det absolut nødvendigt, at Pengene betales, om han saa selv skal betale dem — og, tager jeg ikke feil, er det herpaa, at Hugo speculerer."

„Maa man see dette Brev?" faldt Mandrup nu ind. Efter at have læst Brevet opmærksomt igjennem, udbrød han.

„Jeg havde, sandt for Herren, ikke troet, at De var saa ung endnu, Dr. Vandall."

„Hvorved har jeg robet denne paafaldende Ungdommelighed?"

„Saa det indseer De ikke selv? — For en øieblikkelig Tilfredsstillelses Skyld, for at haane en ynkelig Modstander, gaaer De hen og skriver et Brev, som kan knuse deres bedste Forhaabninger og i alle Tilfælde vil krænke Mennesker, som De sidst af Alle vilde stode fra Dem."

„Det faldt mig nu aldrig ind, at den gode Ba-

ron var Pjalt nok til at løbe hen til sin Onkel og fortælle ham, hvad der just ikke er til hans Ære og som han veed vil saare Onkelen paa det Dybeste."

„Er De sikker paa, at det er Pjaltethed?" spurgte Mandrup. „Det kan gjerne være, at han er en Pjalt; men i denne hans Tilstaaelse synes mig er der mere af den beregnende — naa, jeg vil ikke bruge Ukvemsord — end af Pjalten."

„Skjøndt Talen er om min kjødelige Fætter, maa jeg dog tilstaae, at jeg er af samme Mening. Men for at komme tilbage til Sagen, tjen mig saa i, Vandall, for Faders og min Skyld at skrive et andet Brev, saa Fyren ikke alfor meget har nødig at skamme sig over sig selv, og, hvad der er væsentligere, for at vi ikke altfor meget skulle skamme os ved vor Slægtning."

„Meget gjerne," svarede Vandall, „din Fætter er mig en altfor ubetydelig og ligegyldig Person, til at jeg skulde gjøre Vanskeligheder."

Han satte sig ved Mandrups Skrivebord og producerede kort efter følgende Linier:

„Hr. Baron!

Baade De, Hr. Baron, og jeg har igaaraftes glemt, hvad vi skyldte vor Vært, Grev Falk. Jeg er overbeviist om, at De, ligesaa meget som jeg, maa ønske saa vidt muligt at slaae en Streg over det Skete. De kan derfor umuligt misforstaae mig, naar jeg indstændigt anmoder Dem om at skille mig af med vedlagte Actstykke, der altfor stærkt vidner imod os begge To.

Hr. Baronens ærb.

Vandall."

„Naa, lad mig saa see det!“ raabte Mandrup, da Vandall traadte ind med det aabne Brev i Haanden. „Bravo!“ fortsatte han efter at have gjennemløbet de faa Linier, „nu kan Ræven slippe af Saxen uden Tab af Lunten, og tro mig, han har den nødig, naar han paa sine senere Snigveie skal kunne udvidske sine Spor.“

Axel fik nu Brevet og red strax hjem med det. Efter at have viist sin Fader det, lod han en Tjener aflevere det til Baronen. Den gamle Greve var ikke ganske tilfredsstillet, men han gjorde dog ikke nogen alvorlig Indvending.

„Kan,“ sagde han, „Hugo lade sig nøie hermed, vil jeg ikke videre blande mig heri; men jeg indseer rigtignok ikke, hvorledes det er muligt. Det er, synes mig, mere end en Mand af Ære og dertil en Mand af gammel Adel kan døie. Men det lader til, at man er mere tykhudet nutildags end i mine unge Dage.“

„Nei, Fader, heri gjør Du os Unge Uret; men Du gjør os dobbelt Uret, naar Du vil maale os med den Alen, Hugos Opførsel har givet Dig. Hugo er —“

„Tys, husk paa han er af vort Blod.“

Hr. Baronen lod sig meget godt nøie med det Udfald, Sagen fik ved Vandalls Brev. Han var sjæleglad herover. Han havde visselig ogsaa ladet sig nøie med det første Brev; thi han hørte til den Slags ynkelige Egoister, som ikke i mindste Maade ere kræsne, naar det gjælder om at slippe ud af en Forlegenhed. Han var glad ved at være sluppen for saa godt Kjøb; men man maa ikke troe, at han i denne sin Glæde blev venligere stemt imod den, der havde viist ham saa

megen Skaansel. Han var en Pjalt, men han var ogsaa Noget, som ikke ubetinget er eiendommeligt for Pjalten. Pjalten kan i al sin Pjaltethed meget godt røres og bevæges af gode Følelser, idetmindste momentviis; thi det Charakteristiske ved Pjalten ligger som Ordet antyder deri, at der i hans Væsen ikke kan findes Noget, som er heelt, som er en Fortsættelse af noget Tidligere og med Nødvendighed fortsætter sig i noget Senere. Faaer man fat i en Stump af ham i den Indbildning, at man nu endeligt har fundet noget, om end kun et lille Stykke Heelt, viser det sig, at ogsaa denne Stump, saa lille den er, er mør og gaaer i Stykker imellem Fingrene. Men der gives ligesaa vel godmodige Pjalte, hvis pjaltede Impulser gjerne bevæge dem i en tilsyneladende velvillig Retning — det er Staklerne — som ondskabsfulde Pjalte, der aldrig, eller idetmindste kun sjeldent røres af noget Godt. Fuldkomment hele Mennesker, Mennesker, som det hedder, af een Støbning, ere altid sjeldne; thi Mangel paa Consequents og moralsk Holdning er det Almindelige hos den store Masse Mennesker. Lidt Pjaltet er der ved os Alle, ellers vare vi ikke Mennesker; men man maa vel vogte sig for at kassere Alt, hvad der frembyder en lille Rift eller Revne; thi saa maa man tilsidst kassere Alt. „Nil admirari"-Doctrinen er en ynkelig Doctrin. Naar vi Mennesker imellem os selv ikke længere kunne see beundrende opad, saa er Verden ikke værd at leve i.

Havde Baron Holtenau været en godmodig Pjalt, havde han strax sat sig paa sin Hest og i Fiirspring redet om, til han havde fundet Doctoren og han vilde saa have takket ham hjerteligt, fordi han saa ædelmodigt

havde hjulpet ham ud af en Forlegenhed, og han vilde ikke have lagt Skjul paa, hvor stor denne Forlegenhed var, han var sluppen ud af. Det vilde en godmodig Pjalt have gjort, men han vilde sikkerlig ogsaa ligesaa hurtigt have glemt Hjelperen og Hjelpen, og Ridtet maatte i alle Tilfælde ikke have været altfor langt eller anstrengende. Men Baronen var ingen godmodig Pjalt. Han blev kisteglad, da han fik Brevet; men der tændtes ikke den mindste Gnist af Velvillie imod den, der havde skrevet det. Havde han kunnet see ind i Vandalls Indre og hvad der bevægede denne, saa havde han visselig Intet havt at være taknemmelig for. Han havde ingen Ahnelse om Forholdet imellem Bertha og Vandall, og han havde altfor gode Tanker om sig selv, til at kunne troe, at Vandall oversaae ham paa en Maade, der grændsede til Ringeagt, for ikke at sige Foragt. „Aah, han er ligesom de andre Spidsborgere; de ville gjerne staae paa en god Fod med de Fornemme. Naar Alt kommer til Alt, er han dog bange for at støde Baron Hugo v. Holtenau. Det er godt, at de Karle have Respect for os." Det var hans Opfattelse. Han rev Brevet og Beviset i Stykker, og dermed var den Sag endt for hans Vedkommende, endt og afsluttet i en vis Forstand; men ikke i den, at hans Nag til Vandall var bragt til Hvile. Vi have aldrig let ved at tilgive dem, som have Ret imod os, allermindst falder det Mennesker af Baronens Kaliber let. Han nærede de smaa Sjæles sædvanlige Misundelse og Nag, og da han i Vandall saae en Modstander, der havde vundet en Fordeel over ham, besluttede han i sit stille Sind, at benytte den første Leilighed til at give ham et Tak for Sidst. Det

maa nu ingenlunde forstaaes saaledes, at han i bestemte Omrids udkastede en Hevnplan, eller at han blot sagde eller tænkte: jeg skal nok hevne mig. De smaa Sjæle lege helst Skjul med sig selv. De have ikke Mod til at see det Onde under Øine, den skinbarlige Djævel forskrækker dem; men de have ikke Noget imod at lefle med ham paa Afstand. De sige derfor aldrig reent ud: jeg skal hevne mig, men allerinderst i deres Sjæl ligger dog Hevnsygen paa Luur, og saasnart der frembyder sig en Leilighed, lister den sig frem paa en lumsk Maade og giver Fjenden et giftigt Sidehug, uden at Nogen ahner det Mindste.

Tyvende Kapitel.

Rigdommen forpligter.

Gjenstanden for Baronens uvenlige Følelser sad imidlertid ubekymret og talte med den gamle Mandrup. Det havde ikke kostet ham nogen Overvindelse, at føie sig efter Axels Ønske; dertil var Baronen ham en altfor ligegyldig Person. Han kjendte sin Elskede for godt, til at frygte en begunstiget Medbeiler i Baronen, og hvad kom han ham saa forøvrigt ved? Den gamle Mandrup saae Sagerne anderledes, og det var ikke hans Sædvane at lægge Skjul paa sin Mening.

„Kjære Doctor," sagde han, „De har skabt Dem en Fjende, som ikke vil tilgive Dem. Han vil altfor godt føle, at han er bleven ydmyget af Dem; og De

maa ingenlunde troe, at Deres Brev, saaledes som det endeligt blev affattet, har betaget ham denne Følelse. Det var rigtigt, at De kasserede det første Brev; det skylder De den gamle Greve; men bild Dem blot ikke ind, at De har forsonet Baronen."

„Det er mig sandeligt ogsaa ligegyldigt, om jeg har forsonet ham eller ei."

„Ja deri tager De ganske feil. Bliver De først saa gammel som jeg, vil De nok vide, hvad det vil sige at have en Fjende."

„Kan det nogensinde undgaaes? Selv synes De ikke at være saa bange for at skabe Dem Fjender."

„Saa det mener De. Fordi De har hørt mig behandle disse Skabhalse efter Fortjeneste, det vil sige „en canaille", saa mener De, skulde jeg have mange Fjender. Jeg siger Dem, jeg har ikke en eneste Fjende iblandt dem Alle. Hemmeligheden stikker deri, at jeg har behandlet dem Alle eens, jeg har ikke gjort Forskjel, og derved har jeg undgaaet at vække deres eneste Lidenskab, Misundelsen, thi hos dem er Misundelsen en Lidenskab. De ere efterhaanden blevne vante til, at jeg altid stryger dem den forkeerte Vei, imod Haarene. Hvad siger jeg, vante dertil, jeg troer, sandt for Herren, de synes om det. De ere saa vante dertil, at de vilde savne mig, hvis jeg ikke af og til gav dem en Overhaling. „Det er nu hans Maade at tale paa," tænker jeg, de sige ved sig selv, ligesom de vilde sige om en Engelskmand eller Franskmand: ja, han taler nu Engelsk eller Fransk, han forstaaer ikke vort Sprog. — Nei," føiede han til, „man kan meget godt undgaae at have Fjender."

Vandall lo hjerteligt af dette sin gamle Vens Forsvar; thi et Forsvar var det, men han var ikke enig med ham.

„Det lader sig gjøre af Dem og Andre, som ikke ere nødte til at tage nogen indgribende Deel i det virkelige Liv. De barrikadere sig bag Taushedens eller, som De, bag Railleriets Vold. De er, ifølge Deres egen Fremstilling, at sammenligne med et sammenrullet Pindsvin. Enhver Tilnærmelse mødes med en saarende Spids. Som sagt, det kan gaae for Dem, men ikke for Andre, som ere nødte til at virke i Verden."

„Et Pindsvin, ha, ha, ikke saa galt; men denne Pindsvinevane kan godt benyttes selv af Mennesker, der, som De, have meget Samkvem med andre Mennesker. De kjender den gamle Dr. S. Om ham fortælles der, at han aldrig forlader en Patient uden at have sagt ham en Ubehageligheb, og han har dog saa mange Patienter, som han kan ønske sig. Nei, tro mig, er man blot consequent og behandler Alle eens, kan man gjerne behandle Publicum med Striglen, ja om man saa vil med Heglen. Publicum vil ikke blot snart vænne sig dertil, det vil finde Behag i imellem at føle Noget, der kan kradse dets tykke Hud."

„Det kan være, at De har Ret, Hr. Mandrup; Methoden kan være god nok; men den ligger ikke for mig; jeg kan ikke bruge den. Hvad nu Baronens Fjendskab angaaer, da estimerer jeg den ikke en Dvit. For at være Fjende, som for at være Ven, maa man først og fremmest være et Noget, en virkelig Personlig-

hed. Baronen er Ingenting, en upersonlig Person, som hverken kan skade eller gavne."

„Theoretisk klinger det jo deiligt, men i Praxis holder det ikke Stik. Til Nød kan det gjelde om Venner af den Sort; men om Fjender gjelder det virkeligt ikke. Det er ikke den diaboliske Ondskab, som gjør meest Fortræd i Verden; nei, det er den gemene Usselhed, som naaer sin Høide i Lumpenheden, som er Misundelsens Førstefødte, dens Skjødebarn. Til Lumpenhed udkræves der hverken Charakteer eller Personlighed. Hvorfra stammer Ordet, Lumpenhed? — fra det tydske Lump; — man kan jo ikke kalde en pjaltet Klædning en heel Klædning. — Men det er nu nok om disse Ting; jeg har andre Sager at tale med dem om. Hvorfor leger de Skjul med Publicum? De eier Klosteret, og De vil snart være een af Landets største Godseiere, men ligefuldt vedbliver De at fare hele Landet rundt som Læge, og det ovenikjøbet som Fattiglæge. Jeg har altfor gode Tanker om Dem til at troe, at det er af Forfængelighed; for Børn og meget unge Mennesker kan det jo være meget moersomt at forbause Verden ved pludseligt at kaste en Forklædning. Men De er da, antager jeg, voxet fra slige Narrestreger." Mandrup standsede og saae spørgende paa ham.

„Dertil," svarede Vandall, „har jeg flere end een Grund. Har De Taalmodighed til at høre paa mig? thi jeg kan ikke fatte mig i Korthed. Den store Rigdom har, naar jeg skal være ærlig, snarere piint mig end glædet mig. Der var for mig noget Piinligt ved at være Besidder af den uhyre Formue, af hvilken jeg ikke selv havde erhvervet mig en eneste Skilling; og

denne piinlige Følelse tiltog, da jeg befandt mig i min Hjemstavn. Enhver der suurt sled for det daglige Brød, kunde, saa forekom det mig, med en vis Ret spørge, hvorfor jeg skulde vælte mig i Guld, medens han med alt sit Slid knap kunde holde Hungeren fra Døren. Denne forfærdelige Ulighed i Kaar gjorde et saa stærkt Indtryk paa mig, at jeg næsten skammede mig ved min Rigdom og var nærved at blive Communist. Utroligt som det lyder, har jeg staaet i Begreb med at kaste den hele Stads fra mig. Men noiere Betragtning sagde mig, at det vilde være en Galskab, som ikke vilde gavne Nogen, men snarere gjøre Fortræd. Jeg kom maaskee Sandheden endnu nærmere, da jeg maatte tilstaae for mig selv, at den Følelse, som piinte mig, havde sin egentlige Grund i Noget, der lignede moralsk Feighed. Jeg vilde skulke fra en Forpligtelse, som Ingen kunde løse mig fra, allermindst jeg selv. Jeg var nu kommen saa vidt, at det var blevet mig klart, at de store Formuer ingenlunde vare en Ulykke for Samfundet, men netop det Modsatte. De store Formuer og den jevne Velstand betinge gjensidigt hinanden; hvor de store Formuer forsvinde fra et Samfund, forsvinde eller formindskes ogsaa de smaae. Tag pludseligt 20 pCt. fra de største Formuer i Samfundet — det vil sige et Samfund som ikke er belemret med Monopoler eller andre sociale Ufriheder — og alle Formuer nedad ville synke 20 pCt. Om det saa er Almiselemmet, vil dets Stilling blive 20 pCt. ringere. Man kan i et frit Samfund aldrig fremtvinge Ligheden i Kaar, man kan kun opnaae, at formindske Velstanden i det Hele. Det er ingen Forbrydelse, at være rig, men det er en Forbry-

delse, ikke at opfylde Rigdommens Forpligtelser. Det er netop vor Tids Mammonsdyrkelse, der ligger til Grund for den Hadskhed, hvormed de store Formuer forfølges, og den Gemeenhed, hvormed de ligesaa ofte tilbedes. Hvis det ikke var saa, vilde man ikke lægge saa megen Vægt paa Rigdommen. Man hader Arbeidet og tilbeder Rigdommen, som skal forskaane En fra Arbeidet. Var det ikke saa, vilde man ikke lægge den næsten taabelige Vægt paa Guld og Gods. Var det ikke saa, vilde og maatte man paa en lignende Maade bøie sig for og misunde de vidunderlige, aandelige Evner, hvormed Nogle ere udstyrede. Men det er først, naar de blive gulderhvervende, at man bøier sig for dem. — Kort og godt, jeg kom saa vidt, at jeg kunde indsee, at den store Formue i og for sig ikke var enten en større Byrde eller en større Fristelse end den store aandelige Begavelse. Det falder ikke saa let Nogen ind at bestylde Forsynet for Uretfærdighed, fordi Een og Anden er rigt udstyret med store aandelige Skatte; men med anden Rigdom og Formue har man ondt ved at forsone sig; og dog forekommer den første Rigdom mig langt mere forpligtende, end den sidste."

Her standsede Vandall og saae tankefuld hen for sig, men Mandrup, som havde fulgt ham med spændt Opmærksomhed, lod ham ikke længe uforstyrret.

„De blev da altsaa forsonet med Deres Rigdom?"

„Ja og nei, den virkelige Forsoning kunde først indfinde sig, naar jeg havde fundet en Virksomhed, i hvilken jeg følte, at jeg opfyldte mine Forpligtelser. Strax efter min Hjemkomst troede jeg, at jeg ved at arbeide trofast i mit oprindelige Kald, kunde gjøre Fyldest.

Det var en Feiltagelse i mere end een Henseende. Den rige Mand kan ikke virke som Læge i vore Dage uden at komme i Modsigelse med sig selv, med mindre han er en ynkelig Pengepuger, der endog kan fryde sig ved de faa Skillinger, den Fattige yder ham for hans Arbeide. Men skal en Formue som min bestyres samvittighedsfuldt, det vil sige, hvad jeg kalder samvittighedsfuldt — saaledes at den udbreder alt det Gode, den kan — fordrer den en Mands bedste Tid og Kraft og lader sig ikke forene med en anden Virksomhed, som ligeledes kræver hele Mandens Tanke og Omsigt. Jeg er nu bleven ansat som Distriktslæge, men der er Flere end Een, som kunne fylde denne min Plads; jeg har en Fornemmelse af, at jeg træder andre og dygtigere Kræfter iveien. Men min Formues Bestyrelse og Anvendelse kan jeg ikke overdrage en Anden, her maa jeg selv være Manden; især naar jeg vil være Godseier. Jeg vil imidlertid ligefuldt blive ved en Tid endnu med min Lægevirksomhed, fordi jeg paa den Maade kan blive bekjendt med vore Samfundsforhold, lære dem at kjende saaledes, som faa Andre kjende dem. Siden jeg har faaet dette Indblik i vore sociale Forhold, har jeg forsonet mig med min Formue, og jeg længes ordentligt efter at tage fat som Godseier."

„Det er nu Altsammen godt nok," svarede Mandrup, der havde fulgt ham med ubeelt Opmærksomhed, „naar de blot ikke gjør Dem altfor store Forhaabninger om, hvad De kan udrette. Men," føiede han til efter en Pause, „der er en Sag, som, det antager jeg, ligger Deres Hjerte nærmere. Troer De ikke, at det vilde have

tjent denne Sag bedre, dersom De strax var optraadt som Manden med den store Formue?"

„Jeg veed meget godt, hvad De sigter til; men det tør jeg forsikre Dem, hverken hos Fader eller Datter vilde jeg have vundet Noget herved."

„Det er muligt, skjønbt jeg ikke er saa ganske sikker herpaa. Directe har De maaskee ikke tabt derved; men indirecte har De dog skabt Dem Forlegenheder, som De havde kunnet undgaae ved strax at optræde som rig Godseier. Baronen vilde aldrig have tænkt paa at være impertinent imod Dem; og, hvad der har endnu mere at sige, Brændeviinsmanden, Hans Hansen, vilde aldrig være falden paa at udsee sig Dem til Svigerson. Ja, ja, le De kun, men De kan være vis paa, at den Historie vil skade Dem paa mere end en Maade. I Balling er man saa vis paa deres Forbindelse med Froken Hansine Hansen som paa en af de tre Troesartikler. Nei, hør mig nu til Ende. Hiin usalige Dag, da jeg brækkede mit Been, gik jeg ind paa Conditoriet som tilligemed Billardet udgjør en Deel af Gjestgiveriet, men er skilt derfra og leiet ud for sig selv. Jeg lod som jeg læste Aviser, men morede mig egentligt ved at høre paa deres Brøvl. Først kom deres Heste og saa kom De paa Tapetet. Det var da især deres Forlovelse med den omtalte Dame, man discuterede. Man talte derom som en afgjort Sag, ja man vidste allerede Bryllupsdagen, og Alle beraabte de sig paa Pigebarnets Fader. Deres Ven, Baronen, var der og syntes den Dag slet ikke at være Kostforagter, hvad Omgang angaaer, saa fideel var han med alle disse Drivere. Han lyttede og spurgte med en Interesse,

som var mig paafaldende. De veed nu, hvorfra han har sin Kundskab. Det skulde forresten ikke undre mig, om han selv optraadte som Candidat ved denne Leilighed, dersom han, hvad vel er en afgjort Sag, bliver afviist af Comtesse Bertha. Han er een af disse Junkere, hvis eneste Haab er en rig Kone."

„Lad ham tage hende; hun er ham vel undt. Blot han ikke bliver narret."

„Ja lad ham tage hende; men forinden vil han nok give Dem et Tak for Sidst. Hvorfor troer De, at han vil blive narret?"

„Efter hvad Procurator Hansen har meddeelt mig, har Brændeviinsbrænderen Vexler ude til et betydeligt Beløb, og hans Creditorer begynde at blive urolige. Er han saa rig, som Folk antage?"

„Han har været rig," svarede Mandrup, „og vare alle hans Fordringer sikkre, vilde han vel være det endnu; men kommer der den mindste commercielle Crise, er jeg bange for, han vil være ruineret. Denne Brændeviinshandel med den ubegrændsede Credit til Enhver, selv den usolideste Høker eller Kjøbmand, er en farlig Historie. Hans Hansen har næsten paatvunget disse Mennesker sin Brændeviin, alene troer jeg, af Indbildskhed og Forfængelighed. Han vilde være ene om det, og det glædede ham at ødelægge de Andre. Men det er endda ikke det Værste; han har ogsaa forsøgt sig som Kornhandler en Gros og som Bygningsspeculant, og det er farlige Speculationer for de Indviede, endsige for de Uindviede. Den Dumrian bilder sig ind, han er snu og fiffig, medens han i Virkeligheden kun er fedtet og naragtig. For nogle Aar siden var han en rig Mand,

men nu har han sat Alt paa Spil og vil maaskee ogsaa tabe Alt."

„De veed maaskee, at han forleden Dag modtog en alvorlig Advarsel. Procurator Hansens Fuldmægtig har været herude og satte ham Kniven paa Struben. Det var, saa vidt jeg veed, hans Hovedcreditor, en kjøbenhavnsk Grosserer, der var bleven bange. Han har nu sikret sig Alt i paakommende Tilfælde. Gaaer det galt, faae de andre Creditorer ikke Noget."

„Tys, stop et Øieblik," faldt Mandrup ind, „jeg synes jeg hører Rumlen af en Vogn; jo ganske rigtigt, aa, tjen mig i at see, hvem det kan være."

Vandall nærmede sig Vinduet og saae en Vogn kjøre ind i Gaarden. Han kunde ikke tage feil af Manden, det var netop ham, de talte om.

„Naar man taler om Solen, saa skinner den," udbrød Vandall, idet han vendte sig om. „Jeg vidste ikke, at De havde Noget med den Herre at gjøre. Pleier han at aflægge Dem Besøg?"

„Har aldrig før havt den Ære; men jeg veed nok, hvad han vil. Hans!" raabte han høit, „lad Brændevinsmanden komme ind — sæt en Stol til ham, nei, ikke der — jeg vil have ham, saa jeg kan see ham — det er godt — bring ham nu ind. — De behøver ikke at gaae, Doctor, jeg har sandelig ingen Hemmeligheder at tale om med ham; dog nei, ret betænkt, er det vistnok rigtigst, at De sætter Dem ind i Værelset ved Siden af. Deres Nærværelse kunde maaskee genere ham, saa han ikke taler ud af Posen; og jeg kunde dog nok have Lyst til at see ham udfolde sig i sin hele Skjønhed.

Nei, lad kun Døren staae paaklem; jeg vil allerhelst have et Vidne."

„Det var jo smukt af Dem, Hans Hansen, at see ud til mig," sagde Mandrup til den Indtrædende. „Det er i Nød og Ulykke, man skal kjende sine Venner."

„Ja, det var et sandt Ord, De der sagde, Hr. Mandrup," svarede Hans Hansen, synligt lettet ved denne venlige Tiltale.

„Sæt Dem, Hans Hansen, sæt Dem. Jo Tak, jeg har det godt nok, efter Omstændighederne kan jeg ikke klage. — Naa, det var jo rigtigt kjønt af Dem, at see ud til en syg, gammel Mand; det var bravt af Dem, som aldrig har besøgt mig, medens jeg var rask og rørig; det kan jeg lide. Det er venligt gjort. Vi skylde ikke hinanden Noget; naar Mænd, som De og jeg, søge hinanden, saa er det Venskab, det rene usminkede Venskab, som driver os — ikke sandt? — De har nu gjort Begyndelsen, det skal jeg ikke glemme."

Det var for Meget for Hans Hansen, og han blev forlegen. Han kjendte Nok til Mandrup, til at blive betænkelig ved denne overstrømmende Venlighed. Efter saaledes at være bleven berømmet for uinteresseret Venskab, faldt det ham dobbelt tungt at skulle rykke ud med sit Ærinde. Der indtraadte en Pause, der piinte ham forfærdeligt; thi saa ofte han skjævede hen til Mandrup, saae han et Smiil, der ikke var uvenligt, men som dog forvirrede ham. Endeligt tog han Mod til sig. Hellere, tænkte han, springe i det, end krybe i det.

„Ja, seer De, Hr. Mandrup, jeg holder jo saa grumme meget af Dem, jeg holder ret forfærdeligt af

Dem, det er baade vist og sandt, men idag har jeg dog ogsaa Forretninger at tale med Dem om."

„Saa det har De? og jeg, som troede, at De blot kom for at see til den syge Mand. Ak, hvor er man dog ene i denne Verden," føiede Mandrup til med paatagen Sorgmodighed i Stemmen.

„Nei, nei dog, tal ikke saaledes — De skal see, jeg skal besøge Dem flittigt, hver Dag, om det saa skal være."

„Lad nu det være godt; jeg gjorde Regning uden Vært og maa finde mig i Skuffelsen. Jeg veed jo altfor godt, at jeg er ene og forladt. Naa, det var altsaa Forretninger, De vilde tale med mig om — hvad kan det være?"

„Peer Morten er død inat."

„Er Peer Morten død? Det er meer, end jeg vidste; men det var at vente, efter hvad Doctoren fortalte mig. Naa saa han er død? — Hvad var det saa, Hans Hansen?"

„Det er om at fæste hans Gaard, jeg vilde tale med Dem, Hr. Mandrup."

„Har De allerede en Fæster at foreslaae mig?"

„Jo, nei, jo — seer De, jeg vilde selv gjerne fæste denne Gaard."

„De, Hans Hansen, er det muligt?"

„Jo, det er rigtignok saa. Jeg har nu alle disse Stude Aar ud og Aar ind, men jeg har ikke nær Jord nok, og saa gaaer der saa megen god Gjødning tilspilde."

„De kan jo sælge den og faae den godt betalt."

„Ja, det gjør jeg ogsaa; men jeg mener dog, det

var mere fordeelagtigt at bruge den selv; og Peer Mortens Gaard støder lige op til Byen med sine Jorder — det var saa nemt. Jeg kan have mere Fordeel af den end nogen Bonde, og saa kan jeg naturligviis ogsaa svare Mere af den. Der er jo saa hverken Enke eller Børn paa Gaarden, og mine Penge, tænker jeg, kunne være ligesaa gode som en Andens — ikke sandt?"

„Ja, seer De, Hans Hansen, De er nu kommen saa meget betids, næsten altfor betids. Sagen er, jeg maa tænke lidt derover. Maaskee jeg bortarvefæster den eller forpagter den bort paa 50 Aar, saa faaer Brugeren friere Hænder — kunde De have Lyst til at forpagte den paa 50 Aar?"

„Er det værd? Er det ikke bedre at holde sig til det gode, gamle Fæste?"

„Saa nu har De lært at skjønne paa Fæstet; for 15 Aar siden, da jeg kjøbte Gaarden, vilde De ikke høre Noget om Fæste, da vilde De endeligt forpagte den paa 50 Aar. Har De nu skiftet Mening?"

„Ja man bliver klogere med Aarene — Fæste er dog at foretrække."

„Ja, det troer jeg ogsaa; men jeg har endnu ikke bestemt mig. Saa snart jeg har bestemt mig, skal jeg skikke Dem Bud. Var der saa Mere, De vilde tale med mig om?"

Mandrup sagde de sidste Ord paa en saa affærdigende Maade, at Hans Hansen nok kunde mærke, at der den Dag ikke var Mere at udrette. Han reiste sig op og lavede sig til at gaae.

„Nei, det var det Hele. Naa, Farvel, maa jeg

saa haabe, at De ikke glemmer, at jeg var den Første. Jeg er ikke bange for at betale saa høi Indfæstning, det skal være. Jeg er rede til at betale 3000 Rdl. contant i Indfæstning, om det skal være. Det er der vel ikke Mange, som vil give. Hvad siger De?"

„Bravo, høi Indfæstning og lavt Landgilde — De er kommen langt bort fra Forpagtning. Men der vil være mange Hunde om det Been — jeg troer næsten jeg kunde forlange 4—5000 Rdl. i Indfæstning."

„Hvad Andre kunne give, kan jeg ogsaa give. Jeg vil give, hvad De forlanger. — Ja, saa Farvel, jeg ønsker Dem en god Bedring, Hr. Mandrup?"

„Har De hørt efter, Doctor?" spurgte Mandrup den Indtrædende.

„Det var ikke godt muligt Andet — Døren stod aaben. Har De virkeligt iſinde at lade ham faae Gaarden og tage 4—5000 Rdl. i Indfæstning?"

„Hverken det Ene eller det Andet. Jeg vil ikke have Noget med disse Kjøbstadfolk at gjøre, allermindst med Hans Hansen, der hverken er Fugl eller Fisk. Jeg kjøbte Gaarden i sin Tid, alene for at slippe for den Slags Naboskab. Og saa troer den Slyngel, han kan bestikke mig, ved at byde en Indfæstning, som vilde være aldeles ublu her i Egnen. Men jeg fik dog at vide, hvad jeg vilde vide. — Han sidder daarligt i det, og han veed, at han gjør det."

„Jeg forstaaer Dem ikke rigtigt?"

„Da er det klart som Dagen. Hvorfor er han nu bleven saa hidsig paa Livsfæste, han som har rumlet allerværst imod det? Fyren veed altfor godt, at Creditorerne ikke kunne røre ved et Livsfæste. Naar alt

det Andet gaaer, saa har han sin Fæstegaard, og Indfæstningen har Creditorerne betalt. Han er nærmere en Fallit, end jeg troede. — Apropos, har De hørt fra London?"

„Ja, men jeg kommer dog til at tabe Noget paa adskillige af disse Papirer; omtrent 10,000 Pund Sterling."

„Godt sluppen. Det vil ikke vare længe, inden vi have Orkanen. Man mærker allerede de første Puf."

Etogtyvende Kapitel.

En ny Svigerson.

Hensunken i alvorlige Betragtninger kjørte Hans Hansen hjemad. Kan Folk som H. Hansen anstille alvorlige Betragtninger? Kunne de overhovedet anstille Betragtninger? Naar derved skal forstaaes, at see Tingene fra et almeengyldigt Standpunct, saa maa man frakjende dem denne Egenskab. For dem er der intet Almeengyldigt; de kunne aldrig slippe saa langt bort fra deres eget kjære Jeg, at de kunne naae det Almene, det Almeengyldige. De kjende ingen anden Almeenhed end deres eget Jeg, og naar deres Tankeapparat sættes i Bevægelse, gjelder det Facit paa et eller andet Regulabetristykke. De kunne regne, og regne tidt meget godt, især naar de skulle regne sig til en Fordeel, og det er overhovedet ikke de almindelige Forstandskategorier, der fattes dem. De ere Idioter, men moralske Idioter.

Der existerer for dem ikkun Daler, Mark og Skilling, Skk, Lk og k — hvad der ikke kan komme ind under disse Begreber, er efter deres Mening ikke Andet end Brøvl og taabeligt Hjernespind.

Hensunken i alvorlige — Beregninger kjørte H. Hansen hjemad. Han regnede og regnede; men hvorledes han saa stillede sit Regnestykke, Facit vilde ikke behage ham. Dette Procuratorbesøg havde tvunget ham til at underkaste sine Fordringer en noiere Randsagelse. Han maatte tilstaae, at mange af dem vare i høi Grad usolide, og det kunde han ikke forstaae. Dengang, meente han, havde han dog regnet rigtigt; og det havde han ogsaa. Dengang var det lovende Forretninger; men hvorfor vare de det ikke endnu? Der maatte være gaaet Noget istykker, men hvad var det? For et Aar siden, var hans Credit ubegrændset, og nu, nu kunde han ikke indfrie nogle jammerlige Vexler, der alle tilsammen ikke krævede meer end 20,000 Rdl. Baade fremmede og egne Penge vare lige vanskelige at faae Fingre i. Mere end een Kjøbmand havde svaret ham, at hvis han nu fordrede sine Penge, saa maatte han, Kjøbmanden lukke, og saa sik han Ingenting. I de nye Huse, han havde opført — han havde bygget en heel Gade af slette Materialier — havde han optaget saa mange og store Laan, som de kunde bære; nogle af disse Prioriteter vare ham alt opsagte. Havde han virkeligt kastet alle sine kostbare Penge i Rendestenen? — Brænderiet og Fedestalden vare mange Penge værd; men vilde Nogen kjøbe det under disse Forhold?

Blot nu Mandrup vilde være skikkelig og lade

ham faae Gaarden, saa kunde han dog aldrig komme til at ende i Fattighuset. Men han troede ikke den Gamle rigtigt. Men endnu gjaldt han selv dog for en rig Mand, og det maatte han føre sig til Nytte. Det kunde maaskee hjelpe ham til en solid Svigerson. Doctoren, den Slyngel, holdt ham for Nar. Ja, det var virkeligt Hans Hansens Mening. Det var et Selvbedrag, som han vedblev at troe paa. Han havde ingen Ahnelse om, at det var hans egen Tro paa Pengenes Almagt, der havde ført ham bag Lyset. Nu meente han, havde Doctoren faaet Nys om, at det ikke stod sig saa godt med hans Pengesager, og derfor havde han vendt Fader og Datter Ryggen. Men sagde han ved sig selv, endnu troer man paa Hans Hansens Rigdom, og den Tro maa bruges til at skaffe Hansine en solid Mand.

Hans Hansen var sin egen Kudsk og befandt sig derfor alene paa Vognen. Ingen maatte vide Noget om hans Besøg hos Mandrup. Han sad dybt hensunken i sine Beregninger og glemte Alt udenom sig. Tøilerne hang løse i hans Haand og Hestene gik Fod for Fod. Pludseligt foer en bjæffende Hund ud fra et Huus, og Hestene bleve skye. Det vakte ham af hans Beregninger og bragte ham tilbage til Omverdenen. Han befandt sig netop ved Omdreiningen til Hovedlandeveien. Da han var kommen vel ud paa denne, saae han noget forud en eenlig Fodgjænger. Hvem kunde det være? Hans Hansen kjendte hvert et Menneske i mange Miles Omkreds; det maatte være en Fremmed. Han var nu kun en Snees Alen bagved Fodgjængeren, og han lod

Hestene gaae i Fodgang, for at iagttage den Fremmede lidt længere. Der gik pludseligt et Lys op for ham; det maatte være Baronen, som var i Besøg paa Overgaard. Han fattede hurtigt sin Beslutning; han vilde byde ham op at kjøre. Det var jo altid en Høflighed, og Ingen kunde vide, hvortil det kunde føre. Som tænkt, saa gjort.

„God Morgen, Hr. Baron. Maa jeg byde Baronen en Plads paa min Vogn."

Baronen saae forundret paa Hans Hansen og lettede paa Hatten.

„Maa jeg spørge, hvem jeg har den Ære at tale med?" svarede han med iisnende Fornemhed i Miner og Holdning.

„Hans Hansen, Brændeviinsbrænder Hans Hansen — jeg er en bekjendt Mand i mange Miles Omkreds."

Baronen blev nu Høsligheden og Artigheden selv. Det var jo et heldigt Træf. Nu skulde han nok komme paa det Rene med den Historie — han tænkte nemlig paa Vandalls Forlovelse med Datteren af denne Mand.

„De er altsaa den bekjendte Brændeviinsbrænder Hans Hansen, Eier af det store Dampbrænderi i Balling—, ja saa har jeg kjendt Dem længe; De er en berømt Mand i Schleswig-Holstein. Det glæder mig meget at gjøre Deres personlige Bekjendtskab. — Det var da et Par prægtige Hopper, De der har" osv. osv.

Baronen kunde rose og smigre trods den Bedste, naar han fandt sin Regning derved, og Hans Hansen kunde sluge hvilkensomhelst Portion af Roes og Smi-

ger, man bød ham, især naar den kom ovenfra, fra de Fornemme. De kom derfor prægtigt ud af det sammen. Baronen meente omsider, at han nok kunde slutte Indledningen og gaae over til den egentlige Sag.

„Saa fremmed som jeg er her i Egnen, har jeg dog snart erfaret en Nyhed, som beskjæftiger alle Mennesker. Det er kun Smaafolk, der kunne leve i Stilhed og ubemærkede. Folk som De og jeg maa finde sig i at være Gjenstand for Omtale. Man fortæller overalt, at Deres Datter, Deres eneste Barn, er bleven forlovet og snart skal giftes med een af Byens Læger — Partiet tilfredsstiller Dem, haaber jeg? En rig Mands eneste Datter og Arving har Lov til at vrage, især naar hun er saa smuk, som jeg hører Deres Frøken Datter skal være."

„Ja Pigebarnet er s'gu baade kjønt og galant opdraget. Hun kan baade Tydsk og Fransosisk, og bruge sine Fingre som en rigtig Dame kan hun da ogsaa; hun kan broderere baade med Perler og med Kannevas. Jo jo, det er en Tos, som en Fader nok kan være stolt af, skjøndt jeg selv siger det."

„Og hun skal virkeligt giftes med denne Dr. Vandall? Det synes mig, De kunde nok sigte lidt høiere. En saadan Landsbydoctor er dog ikke noget passende Parti for en saa smuk og rig Pige?"

„Ja, seer De nu, saadan en almindelig Doctor er det da heller ikke; men det er nu ligemeget, der bliver ikke Noget af den Mariase. Doctoren er en fordømt, storsnudet Slyngel, der har holdt Pigebarnet for Nar. Men Hansine kan nok faae sig en Mand endda."

„Hvad siger De, holdt hende for Nar — umuligt; hvad forlanger han da?"

„Ja, det maa De nok spørge om. Men den, der leer sidst, leer bedst. Kan være, han selv bliver narret. Jeg skal sige Dem, min kjære Hr. Baron," fortsatte H. Hansen fortroligt hviskende, uagtet de vare alene midt paa den aabne Landevei, „jeg skal sige Dem, Doctoren er gaaet i en Fælde. Jeg vilde vide, om han meente det ærligt med Tosen, om det var hende eller hendes Penge, han vilde have, og saa anstillede jeg en Prøve. Hans Hansen er ingen Dumrian. Jeg gjorde lidt Vrøvl om et Par lumpne Vexler, og strax havde jeg en kjøbenhavnsk Procurator paa Halsen. Doctoren gik i Fælden, og nu troer han og hele Balling, at Hans Hansen er ruineret — hæ hæ hæ. Aldrig saa snart havde Doctoren faaet Nys herom, før han blev grov og viste mig Døren. Nu kan han have det saa godt. Men det bliver imellem os, Hr. Baron, for jeg skal sige Dem, jeg vil benytte Leiligheden til at lære Hans Hansens virkelige Venner at kjende."

„Vær De ganske rolig, min gode Mand, jeg kan paa min Ære nok tie. Naa, jeg maa forresten gratulere Dem, at De blev den Svigerson kvit. Jeg kjender den Doctor, han er ikke meget værd."

„Da skal han dog være rig," sagde Hans Hansen halvt spørgende.

„Ja, det var ikke saaledes, jeg meente det. Om han er rig eller fattig, veed jeg ikke; men hvad enten han er rig eller fattig, saa er han ikke meget værd, for han er en Hallunk, — det var det, jeg meente."

„Naa, saaledes at forstaae, ja det er vist nok."

Hans Hansen var, som man seer, ikke noget daarligt Hoved. Han vidste at hjelpe sig i en snever Vending. Den Historie, han her gav tilbedste, var Øieblikkets Indskydelse. Den var jo ikke saa daarlig, og bedre blev den ved den Tone, den blev fortalt i. Hans Hansen forstod fortræffeligt at paatage sig et vist bredt Bondevæsen, som han vidste bestak Folk af den dannede Classe. Bonden stak altid frem; men han vidste godt at moderere sit Bondevæsen, og naar det tjente ham, kunde han ved Hjelp af det give sig et ganske særegent Udtryk af Troskyldighed og Jevnhed. En Bonde havde aldrig ladet sig narre af ham, men Baronen lod sig narre og troede ham. De lagde Begge an paa at bedrage hinanden, og det lykkedes dem Begge. Baronen troede tildeels paa Hansens Rigdom; han troede idetmindste paa hans opdigtede Historie. At Vandall trak sig tilbage, saasnart han erfarede Brændevinsmandens supponerede Ruin, fandt han ganske i sin Orden. Naturligviis var det Pengene og intet Andet end Pengene, han havde efterstræbt. Han tvivlede, som sagt, ikke om, at Hans Hansen i sine egne Tanker var rig; men Rigdom er jo et elastisk Begreb, og hvad der kunde være Rigdom for en simpel Borgermand, vilde i en høiere Samfundsclasse maaskee blive betragtet som en tarvelig Formue. Han vilde see sig for, og kom han til et tilfredsstillende Resultat — ja, saa vilde han tage Datteren i Øiesyn. Med al hans Adelsstolthed var Penge ham dog Hovedsagen; han vidste fuldtvel, hvad det vilde sige, at være Baron uden Baroni og Formue. — Paa sin Side havde Hans Hansen ogsaa fattet nye Planer. Hvad om denne Baron kunde lokkes til at bide paa

Krogen og bringes til at indtage den Plads, han først havde tiltænkt Vandall? At han var Baron uden Baroni, vidste han, og igjennem Rygtet havde han faaet en Formodning om, at samme Baron ikke var meget formuende; men en Baron var dog altid en Baron, og denne Baron var ovenikjøbet Grev Falks Søsterson. Man vilde vistnok tage blidt paa en Barons Svigerfader, og i denne Egenskab kunde han dog aldrig gaae reent i Hundene.

Man havde imidlertid naaet Indkjørslen til Balling, og Hans Hansen, som meente han burde smede, medens Jernet var varmt, spurgte nu Baronen, om han ikke kunde have Lyst til at see hans Dampbrænderi.

„Det er just ikke den bedste Tid at see det paa. I disse Par Sommermaaneder standses jo Brænderiet og Staldene ere tomme, men en Mand som Dem, Hr. Baron, kan alligevel nok domme om en stor Bedrift. Om et Par Maaneder, naar Maskinen er igang og Staldene ere fulde, saa er det anderledes fornøieligt at see; men det er endda værd at see."

„Jeg vil være Dem meget taknemmelig herfor," svarede Baronen, „jeg interesserer mig ganske uhyre for hvad der angaaer Industri og borgerlig Næring."

„Der nævnte De det rette Ord, Hr. Baron. Det er Industri og borgerlig Næring, som bringer Penge i Landet. Saadant et Brænderi er en stor Velsignelse for en By, ja hvad siger jeg, for en By, nei, for den hele Egn, for det hele Land. Jeg gad see det Brænderi, som kunde levere en bedre Sopken Aquevit end mit."

Vognen kjørte nu ind i Gaarden, og Hans Hansen smed Tommerne fornemt til en Karl, idet han steg

af Vognen og rakte Baronen en Haand til Støtte ned ad den steile Vogntrappe.

„Velkommen, Hr. Baron," raabte han nu høit, rimeligviis for at Karlen skulde erfare, hvilken fornem Herre han medbragte, „velkommen Hr. Baron; lad os nu gaae ind til Mutter og faae en Bid, jeg synes, man kunde trænge til Eet og Andet efter den Kjørsel."

Mutter eller vor Mo'er, thi hun gik under begge Navne, modtog dem i sin sædvanlige Dragt og i Træsko, dem hun sjeldent ombyttede med andet Fodtøi. Baronen rakte hende nedladende Haanden, men hun berørte den kun med de yderste Fingerspidser, som om hun var bange for at brænde sig.

„Ja, det er nu Kjællingen. Stor Stads er der ikke ved hende. Mutter er nu gammel, men Mage til Kone i sit Huus findes der ikke. Hun kan holde Folkene i Ørerne; Piger som Karle ere mere bange for hendes Tunge end for min Næve. — Naa, Mutter, hvad har Du saa at byde Baronen og mig? Godt maa det være, noget rigtigt Lækkert. Lad nu Bordet blive dækket, til vi komme tilbage — Baronen og jeg ville blot see os lidt om i Brænderiet og Staldene. — Lad saa ogsaa Tøsen hege sig lidt, at hun kan gjøre sin Moder Ære."

Det var altsaa den vordende Svigermama, tænkte Baronen ved sig selv; hun er stram at gaae paa, hun stikker næsten sin Ægtemage. Naa, det er da ikke med dem, man skal gifte sig. Er Datteren blot nogenlunde lidelig, Forældrene skal jeg nok blive kvit.

Hans Hansens Brænderi med alt Tilhørende var virkeligt en meget ansеelig Bedrift, derom kunde Baronen

ikke tvivle, da han saae de mange, store Bygninger, der alle syntes solide og velvedligeholdte. Staldene kunde rumme mindst en 200 Stude. Baronen var i det Hele tilfreds med, hvad han saae; en saa stor Bedrift maatte i hans Tanker altid give et godt Overskud, naar Vedkommende havde Forstand nok og Penge nok til at drive den med.

Efter at have seet Alt, vendte Hans Hansen og hans Gjest tilbage til Dagligstuen, hvor nu Froken Hansen havde indfundet sig, smykket i sin bedste Stads.

„Goddag min Tos, — det er min Datter, Hr. Baron. Saa nu kjender De hele Familien."

Det var ikke nogen hastig Undersøgelse Baronen underkastede den unge Pige. Han søgte strax at indlede en Samtale med hende; men det var den unge Dames svageste Side. Naar hun var sammen med een af sine Veninder, kunde hun nok bruge Munden, saa længe Samtalen dreiede sig om den almindelige Bysladder; men ligeoverfor Fremmede, især naar disse tilhørte en anden Samfundsclasse, var hun saa forlegen, at det piinte den, der talte med hende. Det ellers saa blege Ansigt blev da overtrukket med en stærk Rødme, der udbredte sig over Pande og Hals, og hendes Blik blev saa uhyggeligt stivt, at man skulde troe, hun saae et Gjenfærd. Alligevel tilfredsstillede denne Undersøgelse Baronen bedre, end han havde ventet. Hendes Ansigt var unegteligt en heel Deel for langt og smalt; men Trækkene vare ret fine. Hendes Øine vare baade udstaaende og glandsløse; men de kunde ligesaa godt som saa mange andre Øine kaldes blaae. Hendes tynde Haar, som med en særdeles Omhyggelighed var glattet

og klistret til Hovedbunden, var af en ubestemmelig, graabruun Farve, der i alle Tilfælde ikke kunde kaldes smuk. Hovedmangelen ved dette Ansigt var dog dets fuldkomne Sjælloshed; men denne Mangel brød Baronen sig ikke om. I hans Øine var hendes Ansigt ligesaa fiint og smukt som mange fornemme Ansigter af hans Bekjendtskab, og det var det vel ogsaa. Af Figur var hun lang, mager, ranglet og knoklet; men, tænkte Baronen, det er den Slags Figurer, det er allerletteſt at klæde paa, og heri havde han Ret; de lade sig smykke og pynte ligesaa godt som Stativerne i Modehandlernes Vinduer. Det er meget lettere at give en Bonnestage det moderne Fjong end en fuldendt Hebe.

Bordet var dækket, men Madamen viste sig ikke. Datteren havde forsøgt at faae hende til at vadske sig og klæde sig paa. Nei, saa bandte hun, det indlod hun sig ikke paa. Pynte sig paa den Tid af Dagen og det paa en Hverdag, det kunde da aldrig falde hende ind. Det var desuden Folkenes Middag nu, og saa maatte hun være i Kjøkkenet. Datteren opgav snart Striden, hun vidste jo desuden nok, at Moderen i sin fineste Stads dog aldrig lignede andre Folk.

Bordet var vel besat baade med solide og delicate Sager; thi Hans Hansen forstod sig godt paa Mad. Paa hans Bord kunde man altid finde de fineste Oste, de bedste flamske Sild, de delicateste Sardiner, Lax, ikke at tale om mere almindelige Retter af Vildt og Tamt. Paa Viin forstod han sig ikke; han foretrak dansk Brændeviin og Øl, især Porter.

Baronen lod sig ikke nøde. De spiste Begge med en rigtig god Appetit, uden at vexle mange Ord.

Froken Hansen, som meente, det var fiint at være rigtigt smaatærende, rørte Intet; hun befliittede sig efter bedste Evne paa at see indtagende og yndig ud, hvad dog ikke ganske lykkedes. Hun opnaaede kun at see yderst simpel og kjedelig ud. Hendes Hovedtanke var henvendt paa Haaret; hvert Øieblik vædede hun Fingerspidserne, for med dem at glatte Haaret. Da hun engang blev overrasket i dette Arbeide af Baronen, som tilfældigviis saa op fra sin Tallerken, blev hun blodrød.

„Ja, naar De er mæt, Hr. Baron, saa kunne vi reise os. Nu skal vi have os en Cigar. Hansine, lad os faae Kaffen ind paa mit Contor."

Den gode Mad, Snapsene og Porteren havde udbredt en vis Huldsalighed over Hans Hansen; det vil sige den Huldsalighed, som har sin Oprindelse fra en fyldt Mave og viser sig i Ansigtets glindsende Rødhed, Dinenes Fugtighed og Stemmens afrundede Grødfylde. Baronen var ogsaa kommen i Perlehumeur og modtog sin Værts hjertelige Meddelelser med aabne Øren. Men Hans Hansen var allerfarligst i denne sin Huldsalighed, og de, der kjendte ham bedst, vare bange for ham, naar han blev saa kjærlig. Han kunde i den Tilstand tee sig saa godmodig, saa troskyldig, saa meddeelsom og aabenhjertet, at han bedrog endog skarpe Jagttagere.

„See saa, Hr. Baron, nu har vi det ret behageligt; ikke sandt? En god Cigar og en god Kop Kaffe efter et godt Maaltid og saa en luun Passiar med en god Ven — er det ikke prægtigt?"

Jo det var unegteligt heelt prægtigt, det kunde Baronen ikke negte. Men Baronen havde jo ogsaa

sine Planer og var derfor ikke seen med at benytte sig af H. Hansens Meddeelsomhed.

„En Forretning som den, De sidder i, Hr. Hansen, maa da forrente sig godt?" henkastede han spørgende.

„Ikke saa daarligt, ikke saa daarligt," svarede H. Hansen, idet han blæste Cigarrøgen fra sig, „kan s'gu ikke klage; Synd og Skam var det, om jeg klagede."

„Hvad regner De vel, er deres Nettoudbytte af dette Brænderi det ene Aar med det andet?"

„Det var et dristigt Spørgsmaal, ha ha ha. Der var nok ikke Mange, der vovede at føle H. Hansen saaledes paa Tænderne. Naa, lad gaae. De er jo ikke i Ligningscommissionen og hører jo ikke engang til Byen."

Og nu begyndte han at give Baronen en Fremstilling af Driften, som manglede mere i Sandhed end i Klarhed og bestemte Opgivelser. Naar man saaledes kan lægge til og tage fra efter eget Tykke, er det nemt nok at faae et tilfredsstillende Facit. Saa mange Brændinger, saa Meget af hver Brænding og Middelprisen saa og saa Meget. Saa mange Stude til en Middelpriis af saa og saa meget — „det sidste Hold fik jeg saa og saa Meget for. Nu kan Baronen selv regne det ud."

„Saa har De jo et Bruttoudbytte af" — —

„Tys, stille, det tale vi ikke høit om."

„Men Driftsudgifterne, Hr. Hansen, ere vel ogsaa svære?"

„Maltbyg, Folkehold, Skatter — — kort det hele

aarlige Udlæg beløber sig til" — her sank hans Stemme ned til en saa sagte Hvisken, at Baronen accurat kunde høre Tallet.

„Veed De hvad, Hr. Hansen, jeg vilde hellere være Brændevinsbrænder i Balling end Baron med et jevnt godt Baroni, — det vil da sige, naar der ikke staaer altfor mange fremmede Penge i Forretningen."

„En reen Bagatel" — her hvisked han igjen. „Ja, ja, Hr. Baron, jeg har været saa aabenmundet som en Skolepog; men De er jo en Mand af Ære og kan tie. Vidste Ligningscommissionen, hvad De veed, vilde mine Communeskatter voxe til det Tredobbelte. — — De kan troe, jeg har dreiet den storsnudede Doctor en ordentlig Voxnæse, hans Storsnude være sig nok saa stor — hæ hæ," og saa lo han ad sin egen Vittighed.

„Den stakkels Doctor," indvendte Baronen, „er bleven slemt tagen ved Næsen; har De ikke været lidt for haard ved ham? Enhver forstandig Mand seer sig jo gjerne for. Det er jo ikke Alle der have Raad til at gifte sig med en fattig Pige."

„Stop, Hr. Baron, De er paa det feile Spor. Jeg skulde aldrig have fortænkt ham i, at han saae sig for. Det var jo ikke mere, end han skyldte sig selv. Det var ikke det, som krøperede mig; nei, men han var saa fordømt indbildsk, at han rynkede Næse af os Allesammen, Mutter og mig selv, Pigebarnet ikke at forglemme. Han estimerede os ikke bedre end det Skidt, han traadte paa. Det kunde jeg ikke døie. — Har jeg sagt A, vil jeg ogsaa sige B. De veed nu saa Meget,

at jeg ligesaa gjerne kan betroe Dem Resten. — Den Dag, denne Procuratorsnude var her, lod jeg min Bogholder uddrage denne Liste af mine Bøger, for at see, hvad jeg havde tilgode — der er den. De maa gjerne see den. Der staaer Bøgerne, saa kan De jo selv see, at Listen er rigtig."

Baronen lod sig det ikke sige to Gange. Han tog Listen og gik den meget opmærksomt igjennem. Derefter slog han et Par Gange op i Bøgerne efter Folionummeret. Jo, det stemte. — Imidlertid sad H. Hansen som i dybe Tanker og dampede væk paa sin Cigar. Da Baronen omsider vendte sig om fra Pulten, hvor han havde staaet, lod H. Hansen, som han reent havde glemt ham, og foer op som af en dyb Drøm:

„Naa det var Listen, hvad synes De om den, Hr. Baron? ikke saa daarligt, vel? — Men jeg er ikke færdig endnu," føiede han til, idet han reiste sig og strakte sig paa en meget ugeneert Maade. Han gik nu hen til et Skab, hvoraf han udtog en Skuffe, fuld af Papirer. I dem havde han sine Eiendomsskjøder. Ogsaa dem viste han Baronen, saa vel som de forskjellige Taxationsdocumenter.

„Naa, hvad siger De nu, Hr. Baron? Har jeg ikke tørt Doctoren godt?"

Baronen bildte sig ind, at han havde sat sig ind i det Hele og forstod Alt; men han havde dog ladet sig bedrage. Sagen var, at han havde altfor gode Tanker om sig selv og altfor ringe Tanker om H. Hansen. Han saae i H. Hansen en godmodig Sladderhank, en pengestolt Bonde, der havde forsnakket sig; men han

tvivlede ikke noget Øieblik om hans store Rigdom. — Man tog nu en hjertelig Afsked med hinanden; Baronen var slet ikke nedladende. Han lovede sig selv, at han vilde tænke alvorligt over Sagen. Forældrene vare jo ikke præsentable; men dem skulde han nok blive kvit, naar han først havde faaet Pigebarnet og Pengene.

(Fortsættes.)

Skizzer og Fortællinger

af

danske Forfattere.

Tredie Bind.

Femte Hefte.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

J. Cohens Bogtrykkeri.

1871.

Den store Formue.

(Fortsættelse).

Toogtyvende Kapitel.

Vandall veies og findes ikke fuldvægtig.

De tre Søskende sadde en Formiddag nogen Tid efter sammen i den store Havestue paa Overgaard. Samtalen truede af og til med at gaae istaa, ikke just fordi man Intet havde at tale om, men snarere fordi de hver for sig havde Noget paa Hjerte, som de maatte have sagt, men ikke havde Lyst til at komme frem med uden en passende Anledning, og denne passende Anledning er ikke altid let at finde, naar man netop trænger til den.

Siden Festdagen havde der herskket en vis Forstemning blandt alle Familiens Lemmer. Den syntes at være udgaaet fra den gamle Greve, som Dagen efter hiint Spilleparti havde været meget alvorlig og ordknap og navnlig ligeoverfor sin Neveu havde været forbeholden, næsten stiv. Denne, som man ellers ikke skulde kunne bestylde for Tilbageholdenhed eller Forlegenhed, var sienspnligt forlegen. Saa ofte han kom ind i Stuen, hvor Søstrene opholdt sig, kastede han først et randsagende, spørgende Blik paa dem, inden han aabnede Munden, og naar han saa talte, var det ligesom om han følte sig for. Han vidste ikke, om eller hvor Meget Søstrene havde hørt om hans Mellemværende med

Vandall. Men de vidste Intet; thi hverken Faderen eller Broderen havde anseet det for rigtigt at gjøre dem bekjendte med det Passerede. Jo mindre der blev talt om denne uhyggelige Historie, desto bedre; derom vare Fader og Søn enige. Tjenestefolkene havde jo rigtignok paa anden Haand hørt tale om dette Spilleparti og den uhyre Sum, Baronen havde tabt; men Ingen af dem havde vovet at tale herom til de unge Damer; Sligt taaltes ikke paa Overgaard. Grev Axel havde denne Historie voldt flere Ubehageligheder, end han havde ventet, da Sagen endeligt var bleven bilagt imellem Baronen og Vandall. Snart havde Een, snart en Anden spurgt ham, hvorledes det egentligt forholdt sig hermed, og ihvorvel han med Sandhed kunde svare, at Vandall aldrig havde meent det alvorligt og selvfølgeligt heller aldrig havde kunnet eller villet modtage den vundne Pengesum, mærkede han dog, at Spørgerne ikke ret troede ham. Grunden hertil, hvorom Axel snart fik Leilighed til at forvisse sig, var den, at Baronen ikke svarede dem, der spurgte ham, ærligt, men lod dem blive i den Tro, at han havde betalt den tabte Sum til Vandall. „Aa, en reen Bagatel" eller „naar man spiller, maa man være beredt paa at tabe"; slige Svar gav han gjerne i en ligegyldigt henkastet Tone. Den unge Greve var yderligt opbragt over denne Fætterens Underfundighed, og havde ogsaa isinde at læse ham Texten herfor, men det er jo ikke behageligt at skulle fortælle en Mand, og det en nær Slægtning, at han er en Æsel; han havde derfor endnu stadigt opsat dette ubehagelige Arbeide. Til sin Fader havde han ikke villet sige det, da han altfor vel vidste, hvor piinligt det vilde være for den

gamle Greve, at faae et dybere Indblik i Nevenens Slyngelagtighed. Men han undrede sig over, at Fætteren, efter hvad der var passeret, kunde ønske at forblive paa Overgaard, og han var ude af Stand til at begribe, hvad der holdt ham tilbage.

Efter en længere Pause brød Laura Tausheden, idet hun løst henkastet spurgte:

„Hvor mon vor gode Fætter drikker sit Øl i denne Tid, man seer ham nu sjeldnere i vor Dagligstue? Ikke just, at jeg savner ham; vi have havt mere end nok af hans Underholdning, men i den senere Tid seer man ham jo aldrig uden ved Maaltiderne og knap saa."

„Hvor han tilbringer sin Tid, maa vor Herre vide; jeg seer ham aldrig de Steder, hvor jeg kommer. Han har søgt sig en egen Kreds, der har sit Mødested paa Billardet i Balling. Nu og da møder jeg ham paa Landeveien eller paa Gaden i Balling; men vi tale saa godt som aldrig sammen."

Comtesse Bertha havde netop den Dag besøgt en ældre, syg Kone i den nærliggende Bondeby. Denne Kone havde i mange Aar tjent paa Overgaard og var Familien meget hengiven; navnlig hang hun ved den ældste af Døtrene, hvis Amme hun havde været, med en usigelig Kjærlighed. Nu var hun Enke efter en Mand, der ogsaa i mange Aar havde tjent Greven som Kudsk. Disse to stikkelige Mennesker havde aldrig ophørt at regne sig til den grevelige Families Huusstand, uagtet de længe havde været ude af alt Tyendeforhold. Hvad der foregik oppe paa Gaarden, interesserede dem meget mere, end hvad der foregik i Landsbyen. Paa sin Side havde Greven og hans Familie altid vist det

skikkelige Ægtepar ustrømtet Tillid. Var der Syge i Familien, maatte gamle Ane altid derop og hjelpe med at vaage over og pleie de Syge; og hendes Mand benyttedes ikke saa sjeldent af Greven til Ærinder, som han ikke vilde betroe et Tyende. Det var denne Kone, Bertha havde besøgt, og af hendes Mund havde hun erfaret Lidt om det Spilleparti, der skulde have fundet Sted paa Overgaard, og om det uhyre Pengetab, Baronen ifølge samme Rygte skulde have lidt. Hun havde strax ved Hjemkomsten talt med Søsteren herom, men denne vidste Intet. Søstrene vilde nu have Sandheden ud af deres Broder; men de havde dog ikke ret Lyst til at tage fat paa Sagen. Endeligt tog Laura Mod til sig og udbrød:

„Axel, sig mig, hvorledes det hænger sammen med et Rygte, som Bertha idag har faaet Nys om i Bondebyen hernede. Der fortælles, at Vandall og vor kjære Fætter paa Faders Fødselsdag have spillet meget høit, og at Fætteren har tabt en enorm Sum; Nogle sige ti, Andre tyve tusinde Rigsdaler. Gamle Ane, der altid kæmper som en Løvinde for Familiens Ære og Anseelse, har strax erklæret det for den sorteste Bagvadskelse. Du maa da vide, om der er Noget, der ligner Sandhed deri."

„Ja, der er Noget, men rigtignok kun meget Lidt, der ligner Sandhed deri. Det er sandt, at Vandall spillede med vor ærede Fætter; det er ogsaa sandt, at Hugo tabte; men det er usandt, naar der fortælles, at Hugo betalte eller Vandall modtog Pengene."

„Men Axel," udbrød Bertha, idet hun lod Hænderne synke ned i Skjødet og saae med et baade spør-

gende og forbauset Blik paa Broderen, „saa er det jo Altsammen sandt; thi naar Pengene ere tabte, maae de vel ogsaa betales. Og det er virkeligt 10,000 Rdl., Hugo har tabt?"

„Ikke saa raskt lille Bertha. Vandall har aldrig tænkt paa at modtage disse Penge, disse 10,000 Rdl., og de ville heller aldrig blive betalte."

„Skal det Hele forstaaes som en Spog, saa er det en meget uheldig Spøg; thi den har bragt os i Folkemunde. Jeg havde ikke tiltroet Vandall slig kaad Spøg."

Axel indsaae nu, at han hellere maatte fortælle Søstrene det Hele, og det gjorde han.

„I see altsaa," sluttede han at Vandall er uskyldig, og at det er Hugo, som har viist sig som en Flegel. Endnu værre er det, at Hugo, som det synes, lader Folk blive i den Tro, at han ikke alene har tabt, men ogsaa betalt Pengene."

Nu brød Laura løs. Det var skammeligt, skjændigt, nedrigt; det kunde Familien ikke lade sidde paa sig. Deres Fader burde strax underrettes om det Hele, og Hugo øieblikkeligt have sit Reisepas. Fætter eller ikke Fætter, hun vilde lade ham vide, at Blodets Baand ikke kunde dække slige Infamier. Hun var heller ikke Doctor Vandall meget forbunden, vilde ønske, at han aldrig havde sat sin Fod paa Overgaard; det var jo, som om han bragte Uro og Forstyrrelse med sig. Det varede en Stund, inden Bertha og Axel kunde faae hende talt tilrette, og det var først, da man havde mindet hende om deres Faders Svaghed, at de fik hende til at opgive alle disse energiske Forholdsregler. Ende-

ligt var Stormen stillet; der indtraadte en Pause, idet de hver for sig sank hen i deres egne Betragtninger.

Bertha tog en Bog og satte sig paa sin Yndlingsplads ved det ene Vindue; men Bogen var kun et Paaskud, for at hun saa meget bedre kunde fordybe sig i sine egne Tanker. Havesalen paa Overgaard var en Hjørnestue og det Vindue, som Bertha havde sat sig ved, frembød en Udsigt, som hun satte megen Priis paa, især naar Solen skinnede saa klart og varmt som idag. Udover en udstrakt Plaine saae man fra dette Vindue ind i en meget lang Allee af gamle Lindetræer, der strakte sig igjennem Haven og den tilstødende Skov. Det, som for Bertha var det smukke ved Blikket ind i Alleen, var det deilige Spil af Lys og Skygge, som Øiet mødte derinde. Et dybt Mørke var det fremherskende, men hist og her faldt en bred og stærk Lysstribe ind og lagde sit Guldbelte tvers over Veien. Andre Steder, hvor Kronerne vare tyndere, var Veien dækket af utallige, spillende Guldperler. Ved Siden af det stærke Sollys, som hvilede over den øvrige Deel af Haven, frembød Alleen et Billede af kjølig Skygge og stille Fred, som var velgjørende. Som alt bemærket, strakte Alleen sig baade igjennem Haven og Skoven, men dog ikke ganske uden Afbrydelse; thi imellem begge befandt sig en dyb Grøft eller Grav, paa hvis brede Bund der var reist et Stakit, saa at Dyrene fra Skoven ikke kunde komme ind i Haven, idetmindste ikke om Sommeren. Om Vinteren, naar Graven var fyldt med Sne, og denne under afvexlende Tø og Frost var bleven haard, spadserede de rigtignok ind uden Hindring, hvorfor ogsaa Gartneren var lidet tilfreds med dette

Hegn. En lille Gangbro med en let Gitterlaage, der faldt til af sig selv, førte over denne Grav og forbandt begge Dele af Alleen med hinanden. Paa denne Bro faldt et stærkt Sollys, men paa den anden Side af den, i Skoven, herskede Skyggen saa at sige uindskrænket i Alleen, da Skovtræerne stode tæt op til Alleens Træer. Det var een af disse stille, varme Sommerdage, da selve Varmen paabyder hele Naturen Taushed. Det er egentligt kun Insectverdenen, der ret forlyster sig i den stærke Solvarme, og den eneste Lyd, der naaede Berthas Øren, var den monotone Summen af Bierne, der havde meget travlt i Blomsterkvarteret ligeunder Vinduet.

Bertha havde sat sig ved det aabne Vindue med en Bog, men hun læste ikke, og ihvorvel hendes Øie saae udad i Haven, var Blikket vendt indad. Hun grublede over, hvad hun nys havde hørt af Broderen om Vandall. Strax var det forekommet hende, at Vandall havde staaet med Palmerne i Hænderne, ja hun havde endogsaa følt Noget, som lignede glad Stolthed ved at høre, hvor nobelt hendes Elsker havde opført sig i denne vanskelige Sag. Men jo længere hun grublede derover, desmindre følte hun sig tilfredsstillet. Verdsligt betragtet stod han ganske vist pletfri, men kunde hans Færd taale en alvorligere Prøvelse? Havde hans Motiver været rene? Fik ikke det Hele Præget af, at han havde søgt at ydmyge sin Modstander saa dybt som muligt? Havde det ikke Udseende af, at han kun havde ventet paa en god Leilighed for at bibringe sin Fjende et Slag, som maatte ramme hans Ære dødeligt? Havde han ikke havt en sikker Følelse af, at denne Modstan-

berens Ære var en skrøbelig Ting, som alt var plettet og ikke taalte meget? Var det ikke en saaret Stolthheds og Egoismes Hevnfølelse, som havde skaffet sig Luft? Paa alle disse Spørgsmaal fik hun Svar, som ikke kunde tilfredsstille hende. Tildeels havde hun Ret, men ogsaa kun tildeels. Hun fordrede Fuldkommenhed af sin Elsker, hun vilde i ham see et Ideal, ikke noget skrøbeligt Menneske. Hun glemte i Øieblikket reent, hvor dybt Vandall havde følt sig saaret af Fætterens raa Uforskammethed, at han havde følt sig ligesaa lidenskabeligt oprørt som Baronen, og at Forskjellen kun bestod i, at Vandall havde vidst at beherske sig, medens hendes Fætter havde opført sig som en uvorn Dreng. Havde Vandall faaet Tid til at samle sig, vilde han maaskee have indskrænket sig til at behandle Baronen med den kolde Ligegyldighed, som han saa godt vidste at betjene sig af, men som da just heller ikke er en Følelse, som udspringer af en ægte christelig Stemning; men Bertha blev ikke staaende herved. Hun opkastede flere Spørgsmaal, som hun heller ikke kunde besvare sig tilfredsstillende. Var der ikke Sandhed i dette Rygte om Vandalls Forbindelse med den unge Pige i Balling, og var denne Forbindelse eller Hentydningen til den ikke den egentlige Aarsag til hans Forbittrelse og den Tugtelse, han havde givet Fætteren? Og af hvad Beskaffenhed var denne Forbindelse? Bertha var selv altfor reen til at kunne forsone sig med nogen, selv den mindste Tvetydighed i denne Retning; men paa den anden Side kunde hun ikke fatte, at Vandall, der var saa kræsen og saa forfinet i sin Smag, for Alvor skulde have indladt sig med en vistnok udannet Pige og

en saa raa Familie. Netop denne hans Eiendommelighed maatte give en hvilkensomhelst Forbindelse med en saadan Pige et endnu uhyggeligere Præg. Bertha følte sig skrækkeligt forpiint ved denne Tvivl. At den unge Piges formodede Rigdom ikke havde Noget hermed at gjøre, derom var hun overbeviist; Vandall havde jo altid viist sig uinteressseret, ja endog genereux i Pengesager, han var jo desuden rig nok til ikke at gaae paa Jagt efter et Pengeparti. — Hun gjorde imidlertid Vandall Uret. At dette taabelige Rygte og Baronens næsviise Hentydning hertil i høieste Grad havde irriteret ham, er udenfor al Tvivl, men ene og alene for hendes, for Berthas Skyld. Det var netop hans Kjærlighed til Bertha, som gjorde ham omsindtlig i saa Henseende. Under andre Omstændigheder vilde han sikkerlig have leet af det Hele. Han kunde med god Samvittighed sige, at han aldrig havde tænkt paa Hansine Hansen og aldrig ønsket, at hun skulde forelske sig i ham; det var ham nok, om man endog nok saa meget dadlede hans Opførsel imod hende. Havde han ikke i saa høi Grad overseet baade Pigen og hendes Familie, vilde han nok tidligere have bemærket Pigebarnets voxende Tilbøielighed, som forresten hverken var dyb eller inderlig; men selv da, vilde han maaskee have leet deraf. Hvad kunde han gjøre for, at Tøsen var forskruet, vilde han have sagt, og dermed slaaet Sagen i Glemmebogen; thi han var hverken blød eller sympathethisk i den Retning. Det Sentimentale var ham ligefrem modbydeligt, og han vilde have havt ondt ved i Hansine Hansens Tilbøielighed at see Andet end Yttringer af en fjantet Sentimentalitet.

Medens Bertha sad fordybet i disse piinlige Grub-

lerier, havde hendes Øine stirret ud i Haven; men Tanken havde ikke fulgt Blikket, og det var derfor ikke saa underligt, at hun ikke havde bemærket en Mand, som kom gaaende igjennem Skoven. Alleen var i Skoven meget mørk, saa mørk, at hun ikke havde lagt Mærke til den Kommende; men da denne pludseligt traadte ud i det klare Solskin ved den lille Bro, vaktes hun med det Samme af sine Drømme. Ikke saa snart havde hun seet Skikkelsen, før hun kjendte Manden; han var kjendelig nok, det var Pastor Knudsen. Høi, mager, foroverbøiet og med Hænderne paa Ryggen, var han kjendelig nok, og havde man engang seet ham, tog man ikke saa let feil af ham.

Treogtyvende Kapitel.

Forloren.

Pastor Knudsen er alt flere Gange bleven omtalt i disse Blade, men Læseren maa dog endnu engang høre Lidt om ham og hans Eiendommeligheder. Han var, som vist alt bemærket, en nidkjær og alvorlig Sjælesørger; men der var dog Sider i hans Charakteer, som hverken vare elskværdige eller agtværdige. En temmelig glædelos Ungdom, fuld af Møie, Savn og Bekymring havde givet ham noget Barskt og Mørkt, og, hvad der var endnu værre, disse mange og tunge materielle Sorger og Bekymringer havde givet ham et skjevt Blik paa Livet. Han havde bidt sig fast i den Tro, at disse

materielle Sorger for det daglige Brød vare de eneste berettigede Sorger i Livet. Den, der havde, hvad han behøvede af Mad og Drikke, der havde til at sidde og ligge paa, han havde ingen Nød; det var jo saa hans egen Feil, naar han ikke kunde erhverve sig Sjælero og Lykke. Al anden Sorg vilde han gjerne slaae en Streg over. Det var derfor ikke saa underligt, at Vagabonder og Stoddere tidt havde ham tilbedste; thi det kom jo kun an paa at hyle og trygle, klage over Sult og Kulde. Meget verdsligt klog var han ikke, og han tog derfor ofte feil og forvexlede Uorden, Smuds og Pjalter med virkelig Nød. Det er ganske vist vanskeligt nok for den Fattige at iagttage, hvad Orden og Reenlighed fordrer; men deraf følger endnu ikke, at Mangelen heraf er et sikkert Tegn paa Armod. Froken Laura fik saaledes et meget bistert Svar, da hun engang spurgte ham, hvorledes han opfattede følgende Vers af hendes Yndlingspsalme:

Alle Ting har sin foranderlig Lykke,
Alle kan finde sin Sorrig i Barm,
Tidt er et Bryst under dyrebart Smykke
Fuldt af Bekymring og hemmelig Harm;
Hver Mand har Sit,
Stort eller Lidt,
Himmerig ene for Sorgen er frit.

Vist er det i alle Tilfælde, at hans Medlidenhed havde ondt ved at naae anden Nød end den, der udsprang af Sult og Kulde. Det var derfor ikke saa underligt, at han slet ikke kunde fatte eller forsone sig med en Samfundsorden, der, som den nuherskende, tilsteder en stor

Uligheb i Kaar og Livsstilling. Han nærede Nag imod de Formuende og Rige, blot fordi de vare formuende og rige. Han gik saa vidt heri, at han ikke var langt fra at hylde communistiske Anskuelser, om han end var klog nok til ikke at udtale dem. Han var ivrig Bondeven; men det var han, for at komme de rige Godseiere tillivs, ikke af nogen sær Forkjærlighed for Gaardmandsstanden. Var man først bleven af med Godseierne, kom, saa meente og ønskede han, Touren til Gaardmændene. Folket bestod i hans Tanker af Huusmænd og Indsiddere; med dem sympathiserede han. Men hvor var det muligt, at en Mand, der var saa dannet og kundskabsrig som han, kunde slaae sig til Ro med slige Anskuelser? Fordi han i Virkeligheden var en borneert Mand og, som saa mange andre borneerte Mennesker, tillod sig at domme om Ting, som han ikke forstod og som han aldrig havde bekymret sig om at komme til at forstaae. Tidligere var det ikkun blandt Kvindekjønnet, man traf slige sikkre Dommere over Alt og over Alle; men i vore Dage under den almindelige Opløsning af et gammelt Samfund, træffer man hyppigt nok Mænd endog blandt de dannede Classer, der tiltroe sig Sagkundskab nok til at tale med om de dybeste sociale Problemer, uagtet de vide, at de aldrig have offret Tid eller Kræfter paa at sætte sig ind i dem. Nutildags skal sund Menneskeforstand slaae til overalt, men især er Politik og de sociale Videnskaber blevne et Overdrev, som Alle tumle sig paa af Hjertens Lyst. Det følger vel med den almindelige Valgret. „Vend Bunken om!" — Knudsen havde i sin Tid med Iver kastet sig over det theologiske Studium, men efter endt Examen havde

hans Tid været optagen af Informationer og Manuductioner, indtil han kom i geistlig Virksomhed paa Landet. Havde han indskrænket sig til at være Ordets Forkynder og sin Menigheds Sjæleſorger, saa er der ingen Spørgsmaal om, at han vilde have undgaaet mange Vildfarelſer. Men da han, som aldrig havde været udenfor Kjøbenhavn, kom ud paa Landet, blev han i Førſtningen overrasket, ja, næſten fortumlet af de ukjendte Forhold. Han, som i Hovedſtaden aldrig havde offret de ſociale Onder en Tanke, blev nu saa overvældet af det Nye og Fremmede, hvori han kun saae Urimeligheder og Uretfærdigheder, at han hverken vidſte ud eller ind. Da han begyndte at ſamle Indtrykkene, optraadte han i Tanken ſtrax ſom Reformator. Fra Tanke til Handling var for ham kun et lille Skridt. Netop hans Ubekjendtſkab med Livet i Almindelighed gav ham en Selvtillid, ſom kun findes hos Børneertheden. Han læſte ikke Meget; naar undtages theologiſke Tidsſkrifter og Stridsſkrifter, ſom han anſaae ſig forpligtet til at læſe, bekymrede han ſig ikke ſtort om Indholdet af Præſternes Bogtaſke. Det faldt ham ſlet ikke ind, at der paahvilede ham en ſærlig Forpligtigelſe til at ſøge Oplysning og Underretning om de ſtore Spørgsmaal, ſom han ſaa raſk paatog ſig at beſvare. „Det var jo ſoleklart"; „Enhver, der havde Øine at ſee med, kunde jo ſee det", „det Eneſte, der behøvedes, var god, ſund Forſtand og ærlig Villie"; „det kom jo ikke os Danſke ved, hvad der var ſkeet i andre Lande og hos andre Folk; det Fremmede paſſede ikke for os, vi maatte gaae vor egen Gang". Det var hans almindelige Svar, naar han mødte Modſigelſe, og naar han meente, at vi

skulde gaae vor egen Gang, fordi vi var et Folk, der var bedre og dygtigere end andre Folk, saa var vel Meningen den, at vi skulde gaae den Gang, han foreskrev. Sligt kan man til Nød finde sig i af Almuesmanden; men naar den dannede Mand taler saaledes, har man god Grund til at harmes og til at tvivle om vor høiere Dannelses Betydning og Værd. Forresten maa man ikke troe, at han indlod sig synderligt med Andre. Han var klog nok til at beholde sin Viisdom for sig selv, naar han mærkede, at man ikke var tilbøielig til at gaae ind paa hans Meninger. Han gjorde nu og da en Visit hos en eller anden Embedsbroder og hos de omboende Herregaardsfamilier, men han levede dog i det Hele et isoleret Liv. En Natur som hans, der hverken var blød eller eftergivende, vandt ikke ved dette Eneboerliv; han vænnede sig altfor meget til at tale for og med Mennesker, som aldrig tænkte paa at modsige ham, og blev derved efterhaanden dominerende og despotisk. For den afdøde Læge havde han følt et varmt Venskab, men at det holdt sig, skyldtes mere Cardens usigelige Overbærelse og Jevnmodighed, end Præstens Elskværdighed. Carden betragtede Præstens politiske og sociale Anskuelser som Særheder og indlod sig aldrig paa at discutere dem med ham. Han havde jo kjendt ham fra en Tid, da han var fri for alle disse Absurditeter, og han vidste eller troede at vide, at hans Ven, naar han ikke red sin politiske Kjæphest, var en hæderlig Mand, som aldrig vilde lade sig bevæge til at kalde det Søde bittert, eller det Bitre sødt, og som, naar Talen var om Godt og Ondt, Dyd og Last, aldrig gik paa Accord. Carden havde forøvrigt baade med Bekymring og

Bedrøvelse været Vidne til Vennens sørgelige Forvildelser, der truede med at fordunkle en i sin Grundnatur ædel og kraftig Aand; men han havde ogsaa følt, at Modstand og Modsigelse kun vilde befæste ham i hans sære Meninger. Han vedblev derfor at bære over med Præsten og føiede sig meget, maaskee altfor meget efter ham. — Præster skulde overhovedet være vaersommere med at tage activ Deel i politiske Bevægelser. Politik ligger ikke for Præster, mindre for dem, end for de fleste Andre; det er maaskee Grunden til, at de næsten altid som Politikere gaae til Yderligheder og enten blive Stokconservative eller vilde Radicale. At den sidste Udskeielse er farligere end den første for deres egentlige Virksomhed som Præster, derom kan der neppe være Tvivl.

„Der kommer Pastor Knudsen," sagde Bertha, saasnart hun havde forvisset sig om, at det virkeligt var ham.

„Saa løber jeg min Vei," udbrød Axel og reiste sig for at gaae.

„Nei," faldt Laura ind, „Du skal sandelig blive. Fader er reden ud, og det er ikke mere end billigt, at Husets Søn tager imod de mandlige Gjester. Du vil altid skyde den Slags Ubehageligheder over paa os, men idag faaer Du ikke Lov til at skulke."

„Naa, naa, godt Ord igjen, lille Laura. Jeg skal blive, men det bliver hverken til Gavn eller Glæde for den gode Præst. Idag er jeg ikke oplagt til at høre paa Nonsens. Præster regner jeg ellers ikke for rigtigt mandlige Gjester, de ere et Slags Intetkjønsvæsener, der aabenbart foretrække kvindeligt Selskab."

„Fordi vi Kvinder ikke ere saa fortabte som I," svarede Laura leende.

„Jeg veed just ikke, om I ere mindre fortabte, men det veed jeg, at I ere mere forlorne end Mændene."

„Fy, Axel, Du er dog den uridderligste Broder, man kan tænke sig. Forloren! jeg vilde blot ønske, at I Mænd vare halvt saa ægte, som vi Kvinder."

„Ja, det er netop det, jeg siger. I ere ægte Kvinder, derfor ere I forlorne."

Knudsens Indtrædelse afbrød denne Skjermydsel for et Øieblik, men ogsaa kun for et Øieblik; thi Axel var nu kommen i sit Drillehjørne. Neppe havde Præsten taget Sæde, før Axel atter begyndte.

„Deres Velærværdighed kommer ret beleiligt; De kan maaskee sige os den rette Betydning af Ordet: forloren; Laura og jeg ere ikke enige herom"

„Forloren," gjentog Præsten alvorligt, „er ikke noget dansk Ord. Det er en corrupt Udtale af det tydske: verloren, og skal vel egentligt betegne Alt, hvad der er uægte og falskt. Man taler jo om forlorent Haar, forlorne Tænder — —" her afbrød han sig selv, da han paa Axels Ansigt saae et Smiil, som ikke behagede ham. Uvant, som han var, med at bevæge sig i Selskabslivet, blev han let forlegen og var især altid bange for, at man havde ham tilbedste. Han troede strax, at det var ham, Axel lo ad. Smilet gjaldt imidlertid Laura.

„Der seer Du Laura, jeg havde Ret," sagde Axel.

„Paa ingen Maade, det seer jeg slet ikke," svarede Laura. Præsten var imidlertid endnu af den Mening, at Axel vilde have ham tilbedste, og naar han først

havde modtaget det Indtryk, blev han strax vred og i sin Vrede som oftest personlig paa en yderst stødende Maade. Han saae fra den Ene til den Anden, men fæstede derpaa Blikket stivt paa Axel, idet han sagde:

„Forloren" har ogsaa en anden Betydning, der er vel saa bekjendt; det betyder ogsaa fortabt. I ældre Bibelhistorier staaer der altid: den forlorne Søn, forstaaer Hr. Greven, den forlorne Søn, det vil sige den fortabte Søn."

Han kunde ligesaa gjerne have sagt til den unge Mand: Du er den forlorne Søn, saa tydeligt talte Blik og Betoning. I første Øieblik kunde Laura ikke Andet end smile, men Smilet afløstes strax af et harmfuldt Blik; hun var ikke den, som taalte en saa nærgaaende Uartighed imod een af sine Nærmeste. Bertha lod sit Sytøi synke ned i Skjødet og saae paa Præsten med sit eiendommelige, paa eengang saa milde og alvorlige Blik, der i og for sig var en streng Anklage. Axels Ansigt udtrykte først den høieste Forbauselse, men kun ganske forbigaaende; dette Udtryk veg snart Pladsen for et Smiil, saa roligt og overlegent, men netop i sin Ro saa fuldt af haanlig Medlidenhed, at Præsten maatte slaae Øinene ned. Axel sagde ikke et Ord, hans Søstre forholdt sig ogsaa tause. Præsten følte, at han havde forløbet sig, og han vilde have givet Meget for at slippe ud af denne piinlige Stilling. Havde man endda svaret ham, men nei, ikke et Ord. Der sadde de tre Sødskende som stumme Væsener, der tilsyneladende knap havde en Ahnelse om hans Nærværelse. Ikke just, at han fortrød, hvad han havde sagt, tværtimod han unde den unge Mand den Fornærmelse, han havde

tilsøiet ham; men han var forbittret over, at han, den ældre Mand, Præsten, skulde lade sig cujonere af disse Børn. Det begyndte nu at koge i ham, men i sin Ubehjelpsomhed vidste han ikke, hvad han skulde gjøre. Slet og ret at reise sig og gaae, kunde han ikke bekvemme sig til; et saadant Tilbagetog forekom ham dog altfor lidet værdigt. Endeligt tog han Mod til sig og spurgte, om hans Excellence ikke var hjemme, ikke fordi han gjerne vilde tale med den gamle Greve, der altid imponerede ham og gjorde ham saa lille, men han greb efter ethvert Middel til at berede sig et hæderligt Tilbagetog.

„Nei, hans Excellence er ikke hjemme," svarede Axel koldt, „det er Skade, Deres Velærværdighed havde maaskee Noget at berette ham om den forlorne Søn."

Den sidste Bemærkning skulde Axel beholdt for sig selv. Med Tausheden havde han og hans Søstre slaaet en Ring omkring Præsten, som denne havde ondt ved at bryde igjennem uden Tab, men nu brød han selv Ringen og rakte ham selv en hjelpende Haand, som Fjenden strax greb. Pastor Knudsen var en Mand med stærke, for ikke at sige voldsomme Følelser, og den piinagtige Stilling, hvori han havde bragt sig selv, havde bragt disse Følelser op til Kogepunctet. At skaffe disse Følelser Luft, var netop, hvad han ønskede, og nu viste der sig en Aabning. Han rettede sin magre Skikkelse til dens fulde Høide, og uden at huske, hvor han var og med hvem han talte, antog han den barske Prædiketone, med hvilken han nu og da dundrede løs fra Prædikestolen.

„Ja, netop om et forlorent, om et fortabt Menneske vilde jeg tale med hans Excellence. Hans Excellence er ikke hjemme, men det, jeg har at sige, er ingen Hemmelighed og angaaer Dem ligesaa meget som Deres Fader, jeg vil derfor nu og her sige, hvad jeg har at sige."

Efter denne Indledning taug han og saae fra den Ene til den Anden, som om han ventede, at een af dem skulde tale, men han mødte kun Taushed og blev derfor nødt til at fortsætte paa egen Haand.

„Det, jeg har at sige, tør jeg ikke holde tilbage. Jeg tør ikke glemme, at jeg er Familiens Sjæleſørger, eller at jeg som saadan er forpligtet til at raade og advare. Hans Excellence er maaskee endog uvidende om, hvad der foregaaer under hans Tag; han veed maaskee ikke, at en Uværdig har misbrugt hans Gjestfrihed, at Een, som han har hædret med sin Tillid, har benyttet den til at fornærme, krænke og plyndre en nær og kjær Slægtning af Greven og af dem, mine unge Venner. Det er endda ikke det Værste; hvad denne Person har forbrudt, er skeet, ikke i tankeløs Letsindighed, men, som det synes, ene og alene efter en overlagt Hevnplan. Han vilde hevne sig paa dette sit Offer, fordi dette kjendte en anden af hans letfærdige Streger, og havde sigtet ham derfor."

Her pauserede han atter og saae sig om. Den unge Greve spurgte med paatagen, kold Ro:

„Maa jeg spørge Deres Velærværdighed, hvem og hvad De taler om?"

„Jeg taler om Dr. Vandall, som skylder sin afdøde Svoger, min elskelige, trofaste Ven, at man her

og i saa mange andre Familier har modtaget ham med aabne Arme og med en Tillid, han visselig ikke fortjener."

„Inden Deres Velærværdighed gaaer videre i Deres Anklage, maa jeg lade Dem vide, at Dr. Vandall er min Ven, min bedste Ven."

„Det veed jeg; det er netop een Grund mere til at tale aabent og uforbeholdent."

„Meget samvittighedsfuldt tænkt af Deres Velærværdighed. Maa jeg saa bede Dem noget nøiere at præcisere Deres Anklage. Dr. Vandall, siger De, har her i min Faders Huus udplyndret en nær og kjær Slægtning af os; var det ikke saaledes?"

„Jo, netop."

„Maa jeg saa spørge Dem, hvem dette Offer, denne nære og kjære Slægtning er, som er bleven udplyndret under min Faders Tag?"

„En, saa vidt jeg kan dømme, meget værdig ung Mand, Baron Holtenau, deres Fætter. Han er bleven udplyndret for 10,000 Rdl. her i Huset og af Dr. Vandall."

„Deres Velærværdighed er ført bag Lyset. Baron Holtenau, vor nære og kjære Slægtning, har aldrig mistet en Skilling her i Huset. Dersom De endnu maatte tvivle, skal jeg skaffe Dem Hr. Baronens skriftlige Bekræftelse paa mine Ord."

Præsten saae noget vantro paa Greven og svarede:

„Indtil jeg har et saadant Beviis, vil jeg dog blive ved mit Udsagn."

„Meget vel, Deres Velærværdighed skal have det. Og nu til den anden Deel af Deres Anklage. De talte

om Dr. Vandall og en letfærdig Streg i samme Aande-dræt. Dr. Vandall kjender jeg; jeg har sagt Dem, at han er min Ven, min bedste Ven; jeg kjender ham — det gjør De ikke, Hr. Pastor —, og jeg driſter mig til at erklære, at han ikke er istand til at begaae letfærdige Streger; hvad De sigter til, veed jeg forresten ikke, men jeg bryder mig heller ikke om at høre det. Deres Underretning er vel øst af samme Kilde, som Historien om min ærede Fætters Udplyndring."

„Der skal dog noget Mere, end Hr. Grevens Venskab, til for at vadske Dr. Vandall reen i mine Øine," sagde Præsten spydigt.

„Deres Velærværdighed forglemmer Dem selv," svarede Greven roligt; „men De har maaskee ikke forstaaet mig, jeg vil derfor tale tydeligere. Herved anmoder jeg, Grev Axel Falk, Deres Velærværdighed om at hilse Deres Referent fra mig og sige ham, at han er infam Æreskjænder. Nu har jeg vel nu talt tydeligt nok? Hvad Deres Velærværdighed selv angaaer, da synes De altfor vel at vide, at De beskyttes af Deres Kjole, ellers vilde De vel være forsigtigere og ikke løbe med Sladder eller føre løs Tale."

„Ja vist, jeg veed det nok; var jeg ikke Præst, skulde jeg udfordres og skydes en Kugle for Panden, fordi jeg driſtede mig til at tale Sandhed om en grevelig Junkers Ven. Men jeg er nu Præst og jeg lader mig ikke slaae Laas for Munden med driſtige Paastande. De siger jo selv, at De ikke veed, hvorom Talen er, men ligefuldt vover De at gaae i Caution for deres Vens Ære. Hvad vil De kalde den, der benytter sig af sin Stilling til at vinde en ung Piges Kjærlighed

og, naar det er lykkedes ham, vender hende Ryggen, fordi hun ikke er saa rig, som han troede?"

„En Slyngel," svarede Axel kort og tort.

„Meget rigtigt, en Slyngel. Det er, hvad Dr. Vandall har gjort; tvivler De, kan De jo indhente nærmere Oplysninger hos Fader og Datter. Maaskee vil de saa være villig til at indrømme, at jeg hverken løber med Sladder eller fører los Tale."

„Og hvem er denne Fader og Datter, jeg saa skulde henvende mig til?"

„Brændevinsbrænder Hansen og hans Datter."

Axel brast i en hjertelig Latter.

„Hvoraf leer De, unge Mand? Havde De maaskee ventet at høre et adeligt Navn? En hæderlig Borgermands Ord er vel nok saa troværdigt som en Adelsmands; men De er vel af den Mening, at en Borgerligs Ord og Ære Intet gjelde."

„Paa ingen Maade, Hr. Pastor; saa meget mindre, som jeg har en Slags Formodning om, at et gammelt adeligt Navn maaskee dog spiller Hovedrollen i den Roman, man har bundet Dem paa Ærmet. Deres Velærværdighed vil derfor undskylde, at jeg endnu ikke er tilsinds at tilbagekalde et Ord af, hvad jeg har sagt. Og nu et Par Ord, saa kunne vi maaskee slutte denne lidet opbyggelige Controvers. De har mødt langt større Overbærelse fra min Side, end De har Krav paa. De har blandet Dem ind i min Families og mine private Anliggender paa en Maade, som Intet berettiger Dem til. De har af falske Rygter, om hvis Falskhed De let kunde have overbeviist Dem, ladet Dem forlede til en for en geistlig Mand lidet passende Færd. Naar De

alligevel har mødt større Skaansel, end De fortjente i dette Tilfælde, saa er Grunden den, at jeg er overbeviist om, at De har været Gjenstand for en Mystification og at De ved denne Leilighed, som ved mange tidligere, er bleven ført bag Lyset. Var De ikke saa fordomsfuld og, jeg kan gjerne sige, saa fanatisk, var De ikke paa eengang saa godtroende og saa mistroisk, og var De ikke saa særdeles tilbøielig til at stole paa Deres egen Viisdom og Skarpsindighed, vilde De ikke saa let blive bedraget og vilde heller ikke være saa rede til at dømme og fordømme."

„De taler i meget høie Toner, unge Mand. De glemmer, hvem jeg er og hvem De er."

„Nei, Deres Velærværdighed; det er ikke mig, men Dem, der har forglemt sig selv. De er selv Skyld i, at en ung Mand, som jeg, taler til den ældre Mand, til Præsten paa den Maade. Jeg veed, at De aldrig har kunnet lide Vandall, og jeg veed, at De nu er bleven forbittret paa ham, jeg veed ogsaa, naar og hvorfor. Dr. Vandall fandt sig for nogen Tid siden beføiet til at give Dem en Tilrettevisning, fordi De paa en yderst overmodig og uberettiget Maade blandede Dem i hans Sager. Den Mand, De vilde fordømme for Hjertelosshed, havde netop, da De badlede ham, været baade hjelpsom og godgjørende; men han lagde kun ringe Vægt paa sin egen Godhædighed og fandt det ikke Umagen værd at oplyse Dem om sin egen Handlemaade. — Bertha," fortsatte han, henvendt til Søsteren, „Du har anmodet Dr. Vandall om en Liste over de meest Trængende her i Sognet; her er den, jeg har glemt at give Dig den."

„Frøken Bertha," faldt Præsten ind, „kunde have faaet en saadan Liste baade bedre og fuldstændigere hos mig."

„Jeg betvivler det. Læs Listen op, Bertha."

Søsteren læste op. Først kom der under Overskriften „værdige Trængende" en lang Række Navne, og dernæst en anden Række under Overskriften „ikke værdige Trængende."

„Jeg maa gjentage" sagde Præsten, „at jeg kunde have givet Dem en rigtigere og mere tilfredsstillende Liste." Han rakte Haanden frem efter Listen og fortsatte derpaa, „iblandt uværdige Trængende har Doctoren anført nogle af Sognets agtværdigste Fattige."

„Maaskee De dog vil forandre deres Anskuelse, naar De hører, at Dr. Vandall for alle disse Personer af sin egen Lomme har betalt, hvad de skyldte til hans Svogers Bo."

„Men dem har jeg jo betalt for," udbrød Præsten ivrigt.

„Ganske rigtigt, Hr. Pastor, disse Personer have faaet Penge baade af Dem og Dr. Vandall, til at betale deres Regninger med. Deres værdige Trængende have, som De seer, gjort en ganske god Forretning ved denne Leilighed."

Præsten blev ganske rød i Hovedet af Harme og Forbittrelse. Han reiste sig, greb sin Hat, idet han sagde:

„I denne Sag maa jeg strax have Lys — De skal høre nærmere fra mig;" og hermed ilede han bort.

Fireogtyvende Kapitel.

Præsten gjør Bod. — En ny Gjest.

De unge Mennesker vare nu atter alene, men de forbleve tause en Stund, efter at Præsten havde forladt dem. Axels Stemning havde tildeels afspræget sig i hans Ord under den stedfundne Samtale. Han ledsagede Præstens Bortgang med et Blik, der udtrykte medlidende Ringeagt. Man maa imidlertid ikke domme den unge Mand for strengt; allermindst nu, da han i Ret og Alt var misfornøiet med sig selv. Han følte bedre, end Nogen kunde sige ham det, hvor letfærdigt og tomt hans Liv hidtil havde været; men endnu var han ikke kommen længere end til en gjennemgaaende Misfornøielse med sig selv. Hos Mennesker, især unge Mennesker, i den Stemning yttrer sig gjerne en Trang til at søge og finde Mennesker, de kunne see op til, fordi de staae uberørte af de almindelige menneskelige Skrøbeligheder. Men netop denne Forstemning gjør dem ustikkede til at søge paa den rette Maade, og de finde derfor ikke, hvad de søge. De søge pletfrie Mennesker, og saadanne ere ikke til at finde. Den mindste Plet voxer saa i deres Øine til en saadan Størrelse, at den dækker og skjuler hele Personen for dem; de see kun Pletten. I deres Hjertes Bitterhed vende de sig fra ham med den Tanke: „naar Alt kommer til Alt, er han dog ikke bedre end Du selv“. Axel var virkeligt paa en god Vei, og det var derfor, han søgte de Gode og de Skikkelige, for i dem at finde en Støtte, der kunde hjelpe ham ved deres blotte Nærværelse og Omgang;

men han var endnu ikke kommen ret langt henad Veien; han var endnu ikke kommen ud over Bitterheden og Utilfredsheden. Han havde ærligt brudt med sit tidligere Jeg, men sit bedre Jeg havde han endnu ikke taget i Besiddelse, om han end havde fundet det. Da Præsten forlod dem, følte han denne Bitterhed, ikke for hvad han (Præsten) havde sagt om hans Ven eller ham selv, men fordi Præsten selv var bleven ham saa lille og uværdig.

At Laura under hele denne Samtale havde forholdt sig taus, var noget Usædvanligt. Hun var ikke den, som holdt sig tilbage ved slige Leiligheder. At hun ikke flere Gange brød los med sin sædvanlige heftige Dristighed, dertil var nu Grunden den, at hendes Sind var i saa stærk Bevægelse, at hun, hvad sjeldent hændtes hende, frygtede for at give sine Følelser Luft. Hun havde afvexlende været forbittret paa Præsten, paa Vandall og sig selv; men med en uhyre Anstrengelse var det lykkedes hende at forholde sig taus.

Hendes blide og sagtmodige Søster havde lidt meget under denne Samtale. Det faldt hende svært at troe noget virkeligt Ondt om Vandall, og hun slog dristigt en Streg over Alt, hvad Præsten havde fortalt om hans Vindesyge og Pengegridskhed. I saa Henseende var hun sikker nok. Men hvorfor kunde hun ikke ligesaa let og sikkert slaae en Streg over, hvad Præsten sagde om Vandalls Forhold til hiin unge Pige? Hun kunde have omfavnet sin Broder, da han saa uforbeholdent gik i Caution for sin Ven, uden engang at vide det Allermindste herom. Hvorfor kunde hun ikke gjøre det Samme? Ja, hvorfor? Ganske vist ikke fordi hun havde ringere Tanker om Vandall end sin Broder; men maaskee fordi

hun havde ringere Tanker om sig selv, fordi hun var saa usigeligt beskeden og var saa tilbøielig til at sætte sig selv lavt, og maaskee fordi hun var — skinsyg. Ja det kan ikke negtes, hun var skinsyg og led alle Skinsygens Kvaler. — Hvoraf, kan man spørge, kommer det, at netop Kvinder af Berthas elskelige Charakteerbeskaffenhed saa ofte ere skinsyge? Mon det ikke har sin Grund i en næsten til Sygelighed grændsende Undervurderen af deres eget Værd; er Grunden ikke netop at søge i deres Ydmyghed og Beskedenhed? De meget stolte og selvfølende Kvinder løbe ikke megen Risico i den Retning.

„Hvem kan det være", udbrød Axel omsider, „der saaledes bringer Sladder her fra Huset? Men man behøver da egentligt ikke at spørge herom. Det er vor gode Fætter, som paa en saa uberettiget Maade kommer til at staae med Palmerne i Hænderne, saa det er mere end rimeligt, at han selv har udsmykket Historien saaledes. — Hvis saa er, og jeg kan ikke forklare mig det anderledes, bør Fader have det at vide. Det er ikke passende, at Hugo bliver her som Gjest, naar han opfører sig saa slyngelagtigt".

„Nei, Axel, gjør det ikke", tog Bertha tilorde, „Fader vil tage sig det nær, og hans Helbred taaler ikke meget. Der kommer Hugo netop igjennem Skoven, nu standser han ved Broen og hilser paa Præsten, der er ifærd med at aabne Laagen".

Laura og Axel nærmede sig begge Vinduet, ved hvilket Bertha havde indtaget sin sædvanlige Plads. De kunde see Præsten og deres Fætter ganske tydeligt i det klare Solskin. De saae dem tale en Stund sammen, som naar Bekjendte mødes paa Alfarevei, og derved var

intet Mærkeligt; men pludseligt begyndte Præsten at gesticulere ivrigt, saa ivrigt, at de tre Sodskende, der kjendte hans Maade at være paa, ikke kunde tvivle om, at han var heftig og sandsynligviis meget vred.

„Nu anklager han os for Hugo", bemærkede Axel.

„Nei", svarede Bertha, „det ligner ikke Præsten. Han har for megen Selvfølelse til nogensinde at indrømme, end sige beklage sig over, at han ikke er bleven behandlet med al mulig Høflighed. Nei, han har snarere tvunget Hugo til at tilstaae Sandheden og læser ham nu Texten. See, nu vender han ham Ryggen uden at række ham Haanden, uden at tage til Hatten. Det vilde han ikke gjøre, dersom han ikke havde gyldig Grund til at føle sig fornærmet".

„Mon Hugo kommer tilbage? hans Ansigt og Væsen vil nok forklare os Resten", henkastede Laura.

Men den, der ikke kom op til dem, var Hugo. Da han nærmede sig Huset, gik han tværs over Plainen og søgte hen til en Sideindgang, der førte op til den Etage, hvor han havde sine Værelser.

„Han har aabenbart ikke Lyst til at lade sig see af os", sagde Axel. „Naa, saa meget desto bedre, der er Ingen af os, som sætter Priis paa hans Selskab. — Lad os benytte det smukke Veir og ride os en Tour."

Søstrene gik ind paa hans Forslag og hver gik nu til Sit, for at træffe de nødvendige Forberedelser.

Den ene Ridehest var imidlertid bragt til Smeden, da den havde tabt en Sko, og det var Grunden til, at der forløb en Time, inden de kunde komme afsted. Hestene stode for Døren, og de unge Piger sadde i deres Ridedragter i Havestuen, da Axel kom ind for at hente dem.

Netop som de reiste sig for at gaae, saae de Præsten komme ilende med hurtige Skridt over Plainen op imod Havetrappen.

„Hvad for Noget", raabte Axel, „der har vi Præsten igjen. Hvad gaaer der dog af Manden?"

Præsten traadte nu ind med Hat og Stok i Haanden. Han var saa forpustet af sin hurtige Gang, at han ikke strax kunde komme tilorde. Sveden perlede ham paa Panden, og han trak sit Tørklæde frem for at tørre den af. Hans Ansigts Udtryk var piinagtigt at iagttage, det var næsten fortrukket, og det var synligt, at han stred en haard Strid med sig selv. Omsider fattede han sig og gik med faste Skridt henimod Axel.

„Unge Mand, jeg skylder Dem Afbigt. De havde Ret og jeg havde Uret. Ja, jeg er løben med Sladder, løben med Sladder som en ørkesløs Dagdriver. Deres Fætter, Baronen, har, Gud tilgive ham, paa en underfundig Maade, saa underfundig, at den er værre end ligefrem Løgn, givet mig at forstaae, at han ikke alene havde tabt, men ogsaa betalt den omtalte uhyre Sum. Jeg mødte ham, da jeg forlod Dem for en Time siden, og tvang ham til at vedgaae Sandheden. Det er muligt, at der heller ikke er mere Sandhed i den anden Historie om Dr. Vandalls Forlovelse; jeg skal i alle Tilfælde vogte mig for at troe Noget af, hvad han har fortalt mig". Her standsede han lidt, for ligesom at samle sig til en yderligere Tilstaaelse. „Saa haardt det falder, Sandheden maa frem, hvad det saa skal koste. Det har sin Rigtighed med, hvad De fortalte mig om hine bedragerske Huusmænd og Indsiddere. De have modtaget Penge baade af Dr. Vandall og mig. Jeg

tager nu strax til Balling for at tale med Deres Ven, som jeg saa haardt har krænket. — Jeg har talt i høie Toner, Hr. Greve, og brugt fornærmelige Udtryk imod Dem. Jeg beder Dem i al Ydmyghed om Tilgivelse. De kan nu med mere Ret tale om forlorne Præster, end jeg om forlorne Sønner".

Hermed bukkede han, og før Nogen kunde svare ham, var han ude af Værelset. Han vilde intet Svar høre; hans Samvittighed havde afvunget ham denne Tilstaaelse, han havde bøiet sig som han burde, men forlænge sin Kvide ved at høre og modtage Kvittering for denne haarde Bod, dertil vilde han ikke lade sig tvinge. Men var det i saa Fald en fuldstændig Bod, han havde gjort? Han var gaaet denne tunge Pilgrimsgang, der var ham befalet af en høiere Autoritet, men det Sind, hvormed han gik sin Bodsgang, var dog neppe det rette. Havde han adlydt paa anden Maade, end naar Drengen, muggen og forbittret, fremmumler sit „om Forladelse", som Frygt for Tugtelse afvinger ham? Havde ikke hans Tankegang været denne: „Jeg skal idetmindste vise dem, at jeg ikke er bange for at tilstaae min Feiltagelse eller min Uret, at jeg har Raad til at ydmyge mig selv?" Men var der ikke mere af Stolthed end af Ydmyghed og Sønderknuselse i hans Sind, da han saaledes ydmygede sig for dem? Havde han slet ikke nogen Følelse af, at han, naar Alt kom til Alt, var bedst tjent med frivilligt at gjøre dette Skridt? Vilde det ikke have været langt bittrere, om han af Andre var bleven tvunget til denne Tilstaaelse? Det var hans Stolthed, der var krænket; men man vilde tage meget feil, dersom man antog, at der var Spor af

Mildhed eller Forsonlighed i hans Sind, da han forlod Overgaard. Hvad han havde besluttet at gjøre, det gjorde han. Han tog til Balling og tilstod sin Uret overfor Dr. Vandall, der modtog hans Tilstaaelse koldt, men høfligt. Da han forlod Vandall, sagde han ved sig selv: „nu ere vi kvit, min gode Doctor; men bild Dig ikke ind, at jeg troer Dig bedre nu; jeg skal have et Øie med Dig".

Paa de tre Søskende gjorde denne Scene et forskjelligt Indtryk. I det Øieblik Døren var lukket efter Præsten, udbrød den unge Greve:

„Det er dog en brav Karl, den Præst. Det er ikke saa let en Ting, at æde sine egne Ord i sig igjen".

Comtesse Laura deelte Broderens Mening og fandt Præstens Handling meget fortjenstlig. De vidste af egen Erfaring, hvor haardt det falder at bøie sit stolte Sind. De vidste, at det krævede en svær Overvindelse; men de vidste ikke, at der fandtes Mennesker, som af Stolthed kuede deres Stolthed og ydmygede sig. Det er den ægte Stolthed, om der forøvrigt er noget Ægte ved Stoltheden; det er den saakaldte ædle Stolthed, hvis der ellers er noget Ædelt ved Stoltheden; saa ægte og ædel man end maatte stemple Stoltheden, den er og bliver, naar det gaaer høit, en glimrende Feil; skal den gjelde for en Dyd, maa den i alle Tilfælde have sin Plads imellem de hedenske Dyder; blandt de christne Dyder har den Intet at bestille. Bertha havde en sikker Følelse heraf. I det første Øieblik følte hun kun Glæde over den Oprejsning, Præsten var nødt til at yde Vandall — havde han ibot ogsaa kunnet frikjende ham i den anden Sag! Men den Maade, Præsten optraadte paa, ved denne Lei-

lighed, tiltalte hende ikke. Baade Stemme og Ord talte om Bitterhed, og af christelig Mildhed og Forsonlighed sporede hun Intet. Manden var ikke misfornøiet med sig selv, fordi han havde ladet sig lede af Hadskhed og personlig Uvillie til at optræde som Anklager, for ikke at sige Bagvadsker, men fordi hans verdslige Klogt var kommen tilkort og fordi han i Verdens Øine havde forløbet sig. — Bertha fik ringere Tanker om Præsten ved denne Leilighed, medens hendes Sødskende fik høiere.

Da de unge Mennesker kom hjem fra deres Ridetour den Dag, fandt de en Billet fra deres tydske Fætter, hvori denne underrettede Axel om, at han havde modtaget en Indbydelse fra Kammerherre Feltmann paa Bilstrup; hans Besøg, saa skrev han, vilde imidlertid neppe blive af lang Varighed. Hans Brev sluttede med de allervenskabeligste Hilsener til Onklen og Cousinerne.

„Han har mærket, at Stormen trak op og har ikke villet afvente den", sagde Axel, idet han lagde Fætterens Brev paa Bordet. Laura tog Brevet og bemærkede, efter at have læst det:

„Den gode Fætter kommer ikke saa snart tilbage igjen. Han er dem derovre paa Bilstrup vel undt, vi ville ikke savne ham. Er det nu værd at fortælle Fader Noget om, hvad der er passeret?"

„Indtil Videre", meente Axel, „kunne vi forholde os tause og afvente hans Manøvrer. Han passer godt derovre blandt disse storagtige, opstyltede Mennesker".

Denne Dag skulde imidlertid ikke ende uden en ny Overraskelse. Da Posten kom, bragte den et Brev til den gamle Greve fra Baron Hugos Søster. Denne Søster, Baronesse Mathilde v. Holtenau, havde siden

Moderens Død levet hos sin Faders Søster, en gammel Stiftsdame i Holsteen. Den gamle Dame var nu efter et langvarigt Sygeleie død og havde efterladt sin Broderdatter det Par tusinde Daler, hun havde lagt tilside; men den unge Dame var ved Tantens Død bleven hjemløs, og da Grev Falk var hendes nærmeste eller vel rettere hendes eneste nære Slægtning, udbad hun sig nu et Hjem hos ham. — Det kunde aldrig falde Grev Falk ind at afslaae en saadan Begjæring, og derpaa tænkte han ikke et Øieblik; men det var dog ikke uden Bekymring, at han imødesaae denne Forøgelse af Familien, især efter at have gjort Bekjendtskab med den unge Piges Broder. Grev Falk var ikke den Mand, der gav den Slags Bekymringer Luft i Ord, og da han traadte ind i Havestuen til sine Børn med Brevet i Haanden og meddeelte dem Underretning om den forventede Gjest, maatte Enhver antage, at Talen var om en Datter, der ventedes med Længsel. Hun skulde være velkommen i Ordets fuldeste og bedste Betydning. Børnene modtoge ikke dette Budskab med Glæde, og de vexlede alvorlige Blik med hinanden; men de følte, at der maatte holdes gode Miner, Spillet være sig nok saa slet, og slet forekom det dem.

„Hvor er Hugo?“ spurgte den gamle Greve.

„Han er taget i Besøg til Bilstrup“, svarede Axel og rakte sin Fader den Omspurgtes Afskedsbrev.

„Hm, han kunde dog nok have sagt mig Farvel, inden han tog bort; men det var ikke det, jeg vilde tale om. Eders Cousine omtaler sin Tantes Sygdom, som om vi vare vel bekjendte med den, og som om vi, ligesaavel som hun, havde været beredte paa hendes Død.

Rimeligviis maa Hugo have vidst det, og Søsteren har vel ovenikjøbet bedet ham om at forberede os paa hendes Besøg i en nær Fremtid; anderledes kan jeg idetmindste ikke forstaae Mathildes Brev. Min gode Nevøu bliver mig mere og mere en ubegribelig Person. Af hvad Grund han har forholdt sig taus herom, kan jeg ikke indsee."

Det var imidlertid ikke saa vanskeligt at forstaae. Hugo var fra Først til Sidst Egoist og bekymrede sig ligesaa lidt om sin Søster som om nogen Anden. Søsterens Breve havde han stukket i Lommen eller kastet i Ilden, naar han loseligt havde gjennemfaret dem. For hans egen Stilling i Onkelens Huus var sikkret, vilde han ikke tale om Søsterens Ønske og Plan; det var jo muligt, at det kunde falde Onkelen ind at dele sin Godhed og Velvillie imellem begge Søskende, og han vilde da faae Mindre. Nu da det næsten var kommet til et Brud mellem ham og Onkelen, tænkte han endnu mindre paa at underrette denne om sin Søsters forladte og hjemløse Stilling.

„Naar kunne vi vente hende?" spurgte Bertha.

„Meget snart", svarede den gamle Greve, „Dagen staaer vist nævnt i Brevet."

Bertha gjennemlæste atter Brevet, og da hun kom til Slutningen deraf, reiste hun sig forfærdet op og udbrød:

„Hun kommer jo idag, hun maa være kommen til Balling, og der er ingen Vogn sendt efter hende. Den stakkels Pige, hun kan vel ikke engang Dansk" — —

Hendes Fader greb nu atter Brevet, og da han

saae, at Datteren havde Ret, blev ogsaa han ilde tilmode.

„Axel, Du maa strax lade spænde for og selv tage med Vognen; skynd Dig saa meget som muligt. — For hendes Værelse maa Du sørge, Bertha. Lad hende faae det store blaae Gjesteværelse, der ligger tæt op til Eders egne Værelser. Skulde jeg ikke høre Vognen komme, saa lad mig det vide. Hun maa ikke med Grund kunne klage over kold Modtagelse i sine nærmeste Slægtninges Huus."

Den Gamle gik nu atter tilbage til sit eget Værelse. Axel, som havde givet Kudsken de fornødne Ordrer, opholdt sig endnu i Havestuen, som Søstrene ikke havde forladt.

De saae paa hinanden, som om den Ene ventede paa, at den Anden skulde begynde Samtalen. Endeligt brød Laura Tausheden.

„Neppe er vi Broderen kvit, saa faae vi Søsteren; blot de ikke maae ligne hinanden altfor meget!"

„Lad os modtage hende," faldt Bertha ind, „som om vi aldrig havde kjendt Broderen, eller rettere som om vi kun havde kjendt ham fra en god Side. Om hende har vi jo aldrig hørt noget Ufordeelagtigt, end sige noget Ondt, og hendes Brev til Fader er saa aabent, beskedent og kjærligt, at hun maatte være en meget stor Hyklerske, om hun ikke var en god Pige."

„Gid vi havde kjendt lidt mindre til Broderen, saa vilde vor Modtagelse af Søsteren være bleven mere hjertelig — men der er Vognen, saa maa jeg afsted; — nei det er ikke vores Vogn, det er jo Van-

balls, og han har en Dame med sig. Mon det skulde være Cousinen?"

Ja, det var Cousinen. Vandall hjalp den unge Pige af Vognen, og da de traadte ind i den store Forhalle, modtoges de af de tre Søskende, som bøde Cousinen Velkommen. Dette Velkommen var paa ingen Maade koldt eller afmaalt, men der var dog Noget af den nationale Forbeholdenhed baade i Tone og Mine, en Forbeholdenhed, som ikke var bleven formindsket ved den foregaaende Samtale. Men Cousinen syntes ikke at bemærke det. Med naturlig Livlighed og Hjertelighed nærmede hun sig de to Søstre, fæstede sine store brune Øine, hvori et Par Taarer perlede, paa dem og udbrød saa paa Tydsk:

„Nei, jeg tager ikke feil, I ere mine kjære Cousiner; Du maa være Bertha og Du Laura," og hermed kysfede hun først den ene, saa den anden.

„Ikke sandt, I ville holde lidt af den stakkels fattige, tydske Cousine? Hun er uden Frænde og Hjem, naar hun ikke har Eder. I kunne jo ikke vide, hvor jeg har længtes efter Eder, men I skulle see, hvor jeg kan elske Eder. — Hun vendte sig derpaa til Axel, idet hun rakte ham Haanden: „Fætter Axel, er det ikke saa? Du ønsker mig da ogsaa velkommen?"

Hun havde imidlertid ved Søstrenes Hjelp skilt sig ved sit Reisetøi, og de fulgtes nu alle ind i Havestuen. Søstrene havde ikke sagt mange Ord, men Udtrykket i deres Ansigter var venlig Mildhed, maaskee noget tilsløret af Forlegenhed; thi de havde ikke som Cousinen Hjertet paa Læberne, og deres medfødte danske Natur følte sig lidt overvældet af al denne Varme. Axel var

maaskee endnu mere forlegen end Søstrene og havde ikke havt et eneste Ord at sige Cousinen. Dr. Vandall holdt sig ganske i Baggrunden og gik tilbage til Vognen, tilsyneladende for at give Kudsken nogle Ordrer; kort efter hørte man ham kjøre bort, men han havde forinden lovet, at indfinde sig til Middagsbordet, som var udsat til en seen Tid.

Søstrene vare blevne tagne med Storm; men hvad syntes de egentligt om denne Cousine, der saaledes tog dem med Storm? Denne Storm holdt de ikke af, den var deres hele Natur imod; men alligevel havde Cousinen gjort et godt Indtryk paa dem. Hendes første Anbefaling var maaskee den, at hun aldeles ikke lignede sin Broder; men hertil kom, at Udtrykket i hendes Ansigt virkeligt bekræftede den kjærlige Velvillie, som lød fra hendes Læber. De følte, at de stode overfor en dem fremmed Natur, men om dens Sandhed og Inderlighed kunde de ikke tvivle; dertil var Blikket i disse Øine altfor trofast og ærligt. Og saa var hun saa smuk, næsten deilig, og Skjønhed er jo altid en mægtig Allieret. Hun var høi og rank, men noget spinkel af Bygning; hendes Sørgedragt gjorde maaskee, at hun saae høiere og spinklere ud, end hun virkeligt var. Hun bevægede sig med Lethed og Frihed, og der var slet intet Stivt eller Afmaalt i hendes Ydre. Der var snarere endnu en heel Deel af Barnets lette Bevægelighed og Bøielighed hos hende. Hendes Ansigts Former udmærkede sig ved, hvad der næsten kunde kaldes classisk Reenhed; men der var intet af den classiske Kulde at bemærke. Tværtimod syntes dette Hoved og denne Nakke mere tilbøielig til at bøie sig i Ydmyghed,

end til at kneise med Stolthed. Hun var smuk og, hvad der ikke altid følger med Skjønhed, hun var indtagende i høi Grad.

Samtalen blev mere almindelig, da de vare komne ind i Havestuen, og Søstrene fik Leilighed til at fremkomme med nogle af disse Smaabemærkninger, som ikke sige Andet, end at man efter bedste Evne vil vise sig venlig og kjærlig.

„Vi skylde vor Cousine en Undskyldning," sagde Axel, „fordi Vognen ikke var i Balling ved hendes Ankomst, men Mathilde vil nok undskylde os, naar hun hører, at hun næsten kom samtidig med sit Brev."

„Hvorledes," faldt Mathilde ham forbauset i Talen, „er mit Brev kommet saa seent? Det maa have ligget over et eller andet Sted, men Hugo da, har han ikke meldt min Ankomst? Ham har jeg oftere skrevet til herom, sidste Gang for otte Dage siden, da min Tante var død. Hvor er Hugo? Jeg var saa vis paa at træffe ham her."

Hun modtog Underretningen om Broderens Bortreise med et Udtryk af smertelig Bedrøvelse. Hun sagde ikke Noget, men saae ned for sig, som grundede hun over en ubegribelig Gaade. Pludseligt samlede hun sig sammen og spurgte efter sin Onkel; men Ordene vare hende ikke ude af Munden, før den Omspurgte traadte ind. Hun sprang rask op fra sin Stol og ilede den Kommende imøde; et Øieblik standsede hun foran ham og fæstede sit kjærlige Blik paa ham, i det næste greb hun hans fremrakte Haand og kysede den med en Blanding af Varme og Ærbødighed. Den gamle Mand trak hende kjærligt til sig og kysede hende paa Panden,

derpaa holdt han hende lidt fra sig og betragtede hende kjærligt, medens et Par Taarer fugtede hans Øine.

„Ja," sagde han bevæget, „paa Dig kan jeg see, at Du er min elskede Søsters Datter. Du er hendes udtrykte Billede. Du skal være mig velkommen, Barn, for Fremtiden er dette dit Hjem. Jeg er Dig nu i Faders Sted, og i Børnene vil Du finde kjærlige Søskende."

Han var dybt bevæget, og for at skjule sin Bevægelse gik han hen til Vinduet og saae ud i Haven. Det var nu nær ved den sene Spisetid, og de unge Piger fulgtes ad op til Søstrenes Værelser; thi den Nyankomnes Værelse var endnu ikke istand til at modtage hende.

Femogtyvende Kapitel.

Politik.

Da Mathilde med sine Cousiner traadte ind i disses egen Dagligstue, standsede hun et Øieblik, overrasket af det deilige Skue, der oplod sig for hende. Ligefor sig igjennem den aabne Dør saae hun ud over det prægtige Landskab, hvis Herlighed forhøiedes ved en glimrende Aftenbelysning. Skove, Marker, Enge og saa Fjorden og hiinsides den en mileviid Strækning med Kirker, store Bønderbyer og adspredte enkelte Gaarde med

deres Haver — Alt skarpt tegnet i den dalende Sols Belysning. Aftensolens rødlige Skjær forgyldte enhver Gjenstand, der hævede sig noget op i Landskabet, og denne Guldglands forhøiedes af de mørke, skarpe Skygger ved Siden af. Hun traadte ud paa Balkonen og stod længe forbybet i Beskuelsen af denne vidunderlige Herlighed.

Omsider vendte hun sig om med et dybt Suk og en Taare i Øiet.

„Her er deiligt," udbrød hun og lod Øiet glide hen over det smukke Værelses smagfulde Udstyrelse. — „Her er deiligt, og al denne Herlighed kunne I nyde tilsammen. I lykkelige Piger! Skjønne I ogsaa rigtigt paa Eders Lykke? Nei, det kunne I ikke. Naar I som jeg havde siddet hele Aar ved et Sygeleie i en halvmørk Stue, hvor Solen aldrig fik Lov til at trænge ind, og hvis eneste Udsigt var til en stor, tom, øde, brolagt Gaard, hvor der sjeldent rørte sig et levende Væsen, saa vilde I vide at skjønne paa det Paradiis, I leve i med Fader og Broder."

Bertha traadte rørt hen til hende og greb hendes Haand, idet hun sagde:

„Vi vidste ikke, at din Tilværelse havde været saa trist og eensformig; men see nu at glemme det Forbigangne og slut Dig til os. Ikke sandt Laura, vi ville dele Alt med Mathilde? Vi vare to Søstre, nu ere vi tre."

Denne Pagt sluttedes som sædvanligt imellem unge Piger med Kys og Omfavnelser.

„To Søstre paa eengang." udbrød Mathilde, „hvor jeg pludseligt er bleven rig, jeg, som for faa Øieblikke

siden var saa fattig. Jeg kunde jo have en Broder, men Broderkjærlighed har jeg idetmindste ikke nydt Godt af. Hugo behandler mig, som om han skammede sig ved mig. — Har han virkeligt ikke beredt Eder paa min Ankomst? — Hvad har jeg gjort ham? — Han har ikke besvaret et eneste af mine Breve, siden han kom her, ikke engang det, hvori jeg meldte ham min Tantes Død. Tilsidst turde jeg ikke engang reise herover, jeg vidste jo ikke, om jeg var velkommen. Som I see, tog jeg dog Mod til mig og kom uden Indbydelse, uden Tilladelse. Onkel, tænkte jeg, vil ikke vise sin eneste Søsters Datter bort fra sin Dør."

Hvad hendes sidste Brev til Broderen angik, da var Hugo paa en Maade undskyldt. Det laa endnu paa Posthuset. Han brød sig kun lidet om Correspondance, naar han ikke netop ventede en Pengeforsendning, og da han nu i den senere Tid hyppigere var at træffe i Balling end paa Overgaard, havde han underrettet Postmesteren om, at hans Breve skulde forblive paa Posthuset, indtil han selv hentede dem. Paa sin Søster og hendes forladte Stilling tænkte han ikke, ja var endogsaa ærgerlig over, at hun uden Videre havde brugt ham som Mellemmand ved denne Leilighed. Sine Drengeaar havde han tilbragt som Cadet i Kjøbenhavn og han saae kun sjeldent Søsteren. Hans Moder døde, inden han var bleven Officeer, og efter hendes Død bragte Faderen hende til sin Søster. De to Søskende saae nu saa godt som aldrig noget til hinanden, men medens Søsteren hang ved denne ukjendte eller lidet kjendte Broder med en ung Piges varme Søsterkjærlighed, offrede Broderen hende ikke en Tanke. Medens

Hugo som Cadet var i Kjøbenhavn, kom han hyppigt i Onkelens Huus, ihvorvel han kun daarligt enedes med sin Fætter og dennes Søstre. Han var neppe bleven Officeer, før Oprøret 1848 brød ud og han med sin Fader sluttede sig varmt til Hertugens Parti. Den gamle Greve havde ondt ved at tilgive sin Svoger og Søsterson dette Forræderi, som han uforbeholdent kaldte det. Den gamle Baron døde, inden denne Krig var endt; Sønnen derimod hørte til de mange Officerer, som bleve amnesterede. Efter at dette var skeet, tilskrev han sin Onkel et bønligt Brev og bad om Tilgivelse. Det kostede ham ingen Overvindelse i dette Brev at fordømme Oprøret, uagtet han var ligesaa slesvigholsteensksindet nu som tidligere. Søsteren havde grædt sig dybt over Faderens og Broderens Deeltagelse i Oprøret; thi hun havde hængt ved sin Moder med en usigelig Kjærlighed, og igjennem hende havde hun lært at elske Alt, hvad der var dansk. De to Søskende havde ikke noget tilfælles hverken i deres Ydre eller deres Indre.

Da Familien samledes om Middagsbordet, vare de tre unge Piger som gamle Bekjendte, der efter en kort Adskillelse havde gjenfundet hinanden.

„Dr. Vandall," raabte den gamle Greve, som var i en for ham sjeldent opromt Stemning, „vil De føre min Niece tilbords og sætte Dem herhen; thi Mathilde skal for Fremtiden have Plads ved min Side. De, kjære Doctor, har idag en Slags Fortrinsret til Mathilde, da vi kunne takke Dem for, at hun ikke kom til at sidde og vente paa Posthuset."

Greven, der idag tog livligere Deel i Samtalen end ellers, havde meget at spørge sin Niece om; tilsidst

kom Talen ogsaa paa Politik, da Greven spurgte hende om Stemningen i Hertugdømmerne.

„Jeg har selv," svarede hun, „kun havt ringe Leilighed til at erfare Noget herom, da jeg har tilbragt min meste Tid i Tantes Sygeværelse, men hvad jeg nu og da hørte lod mig formode, at den var meget opirret og forbittret. Det er sandt, jeg har en Hilsen til Onkel fra Grev K. Han bad mig sige Dig — ja, hvorledes var det nu, lad mig huske mig om, jeg lovede ordret af gjentage hans Udsagn; nu har jeg det — „Hils min gamle Ven hjerteligt fra mig og sig ham, at jeg og saa godt som hele Ridderskabet helst vil holde fast ved den danske Krone, men at vi ikke paa nogen Maade ville ind under det kjøbenhavnske Demokratie"; ja, saaledes lode hans Ord."

„Naa, saa, ja det er den gamle Historie. Nogen Ret have de ganske vist; men vist er det ogsaa, at det nu neppe nogensinde vil komme til en virkelig Forsoning imellem Kongeriget og Hertugdømmerne, men det er ikke det Værste. Kommer det til en alvorlig Kamp, og Danmark ligger under, vil der ikke længere blive Tale om at miste de to Hertugdømmer alene, som man i Kjøbenhavn er saa hidsig paa at udsondre. Det turde saa hænde sig, at Slesvig gik med i Løbet."

„Det skulde dog gaae svært til, om Slesvigholstenerne virkeligt fik Lov til saaledes at faae deres Villie," meente Axel.

„Ikke saa svært endda," svarede Greven. „Bagved Slesvigholstenerne staae mægtigere Folk, som kunne og ville benytte dette lidet agtværdige Parti, der vil blive skudt tilside, saasnart Vedkommende har brugt det. —

Man vil engang fortryde, at man har brudt med de tydske Hertugdømmer, som ere langt vigtigere og mægtigere end man troer. Andre Stater foretrække at have en fremmed Nationalitet indenfor Rigsgrændsen, fremfor at have sin egen nationale Grændse aaben for enhver Fjende; men vore National-Liberale mene nu, at en Udsondring af de tydske Elementer er en Nødvendighed, for at det danske Folk kan leve, hvad de kalde, sit eget Liv. Det er en farlig Doctrin, som let kan ende med at Danmark, istedetfor at leve sit eget Liv, faaer Lov til at døe sin egen Død, og det hurtigere end Nogen venter. Men Kielerhavn er af den Vigtighed for os og hele Nordeuropa, at vi ikke for nogen Priis skulde lade os den slippe udaf Hænderne. Et Preussen eller Nordtydskland med Kielerhavn er noget ganske Andet, end et Preussen og Nordtydskland uden Kielerhavn."

„Kjære Fader," udbrød Axel, „det er jo ikke os, der ere de aggressive; tværtimod, vi ere jo villige til enhver Indrømmelse. Det forekommer mig, at der skulde være en Grændse for disse ydmygende Indrømmelser, og det synes mig næsten, at vi have naaet, ja vel endog overskredet denne Grændse.

„Du tager feil, min Søn," svarede den gamle Greve, „der er ingen Ydmygelse for den Svage i at gaae afveien for den Stærke. Det forekommer os bittert og ydmygende, at vi, det danske Folk, skal lade sig sætte Stolen for Døren af et lille, oprørsk Parti; men man synes reent at glemme, at dette lille Parti ikke vilde være saa kjephøit, dersom det ikke vidste, at det havde hele Tydskland i Ryggen. Naar vi tænke derpaa, falder

Noget af det Ydmygende bort. Tro mig, der er Tider, da selv de største og stærkeste Riger maae anse det for god og klog Politik, at gaae paa Accord og trække Tiden ud. I en saadan Tid leve netop vi. Hvad der er ivente, kan ikke den meest skarpseende Politiker forudsige. Med Napoleon den 3die er Revolutionen atter kommen til Roret i Europa, og Intet er længere sikkert. Da det franske Folk atter kaarede en Napoleon til Keiser, nærede det det Haab, at Frankrigs glimrende Tid atter vilde vende tilbage. Frankrigs saakaldte „gamle Grændser" er det, man venter af den nye Keiser. Det franske Folk drømmer endnu stadigt om Rhingrændsen, og ihvorvel Napoleon den 3die maaskee hverken føler Lyst eller Evne til at indfrie denne stiltiende Forpligtelse, saa er han dog klog nok til at indsee, at det franske Folk neppe i Længden vil lade ham i Fred, dersom han ikke gjør Noget, som kan tilfredsstille Folkets urolige Ærgjerrighed. Dertil skal der mere end den østerlandske Krig. De smaa Riger, som Belgien og Danmark, have al Grund til at forholde sig rolige og afventende, til Intet at sætte paa Spil. Saadanne Smaariger egne sig saa vel til Magelæg ved en Fredslutning efter en Krig imellem Stormagter. Det danske Folk burde have Selvfølelse nok til i den rette Forstand at kunne sige: „I can bide my time". Det er kun de Svage, som ere utaalmodige; de, som ere stærke, stærke i Følelsen af deres Ret, ville og kunne vente. Vi skulde ikke af Drillerier lade os forlede til at gjøre et overilet Skridt."

„Ja, men det er haardt," indvendte Axel, „at taale disse Drillerier, naar man ha' saa fuldstændig Ret, som

vi have det. Vor Taalmodighed slides op af disse Drillerier."

„Er Du vis paa, at vi have saa fuldstændigt Ret? jeg er det ikke. Jeg veed meget vel, at man vilde stemple mig som Hjemmetydsker, naar man i Kjøbenhavn hørte, hvad jeg nu vil sige; men det skal ikke forhindre mig i at sige min Mening. Vor sidste Krig og den Fred, der sluttede den, vare baade hæderlige og heldige for os, hæderligere og heldigere end Mange havde haabet eller ventet. Vore Modstandere maatte opgive deres kjære Slesvigholsteen; til Gjengjeld maatte vi forpligte os til ikke at lave et Slesvig-Danmark. Ved den Leilighed var der een af det national-liberale Parties meest fremragende Mænd, som i Folkethinget talte et forstandigt Ord og gav et Raad, man desto værre ikke fulgte. Han formanede alvorligt til ærligt og loyalt, ikke paa Skrømt, at opfylde den indgaaede Forpligtelse. Ærlighed, sagde Ordet, varer længst; og var en uredelig Politik under alle Omstændigheder en farlig Sag, ogsaa for de store og mægtige Stater, saa kunde den let blive ødelæggende og knusende for de smaa. Det var idetmindste Meningen af, hvad han sagde, om ikke selve Ordene. Have vi nu holdt vort Løfte? Neppe! Det ledende Parti har ingenlunde lagt Skjul paa, at det til det Yderste vil arbeide for et Slesvig-Danmark. Man lader det ikke blive ved stille Ønsker eller Haab, nei, man arbeider, og det temmelig aabenlyst, for sit Maal, Slesvigs Incorporation."

„Men," indvendte Axel, „drives vi ikke dertil af vore Modstandere? Kunne vi gjøre Andet, end hvad vi gjøre? Arbeider de derovre ikke ligesaa aabenlyst for

deres kjære Slesvig-Holsteen, som vi for vort Slesvig-Danmark?"

„Det er ganske vist," svarede Greven, „at man i Hertugdømmerne ikke gaaer loyalt tilværks; men Slesvig-Holstenernes Illoyalitet løser os slet ikke fra vor Forpligtelse; den er ligefuldt bindende for os. Man gaaer hos os desuden et Skridt videre, idet man knap skjuler sin Glæde over Slesvig-Holstenernes formeentlige Overgreb. Alle disse Overgreb, alle disse Cabaler, mener man, vise allerbedst, at denne Ordning ikke lader sig gjennemføre, at Stillingen er uholdbar. Ja, ganske vist, bliver Stillingen uholdbar; men naar den saa ikke kan holdes længere og maa opgives, ville vi saa vinde ved det, som kommer istedetfor? Jeg troer det ikke. Europa vil snart blive kjed af os og vore Kjævlerier; og naar Sagen næste Gang bringes for Europas Domstol, vil Kjendelsen maaskee lyde i Faveur af vore Modstandere, som have de fleste Munde og Penne til deres Raadighed, af dem, som kunne raabe høiest."

„Men hvad i Alverden skulle vi da gjøre?" udbrød Axel.

„Vi skulle med streng Loyalitet overholde de indgaaede Forpligtelser, i hvad saa end Slesvig-Holstenerne finde paa, ikke lade os drille ud af vor Taalmodighed, og for vort eget Vedkommende sætte en Bom for al politisk Agitation i den Retning. Vi ere dog, naar Alt kommer til Alt, gunstigt stillede, naar vi blot forstaae at benytte Stillingen. Det, som det i mine Tanker nærmest dreier sig om, er i Virkeligheden Bestyrelsen af Slesvig. Her burde vi kunne vise, at vi forstaae Regjeringskunsten. I Hænderne paa en kraftig Overbestyrer,

der hverken havde Sympathie med danske eller tydske Agitatorer, burde den egentlige Magt lægges. Han burde føre Administrationen med stramme Tøiler og uden Videre afskedige enhver Embedsmand, dansk eller tydsk, som indlod sig paa politisk Agitation. Herved vilde de Danske altid vinde, thi de trække gjerne det korteste Straa ved slige Agitationer. Det skulde dog være besynderligt, om en Regjering, som raader over Embeder, Bevillinger og alle de gode Ting, der fraaven uddeles, ikke skulde kunne vinde en Befolkning for sig. Kan den ikke det, saa er den visselig ikke i Besiddelse af Regjeringskunst. De Danske derovre, Embedsmændene ikke mindst, agitere nu af alle Kræfter, og det er netop, hvad de ikke skulde gjøre, især da de gjøre det klodset og keitet. De udrette derved ikke Andet, end at gjøre de Danske forhadte."

Aldrig før havde den gamle Greve udtalt sig saa uforbeholdent i sine Børns Paahør, og de lyttede derfor halvt undrende, men med udeelt Opmærksomhed til hans Ord. Det var forresten med en vis Plan for Øie, at han ved denne Leilighed brød Tausheden. Med Glæde havde han bemærket, at hans Søn med megen Iver og Interesse havde kastet sig over Grevskabets Administration, og han havde ikke været seen med at lægge næsten hele den afgjørende Magt i Sønnens Hænder. Nu var det hans Plan, at vække hans Interesse for det politiske Liv. Ihvorvel han som Heelstatsmand og varm Tilhænger af det gamle System følte, at der ikke var Noget for ham selv at gjøre, og han var fast bestemt paa ikke at tage nogen activ Deel i det politiske Liv, saae han dog gjerne, at hans Søn blev activ Politiker. Grunden var ikke den, at han lovede sig Stort af den

nye Tingenes Orden, men simpelthen den, at han bestandigt frygtede for, at hans Søn skulde falde tilbage til sit tidligere interesseløse Driveri. Desuden fandt han, at der paahvilede de Adelige og alle de store Eiendomsbesiddere bydende Pligter, som de hverken kunde eller burde unddrage sig. Handlede de blot i indbyrdes Overeensstemmelse og med Plan, antog han det for afgjort, at de maatte kunne udøve en afgjørende Indflydelse paa de politiske Forholds videre Udvikling. I alle Tilfælde, meente han, turde de ikke lægge Hænderne i Skjødet og lade Alt gaae, som det kunde bedst. Efter en Pause tog han derefter atter Ordet og henvendte sig til sin Søn og Vandall.

„Naar der atter skal foretages Valg til Folkethinget, burde baade De, Dr. Vandall, og Du Axel stille Eder som Candidater, hver i sin Kreds. See ikke saa forundrede paa mig, det er mit ramme Alvor. Jeg er ingen Ven af den nye Tingenes Orden, det vide I meget vel, og selv vil jeg ikke tage nogen activ Deel i denne Valgpolitik; jeg er gammel nok til at trække mig tilbage. Men deraf følger just ikke, at jeg skulde billige mine Standsfællers forsagte Tilbageholdenhed. Det bør dog ikke kunne siges om Lehnsbesidderne og de store Godseiere, at de forknytte holdt sig tilbage og ikke turde oplade Munden, da det mere end nogensinde gjaldt Danmarks Vee og Vel i Nutid og Fremtid."

Hverken Axel eller Dr. Vandall svarede strax. De vare begge altfor overraskede til at have Ordet paa rede Haand.

„Naa, Dr. Vandall, hvad siger De?" spurgte Greven atter.

„Hr. Greven har overrasket mig, og jeg vilde helst udbede mig Tid til at overveie mit endelige Svar. De veed, Hr. Greve, at jeg som ganske ungt Menneske var en begeistret Tilhænger af det liberale Parti; men De veed maaskee ogsaa, at jeg i Meget har forandret mine Anskuelser. Jeg elsker nu som dengang Friheden og det constitutionelle Statsliv; men netop derfor kan jeg ikke længere holde paa den almindelige Valgret og det nivellerende Demokratie, der ene vil social Lighed med Opoffrelse af Friheden. Naar jeg nu skulde stille mig og blive valgt, vilde det kun være for at optræde som principiel Modstander af den store Majoritet i Folkethinget. Og saa ligger et andet Spørgsmaal meget nær, nemlig det: er jeg istand til, har jeg Kræfter til at gavne den Sag, jeg agter at forsvare? Har jeg ikke det, taber jeg for mit Vedkommende Slaget, saa har jeg i Virkeligheden skadet den gode Sag, idet jeg har beredt Modstanderne en ny Seir, en ny Triumph. Men endnu nærmere ligger et andet Spørgsmaal; har jeg med de Anskuelser, jeg nærer og ikke agter at lægge Skjul paa, nogensomhelst Udsigt til at blive valgt? Er nogensinde en Candidat bleven valgt i et reent Landdistrict som dette, naar han aabent fra Tribunen har erklæret, at han f. Ex. er en afgjort Modstander af en tvungen Fæsteafløsning? Jeg veed idetmindste ikke at anføre et eneste Exempel herpaa."

„Jeg agter deres Betænkeligheder, Dr. Vandall," svarede den gamle Greve, „men jeg kan ikke tillægge dem Vægt. Vilde hver Enkelt raisonere paa denne Maade, vilde jo ikke en Eneste af vort Parti kunne stille sig. Den, der gaaer i Kamp, maa være beredt paa et

Nederlag og tage det med i sin Beregning. Men et hæderligt Nederlag er dog at foretrække for feig, modstandslos Underkastelse. Forovrigt vil De neppe komme til at staae ene. Jeg har sagt, at jeg ikke vil tage nogen activ Deel i Politiken, og det vil jeg heller ikke; men ganske ledig vil jeg ikke forholde mig. Jeg vil benytte min Stilling som stor Godsbesidder og min personlige Indflydelse til at sammenkalde et Møde af de store Eiendomsbesiddere. Det var dog muligt, at man paa et saadant Møde kunde enes om en kraftig Optræden, idetmindste som Forsvarere af vor Eiendomsret."

„Ja, Hr. Greve, kunde en saadan Overeenskomst opnaaes, saa vilde Meget, maaskee Alt være opnaaet; men det er netop denne Enighed, jeg tvivler om. Man kan høre ikke blot private Godseiere, men ogsaa Lehnsbesiddere føre den besynderligste Tale. Nogle tale som rene Pengespeculanter; Bøndergodset, siger de, betaler sig slet, vi vilde staae os godt ved en Afløsning paa rimelige Vilkaar; i Forrentning vilde vi vinde et Par Procent, om ikke mere. Andre ere forknytte og komme med deres idelige „hvad kan det hjelpe?"; sælge vi ikke, saa tage de Rub og Stub; vi sælge derfor enhver Gaard, vi kunne blive af med. Andre have ladet sig bedaare af Bladenes og de saakaldte liberale Forfatteres Snak om Selveiendommens Fortrinlighed. Jeg har derfor ikke meget Haab om, at der vil opnaaes Enighed. Dertil kommer, at de private Godseiere klage over, at Lehns- og Stamhuusbesidderne ere aldeles ligegyldige for, hvad der foretages og bestemmes med Hensyn til de private Godser."

„Muligviis har De Ret, Hr. Doctor," svarede

Greven, „men et Forsøg bør ligefuldt gjøres. Jeg kan heller ikke troe, at Lehns- og Majoratsbesidderne ere saa taabelige, at de kunne mene, at deres Rettigheder hvile paa noget andet Grundlag end de private Godseieres. De hvile hver for sig og tilsammen paa Helligheden af velerhvervede, lovlige Rettigheder. Hvad enten det er Majoraterne eller de private Godseieres Ret, der krænkes, er det Eiendomsretten, der krænkes, og den, som paa et eneste Punct krænker denne, krænker den i sin Heelhed og giver derved Communister og Socialister fuld Ret. Eiendomsretten har ingen Grader, en Krænkelse i det Smaa og en Krænkelse i det Store kommer ud paa Eet, og den, der mener, at Staten i Skikkelse af en repræsentativ Majoritet kan expropriere Bondergodset, er i Virkeligheden Communist. Hvorledes nogen fornuftig Mand kan mene, at Staten har Ret til at expropriere alt Fæstegodset, er mig ubegribeligt."

„Vi have i alle Tilfælde mange saadanne Communister," svarede Vandall. „Det er, sige de, blevet et saa brændende Spørgsmaal, at Statens Fred og Ro afhænger deraf. Under saadanne Omstændigheder, mene de, er Staten berettiget til at expropriere."

„Naa, det mene de," tog den gamle Greve til Orde; „og, naar saa Dagen efter Godsernes Expropriation Huusmænd og Indsiddere fremkomme med Fordring paa en lige Deling af Bondegaardsjorden og Hovedgaardsjorden, og dette bliver et brændende Spørgsmaal, skulde saa al Jord paa en lignende Maade exproprieres? Expropriere til Fordeel for Selveiendom! Først skulde det dog vises, at Selveiendom var saa fortrinlig en Ting; dernæst skulde det vises, at Selveiendom, engang

gjennemført, kunde bevares som saadan, og endeligt og ikke mindst trænger det til Beviis, at Selveiendom, gjennemført ved en Krænkelse af Eiendomsretten, nogensinde kan blive til Held. De store Godser eies ganske vist med andre Forpligtelser end anden Eiendom. Eieren bør og skal ikke være en Mand, som er nødt til at see paa den høieste Forrentning af sine Penge. Er han nødt dertil eller gjør han det, er han ikke skikket til at være Godsbesidder. Han er Godsbesidder ikke mindst „honoris causa“. Det vilde være let at godtgjøre, at Godsbesidderne i Gjennemsnit neppe erholde 2 pCt. af deres i Godserne staaende Capital. Naar nu Fæstegodset sælges saaledes, at Eieren vinder et Par Procent i Forrentning, hvem er det saa, der kommer til at betale dem, mon det ikke skulde være Fæstebønderne? Fæstegodsets Overgang til Selveiendom vil medføre en gradviis Forarmelse og Opløsning af den danske Bondestand, og det kan naturligviis ikke skee uden en tilsvarende Forarmelse af den danske Jord. Jeg for min Deel sælger ikke en eneste Gaard:“

„Jeg ikke heller,“ svarede Vandall, uden at tænke paa, at han robede sin Hemmelighed.

Greven saae spørgende paa ham og Axel udbrød i en hjertelig Latter. Vandall blev et Øieblik forlegen, men fattede sig snart og sagde:

„I denne Kreds behøver det ikke at være nogen Hemmelighed, at jeg er Eier af Klosteret og staaer i Underhandling om Kjøbet af flere Godser.“

Greven svarede ikke Noget strax, men syntes henfalden i Tanker, og Alle forholdt sig tause. Endeligt reiste Greven sig fra Bordet, da Maaltidet var endt, og

gik henimod Vandall, hvem han hjerteligt rakte Haanden, idet han sagde:

„Jeg ønsker Dem, Dr. Vandall, nu Godseier Vandall, til Lykke, men ligesaa meget lykønsker jeg os Godseiere, som nu tælle Dem blandt Vore."

„Jeg takker Dem, Hr. Greve, for Deres Lykønskning og endnu mere for den Form, hvorunder de fremsagde den. De, Hr. Greve, hører altsaa ikke til de Lehnsbesiddere, som mene, at der ingen Vægt ligger paa de private Godsers Bevarelse."

„Sikkerlig ikke! Hvor kan Nogen være saa taabelig at troe, at et Godseieraristokratie kan holde sig uden et tilsvarende Godseier-Gentry? Uden dette ville vi Lehnsbesiddere komme til at indtage en paa engang altfor ophøiet og altfor isoleret Stilling til at kunne holde os og blive taalte. De private Godseiere ere Lehnsbesiddernes nødvendige Supplement; uden dem vil der nedenfor Majoratsbesidderne blive et tomt Rum, som ikke lader sig udfylde, og Afstanden imellem disse og det øvrige Samfund vil blive altfor utaaleligt stort. Majoratsbesidderne vilde i saa Tilfælde blive en altfor begunstiget Kaste, som vilde blive ødelagt og demoraliseret af sin egen Høihed og Storhed. Hovmod og Indbildskhed vilde gjøre den svimmel, og den vilde snart blive umulig. Paa ægte Kasteviis vilde den kun søge Omgang med sine Egne og efterhaanden miste alt Fodfæste i det egentlige Samfund. Idelige indbyrdes Ægteskaber imellem Nærbeslægtede vilde medføre Barnløshed, Idiotisme og Affindighed. Nei, det vilde aldrig gaae. De private Godseiere saa vel som Samfundet kunne bedre und-

være Majoratsbesidderne, end disse og Samfundet kunne undvære de private Godseiere."

„Og dog," sagde Vandall, „har jeg hørt Majoratsbesiddere omtale de private Godsers Sprængning som den ligegyldigste Ting af Verden, og tillige som et behageligt Offer, der kunde bydes Opinionen."

„Quem deus vult perdere, prius dementat," den Herren vil lægge øde, gjør han først afsindig," svarede Greven. „Men," føiede han til efter en Pause, „vi komme altfor langt bort fra vort Udgangspunct. Hvad siger Du Axel, har Du Meget imod at stille Dig som Folkethingscandidat?"

„Ja," svarede Sønnen, „overmaade Meget. Min Ulyst grændser næsten til Modbydelighed. Først og fremmest maa jeg anføre, at jeg neppe besidder en eneste af de Egenskaber, der udkræves af den, der skal fylde sin Plads som Folkerepræsentant; men selv om saa var, vilde jeg betænke mig paa at tage Plads i en Forsamling som Folkethinget, der i mine Tanker næsten er en Carricatur af en Folkerepræsentation. Er det en Samling af Landets ypperste og meest ansete Mænd? Vi ere vist meget tilbage i politisk Udvikling, men een Retning af det politiske Liv har udviklet sig raskt nok; jeg mener Partivæsenet. Det er rimeligviis dette Uvæsen, som er Skyld i, at Rigsdagen ikke er bedre sammensat. Der findes ganske vist, om ikke just store politiske Capaciteter, saa dog mange baade meget dannede, i deres specielle Fag meget dygtige og dertil meget hæderlige Mænd; men ved Siden af dem sidder der en Masse uvidende og udannede Mænd, Mænd, som vi ude i det virkelige Samfund agte saare ringe, Mænd, som vi vilde

betænke os paa at byde en Stol i vor Dagligstue, men ligefuldt Mænd, som ved enhver Afstemning udøve samme Indflydelse paa Landets Lovgivning som de Ypperste. Dette grænder til det Absurde. Saa meget kjender jeg til den politiske Catheksismus, at jeg meget vel veed, at en slig Forsamling ikke vilde være heldig, naar den udelukkende sammensattes af de Viseste og Lærdeste i Landet; men man maatte dog kunne fordre, at den, som valgtes, ikke var en complet Undermaaler i Dannelse, Dygtighed og borgerlig Anseelse, ikke i sin egen Kreds blev seet over Hovedet, ikke blot af de Dannede og Hoitstillede, men endog af sine egne Jevnlige i den beskedne Kreds, hvoraf han er udgaaet. For at sikkre sig deres Partimagt, have visse demagogiske Ledere ikke undseet sig ved at tye til de storste Ynkeligheder. Og det er tillige det, som gjør selve Valgkampen saa uhyggelig."

„Stop lidt!" faldt Greven ham i Ordet, „lad os blive færdig med det Ene, inden vi gaae over til det Andet. Jeg giver Dig i Hovedsagen Ret i Alt, hvad Du har sagt; jeg har aldrig lovet mig store Ting af den almindelige Valgret, allermindst naar Repræsentanterne skulle nyde Diæter. Det er hovedsagelig disse Diæter, som give samvittighedsløse Demagoger deres skjændige Magt. Et lille, faatalligt Enkeltkammer og diætløse, ulønnede Repræsentanter vilde være os tjenligere; derom nærer idetmindste jeg ingen Tvivl. Men var Folkerepræsentationen sammensat tilfredsstillende, saa vilde jeg ikke opfordre Dig til at bringe dette Offer. Men saaledes som Forholdene ere, skylde vi og vore Jevnlige Fædrelandet ikke at forholde os taufe og indifferente. Hvad din Dygtighed angaaer, da kan Du roligt

indtage din Plads. Jeg forlanger ikke, ønsker ikke engang, at Du skal optræde som Taler. Der tales altfor meget paa vore Rigsdage. Der holdes mange gode Taler af slette, kortsynede Politikere, og mange slette af gode og forstandige Politikere. En Professor og en Præst, der tidligt og sildigt holder Foredrag og Taler, kan sagtens have let ved at udtrykke sig i et flydende Foredrag; men deraf følger ikke, at det er sund Politik, han prædiker. Har Du Noget at sige, saa tal blot som Du nys talte, Du vil nok faae Ørenlyd. Lad dine Ord komme sundt og naturligt som din Tanke, og vogt Dig vel for oratoriske Sving og Floskler. — Hvad saa om Valghandlingen?"

„Disse Folkethingsvalg have altid været mig vederstyggelige, og aldrig har jeg tænkt mig Muligheden af, at jeg nogensinde skulde kunne komme til at spille en Hovedrolle ved en slig Valghandling. En ærlig Kamp imellem Ligemænd og med lige Vaaben og for Kampdommere, der have Evne og Villie til at være retfærdige, har jeg ikke Noget imod; men her ved denne Leilighed er ikke en eneste af disse Betingelser tilstede. Hvem faaer jeg til Modstandere? Sandsynligviis den forrykte Væver i Skullerup og den forskruede Skolelærer i Hervad. Er det ikke i og for sig en blodig Satire paa vort hele politiske Liv, at slige Personer kunne melde sig som Candidater til Folkets meest betroede Stillinger? Der er for mig ingen Ære at vinde i denne Concurrence. Væveren er uden al Indsigt og Kundskab, han besidder ikke engang de meest rudimentaire Kundskaber, som ellers et Almuesbarn har. Han har ondt ved at skrive sit eget Navn og hans Udtryksmaade staaer under det

laveste Bondemaal. Men han er fiffig og snu og har vidst at indsmigre sig hos Bønderne saa vel som hos de bondevenlige Ledere. Det er opbyggeligt at høre ham tale om Bondeplagere, om Træhest og Hundehul. Skolemesteren er en maadelig Seminarist, som har Hovedet fuldt af fjantede Drømmerier om gamle Danmark, Holger Danske, Stærkodder, Baldur, Thor og Alfader. Han er i mine Tanker et complet Galehuuslem; men ligefuldt vil han finde et aabent Øre hos Bondealmuen, thi han har jo ogsaa nogle Phraser om Selveiendommens Lyksalighed, om den frie danske Bonde, om Stavnsbaand og Vornedskab paa rede Haand. Hvad skal man svare slige Folk, og kan det overhovedet nytte at svare dem? Og saa Kampdommerne, Vælgerne, hvorledes skal jeg kunne vinde en eneste Stemme iblandt dem? Jeg vil ikke tale om, at Massen af dem fattes det allersimpleste politiske Begreb, men den har ikke engang sund Sands nok til at dømme om, hvad der tjener den selv. Skal jeg ogsaa tale om og for en Tvangsafløsningslov, skal jeg maaskee love dem deres Gaarde for Ingenting og Gud veed hvad?"

„Nei, sandelig skal Du ei," svarede den gamle Greve, „tag Dagens Spørgsmaal som de ligge for, tal sandt og sundt om dem, fremfor alt sandt; Sandheden, aabent og djærvt udtalt, vil altid gjøre Indtryk paa Nogle. Hvad dine øvrige Indvendinger angaaer, da maa jeg spørge Dig, om Du ikke ligesaa godt som en engelsk Hertugs eller Lords Søn for en god Sags Skyld paa en eneste Dag kan underkaste Dig disse Ubehageligheder?"

„Her er dog vistnok en betydelig Forskjel," meente Vandall. „Det Indtryk, jeg har modtage af en engelsk Valghandling, er ganske vist ikke tiltalende. Valgdagen og hvad dertil hører, navnlig Candidaternes saakaldte „Canvassing", tiltalte ikke min Følelse for det Sømmelige og Passende. Men herved maa dog bemærkes, at Valgdagen og alle dens Optoier i England betragtes som en Slags Saturnalie, der have deres Hevd i en gammel Tradition. Dagen efter er den hele Befolkning ligesaa sober og forstandig som altid. Kaaringen er i de fleste Tilfælde en Farce, ved hvilken der sjeldent vindes eller tabes en Stemme, men tillige en Farce, som man nødigt giver slip paa, fordi den har traditionel Gyldighed. Det er en Indrømmelse man gjør Folkets store Masse, der paa den Dag spiller Herre. Men Sligt lader sig ikke omplante i fremmed Jordbund. Hvor de savne Traditionens Ærværdighed, bliver der Intet tilbage uden det Latterlige og Usømmelige. Men der er ogsaa en anden Forskjel, der er nok saa væsentlig. Hidtil har i England endnu Ingen vovet at stille sig, som ikke til en vis Grad nød Agtelse og Anseelse i Samfundet, som ikke med en vis Ret turde kalde sig Gentleman. Rene Nuller i Samfundet, som Væveren og Skolemesteren, have hidtil ikke vovet at trænge sig frem som Candidater paa Valgtribunen. Nogen Vægt maae de have i Samfundet, inden de fremstille sig."

„Jeg maa nok give tabt," svarede den gamle Greve smilende. „Jeg har jo tildeels ogsaa talt imod min egen Overbeviisning, men jeg er dog ligefuldt af den Mening, at det conservative Parti og at navnlig vi Godsbesiddere bør gjøre en sidste Anstrengelse. Vi have

gjort os skyldige i een stor Feil. Vi skulde strax i 1848 have søgt at vinde den høiere, den dannede Middelstand for os. I det Sted trak vi os, ganske vist ikke uden Grund, saarede og fornærmede tilbage. Men vist bliver det i alle Tilfælde, at en Forening af det egentlige conservative Partie og den høiere Middelstand nu er bleven en Nødvendighed, dersom ikke Danmark skal blive udhulet og ødelagt af det nivellerende Demokratie. — Det er ligesaa fast min Mening, at De, Hr. Doctor, og min Søn bør stille sig ved det næste Folkethingsvalg. Grevskabets Bønder ville dog neppe svigte Dig, Axel."

„Det er jeg ikke saa vis paa," svarede denne. Uagtet der neppe paa noget Gods findes Fæstere, der svare mindre Afgifter eller behandles bedre, vil der neppe findes daarligere Fæstere nogetsteds. De ere saa gjennemagiterede af Bondevennerne, at de næsten ikke ere at komme til Rette med. Jeg kaldte dem netop daarlige Bønder; thi det er Daarskab Altsammen. De have ladet sig indbilde, at de i en meget nær Fremtid vilde faae deres Gaarde til Eiendom for Intet eller saa godt som Intet, og nu have de besluttet ikke at sætte en Skilling paa Bygninger, paa Redskaber eller Drift, før de ere blevne Selveiere. De Fleste af dem ere rige, men de gjemme Pengene til hiin forjettede Tid. De have Alle som Een forpligtet sig til ikke at stemme paa Nogen, som ikke er for en Tvangslov, en Tvangslov, der gjør den formeentlige Medeiendomsret til fuld Eiendomsret mod intet eller et reent nominelt Vederlag. — Troer Du endnu, at jeg har Udsigt til at opnaae Stemme imellem Grevskabets Fæstere?"

„Jeg troer det," svarede Vandall, „jeg er overbeviist om, at enhver Godseier, der virkeligt vil det, kan faae sine Bønder til at følge sig igjennem Tykt og Tyndt. Det gjelder kun om at tage dem paa den rette Maade, og at man ikke forlanger ubillige og ulovlige Ting af dem. Vi have endnu nogen Tid for os; for det Første bliver der vel ikke noget nyt Folkethingsvalg."

Sexogtyvende Kapitel.

Rig og Fattig. — Adelig og Borgerlig.

Dr. Vandall havde ved Bordet havt sin Plads mellem Comtesse Bertha og Cousinen; men uagtet han nu og da havde søgt at indlede en sagte Samtale med den første, var det ikke lykkedes ham. Bertha havde tilsyneladende været saa optagen af Gjenstanden for Conversationen, at hun kun havde svaret ham faa og ligegyldige Ord, og disse Ord bleve udtalte i en halvt sørgmodig, halvt forbeholden Tone. Den politiske Samtale fortsattes, medens Kaffen blev ombudt og en Stund efter, saa at det ikke var muligt for Vandall at komme til at tale ene med Bertha. Da Vandall i Samtalens Løb roebede sig som Eier af Klosteret og maaskee flere Godser, studsede hun og saae spørgende paa ham. At Vandall var meget formuende, vidste hun eller troede hun at vide; men aldrig havde hun anseet ham for rig nok til at kjøbe et Gods som Klosteret, der, det vidste hun, havde

kostet 800,000 Rgdlr., endsige flere Gobser. Hvorfra kom alle disse Penge? Var det maaskee Brændevinsmandens Penge? Dette Spørgsmaal reiste sig uvilkaarligt hos hende. Hvorfor havde han været saa hemmelighedsfuld ligeoverfor hende. Var der Nogen, som havde Ret til at deelagtiggjøres i hans Fremtidsplaner, saa maatte det dog være hende, meente hun. I hendes hele Væsen laa der en Mistillid til Alt, hvad der skulde være hemmeligt; hun var selv saa aaben. Dette hendes eget tilslorede Forhold til Vandall var hende, meest af den Grund, piinligt. Hun havde ofte tænkt paa at sige ligefrem til sin Fader, at hun hverken kunde eller vilde offre sin Kjærlighed til Vandall; med Ægteskabet maatte det saa blive, som det vilde. Hun gjorde imidlertid Vandall Uret i denne Sag; hans Grunde til at fortie sine Godskjøb udsprang ikke af Mistillid til hende.

Kaffen var drukken og den politiske Samtale havde omsider faaet Ende. Klokken var næsten ti, og Maanen kastede sine Straaler ind i Havestuen, Veiret var smukt og Alt udenfor saae saa indbydende ud, at den gamle Greve foreslog en Spadseretour i Haven.

„Lad os tage os en Motion i Haven. Kom Mathilde, jeg vil være din Veiviser og skal vise Dig alle de Herligheder i Haven, som lade sig see ved Maaneskin. Dr. Vandall og Axel længes desuden efter deres Cigar. Vær saa god, mine unge Herrer, tænd deres Cigarer; jeg veed kun altfor vel, at De ikke ere lykkelige, uden at De have den Sut i Munden."

Den gamle Greve gik foran med sin Niece, Axel havde, under Paaskud af at have Noget at sige hende, forbeholdt sig Lauras Ledsagelse, og saaledes opnaaede

Vandall endeligt at faae en uforstyrret Samtale med Bertha.

„Hvad har jeg gjort Dig, Bertha, hvori har jeg forseet mig, at Du saaledes søger at undgaae mig. Jeg er mig ikke bevidst i Ord eller Tanke at have krænket Dig?"

Bertha gik en Stund taus med bøiet Hoved og Armene foldede under sit Shawl. Pludseligt standsede hun og saae op i Vandalls Ansigt med dette ærlige, trofaste Blik, som saa klart afspeilede hendes elskelige Sjæl.

„Jeg veed ikke," svarede hun, „hvad jeg skal sige eller hvorledes jeg skal udtrykke mig; men siges maa det, om jeg saa skal bestyldes for Ukvindelighed og Mangel paa Delicatesse. Siig mig Vandall, hvorledes hænger det sammen med dette desto værre altfor almindelige Rygte om din Forbindelse med denne Froken Hansen, saaledes titulerer Folk jo denne Brændevinsmands Datter — er der et Gran af Sandhed deri eller er det løs Snak Altsammen? Skjul Intet for mig; jeg er stærk nok til at bære selv de tungeste Kors; men er der Noget, som kan tynge mig til Jorden, saa er det Usandhed og Forræderi hos dem, jeg har skjænket min fulde, min ukrømtede Tillid og Tro. Siig mig Vandall som Mand af Ære, hvorledes hænger det sammen med dette Rygte?"

„Min elskede Bertha, har Du virkeligt for et Øieblik kunnet fæste Lid til et saa urimeligt Rygte; har Du virkeligt kunnet gjøre mig Uret i den Grad? Det havde jeg ikke troet muligt. Jeg vil ikke tage min Tilflugt til høitidelige Bekræftelser, men kort og godt erklærer jeg det hele Rygte for Løgn og Opspind fra Først

til Sidst. Jeg veed, jeg har Intet at bebreide mig. Brændevinsmandens Datter har altid staaet for mig som en halvt latterlig halvt bedrøvelig Skikkelse. Troer Du mig ikke Bertha? Har Du nogensinde fundet mig usand eller skjult i mit Væsen?"

„Jeg troer Dig, Vandall, jeg kan ikke Andet end troe Dig. Skulde jeg nogensinde miste min Tro paa Dig, vilde jeg være meget ulykkelig. Og dog, jeg fatter det ikke. Et saadant Rygte kan dog ikke af sig selv ligesom voxe op af Jorden. Husk Dig om, kan Du slet ikke mindes Noget, som kunde have givet Anledning dertil. Er Du ikke kommen der i Huset meget hyppigt, hyppigere end nødvendigt? Rygtesmedene behøve saa saare Lidet til at fabrikere deres Rygter af."

„Jeg skal sige Dig, kjære Bertha, Alt, hvad jeg selv veed. Jeg kom der vistnok i Begyndelsen temmelig ofte; men kom jeg ikke af mig selv, blev der sendt Bud efter mig. Lige den allerførste Gang, ja jeg troer, det var ved mit første Besøg, kom Faderen med nogle platte Hentydninger til en Forbindelse imellem mig og dette pjankede Pigebarn, og lignende Hentydninger kom han saa ofte med. Men den Maade, de fremkom paa, gjorde, at jeg aldrig tog det for Alvor. Det var, tænkte jeg, Mandens Maade at spøge paa; og Gud skal vide, jeg ansaae denne Snak for Løier. Jeg veed ogsaa meget vel, at jeg af og til har forsvaret den gamle Hallunk — thi jeg har nu god Grund til at ansee ham for en Hallunk, — naar de andre Philistre morede sig paa hans Bekostning. Det var først ved Bazaren, at jeg fik en Ahnelse om dette latterlige Rygte, og siden den Tid

har jeg sandeligt været meget forbeholden, for ikke at sige frastødende i min Færd."

„Du har handlet meget uforsigtigt. Det er beklageligt, at Du dog har givet Rygtet en Knage, at hænge sin Hat paa; men det har Du."

„Til min Undskyldning maa det dog siges, at jeg efter mange Aars Fraværelse var bleven aldeles ubekjendt med den Slags Forhold, saa at jeg kunde tage denne kræfte Bondefiffighed for bred Humor. Barndomsminder om de Bønder, jeg saae i min Faders Præstegaard, og som naturligviis altid viste sig venlige imod Præstens Søn, have vel ogsaa havt deres Andeel i de idylliske Forestillinger om Bonden og hans hele Væsen, jeg kom hjem med. For den Vildfarelse er jeg grundigt helbredet ved min Lægevirksomhed. Der er Meget, som jeg agter og ærer hos Bonden, men Egoist er han trods Nogen, og hvad det saa gjelder om, det er egen Fordeel, han først og sidst spørger om. Der er prægtige Undtagelser, men de ere ikke saa saare mange. Denne Hans Hansen er, som det synes, en stor Esel; men jeg troer, jeg har fanget ham i hans egen Fælde. Han er en hæslig Skikkelse, denne Kjøbstadbonde, der i sig forener alle Bondens og Spidsborgerens sletteste Egenskaber."

„Dømmer Du ham nu ikke for strengt, ligesom Du tidligere dømte ham for mildt? Men det var ikke derom vi skulde tale. Eet maa jeg holde paa; indtil dette Rygte er bragt til Taushed, indtil dets fuldkomne Falskhed er bleven vitterlig for Alle, indtil da, kjære Vandall, vil der være en uoverstigelig Skranke imellem os. Det maa ikke kunne siges med eller uden Grund, at

Bertha Falk giftede sig med Doctor Vandall, da han var bleven den rige Godseier og efterat han, for at faae hende, havde forskudt sin første Forlovede."

„Men Gud Bertha, det kan da umuligt være din alvorlige Mening; Du kan da ikke for en saa taabelig Histories Skyld sætte vor Livs Lykke paa Spil?"

„Det kan gjerne være, ja jeg er vis paa, at de Hele er Opspind, men baade din og min Ære kræver, at dette, som Du kalder det, taabelige Rygte bringes til Taushed, og at Løgnen, som har skabt det, afsløres."

„Men veed Du, at Du fordrer, hvad der næsten er umuligt? Det er let nok at bringe til Taushed, og skikkelige Folk have vel heller ikke nogensinde troet ret derpaa; men hvorledes skal jeg, som ikke kjender dets Ophav, kunne blive istand til at bevise dets fuldkomne Mangel paa Grund og Sandhed!"

„Vil Du maaskee hellere have, at det skal hedde sig, at jeg berøvede Hansine Hansen hendes trolovede Brudgom? — Hvorledes Du skal forholde Dig, kan jeg naturligviis ikke sige Dig, men umuligt kan det neppe være. Efter Alt, hvad jeg har hørt af Dig og Andre, maa Faderen selv være den egenlige Ophavsmand. Det er ham, der har bildt Datteren ind, at Du beilede til hendes Haand, og det er ham, som i min Fætter Hugo har fundet et villigt Redskab til at udsprede Rygtet."

„Det er alligevel en haard og vanskelig Betingelse, Du stiller mig, som dog er saa uskyldig i det Hele. Naa, i Guds Navn, som Du vil. Jeg maa jo næsten troe, at Du tvivler om min Kjærlighed, siden Du sætter den paa saa streng en Prøve."

„Vandall, har Du Ret til tale saaledes? Var det ikke Dig, som forlod mig i Vrede og blev borte i mange Aar, uden at lade høre fra Dig, uden at lade mig vide, hvor i Verden Du færdedes? Og i alle de lange Aar har jeg bevaret min Tro paa Dig og din Kjærlighed; jeg kunde ikke Andet, jeg regner mig det derfor ikke til Fortjeneste; men Du har idetmindste ikke Ret til at tvivle om min Kjærlighed eller om min Tro paa din. Er det ikke saa? Men endnu Eet. Du maa jo nu være meget rigere, end dengang Du reiste bort. Hvorfor skulde det holdes hemmeligt for mig? Du gaaer hen og kjøber et Nabogods og, om jeg forstod rigtigt, flere Godser, men mig siger Du ikke et Ord derom. Hvad betyder al denne Hemmelighedsfuldhed? Havde jeg slet ingen Ret til at deelagtiggjøres i dine Planer? Jeg forstaaer Dig ikke."

„Herre Gud, skal det ogsaa være en Forbrydelse? I alle Tilfælde har jeg let ved at forklare Dig min Hemmelighedsfuldhed ligeoverfor Dig. Jeg vilde berede Dig en glad Overraskelse ved at indføre Dig som Brud paa eet af de stolteste Herresæder i Landet. For Verden udenfor havde jeg andre Grunde. Jeg vilde ikke, at det skulde hedde sig, at jeg havde kjøbt min fornemme Brud, og at jeg ikke uden min Rigdom havde kunnet vinde Comtesse Bertha Falk. Desuden ønskede jeg at kjende det Samfund, jeg skulde leve i, fra Grunden af, og det, meente jeg, kunde bedst skee paa den Maade, jeg valgte. Heller ikke havde jeg nogen Smag for strax ved min Hjemkomst at see mig omringet af en Flok Mammonsdyrkere og Sycophanter. Under min Svogers Sygdom vilde jeg idetmindste have Fred."

„Jeg veed ikke, om disse dine Grunde kunne bestaae Proven; jeg troer det ikke. Ligesaa lidt som en Mand har Ret til at bilde Verden ind, at han er meget rigere, end han virkelig er, ligesaa lidt har den Rige Lov til at hemmeligholde sin Rigdom. Den Første ville Alle være tilbøielige til at stemple som mindre hæderlig, hvad saa end hans Motiver ere, og er det hans Motiv, at skaffe sig en Credit, som han intet Krav har paa, saa er han det virkeligt. Men gjør den Anden sig ikke skyldig i Noget, der ligner Bedrag? Vilde ikke Mange, som ansaae ham for deres Lige i Kaar og Stilling, have holdt sig skye tilbage, naar De havde vidst, at han paa Grund af sin uhyre Formue vilde komme til at bevæge sig i en Sphære, hvorfra de vare udelukkede? Ethvert Menneske med almindeligt fiin Følelse er altid mere forbeholden ligeoverfor Enhver, der i Samfundsstilling staaer ham fjernt."

„Det er dog at drive sin Delicatesse for vidt. Jeg har ikke indbildt Nogen, at jeg var uformuende, og i den sidste Tid maa da enhver Mand med sund Forstand kunne indsee, at jeg maa være endogsaa meget formuende."

„Men Du sagde jo nys selv, at det var for at lære det Samfund at kjende, hvori Du skal leve, at Du har holdt din Rigdom hemmelig."

„Nei, dertil har jeg meest brugt min Lægevirksomhed."

„Heller ikke det kan jeg lide. Vilde Du bifalde, at en Mand, alene for at lære en vis Kreds at kjende, i en kortere eller længere Tid modtog Præsteordination og virkede som Geistlig?"

„Det er nu ikke ganske det Samme; men dog vilde jeg sige, at var hans Hensigt reen og god, vilde der ikke være noget Fordømmeligt heri. Det maa Du vel være overbeviist om, at det, hvad mig angaaer, ikke er skeet i nogen uredelig Hensigt. Jeg har kun villet gjøre mig bedre skikket til at virke til Gavn i min Stilling."

„Og dog vilde Du vist aldrig bifalde den jesuitiske Grundsætning, at Hensigten adler Midlet. Bliv ikke vred, jeg mener det saa godt; jeg vilde saa inderligt gjerne, at Du skulde staae aldeles pletfri og dadelfri i al din Færd, og for mig er alt det Skjulte og Dulgte uhyggeligt."

„Du er mit kvindelige Ideal, men det er nok langt fra, at jeg staaer i et idealt Lys for Dig," svarede Vandall med en vis Bitterhed.

„Du er mit Hjertes Ideal; det idetmindste kjender intet Andet, om end min Forstand ikke altid kan billige din Færd. Du er mig saa Meget, at min Samvittighed stundom er optraadt anklagende imod mig, fordi jeg for din Skyld om ikke glemte, saa dog ikke nok havde min Gud og min Frelser i mine Tanker. Min Kjærlighed til Dig har nærmet sig til Afgudsdyrkelse, hvad den aldrig burde være. Selv mine Ord i dette Øieblik gaae maaskee ud over, hvad Kvindelighed tilsteder; men det er nu sagt."

Vandall trykkede hendes Haand, der hvilede paa hans Arm og forblev en Stund taus.

„Jeg har endnu Eet at sige Dig. Du sagde nys, at Du vilde berede mig en glad Overraskelse, ved at føre mig ind som Herskerinde paa eet af Danmarks stolteste Herresæder; var det ikke saaledes, Du sagde? Kjære Vandall, det vilde aldrig være blevet nogen glad Over-

raskelse. Jeg føler mig trykket og ofte næsten tynget til Jorden af al denne Herlighed. Den Luxus, hvori jeg lever, piner mig. Naar jeg seer den trætte Arbeider vende hjem om Aftenen til sit fattige Hjem, hvor der kun venter ham Bekymring, tung Bekymring for hans Nærmeste og Kjæreste, kan jeg ikke Andet end spørge, hvad Ret jeg har til at leve det magelige, luxuriøse Liv, jeg lever. Disse forfærdelige Uligheder pine mig, og jeg er næsten glad ved enhver Sorg og Bekymring, der rammer mig; jeg kommer dem derved, synes mig, nærmere. Jeg kan ikke fatte disse forfærdelige Uligheder i Kaar og Stilling. Jeg vilde ønske, at vi vare nødte til at arbeide som Andre for det daglige Brød."

„Troer Du, min Elskede, at jeg tilbeder Rigdom eller blot sætter Priis paa den, som om det var et virkeligt Gode? Jeg har følt mig forpiint af den paa samme Maade som Du, og der har været en Tid, da jeg var nærved at kaste det Hele fra mig som en trykkende Byrde, og jeg havde maaskee ogsaa gjort det dengang, havde jeg vidst at skjenke den bort saaledes, at den blev til virkelig Gavn. Den Deel, jeg anvendte til eget Brug, udgjorde jo kun en ringe Deel af min hele Formue. Men efterhaanden er jeg kommen til en anden Betragtningsmaade. Unegteligt kan den rige Mand, der er i Besiddelse af virkelig Moral og christelig Livsopfattelse, ikke Andet end føle et uhyre Ansvar, der nok kan tynge. Men forholder det sig anderledes med Rigdom end med andre af Forsynets Gaver? Er den, der er udstyret med store Evner, eller den, der er i Besiddelse af betydelig Magt og Indflydelse, som jo ogsaa kan være nedarvet, andeledes stillet end den Rige? Enhver

af dem har faaet sit Pund; Enhver af dem er en betroet Mand, der maa og skal føle sit Ansvar, der maa og skal føle, at han har et Regnskab at aflægge for Anvendelsen af det ham betroede Pund. Den begavede Mand, der bortødsler sine Evner og bruger dem som et Legetøi eller som et Middel til at tilfredsstille sin Forfængelighed med, Magthaveren, der misbruger sin Magt til at pine, plage og tyranniſere, eller tillader Andre at misbruge den paa en saadan Maade, er ikke bedre end Rigmanden, der bortødsler sin Rigdom til Stads og Fjas. Ganske vist kan og skal Ansvaret føles, og det vil undertiden lade sig føle som en tung Byrde, men denne Følelse berettiger Ingen til at kaste Ansvarets Byrde fra sig. Han er stillet paa en Plads, han skal udfylde, og er han ikke en usel Cujon, tør han ikke forlade sin Post og løbe sin Vei, uden at tilstaae, at han er en Pjalt, der har svigtet sin Pligt. Men han maa ikke troe, at han ved at løbe sin Vei, kan løbe fra Ansvaret. Her gjelder netop Parablen om de betroede Talenter. Den, der nedgraver sit Pund, vil blive krævet til Ansvar."

„Men," svarede Bertha, „har det da aldrig piint Dig at see disse forfærdelige Uligheder, hvoraf Livet vrimler; det vil da sige, Vrimlen bestaaer af de Lidende og Sørgende, medens kun nogle faa Begunstigede svælge i Yppighed og Overflod? Hvad Ret have vi Faa til at have det saa meget bedre end de Mange, der lide og sørge?"

„For det Første skal og maa Ingen svælge i Yppighed og Overflod, selv om han er nok saa rig. Baade her og i England har jeg seet Mænd, hvis Rigdomme

vare blandt de største, der fandtes i Landet, og som førte et saa tarveligt, saa arbeidsomt, jeg kan gjerne sige anstrengende et Liv, at man ikke skulde faae ret Mange af de saakaldte arbeidende Classer til at bytte Kaar med dem paa de Betingelser. Dernæst vilde jeg spørge Dig, om vi Faa, som Du udtrykker det, have det saa meget bedre end de Mange. Jeg troer det ikke. Tværtimod er jeg for hver Dag, jeg er bleven ældre, kommen til den Overbeviisning, at der kan findes og virkeligt findes nok saa megen virkelig Livsglæde og Livslykke blandt de Mange, som blandt de Faa, og hvad der har langt mere at sige, jeg har fundet nok saa megen sand Gudsfrygt og inderlig Tro paa Frelseren i de lave Sphærer, som paa Samfundets Høider. Virkelig Lykke og Livsglæde er ikke knyttet til Rigdom eller materielt Velvære.

„Hvermand har Sit,
Stort eller Lidt,
Himmerig ene for Sorgen er frit."

Denne forfærdelige Lighedsstræben er vor Tids sørgeligste Tegn. Jeg kunde næsten fristes til at kalde den ugudelig. Christendommens Væsen er Frihed og Selvbestemmelse, og enhver christelig Cultur maa bæres af et virkeligt Frihedsliv. Hvorledes dette kan bringes i Forsoning med denne Lighed i Kaar og Livsstilling, er mig ufatteligt. Men vor Tids værste Brøst er netop, at den i saa Mangt og Meget af sin Stræben er uchristelig. Lighed i Kaar og Stilling er det, som efterstræbes af de Partier, som have Magten, men denne Stræben er saa materialistisk og saa uchristelig, som vel nogen. Prædiker den ikke aabenlyst den Lære: „naar I blot have Mad og Drikke og at sidde og ligge

paa, saa skal alt Andet, det Høiere og det Høieste gives Eder?" Og er dette ikke ligefrem det Modsatte af, hvad Christendommen prædiker? Naar man seer den Maade, hvorpaa mange af vore Philanthroper virke, skulde man antage, at de ikke troede paa Christendom eller et Liv efter dette. Det Samme gjelder om vore nivellerende Politikere. Dette Liv er Alt, der er intet Hiinsides, saaledes synes mig lyder deres Lære, i den Grad fortabe de sig i det Materielle. Den Philanthrop, som kun søger at modarbeide Fattigdommen og Elendigheden, for at skaffe de Fattige bedre Livsvilkaar, mere og bedre Føde, bedre Klæder, bedre Boliger o. s. v., forfeiler sin Opgave. Det, det kommer an paa, er at gjøre de Fattige til bedre Mennesker; idetmindste her i Landet er Armoden kun altfor ofte Forvorpenhedens Følgesvend. Brøsten hertillands er langt mere og langt oftere Mangel paa Moral end Mangel paa Arbeide og det godt lønnet Arbeide. En høiere og ædlere Moral vilde her i Landet øieblikkeligt følges af Velvære og godt Udkomme. Endnu staaer der enhver hæderlig Arbeider en god Vei aaben. Man er bange for at sige den hele Sandhed: I maa først hjelpe Eder selv, kunne I ikke det, kan Ingen menneskelig Magt hjelpe Eder."

„Det er en forfærdelig haard Lære," indvendte Bertha. „Skulde ikke Enken, der sidder med en Flok smaa Børn, eller Konen der er forladt af sin Ægtefælle, eller den vanføre Krobling have Krav paa sine Medmenneskers Hjelp?"

„Jo visseligt skulle de. Men vilde ikke en bedre Moral, for at tage et Exempel, Du selv har anført, forhindre, at Mænd løb bort fra deres Hustruer, at der

var saa mange Børn, som Ingen uden Fattigvæsenet vil vedkjende sig? Er ikke en bedre Moral det bedste Middel til at formindske Tallet paa de letsindige Ægteskaber? Vilde ikke en bedre Moral formindske Drikfældigheden, Ladheden, Driveriet, kort alt det, som med Rette ansees for Kilden og Roden til Armod? At løbe omkring og fortælle snart een Samfundsclasse, snart en anden, at den er forurettet, og beklage den, er usundt, og jo lavere man kommer ned i Samfundet, desto usundere bliver det, at vække og nære Medlidenheden med sig selv. Man taler ideligt og altid om Ret og Rettigheder, men sjeldent om Pligt og Forpligtelse."

„Du har maaskee Ret; men jeg kan ikke paa een Gang indtage det Altsammen. Det forekommer mig at være en kold Lære, som hos Mange vil have den Virkning, at baade Hjerte og Pung snøres til."

„Hidtil have begge aabnet sig, jeg vil ikke sige, altfor ofte, men altfor ofte paa urette Sted. Man klatter ikke saa lidt bort til Betlere og Vagabonder, men forlanges der et Bidrag til et Foretagende, som skulde stoppe eller bidrage til at stoppe Kilden til den megen Armod og Elendighed, saa er der kun Faa, som eie Noget. Tro mig Bertha, naar jeg i den senere Tid har forsonet mig med den uhyre Rigdom, der er regnet ned over mig, saa er Grunden ene den, at jeg indsaae at denne i dine og mine Hænder kunde blive til megen Velsignelse. Jeg har ikke isinde at ligge paa den lade Side, og allermindst fortryder jeg, at jeg har begyndt min Virksomhed her som Læge. Netop denne Virksomhed har lært mig Meget, som jeg ikke ellers vilde have faaet at vide. Den eneste Mand af den dannede Classe, som

den Fattige ikke heelt leger Skjul med, er Lægen, naar han er, hvad han bor være. Saasnart Præst og Øvrighed vise sig, trækker Almuesmanden i en vis conventionel Uniform og spiller sin lille Comedie, som det ikke er Enhver givet at see igjennem. Vi Læger faae Lov til at see ham baade paa Retten og Vrangen, det vil da sige, dersom Lægen overhovedet bryder sig om at see og besidder almindelig Jagttagelsesevne. Ikke sandt, Bertha, Du vil gaae ved min Side og deeltage i min Gjerning?"

„Ja, naar den Sky er fjernet, og saa Fader giver sit Minde."

„Ellers ikke; er det ikke altfor haardt?" spurgte Vandall.

„Kalder Du det haardt? — Netop det Liv, Du nys har fremmanet for mig, kræver fremfor Alt en reen og skyfrie Indledning. Hverken Publikum, end mindre Fader, maa have Skin af Ret til at gjøre Indsigelser imod vort Ægteskab."

Vandall svarede ikke og de gik en Stund tause ved Siden af hinanden, indtil Bertha atter brød Tausheden.

„Tag det ikke saa alvorligt, kjære Vandall; jeg føler, at begge Hindringer lade sig fjerne i en nær Fremtid."

„Hvad kalder Du en nær Fremtid?"

„Jeg er overbeviist om, at inden Aar og Dag er omme, vil vor Horizont være reen og klar."

„Et Aar er en meget lang Tid. — — Din Faders Minde, troer jeg, kunde jeg opnaae, hvad Dag det skulde være."

„Hvad mener Du; har han talt til Dig om vort Forhold?"

„Nei, aldrig med et Ord; det er en ganske anden Omstændighed, jeg sigter til. Han modsatte sig vor Forbindelse nærmest af den Grund, at jeg var borgerligt født; er det ikke saa? Men jeg kan nu bevidne, at jeg er af Adel og det af meget gammel Adel."

„Jeg forstaaer Dig ikke; for mig gjør Adelskabet hverken fra eller til."

„Det veed jeg, men hør nu. Fabrikanten, som døde i Barmen og efterlod mig sin uhyre Formue, var min Moders Broder, fra ham har jeg min Rigdom. Min Fader efterlod sig kun meget smaa Midler, som alle gik til min Søster. Fra ham modtog jeg i Arvelod kun hans gamle Chatol og hans private Papirer og Breve, som alle vare opbevarede i dette Skab eller Chatol. Dette Skab var ikke alene ærværdigt ved sin Ælde; det havde været, sagde min Fader, i Familiens Eie i Aarhundreder, — det havde ogsaa Værdi paa Grund af det rige Billedskjærerarbeide, hvormed det var prydet. Jeg har ikke her i Landet eller i Udlandet seet et smukkere Efterladenskab fra Middelalderen, og det er gaaet fra Slægt til Slægt igjennem Aarhundreder uden at tage synderlig Skade. Da jeg var flyttet ind paa Klosteret var eet af mine første Arbeider det, at gjennemsee og ordne alle min Faders og mine egne Papirer for at see, hvad der burde bevares og hvad jeg med frelst Samvittighed kunde brænde. Jeg havde næsten glemt, hvad min Fader havde forklaret mig om visse hemmelige Skuffers Aabning, og især var der et Gjemme, som jeg først efter mange forgjæves Forsøg fik aabnet. I det laa et gammelt gulnet Brev eller rettere en Brevpakke, omhyggeligt ombunden med en Silkesnor, til hvis Ender

var heftet et stort Segl i Vox. I Seglet, som jeg nøie undersøgte, var et kronet Vaaben. Udskriften var paa Latin og temmelig lang. Pakken skulde aabnes af den af hans Descendenter i lige Linie, hvis Formue var stor nok til at hevde Besidderens Ret til at optræde med Anstand blandt Danmarks eller hvilketsomhelst andet Lands Friherrer og Grever. Dersom Nogen uden denne Adkomst brød Seglet, skulde hans Forbandelse følge ham Livet igjennem. Pakken maatte aldrig fjernes fra sit Gjemme, og derfor skulde Skabet altid gaae i Arv fra ældste Søn til ældste Søn. Uddøde den mandlige Linie, skulde Pakken uaabnet brændes. Denne Udskrift var undertegnet Vandall. — Da jeg aabnede Pakken fandt jeg i den forskjellige Familiedocumenter, samt Udskrifter af Kirkebøger, et Adelsdiplom, en Udnævnelse til Commandant i en Fæstning m. m.; men det, som det egentligt kom an paa, var en Skrivelse fra min Stamfader, affattet baade paa Hollandsk og Latin, og den var undertegnet Van Dahl ikke Vandall."

„Gid jeg havde vidst det; jeg havde da ikke havt nødigt at høre paa Fætter Hugos Spotterier over dit Navn. Han gjorde sig en Fornøielse af at drille os med at udtale det Navn med stærkt Eftertryk paa sidste Stavelse."

„Naa, Herre Gud, dertil var jeg saa vant i Skolen, og din Fætter har saa meget af Skolelømlen i sit Væsen, at slige Drengestreger af ham slet ikke overraske mig."

„Men hvad stod der saa i Brevet!"

„Ja det var en vidtløftig Historie. Først indeholdt det en Panegyrik over den adelige Stand; men det maa

man lade den gamle Herre, at det, han priser sin Stand for, snarere er de mange Pligter og Forpligtelser end det, som man i vore Dage kalder Forrettigheder. Ved at læse denne Panegyrik, kom jeg uvilkaarligt til at tænke paa det gamle Ord „Noblesse oblige". Hans Ridderskab og Adel skrev sig fra een af de burgundiske Hertuger for Bedrifter i Krigen og i Raadet. Da den nederlandske Opstand udbrød, var han nøie knyttet til Vilhelm af Oranien, og var han ikke flygtet med Hustru og Børn, var han ganske sikkert falden som et Offer under Albas Blodregimente. Hans Stilling og Virksomhed i Brüssel havde tiltrukket sig det spanske Hofs Had. Alt, hvad han reddede af sin store Formue var en lille Sum rede Penge, og efter at have flakket om i Tydskland og England, nedsatte han sig her i Landet og traadte i den danske Regerings Tjeneste og blev benyttet til at foretage adskillige Forbedringer ved Befæstninger og Fæstninger her i Landet. Men han havde inden sin Ankomst forandret sit Navn fra Van Dahl til Vandall og begravet sit Adelskab. Hans Fattigdom, skriver han, forbød ham at optræde med den ydre Glands og Anstand og at udfolde den Gjestfrihed, som efter hans Mening hørte til Adelens Forpligtelser. Han vilde hellere fornegte sit Adelskab, end fornedre det, som, meente han, vilde skee, naar han som fattig Mand maatte leve af sit Arbeide i underordnede Stillinger. Han var selv eneste mandlige Descendent af sin Familie og ansaae sig derfor berettiget til det Skridt, han gjorde, da han fornegtede sit Adelskab for sig og sine Efterkommere, indtil Familien atter ved sin Formue saae sig istand til at indtage den behørige ydre Anstand og Glands. Det er nu snart tre

Aarhundreder, siden min Forfader nedskrev denne sin Villie. — Jeg har baade i Brüssel og her i Landet ladet anstille Undersøgelser om min Familie og har derefter ladet udarbeide et fuldstændigt Slægtregister. Har Familiens Stilling i Nederlandene været glimrende og ophøiet, saa har den her i Landet været hæderlig og fortjenstlig. Der hører langt mere til for en borgerlig Familie igjennem tre Aarhundreder at holde sig paa sin Plads uden nogensinde at synke, end for en adelig Familie. Den ene har kun sig selv at takke for den Plads, den indtager, den anden bæres af Majorater, Familieforbindelser og Begunstigelser. Her i Landet have mine Forfædre indtaget hæderlige Stillinger enten som Præster, Læger, Embedsmænd eller som Handelsmænd. Jeg er nu den sidste mandlige Descendent."

„Hvad er nu din Hensigt; agter Du at antage det gamle Navn og indtage din fra Nederlandene arvede Stilling?"

„Mit Navn vil jeg, naar Tiden kommer, atter antage. Lade mig naturalisere som dansk Adelsmand, vil jeg ikke; det vilde vel knap lade sig gjøre under de nuværende Forhold."

„Det synes jeg heller ikke, Du skulde. For Tiden er Adelens Stilling her i Landet lidet misundelsesværdig; derimod kan jeg godt forstaae, at Du har Lyst til at optage Familiens virkelige Navn. Men vi maae afbryde vor Samtale; de Andre ere ifærd med at gaae ind."

Syvogtyvende Kapitel.

Madonna og Hans Hansen.

Den gamle Herre paa Næsset var nu kommen saa vidt, at han ved Hjelp af en Stok kunde spadsere omkring baade i og udenfor Huset. Et Par Dage efter den i sidste Kapitel stedfundne Samtale spadserede han op og ned i Haven ligeved Huset, da Vandall traadte ud til ham igjennem Havestuen.

„Saa man kan da endeligt engang have den Ære at see Herren her igjen. De glemmer nok Hr. Doctor, at De har en Patient her i Huset. Glem blot ikke, at det er Dem selv, der har givet mig Stok i Haanden, dersom jeg skulde bruge den eller misbruge den. Naa, kom nu og sæt Dem ned. Hans, Cigarer, nu hurtigt."

Da Hans atter havde fjernet sig, udbrød Mandrup forundret, idet han bøiede sig fremad og saae Vandall ind i Øinene:

„Hvad er der nu iveien? De seer jo ud, som havde De tabt deres Sag for Høieste-Ret."

„Det har jeg paa en Maade ogsaa," svarede Vandall med et Smiil; „min Høieste-Ret har virkeligt henviist Sagen til en ny og bedre Behandling — jeg veed ikke, om det er det rette Udtryk — ja der er virkeligt kommet en ny Hindring til, netop nu, da jeg troede, at Alt var i Orden."

„Hvor kan det være?" spurgte Mandrup eftertænksomt og som om han talte med sig selv. „Hvad kan det være? Pengene ere sikkre; og de Eiendomskjøb, der ere afsluttede ere ypperst fordeelagtige. Hvad kan det være? Naa nu har jeg det, det er den lille Comtesse —

Madonna, som hun hedder i mit Navneregister — det er Madonna, som gjør Vanskeligheder, er det ikke saa?"

„Ja det er," svarede Vandall; „det er fra hende, at Vanskelighederne nu udgaae. Madonna, kalder De hende, det Navn passer godt; men stundom kunde jeg ønske, at hun ikke var Madonna saa meget, at hun havde lidt Mere af den jordiske Kvinde."

„Tys, stille, Vandall; lad os bøie os dybt i Støvet for den rene Kvinde, naar og hvor vi møde hende; det er det Helligste og Bedste, vi have her paa Jorden. Lykkelige ere disse Kvinder sjeldent. Sværdet som skal gjennembore deres Bryst, har Verden altid paa rede Haand, og dem er det forbeholdt at modtage Hjertesaaret uden Suk og uden Klage, endsige Anklage. Vi maa betragte det som en Gunst, at vi faae Lov til at aande i deres Nærhed. Er der Nogen, der kan siges at følge Frelseren efter, saa er det slige Kvinder."

Vandall saae forundret paa ham; det var jo saa sjeldent, at den Gamle lod Hjertet tale sit eget Sprog. Da han havde endt, reiste Vandall sig og trykkede sin gamle Vens Haand hjerteligt uden at sige et Ord.

„Hvad er det saa, Madonna ikke vil finde sig i? Jeg er forud vis paa, at hun har Ret."

„Er det ikke harmeligt, at et saa dumt Rygte som det, at jeg skulde være forlovet med Hansine Hansen, skal være en Hindring for mit Ægteskab. Jeg har aldrig hørt Magen! At Bertha, som ellers er saa forstandig, kan lægge Vægt paa en slig Taabelighed, kan jeg ikke forstaae. Hun forlanger ikke blot, at Rygtet skal forstumme, men ogsaa at dets Grundløshed skal godtgjøres;

og dog er jeg vis paa, at hun ikke for et Øieblik tvivler om Rygtets Løgnagtighed."

„Kan gjerne være; men hun har ligefuldt Ret i at forlange, at denne Sag opklares til Bunden. Kan nogen reen Kvinde ønske at træde for Alteret med en Mand, som en anden Kvinde med Rette eller Urette gjør Fordring paa som sin Eiendom?"

„Med Rette eller Urette, som om her kunde være Tale om det Første."

„Jeg siger med Rette eller Urette, er det med Ret, kan og bør det aldrig skee, og er det med Urette maa det klarligt beviſes, at det er saa."

Naar Brudgommen paa Ære og Samvittighed har erklæret et sligt Rygte for Løgn og Bagvaskelse, burde det ogsaa være nok. Hendes Kjærlighed maa være hævet over enhver Tvivl i den Retning."

„Over enhver Tvivl, ja; men hun skylder dog ligefuldt sig selv og endnu mere sin Brudgom, at han staaer reen og pletfri i Verdens Øine. Madonna tænker i dette Spørgsmaal langt mere paa Deres end sin egen Ære, derom er jeg overbeviist. Forresten er det en besynderlig Historie, som jeg ikke kan see tilbunds i. At det er den gamle Ræv af Fader, som staaer bagved det Hele og holder det gaaende, derom er jeg overbeviist; men hvad hans Hensigt er, fatter jeg ikke. Det er dog underligt, at jeg ikke kan see tilbunds i den Sag. Det er bedst at gaae lige til Kilden. Jeg maae have fat i Hans Hansen, han skal herud med Sproget. Han har alt været her flere Gange om denne Fæstegaard; men jeg har altid ladet ham gaae med uforrettet Sag. Spiis

hos mig idag, saa kan De høre af hans egen Mund, hvad han har at sige."

„Han hytter sig nok, naar jeg er her."

„Han behøver ikke at see Dem; De kan jo være derinde," og Mandrup pegede paa en Portiere, der førte ind til et Sideværelse.

„Nei Tak, det er jo næsten at agere Lurer."

„Det er Snak. Hvad Forskjel er der paa, at jeg fortæller Dem hvert Ord eller De hører det? — Det er desuden ligesaa meget for min egen Skyld, at jeg vil have Vidner til den Samtale; jeg vil ikke udsætte mig for at bagvaskes af den Slyngel."

Vandall gav efter, skjønt ugjerne; der var Noget herved som ikke smagte ham. Han tog nu bort og lovede at komme igjen til Middag, og Mandrup sendte Bud efter Hans Hansen, der var rede nok til at komme.

Ved Middagsbordet udspurgte den Gamle sin Gjest om Alt, hvad der paa nogen Maade stod i Forbindelse med dette Rygte. Dette havde blandt Andre ogsaa naaet til Vandalls Tjener, Christen. En Kjøbmand havde spurgt denne, naar Brylluppet saa skulde være. „Hvad Bryllup?" havde denne igjen spurgt. — „Ih Brylluppet med Hans Hansens Datter." — „Saa hun skal giftes?" „Gjør sig nu ikke saa dum, det er jo hans egen Herre, der skal giftes med hende." „Saa det er det; det har jeg dog ikke hørt Noget om — De kan ellers hilse Godtfolk og sige dem, at deraf bliver Intet. Min Herre kan jo nok for en Spøgs Skyld nedlade sig til at være Doctor. Men Brændevinsmand og Studepranger — nei det gaaer dog ikke — ikke engang for en Spøgs Skyld." „Ja men, de mange Penge." „Naa,

saa det skal ogsaa kaldes Noget, saadant et Snapseskænkeri." „Pengene, Mand, Pengene." „Saa Pengene skulde gjøre det — af dem er der dog neppe Nok." „Ikke Nok?" udbrød Kjøbmanden forbauset, „har man hørt Magen — ikke Nok!" — „Nei, ikke nær Nok." Og hermed vendte den skikkelige Christen ham Ryggen og gik. Aldrig havde den gode Fyr været saa nærved at røbe sin Herres Rigdom, som denne Gang. „Ikke Nok!" mumlede Kjøbmanden, „naa, det var da lovlig." Christen havde senere fortalt sin Herre denne Historie som Bevis paa visse Folks forfærdelige Indbildskhed.

Allerbedst som de sadde ved Bordet udbrød Mandrup, idet han reiste sig og saae ned i Gaarden.

„Naa, der kunde vi let være blevne fangne. Hans, lad Doctorens Vogn blive trukken ind i Vognskuret, og kommer der Nogen, som vil tale med mig, saa er jeg alene hjemme, forstaaer Du, ganske alene."

Lidt efter føiede han til:

„Jeg er nu under min Sygdom kommen i Vane med at spise i Dagligstuen. Vi maae ende vort Maaltid lidt tidligere end ellers; Hans Hansen vil snart være her."

Neppe var Bordet afdækket, før man hørte Hans Hansens Vogn rulle ind i Gaarden og kort efter blev han indført af sin Navnefælle. Han var som sædvanligt ved slige Leiligheder i sine bedste Klæder og var derfor ogsaa i samme Grad klodset og keitet. Snart trak han sine Beenklæder op, snart sine Ærmer ned, saa knappede han Kjolen op, saa knappede han den til, saa halede han i Flipperne og trak Lommetørklædet frem, kort, han var meget ilde tilpas og viste, at han var det.

Mandrups skarpe Blik under de buskede Øienbryn var ham altid en Plage, som endog paa Afstand satte ham i urolig Bevægelse.

„Serviteur, Hr. Hansen, Serviteur. Undskyld, at jeg har uleiliget Dem, min gode Mand. Hans, sæt en Stol der til Hr. Hansen, ikke den, men den; jeg vil helst kunne see den, jeg taler med."

Han kunde gjerne have tilføiet, „og ikke sees af den, jeg taler med;" thi han havde sat sig med Ryggen imod Vinduet og i Skygge af Gardinet, medens Hans Hansen sad med Dagslyset lige i Ansigtet.

„Ja, saa kan Du gjerne gaae Hans. Det var om Møntoftegaarden, vi skulde tale."

De fleste, maaskee alle Bondergaarde, der ere udflyttede paa Marken, have i sin Tid havt deres særegne Navne og have dem paa en Maade endnu, men ikkun de færreste Navne bruges, idet man som oftest benævner Gaarden efter Fæsterens eller Eierens Navn, Mads Nielsens Gaard, Henrik Hansens Gaard; men den omspurgte Gaard hørte til dem, som altid blev nævnt ved sit rette Navn.

„Jeg kunde jo nok tænke, det var om Møntoftegaarden, Herren vilde tale med mig."

„Ja vist, hør nu Hans Hansen, I veed jo sagtens, at Møntoftegaarden er en rigtig Bondegaard, en rigtig Fæstegaard."

„Ja, sagtens veed jeg det. Hvorfor spørger Herren ellers om det."

„Jo, Hans Hansen, det skal jeg sige Jer. Seer I, en Bondegaard er en Gaard for en Bonde, og I er jo ikke nogen Bonde; I er Kjøbstadmand, en rigtig

Stadborger, og saadanne Folk ere gjerne for fine for os, jevne Herremænd."

„Nu spøger da Herren."

„Nei jeg gjør ikke, det er mit ramme Alvor. Jeg vil hellere have dygtige Bønder paa mine Gaarde end disse fine Kjøbstadfolk."

„Herre Gud, Kjøbstadfolk ere da ogsaa Mennesker."

„Ja det veed jeg just ikke saa lige. Ere de Mennesker, saa ere de af den Slags Mennesker, jeg ikke holder af — vel at mærke paa mine Gaarde. Jeg veed heller ikke saa rigtigt om de ere Mennesker; det er meget fine Folk, men de ere altfor fine til at være rigtige Mennesker."

„Ja men Herren glemmer rent, at jeg er bondefødt."

„Nei jeg gjør ikke, Mand, det er netop det Værste ved det Hele; I var et rigtigt Menneske fra Fødselen af, men saa gik I hen og blev en fiin Mand. Det var jo meget slemt."

Hans Hansen sad med opspilede Øine og gloede paa Herremanden. Han vidste ikke ret, om Herremanden blot var i sit sædvanlige Drillelune, eller om han talte Alvor.

„Ja, lad nu det være godt, vi kunne maaskee endda komme tilrette med hinanden. Kunde I have Lyst til at kjøbe Gaarden? Den sidste Fæster er død uden Slægt og Arvinger, saa jeg kunde maaskee nok være tilsinds at sælge den. Det passer sig dog bedre for saadan en fiin Kjøbstadmand at være Selveier end Fæstebonde."

Hans Hansen blev meget lang i Ansigtet ved at høre dette Forslag. Eier vilde han paa ingen Maade

være, selv om han kunde opdrive Pengene, hvad han vilde have ondt ved. Eiede han Gaarden, og det gik galt, tog jo Creditorerne Gaarden tilligemed alt det Andet. Men han vogtede sig vel for at vise sin Ulyst altfor aabenlyst.

„Ja, hvad forlanger Herren, naar den skal sælges?"

„Ja, der er nu Liebhavere nok. Der er budt mig 22,000 og 23,000, men jeg forlanger 24,000 og 15,000 udbetalte."

„24,000 Rgdlr., nei, det kan jeg ikke give, men det var da ogsaa svært."

„Ikke endda saa svært. I husker da sagtens, at I selv har givet over 500 Rgdl. pr. Tønde Land for den Kjøbstadjord, I har kjøbt. Jeg forlanger da ikke engang 400 Rgdlr. for min. Gaarden er i god Drift, og Bygningerne ere saa gode som nye. Der er 60 Tdr. Land udmærket Jord foruden 10 Tdr. Land Overdrev."

„Ja men der skulde da være nogen Forskjel paa Kjøbstadjord og Bondejord."

„Det er der ogsaa, min Bondejord er meget bedre end jeres sandede Byjorder."

„Ja, det kan nu Altsammen være meget rigtigt, men jeg skulde dog ikke have Lyst til at tage Gaarden til den Priis. Jeg vil helst have den i Fæste."

„Da kan jeg ikke forstaae det. I har jo selv været den, som har rumlet imellem Bønderne og raadet dem til, at de skulde forlange Selveiendom; det kan I ikke negte."

Det var sandt; Hans Hansen havde søgt at gjøre sig gode Venner med Bønderne ved at fortælle dem, at de ikke skulde finde sig i det Herremandstyrranni, at

Gaardene vare deres, og at de blot skulde forlange dem til Selveiendom, saa fik de dem nok for Ingenting. Hans røde Ansigt blev endnu rødere, men han svarede dog bristigt:

„Herren maa være feil underrettet, med saadant Noget befatter jeg mig ikke."

„Saa, det gjør I ikke? J. A. Jensen tager maaskee heller ikke ind til Jer, saa ofte han kommer til Balling?"

„Jo, det gjør han nu rigtignok, men derfor behøver jeg da ikke at være Bondeven."

„Naa, lad nu det være godt. Saa har jeg et andet Forslag at gjøre. Hvad siger I om Forpagtning paa 50 Aar. Det er dog saa solidt; det passer sig ogsaa bedre for en Borgermand. Var jeg Hans Hansen vilde jeg foretrække Forpagtning. Man maa tænke paa Eftertiden og sin Familie. I seer mig ud til at kunne dø af Apoplexie, hvad Dag det skulde være. For et Øieblik siden troede jeg ganske bestemt, at I skulde blive ramt af et Tilfælde, saa rød blev I i Hovedet. Er I Forpagter paa 50 Aar, saa kan Konen, naar I dør, faae en kjøn lille Sum for at aftræde Forpagtningen. Det skulde I tænke paa."

Havde Hans Hansen før været rød, blev han nu blaableg. Han hørte ikke til dem, som tænkte stort paa Døden. Dø hvad Dag, det skulde være; det var jo grueligt at høre. Øinene stode stive i Hovedet paa ham, og han saae forfærdelig ud.

„Er det ikke sandt, jeg siger, Hans Hansen? — Jeg troer, sandt for Herren, Manden er ifærd med at gjøre

Alvor af det og dratte af Stolen — Hans, en Snaps Dansk, hurtigt."

Hans Hansen befandt sig virkeligt ilde, og Snapsen gjorde ham vienſynligt godt.

„Det hjalp, nu ſeer I da maneerlig ud igjen. Hvad ſiger I ſaa til Forpagtning paa 50 Aar?"

„Hvad ſkulde jeg ſaa ſvare," ſpurgte Hans Hanſen noget forknyt. Han vilde nu lige ſaa lidt være Forpagter ſom Selveier; hvad kunde det hjælpe ham?

„Tre Tønder Korn efter Capitelstaxten, det Halve i Korn, det Halve i Penge af hver Tønde Land."

„Tre Tønder Byg? nei det er da altfor meget?"

„Vær nu dog rimelig, min gode Mand. Hvad betaler I i Jordleie til Balling Kirke af det ſtore Vænge, I har. Tager jeg ikke feil, ſaa er det halvfemte Tønde Byg. Den Jord ligger heelt paa den anden Side af Byen, min Jord ligger ſaa meget nærmere og er meget bedre. Hvad kan Manden mene? — Under tre Tønder Byg betaler ingen Præſtegaardsforpagter af ſaadan Jord."

„Ja Herren veed da godt ſelv, at man altid betaler noget mere for Kjøbſtadjord end Bondejord."

„Saa er man ogſaa gal, naar man betaler det Bedre ringere end det Slettere. Det er jo Daarekiſte-ſnak. Under tre Tønder gaaer den ikke; men jeg ſkal ſige Jer Noget. Saadan en Capitaliſt ſom I vilde maaſkee hellere capitaliſere en Deel af Afgiften. Det ſkal jeg ikke have Noget imod."

„Capitaliſere en Deel af Afgiften," mumlede H. Hanſen ved ſig ſelv, „er han opſat paa at plage Livet af mig." Lidt efter ſvarede han høit:

„Nei, det kan der nu ſlet ikke være Tale om. Vi,

som sidde i store Bedrifter, skille os ikke saaledes ved vore rede Penge. — Nei, jeg vil hellere fæste Gaarden, Forpagtning synes jeg ikke om."

„Og saa Dagen efter med de Andre forlange Selveiendom — det synes jeg ikke om."

„Nei, Herren straffe mig, om jeg skal," begyndte H. Hansen ivrigt.

„Det er nok; denne Gang troer jeg Jer paa Jeres Ord," svarede Mandrup med et vist Smiil. „Det er altsaa Fæste, I endeligt vil have. Hvad mener I saa I kan svare?"

„Ja, han, der nu døde, han svarede jo ikke mere end 15 Tdr. i Landgilde, og saa havde han nok betalt 500 Rgdl. i Indfæstning."

„Ja det var nu i de Tider. Selv en Bonde faaer den ikke for det Dobbelte."

„Hvad forlanger Herren da?"

„Det skal jeg sige Jer, af en Kjøbstadmand forlanger jeg 120 Tdr. Byg i Landgilde og 5000 Rgdl. i Indfæstning."

„Gud bevare mig, det var da forfærdeligt! Det kan da ikke være Herrens Mening."

„Nu ingen Snak, anderledes bliver det ikke, og I veed meget godt, at I endda ikke svarer Halvt saa meget, som I svarer af Jeres Bøjord. Jeg veed nok, hvad den Gaard er værd for en Studefeder, som ellers maa lade sin Gjødning gaae for en Spotpriis til andre Landbrugere. Penge har I jo nok af, nu da Datteren skal giftes med den rige Doctor."

„Er han da virkeligt saa rig?"

„Han er saa rig, at han nok kunde kjøbe Jer og

Jeres Brænderi med Stald og Alt tyve Gange over. Det er en Svigerſøn, I maa holde faſt paa."

„Ja, det er nu for ſeent; den Doctor har holdt mig og mine for Nar."

„Hvordan da? Har han ſlaaet op med Pigebarnet?"

„Nei, det juſt ikke."

„Ja, hvad er der ſaa iveien?"

„Det er nu ſaadan en egen Hiſtorie."

„Det lader til det. Hvor længe have de været forlovede?"

„Ja de have nu egentligt ikke været forlovede."

„Ikke forlovede, naa, ſaa kunde han da heller ikke ſlaae op med hende, og hun heller ikke med ham. Hvad mener I da? Jeg forſtaaer Skam ikke et Ord af det Hele."

„Ja, ſeer De, han var nu ligefra den første Dag, han kom, vores Doctor, og ſaa kom han næſten hver Dag i Huſet."

„Ja, I ſendte vel Bud efter ham?"

„Nei, ikke hver Gang."

„Men I ſendte vel Bud, naar han en Dag blev borte."

„Ja, det kan jeg nu ikke ſaa lige huſke."

„Ja, naar I ikke kan huſke det, ſaa veed jeg nok, hvad jeg ſkal troe. Men for Pokkeren, en Doctor kan da nok komme hver Dag i et Huus, uden juſt derfor at ſkulle giftes med Datteren. Kan han ikke?"

„Jo det vel nok; men jeg ſkal have den Ære at ſige Herren, at jeg ſtrax den første Gang ſyntes forbandet godt om den Doctor."

„Da kunde I da, for Fanden, ikke gifte Jer med ham."

„Nei, det er ikke saadan at forstaae. Jeg syntes, han kunde passe godt til Mand for Tosen; og jeg er nu saadan altid ligetil og saa sagde jeg strax til ham, at han kunde faae hende, og det sagde jeg ham mange Gange, mange flere Gange, end jeg kan huske."

„Naa, det har I; og hvad sagde Doctoren? sagde han ja dertil?"

„Nei, det just ikke; men han saae forresten nok saa fornøiet ud."

„Ja han lo vel ad Jer."

„Lo ad mig, nei det skulde han nok vogte sig for. Ja vist lo han, saa jeg maatte troe, han syntes godt om det; og „nei" har han aldrig sagt."

„Jo vist har han leet ad Jer, og det kunde han gjøre med fuld Ret. Manden maa jo være forstyrret. Men Datteren, har han talt med hende? Har han sagt, at hun var deilig, at han elskede hende o. s. v.? Har han maaskee kysset hende?"

„Nei, saadant Ganteri skal Mutter og jeg nok have os frabedt."

„Holdt Pigebarnet af ham?"

„Ja vel gjorde hun det."

„I havde vel bildt hende ind, at hun skulde have den nye Doctor."

„Ja, vi maatte jo troe, det var Alvor. Nu sidder hun der og græmmer sig, det stakkels Barn."

„Saa er det vel Jer selv, som gaaer omkring og fortæller, at Doctoren har holdt Jer for Nar og bedraget Jeres Datter?"

„Jeg har ingen Grund til at tie dermed, og alle Folk holde med mig, om det saa er Baronen, siger han

ligefrem, at Doctoren har behandlet os skjændigt. Det er dog en ganske anderledes fornem Mand end saadan en Doctor."

„Hvad er det for en Baron?"

„Jh, det er en rigtig Baron, ham, Baronen deroppe fra Overgaard, von Holtenau eller saadant et andet fiint Navn, jeg kan ikke saa lige huske det."

„Naa saa, Baronen, den rigtige Baron er vel ogsaa en god Ven af Jer og Datteren?"

„Ja en rigtig god Ven. Han kommer og gaaer som var han hjemme hos mig. Han har fortæret mangt et godt Maaltid Mad hos mig. Han har slet ikke saadanne fornemme Nykker som Doctoren. Han, Doctoren, mener jeg, har aldrig saa meget som drukket en Sopken hos mig. Baronen, han er ligetil, og naar vi have spiist og drukket, saa sætter han sig ind til mig og vi ryge vore Cigarer, som vare vi de bedste Venner."

„Det maa være en rigtig rar Baron. Men siig mig, Hans Hansen, har han ogsaa leet ad Jer?"

„Leet ad mig, nei han er ikke saadan en Hans Kvast, at han skulde lee ad skikkelige Borgerfolk."

„Ja, men saa vil han vist heller ikke have Datteren."

„Hvad mener Herren?"

„Jh, jeg mener blot, hvad jeg siger. Doctoren, siger I, vilde giftes med Jeres Datter, fordi han lo ad Jer; Baronen, siger I selv, leer ikke ad Jer, saa vil han vel heller ikke have Jeres Datter."

„Næ, saadant Noget har jeg slet ikke sagt," faldt nu Hans Hansen utaalmodig ind.

„Jo, det er netop, hvad I har sagt. Doctoren

lo ad Jer, og saa var I vis paa, at han vilde have Datteren."

„Næ, Hr. Mandrup, nu gjør De jo Nar ad mig."

„Maaskee; men sig mig, har jeg leet ad Jer, Hans Hansen?"

„Næ, dertil er Herren altfor velopdragen; hvorfor spørger ellers Herren derom?"

„Jo, seer I, hvis I havde sagt, at jeg havde leet ad Jer, saa kunde I ogsaa bag efter falde paa at sige, at jeg havde fæstet Jer Rontofiegaarden."

„Jeg troede, den Sag var afgjort — 120 Tdr. og 5000 Rd., var det ikke saaledes Herren sagde?"

„Har jeg leet ad Jer? — Nei, jeg har altsaa heller ikke lovet Jer Gaarden, heller ikke har jeg forlangt Jeres Datter tilægte. — Nei, afbryd mig ikke, jeg har et Sandhedsord at sige Jer. I er den underligste Blanding af en snu Slyngel og et dumt Bæst, jeg har kjendt."

„Slyngel og dumt Bæst, er det til mig I siger det?"

„Ja — vent nu lidt, saa skal I faae at see, hvorledes jeg behandler skikkelige Folk. — Hans," raabte han, og da denne viste sig i Døren spurgte han ham:

„Er Peder Larsen kommen? — Godt, lad ham saa komme ind."

En høi, mager Bonde med et alvorligt Ansigt traadte ind. Stille og alvorlig som han var i sit Væsen, var der tillige noget Ligefremt og Frimodigt ved ham. Han var i fuldstændig Bondedragt — mørkeblaa Vadmels Klæder, og Frakken naaede ham langt neden for Knæet, Haaret var omhyggeligt kæmmet og glattet,

og reen var han fra Overst og til Nederst. Han skulde jo op til Herskabet eller Herremanden, som Mandrup, og som Godseierne i Almindelighed kaldtes af sine Bønder. Da Døren var vel lukket, gik han freidigt hen til Mandrup og rakte ham Haanden.

„Goddag. Herren har nok havt Bud efter mig."

Ja, Per Larsen, jeg vilde nok tale med Jer."

„Med Forlov at spørge, hvorledes det er med Benet?"

„Tak, Per Larsen, ret godt; men det var ikke derom, vi skulde tale. I vil have Rontoftegaarden til Jeres Svigerson."

„Til Hans Peder, for Svigerson er han da ikke endnu."

„Men skal nu blive det. Jeg har forhørt mig om Hans Pedersen og har ogsaa talt med ham. Jeg kan nok lide ham, og saa har han jo selv et Par Skilling. Godt, vi ere jo enige — 35 Tdr. og 2000 Rgdlr. — var det ikke saaledes?"

„Jo vel var det det."

„Hans Pedersen skal faae Gaarden. Hils Maren og sig hende, at nu kan hun lave til Bryllup. Kom saa til mig paa Fredag Kl. 10 og tag Hans Pedersen med, saa skal Forvalteren være her, saa kan vi faae Papirerne i Orden. Der er min Haand, Hans Peder skal faae Gaarden."

„Saa siger jeg Herren saa mangfoldig Tak."

„Selv Tak, Per Larsen, Farvel, hils vor Moer og Maren."

„Naa, Hans Hansen, hvad siger I nu?"

„Jeg siger ikke Andet, end at Herren har holdt mig for Nar."

„Nei, Pinedød har jeg ei. I er en Slubbert, en stor Æsel. Troer I ikke, jeg veed, hvorfor I vilde have Rontoftegaarden, og have den netop i Fæste? Jeg veed, hvorledes I sidder i det. I veed ligesaa godt som jeg, at Doctoren aldrig har drømt om at tage Ieres Datter til Kone. Men I skal fortryde den Dag, I saaledes begyndte at løbe om med Snak om Doctoren. Doctoren og jeg holder Jer i en Traad, men I skal faae Lov til at løbe Linen ud; der er endda ikke saa meget af den tilbage. Farvel, Hans Hansen og hils Ieres Baron, og jeg vil give Eder et godt Raad, skynd Jer alt det, I kan, at faae Partiet istand, ellers bliver der Intet deraf."

Hans Hansen luskede af som en vaad Hund, uden at sige et Ord.

Vandall traadte nu ind; men det var tydeligt at see, at han ikke følte sig synderligt opbygget af den Samtale, han havde overhørt.

„De seer mig saa suur ud, er De ikke fornøiet med Conferencen? Skal jeg optage Forhandlingerne paany eller skal det være vort Ultimatum?"

„Jeg vilde ikke sige Sandhed, naar jeg sagde, at jeg var tilfreds med Udfaldet. Det er altfor rimeligt, at han nu løber omkring og fortæller, at vi eller De vilde kjøbe ham til at holde sin Mund og bød ham en Fæstegaard i Betaling."

„Det er muligt; men jeg er overbeviist om, at det for Øieblikket ikke er muligt at binde Tungen paa ham. Han bevæger sig endnu i altfor høie Regioner. Jeg

sagde een Ting, som ikke var sandt. Jeg sagde, at han ligesaa godt som jeg vidste, at De aldrig havde drømt om at tage hans Datter tilægte. Det var ikke heelt sandt. Jeg kjender den Slags Folk godt og jeg er vis paa, at han i Forstningen virkeligt har troet, at De tænkte paa at faae hans Datter. Han bildte sig endnu ind, at han var rig, og han ansaae det for umuligt, at De kunde modstaae, naar der blev tilbudt Dem en saadan Pige med en saadan Medgift. Og det var den almindelige Tro i Balling. Uagtet han har havt Ord for at være meget rig, har han aldrig været Gjenstand for megen Opmærksomhed. De tog ham i Forsvar og kom altfor tidt der i Huset. Der har virkeligt været en Tid, da han troede, De indvilligede i hans Forslag, naar De lo ad ham. Saaledes er den Slags Folk. Men det er ogsaa vist, at han allerede for længe siden har indseet sin Vildfarelse, og ligesaa vist er det, at det især er efter den Tid, at han har været meest høirøstet om Deres formeentlige Troløshed. Uagtet han vidste, at det Hele var et Puds, hans altfor livlige Phantasie havde spillet ham, er han dog haardnakket bleven ved at at beklage sig over Dem. Dertil har han vistnok flere Grunde. Først har han den, at han, som andre Almuesfolk, er meget omfindtlig for Spot, derfor vil han hellere have, at Publicum skal troe, at De reent ud har bedraget ham, end at han selv er loben med Liimstangen. Det var nu Eet; men saa mener han tillige, at, saa længe denne Historie holdes gaaende, vil man mindre beskjæftige sig med hans andre Affairer. Nu hedder det kun: „den stakkels Mand!“ eller „det er virkeligt tungt for Hans Hansen“ o. s. fr. Desuden har han

en uklar Ahnelse om, at han ligesom hæves til en høiere Region, saa længe hans Navn ideligt nævnes ved Siden af Dem, og deri har han ikke Uret. Men der er endnu en anden Grund, nemlig den, at den rige Doctors formodede Beilerskab skal give hans Datter høiere Værdie og gjøre en mere affættelig Vare af hende; ogsaa heri har han faaet Ret; thi havde Baronen aldrig vidst Noget om dette Rygte, var det aldrig faldet ham ind, at nærme sig Hans Hansen. Maaskee har han Lykken eller Ulykken med sig ved denne Leilighed; i saa Fald veed jeg ikke, hvem man skal beklage meest, Svigerfader eller Svigerson. De ville Begge blive frygteligt skuffede. Det Underligste er, at Hans Hansen endnu den Dag i Dag ikke veed, at han er ødelagt. Han har en Formodning om det, fordi Andre have sagt ham det, men han fatter det endnu ikke. Hans Bedrift er alt for længe siden voxet ham over Hovedet. Saa længe han var sin egen Brændeviinskarl, og Mutter skjenkede Snapse ud, gik det godt. Han tjente gode Penge og snod sig endnu flere til; men denne store Bedrift med Dampmaskine, Fedestald o. s. v. har ødelagt ham. Han bliver snydt af alle sine Folk, fordi han hverken kan læse, skrive eller regne."

Vandall gik imidlertid op og ned ad Gulvet i et meget ærgerligt Lune. Han lod den Gamle tale, fordi han ikke gad afbryde ham; men da denne endeligt standsede med sin lange Monolog, vendte han sig om til ham og spurgte:

„Troer De virkeligt at Brændeviinsmanden lægger an paa Baronen, og at denne vil have Datteren?"

„Ja, saagu, troer jeg det."

„Da vilde det gjøre mig ondt for Greven og hans Familie; De ville tage sig en slig Besvogring meget nær."

„Det er just ikke sagt, at Partiet kommer istand; men umuligt er det ikke. De ere Begge lige store og lige dumme Slyngler, for saa vidt passe de godt sammen."

„Siig mig en anden Ting. Hvorfor tage de gode Folk saa afgjort Parti for Hans Hansen imod mig? Jeg veed ikke, at jeg har lagt en Eneste et Straa iveien."

„Det er ikke saa vanskeligt at udfinde. Kjendte De lidt mere til Kjøbstadsforhold, vilde De selv kunne sige Dem det. Da de først kom her, var man formeligt forelsket i Dem. De var saa gemytlig, saa ligetil og dog saadan en fiin Mand, at man var henrykt over den rige Doctor. Men lidt efter lidt gik det op for de gode Folk, at De dog ikke ganske hørte dem til. Man kom Dem aldrig nærmere; De tog een og anden kaad Spøg ilde op, og saa kom De saa meget til de Fornemme, i Huse, hvor Faa eller Ingen af dem nogensinde havde sat sin Fod; kort det gik op for dem, at De saae Dem over Hovedet og virkeligt ikke var af deres Egne, uden at de dog havde nogen Ahnelse om, at De var den rige Matador, De virkeligt er. Nu slog Tonen om, og man blev opbragt paa Dem. De var indbildsk, fornemsyg og Gud veed hvad. Det maae De finde Dem i, det vil ikke vare længere, end til De viser Dem Deres hele Rigdomsglands. Saa vil man indsee sin Uret, saa vil man finde sig i Alt, saa vil man kysse Deres Fod — det bliver Enden paa det Hele. Det Slags Folk kan ikke finde sig i, at Nogen

rager lidt op over dem, men kommer han høit op over dem, saa kaste de sig strax i Støvet; desto dybere, jo mere han behandler dem „en canaille“.

„Men nu, Hans Hansen; hvad skal man stille op med ham?“

„Taalmodighed, min Ven, blot en Smule Taalmodighed. Overlad ham til mig. Han skal komme til at tilstaae sin Uret imod Dem og til paa sine Knæ, om De saa vil, at afbede den.“

„Men det kan vare længe.“

„Nogen Tid vil det tage; vær blot lidt taalmodig, jeg har ham, og han skal ikke slippe mig af Hænderne.“

(Fortsættes.)

Skizzer og Fortællinger

af

danske Forfattere.

Tredie Bind.

Sjette Hefte.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

J. Cohens Bogtrykkeri.

1871.

Den store Formue.

(Fortsættelse).

Syvogtyvende Kapitel.

The course of true love never did run smooth.

Det var imod Slutningen af August Maaned og altsaa ogsaa imod Slutningen af Sommerferien, da Vandall en smuk Aften med sin Søster spadserede paa Terrassen foran Klosteret, medens Børnene i overgiven Leg tumlede sig paa Plainen. Enken havde efter Løfte tilbragt denne Ferie med sine Børn hos Broderen, som det da var en Aftale, at hun og Børnene skulde tilbringe alle Ferier paa Klosteret.

Broder og Søster gik i en alvorlig Samtale frem og tilbage, uden at agte synderligt paa Børnenes muntre Latter og høirøstede Jubel. Fru Carden havde tilbragt nogle Maaneder i Kjøbenhavn, længe nok til at falde i de nye Folder, som et nyt Liv paatvang hende. Det havde været en tung Tid for hende, og der havde været Dage, da hun fandt Alt øde og tomt, og da kun Følelsen af hendes Moderpligter holdt hende opreist. Tidt og ofte havde hun fundet Byrden altfor tung og ønsket, at hun kunde kaste den fra sig. Det kan jo ikke være anderledes, end at Sønderrivelsen af et saa inderligt

Samliv som Cardens og hendes maatte efterlade et dybt Saar, som vanskeligt og seent lader sig læge, og som, naar det tilsyneladende er heelt og lægt, dog altid efterlader et strammende Ar, der nok skal lade sig føle. Hun og hendes afdøde Ægtefælle havde været saa inderligt sammenvoxede, havde levet sig saaledes ind i hinandens Væsen og været saa overeensstemmende i deres hele Livsopfattelse, at de tilsammen dannede et afsluttet Hele. Det var da ikke saa underligt, at hun, den Overlevende, nu fandt Livet tomt og koldt. Hendes eget Liv, det følte hun, var afsluttet; for sig selv havde hun ikke længere varme Ønsker og Tilbøieligheder. Hun skulde nu lære at leve heelt for Andre, for sine Børn, sin Broder og de faa Venner, hun havde fra en ældre Tid. Hun havde ganske vist en rig Verden af herlige Minder; men denne Verden havde hun endnu ikke kunnet tage i Besiddelse; dertil laa det virkelige Liv hende endnu altfor nær, dertil var Skilsmissen endnu for ny og for smertelig. Først da faaer Mindeverdenen sin rette Tone og Farve, naar Erindringens skarpe Straaler ere blevne brudte igjennem Tidens Prisme. Heri dele de enkelte Individer Skjebne med Slægten. Hvad der i Smertens Øieblik kun er Sorg og Savn, skal i Tidens Løb blive Historie og Minde, Historie og Minde, som gjenkaldes ikke alene uden Smerte og Bitterhed, men endog med stolt Glæde. Held det Folk, Held det Menneske, som tør huske, som tør see tilbage paa Fortiden med Glæde, uden at blues og uden at rødme. — Endnu var Carl Cardens Enke ikke naaet saa vidt; hun levede endnu i Øieblikkets Smerte; Erindringen var ikke endnu bleven Minde. Men Tiden vilde nok komme;

hun var en from og sund Kvinde. For Øieblikket bevægede hun sig endnu i en kold og glædeløs Pligtverden. Ingen Tilskikkelse er saa tung, at den jo maa kunne bæres; men der er Tider, da den Bebyrdede føler Byrden gnave sig ind i det levende Kjød — vel, kast den over paa den anden Skulder.

De talte om Børnene eller rettere om Sønnen, den ældste af Cardens Børn, hvis Fremtid alt laa hende tungt paa Sinde. Præsten i Skovslunde havde sagt sig ganske fra Formynderskabet; thi da det kom til Stykket, vilde han ikke dele det med Vandall. Baade Vandall og hans Søster vare ret glade herover; thi Præsten var ikke let at have med at gjøre. Uagtet Spørgsmaalet slet ikke laa for, havde han paa sin sædvanlige afgjørende Maade erklæret, at Sønnen af hans Ven ikke paa nogen Betingelse maatte sættes til Studeringerne, uagtet han meget vel vidste, at den afdøde Fader havde sat megen Priis paa det classiske Studium. Præsten havde imidlertid i Aarenes Løb lært at see ned paa dette Studium, der i hans Mening ikke havde anden Virkning, end at gjøre Dyrkerne deraf udygtige og indbildske.

„Kjære Asta," sagde Broderen, „der er Tid nok til at tage en afgjørende Beslutning om den Sag. Hvorom Alting er, Knegten synes godt begavet, og hvis det fremdeles viser sig saa, vilde det være en Skam, om han ikke fik den bedste Opdragelse og Underviisning, vi kunne skaffe ham. Det hører med til det moderne Demokraties Unoder at kaste Skarn paa al Oplysning og Dannelse. „Ronnebærrene ere sure." Der gives desto værre altfor Mange, som lytte til det Oxebrøl og mene, det er rigtigst at gaae paa Accord med denne

Folkeopinion. Børnene skulle gaae den reale Vei, saa faae de dog Kundskaber, som de kunne bruge. Vor Herre maa vide, hvad de faae. Latinskolen har sine Mangler, som aldrig ville blive rettede, saa længe den skal være en uomgængelig Betingelse for visse Fagprøver. Troede man lidt mere paa dens Fuldkommenhed som Dannelsesskole, vilde man vel ikke være bange for at lade den optage Kampen ved disse Fagprøver med unge Mænd, der havde valgt andre Dannelsesmidler og Veie for at naae Maalet. Latinskolen har sine Mangler, men den er dog den bedste, vi have. Naar Vilhelm bliver gammel nok, kunne vi jo altid tage Bestemmelse; hvad Pigebørnene angaaer, da have de jo endnu bedre Tiden for sig."

„Med dem vil jeg selv læse, saa længe mine egne Kundskaber strække til."

„Deri gjør Du Ret; send dem ikke i Skole og endnu mindre til nogen høiere Dannelsesanstalt; de ere mig en Pest. Alt, hvad Du ikke selv magter, kan Du tage Lærere til; Pigebørn have bedst af at opdrages og undervises i Hjemmet, dersom ellers Hjemmet virkeligt er, hvad det skal være."

De stode en Stund stille og saae tause ud over den herlige Egn. Haven og Skoven havde endnu ikke undergaaet nogen væsentlig Forandring. Mange Træer skulde bort baade i denne og hiin, og før de vare fjernede, kunde der Intet foretages. En anerkjendt Landskabsgartner med Skovfogeden til Assistent var netop beskjæftiget med at udsøge de kraftigste Trægrupper og enkelte Træer i Skoven og at mærke til Omhugning den hele Rest, som ikke kunde staae Prøve eller stod ivejen

for det paatænkte Anlæg. I Haven og tildeels i Skoven vare aabne Draingrøfter at see, og et Par Arbeidsmænd vare ifærd med at nedlægge Rørene. Folk i Byen havde hørt om den paatænkte Nedhugning en masse og opfattede det som om man vilde berøve dem deres Lystskov. I deres Angst og Sorg indgik de med Andragender til den ubekjendte Eier, men han havde klogeligt ordnet Alt med de høiere og allerhøieste Autoriteter. Forbittrelsen i Balling kjendte derfor ingen Grændser, og man ønskede alt muligt Ondt over den nye Eier. Hvem den nye Eier var, vidste endnu Ingen i Byen; thi de af Mandrup løst henkastede Ytringer vare deels ikke forstaaede, deels betragtede som een af hans sædvanlige Mystificationer. Nogle ganske Faa, der foretrak selv et falskt Rygte for slet intet, lode idetmindste, som om de ansaae Vandall for Eieren og Ophavsmanden til den paatænkte Ødelæggelse, og talte i høie Toner om Vandall og Vandalisme, en fattig Vittighed, som Baron Holtenau var første Opfinder af. Hvorom Alting var, Vandalismen var endnu ikke begyndt, og Stedet havde sit sædvanlige Præg. For den almindelige Betragter fattedes der jo Intet. Der var Have, Skov, Marker og Vand, Alt saaledes som Landskabsrecepten foreskriver det; men det var ogsaa Alt. Det faldt Ingen af disse Betragtere ind, at alle disse Ingredientser kunne være der, uden at være der paa en tilfredsstillende Maade. De lagde ikke engang Mærke til, at deres umiddelbare Sands underkjendte denne Dom, idet deres Blik aldrig dvælede ved Forgrund og Mellemgrund, men strax søgte ud over begge til en Deel af Baggrunden eller Mellemgrunden, nemlig Fjorden.

Fjorden, den deilige Fjord, var det egentligt, som fængslede Øiet, Fjorden med sit spillende og vexlende Lys, med sine Skibe og Baade. Haven kunde ikke tiltrække sig Betragterens Øie, og Skoven, ja den laa der snarere som en tung, mørk Vold imellem Forgrund og Baggrund end som en smuk Mellemgrund, hvad den kunde og vilde blive. Forlod Øiet Fjorden søgte det hen til den fjernere Baggrund, Klinterne, Bakkerne og det hele Landskab paa den anden Side Fjorden; ved Haven og Skoven dvælede det aldrig, det skulde da være i den tidlige Vaar, medens Frugttræerne stode i Blomster, og Skovens Løv endnu havde bevaret sin lyse Farvetone. Men paa denne Tid af Aaret, da Løvet baade i Haven og Skoven havde antaget sin mørke Farve, frembød hverken den ene eller den anden Noget, der kunde fængsle Øiet.

Saaledes var det ogsaa med Vandall og hans Søster i dette Øieblik. Det var paa Fjorden, deres Blik hvilede, og den fortjente ogsaa i den smukke Aftenbelysning et undrende og beundrende Blik. Hvad der netop i dette Øieblik gav den en særegen Tiltrækning, var et Par Jagter og en halv Snees mindre Fartøier, der krydsede opad Fjorden. Ligeudfor Klosteret var Fjorden bred nok, men Seilløbet var dog snevert. Som en Følge deraf, maatte Seilerne gjøre smaa Slag og ideligt vende. Vinden var svag og Aftenen saa stille, at man kunde høre ethvert Raab, enhver Støi ombord i Fartøierne. Alt som et Fartøi nærmede sig Grunden, hørte man Styrmanden eller Baadførerens „vende", og nu løb Fartøiet et lille Stykke op i Vinden, indtil Seilene fyldtes fra den modsatte Side og Jagten eller

Baaden sagteligt faldt af og fortsatte Farten paa den anden Bong, i Forstningen ganske langsomt, men snart efter med samme Hurtighed som før Vendingen. Vinden løiede imidlertid mere og mere af, alt eftersom Solen dalede, og denne var allerede sunken saa dybt, at kun det Øverste af Seil og Reisning bekjendtes af dens rødlige Lys. Fartøiernes Bevægelser bleve i denne Belysning endnu mere maleriske. Denne Vexel af Lys og Skygge paa Seilene, som fandt Sted især under Vendingen, var nok værd at betragte. Men de gode Skippere fandt vist den hele Situation mindre interessant, især da Vinden ved Solnedgang blev saa svag, at baade Jagter og Baade negtede at vende. I Baadene vidste man dog at hjelpe sig, man tog Seilene ind, lagde Masterne og fik fat i Aarerne, hvis taktfaste Slag hørtes tydeligt i Land. Jagterne vare værre farne; de maatte ankre op, og under høirøstet Tale hørte man Ankerkjettingen rasle ud og saae nu Jagten langsomt svaie om for Strømmen, medens Seilene bjergedes.

Tause og beundrende havde Broder og Søster betragtet dette smukke Skue. De vendte sig nu om, og Vandalls Blik faldt randsagende paa Bygningens Façade, i hvis Nærhed de hele Tiden havde staaet.

„Du har vel nok hørt, Asta, hvorledes man sætter mit Navn i Forbindelse med Vandalisme, og dog er jeg vis paa, at ikke eet af disse vittige Hoveder har havt Die for den Vandalisme, der er udøvet imod denne herlige Bygning. For indvendigt og udvendigt at bringe den i Overeensstemmelse med Parykstilens Fordringer, hvad dog aldrig lykkedes, har man bortødslet uhyre

Summer, og det vil nu koste mig ligesaa store Summer at bringe den tilbage til sin oprindelige, rene Stiil. Vare ikke Murene saa solide, og var ikke det Egetræes Bjælkeværk saa godt bevaret, vilde jeg have foretrukket at bygge en heel ny Bygning. Alene at bringe de gamle Egetræes Lofter tilbage i deres oprindelige Tilstand eller Noget, der ligner den, vil koste meget. Men det skal gjøres; det er et altfor smukt Mindesmærke, til at det skulde gaae tabt. Saaledes var min Tanke, da jeg tog fat paa Arbeidet; nu er jeg næsten kjed af det Hele."

„Hvad er der da gaaet Dig imod? Endnu for et Par Dage siden syntes Du saa glad og var saa ivrig med at paaskynde Arbeidet, og nu er Du kjed af det Hele?"

„I et Par Dage kan meget skee. Hvad siger jeg, Dage; der behoves ikkun Minutter, Secunder til at kuldkaste den stolteste Lykkes Bygning. Ja i et Par Dage har Meget forandret sig."

„Jeg kan tænke det er Noget imellem Dig og Bertha, der saaledes har forstemt Dig; er det ikke saa?"

„Jo, ganske vist, det er kun fra den Kant, jeg kan saares saaledes."

„Har den gamle Greve ligefrem eller ad Omveie ladet Dig vide, at din Forbindelse med hans Datter er umulig? Har Du talt med ham?"

„Nei; men jeg troer ikke, at han nu vilde lægge mig Hindringer iveien. Jeg er snarere tilbøielig til at antage, at han nu fortryder det stolte og kolde Afslag, han i sin Tid gav mig; ikke fordi jeg nu er saa meget rigere end dengang — han lægger ikke megen Vægt

paa Rigdom, — men fordi han virkeligt holder af mig. Det har han vist altid gjort; men jeg havde valgt en uheldig Tid til at begjære hans Datters Haand. Han var saaret og bitter til det Yderste. Han har vel ikke glemt sine haarde Ord dengang; men Du veed, at det nu staaer i min Magt at lette ham Tilbagetoget. Han vil neppe anden Gang sige mig Nei."

„Hvad er det da? Det kan da ikke være Hans Hansens uforskammede Logne? Jeg har en Deel at bebreide mig i saa Henseende. Jeg kjendte Balling og dens Sladder, især naar det gjelder om at stifte Partier, og jeg mindes ogsaa, at jeg alt for længe siden hørte Noget om dette urimelige Rygte. Jeg burde have advaret Dig mere alvorligt, end jeg gjorde — liden Tue kan vælte stort Læs; og gjorde jeg det ikke, saa var Grunden den, at jeg var saa nedbøiet af Sorg, at jeg ikke havde Tanke for Andet. Men den Ting vil vel nok klare sig, og som jeg forstod Dig, da vi sidst talte om denne Sag, var det ogsaa din Mening, at det kun var et Tidsspørgsmaal. Jeg kan nok forstaae, at en fintfølende Kvinde kan være imod at ægte en Mand, saa længe en anden Kvinde gjør Fordring paa ham; men i dette Tilfælde at tage Sagen saa alvorligt, kan jeg dog ikke billige."

„Men kjære Asta, det er slet ikke den Sag."

„Hvad er det da? maa jeg atter spørge."

„Ja vidste jeg det blot selv; jeg skal sige Dig Alt, hvad jeg veed. — Iforgaars, da jeg var ude paa Overgaard, mærkede jeg nok, at Bertha mod Sædvane søgte en Leilighed til at tale med mig under fire Øine, og da Laura og Cousinen forlode Værelset for at gaae

ud i Haven, gav Bertha mig et Vink, at jeg skulde blive. Med Taarer i Øinene spurgte hun mig, om jeg troede fast og urokkeligt paa hendes Kjærlighed under alle Omstændigheder og alle Omskiftelser. Jeg havde let ved at besvare dette Spørgsmaal; thi mere trofast Kvinde gives vist ikke: „Naar saa er," sagde hun efter en Pause, „vil Du ikke nogensinde kunne troe, at det, jeg nu har at sige Dig, ikke er Andet end et Indfald, et Kvindelune. Oh, Vilhelm, Du veed ikke, hvor haardt det falder mig, at skulle bryde Staven over vor hele Livslykke; men jeg maa gjøre det. Vi To, Du og jeg, kunne aldrig blive Mand og Kone." Og hermed brast hun i en voldsom Graad. Hvad jeg svarede eller sagde, kan jeg ikke huske, dertil var jeg altfor rystet. Kun saa meget kan jeg huske, at jeg spurgte hende, om det var dette taabelige Rygte, der havde bragt hende til at tage en saa afgjørende, en saa skrækkeligt afgjørende Beslutning. Hun kunde længe ikke svare for Graad. Endeligt fattede hun sig saa meget, at hun kunde tale sammenhængende. „Du veed ikke, Vilhelm, hvor den Fabel nu forekommer mig taabelig, urimelig og barnagtig. Jeg var desuden saa vis paa, at den snart vilde vise sig at være, hvad den er, et tosset Rygte. Nei, Vilhelm, jeg har aldrig for en Dag tvivlet om din Kjærlighed eller Redelighed. Det er en alvorlig Hindring, der nu stiller sig i Veien for vor Forening, en Hindring, som ikke lader sig fjerne, og som jeg først ganske nyligt har faaet Kundskab om." Her afbrød jeg hende og spurgte, om det var hendes Fader, som havde reist denne Hindring. „Nei," svarede hun uden Tøven, „den kjære, gode Fader har Intet hermed at gjøre; tværtimod troer jeg, at han nu snarere ønsker end modsætter sig vor Forening. Spørg mig ikke

om Aarsagen, jeg har ikke Lov til at røbe den. Den maa være og forblive en Hemmelighed ikke for min, men for en Andens Skyld. Spørg mig ikke, jeg har ingen Ret til at røbe den. Det er et tungt Kors, Herren har lagt paa vore Skuldre; oh, min Gud, min Gud, det er næsten for tungt." Her brast hun atter i Graad. „Det er ikke mere end en eneste Dag, siden jeg var saa lykkelig. Jeg drømte de deiligste Fremtidsbilleder om, hvorledes Du og jeg, ja Du og jeg skulde leve et Liv, som var uden Lige her paa Jorden. Vort Ægteskab og huuslige Samliv skulde være til Mønster og Exempel. Vi skulde være Alt for hinanden, og tilsammen skulle vi stræbe at gjøre alt det Gode, det stod i vor Magt at udrette for Andre. Saaledes var det igaar, og nu ligger det der Alt, Alt i Ruiner og meningsløse Stumper. Oh, min Gud, hvad har jeg gjort, hvad har jeg forbrudt, at Du tugter mig saa strengt!" og hun foldede Hænderne og hævede de fromme, taarefyldte Øine opad. „Nei," udbrød hun lidt efter, „saaledes har jeg ikke Lov til at tale; Din Villie skee!" Hun standsede atter et Øieblik og sagde derpaa med tilsyneladende Ro og Fatning: „Vilhelm, det skulde ikke saa være; men det maa være vor Trøst, at vi ikke have forvoldt denne Skilsmisse ved egen Brøde. Du og jeg ere lige uskyldige i, hvad der er skeet. Men lad mig ikke glemme det, som er det vigtigste. Du er fri, heelt fri, og jeg ønsker inderligt, at Du vil betragte Dig som fri og i Virkeligheden benytte Dig af denne din Frihed. Du vil nok kunne finde den, som Du kan elske og som kan gjøre Dig lykkelig. Har Du forstaaet mig, Vilhelm? Du seer saa underligt paa mig." — „Nei,"

svarede jeg, „jeg forstaaer Intet af det Hele; det er for mig, som var det ikke Dig og mig, der sidde her og tale sammen, som om dine Ord vare en Deel af en hæslig Drøm; jeg forstaaer Intet. Er det din virkelige Mening, at Alt skal være forbi imellem os, at vi skulle være som Fremmede for hinanden." „Nei, ikke som Fremmede; jeg har ikke Lov til at tænke mere paa Dig som min tilkommende Huusbond; men Du skal altid være min bedste, min kjæreste Ven." — „Er der ikke nogen, er der slet ingen anden mildere og venligere Opløsning paa denne skrækkelige Gaade at see hen til?" — „Nei, ingen — idetmindste ingen, jeg brister mig til at tænke paa." Hun trykkede min Haand, idet hun reiste sig og forlod Stuen. I det Samme saae jeg Søsteren og Cousinen nærme sig fra Haven og jeg ilede ud ad den modsatte Dør."

„Og Du har ikke den fjerneste Formodning om, hvori denne Hindring bestaaer?" spurgte Fru Carden deeltagende.

„Ikke den fjerneste; men jeg vil ikke gjøre Bertha Uret. Naar hun siger, at denne Hindring ikke lader sig fjerne, saa veed jeg ogsaa, at det efter hendes inderste Overbeviisning forholder sig saa. Derimod er jeg ikke saa sikker paa, at hun virkeligt har Ret til at anseе denne Hindring for uoverstigelig. Hendes Samvittighedsfuldhed kan let stige til det Sygelige, og hendes egen Sanddruhed kan forlede hende til at troe Mennesker, som bedrage hende."

„Ere alle de Andre, jeg mener hendes Fader, Broder og Søster aldeles som sædvanligt imod Dig?"

„Siden den Dag har jeg kun seet Axel, og han

er ganske den Samme imod mig. Han spøgte endog over mit usædvanligt alvorlige og mismodige Ansigt. Det vilde han ikke have gjort, dersom han havde vidst det Mindste herom."

„Ja det er unegteligt en besynderlig Historie. Men Eet vil jeg raade Dig; tag ikke Bertha paa Ordet, idetmindste ikke for det Første. Kom og gaa som sædvanligt der i Huset. Indtag den Plads, der er Dig anviist som hendes bedste og kjæreste Ven; forlang ikke Andet eller Mere. Hviler hendes Beslutning kun paa Selvbedrag eller Bedrageri udenfra, saa vil Tiden nok bringe Lys i dette Mørke. Giv blot ikke tabt; Bertha er nok værd at vente paa, selv om Du som Jacob skulde vente to Gange syv Aar. Jeg troer ligesaa fast som Du paa hendes fromme Sanddruhed og Trofasthed. Et saa kosteligt Klenodie faaer Du alligevel ikke erstattet."

„Det er netop, hvad jeg har besluttet. For mig lader hun sig ikke erstatte."

Otteogtyvende Kapitel.

Flynderskindet.

Bertha Falk var een af de Kvinder, hvis Taalmodighed kan sættes paa den haardeste Prøve, uden at den svigter. Taalmodighed er i og for sig ikke mere en kvindelig end en mandlig Egenskab, men vist er det dog, at det er Kvinden forbeholdt at eie og udvikle

denne Egenskab til den største Fuldkommenhed. Kommer det an paa at forsage, at tage sit Kors og bære det med Taalmodighed, ja med Noget, der nærmer sig Tilfredshed om ikke Glæde, saa staaer Kvinden med Palmer i Hænderne ligeoverfor Manden. Det falder hende forholdsviis let, at gjøre sig til Martyr; der er Kvinder, som næsten kunne siges at beile til Martyrkronen. At lide og taale er altfor ofte Kvindens Lod heri Livet; ikke blot lide og taale for en god Sag og for Verdens Øine. Det kan undertiden falde let nok, især naar den Lidende og Taalende, hvad i saa Fald gjerne skeer, er vis paa mange gode Menneskers Medlidenhed og Medfølelse. Men at lide og taale, uden at et eneste Menneske er Vidne til Lidelsen, uden at en Eneste kan række den Lidende det lædskende Trostens Bæger, hvortil vi Alle trænge mere eller mindre i vor Sorg; at lide i det Skjulte, at staae fuldkomment ene med en uendelig Sorg, der maa og vil følge den Sørgende til Graven, det falder svært, men dog ikke for svært for den fromme christelige Kvinde. Ingen Mand kan som hun kaste sig i Frelserens Arme med al sin Sorg, og det en Sorg, som er og maa være skjult for Verdens Øine; med en Sorg, som Verden ikke engang maa ahne. I sit eensomme Kammer kan hun fælde sine Taarer og vride sine Hænder, men for Verdens Øine maa hun møde med freidig Mine og det, man kunde gjerne sige, fremhyklede Smiil paa Læben. Ofte maa hun spille denne falske Rolle, og ofte spiller hun den saa godt, at nærmere og fjernere Bekjendte udbryde: „hvor De dog er en lykkelig Kone!", uden at de ahne, at de have boret Dolken endnu dybere ind i det saa dybt saarede Hjerte. Kun nu

og da seer et skarpere Øie igjennem denne Maske og viner Jammeren, der skjules nedenunder. Men det er kun de Faa, som selv have lidt og stridt, der gjennemtrænge Sløret; thi heelt uigjennemtrængeligt er det aldrig. Tager jeg ikke feil, er det Heine, som om den skjulte, tilbagetrængte Sorg bruger en smuk og træffende Lignelse. „En Klokke," siger han, „kan have en Revne, uden at den kan sees; men naar den begynder at lyde, hører man det strax." Ja, saa hører man det strax, naar man ellers har et Øre at høre med; men det er der jo ikke saa Mange der have. De Fleste høre ikke noget Usædvanligt, uagtet den sprungne Hjertestreng undertiden lader sin dirrende Lyd tone i hvert eneste Ord; thi det er som oftest Stemmen, der er Forræderen, ikke at den altid faaer en skurrende Mislyd; værtimod er det ofte, som om Hjertets egen Sangbund gav Ordene en blidere, blødere Klang. Ogsaa Blikket kan forraade den Sorgens Dybde, som Smilet skulde, men ikke er istand til at skjule. — Sligt Kors har mangen en Kvinde at bære og bærer det smukt og godt. — Der er andre Kvinder, ligesaa rene, ligesaa fromme, ligesaa dybtfølende, hvis Sorg er ligesaa dyb, ligesaa forfærdelig, forfærdelig ikke mindst, fordi den ikke maa røbes, og som heller ikke røbe den; men som maae skaffe sig Luft, hvis de ellers ikke skulle kvæles af den, hvis ellers ikke Hjertet skal briste. De kunne ikke saaledes gaae omkring, stille og rolige, for Verdens Øine uanfegtede. Luft maa de have, Luft, eller ogsaa kvæles de. Ere de rige og staaer det dem frit for, kaste de sig maaskee ud i Livets meest larmende Forlystelser og vise sig da som de Lystigste blandt de Lystige, ikke fordi Forlystelsen til-

taler dem, men fordi Larmen udenom dem synes at dulme og ligesom overdøve den skrigende Smerte i deres Indre. Komme de saa hjem, ere de glade, hvis Legemets Træthed giver dem Haab om Hvile og Glemsel i Søvnens Arme. De rive Smykkerne og de prægtige Klæder af sig og kaste dem fra sig med Lede. Trætte til Døden baade paa Sjæl og Legeme søge de deres Leie for at hvile og glemme, og saa begynde Legen forfra den næste Dag. Af og til maae de saa høre, hvilke hjerteløse, forlystelsessyge Kvinder de ere. — Men Andre ere bundne til et Hjem, de sjeldent eller aldrig forlade, og ere i dette Hjem overlæssede med et besværligt Familielivs mangehaande store og, hvad der er værre, smaae, ofte indtil Trivialitet smaae Pligter. De høre maaskee ogsaa til de Stakler, der maae og skulle have Luft for ikke at kvæles af deres hemmelige Sorg; og de skaffe sig Luft. De ere utaalmodige og blive heftige over rene Bagateller, og deres Omgivelser, som slet ikke ahne deres uhyre Hjertevee, skaane dem ikke, men irritere dem ved deres Skaanselsløshed. De dømmes gjerne med den strengeste Dom. De maa høre, at de ere vrantne Kvinder, som forstyrre Huusfreden og gjøre Hjemmet ubehageligt. Kunde de, som domme dem saa strengt, blot kaste et ganske lille Blik ind i disse Staklers Allerhelligste, vilde de bitterlig angre deres ubarmhjertige Dom og, undrende og beundrende, i deres Hjerter gjøre dem Afbigt. Men derind faaer Ingen Lov til at trænge. Det er ved at skjule denne Helligdoms mørke Gjemme, at de blive heftige over Smaating og vride sig ved, hvad Andre vilde kalde Naalestik.

Men ligesaa vist er det, at kan Kvindens Taal-

modighed stige til Heroisme, saa kan paa den anden Side hendes Lunefuldhed og Utaalmodighed antage ligesaa vældige Dimensioner. Kvindens Nervesystem er et meget fiint Instrument, som nu og da under, Gud veed hvilke, heldige Omstændigheder kan tone med, hvad man næsten kunde kalde, himmelske Harmonier, men som ogsaa under mindre gunstige Forhold, især naar det kommer under raae Hænder, kan lade høre de meest hjerteskærende Dissonantser. Man kan træffe Kvinder, om hvis Pande Helgenglorien alt her i Livet synes at straale; men man kan ogsaa træffe dem, der som Furier synes skabte til at være Svøber for alle deres Omgivelser, i hvis Nærhed Intet kan trives, men Alt maa visne. Hvor og naar den første Forstemning af Instrumentet er foregaaet, er ikke godt at sige, men den maa dog som oftest søges i det første Barndomshjem og dets nærmeste Omgivelser. Ere Strengene ikke i Hjemmet anslaaede af Hænder, der styres af et Øre, som er aabent for de rene og hellige Harmonier, kan Instrumentet fra første Færd af blive saa forstemt, at det aldrig mere kommer til at give en reen Klangtone, med mindre alle Harmoniers almægtige Dirigent ved at gribe mægtigt ind atter faaer det til at lystre Generalbassen. Men Hjemmet har ingenlunde altid enten Skylden eller Fortjenesten. Undertiden, og ikke saa sjeldent, seer man slige disharmoniske Skikkelser komme ud fra et Hjem, hvor Alt synes Harmonie; men fristes man saa ikke til at tvivle om Grundtonens Reenhed i dette Hjem? Vist er det ogsaa at yndige Blomster ere fremvoxede midt i moralsk Raadenskab og Uhumskhed, saa at sige af og paa Fordærvelsens Mødding, at der

gives Naturer, der af Naturen ere saa rene, at de, istedetfor at besmittes af deres uhumske Omgivelser, snarere udøve en rensende og luttrende Indflydelse. Nei, Hjemmet er ikke altbestemmende for Kvinden endsige for Manden. Men husk det, I Mødre, Eders Døttre skulle dog modtage den bedste Deel af Udstyret fra Hjemmet, ikke blot Udstyret i Uldent og Linned, til at sidde og ligge paa, men ogsaa og fornemmelig det langt kostbarere Udstyr, som Mol og Rust ikke fortærer. — Sønnen bør og skal have Hjemmet Meget at takke for, Døttrene næsten Alt; thi udgaaer Kvinden reen og ubesmittet fra et christeligt Hjem, saa er hun i det Væsentlige sikkret, ikke imod Sorg, Lidelse og Elendighed, men som oftest dog imod Fornedrelse, som oftest, ikke altid; men hun vil dog altid have et ganske anderledes fast Standpunct, end den, der i bedre og bedste Forstand intet Hjem har havt.

Imellem Bertha og Laura var der en Forskjel i Charakteer og Væsen, som ofte nok iagttages imellem Søskende, der tilsyneladendende ere opvoxede under ganske de samme Forhold; thi i Virkeligheden ere de aldrig ganske de samme. Hvad Bertha og Laura angaaer, da havde de ikkun i faa Aar deelt Hjem, saa der var Grund nok til at forklare Uovereensstemmelsen. De første sex Aar af sit Liv havde Bertha tilbragt under en from Moders Varetægt, og da Moderen døde ved Lauras Fødsel, havde hendes Charakteer og Væsen alt modtaget sit Grundpræg. Gudsfrygt og en dermed følgende Sanddruhed vare hendes Væsens Grundmærke; men hun var dertil af en mild, blød og blid Charakteer, som aldrig lod sig sætte i stormende eller liden-

skabelig Bevægelse, men som dog ligefuldt kunde vise en mærkelig Fasthed, naar det krævedes af hende. I disse sex Aar blev hun af alle behandlet med uskromtet Kjærlighed og en heel Deel Kjæleri fra Faderens og den ældre Broders Side. Moderens Kjærlighed yttrede sig som en aldrig svigtende Ømhed, sjeldent som Kjæleri. Den lille Bertha voxede derfor op under gode Forhold, men rigtignok i et meget stille Hjem, og kunde hun end savne Børneselskab, saa slap hun paa den anden Side for det Drilleri, som næsten er uadskilleligt fra en større Børneflok, og som ofte i en altfor tidlig Alder bringer Bitterhed ind i et Barnehjerte. Ved Moderens Død overtog en ældre Dame, der havde været hendes Moders Lærerinde, hendes egentlige Opdragelse, men ikke hendes Underviisning; thi den væsentligste Deel heraf modtog hun af en Huuslærer, der var Axels Hovmester. En saadan Person var vel ikke ganske overflødig i et Huus, hvor Familiefaderen kun havde faa Øieblikke at offre til sine Børns Opdragelse. Grevens Huus var især efter Grevindens Død et meget stille Hjem, hvor der kun nu og da gjordes et stort officielt Selskab, fra hvilket Børnene naturligviis vare udelukkede. Den afdøde Moder gik i en mærkelig Grad igjen i sin ældste Datter, næsten for meget; idetmindste kom det ikke den yngre Søster til Gode. Moderens Død havde gjort et rystende Indtryk paa den lille Pige, og da hendes sidste Ord til Datteren havde været: „Du vil nok være god mod din lille Søster," tog hun denne indirecte Opfordring til at vise Søsteren Kjærlighed som et alvorligt Paalæg, hvorved der var overdraget hende et ansvarsfuldt Hverv med særegne Pligter. Moderen havde jo

ikke meent det saaledes og vidste altfor vel, at hun ikke behøvede at stille nogen særegen Opfordring i den Retning til den lille, kjærlighedsfulde Pige; men Datteren tog det bogstaveligt og meente, at hun i Eet og Alt skulde være den lille Søsters moderlige Beskytter. Ideligt og altid søgte hun at gjenkalde sig i Erindringen Moderens Behandling af hende selv, for at efterligne den i sin Behandling af Søsteren. Naar Barnet paa den Maade søger at efterligne den Voxne og gjør det med Undertrykkelse og Opoffrelse af sine egne sunde Instincter, kommer der noget Forskruet og Usundt ind i et saadant Forhold, og det skete ogsaa her. I sin Fritid veg hun aldrig fra den lille Søsters Side, og denne var knap et Aar gammel, da hun var bleven en bydende Herskerinde og Søsteren hendes Slave. Bertha følte nok, at Moderen vilde have baaret sig anderledes ad, men hvori Feilen laa, forstod hun ikke. Hun havde ingen Ahnelse om, at Moderen vilde have taget en slig lille determineret Dame, som Laura alt tegnede til at blive, paa en anden Maade. Enden herpaa blev naturligviis, at den lille Tyran altfor snart kom til at føle sin Magt over Søsteren og brugte den uden Skaansel. I Førstningen lagde Ingen af de Ældre Mærke til dette Forhold, i alt Fald fandt man ikke noget Besynderligt herved; men da Laura var bleven en tre, fire Aar gammel, indsaae den gamle Dame, hvem Børnenes Opdragelse paahvilede, at saaledes maatte det ikke fortsættes. Det blev hende klart, at der maatte gjøres Noget for at forandre og bryde det Forhold, dersom ellers ikke begge Børnene skulde lide derved; men hvor og hvorledes? Faderen indsaae strax det Forkerte heri,

da han blev gjort opmærksom herpaa; men med Hensyn til Midlerne var han ligesaa raadvild. Et Tilfælde kom dem til Hjelp. En Søster til Børnenes Moder kom netop paa den Tid til Kjøbenhavn og opholdt sig i Grevens Huus. Hun var gift med en hollandsk Godseier, men var barnløs. Fra den første Dag af sit Besøg blev hun saa indtagen af de to Pigebørn, men dog meest af den yngste, at hun paa det Indstændigste anmodede Svogeren om at betroe den Yngstes Opdragelse til hende. Her var en Udvei, men en Udvei, som Greven nødigt vilde indlade sig paa; thi han vilde føle en stor Smerte ved at skulle skilles ved sit Barn for saa lang en Tid, men tilsidst gav han efter. Den lille Laura var nok saa glad, da hun hørte, at hun skulde reise med Tanten, og havde nær glemt at sige Farvel til Nogen, saa forhippet var hun paa at komme afsted — hun var jo ikkun fire Aar gammel. Ingen tænkte paa Bertha i det Øieblik. Marmorbleg, fortabt og sønderknuust saae hun efter Vognen, som bortførte den elskede Søster. Det var den anden store Sorg, der ramte Barnehjertet, og den var nærved at blive dræbende. Man er som oftest altfor tilbøielig til at undervurdere Barnehjertets Sorger. Men i dette Tilfælde fik man snart Øinene op. Bertha gik omkring som en Automat imellem dem; hun talte ikke til Nogen og sysslede helst med Søsterens efterladte Legetøi. Talte man til hende, var det, som havde hun ondt ved at fatte Ordene; hendes Tanker syntes at være saa langt borte, at det anstrengte hende at samle dem. Man havde altfor tidligt taget Solen bort fra den Barneverden, hvori hun levede, og Alt i hende og om hende truede

med at visne. Nu fik man naturligviis Øinene op, og Greven stod alt i Begreb med at skrive til sin Svigerinde, at Laura strax maatte sendes tilbage, da Berthas Lethargie gik over til virkelig Sygdom med Feber og uafbrudt Vildelse. Det var om Laura først og Laura sidst, at hendes Phantasier dreiede sig. Den samme Tanke vendte ideligt tilbage: „Moder har givet Laura til mig, og I har ikke Lov til at tage hende fra mig; hun tilhører mig — hvor tør I tage hende fra mig — Laura, Laura, Du leer jo — har Bertha været ond imod Dig — kan Du reise fra mig og lee — kom kjære Laura, kom hjem igjen til stakkels Bertha — siig til Tante, at Du vil hjem til din egen Bertha." Saaledes lød hendes Klage i Feberphantasier tidligt og sildigt. I andre Øieblikke drømte hun, at hun var sammen med Laura og legede med hende — „Naa jeg skal klæde Dukkebarnet af, ja, nu skal jeg, — er det galt? skal jeg klæde det paa igjen? er det ogsaa galt? men siig mig bare, hvad vil Du have, jeg skal gjøre — skal jeg dandse med Laura? — er det heller ikke rigtigt?" — Da Feberen havde udraset, og Bertha atter vaagnede til fuld Bevidsthed, var hun paa een Gang bleven et Par Aar ældre. Barnet var borte, og den ti- elleveaars Pige gik saa sat og stille omkring, som om hun kunde være mange Aar ældre. Søsteren var bestandigt i hendes Tanke, og hun længtes efter hendes korte Besøg, som andre Børn længes efter Ferien. Men der kom Aar for Aar mere Ro i hendes Længsel. Da hun var omtrent femten Aar gammel, saae hun for første Gang den unge Vandall, og hendes Følelser fik nu en ny Retning, en ny Gjenstand, uden at dog Længselen

efter Søsteren blev ringere. Et Par Aar for Vandalls Hjemkomst kom Laura ved Tantens Død tilbage til sine Egne.

Havde Hjemmet i det fædrene Huus ikke været fundt for den lille Pige, det er dog et Spørgsmaal, om hun var bedre tjent med det, hun fik hos Tanten. Hun var et smukt Barn, og dertil meget livlig og, hvad man forstaaer ved, moersom, det vil sige, hun havde mange pudsige Indfald, som hos andre Børn og under andre Omstændigheder vilde blive stemplede som Næsvisheder og Uartigheder. Man kom Sandheden temmelig nær, naar man kaldte hende en yndig lille Trold; thi det Trollede vedblev en lang Tid at være fremherskende hos hende. Hun var i sin hele Barndom Familiens Legetøi, blev aldrig irettesat, men foiet saa ofte, det paa nogen mulig Maade lod sig gjøre. At hendes inderste Kjerne var sund og ædel, viste sig, da hun voxede til, og havde hun været under heldigere Forhold, vilde hun have udviklet sig bedre og være bleven en herlig Kvinde; men under Tantens Varetægt fik hendes herskende Feil, Stolthed, Herskesyge og Heftighed Lov til at udvikle sig; disse Feil tilslørede ganske hendes bedre Egenskaber. Hun var i Virkeligheden god, opoffrende og ædelmodig; men hun maatte og vilde raade sig selv. Hun var godt begavet og af et hurtigt Hemme, men lære Noget, som hun ikke syntes om, dertil var hun ikke at formaae. Hun tilegnede sig med en vis Lethed de levende Sprog, men Grundighed og Correcthed var ikke hendes Sag. Naar hun var kommen saa vidt, at hun kunde læse en Bog i Sproget, saa var hun færdig; det Øvrige skulde komme af sig

selv, og Meget kom ogsaa af sig selv; thi hun læste Meget, men altid efter eget Valg, og var desuden omringet af en heel Stab af Lærerinder og Lærere; i det Huus behøvede man ikke at spare. Først en fransk Bonne, saa en engelsk Gouvernante og tilsidst en tydsk Do.; dertil en meget alvorlig Huuslærer og, vor Herre maa vide, hvad Mere — det manglede sandeligt ikke paa Lærerapparat; men hun legede med dem Alle og drillede dem Alle, uden at dog Nogen blev alvorligt vred paa hende eller tænkte paa at irettesætte hende. Det var underforstaaet, at hun skulde have sin egen Villie, og den havde hun. Da hun voxede til, beherskede hun eller rettere tyranniserede hun det hele Huus. Over Anvendelsen af sin Dag havde hun fri Raadighed. Snart stod hun tidligt op, snart tilbragte hun den halve Dag i sin Seng, det sidste helst, naar hun havde faaet fat i en Bog, der tiltalte hende. Saa kunde der igjen være Dage, da hun tidligt og sildigt hang over Fortepianoet, og andre, paa hvilke hun ikke kunde blive træt af at ride, og hun var en meget forvoven Rytterske. Musik, Poesie og vild Omtumlen i det Frie enten til Hest eller tilfods — det var, hvad der optog hendes Tid. Hun var ikke endnu confirmeret, da hun havde fuldt op af Beundrere blandt Egnens ældre og yngre Hofjægermestere, Kammerjunkere og Landjunkere og blandt de mange Gjester, der besøgte Familien ved Juletid, men meest om Sommeren; men de Fleste af dem var hun vant til at see fra sin tidlige Barndom, og hun behandlede dem Alle som underdanige Tjenere, der maatte lystre ethvert Vink fra hende. Hun morede sig en Deel ved at have dem tilbedste, og de

fandt sig som oftest deri — hvem kunde blive vred paa det yndige Barn? —

Forholdet til den ældre Søster forandrede sig i Aarenes Løb paa en mærkelig Maade. I de første Dage efter Adskillelsen savnede hun sin kjærlige Tjenerinde, men dette Savn var snart forvundet. Da hun blev nogle Aar ældre, lærte hun under sine kortere og længere Besøg i Kjøbenhavn ret at skatte denne blide og kjærlige Søster, hos hvem Alt syntes Harmonie og Ligevægt. Et undrende og bebreidende Blik fra Berthas fromme Dine kunde paavirke hende paa en forunderlig Maade, og Berthas stille og blide „men Laura dog!" var ofte istand til at standse hendes heftigste Udbrud. Bertha blev paa en Maade hendes eneste virkelige Opdragerinde, ikke derved, at Bertha plagede hende med Formaninger og Raad, det gjorde hun aldrig; men paa en heel anden Maade. Det var først naar Laura atter var i sit Hjem paa Lolland, at den ældre Søster udøvede sin Indflydelse. Saa anstillede hun Sammenligninger imellem Bertha og sig selv, imellem Bertha og sine øvrige Omgivelser. Ofte naar hun stod i Begreb med at bruse op, steg Tanken om hendes Søster ned i hendes Sjæl. „Hvad vilde Bertha sige?" Hun blev efterhaanden den eneste Kvinde, Laura saae op til som til et kvindeligt Ideal. „Hvem der dog kunde være som hun!" sagde hun tidt ved sig selv, idet et Suk listede sig frem, „men det er ikke til at tænke paa." At omtale Søsteren i den lollandske Kreds, vilde hun have anseet som en Profanation. Bertha kom efterhaanden til at staae for hende med en Helgenglorie. Det var ikke saa underligt, naar man betænkte, at Laura ikke havde

kunnet knytte sig til en eneste ung Pige paa Lolland. De unge Piger der i Egnen, som vare voxede op med hende, ansaae hende for stolt, dominerende og lunefuld, og dertil vare de fuldt befoiede.

Tanten døde og Laura kom hjem, kort før Greven brød op fra Byen og tog fast Ophold paa Landet. Forholdet imellem de to Søstre vedblev at være smukt og kjærligt, og blev det mere Dag for Dag; thi Bertha hørte til dem, som ikke tabe ved daglig Omgang under et fortsat Samliv. At Forholdet var saa smukt, skyldtes dog i Hovedsagen den ældre Søster, men dog ikke ganske udelukkende; thi Laura medbragte mange Egenskaber, der kunde bidrage til at gjøre et sligt søsterligt Samliv behageligt. De supplerede hinanden, og Lauras altid spillende Lune og Liv, hendes Musik, hendes Oplæsning bødede paa Søsterens maaskee altfor stille Ro og Alvor. Der var langt mere Hold i Grevens Huusholdning end i den lollandske Onkels, og Laura var til en vis Grad nødt til at bøie sig under Huusordenen; thi hendes Fader imponerede hende, endskjøndt hun nødigt vilde lade sig mærke dermed. Men i den senere Tid, navnlig siden Faderens Sygdom var der foregaaet en Forandring med Laura, som især var hendes Søster paafaldende. Hun var uden nogen synlig Grund atter bleven lunefuld, og hendes Lunefuldhed steg stundom til det Urimelige; men det var dog nærmest Bertha, der blev Vidne til disse evigt vexlende Luner og ofte grublede over den mulige Aarsag dertil. Ganske som andre unge Piger havde Laura jo aldrig været, men nu var hun dog ganske anderledes end i de første Par Aar efter sin Hjemkomst til det fædrene Huus. Overgangene i disse

Luner vare saa pludselige, at Bertha ofte forfærbedes derved. Det ene Øieblik kunde hun see Søsteren sidde modfalden og sammensunken i et Hjørne af Sophaen, uden at foretage sig Noget; med korslagte Arme stirrede hun ud i Rummet, medens af og til en Taare perlede i Øiet. I det næste Øieblik kunde hun saa fare op i vild Lystighed; men denne vilde Kaadhed var ingenlunde hyggelig. — Tog hun en Bog, saa kastede hun den kort efter fra sig med synlig Lede. Byron og Heine bleve nu hendes Yndlingsforfattere, men længe ad Gangen beskjæftigede hun sig ikke med dem. Et Øieblik kunde hun synes heelt optagen af, hvad hun læste, men et Par Øieblikke efter kastede hun Bogen fra sig — „tomt og affecteret Altsammen," udbrød hun saa og lagde sig ned i Sophaen eller gik uroligt op og ned ad Gulvet. Tilsidst lagde hun disse sine Yndlingsforfattere heelt tilside, og nu blev det Holberg og Vessel, der kom i Naade. Af og til kunde hun briste ud i en høi Latter og læste saa en lille Stump høit for Søsteren. En Dag havde hun faaet fat i „Kjærlighed uden Stromper", hvoraf hun af og til læste et Stykke høit for Søsteren. Hun læste saaledes en Stump og strax ved Ordene: „Jeg aldrig bliver gift, hvis det idag ei skeer" — standsede hun pludseligt og faldt i Tanker. Lidt efter udbrød hun:

„Hør, Bertha, Du, som er saa klog og fornuftig, Du maa kunne sige mig, hvorfor Folk endeligt ville giftes. Allesammen ville de giftes; det er dog saadant et lavterligt Indfald. Hvad Rart kan der vel være ved det?"

„Skikkelige Mennesker gifte sig vel ikke, uden at de

elske hinanden, og saa synes jeg, det er forstaaeligt nok," svarede Bertha, uden at see op fra sit Arbeide.

„Ja vist, Kjærlighed, Elsker; der have vi det, men det er jo netop deri Hemmeligheden bestaaer. Hvad er dog denne Kjærlighed, der endeligt forlanger Giftermaal, for en urimelig Ting. Jeg holder af Dig saa meget, som jeg kan holde af noget Menneske — det er vel ikke stort — men det kunde dog aldrig falde mig ind at gifte mig med Dig."

„Det er jo noget urimeligt Noget, Du der kommer med, Laura, og det veed Du meget godt selv."

„Ja det er nu nemt nok at sige, men det er ingen Forklaring. Hvad er det, man kalder Kjærlighed? — Jeg vidste jo nok, at naar det kom til Stykket, var Du ikke klogere end jeg i dette Punct. — Vi loe Alle af den unge raske Peer Jensen, der giftede sig med den halte Maren Ole Jørgens, der kunde være hans Bedstemoder. Fader var alvorligt vred derover. Men det Giftermaal kan jeg dog forstaae; han vilde have Gaarden, og den kunde han ikke faae, uden at gifte sig med Enken, og saa giftede han sig, men det var da egentligt Enkegaarden og ikke Gaardenken, han giftede sig med. „Ded er da begriveligt" vilde han vist selv have sagt. — Men gifte sig med et Menneske ene og alene af Kjærlighed, det er dog taabeligt. Ja hvad er saa denne Kjærlighed? siig mig det, Bertha — naa, Du giver tabt, ja, jeg vidste det nok. — Og saa sige Folk, at denne Kjærlighed kan komme paa Folk, uden at de ahne det og uden at de ville det, ligesom Juleaften paa Kjællingen, og komme pludseligt lige ved det allerførste Møde. Det er dog det bare Nonsens. Nei, stop, nu

har jeg det, det er dog maaskee ikke saa ganske Nonsens. Nu har jeg det, Bertha; Kjærlighed, det er en Slags Sygdom, en Slags Børnesygdom, som Mæslinger, Skarlagensfeber, Børnekopper, som Alle skulle have, og som bliver farligere, jo ældre man bliver. Fy, det er dog en hæslig Sygdom; den er værre end Børnekopper, om man saa bliver nok saa koparret. Man finder paa saa Meget, man kan jo vaccinere imod Børnekopper, mon man da ikke ogsaa kunde finde paa Noget, en Slags Vaccine imod Kjærlighed, især den ondartede Slags, den man kalder ulykkelig Kjærlighed? Kjærlighed er dog vist ikke Andet end en Slags ondartede Kopper, der angriber Hjertet, for Kjærlighed er jo en Slags Hjertesygdom. Mon Hjertet ogsaa bliver koparret, saaledes som Ane Cathrines Ansigt? Troer Du, Bertha? Aah, alle mine gode Indfald ere spildte paa Dig. Det var et godt Indfald; jeg skal spørge Vandall, om han ikke vil forsøge det — han maa gjerne forsøge det paa mig. Saadant et ganske lille Prik i Hjertet kan dog ikke være saa farligt. Troer Du man kunde døe deraf? — ja hvad saa, man slap da for Sygdommen."

Saaledes sad hun og vævede hen i Vind og Veir, medens hun laa tilbagelænet og saae op i Loftet. Da Bertha slet ikke svarede, rettede hun sig pludseligt op og saae hen til Søsteren. Taare efter Taare randt ned ad Berthas Kinder; hun var saa bedrøvet over Søsterens Tilstand, som ikke uden Grund ængstede hende. Var det et sygt Hjerte eller en syg Hjerne, som talte ud af hendes Mund? Hvad var der at svare paa alt dette meningsløse Tøieri? En Anden vilde have leet og fundet det morsomt, men Bertha smertede det, thi det

var hende tydeligt, at Søsteren leed i sit Inderste, og at det var denne Lidelse, som skaffede sig Luft i denne Mundkaadhed og i hendes andre lunefulde Indfald. — Da Laura saae Taarerne i Berthas Øine, foer hun hastigt op af Sophaen hen til Søsteren og kastede sig paa Knæ foran hende, idet hun greb hendes Hænder og saae hende op i Ansigtet.

„Ja, jeg veed det nok, at jeg er et gudforladt Afskum, at jeg saaledes kan bedrøve Dig, min elskede Søster, Dig, som er saa god og from. Gid jeg blot kunde gjøre Dig rigtigt vred paa mig, saa vred, at Du ikke vilde vide af mig at sige, jeg kunde saa ikke bedrøve Dig. Men veed Du hvad, I have Alle været med at fordærve mig, ja, Du ogsaa. Husker Du, hvorledes Du forkjælede mig, da jeg var en ganske lille Pige; men det var maaskee gaaet over, dersom jeg havde faaet Lov til at blive hos Dig; det vilde dog tilsidst lykkedes Dig at gjøre mig god og from som Dig selv. Dog vor Herre maa vide, om det var lykkedes Dig, jeg var allerede dengang en slem lille Tøs, ret et lille egoistisk Utyske. Men saa kom jeg over til Tante, og der forkjælede de mig ogsaa, og det paa en meget værre Maade, de loe og morede sig over alle mine Unoder; jeg var saa pudsig, hed det. De vare gode, kjærlige Mennesker, baade Onkel og Tante, men de vare ikke gode paa din Maade. De vare vistnok paa deres Maade christelige Mennesker; der fattedes dog Noget, og det forekom mig undertiden, som skammede de sig ved vor Herre, som turde de ikke ret være ham bekjendt. See, saaledes er jeg bleven saa fordærvet. Husker Du den lille Negertøs i „Uncle Toms Cabin",

der ideligt siger: „I'is so wicked — Iis."? Saaledes kan jeg ogsaa sige: „I's so wicked." Tilgiv mig, Bertha! Ja det er jo næsten det Værste, Du tilgiver mig altid, hvad jeg saa gjør og siger." Hun lagde sit Hoved ned i Søsterens Skjød, og denne lagde sine foldede Hænder paa hendes Hoved. Saaledes sadde de en Stund uden at tale. „Hør," sagde omsider Laura, idet hun atter reiste sit Hoved, „kan Du huske vor Bedstemoder, ja det kan Du sagtens, men jeg var saa lille, for mig staaer det Hele ganske dunkelt. Hun kom aldrig ud af sin Stue, og den laa heelt langt borte fra de andre Værelser. Vi Børn fik aldrig Lov til at komme derover. Men engang var jeg løben efter hendes Pige, uden at hun mærkede det, først igjennem den lange Corridor og saa om ad den lille Sidegang, og saa bemærkede jeg, at en Dør stod paaklem. Og jeg listede mig hen til den og kigede ind. Gud, hvor blev jeg dog forfærket. Der sad midt i Stuen en høi mager Dame, saa mager, saa gusten og saa huuløiet — og saa disse stirrende, stikkende Øine! Hun sad ganske stille midt i Stuen med Hænderne i Skjødet, og den ene Tommelfinger dreiede sig om den anden, og det saae ud, som de altid gjorde det. Hun saae mig godt, men rørte sig ikke, hun blot stirrede og stirrede med disse skrækkelige Øine. Jeg var forstenet af Skræk og kunde ikke røre mig, men saa kom Pigen ud, og da hun saae mig, blev hun vred og tog mig ved Armen og bragte mig i en Fart tilbage. Idet hun slap mig sagde hun: „fortæl kun, hvor Du har været, og Du skal see, hvad der følger paa; jeg vil saa ikke være i Lauras Sted." — Jeg taug, Barn som jeg var; det var min første, næsten eneste Skræk. Men

sig mig Bertha, var Bedstemoder ikke —?" og hun pegede paa Panden. Bertha nikkede. „Ja," sagde Laura atter efter en Pause, „jeg kan ligesaa gjerne sige Dig det, Du kan maaskee raade og trøste mig. — Troer Du, at jeg vil blive som hende?" „Som hvem?" raabte Bertha, med en Stemme, der kom nær ved et Skrig, idet hun blev dødbleg og skjælvede. „Tys, ikke saa høit — som Bedstemoder; det suser og bruser saa underligt, snart her og snart der," svarede hun, pegende først paa Panden, og saa paa Brystet. Bertha var sunken heelt tilbage i Stolen og havde næsten mistet Mælet. „Du troer det da ikke Bertha? sig, at Du ikke troer det, Du veed ikke, hvad det er for en rædsom Tanke." — „Stakkels, stakkels Søster," udbrød endeligt Bertha, „hvor har Du dog faaet den gyselige Tanke fra? Lov mig, Laura, at Du vil vise den tilbage, saasnart den kommer; giv den aldrig Rum. Hvorledes er Du dog kommen paa den skrækkelige Idee? Hvor har Du dog forskrækket mig, Laura; ikke sandt, saadanne taabelige Indfald vil Du jo vise fra Dig, Laura?" føiede hun til, idet hun med Noget, der lignede moderlig Ømhed strøg Søsteren over Panden. „Ja, blot jeg kunde det; Du veed ikke, hvor den Tanke forfærder mig; men den kommer igjen og igjen."

„Du kan, Du kan, Laura, naar Du blot vil. Bed vor Herre og Frelser hjelpe Dig, og han vil staae Dig bi. Sig mig, Laura, beder Du rigtigt fromt og inderligt til Herren?"

„Jeg beder saa godt, jeg kan; men jeg veed godt, at min Bøn ikke er saadan, at den kan naae hisset op. Jeg beder, men det er mig altid, som hørte han mig ikke. Jeg faaer aldrig Svar?"

„Hvad mener Du dog, Laura? aldrig Svar! Hvad Svar venter Du?"

„Jo, forstaaer Du, jeg kan godt see, at Du faaer Svar, naar Du beder; for naar Du reiser Dig og lægger dit lille Nye-Testamente fra Dig, saa er der Noget i dit Ansigt, som siger mig, at din Bøn er hørt, der er da mere end den sædvanlige himmelske Fred paa din Pande og i dine Øine. Men mig giver Bønnen aldrig Ro, saa veed jeg, at Han ikke hører mig, maaskee ikke vil høre mig. Troer Du, jeg hører til de Fortabte, til de Fordømte?"

„Tal ikke saaledes, tal ikke saaledes!" sagde Søsteren, idet hun grædende omfavnede hende. „Han skulde ikke høre Dig; han hører Enhver, der henvender sig til ham i Bønnen; han skulde ikke høre Dig, Søster. Har han ikke sagt: „Kommer til mig Alle I, som arbeide og ere besværede, og jeg vil give Eder Hvile." Han skulde ikke høre Dig, min egen lille Søster!"

Laura satte sig nu atter overende paa Skammelen ved Søsterens Fod. Søsterens Ord syntes at have beroliget hende. Efter et lille Ophold sagde hun halvt henvendt til Søsteren og halvt, som om hun talte med sig selv:

„Ja man maa sagtens finde mig underlig, lunefuld og ubehagelig, saaledes som jeg er; det gjør jeg selv. Det er ikke, som var jeg eet Menneske, men som var jeg to Personer i eet Legeme. Den Ene sidder bestandigt saa roligt og værdigt derinde og seer paa den Andens fære og uvorne Fagter, som en Moder seer paa sit uartige Barn, misbilligende, hovedrystende, men dog

medlidende, men aldrig vred, kun bekymret og sorrigfuld, o, saa sorrigfuld. Men saa bliver den Anden endnu mere vild og uvorn, endnu mere stolt og trodsig; ret som om denne sorrigfulde Medynk piinte og irriterede hende. — Saadant noget vildt Tøieri kan Du naturligviis ikke forstaae; hos Dig er Alting Fred og Ro og Harmonie. Du kan troe, det er frygteligt, saaledes at være en Valplads for Strid og Splid. Naar den Ene seer paa den Anden med et Blik, som synes at sige: stakkels Laura, stakkels Laura, saa bliver jeg reent fortvivlet. Veed Du at denne Ene altid har dine Øine og dit Blik?"

„Det er Dig selv og din sygelige Phantasie, som laane den mine Øine og mit Blik. Jeg bliver altid ilde tilmode, naar Du taler til mig, som om jeg var et høiere Væsen; Du veed ikke, hvor Du saa piner mig, eller hvor usel og ynkelig jeg saa føler mig. I ethvert Menneskebryst strides altid to Magter om Herredømmet; den ene er vor Samvittighed, vor Viden sammen med Gud, vort gode oprindelige Jeg; den anden er vort kjødelige, verdslige Jeg, det Onde i os. Den Strid maa vi Alle stride, og vi ere kun heelt ulykkelige, naar den sidste trodser den første."

„Men naar nu den sidste, det Onde er saa mægtigt, og den første, vor Samvittighed, er saa svag — hvad saa?"

„En ædel Sjæl vælger altid den Svageres, den Forurettedes Parti."

„Ja, naar man blot kunde; men det er just Ulykken, at jeg ikke kan faae Lov at raade. Naar den Strid rigtigt begynder i mit Bryst, saa er det som om jeg,

jeg selv, din egen Laura, blev sat heelt fra Bestillingen, som om jeg var en Uvedkommende, der nok kan faae Lov til at see til, men heller ikke Andet. Siig mig Bertha, troer Du paa onde Aander, paa Dæmoner, troer Du, man kan være besat af den onde Aand? Sommetider troer jeg, at jeg saaledes er besat af en ond Aand. Du ryster paa Hovedet og seer paa mig saa bebreidende, netop som den Ene inden i mig. Veed Du, hvad der kan hjelpe mig, det Eneste, der kan hjelpe mig, det er, naar jeg kan sætte mig paa en Hest og fare afsted over Stok og Steen, over Grøfter og Gjerder, eller jeg kan slippe ud og faae en Seiltour i et rigtigt vildt Veir; men det maa Altsammen være rigtigt vildt og halsbrækkende; saa maae de begge To holde Mund og tie bomstille, og saa leer jeg ad dem. At ride og seile med Dig og Axel, det bryder jeg mig ikke om, det gjør det snarere værre; det skal være saa adstadigt. Nei, Du skulde see mig fare afsted, naar jeg først er kommen saa langt fra Gaarden, at I ikke kunne see mig. Det suser og bruser omkring mig, og det er det, der gjør mig saa godt."

Stakkels Bertha vidste ikke mere, hvad hun skulde sige eller svare. Der maatte en mægtigere, en kraftigere Aand end hendes til at besværge dette dæmoniske Oprør i Søsterens Indre. Hun fik en ny Skræk ved at høre af Søsteren, hvorledes hun søgte at besværge sin indre Strid. Laura reiste sig og, idet hun forlod Stuen, mumlede hun halvhøit: „I's so wicked, I's so wicked".

Da Broderen lidt efter kom ind, bad hun ham om, at han altid vilde ledsage Søsteren paa hendes Seiltoure og Ridetoure.

„Ja, det skulde jeg gjerne; men det er tydeligt at mærke, at hun helst vil være fri for mit Følgeskab. Jeg forstaaer mig ikke længer paa Pigebarnet. Hvad er der iveien med hende?"

„Desto værre, der er Meget iveien med hende, hun lider af Skrupler, og naar disse Anfald komme over hende, søger hun at bedøve sig selv ved forvovne og halsbrækkende Ridetoure."

„Ja, jeg har nok hørt Noget herom. Folk have seet hende fare afsted som en vild Amazone, men man har troet, det var Hesten, der løb løbsk med hende. Jeg skal gjerne følge hende; men synes hun ikke om mit Følgeskab, skal hun nok benytte Leiligheden, naar jeg er borte. Laura er ikke saa nem at komme tilrette med. Hvad hun vil, det vil hun."

Axel forlod strax efter Stuen, og Bertha var nu ene med sine tunge Tanker. Det var hende forøvrigt en Lettelse, at hun i disse Dage kunde være alene med Søsteren det Meste af Dagen. Den holsteenske Cousine havde maattet give efter for en meget indtrængende Indbydelse fra den Feltmanske Familie, og hun var saaledes borte. De holdt allerede meget af denne Cousine, men endnu var Bekjendtskabet altfor nyt, til at hun kunde deelagtiggjøres i slige Familiehemmeligheder. Baronen, hendes Broder, saae de saa godt som aldrig. Dagen efter Søsterens Ankomst havde han aflagt et Besøg, for at hilse paa sin Søster, men var strax efter tagen tilbage til Feltmanns. Søsterens varme Modtagelse havde han næsten ignoreret, og havde i de faa Øieblikke, de vare sammen, viist sig saa kold og overlegen, at Søste-

:en mærkede det og havde ondt ved at skjule sin Sorg derover.

Det var et Par Dage efter hiin Samtale med Laura, at Bertha sad ved sit Arbeide i Havestuen. Hun var aldrig rolig, naar hun ikke vidste, hvor Søsteren var. Der, hvor hun nu sad, kunde hun see Laura spadsere langsomt frem og tilbage, op og ned ad den skyggefulde Allee. Det var blikstille; der kunde altsaa ikke blive Noget af Seiltoure, og vilde hun ride, maatte hun først komme tilbage til Gaarden. Bertha havde været noget i Tvivl om, hvorvidt hun burde underrette Faderen om Lauras underlige Tilbøieligheder. Han kunde jo let have stoppet disse vilde Udflugter; han havde blot behøvet at forlange Nøglen til Baadehuset op til sig og paalægge Ridefnegten altid at følge Comtesse Laura, naar hun ikke havde anden mandlig Ledsagelse. Men Laura vilde have anseet det for et Tillidsbrud fra Søsterens Side; ikke at tale om, at slige Indskrænkninger og Forbud satte hendes Sind i stærk Bevægelse. Bertha havde derfor tiet, men paa samme Tid underkastet sig en Vagttjeneste, som ikke var saa ganske let. Hun var glad, naar hun som nu havde Søsteren under sine Øine. Hvert Øieblik standsede hun med sit Arbeide for at følge Søsteren med sit Blik. Selv medens hun søgte efter en Sax, hun skulde bruge, saae hun af og til ud efter Søsteren. Saxen var ikke til at finde, og hun reiste sig derfor, for af Søsterens Sybord at tage en. Da hun løftede den lille Bordplade, der dækkede over Gjemmerne, mødte hendes Øie først en Bog i Quart, som hun godt kjendte, men som hun i længere Tid ikke havde seet. Det var Lauras

Dagbog, nei ikke just Dagbog, thi en saadan førte Laura ikke. Det var en Bog, hvori hun nedskrev sine Betragtninger over et eller andet Spørgsmaal, der fængslede hendes Tanke. Udenpaa stod skrevet med store Bogstaver „Flynderskindet"; det meente Laura var et passende Navn, da hun brugte den til at klare sine Tanker med. Men dette Ord var tildeels udstreget, og nedenunder havde hun skrevet med mindre Skrift: „En Flynders uklare Tanker." Denne Bogs Indhold havde tidligere ikke været nogen Hemmelighed for Bertha; thi som oftest læste Laura selv for hende, hvad hun havde skrevet; men i den sidste Tid havde hun ikke seet Søsteren beskjæftige sig med denne Bog, og hun greb den derfor begjærligt for at see, om Søsteren reent havde hørt op at skrive i den. Hun slog Bogen op, og hendes Øine faldt strax paa en Overskrift, der fængslede hende. „Kjærlighed — lykkelig og ulykkelig," var Overskriften. Det havde Laura aldrig læst for hende, og uden at ahne, at det skulde være en Hemmelighed, satte hun sig til i Mag at læse, hvad Søsteren havde skrevet herom. Den første Side indeholdt kun almindelige Betragtninger, men derefter behandledes Spørgsmaalet mere i det Enkelte. Der var saaledes et Afsnit om Mesalliancer — Giftermaal mellem Adelig og Borgerlig, imellem Rig og Fattig, imellem Dannet og Udannet. Der var allerede i de første Blade Noget, som bragte Bertha til at studse. Intet Sted var noget Navn skrevet, men det var hende dog klart, at her handledes om bestemte Personer. Alt efterhvad hun læste videre, gik der et Lys op for hende. Tilsidst blev det hende klart, aldeles tydeligt, at Laura elskede Vandall. Selv om

Navnene havde staaet der, kunde det ikke have været tydeligere udtalt. Da dette var blevet hende utvivlsomt, lagde hun Bogen fra sig. Hun reiste sig og vaklede hen til sin Stol. Hendes Hjerte bankede voldsomt, og det susede hende for Ørerne. Hun greb hastigt et Glas Vand, der stod i Nærheden, og nedskyllede dets Indhold. Hendes Blik søgte atter Søsteren, som endnu spadserede op og ned i Haven med korslagte Arme. „Stakkels Søster, det var altsaa den egentlige Hemmelighed — jeg vil ikke staae Dig iveien — Vor Herre maa saa ende denne sørgelige Sag, som ham tykkes bedst. — Gifte mig med den Mand, min Søster elsker, elsker saa lidenskabeligt — det tør jeg ikke, det bør jeg ikke." Men det var netop den samme Beslutning, Laura havde fattet. Havde Bertha læst videre i „Flynderskindet", vilde hun snart have erfaret, at Laura var kommen under Veir med Forholdet imellem Søsteren og Vandall. Hun havde derfor besluttet, aldrig at røbe sin Kjærlighed, og det var hidtil lykkedes hende. Hun havde endogsaa bibragt Vandall, Bertha og Axel den Tro, at Vandall var hende imod. Dengang hun var med at affatte det lidet høflige Brev til Lægen, havde hun endnu ingen Ahnelse om, at Søsteren elskede ham; hun vilde blot for sin egen Skyld see at holde ham borte fra Gaarden saa meget som muligt. Da hun noget efter ahnede Sandheden, blev hendes Rolle vanskeligere; thi hun vilde nødig saare Søsteren, og paa den anden Side maatte Vandall holdes i den Tro, at hun ikke syntes om ham. Omgaaes ham som tilkommende Svoger og Broder, følte hun, var en farlig Sag for hendes egen Sjælefred; og kunde det skee uden at

tildrage sig Opmærksomhed, fjernede hun sig gjerne, saa ofte han kom.

Betagen af Sorg og Tvivl hensank Bertha i sine egne Tanker. Hvad var der at gjøre? — „Forsage!" svarede een Stemme. Men havde hun Lov til at offre sin egen Kjærlighed paa den søsterlige Kjærligheds Alter? Kunde hun det? Det sidste Spørgsmaal besvarede hun med et ubetinget Ja. Kom det an paa Offre, kunde hun stole paa sin egen Styrke. Men var det rigtigt at forraade sin egen Kjærlighed? Hun havde saa ophøiede Tanker om dette Forhold, at hun næsten ansaae det for helligt. En reen Kjærlighed, som hendes og Vandalls, var i hendes Tanker ikke Noget, som man efter eget Tykke kunde tilegne sig; i et sligt Forhold var der en høiere Tilfredsstillelse, imod hvilken selv de Elskende ingen Ret havde til at sætte sig op. Men selv om saa var, thi hun var ikke vis i sin Sag og frygtede for, at det var hendes egen Egoisme, der indgav hende denne Anskuelse; selv om saa var, vilde da hendes Fraſigelse komme Søsteren til Gode? Hun var saa overbeviist om Vandalls Trofasthed, at hun besvarede dette Spørgsmaal med Nei. Selv om hun kunde bibringe Vandall den Tro, den Vished, at en ægteskabelig Forening imellem dem var umulig, vilde han derfor vende sig til Søsteren? Aldrig. Rimeligere var det, at han fjernede sig heelt fra Familien. Men paa den anden Side troede hun at kjende sin Søster nøie nok til at vide, at selv om hendes Stolthed forbød hende nogensinde at røbe sine Følelser ved det mindste ydre Tegn, saa vilde hun dog aldrig blive Herre over denne Lidenskab. Hvad

Indtryk det vilde gjøre paa hende, naar hun erfarede, at hun, Bertha, var den Foretrukne — thi at Søsteren alt havde denne Kundskab, det vidste hun jo ikke — derom kunde hun ingen Forestilling gjøre sig; men hun frygtede for, at det vilde blive forfærdeligt. Hvorom Alting var, den Tanke, at ægte en Mand, som hendes Søster elskede med en saa lidenskabelig Kjærlighed, var hende modbydelig. To Søstre om den samme Mand — det var jo skrækkeligt. Men Vandall da? Havde han ingen Rettighed at gjøre gjeldende? — Hans Lykke var hendes og omvendt. Hvor var det muligt, at hun under slige Forhold kunde indgaae et lykkeligt Ægteskab med den, hendes Søster elskede? Saa maatte hun jo allerførst rose Søsterens Hemmelighed, og det havde hun ingen Ret til, det vilde være nedrigt, og ægte ham med en slig Hemmelighed paa sit Hjerte, kunde hun heller ikke tænke paa. Indtil Videre, derom kunde hun let blive enig med sig selv, maatte der ikke være Tale om Ægteskab imellem Vandall og hende, og herved holdt hun fast.

Imidlertid stred Søsteren den samme Strid, medens hun vandrede op og ned ad Alleen; men hendes Strid var langt bittrere og heftigere end Berthas. Allerheftigst rasede hun mod sig selv, fordi hun mod sin Villie skulde elske en Mand, der aldrig havde offret hende en Tanke; hun maatte jo foragte sig selv. Saaledes talte hendes kvindelige Stolthed. Og saa ovenikjøbet en Borgerlig — hun, en Grevedatter af gammel Familie, forelske sig i en Borgerlig; det var hendes aristokratiske Følelse, som herved saaredes. Og saa hendes Søsters udkaarede og modtagne Elsker — det saarede

hendes søsterlige Følelse. Det var Daarskab og Galskab Altsammen. Godt var det, at Bertha Intet ahnede; hun vilde jo ofre Alt for mig, ogsaa sin Kjærlighed. Jo, der have vi det, modtage sin Elsker af Naade og Barmhjertighed, modtage sin Søsters Elsker! aldrig. Om saa Bertha i dette Øieblik døde — Gud forbyde det — om Bertha var borte, og han vendte sig til mig med sin Kjærlighed, jeg vilde støde ham bort. Hvor jeg ikke kan være Nr. 1 i en Mands Hjerte, Nr. 2 vil jeg aldrig blive. Hvad er det egentligt for en Galskab, der har grebet mig? Hvorved har jeg forskyldt den? Hvad er han? Har jeg ikke seet ligesaa smukke, ligesaa forstandige, ligesaa aandrige Mænd som ham? Vist har jeg det, — hvad er det da? Er der virkeligt noget Sandt i de Gamles Tro paa Runernes Magt? Har han ka forstet Runer mig? — Han seer jo ikke til den Side, jeg er; for ham er jeg i det Høieste Berthas Søster. Hvad er det da? — Hun standsede og saae tankefuldt ned imod Jorden — Ja hvad er det? En Sygdom, en Galskab, men en Galskab med en frygtelig Magt over den Angrebnes Sind. — Gid jeg aldrig maatte see ham igjen! Men vilde jeg saa kunne glemme ham? Jeg glemme ham! Jeg, som hvert Øieblik randsager Landeveien med Kikkerten, for at see, om han ikke kommer. Og naar han saa kommer, saa løber jeg min Vei — det eneste Fornuftige, jeg kan gjøre. Gud, min Gud, er det retfærdigt, saaledes at give det ene Menneske Ret og Magt over det andet? Hvorved har jeg forskyldt det? Hvori bestaaer min Brøde, at jeg saaledes Nat og Dag skal forfølges af Tanken om et eneste, dødeligt Menneske? Er dette ikke frækkeligt — eller

er det ikke snarere latterligt? — og hun udbrød virkeligt i en uhyggelig Latter. — Altid det Samme, altid løber jeg rundt i den samme Kreds for at komme tilbage til det Samme, der, hvor jeg er. Maatte jeg ikke hellere være som min ulykkelige Bedstemoder? Hvad mon hun tænkte paa, naar hun saaledes sad og dreiede sine Tommelfingere? Mon hun virkeligt tænkte? Snak — man kan hverken føle eller tænke, naar man sidder saaledes som en Mumie paa den samme Plet. — Gid jeg var død og borte! — Ja i den Sag er jeg dog min egen Herre — men hvad saa? Det er saa skrækkeligt at tænke paa, og Fader, Bertha og Axel! — Nei — vig fra mig Satan, Du skal ikke friste mig dertil!"

Vandall gjorde flere Forsøg i disse Dage paa at vinde Berthas Fortrolighed. Hun afviste ham venligt, men bestemt og bad ham komme saa lidt som muligt til Overgaard.

„Tro mig," sluttede hun endeligt, da han trængte haardt ind paa hende, „for Tiden er det umuligt, og det bliver maaskee aldrig muligt; men skulde denne Hindring nogensinde blive fjernet; saa skal jeg selv komme til Dig og sige Dig: „nu kan det skee; der staaer Intet imellem os."

Niogtyvende Capitel.

Familieliv.

Baron Hugo v. Holtenou opholdt sig imidlertid paa Bilstrup, hvor han var en paaskjønnet Gjest. Han var just en Mand efter Kammerherrens og hans Frues Sind. Han var Baron; det var nu i og for sig Noget, disse Mennesker satte stor Priis paa. Dernæst var han en nær Slægtning af Greven paa Overgaard, Neveu af en Excellence; det var endnu bedre. Endeligt var han, som det syntes af samme Stof som de selv, og det var vel Hovedsagen. Han var en opblæst Herre, der gav sig Mine af at forstaae Alting, men som i Virkeligheden ikke forstod Noget, og hvis Tanke gik op i smaa og smaalige Interessер. Det Samme kunde siges om Kammerherren; men Kammerherre Feltmann var dog, naar Alt kommer til Alt, en redelig Mand, og naar man sagde, at han var en indbildsk Nar, saa havde man sagt det Værste, der kunde siges om ham. Hans Frue var en forfængelig Taabe, men ligesom Manden ikke uden en vis Godmodighed, der endogsaa kunde stige til sand Velvillie. Saa meget Godt kunde neppe siges om Baron v. Holtenau; thi han var hverken en redelig eller en godmodig og velvillig Charakteer. For Tiden gik han paa Jagt efter en rig Kone. Rig maatte hun være; thi Baronen, som aldrig gad bestille Noget, men som havde fuldt op af kostbare og fornemme Vaner, maatte have en Kone, der kunde føde ham. Var hun blot rig, saa maatte det gaae med Resten, som det vilde. Bedst var det jo, om hun var smuk og fornem tillige, eller

idetmindste een af Delene; men rig maatte hun være, det var Hovedsagen. Han havde endnu ikke opgivet Brændevinsmandens Datter; tværtimod omgikkes han Fader og Datter paa den intimeste Maade; men han havde været forsigtig nok til ikke at binde sig ved noget Ord, endsige Løfte. Her var nu Froken Feltmann; hun kunde maaskee ogsaa komme i Betragtning. Hun var eneste Datter, og ihvorvel hun havde en Broder, der naturligvis skulde have Stamhuset, var det dog muligt, at hun foruden Appanagen, der ikke var meget stor, kunde vente sig en god Arvelod i rede Penge. Men herom maatte han have Vished, inden han indlod sig dybere i den Sag. Forelobigt indledede han Underhandlingerne paa sin Vis, det vil sige, han viste hende allehaande smaa godtkjobs Opmærksomheder. Han behandlede hende ganske som voxen Dame, hvad hun tiltrods for sin korte Kjole og Barnefrisure virkeligt ogsaa var; han converserede hende, spadserede med hende i Haven, sagde hende fade Complimenter o. s. v. Hun var rigtignok, som han udtrykte sig, forbandet grim — Hansine Hansen var en Skjonhed ved Siden af hende — men det fik at være, havde hun blot det Enefornodne, Pengene. Hendes Forældre havde ikke Noget imod dette Parti; tværtimod, de onskede det, og Baronen havde ikke været der ret mange Dage, før Moderen bestemte, at Kate nu skulde klædes som Dame. Kate — hun hed egentligt Cathrine, men man havde fulgt den herskende Tilbøielighed til at anglisere alle Navne og kaldte hende Kate — Kate mødte pludseligt en Dag i lang Kjole og med en voxen Dames Frisure. Kjøn blev hun ikke derved, men hun saae dog mindre naragtig ud. Præsten havde allerede begyndt at forbe-

rede hende til Confirmation — han mødte paa Bilstrup to Gange ugentligt — men denne Forberedelse skulde efter den første Bestemmelse have varet Aaret rundt; nu fik Præsten pludseligt Ordre til at gjøre hende færdig til Efteraaret; man kunde jo ikke lade det store Pigebarn gaae uconfirmeret omkring — det var den hele Forklaring. Det store Pigebarn var sandelig ingen Skjønhed; men hun var dog meget for god til at blive Baronens Kone. Hun var en eiegod Pige med en god, sund Forstand, langt bedre udstyret med denne Vare end nogen af hendes Forældre. Hun følte sig ilde tilmode i Hjemmet; thi Forældrene plagede hende hver paa sin Maade. Hun var træt af at høre Faderens Præk om Adelskab, Kunst og Literatur, og Moderen trættede hende endnu mere ved ideligt at rette paa hendes Væsen og Holdning. Moderen var egentligt ringere end Faderen. Hun var paa sin Viis godmodig og velvillig, men det var indenfor en vis snever Grændse. Hun gav og gav endogsaa ret rundeligt til de Fattige; den Slags Nød og Trang kunde hun forstaae; men Hjerte for Andres Følelser havde hun ikke. Hun var raa i den værste Forstand; og Ingen behandlede hun mere hensynsløst end sin egen Datter. Det var for hende en uhyre Skuffelse, da Datteren under Opvæxten ikke viste mindste Spor af Tækkelighed endsige Skjønhed, og det stakkels Barn maatte undgjelde derfor. „Man kan give Dig paa, hvad man vil, Du seer lige grim ud; hvorledes er det dog gaaet til, at jeg har faaet saadant et Uglebillede til Datter? Ansigt, Figur, Manerer — Alt lige grimt og lige klodset. Sikke Hænder, skulde man troe, det var Damehænder! — Tviner Du nu igjen; det er vel for at faae

røde Øine — det manglede kun, saa var Skræmselet fuldstændigt." Som oftest hørte Datteren paa hende med Taarer i Øinene; men undertiden kunde hun ogsaa faae det Indfald at svare skarpt nok. „Jeg er nu engang, som vor Herre har skabt mig; er Du ikke fornøiet med mit Ydre, saa maa Du protestere hisset oppe; jeg skulde ikke have Noget imod at fremkomme i en ny og bedre Udgave; men selv kan jeg ikke besørge det" — eller: „Det er Skade, at Mama ikke kan bære sig ad med mig som med sine Kjoler, der ere gaaede af Mode, sende mig hen og faae mig omgjort, jeg vilde saa vistnok blive deilig; nu er der vel ikke Andet at gjøre, end at anbringe mig paa Pulterkammeret blandt det andet Skrammel, man ikke kan være bekjendt at have i Stuerne." Men det var ikke ret ofte hun tog til Gjenmæle; gjorde hun det, fik hun gjerne et Svar, som bragte Datteren til at rødme paa Moderens Vegne, saa raat og vulgairt kunde det være. Det var derfor ikke saa underligt, at Moder og Datter fjernede sig mere og mere fra hinanden. Datteren var lykkeligst, naar hun kunde være borte fra Moderen og fordybe sig i en Bog; men hun maatte skjule sig godt, thi fandt Moderen hende, rev hun Bogen fra hende og skjendte paa hende for hendes Dovenskab. I det sidste Aar eller halvandet var det blevet noget bedre. De unge Piger paa Overgaard havde snart bemærket, hvorledes Moderen mishandlede Datteren; thi Moderen lagde sjeldent Skjul paa sin Utilfredshed med Datteren. De toge sig af hende og lode Fru Feltmann føle, at de stode paa Datterens Side, ja endog foretrak dennes Selskab for hendes. Det var nu ikke saa forbausende; thi Fru Feltmann kunde bogstaveligt

ikke tale om Andet end Moderne og fornemme Folks Gjøren og Laden paa Baller og i Selskaber; men det forbausede dog den gode Kone og indgjød hende tillige en vis Respect for Datteren, der kunde vinde saa fornemme Allierede. En Dag saae Fru Feltmann sin Datter med en Bog i Haanden. Som sædvanligt rev hun den fra hende og kastede den henad Gulvet. Det var comisk at see hendes Bestyrtelse, da Datteren, idet hun tog Bogen op, roligt bemærkede: „Comtesse Bertha vil vist ikke synes om, at hendes Bøger behandles paa den Maade; see, det smukke Bind er brækket." „Hvad siger Du, Barn, er det Comtessens Bog! Det skulde Du have sagt mig strax, inden jeg tog den." „Ja, hvis der havde været Tid dertil — hvad skal jeg nu sige til Comtessen?" — „Lad mig faae Bogen; din Fader maa strax skaffe os Magen til den fra Kjøbenhavn." Siden den Tid fik den unge Pige alle de Bøger, hun havde Lyst til at læse, fra Overgaard, og Moderen vogtede sig vel for at blande sig deri. Nu var Baronen kommen, og stakkels Cathrine fik en høiere Værdi i Moderens Øine; „hun skulde dog virkeligt være afsættelig!" var hendes Tanke, da Baronen viste Datteren en Opmærksomhed, hun ikke var vant til. Men Datteren syntes slet ikke om disse Artigheder; en sand, ærlig Natur lader sig ikke saa let bestikke af slige Huulheder; hun tog ikke Regnepenge for Guld og viste saa meget, som hun kunde for Moderen, at han var hende til Besvær, og gjorde det undertiden paa en meget ligefrem Maade. Den Dag hun var kommen i den lange Kjole, der generede hende en Deel, da hun som sædvanligt om Formiddagen syslede i sit eget lille Blomsterqvarteer, kom Baronen hen

til hende for at sige hende nogle Behageligheder. „Det glæder mig Frøken, at see Dem i denne klædelige Dragt, nu først er Deres Ydre" — Skjønhed kunde han dog ikke bringe sig til at sige — „kommen til sin fulde Ret." Cathrine, som stod bøiet over en Blomst, hun var ifærd med at opbinde, havde ikke bemærket ham, før hun hørte hans Stemme; hun reiste sig hurtigt op og betragtede ham med ærgerlige Øine, idet hun svarede:

„Hvad er kommet til sin fulde Ret, Hr. Baron?"

„Deres Ydre, Frøken."

„Mit Ydre; De mener altsaa, at man nu ret kan see, hvor lidt kjøn jeg er, eller rettere, hvor stygg jeg er; aa ja, jeg vil gjerne troe Dem; men det er ikke meget artigt at fortælle mig det."

„Min Gud, Frøken, hvor kan De misforstaae mig saaledes?" svarede Baronen, der havde ondt ved at skjule sin Forlegenhed. „Hvem kan kalde Dem stygg?"

„Det kan Enhver, der har Øine i sit Hoved; men for at nævne en bestemt Person, vil jeg blot henvise Hr. Baronen til min Fru Moder; hun skal have ondt ved at sige Dem, hvor ofte hun har korset sig over, hvad hun kalder min utilladelige Grimhed; thi det skete næsten dagligt."

„De maa sandeligt have misforstaaet Deres Moder; hun har sikkerlig kun spøgt, eller ogsaa er Deres Moder skinsyg paa sin Datter — hvad vel ikke saa sjeldent er Tilfældet med Mødre."

„Det er Dem, Hr. Baron, der spøger, og det paa en meget ubehagelig Maade. Fortæl min Moder, at hun er skinsyg paa mig; hun veed ligesaa godt, at hun endnu er en ret kjøn Kone, som at jeg, hendes Datter,

er grim. Forøvrigt, Hr. Baron, holder jeg ikke af den Slags Spøg og vil helst have mig den frabedt," og hermed vendte hun sig fra ham og tog atter fat paa sin Haveslysel. Baronen var slaaet af Marken, og da han slentrede videre, mumlede han ved sig selv: „hendes Indre er s'gu ligesaa knortet og grimt som hendes Ydre. Naa, hun overvurderer da ikke sin Skjønhed; det er endda godt."

Dagen efter at Baronens Søster var kommen til Overgaard, tog han selv derover. Det var vel neppe skeet saa hurtigt, hvis ikke Kammerherrens havde paaskyndet dette Besøg, for at han kunde bringe Søsteren en Indbydelse til Bilstrup. Saa lidt han brød sig om Søsteren, havde han dog ikke Noget imod at faae hende bort fra Overgaard, hvor han nu selv kun nødigt viste sig. Søsteren befandt sig altfor vel paa Overgaard, til at hun skulde ønske at forandre Opholdssted; men Broderen var peremptorisk i dette Stykke. Hun forhastede sig imidlertid ikke, og først efter gjentagne Indbydelser tog hun derover.

„Stakkels Pige," sagde Laura ved Afskeden, „gjør Besøget saa kort som muligt. Lad Dig ikke tvinge af deres Paatrængenhed. Glem ikke, hvad jeg har raadet Dig til, hold Dig til Datteren; styg som hun er, er hun dog ved Siden af de Andre som en Perle mellem ægte Stene."

Mathilde havde ikke behøvet dette Raad. Hun lod sig ikke bedaare af Kammerherrens eller hans Frues overdrevne Høflighed. Hun havde Hjertet paa Tungen, som man siger; men det var kun ligeoverfor Mennesker, som gjorde et godt Indtryk paa hende. Ligeoverfor dem, hun ikke syntes om, var hun stiv og tilbageholdende. Kam-

merherreinden var ikke saa lidt stødt, da hun saae den unge Pige foretrække Datterens Selskab for hendes eget. Men Mathilde var Baronesse og dertil meget smuk, saa kunde man finde sig i en Deel. Fruen havde desuden sine egne Planer. Disse gik ud paa intet Mindre end et Dobbeltægteskab. Kunde Datteren blive gift med Baronen, og Sønnen med Søsteren, saa havde jo begge gjort et glimrende Parti. Der maatte derfor straz Bud efter Sønnen, som opholdt sig i Kjøbenhavn, som det hed sig, for at studere, det vil sige, tage Examen artium, men i Virkeligheden for at more sig. Han var ikke meget skjønnere end Søsteren; han havde Faderens hele Statur, det store Hoved, den lange Krop og de meget korte Been, men han var meget omhyggelig i sit Toilette og altid klædt efter den nyeste Mode, som han gjerne karrikerede, og derfor, neppe af nogen gyldigere Grund, var han Moderens Yndling; thi han syntes ikke at have nogen af Søsterens gode Egenskaber, hverken hendes sunde Forstand eller hendes ideelle Sands, og endnu mindre hendes Ærlighed og Sanddruhed. Han var imidlertid forkjælet, og denne Forkjælelse havde maaskee bidraget til, at en i sig selv godmodig Natur efterhaanden var bleven, om ikke kvalt, saa dog heelt tvungen i Baggrunden af Forfængelighed. Student skulde han nu være, og han havde allerede gjort flere mislykkede Forsøg paa at tage Artium; men der var ikke megen Sandsynlighed for, at det vilde lykkes. I Kjøbenhavn drev han om paa Gaderne og alle offentlige Forlystelsessteder, helst paa dem, hvor han kunde træffe unge, fornemme eller rige Lediggjængere. Disse vare hans Idealer, og han var aldrig gladere, end naar han fik Lov til at hænge paa her, hvad

han opnaaede ved at være flot med sine eller rettere sin Faders Penge, af hvilke han tidt brugte saa mange, at Kammerherren blev alvorlig vred. Moderen maatte saa bringe Forsoning tilveie, og det gjorde hun ved at udpege de fornemme unge Mænd, deres Søn fik Lov til at omgaaes, hvad naturligviis ikke kunde opnaaes uden tilsvarende Pengeoffre. Det var forøvrigt en meget slet Skole, dette Selskab af unge Mænd, hvortil den haabefulde Junker havde sluttet sig. Man jog efter Fornøielsen og Adspredelsen i dens mindst agtværdige Skikkelse, og de Orgier og Bachanalier, som disse unge Mænd foranstaltede, hørte til de allervildeste og allerusædeligste. De vare ikke Alle ganske unge; der fandtes et Par middelaldrende Herrer imellem dem, og det var egentligt dem, der gav Tonen an og indviede deres yngre Kammerater i de Mysterier, som de under et kortere eller længere Pariserliv havde vidst at trænge ind i. De vare en Slags Æresmedlemmer, der morede sig paa de Yngres Bekostning. I alt Sligt kunde den unge Feltmann tage Examen, men med Artium kneb det. I denne Retning begyndte Forældrene nu ogsaa at blive haabløse — hans Lærere havde været det for længe siden — og man overveiede nu for Alvor, om dog ikke en Kammerjunkertitel var at foretrække for en Examen artium. Kammerjunker kunde han jo ikke godt blive, saa længe han læste til Artium. At faae ham godt gift, var nu Hovedsagen, navnlig vilde Kammerherren anseе Sønnens Giftermaal for en økonomisk Vinding; thi Omkostningerne ved den unge Mands Ophold i Kjøbenhavn begyndte næsten at overstige hans Kræfter. Det var den Brudgom, man tiltænkte Mathilde. Imod Forventning

indfandt han sig et Par Dage, efter at Moderen havde opfordret ham til at komme hjem. At han ved denne Leilighed var saa redebon til at opfylde Moderens Ønske, forklaredes af et Par Fordringer, der Dagen efter præsenteredes Faderen ved Postens Ankomst og som vare saa enorme, at Kammerherren for Alvor blev vred, og dertil havde han god Grund, thi tilsammen beløb de sig til intet Mindre end 6000 Rdlr. Faderen var rasende, og denne Gang havde Moderens Indflydelse ingen Virkning. Rudolf, saaledes hed Sønnen, blev kaldt ned i Faderens Værelse, og ihvorvel han meget vel vidste, hvad det gjaldt om, mødte han med megen Fripostighed.

„Papa ønsker at tale med mig — me voila!"

„Hold Mund med dine franske Phraser; Du kan jo ikke Fransk, saa lidt som noget Andet. Eet kan Du dog, det er, at sætte Penge overstyr. See her, forholder det sig rigtigt med disse Fordringer?"

Sønnen kastede et Blik paa Papirerne, som Faderen rakte ham og svarede meget koldblodigt:

„Det har sikkert sin Rigtighed, saa nøie kan jeg ikke sige det. En ung Mand, der er nødt til at tye til Jøder, maa jo altid betale sine Penge dyrt.

„Du synes at tage det meget roligt, men Du skal faae noget Andet at vide, inden Du forlader min Stue."

„Og det er?" spurgte Sønnen med sin uforfammede Ro.

„Det er," udbrød Faderen rasende, „at jeg min Salighed ikke betaler en Skilling. Nu kan Du gjøre, hvad Du vil. Du kan jo, om Du synes, skyde Dig

ind under din Umyndighed; det vilde være den meest passende Ende paa Historien."

„Jeg kan dog ikke sige, den tiltaler mig; jeg har et bedre Forslag at gjøre. Hvis Galeriet blot er en ringe Deel af de Penge værd, Du har sat paa det, saa vilde nogle faa af Malerierne betale det hele Beløb, der er Tale om. Synderlig Glæde kan Du dog ikke have af det overſmurte Lærred."

Hvad Kammerherren ikke var vred før, det blev han nu. Han sprang ned af sin Stol og løb frem og tilbage som et rasende Menneske, uden at kunne finde Ord til at udtrykke sin Harme med.

„Sælge mine Malerier for at betale din Gjeld!" udbrød han endeligt; „Du er dog en langt større Æsel, end jeg troede. Sælge mine Malerier!"

„Kammerherren skulde ikke bruge Ukvemsord, det passer sig ikke for Folk af vor Stand og Stilling — Bien — jeg har et andet Forslag; men det er dog ikke saa tilfredsstillende; Malerierne vilde vist indbringe Mere. Papas den nye Bog maa vist indbringe en god Slump Penge; den har kostet en Deel at udgive, især disse mange Træsnit; den maa da vel ogsaa indbringe en Deel. Lad mig faae Overskudet."

„Hvad veed Du om Overskudet, om det bliver stort eller lille?" svarede Faderen og kastede et forbittret Sideblik paa Sønnen.

„Det var kun en Spøg. Papa har vistnok Ret, naar Papa ikke stoler for meget paa Overskudet. Efter Boghandlerens Sigende er der kun solgt ti Exemplarer; men saa har Papa havt den Fornøielse at forære sine fornemme og lærde Venner dette kostelige Værk."

„Rudolf," faldt Faderen ind med bevæget Stemme, „Du er jo ond; det havde jeg dog ikke troet."

„Nei, Papa, jeg er ikke ond; jeg vilde blot til mit eget Forsvar vise, at jeg ikke er den Eneste af Familien, som bruger Penge til unyttige Gjenstande. Naar Alt kommer til Alt, saa er min Gjeld egentligt ikke min Gjeld, men mine Forældres."

„Hvad mener Du? Din Gjeld er ikke din Gjeld?"

„Det var mine meget ærede Forældres Raad og Anviisning, jeg fulgte, da jeg søgte disse fornemme Bekjendtskaber. Saadanne Bekjendtskaber ere kostbare, meget kostbare, som Du seer."

„I min Ungdom," svarede Faderen, „kunde man meget godt pleie Omgang med Eliten af Selskabet uden at sætte saa mange Penge overstyr."

„Saa have Tiderne forandret sig paa en yderst sørgelig Maade," svarede Sønnen med et Skuldertræk.

„Hør, Rudolf, jeg kunde fristes til at lade Dig seile din egen Sø; men jeg vil dog endnu engang gjøre et Forsøg med Dig. Jeg vil betale din Gjæld endnu denne Gang, endskjøndt det vil falde mig svært nok; men kun paa een Betingelse. Det er mit og din Moders Ønske, at Du gifter Dig. Naar Du gifter Dig, vil jeg overlade Dig Kragerupgaard. Den drev jeg i mange Aar, indtil min Fader døde. Men Partiet maa være passende, det maa være en Dame af Stand. Du har jo seet Baronesse Holtenau; det er en passende Brud for Dig. Kan Du vinde hendes Kjærlighed, vil jeg strax etablere Dig paa Kragerupgaard."

„Den unge Baronesse er en ret kjøn Pige. Nu vel, jeg skal tage den Sag under Overveielse og betragte

Pigebarnet lidt nøiere Jeg kunde dog ellers nok have ønsket at leve nogle Aar endnu som Ungkarl."

„Og gjøre en ny Gjeld, nei Tak, deraf bliver der Intet; det er sidste Gang, jeg betaler den. Rudolf, betænk Dig vel. Tager Du tilbage til Kjøbenhavn, saa maa Du selv betale dit Ophold derinde."

Hermed endte denne Samtale, idet Sønnen med Hænderne i Lommerne og fløitende forlod Faderens Værelse.

Den unge Mand var slet ikke bleven overrasket af Faderens Forslag. Moderen havde strax for Sønnen robet sine Planer baade med Hensyn til ham og Datteren. Da han forlod Faderen, slentrede han ind i Dagligstuen, som han fandt tom. Han kastede sig i en Lænestol, tændte en Cigar og tog virkeligt Sagen under Overveielse. Pigebarnet, tænkte han, er s'gu smukt nok, det er en virkelig Skjønhed. Gifte mig med hende, har jeg ikke Noget imod; men begrave mig paa Kragerupgaard og blive Knoldesparker, nei Tak, det skal jeg dog ikke have Noget af; men det behøver jeg da heller ikke. Faaer jeg først Pigen og Kragerupgaard, saa er jeg jo min egen Herre. Den gode Papa gjør Regning uden Vært, naar han troer, jeg vil lade mig levende begrave paa Kragerupgaard. Nei, saa vil jeg for Alvor leve. Kjøbenhavn og Paris, der vil jeg leve; ja Paris, det maa være en fortryllende By, hvis ellers Alt, hvad man hører, er sandt. Godt, jeg gaaer ind paa disse Vilkaar. Da han var bleven enig med sig selv herom, reiste han sig og gik hen til Vinduet. I Haven saae han Baronessen spadsere med Cathrine, som det syntes i en dyb Samtale. Medens han iagttog dem, saae han Baronen

komme henimod dem og slutte sig til dem. Leiligheden kunde jo ikke være bedre. Medens Baronen underholdt sig med hans Søster, kunde han have Baronessen for sig selv. Han gik hen til et Speil og mønstrede sit Ydre. Det vandt hans udeelte Bifald, men dette Bifald gjaldt vel nærmest Skrædderen, thi med sin egen Person var han altid saa vel tilfreds, at der ikke kunde være Tale om Daddel eller Bifald. Den Slags unge Mennesker gaaer — nu mere end nogensinde — saa aldeles op i Klæderne, at de efter disses mere eller mindre moderne Snit, mere eller mindre kostbare Stof bedømme Personen, der bærer dem. „Klæder skaber Folk, og Kjød skaber Fæ", det er deres Maxime. Det er vel en Yttring af det moderne Demokratie, som efterstræber Lighed, fremfor Alt Lighed, Intet uden Lighed. Ved Hjelp af Skrædder og Sypige skabes i et Nu en vis ydre Lighed, og mere end en ydre Lighed forlanger man jo ikke; ere Folk lige godt klædte, saa ere de ogsaa lige gode. Naturligviis finder man denne Opfattelse mere rodfæstet, jo dybere man kommer ned i Samfundslagene; men den spiller sandeligt ogsaa Hovedrollen i de høiere Classer, i hvilke altfor Mange gjøre Klæderne til første og sidste Rettesnor. Naar Alt kommer til Alt, er det dog Demimonde og dens nærmeste Kreds, som giver Tonen an, og Tonen er derfor ogsaa letfærdig. Det er i sin Orden, at Enhver efter sin Stand og Stilling beflitter sig paa Nethed, Reenlighed og Klædelighed, hvad Klædedragten angaaer; det tør Ingen dadle; men det er slet ikke det, der her er Tale om. Det, som vi dadle, er den Hensynsløshed, hvormed Massen jager efter at være moderne i Snit og Stof, helst hvad de ydre eller

yderste Klædningsstykker angaaer. For at være med i den Jagt, sætte Mange baade af de Fattigste og de Rigeste deres Velfærd paa Spil. Jo lavere man kommer ned, desto grellere bliver det. Man kan træffe Tjenestepiger med Silkehat, Kjole med Slæb, fine Støvler o. s. v., der knap have to Stykker Linned til at skifte med. En fattig Pige døde for kort Tid siden og efterlod Fattigvæsenet, som hun havde maattet tye til, sin hele Garderobe. Den bestod af en meget net Kjole, meget for kostbar for En i hendes Stand, to Crinoliner og een Chemisse. Men der gives Damer i de høieste Classer af Samfundet, som ikke ere et Korn bedre. Ganske vist forsømme slige Personer ikke deres Indertøi; hos dem gaaer denne Luxus fra Inderst til Yderst; men de bære da ogsaa ofte heie Familiens Velvære paa deres Krop.

Den gode Rudolf Feltmann, der var saadan en Helt ligeoverfor sine Forældre, var forøvrigt en stor Pjalt, naar han stod ligeoverfor Fremmede, især Damer. Da han efter sit Ønske havde faaet Baronessen for sig selv, vidste han ikke, hvad han skulde sige. Han tog endeligt Mod til sig og fik nogle Ord frem om det smukke Veir; men saa gik det igjen istaa. Hun opmuntrede ham heller ikke det allermindste. Han tog atter Mod til sig og begyndte saa for Alvor.

„Derovre i Holsteen have de det da meget bedre, end vi her i Kongeriget."

„Hvad mener De? Hvorfor skulde vi have det saa meget bedre i Holsteen?"

„Ja, jeg mener blot, at de derovre ere frie for alt det demokratiske Wühleri, som vi her plages af."

„Saa det troer De; det er dog nok en Feiltagelse. Vi have, kan jeg forsikre Dem, fuldt op af det Slags Wühleri.“

„Men Ridderskabet har dog Magten; de Andre tør ikke knye.“

„Er De saa vis paa det? Tilsyneladende kan det see saaledes ud. Naar det gjelder om at sætte sig op imod Kongeriget, er der en tilsyneladende Enighed; ihvorvel der ogsaa er dem, som staae udenfor og med Loyalitet holde fast ved den danske Krone og ved Heelstaten. Men bagved hiin tilsyneladende Enighed er der Strid nok. Vi have vore Advocater, vore Kieler-Professorer, vore vilde Demokrater og Gud veed, hvor mange Partier. Nogle ville absolut slutte sig til det store tydske Fædreland, Andre raabe paa et selvstændigt Slesvig-Holsteen. Jeg forstaaer kun det Halve af al den politiske Bevægelse og bryder mig heller ikke om at forstaae Noget deraf.“

„Men Baronessen holder da med Ridderskabet?“

„Jeg har megen Familie blandt Ridderskabet, men jeg holder ikke med det, uden for saa vidt, det holder med Danmark; men det gjør det nu ikke saa ganske. Jeg troer nok, det vilde helst holde sig til den danske Heelstat, naar Alt kunde faae Lov til at blive som det var; men de hade det kjøbenhavnske Demokratie, og heller end at underkaste sig det, slutte de sig til Tydskland.“

„Men De, Frøken, hader da ogsaa det kjøbenhavnske Demokratie?“

„Jeg kjender det slet ikke, og det vilde derfor være ubilligt af mig, at hade det.“

„Det liberale Pak vinder sandeligt ikke ved nærmere Bekjendtskab; det kan De være vis paa. Men i Hjertet er De dog tydskfindet; De holder, ligesom vi andre Adelige, med Ridderskabet?"

„Onkel holder dog ikke med Ridderskabet, veed jeg, og hvad mig angaaer, jeg er danskfindet, hvad saa Ridderskabet er. Min Moder var dansk, og igjennem hende har jeg lært at elske Alt, hvad dansk er. De, Hr. Feltmann, er da vel danskfindet?"

„Ja, det er, som man tager det."

„De er Dansk og ikke danskfindet? Hvad mener De dog?"

„Ja, seer De, Froken, jeg er jo nok danskfindet, men jeg kan ikke dvie alt dette liberale Uvæsen."

„Er De da tydskfindet?"

„Det just ikke."

„Hvad er De da?"

„Ja, egentligt er jeg Ingenting."

„Deri har De vist Ret," svarede den unge Pige med et meget betegnende Skuldertræk.

Den gode Rudolf var virkeligt Ingenting, deri havde han Ret. I den Kreds, hvortil han hørte, skjældte man de liberale Blade, de liberale Ledere, kort Alt, hvad der bar et liberalt Navn, dygtigt ud. Deri bestod al dens politiske Indsigt og Dygtighed. Den stod ikke synderlig høiere og ikke synderlig lavere med den store Hob i det Hele. I begge Leire, baade den liberale og den conservative, findes der kun saare faa Tællere, men desto flere Nuller. Den store Masse Politikere indskrænker sig til at fordomme og udskjælde sine Modstandere, uden i Virkeligheden selv at besidde politisk Begreb.

Den følger blindt sine Ledere, og naar disse stemple Een eller Anden som Reactionair eller Radical, stemmer hele Meuten i med, og Jagten begynder og standser ikke, før Jagtherrerne kalde dem tilbage, og knap da. Saa længe En er saa ulykkelig at være under dette Ban, kan han sige, skrive og gjøre, hvad han vil, Forfølgerne fortsætte deres Hallo. Det er en farlig Tilstand, dobbelt farlig, hvor ikke engang Lederne altid ere sig bevidste, hvad de kæmpe for, eller hvor de ville hen, men gynges frem og tilbage af Noget, der kaldes Opinion, som paa sin Side er ligesaa omtaaget, usikker og vaklende. I mange Tider har nu det nivellerende Demokratie havt Magten, og Ingen skal kunne bebylde det for Mangel paa Virksomhed. Det har brugt eller misbrugt Magten til det Yderste; det har berøvet Samfundet mange virkelige Goder; det har virket opløsende og tilintetgjørende, men aldrig ordnende eller skabende; thi ifølge sit Væsen er og maa det være ødelæggende, aldrig opreisende eller ydende. Det kan kun tage, aldrig yde eller give. Ulykken er, at vore Dages Liberale altid have Lidt af Socialisten og Communisten i sig, altid gaae de mere eller mindre paa Accord med dem, og naar Magten for en kort Stund kommer i de Conservatives Hænder, skeer det altid paa den Betingelse, at de skulle gaae paa Accord med hine Liberale og hjelpe dem til at rage Castanierne af Ilden. Naar nu Omslaget kommer — engang kommer det vel — hvad saa? ja saa staaer Samfundet ligeoverfor en insolvent Debitor; thi Alt, hvad denne har taget paa Credit fra Samfundet, er sporløst forsvundet; tilbage er kun et Chaos af Ruiner. Hvor ligger saa Skylden? Hos de Liberale? Nei

visselig ikke, saa sandt de sociale Revolutioner aldrig trives eller lykkes paa Grund af Omvæltningsmændenes Dygtighed, Talent eller virkelige Magt, men altid og overalt paa Grund af Modstandernes Ynkelighed og Mangel paa Fremsyn og Sammenhold. Det Samfund, som bliver revolutionairt i sine Reformer, er sygt i sin Hjerterod. „Quem deus vult perdere, prius dementat."

Stakkels Rudolf, der greb Du feil. Baronen, som gik foran og havde lyttet til deres Samtale med det ene Øre, vendte sig pludseligt om til Feltmann, idet han sagde:

„Hvad, taler De Politik til en ung Pige, hvorfor ikke heller Hebraisk? Unge Piger forstaaer begge Dele ligegodt; og Du Mathilde, hvad er det for Absurditeter, Du bringer tiltorvs. Du skulde ikke indlade Dig paa Ting, Du ikke forstaaer; endnu mindre burde Du glemme, at vi ere fødte i et tydsk Land, ja i Tydskland."

„Men under den danske Krone af en dansk Moder. Jeg troede ellers Du havde antaget nye og bedre Anskuelser, da Du søgte og erholdt Amnestie."

„Man skifter ikke Anskuelser, som man skifter Kjoler."

„Det burde man dog nok, naar man efter eget Ønske og Begjæring anlægger en Klædning, der kun kan bæres under visse Forudsætninger om Troskab og Loyalitet."

„En Uniform er intet Liberi, og selv en Laquai tillader man dog at have sine egne private Meninger."

„En Uniform er visselig intet Liberi; den, der bærer et Liberi, er Leietjener, men den, der bærer en Uniform, en Officiers-Uniform, skulde dog sidst af Alt være en Leiesvend, der besviger sin Herre og Konge."

„Aa, lad mig være fri for det sentimentale Ammestuepræk. Sligt forstaaer Fruentimmer sig ikke paa. Kom, Feltmann, det er ørkesløs Gjerning at tale Politik med Damer; lad os gaae op og fortsætte, hvor vi slap."

Og de gik op og fortsatte deres Ecarté, som var blevet afbrudt, da den unge Feltmann skulde ned til Faderen. De unge Piger fortsatte deres Spadseretour.

„Din Broder blev vred," sagde Cathrine efter en Pause.

„Hans Vrede bryder jeg mig ikke om," sagde hun raskt, men føiede derpaa til med dyb Veemod i Stemmen: „Han har rigtignok aldrig vist mig en Broders Kjærlighed, men han er dog min Broder — vi ere kun os to Sødskende — og ingen Kjærlighed imellem os — for mig er det grueligt. Men jeg har holdt fast ved ham og haabet paa ham til det Yderste, og jeg haaber endnu; det kan umuligt feile, der maa være meget Godt i mine Forældres Søn. Mig har han jo saa at sige aldrig lært at kjende. — Blot han vilde tage sin Afsked; det er skrækkeligt at tænke sig, men jeg er bange for, at han vil gaae over til vore Fjender, hvis det atter kommer til Strid og Kamp."

„Jeg kan fatte din Sorg. Jeg er netop i samme sørgelige Stilling som Du. Vi ere ogsaa kun To, Rudolf og jeg. Men jeg har aldrig faaet Lov til at omslutte ham med en Søsters Kjærlighed. Skjøndt jeg har Forældre, er jeg ligesaa eensom i Verden, hvad siger jeg, langt eensommere, og saa har Du de herlige Mennesker paa Overgaard; jeg har Forældre, som ikke elske mig, og en Broder, der aldrig offrer mig en venlig Tanke. Er vi ikke en rar Familie? Mine Forældre forgude

Rudolf, og han, han gjør Nar af dem ligeop i deres aabne Øine. Jeg, Datteren, gaaer som et Skumpelskud imellem Forældre og Broder. Paa Bilstrup er Alt Tant og Forfængelighed — alle gode Genier have forladt Stedet,"

„Stakkels Pige, stakkels Pige," udbrød Mathilde deeltagende.

„Ja, stakkels Pige, det kan Du sige med Grund, og kunde Du see og forstaae Alt, vilde Du beklage mig endnu mere." Hun vendte sig om og betragtede den smukke gamle Bygning og udbrød saa igjen: „Er her ikke smukt? Fristes Beskueren ikke til at udbryde ved Synet af al denne Herlighed: her maa være godt at leve, her findes Alt, alle Betingelser for Velvære, Lykke og Glæde? Ja, jeg kan see det, her er smukt; men jeg føler det ikke. For mig er det Hele uhyggeligt; for mig har Huus og Have, Skov og Mark noget Skummelt, allermeest naar jeg seer det i denne Solglands. I det Huus er der intet Hjem, ingen huuslig Glæde og Lykke, Intet af alt det, som skaber Hjemlighed og Hygge. Herren i Huset samler Bøger og Malerier, men Bøgerne læser han ikke og Malerierne forstaaer han sig ikke paa. I Forstningen blev jeg indigneret, naar jeg som Barn hørte Fremmede skumle og spotte derover, og jeg undrede mig kun over, at Fader ikke syntes at mærke det eller blive vred; man havde ham til Bedste, det kunde jeg, som kun var et Barn, mærke. Nu maa jeg tilstaae for mig selv, at det er Altsammen Tant og Forfængelighed. Jeg er den Eneste, som læser Bøgerne, dem af dem, jeg forstaaer. Min Fru Moder lever kun i sine Drømme om Fornemhed og Storhed. Jeg er hende modbydelig;

hun kan knap udholde Synet af mig, sin eneste Datter. Min Broder, ja, Du har jo seet ham; han er sine Forældres Søn — jeg vil ikke sige værre Ting om ham; han er deres Yndling og han lønner dem ved at spotte dem og bedrage dem."

„Og nu Du selv, Kate, hvad om Dig selv?"

„Kald mig ikke Kate, jeg hader det Navn; jeg hedder hverken Kate eller Cathinka, jeg er døbt Cathrine, det er mit Navn, men det er naturligviis for simpelt her i Huset. — Hvad om mig selv, spørger Du. Jeg er grim som Arvesynden, med Hjertet fuldt af Nag og Bitterhed og Hovedet fuldt af ufordøiet og uforstaaet Læsning."

„Ja, nu er Du vel færdig, Kate, eller, om Du saa heller vil, Cathrine. Det var et mørkt Familietableau, Du der oprullede for mig. Jeg siger igjen stakkels Pige, nu mere end nogensinde, stakkels Pige. Nu har Du talt, og nu maa Du ogsaa lade mig sige et Ord. Du har malet dit Billede ikke Graat i Graat, men Sort i Sort; det er ikke noget Billede, i alle Tilfælde kun et Skyggebillede — Skyggerne ere der, men ikke Lyset. Det er et slet Maleri, ja, det er et hæsligt Maleri — dobbelt hæsligt, fordi det er Datter og Søster, der har malet Forældre og Broder. Min Gud, Cathrine, synker Du ikke i Jorden af Skam; det er dine Forældre og din Broder, dine Allernærmeste, Du saaledes har skamfjændet og for hvem? for en Veninde fra igaar. Jeg mener Dig det ærligt, Du har kaaret mig til din Veninde, og jeg vil vise mig din Tillid værdig. Veed Du, hvad Du har gjort? Du har forraadt dit eget Hjem. Hvilket Helvede blev ikke Jorden, dersom ikke engang de

Allernærmeste, Forældre og Børn og Søskende indbyrdes holdt sammen. Vi stakkels Menneskeborn ere jo alle skrøbelige og vore Skrøbeligheder kunne vi allermindst skjule for voreNærmeste, dersom gjensidig Kjærlighed ikke kaster sin Kaabe over dem. Men Ingen tør forraade, hvad det inderligste Samliv saaledes har afsløret; det er og bliver Forræderi, sort Forræderi. Jeg kjender jo kun lidt til din Familie; men saa meget kan jeg see strax, at det er et grelt, usandt Billede, Du har malet af dine Nærmeste. Lad saa være, at Forfængelighed og Verdslighed har mere Raaderum end tilbørligt i dit Hjem, saa maa det dog mere skrives paa Forstandens end paa Hjertets Regning. Din Fader er med sine Skrøbeligheder, saa vidt en Fremmed kan domme, en hæderlig og grundskikkelig Mand, og din Moders Feil være, hvilke de ville, hun har ogsaa sine mange gode Sider. Hun er hverken ond eller hjertelos; naar hun ikke just rider sin fornemme Kjæphest, er hun baade god og velvillig. Ere alle Feilene paa deres Side, er der slet ingen paa din! Har Du gjort Noget for at vinde deres Kjærlighed? har Du viist Dig føielig og overbærende imod din Moder? — Du fandt ikke, hvad Du i Øieblikket søgte og trængte til, og saa vendte Du Dig fra dem — er det ikke saa? Du vil høste Kjærlighed, uden nogensinde at have lagt Kjærlighedens Udsæd. Om din Broder vil jeg ikke tale, han er, reent ud sagt, endnu for grøn og hvalpeagtig, til at man kan domme om ham. Lad ham blot løbe Hornene af sig, og han kan endnu blive til Noget. Og nu Du selv. Jeg vil ikke smigre Dig med at kalde Dig smuk, men veed Du hvori Din værste Grimhed bestaaer? Ikke i dine Træk

eller i din ydre Person, men i det bittre Udtryk og det mørke Misnøie, som fordreier og forvanfker alle dine Miner. See lidt lysere og tjærligere paa Alt, og Kjærlighedens Lysglands vil forskjønne Dig, som den forskjønner Alt. — Ja, græd kun, men græd over Dig selv. — — Stakkels, stakkels Pige! — Er Du vred paa mig, fordi jeg har sagt Dig Sandheden?"

I Forstningen havde Kate stirret paa hende med et halvforvildet Blik — var det Alvor eller Spøg? Da hun ikke længere kunde tvivle herom, kastede hun sig paa en Bænk og, foroverbøiet, med Albuerne støttede mod sine Knæ og Ansigtet skjult af Hænderne, begyndte hun at hulke høit. Mathilde betragtede hende et Øieblik med et sørgmodigt Blik, men bøiede sig saa ned over hende og tog kjærligt hendes Hoved mellem sine Hænder og sagde, idet hun søgte at løfte hendes Hoved:

„Stakkels Kate, har jeg været for haard? See paa mig og sig mig saa, om Du troer, at jeg har talt af Ukjærlighed. Jeg vilde saa gjerne være Dig en rigtig trofast Veninde."

„Rør mig ikke, Du besmitter dine Hænder ved at røre ved et saa ureent Væsen som mig. Jo, nu veed jeg det, jeg er ikke blot grim, jeg er en unaturlig Datter og Søster, en skrækkelig Vanskabning baade paa Sjæl og Legeme. Mit hæslige Ydre er kun et Skilt for, hvad der boer i mit Indre."

Det varede længe, inden Mathilde kunde faae Kate beroliget, men omsider lykkedes det, og begge de unge Piger søgte, Arm i Arm, en mere afsidesliggende Deel af Haven.

„Hør, Kate eller Cathrine, Du skulde see at komme

bort fra dit Hjem i nogen Tid. Du er syg paa Sjælen, og Patienter kommer sig ofte først, naar de skifte Opholdssted. Du skulde i nogen Tid leve imellem andre Omgivelser, i en anden Familie. Troer Du ikke, det vilde være godt for Dig?"

„Det vilde det maaskee; men hvor skulde jeg tage hen. Vi have ingen, eller saa godt som ingen Familie og slet ingen Venner."

„Om et Par Dage tager jeg tilbage til Overgaard, tag saa med mig. Jeg indestaaer Dig for en god Modtagelse, og kjender jeg dine Forældre ret, saa tillade de det nok."

„Det gjorde de nok, dersom det ikke var for denne fortvivlede Giftermaalsplan. — Siig mig, troer Du det er Alvor med din Broders Courmageri? Veed han, at jeg er en fattig Pige? Af Stamhuset tilfalder der mig kun 400 Rdlr. aarligt, og Udstyr eller Medgift, der er Noget værd, faaer jeg neppe. Fader er altid i Forlegenhed for Penge. Troer Du, han vilde tage mig, naar han faaer det at vide?"

„Hvor skal jeg kunne besvare det Spørgsmaal? Jeg veed jo ikke Andet, end hvad Du selv har fortalt mig om dine Forældres Planer. Men det skal ikke bekymre Dig; i vore Dage slæber man ikke Bruden med Vold og Magt for Alteret."

„Men saa al den Kiv og Strid, der vil gaae forud. Lad endeligt din Broder vide, hvor fattig jeg er, tjen mig deri. Gifte sig med en Pige, der baade er syg, fattig og uelskværdig, derpaa indlader neppe nogen fornuftig Mand sig. — Troer Du virkeligt, de ville have mig paa Overgaard? Hvor det vilde være deiligt, at leve

imellem disse herlige Mennesker; men det kan neppe lade sig gjøre. Jeg passer jo slet ikke i den Kreds; jeg vil jo stikke af som en hæslig Ugle imellem Jer tre Skjønheder. Det lader sig neppe gjøre."

„Jo vist gjør det det, det skal Du faae at see;" og det lod sig virkeligt gjøre.

Med sin sædvanlige heftige og impulsive Natur havde Kate strax kastet sig i Armene paa Mathilde Holtenau. Hendes Instinct sagde hende, at hun ikke vilde blive stødt tilbage, og det bedrog hende ikke. Hun kjendte sine Forældres Plan med Hensyn til den unge Pige og meente, at hun itide burde advare hende. I hendes Tanker var det Forræderi, at indbyde en ung Pige til Huset, naar man nærede slige Planer. Allerede Dagen efter havde hun røbet Forældrenes Plan for Gjesten.

„Du har vist neppe Lov til at betroe mig denne Plan," svarede Mathilde smilende. Kate blev blussende rød, og svarede undskyldende:

„Jeg syntes, jeg skyldte Dig det, men det var dog maaskee ikke rigtigt gjort."

„Det er nu skeet, saa det er ikke værdt at tale videre herom. Vær blot ubekymret for mig. I den Sag er der to Parter, der skulde være enige. Jeg er den ene og skal nok vide at gjøre min Stemme gjeldende."

Samme Dag var der Middagsselskab paa Bilstrup. Grevens vare indbudne, men havde ladet sig undskylde, men der var Gjester nok endda. Medens Herrerne drak deres Kaffe og røg deres Cigarer i Haven, kom Fæstesagen, som sædvanligt, naar flere Godseiere vare tilstede, paa Bane. Meningerne vare meget deelte; men Alle vare de enige om Folkethingets skjændige Adfærd og ube-

rettigede Eiendomsindgreb. De kunde derimod ikke blive enige om, hvad der var det Rigtigste at gjøre. Holtenau, der selv ikke eiede enten Gaard eller Huus, tog ivrigt Deel i Debatten, og var ubetinget for Salg, Salg jo før jo heller.

„Jeg kan ikke forstaae," sagde han, „at nogen Godseier her i Landet betænker sig paa at sælge. Efter hvad Kammerherre Feltmann har fortalt mig, har kun faa Godseiere halvanden Procent af Bondergodsets virkelige Værdi. For Tiden lade Bondergaardene sig sælge saaledes, at Eieren faaer mindst fire Procent af sin i Godset staaende Capital. Man maatte jo være gal, naar man ikke solgte. Hvem veed, hvad de Karle derinde i Kjøbenhavn kunne falde paa; en smuk Dag falder det dem maaskee ind at expropriere det Hele uden Erstatning."

Flere af de tilstedeværende Godseiere heldede til samme Mening. Man havde jo kun Bryderi og Utak af Fæsterne for alle sine Indrømmelser. Der var en anden af Gjesterne, som ogsaa talte ivrigt for Salg. Det var Herredsfogden. Han var en høirøstet Person, der, især naar han havde drukket et Par Glas Viin, let blev baade udelicat og indiscret i sine Udtryk. Han kjendte naturligviis Fæstelovene, det maatte han jo som Jurist, men hvorledes de virkede og navnlig hvorledes en pludselig og almindelig Overgang fra Livsfæste til Selveiendom vilde virke, derom havde han intet Begreb. Han hjalp sig med Floskler og Phraser fra Bladene. Uagtet han ganske vist havde viist større Takt ved at forholde sig taus under denne Debat, da han i sit Hjerte hadede og efter bedste Evne forfulgte Godseierne, bulbrede han dog løs.

„Det følger jo af sig selv, det er klart som Dagen — enhver fornuftig Godseier sælger sit Bondergods, sælger det jo før jo heller. Det er ikkun de Halstarrige, de Forfængelige, der ikke kunne blive deres Herremandsnykker kvit, der stride imod, og imod dem er der intet Andet at opstille end en Tvangslov, „og den vil" — saa svoer han en dyr Ed — „heller ikke udeblive."

En lille Mand, een af Egnens rigeste Godseiere, havde i Taushed hørt paa denne Discussion; men nu brød han pludseligt Tausheden.

„Ja nu have vi jo faaet Besked og behøve ikke at tale mere om den Sag; dog har jeg endnu et Par Ord at sige. De Herrer, der som Hr. Baronen mene, at det er en god Speculation at sælge, have Ret. Det er i det Hele en god Speculation for de fleste nulevende Besiddere, det vil sige, naar Alt skal dreie sig udelukkende om Penge og Pengefordel; men ellers er denne Selveiendomstheori ligesaa taabelig, som skadelig og farlig for Alle, der virkeligt ere interesserede i Spørgsmaalet. Godseierstanden vil selvfølgelig forsvinde, men det er naturligviis for de Herrer Selveiendomsforsvarere en ligegyldig Sag. Godseierfamiliernes Formuer ville ogsaa snart forsvinde, uden at blive erstattede af andre Formuer; det er jo ogsaa ligegyldigt. At Bønderne ogsaa vilde tabe derved i Længden, og maaskee tabe meest, anseer jeg for vist. Land og Landbrugere ville tabe, det vil sige Danmark, vort Fædreland, vil tabe umaadeligt derved, men det er vel ogsaa ligegyldigt. Vil da slet Ingen vinde? jo, der er dem, som ville vinde; Hr. Justitsraad, Herredsfoged Blad og en Deel af hans Colleger ville vinde, vinde meget betydeligt ved en Tvangslov. Deres

Indtægter ville stige til det Dobbelte, til det Firedobbelte —"

„De mener da ikke," faldt Justitsraaden afbrydende Taleren i Ordet —

„Jeg mener, hvad jeg siger," svarede Godseieren med en vis Barskhed i Stemme og Blik, som stoppede Munden paa Justitsraaden. „Jeg mener, hvad jeg siger. De Herrer synes at være for Salg; jeg sælger ikke en Plet Fæstejord, før jeg bliver tvungen dertil. Mine Fæstere sidde for meget lave Afgifter, og jeg kunde gjøre en meget god Forretning, bedre end de fleste Godseiere, ved at sælge, men jeg sælger ikke. Saaledes har jeg opfattet min Pligt mod Land, Landbrug og Bonde." Han vendte Selskabet Ryggen og gik nu ned ad en Allee.

„Han har nu altid været saa stiv og egensindig," bemærkede En af Selskabet; „men vi Andre ere dog i Hovedsagen for Salg paa billige Vilkaar; og det gjelder vist om de Fleste her i Amtet og om Mange i de andre Amter. Apropos, hvem er nu Eier af det største Gods her i Amtet, jeg mener Klosteret? Er der Ingen af de Herrer, som kan sige os det? Man har gjettet og gjettet i det Uendelige."

Man nævnte Flere, endeligt nævnte ogsaa En Dr. Vandall.

„Det Rygte er dog altfor latterligt," tog En til Orde. Manden maatte jo være gal, dersom han som Eier af Klosteret vilde slide sig op paa Landeveien som Fattiglæge."

„Ja, men," indvendte en Anden, „der er jo ogsaa gale Mennesker. Jeg veed ikke, hvad jeg skal sige. At han kan betale en høi Leie for at beboe Stueetagen paa

Klosteret, har ikke saa meget at sige. Deraf lader sig Intet slutte; men naar man har seet hans Heste og Kjøretøier, maa man ansee ham for en meget rig Mand.

„Det er vel sin tilkommende Svigerfaders Penge, han rutter med," bemærkede en Anden.

„Kjender jeg Hans Hansen ret, vil han nok først have Svigersønnen, inden han lader ham spille op med Pengene," indvendte En. „Er Hans Hansen for Resten saa rig? man mumler Allehaande."

„Et Tilfælde," faldt Baronen ind, „har sat mig istand til at oplyse dette Forhold. Hvis Penge det saa er, Doctoren anvender, det er ikke Hans Hansens. Der var nok en Tid Tale om, at han skulde have Datteren, men det er heelt opgivet, idet Doctoren paa en lidet hæderlig Maade har trukket sig tilbage, og man kan ikke Andet end lykønske baade Datteren og Familien til, at de ere blevne ham kvit."

„Nei, min gode Hr. Baron," indvendte en Godseier med et rigtigt glad og jovialt Ansigt, „heri kan jeg sgu ikke give Dem Ret. Doctor Vandall er min Huuslæge, og jeg skal ikke ønske mig nogen dygtigere og behageligere Mand til Læge. Det er en Mand, man kan tale med; han har seet Noget og han har forstaaet, hvad han har seet. Han er en complet Gentleman. At han skulde have tænkt paa Brændevinsmandens Datter, troer jeg Pinedød ikke; og hvorfor Pokkeren skulde man lykønske Familien til at være bleven ham kvit? Det gaaer over min Forstand. Hvad Slags Svigerson skulde han, denne Snapseskjenker, vel kunne vente sig. Doctoren er en smuk Mand, en dygtig Mand og som det synes en formuende Mand. Jeg for min Deel skulde ikke ønske mig

en bedre Svigerson. Nei, Hr. Baron, den gaaer ikke. Er Hans Hansen deres Hjemmelsmand, saa har den gamle Hallunk havt Dem tilbedste."

„Naar jeg ikke var vis i min Sag," svarede Baronen stødt, „vilde jeg naturligviis ikke have udladt mig herom."

„Jeg tvivler ingenlunde om, at Hr. Baronen troer sig fuldkomment vis i sin Sag, men man kan troe sig vis og dog tage feil," lød Svaret.

„Men synes De dog ikke, Hr. Hofjægermester, at samme Doctor er noget overmodig, jeg kunde gjerne sige noget anmassende i sin Optræden. Det er ikke passende for en Læge, at give sig saadanne Miner," bemærkede Værten lidt stammende.

„Hvad Miner? Hos mig er han altid Høfligheden og Forekommenheden selv. Skal en Mand, der har Raad til det, ikke have Lov til at holde smukke Heste, boe godt og leve behageligt, blot fordi han er Læge; det var da en besynderlig Tale. Jeg spiste Frokost hos ham forleden, og man kan ikke ønske sig nogen elskværdigere Vært. Han fører et smukt Huus og efter Alt at domme, er han vistnok en meget rig Mand. En forstandig Mand er han da, og er der Nogen, som skulde kunne overbevise mig om, at det er det Rigtigste ikke at sælge Bondergodset, saa er det ham. Han vidste ligesaa god Besked med Forholdene, som Nogen af os. Jeg skulde ikke have Noget imod at see ham som Eier af Klosteret, og efter Alt at domme, hvad jeg saae og hørte den Dag, skulde jeg næsten troe, at han er det."

„Han er en Parvenu, og den Slags Folk skal man vogte sig for," svarede Baronen.

„Jeg veed ikke, hvad De, Hr. Baron, forstaaer ved Parvenu. De kan have Ret, naar De mener, at Manden hverken er Greve, Baron eller Adelsmand; det er jeg heller ikke, jeg maa altsaa ogsaa betragte mig selv som Parvenu efter Deres Opfattelse. Vilde man forresten gaae Listen paa vore adelige Familier igjennem vilde man vel nok kunne udpege dem, der som Parvenuer have trængt sig ind i Standen — thi det gjør Enhver, som kjøber sig sit Adelskab med Penge — og som siden have bevaret deres oprindelige Charakteer. De lægge en utilbørlig Vægt paa det Smaa, det vil sige de ere smaalige i deres Livsopfattelse, og have ingen anden Maalestok for Menneskeværd end Adelsregistret. Adelig og Ædling er for dem Synonymer. De kan nu gjerne kalde Dr. Vandall en Parvenu, han har sandelig ikke Noget af Parvenuen i sit Væsen. Havde han været født Prinds, kunde han ikke bevæge sig med mere Lethed i Livet eller lægge mindre Vægt paa ydre Fortrin. Han er, hvad jeg kalder Mand og Gentleman, saa kan De for mig gjerne kalde ham en Parvenu. Jeg kan tænke, at jeg efter deres Mening sorterer under samme Afdeling."

„Hr. Hofjægermesteren maa virkeligt undskylde mig, De gjør mig Uret, De misforstaaer mig aldeles —"

„De er undskyldt, Hr. Baron; det er nu Deres Opfattelsesmaade. Det er ikke værd at tale mere herom."

Fra den Dag af besluttede Kammerherre Feltmann at sælge sit Bondergods. Han var ikke saa dum, at han jo meget godt indsaae, hvorfor Baronen saa ivrigt opmuntrede ham til at sælge; men det tog han ham ikke videre ilde op. Han vidste meget godt, at en Mand af

Baronens Stilling maatte kunne gjøre Regning paa en anseelig Medgift, især naar Bruden var saa lidet tækkelig som hans Datter. Desuden vare hans Pengesager i en sørgelig Uorden og han indsaae, at han maatte skaffe sig større Indtægter, dersom han skulde kunne fortsætte sit nuværende Liv. Selv som Stamhuusbesidder gjorde han Regning paa at vinde en anselig Sum Penge, dersom han besluttede sig til at sælge. Igjennem sin Godsforvalter lod han Fæsterne vide, at han var villig til at sælge, og der blev hurtigt affattet en Salgsplan for hele Godset.

Dagen efter Selskabet tog den unge Baronesse tilbage til sin Onkel, og Frøken Feltmann fik Lov til at følge hende. Man kom jo derved i nærmere Berørelse med den grevelige Familie.

Baronen og den unge Feltmann sloge deres Pjalter sammen og morede sig som de kunde bedst. En stor Deel af Dagen tilbragte de med Kortene i Haanden. Fornøielsen var imidlertid ikke ligestor paa begge Sider.

Ende paa 1ste Deel.

JUST TH. HANSEN
Bogbinder
KJØBENHAVN

